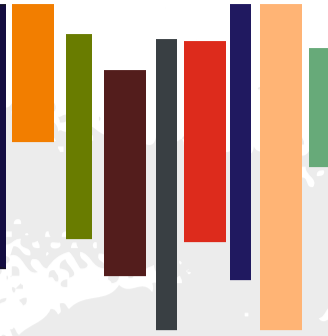

Județul Covasna
Kovászna Megye
2015-2020

PLANUL POTSA

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A JUDEȚULUI COVASNA 2015-2020

POTSA TERV

KOVÁSZNA MEGYE FEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA 2015-2020

sănătate

agricultură

afaceri

investiții

știință

cultură

asistență socială

sport

egészségügy

mezőgazdaság

vállalkozás

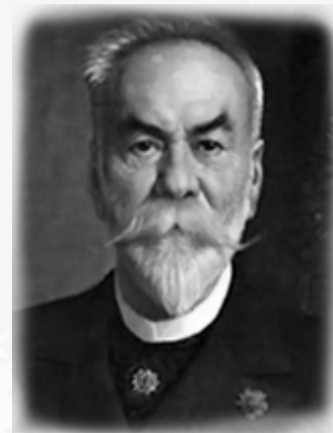
beruházás

tudomány

kultúra

szociális háló

sport

POTSÁ József (1836-1903)

POTSÁ József, comitele (1877-1903) cu reputație legendară al Comitatului Trei Scaune, a contribuit, prin activitatea sa, la prosperitatea întregii regiuni.

Popularitatea, recunoașterea sa a întrecut-o nu numai pe cea a predecesorilor, ci și pe cea a urmașilor săi. În conștiința publică, el a rămas o personalitate care a făcut tot ce-i stătea în putință pentru ascensiunea economică, culturală și socială a comitatului Trei Scaune. Iubirea pe care el a manifestat-o față de semenii, sensibilitatea lui față de săraci, orfani și cei lipsiți de bunuri materiale, au avut un efect major asupra tuturor.

De numele său se leagă instituirea Asociației Gospodarilor din Trei Scaune, înființarea primei țeșătorii secuiești și a Casei Săracilor din comitatul Trei Scaune, transformarea Colegiului „Székely Mikó” în școală superioară, precum și punerea bazelor Muzeului Național Secuiesc.

În cei 26 de ani în care el a ocupat funcția de comite, comitatul Trei Scaune a cunoscut o amplă dezvoltare. Din respect față de cel ce a fost POTSÁ József, am decis ca planul de dezvoltare al județului pe perioada 2015–2020 care va aduce prosperitate județului, să poarte numele de PLANUL POTSÁ.

POTSÁ József Háromszék vármegye legendás hírű főispánja (1877-1903), munkájával az egész térség fellendüléséhez hozzájárult.

Népszerűsége, elismertsége elődeit, de az utána következőket is felülmúlta. A köztudatban olyan személyiségként marad fenn, aki minden tőle telhetőt megtett Háromszék gazdasági, kulturális, társadalmi felemelkedése érdekében. Emberszeretete, az elesettek, az árvák, a nyomorúságban élők iránti érzékenysége mindenkire hatással volt.

Nevéhez fűződik többek között a Háromszéki Gazdák Egyesületének megalapítása, az első székely szövögyár létrehozása, a Háromszék Vármegyei Szegények Menedékháza, a Székely Mikó Kollégium főgimnáziummá fejlesztése és a Székely Nemzeti Múzeum megalapozás.

26 évnyi főispánsága alatt Háromszék vármegye sokat fejlődött. POTSÁ József iránti tiszteletből adtuk a megye gyarapodását jelentő - 2015-2020 időszakra szóló - fejlesztési elképzelésnek a POTSÁ TERV nevet.

Cuprins

Metodologia elaborării proiectului de planificare strategică la nivelul județului Covasna	6
Etapele procesului de planificare strategică	7
1. Analiza strategică a domeniilor cheie.....	7
2. Consultarea stakeholderilor locali.....	9
3. Realizarea analizei FSC (factori strategici cheie) și a profilului strategic al județului.....	9
4. Dezvoltarea unui plan de acțiune și a unui pachet de programe operaționale	10
5. Dezvoltarea unor mecanisme de implementare, monitorizare și evaluarea a strategiei	10
Consultarea factorilor interesați/afecțați în realizarea planului strategic.....	12
Analiza principalilor indicatori locali	14
Demografie.....	15
Evoluția demografică a județului Covasna	15
Mortalitate infantilă	22
Religie, etnie și limbă maternă.....	25
Educație.....	26
Evoluția infrastructurii școlare	31
Rezultate bacalaureat.....	34
Sănătate.....	40
Social și dezvoltare umană	50
Rata riscului de sărăcie.....	50
Cheltuieli anuale cu protecția socială a șomerilor	51
Rata de dependență	52
Indicele Local de Dezvoltare Umană	53
Capacitate administrativă	57
Sinteza indicatorilor.....	59
Perspective strategice socio-demografice	60
Dezvoltare comunitară, mediu și infrastructură	62
Vecinătate și organizare administrativ-teritorială	62
Infrastructură de transport	66
Infrastructură edilitară	72

Fondul de locuințe.....	77
Mediu	78
Priorități strategice – dezvoltare comunitară și infrastructură.....	82
Viața culturală a județului Covasna.....	84
Viața culturală - perspective strategice.....	96
E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC).....	98
Educația	98
Încurajarea antreprenoriatului în domeniul TIC.....	98
Infrastructura	99
E-guvernarea	99
Perspective strategice pentru sectorul IT și implementarea e-guvernării.....	101
Analiza economiei județului Covasna	103
Produs intern brut.....	104
Exporturi și importuri	106
Balanța comercială	108
Agricultură și silvicultură	110
Agenți economici – Cifră de afaceri, investiții, angajați	117
Antreprenoriat.....	127
Șomaj și ocupare	130
Analiza performanței sectoarelor economiei locale	138
Coeficient Locațional - Domenii concentrate la nivel local	138
Variația diferențială (Shift share analysis).....	141
Tabelul celor 4 cadrane	145
Analiza performanței la nivel de activități ale economiei	147
Turism.....	150
Structuri de primire turistică	150
Fluxul turistic	155
Atracții turistice	162
Perspective strategice – economia județului	165
Analiză comparativă a comunităților urbane din județul Covasna	168
Evoluția populației în ultimii 10 ani.....	169
Îmbătrânirea populației	170
Procentul populației cu studii superioare	171

Indicele Local de Dezvoltare Umană (ILDU)	172
Autonomie financiară locală	173
Impozit pe venit/capita	174
Fonduri UE	175
Nr. salariați raportat la populația totală	176
Sinteză	177
Metodologie:	177
Perspective strategice privind comunitățile urbane	178
Tendențe majore la nivel de județ comparativ cu regiunea	180
Scăderea populației urbane	181
Accesibilitate la unități medicale	182
Studii superioare	183
Dezvoltarea umană	184
Indicele Local de Dezvoltare Umană - ILDU	184
Abordare comparativă a competitivității	185
Perspective strategice privind competitivitatea regională a județului	186
Analiza cadrului strategic	188
Rezumat	189
Documente la nivel european	190
EUROPA 2020	190
Documente la nivel național	195
Programul Național de Reformă	195
Programul Național de Reformă 2011-2013	195
Programul Național de Reformă 2014	210
Acord de parteneriat România-CE pentru perioada de programare 2014-2020	215
Sectoare cu importanță deosebită	221
Strategia Națională pentru Competitivitate Economică 2014-2020	221
Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030	237
Documente la nivel regional	243
Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020	243
Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020	254
Documente la nivel județean	259
Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale în județul Covasna 2014-2020	259

Documente strategice Sfântu Gheorghe.....	263
Documente strategice Baraolt	268
Documente strategice Covasna.....	270
Strategie de Dezvoltare a orașului Întorsura Buzăului.....	273
Analiza de compatibilitate a cadrului strategic.....	276
Perspective strategice privind dezvoltarea județului Covasna	282
Analiza SWOT.....	285
Profilul strategic al județului.....	289
Surse de avantaj competitiv	290
Probleme strategice	293
Determinarea factorilor strategici cheie	298
Viziune	299
Direcții strategice de dezvoltare	300
Planul de monitorizare a planului strategic de dezvoltare a județului Covasna 2015 – 2020.....	305
Instrument de monitorizare	305
Obiective strategice pentru dezvoltarea județului Covasna.....	328
Planul de acțiune pentru perioada 2015-2020	339
Implementarea și monitorizarea implementării strategiei	354

Județul Covasna – date generale

Județul Covasna este situat în partea de sud-est a Transilvaniei, la curbura Carpaților și se învecinează cu județele Brașov, Buzău, Vrancea, Bacău și Harghita. Se întinde pe o suprafață de 3705 kmp și ocupa 1,55% din suprafața totală a României. Județul are ca reședință municipiul Sfântu Gheorghe, situat în dreapta cursului râului Olt. Covasna este printre cele mai mici județe din România, alături de Sălaj și Ilfov și cuprinde 5 orașe, din care 2 sunt municipii, având o populație de 220.840 de locuitori (1,04% din populația țării), din care 49.4% locuiesc în zona urbană. Din totalul de 123 de sate, 12 aparțin de orașe și municipii, iar 111 sate formează 40 de comune. Relieful este predominant muntos (peste 50% din suprafața județului). Din punct de vedere administrativ, județul a fost organizat aproximativ pe limitele fostului comitat Trei Scaune (o mică parte din sud a trecut la județul Brașov), unitate administrativă care a funcționat între 1876 și 1920 și era organizată în 6 districte, două urbane, Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc, și patru rurale Kezdi, Miklosvar, Orbai și Sepsi. Județul este situat la 20 km de Brașov, cel mai industrializat oraș din România și la 200 km de capitala României, de care este legat prin drum național și cale ferată.

Metodologia elaborării proiectului de planificare strategică la nivelul județului Covasna

Această secțiune are menirea de a clarifica modalitatea în care s-a derulat întregul efort de planificare strategică desfășurat de echipa de consultanți împreună cu reprezentanții Consiliului Județean precum și pașii care au fost urmați.

Trebuie menționat că efortul depus a fost unul comprehensiv, incluzând o multitudine de activități, de la analiza strategică bazată pe consultarea unui număr semnificativ de documente, rapoarte, studii sau date statistice, până la etapele de consultare cu stakeholderii comunitari. Scopul urmărit a fost realizarea unui document care să reflecte pe cât posibil voința comunității locale, pornind de la o imagine obiectivă a situației actuale și care să identifice acele arii sau domenii care pot oferi, în mod real, avantaj competitiv comunității în următorii 5-7 ani.

Principiile care au stat la baza elaborării acestui document sunt:

- **rigurozitate metodologică** prin utilizarea unor instrumente de planificare coerente și construcția unor modele de dezvoltare strategică valide;
- **implicarea comunității** - calitatea expertizei profesionale existente la nivelul comunității reprezintă un atu care trebuie valorificat la maximum în procesul de planificare strategică;
- **neutralitate, obiectivitate și coeziune comunitară** – profilul strategic al județului a fost construit pornind de la date empirice obiective, care ne-au permis identificarea zonelor cu probleme dar și a celor de perspectivă; această analiză cantitativă a fost dublată de una calitativă, prin consultarea stakeholderilor locali și identificarea unor obiective comune la nivelul comunității. Raportarea la aceleași obiective strategice comunitare pe termen mediu și lung (indiferent de modificările politice la nivel de conducere administrativă) reprezintă un element cheie pentru succesul strategiei.

Etapele procesului de planificare strategică

Procesul de planificare strategică a s-a desfășurat pe durata a 6 luni (august 2014-februarie 2015) și include următoarele etape:

1. Analiza strategică a domeniilor cheie

În această fază am fost interesați în a dezvolta o imagine cât mai clară asupra situației actuale a județului care să servească ulterior procesului de planificare. Pe parcursul demersului de analiză strategică am fost ghidați de două principii: obiectivitate și date empirice. Mai precis, am încercat să realizăm un tablou cât mai apropiat de realitate prin utilizarea unor date empirice.

Analiza strategică este esențială pentru reușita strategiei. În lipsa unei structuri metodologice coerente, ea va produce rezultate sumare sau insuficient structurate și analizate, ceea ce va însemna în mod automat lipsă de validitate a rezultatelor finale. Analiza strategică utilizează principalele date empirice existente la nivelul comunității, dar merge mult mai departe: analizează aceste date, le

structurează pe categorii relevante, utilizează abordarea comparativă, localizează și identifică elemente strategice importante și furnizează perspective strategice sectoriale.

Definirea profilului strategic este posibilă numai pornind de la analiza strategică a domeniilor cheie. Această analiză a vizat, în cazul județului Covasna:

1.1 Indicatori strategici locali

- Demografie;
- Religie, etnie, limbă maternă;
- Educație;
- Sănătate;
- Social și dezvoltare umană;
- Capacitate administrativă;
- Dezvoltare comunitară și infrastructură;
- Viață culturală;
- E-guvernare, tehnologia informației și comunicații;

1.2 Economia județului Covasna

- PIB;
- Balanța exporturi/importuri;
- Balanța comercială;
- Agricultură;
- Silvicultură;
- Agenți economici (cifra de afaceri, investiții, angajați);
- Antreprenariat;
- Șomaj și ocuparea forței de muncă;
- Analiza performanței sectoarelor economiei locale (analiză bazată pe cadrane de dezvoltare și perspective de evoluție strategică);
- Turism.

1.3 Analiza comparativă a comunităților urbane din județul Covasna (element esențial în contextul specific de dezvoltare comunitară a județului Covasna)

- Demografie;
- Educație;
- Indicele de dezvoltare locală;
- Autonomie financiară;
- Managementul fondurilor europene;
- Impozit pe venit/capita;
- Număr de salariați.

1.4 Tendințe majore la nivel județean raportate la regiunea Centru

1.5. Cadrul strategic general (plasarea strategiei județului Covasna în context european, național, regional: o faza importantă a strategiei datorită necesității de corelare a strategiilor comunitare cu direcțiile strategice de mediu)

- Documente strategice la nivel european;
- Documente strategice la nivel național;
- Documente strategice la nivel regional, județean și local;
- Analiza compatibilității cadrelor strategice.

1.6 Analiza SWOT (necesară pentru sintetizarea provocărilor din mediul extern și intern al județului Covasna)

2. Consultarea stakeholderilor locali

Analiza strategică a domeniilor cheie ne-a permis să dezvoltăm o imagine obiectivă, clară, asupra situației prezente la nivelul județului Covasna. Cu toate acestea, pentru a corela rezultatele analizei cu tendințele existente la nivelul comunității și pentru a oferi explicații locale pentru fenomenele observate, am realizat o cercetare calitativă care a avut la bază o serie de consultări publice cu stakeholderii locali. Scopul acestei etape a fost unul dual: (1) completarea analizei strategice cu perspectiva actorilor comunitari și (2) implicarea stakeholderilor locali în întreg procesul de planificare. Succesul strategiei este direct legat de capacitatea de corelare cu actorii comunitari relevanți.

În acest sens am realizat două consultări publice cu stakeholderii locali la care au participat un număr semnificativ de actori locali. Dezbaterile avute s-au concentrat pe două dimensiuni: (1) prezentarea și ulterior dezbateră rezultatele obținute în urma analizei strategice, pentru a obține o validare locală a problemelor identificate (2) identificarea, de către stakeholderii locali, a principalelor direcții de dezvoltare pe domeniile lor de interes și expertiză. După fiecare etapă de consultare, datele obținute au servit la actualizarea documentului, astfel încât acesta să reflecte în mod veridic și perspectiva comunității locale.

3. Realizarea analizei FSC (factori strategici cheie) și a profilului strategic al județului

Corelarea structurată a analizei strategice cu datele obținute în faza de consultare a stakeholderilor locali stă la baza fazei finale, cheie a demersului de planificare strategică: construcția profilului strategic al județului Covasna.

Profilul strategic este structurat pe următoarele elemente:

- **Surse de avantaj competitiv** – pe baza analizei FSC, sunt identificate acele elemente (2-3) de avantaj competitiv la nivelul comunității. Avantajul competitiv poate lua două forme: fie se identifică cu acele elemente unice la nivelul comunității care pot fi exploatate în favoarea sa, fie la domenii în care comunitatea excelează și care pot oferi un avantaj comparativ în raport competiția.

- **Probleme strategice** – identificarea acelor probleme care sunt în măsură să afecteze în mod semnificativ potențialul de dezvoltare al județului. Aceste probleme au fost identificate în urma analizei datelor culese în etapa unu și doi.
- **Factori strategici cheie (FSC)**- această etapă este extrem de complexă și presupune o analiză transversală a documentelor de politici publice sectoriale, a analizelor de mediu, a analizelor de capacitate internă a comunității, a contextului strategic existent, având ca obiectiv final identificarea acelor factori care sunt în măsură să influențeze într-un mod determinat și substanțial (atât pozitiv cât și negativ) comunitatea.
- **Viziune** – imaginea de viitor a comunității pentru orizontul de timp definit – 2020. Viziunea presupune definirea "viitorului dezirabil" al județului Covasna și exprimă modul în care comunitatea se raportează la proprii cetățeni (ce le oferă în mod esențial acestora?), principalele valori ale comunității, precum și acele elemente distinctive care diferențiază comunitatea de alte comunități similare. Stabilirea unei viziuni coerente se realizează prin dezbateri publice cu actori cheie ai comunității, se raportează atât la viziunea pentru perioada anterioară cât și la schimbările majore apărute în mediu și vizează construcția unei identități a orașului pe termen mediu și lung.

4. Dezvoltarea unui plan de acțiune și a unui pachet de programe operaționale

Această etapă presupune dezvoltarea (pe baza concluziilor acumulate și a analizei FSC) propunerilor privind alegerile strategice majore ale comunității.

- Care sunt țintele strategice principale ale județului Covasna pe următorii 5-7 ani?

Principalele obiective strategice trebuie selectate pe baza unei prioritizări bazate pe analiza FSC și construcției de scenarii în funcție de analiza avantajului competitiv. Obiectivele strategice trebuie să fie în număr limitat și să se integreze în profilul strategic definit al județului.

Toate acestea vor fi dublate de un plan de acțiune axat pe:

- obiective realiste și măsurabile;
- structuri și politici de implementare coerente (la nivel managerial, administrativ, financiar);
- identificarea responsabilităților;
- programare în timp;
- programe operaționale integrate.

5. Dezvoltarea unor mecanisme de implementare, monitorizare și evaluarea a strategiei

Întreg demersul de planificare strategică este incomplet și lipsit de șanse de reușită în lipsa unor mecanisme coerente de implementare, monitorizare și evaluare a strategiei. A fost definit, formulat și discutat, împreună cu managementul CJ Covasna, un pachet de măsuri metodologice necesare unui astfel de mecanism.

Notă: Pe parcursul întregului proces de planificare strategică grupul de planning a colaborat permanent cu colegi din cadrul Consiliului Județean și din organisme administrative interesate în dezvoltarea strategiei comunității. În toate fazele metodologice a fost promovată o cooperare structurată, capabilă nu doar să conecteze strategia la specificul local ci și să evite pericolul unui demers de planificare strategică în care autoritățile județene se confruntă cu rezultatele doar în faza finală a demersului, fiind plasate de fapt în afara construcției strategice.

Consultarea factorilor interesați/afecțați în realizarea planului strategic

Sustenabilitatea și asumarea procesului de planificare strategică și a rezultatului acestuia depinde în mare măsură de consultarea actorilor/factorilor afectați de măsurile prevăzute în respectivul plan. În consecință, Planul Strategic de Dezvoltare a Județului Covasna pentru perioada 2015-2020 are la bază, dincolo de prelucrarea datelor statistice puse la dispoziție de instituțiile publice din județ, procesul de consultare a diversilor actori vizați și interesați de acest plan: reprezentanți ai unităților administrației publice locale și județene, ai instituțiilor publice deconcentrate și descentralizate din județ, ai mediului de afaceri, ai ONG-urilor, ai GAL-urilor etc.

Rezultatele prelucrării preliminare a datelor avute la dispoziție au fost prezentate și dezbătute în cadrul unei întâlniri desfășurate la sediul Consiliului Județean Covasna din municipiul Sfântu Gheorghe. Întâlnirea a avut loc în data de 20 noiembrie 2014, iar la aceasta au luat parte, alături de experții implicați în procesul de planificare, peste 30 de persoane, reprezentanți ai actorilor afectați și vizați de măsurile planului strategic de dezvoltare: reprezentanți ai Consiliului Județean, reprezentanți ai celor cinci comunități urbane și ai comunelor din județ, reprezentanți ai Camerei de Comerț și Industrie Covasna, Direcție Agricole a Județului Covasna, Agenției de Protecție a Mediului Covasna, Direcției Județene a Finanțelor Publice, Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, Direcției Județene de Statistică, agenților economici, clusterelor, ONG-urilor, grupurilor de acțiune locală din județ. La finalul întâlnirii, experții din partea consultantului au purtat discuții separate cu persoanele participante pe domenii/sectoare de expertiză (dezvoltare rurală și agricultură, economie și mediu de afaceri, educație, IT și e-guvernare, turism, cultură) în vederea stabilirii datelor de contact și a transmiterii informațiilor și datelor care sunt necesare pentru completarea analizei și realizarea strategiei de dezvoltare, respectiv a planului de acțiune.

La începutul lunii decembrie 2014, documentul realizat pe baza integrării observațiilor și completărilor propuse, precum și a rezultatelor prelucrării datelor suplimentare obținute, inclusiv draftul strategiei de dezvoltare a județului, a fost transmis spre consultare și pentru feedback persoanelor prezente la întâlnirea din 20 noiembrie și altor actori interesați. Prezentarea și dezbaterăa primei variante de lucru a planului strategic de dezvoltare a județului Covasna a avut loc în data de 15 decembrie în cadrul celei de-a doua întâlniri de la sediul Consiliului Județean Covasna la care au participat experții implicați în procesul de planificare și 22 de reprezentanți ai actorilor interesați de măsurile planului strategic de dezvoltare. La finalul întâlnirii, experții au purtat discuții separate cu persoanele participante pe domenii/sectoare de expertiză (dezvoltare rurală și agricultură, economie și mediu de afaceri, educație, IT și e-guvernare, turism, cultură).

La finalul lunii ianuarie a avut loc cea de-a treia rundă de discuții pe marginea draftului Strategiei de Dezvoltare împreună cu reprezentanții Consiliului Județean. Discuțiile s-au purtat pe marginea celei de-a doua variante de lucru a documentului, realizat pe baza feedback-ului obținut în cadrul întâlnirii din 15 decembrie, respectiv a rezultatelor prelucrării datelor suplimentare obținute între timp. S-a discutat în detaliu strategia de dezvoltare, planul de acțiune și planul de implementare și monitorizare.

Adițional celor trei întâlniri cu reprezentanții Consiliului Județean și a actorilor interesați, în cadrul procesului de consultare au fost realizate o serie de vizite de lucru în teren, în municipiul reședință de județ și în orașele Târgu Secuiesc, Covasna și Baraolt, precum și în localități din mediul rural (Bățanii Mici, Micloșoara, Valea Zălanului, Brăduț, Biborțeni, Racoșu de Sus, Turia). De asemenea, s-au efectuat deplasări pe diverse trasee, pentru a vedea pe teren elemente problematice de infrastructură tehnică. În cadrul acestora, experții au avut întâlniri, printre alții, cu reprezentanții mediului de afaceri local, ai ONG-urilor, ai cultelor religioase și ai unităților de învățământ. Discuțiile au facilitat schimbul de informații și date, respectiv înțelegerea problemelor de care se lovesc comunitățile respective și identificarea perspectivelor de dezvoltare.

Trebuie amintită de asemenea, comunicarea și schimbul permanent de date și informații care a avut loc pe toată perioada realizării planului strategic de dezvoltare între experții consultantului și reprezentanții Consiliului Județean Covasna și ai factorilor interesați. Comunicarea s-a realizat prin e-mail, telefonic, transfer de date etc.

Nu în ultimul rând, trebuie menționat faptul că echipa de experți implicată în realizarea planului strategic a utilizat și rezultatele unor studii anterioare cu privire la profilul județului Covasna. Astfel, în luna iunie 2014, o echipă de cadre didactice din partea Departamentului de Administrație Publică al Universității Babeș-Bolyai din Cluj, alături de cadre didactice ale Michigan State University și reprezentanți ai municipalității East Lansing din statul Michigan, SUA, au efectuat o serie de vizite în comunități ale județului (Baraolt, Sfântu Gheorghe) unde au avut întâlniri cu factori de decizie și reprezentanți ai mediului de afaceri și ai sectorului nonprofit. Rapoartele întâlnirilor și profilul comunității rezultat ca urmare a vizitei în teren au constituit o sursă a analizei strategice.

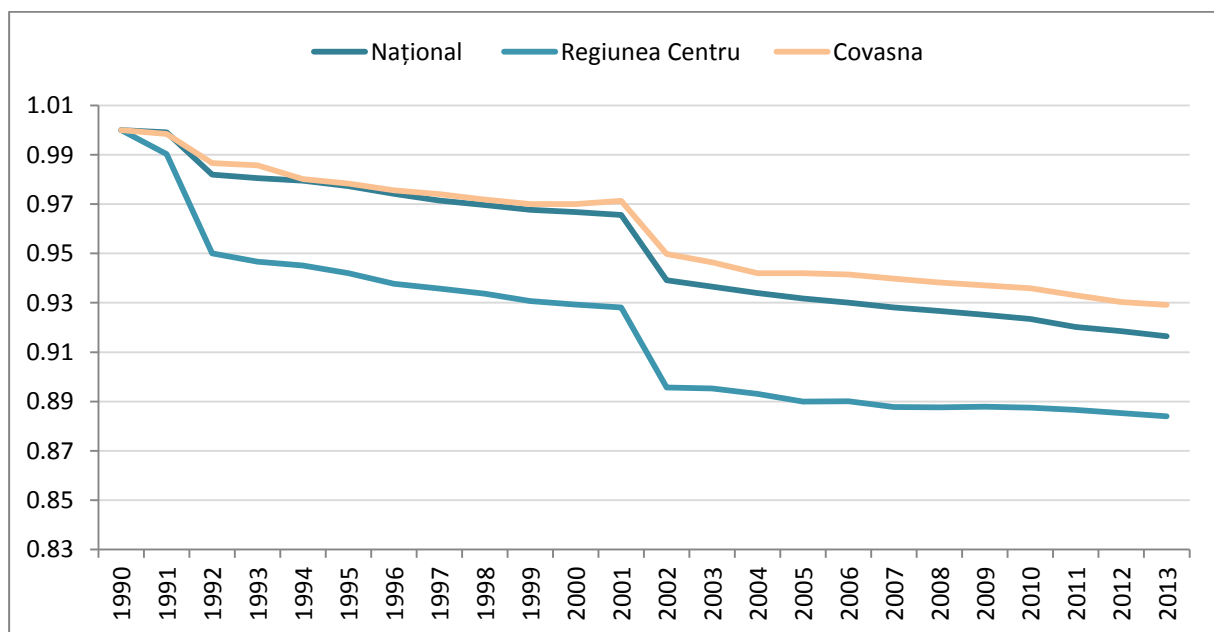
Analiza principalilor indicatori locali

Demografie

Evoluția demografică a județului Covasna

Perioada postrevoluționară a fost marcată de reduceri ale populației României, județul Covasna neconstituind o excepție. Figura 1 ilustrează ritmul evoluției populației județului în raport cu evoluția populației totale a țării și a populației de la nivel regional. Datele arată că, în pofida faptului că la nivel județean trendul a fost similar celui regional și național, scăderea este mai puțin accelerată decât media națională, dar mai ales decât media regională. Totuși, estimările INS privind evoluția populației arată că, dacă se mențin trendurile demografice din perioada 2004 – 2007, în 2050 populația județului va scădea cu 21.7%, peste media regională de 19.2%, dar mai puțin decât în cazul județelor Alba (30.3%) și Harghita (25.8%)¹.

Figura 1: Evoluția populației 1990 – 2013.

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Evoluția negativă a populației nu se datorează atât sporului natural, acesta înregistrând valori pozitive per ansamblul perioadei postrevoluționare, cât plecărilor cu domiciliul și reședința, unde sporul demografic a fost per ansamblu negativ, județul pierzând anual în medie aproximativ 290 de locuitori cu reședința și domiciliul. Datele sugerează un deficit de atractivitate a județului care s-a accentuat după anii 2000.

¹ Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020, p, 35

Tabel 1: Evoluția sporului natural și migratoriu, 1990 – 2013, județ Covasna

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	media
<i>Născuți vii</i>	3445	2705	2613	2446	2359	2396	2482	2645	2508	2605	2676	2557	2460	2449	2633	2755	2693	2434	2530	2478	2468	2272	2406	2387	2558.4
<i>Decedați</i>	2428	2542	2686	2579	2671	2524	2745	2627	2586	2556	2405	2351	2573	2600	2511	2427	2593	2467	2523	2559	2526	2421	2483	2381	2531.8
<i>Spor natural</i>	1017	163	-73	-133	-312	-128	-263	18	-78	49	271	206	-113	-151	122	328	100	-33	7	-81	-58	-149	-77	6	26.6
Reședința																									
<i>Stabiliri</i>	7019	4874	4987	4990	5619	5844	6345	5778	6166	4930	4343	4391	3399	3197	2434	2402	2369	2284	2103	2095	1946	1990	1881	1876	3885.9
<i>Plecări</i>	5716	3702	3973	3787	5131	5181	5646	5327	5937	5075	4564	4511	3189	3215	3076	3059	2951	3106	3116	3224	3136	3027	2866	2754	3969.5
<i>Spor</i>	1303	1172	1014	1203	488	663	699	451	229	-145	-221	-120	210	-18	-642	-657	-582	-822	-1013	-1129	-1190	-1037	-985	-878	-83.6
Domiciliu																									
<i>Stabiliri</i>	2875	2218	2654	1900	2073	2504	2793	2388	2199	2915	2792	2866	3051	2746	2944	1943	2203	2985	2542	2291	3209	2028	2178		2534.7
<i>Plecări</i>	4067	2239	2520	1970	2287	2659	2764	2477	2226	2925	2761	2892	3278	2951	3212	2151	2414	3156	2799	2498	3701	2514	2623		2742.8
<i>Spor</i>	-1192	-21	134	-70	-214	-155	29	-89	-27	-10	31	-26	-227	-205	-268	-208	-211	-171	-257	-207	-492	-486	-445		-208.1

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

În ceea ce privește specific rata natalității și a mortalității, județul a înregistrat scoruri mai bune decât nivelul național sau media regională, după cum reiese din tabelul de mai jos, confirmând încă o dată că scăderea populației nu provine din rațiuni de fertilitate, ci din plecări din comunitate.

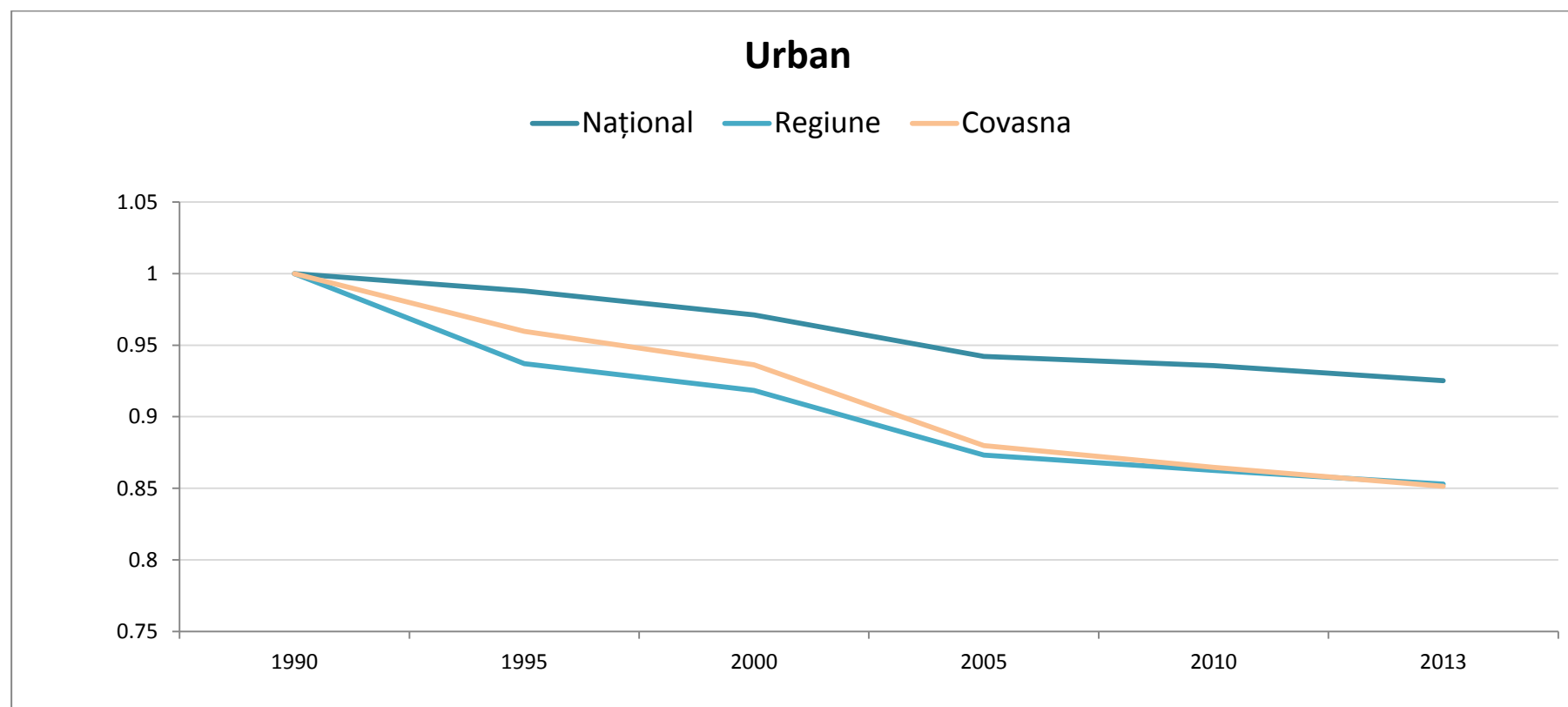
Tabel 2: Rata natalității și a mortalității, 1990 - 2013

		1990	1995	2000	2005	2010	2013
Rata mortalității	Național	10,6	12	11,4	12,1	12,1	11,7
	Regional	9,8	11,2	10,5	11,4	11,2	10,9
	Covasna	10,3	10,9	10,4	10,8	11,3	10,7
Rata natalității	Național	13,6	10,4	10,5	10,2	9,9	9,3
	Regional	13,1	9,9	10,4	10,8	10,5	10
	Covasna	14,6	10,3	11,6	12,3	11	10,8

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

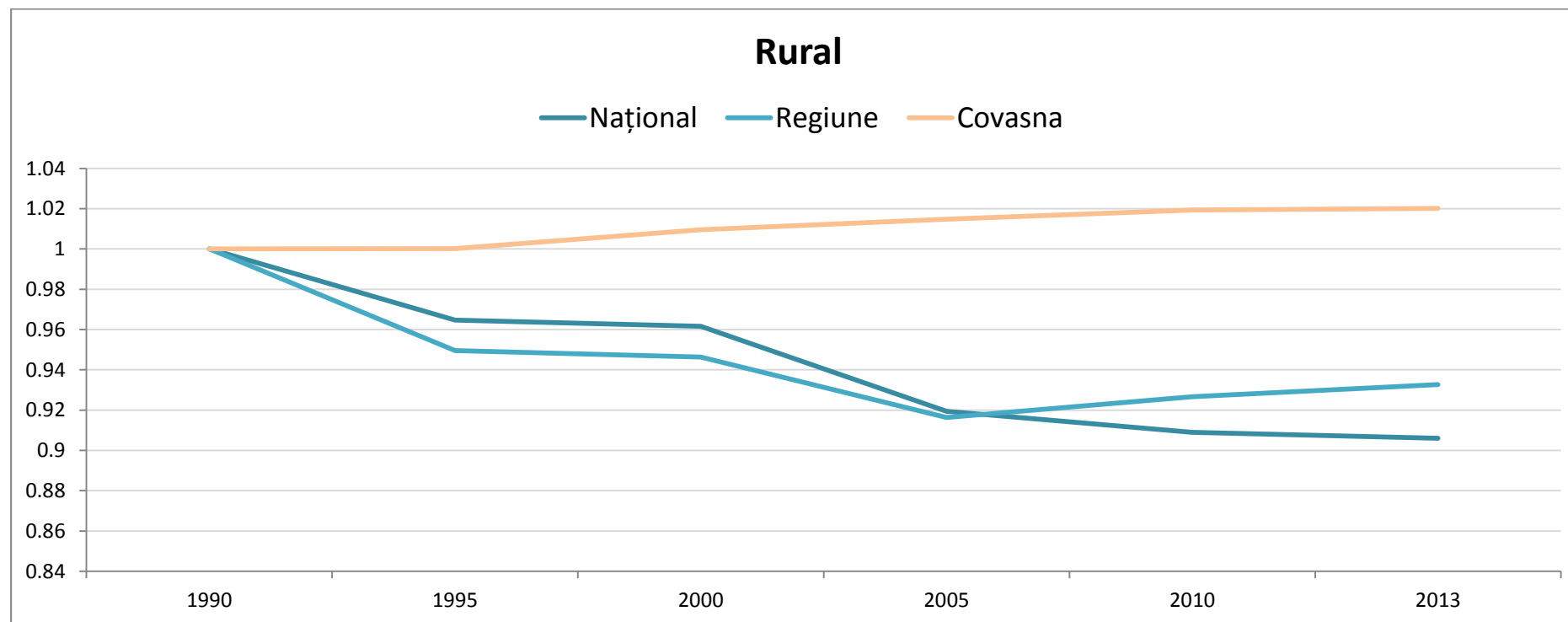
Referitor la mediul de unde județul a pierdut cei mai mulți locuitori, figurile de mai jos arată că pierderile provin din cele cinci comunități urbane, **populația din mediul rural fiind în tendință crescătoare, în contradicție cu trendul de la nivel național și regional**. Scăderea demografică din mediul urban a fost peste media națională, dar sub cea regională până în 2005. În ultimii ani însă, ritmul de scădere a populației urbane din județ este mai accelerat decât trendul național și regional.

Figura 2: Evoluția populației, urban, 1990 - 2013

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura 3: Evoluția populației, rural, 1990 - 2013

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

În ceea ce privește dinamica populației comunităților din județ, evoluțiile sunt variate, o parte dintre acestea scăzând cu până la 17% față de anul de referință 1990 . Tabelul de mai jos descrie principalele 10 administrații locale care au câștigat populație și, respectiv, cele care au pierdut locuitori.

Tabel 3: Top 10 comunități cu scăderi și creșteri ale populației

Top scăderi populație		Top creșteri populație	
Municipiul Sfântu Gheorghe	-16,93%	Vâlcele	45,24%
Municipiul Târgu Secuiesc	-16,91%	Arcuș (față de 2004)	19,30%
Brateș	-14,75%	Boroșneu Mare	18,48%
Vârghiș	-13,65%	Brăduț	16,31%
Oraș Baraolt	-13,31%	Belin	15,26%
Oraș Covasna	-12,62%	Haghig	14,59%
Comandău	-11,63%	Valea Crișului (față de 2004)	8,73%
Dobârlău	-9,20%	Bățani	8,05%
Brețcu	-8,93%	Ghidfalău	7,62%
Mereni	-7,93%	Ghelința	6,09%
<i>UAT-urile cu cel mai ridicat ILDU din județ</i>			
<i>UAT-urile ILDU mediu din județ</i>			
<i>UAT-urile cu cel mai scăzut ILDU din județ</i>			

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS și <https://sites.google.com/site/dumitrusandu/>.

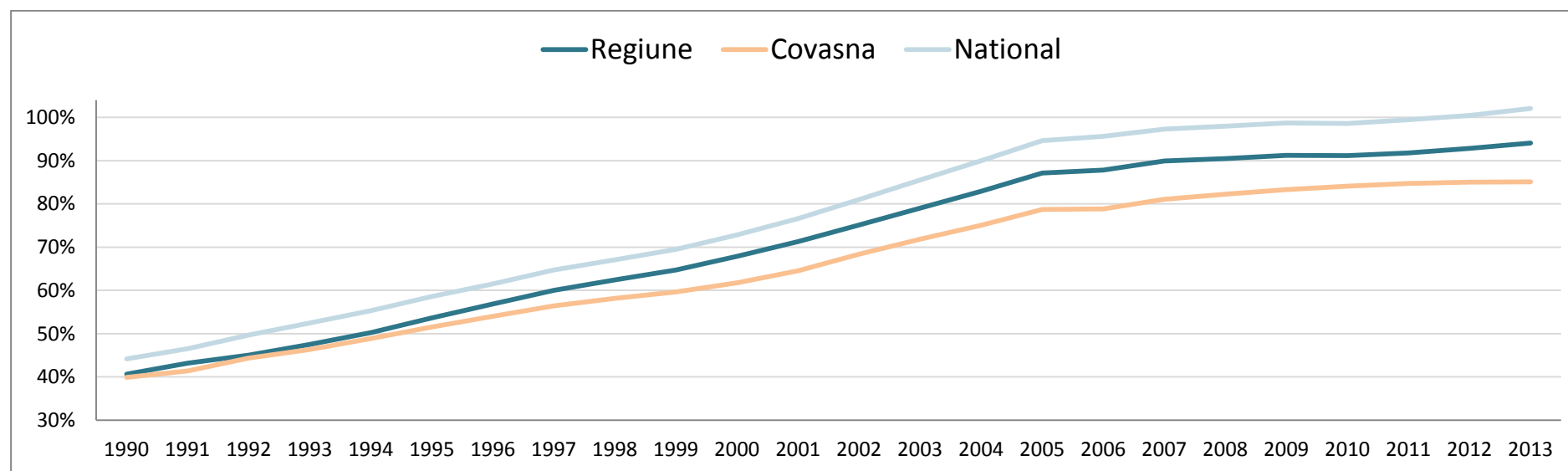
Patru din cele cinci comunități urbane din județ se află între primele 10 comunități în termeni de pierdere de locuitori, îngrijorător fiind în mod special cazul municipiului Sfântu Gheorghe, centru urban și municipiu reședință de județ. De partea cealaltă Vâlcele și Arcuș sunt comunele care au avut cea mai mare creștere a populației. Cele 10 comune sunt și pricipalele responsabile de creșterea populației rurale din ultimul deceniu ce a dus populația din mediul rural la peste 50% din totalul locuitorilor.

Corelarea datelor privind evoluția populației cu datele privind Indicele Local de Dezvoltare Umană (vezi mai jos) arată că administrațiile locale cu cel mai redus nivel al dezvoltării umane au și cea mai mare creștere a numărului de locuitori. **Concentrarea populației în unități administrative mai puțin competitive poate crea probleme strategice pentru județ și în mod special pentru aceste zone, fiind pe de-o parte mai puțin atractive pentru investiții, iar pe de altă parte fiind expuse riscului de dezvoltare a unor pungi de sărăcie și probleme sociale.**

Îmbătrânirea populației

Chiar dacă sporul natural este unul pozitiv în 10 din cei 23 de ani, asemeni nivelului național și regional, județul Covasna se confruntă cu problema îmbătrânirii populației, raportul dintre populația de peste 65 de ani și cea de sub 14 ani, crescând de la 40% la 85%, sub nivelul regional de aproximativ 93% și cel național de peste 100%.

Figura 4: Ritmul de îmbătrânire a populației.

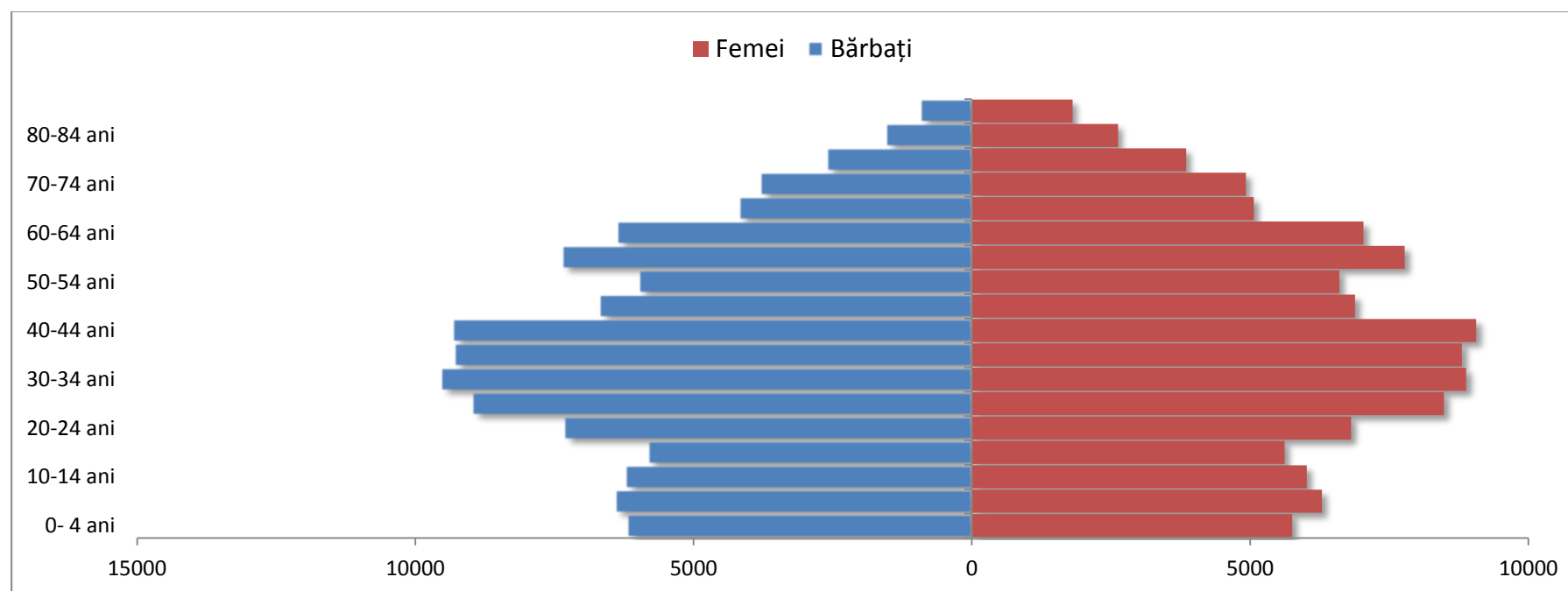
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Chiar dacă ritmul este mai puțin accelerat, viteza reducându-se după 2005, îmbătrânirea populației este un fenomen care poate afecta atractivitatea pe termen mediu și lung a zonei, afectând totodată obiceiurile de consum ale populației și veniturile acesteia, și implicit veniturile autorităților locale.

Îmbătrânirea populației va determina și creșterea cererii pentru servicii medicale, punând totodată presiune asupra sistemului de protecție socială de la nivel local și județean.

Tendința de îmbătrânire a populației este reflectată și de piramida populației.

Figura 5: Piramida populației, 2013

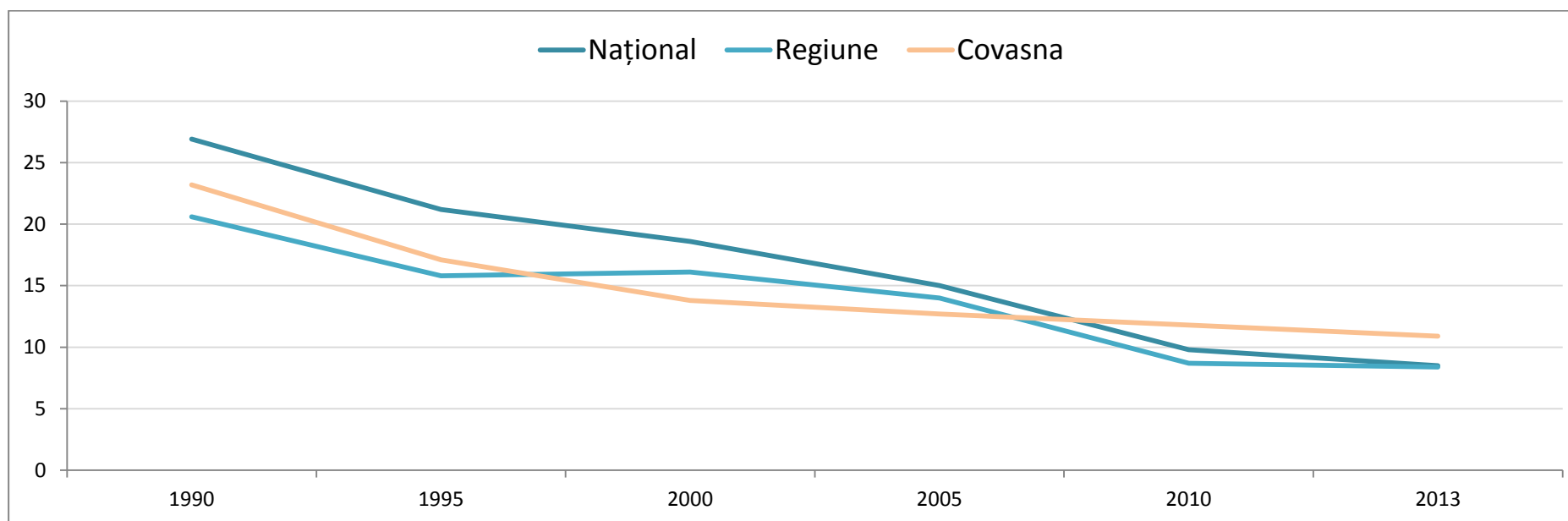

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Mortalitate infantilă

Un indicator relevant al nivelului de dezvoltare socială a unei zone este rata mortalității infantile. O rată crescută sau în creștere sugerează prezența la nivel local a unor factori critici, care pot ține de nivelul de educație al părinților, resursele financiare disponibile, accesul la servicii medicale, gradul de dezvoltare a asistenței sociale sau probleme de mediu, toate asociate cu o capacitate scăzută de a genera valoare adăugată și cu probleme sociale mai ample.

Figura 6: Rata mortalității infantile, 1990 - 2013

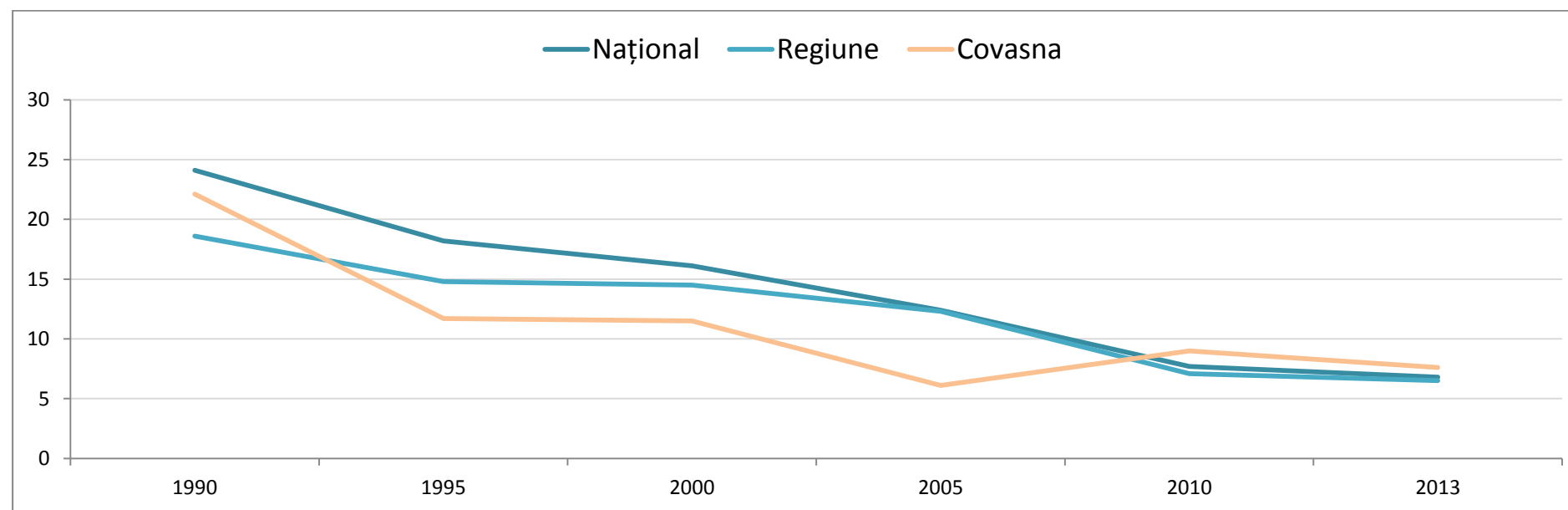

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Datele INS arată un trend descrescător al mortalității infantile, atât la nivel național, cât și regional și județean. Până la mijlocul anilor 2000, județul Covasna s-a plasat constant mai bine decât media națională și chiar decât media regională după 1995, însă începând cu a doua parte a anilor 2000 ritmul de scădere a încetinit puternic, ajungând cu 29% mai mare decât la nivel regional și 28% decât la nivel național.

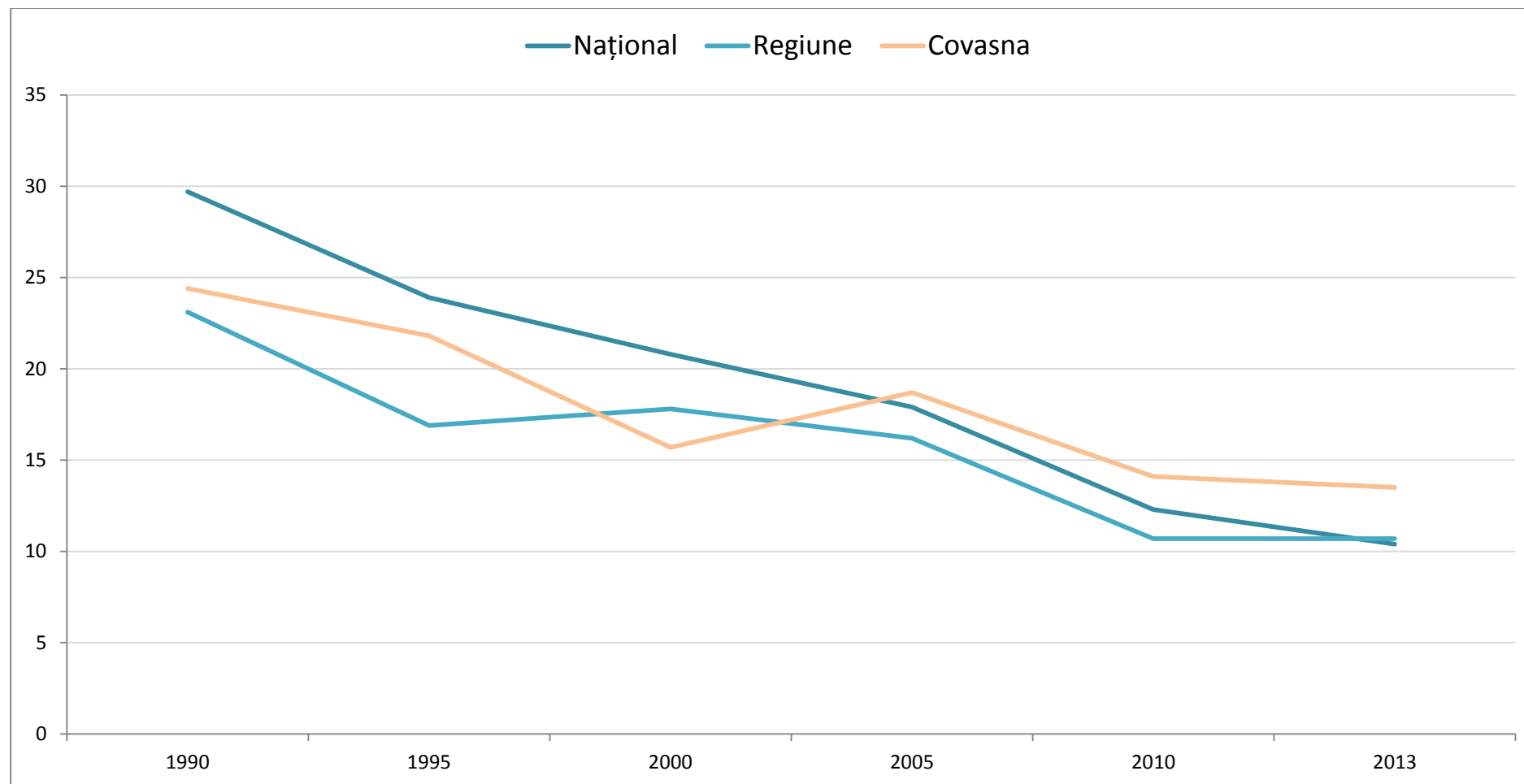
Analizând în funcție de mediu – urban și rural – se observă că performanța superioară a județului până la mijlocul anilor 2000 se datorează în mod special mediului urban, în mediul rural rata fiind în general mai mare decât media regională. Mai mult, în mediul rural nu doar că ritmul de scădere a încetinit, dar între 2000 și 2005 mortalitatea infantilă a crescut de la aproape 15 decese la 1000 de nou născuți, la aproape 20 de decese. Încă din 2005, județul Covasna a înregistrat o performanță mai slabă decât media națională și regională, ecartul dintre acestea și județ accentuându-se după 2010.

Figura 7: Rata mortalității infantile, urban, 1990 - 2013

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Figura 8: Rata mortalității infantile, rural, 1990 - 2013

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Religie, etnie și limbă maternă

Județul Covasna este unul foarte divers, atât din punct de vedere etnic, cât și religios. Potrivit datelor recensământului din 2011, aproape 72% din populație se declara de etnie maghiară, 21.5% de etnie română, 4% romi iar 3% de altă etnie. Diversitatea este considerabil mai ridicată decât la nivel național, unde 83% din populație se auto-declară de etnie română, și în linie cu rezultatele de la regiune, unde aproape 1/3 din populație se declară de etnie maghiară.

Tabel 4: Ponderea populației în funcție de etnie, 2011

	Români	Maghiari	Romi	Altă etnie ²
Național	83,46%	6,10%	3,09%	7,35%
Regiune	61,22%	28,57%	4,71%	5,50%
Covasna	21,42%	71,59%	3,93%	3,06%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Datele sunt similare și în cazul limbii materne, un număr mai ridicat de persoane declarând că au ca limbă maternă limba maghiară și română decât etniile corespondente. Diferența poate fi explicată de procentul extrem de scăzut din populație care a raportat ca limbă maternă limba romani, mult sub ponderea persoanelor care s-au declarat ca făcând parte din această etnie.

Tabel 5: Ponderea populației în funcție de limba maternă vorbită, 2011

	Română	Maghiară	Romani	Altă limbă maternă
Național	85,36%	6,26%	1,22%	7,15%
Regional	64,13%	29,05%	1,43%	5,40%
Covasna	23,84%	73,14%	0,04%	2,98%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Similar, dacă la nivel național 81% din populație se declară ortodoxă, în județ situația este mult mai echilibrată, o treime declarându-se romano-catolică, o treime reformată și aproximativ 20% ortodoxă. Adicional, există o reprezentare semnificativă a bisericii unitariene, 4.13% (15% din totalul unitarienilor din România) și penticostale, cu 2.2%.

Tabel 6: Ponderea populației în funcție de religie, 2011

	Ortodoxă	Romano-catolică	Reformată	Penticostală	Unitariană	Altă religie
Național	81,04%	4,33%	2,99%	1,80%	0,29%	9,56%
Regiune	60,01%	14,79%	11,48%	1,56%	2,08%	10,09%
Covasna	20,70%	35,08%	32,25%	2,25%	4,13%	5,59%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

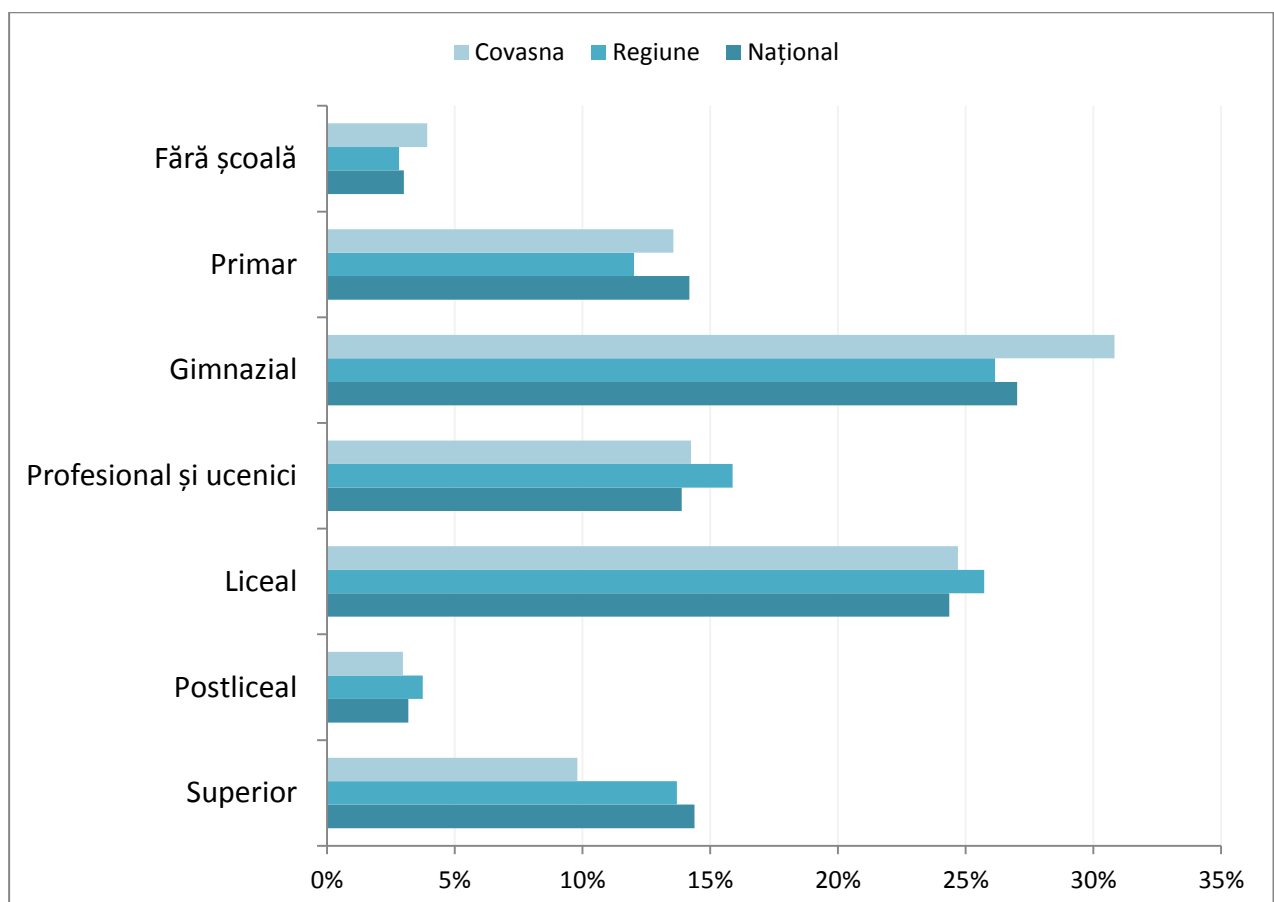
² Etnii neidentificate sau identificate, dar a căror număr este prea mic pentru a fi reprezentat procentual. La fel și pentru „Limbă maternă” și „Religie”.

Educație

Capitalul educațional al unei zone, definit în termeni de distribuția populației în funcție de ultima școală absolvită, infrastructura educațională, rezultatele educaționale și cheltuielile publice cu sistemul de învățământ, este un bun mijloc de a înțelege capacitatea unei comunități de a se dezvolta sustenabil și de a prospera pe termen lung.

Asociată cu nivelul de sănătate, venitul, implicarea în comunitate, ultima școală absolvită este un indicator crucial în înțelegerea competitivității unei regiuni sau zone. Este dificil pentru o comunitate cu o pondere scăzută de persoane cu studii superioare, spre exemplu, să atragă investiții și oportunități care generează plus valoare semnificativă în comunitate și asigură venituri ridicate populației. În aceeași idee, întrucât talentul atrage talent, o comunitate cu o pondere ridicată a populației cu studii superioare va atrage pe termen lung noi locuitori cu același profil, amplificând și mai mult avantajul competitiv și atractivitatea comunității. Devine critic, astfel, pentru autoritățile locale să susțină sistemul educațional la nivel local și eforturile populației de a se perfecționa continuu.

Figura 9: Distribuția populației în funcție de ultima școală absolvită, 2011

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Datele arată că ponderea persoanelor cu studii superioare de la nivelul județului este sub media regională și națională, în timp ce ponderea absolvenților de studii liceale este relativ aceeași cu cea de la nivel național și regional. În schimb, județul are o proporție însemnată a populației cu studii de nivel gimnazial și o rată peste medie de persoane fără studii.

Actuala configurație educațională a județului poate amenința pe termen lung dezvoltarea și atractivitatea acestuia, în absența unor politici active de susținere a eforturilor de învățare și perfecționare a populației și de revenire în județ a persoanelor care au plecat pentru studii în alte regiuni și județe.

În ceea ce privește mediul rural, care devine preponderent pe parcursul anilor 2000, datele INS arată că 27% din populația din mediul rural a absolvit cel mult școala primară, comunele cu cea mai ridicată pondere a populației cu studii de cel mult nivel primar fiind:

Tabel 7: Comunele cu cea mai mare pondere a populației cu cel mult studii primare

Vîlcele	Haghig	Belin	Boroșneu Mare	Ghidfalău	Sânzieni	Ghelița	Valea Mare	Moacsa	Zagon
58,05%	44,90%	39,17%	38,46%	36,14%	34,82%	33,76%	32,48%	31,58%	31,37%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

De cealaltă parte, ponderea absolvenților de studii superioare și școli postliceale în mediul rural este de 5,9%, sub media națională de 6,28%. Comunele cu ponderea cea mai ridicată de absolvenți de studii superioare și postliceale sunt:

Tabel 8: Comunele cu cea mai mare pondere a populației cu cel puțin studii postliceale

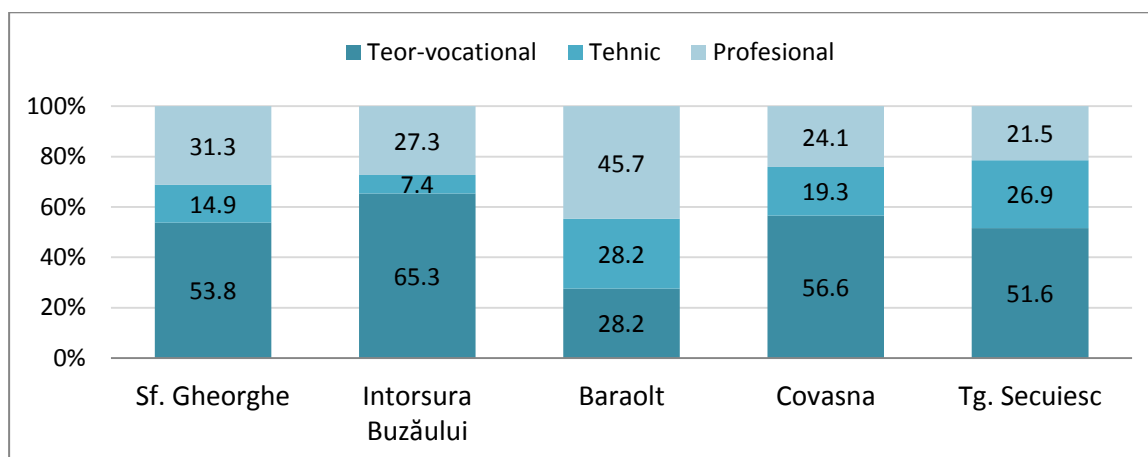
Arcuș	Iieni	Turia	Sita Buzăului	Chichiș	Mereni
14,46%	9,82%	8,59%	7,54%	7,53%	7,51%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Preferințele educaționale ale elevilor

Un studiu recent (noiembrie 2014) al Centrului Județean de Asistență Psihopedagogică Covasna arată că 91,3% din elevii de clasa a VIII-a din județ doresc să-și continue studiile liceale în județ, 52% dintre aceștia optând pentru un liceu teoretic, 19% pentru un liceu tehnologic și 29% pentru o școală profesională.

Figura 10: Preferințele pentru studii liceale ale elevilor de clasa a VIII-a, 2014

Sursa: Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Covasna, 2014.

În ceea ce privește distribuția preferințelor în funcție de zonele geografice, studiul Centrului Județean de Asistență Psihopedagogică Covasna arată că elevii din zona Întorsura Buzăului sunt cei mai interesați de continuarea studiilor liceale filieră teoretică, în timp ce elevii aferenți zonei Baraolt preferă în proporție de 46% filiera profesională. Cele mai multe preferințe pentru profilul tehnologic sunt întâlnite în zona Baraolt (28%) și Târgu Secuiesc (27%). Procentele reconfirmă necesitatea ca autoritățile județene și locale, în mod special cele urbane, să actualizeze infrastructura educațională pentru tinerii din afara orașelor și municipiilor care doresc să-și continue studiile. Ponderea peste medie a persoanelor cu studii generale și primare din județ justifică dezvoltarea unor măsuri de stimulare a educației formale cel puțin până la nivel liceal, precum cazare accesibilă, subvenționarea transportului și sprijin alimentar.

Studiul arată totodată că începând cu 2012 are loc o creștere susținută a elevilor din școli profesionale, în principal în detrimentul liceelor tehnologice.

Datele Centrului Județean de Asistență Psihopedagogică Covasna au vizat și preferințele detaliate ale elevilor de clasa a VIII-a, relevând că, în privința filierei tehnologice, cele mai multe opțiuni sunt pentru specializările care țin de estetica și igiena corpului – 11,5%, operator tehnică de calcul – 11%, turism – 10% și gastronomie – 10%. Sub 1% sunt interesați de designul de mobilă și amenajări interioare, domeniul silvic sau industria textilă.

În ceea ce privește profilul teoretic, 32,1% optează pentru științe ale naturii, 23% pentru matematică informatică, 16,7% pentru științe sociale și 11,7% pentru filologie.

În ceea ce privește școala profesională, aproximativ 30% ar opta pentru specializarea de mecanic auto, 17% pentru ospătar iar 11% pentru bucătar-cofetar.

Potrivit Centrului Județean de Asistență Psihopedagogică Covasna, rezultatele studiului ar conduce la crearea a 11 clase la filiera tehnologică, 17 clase la școala profesională și 30 clase la filiera teoretic-vocațională.

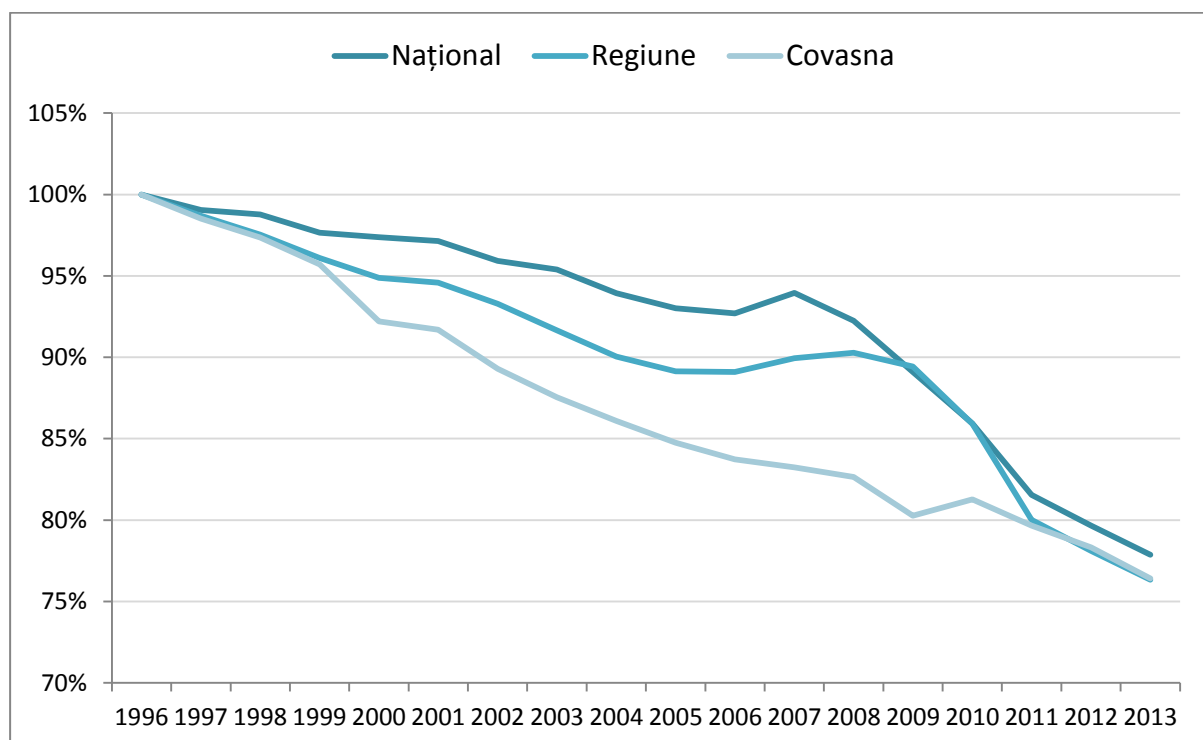
Datele studiului arată câteva trenduri semnificative: reorientarea elevilor către școlile profesionale, măsură oportună pentru creșterea angajabilității absolvenților, considerând profilul economic al județului; reducerea atractivității pentru liceele tehnologice în favoarea școlilor profesionale; dominanța atractivității specializărilor STEM (știință, tehnologie, inginerie, matematică), ceea ce se încadrează în recomandările internaționale de dezvoltare a politicilor educaționale; atractivitatea sporită a școlilor profesionale și a celor tehnologice în zona Baraolt, ceea ce pe termen scurt poate favoriza reducerea șomajului, dar pe termen lung poate reduce atractivitatea pentru investiții cu valoare adăugată ridicată.

Evoluția populației școlare³

Populația școlară a scăzut între 1996 și 2013, ușor mai rapid decât media națională în perioada 1999 – 2011, ajungând aproximativ la același nivel în 2013, în jurul valorii de 80% din numărul elevilor din 1996. Scăderea s-a datorat mai ales reducerii populației școlare din învățământul primar și postliceal.

În ceea ce privește distribuția rural/urban, la nivelul anului 2013, 38,7% dintre elevi erau înscriși la școli din mediul rural, peste media națională de 31,3% și cea regională de 29,4%. Tendința în creștere din ultimii zece ani justifică necesitatea autorităților locale și județene de a acorda o atenție sporită infrastructurii din mediul rural.

Figura 11: Evoluția populației școlare, 1996 - 2013

³ Analiza statistică a folosit date puse la dispoziție de Institutul Național de Statistică. Pentru o parte din ani, datele nu coincid cu cele transmise de Inspectoratul Școlar Județean (ex: pentru anul 2013 INS include o populație școlară de 36.737, în timp ce ISJ menționează 36.322). Totuși, pentru a menține comparabilitatea datelor cu nivelul național și regional am optat să utilizăm datele INS. Locurile în care am folosit date ISJ sunt marcate cu #.

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Cea mai mare creștere a populației școlare au avut-o unitățile din Dobârlău, respectiv Vâlcele și Haghigh, în timp ce Chichiș, Comandău și Cătălina au pierdut cei mai mulți elevi. Pentru Aita Mare, creșterea se datorează, potrivit ISJ Covasna, navetei elevilor din comunele Apața (Brașov) și Belin.

Tabel 9: Evoluția populației școlare per UAT, Covasna, 1996 – 2013

Populație școlară				Populație școlară				Populație școlară			
	1996	2013	Evoluție		1996	2013	Evoluție		1996	2013	Evoluție
Total	48080	36737	-23,59%	Oraș	2319	2296	-0,99%	Boroșneu Mare	524	383	-26,91%
Arcuș	:	112	-	Întorsura Buzăului				Zăbala	760	543	-28,55%
Bixad	:	235	-	Bățani	725	702	-3,17%	Turia	540	382	-29,26%
Dalnic	:	131	-	Sînzieni	645	580	-10,08%	Oraș Covasna	2635	1852	-29,72%
Estelnic	:	208	-	Ilieni	184	163	-11,41%	Ojdula	575	382	-33,57%
Mereni	:	145	-	Ghelința	716	617	-13,83%	Mun. Sfintu Gheorghe	17642	11553	-34,51%
Micfalău	:	185	-	Reci	361	306	-15,24%	Barcani	775	504	-34,97%
Valea Mare	:	136	-	Zagon	804	663	-17,54%	Valea Crișului*	502	318	-36,65%
Dobârlău	122	304	149,18%	Bodoc	452	370	-18,14%	Ghidfalău	375	228	-39,20%
Vâlcele	611	1072	75,45%	Brețcu	595	474	-20,34%	Poian*	385	222	-42,34%
Haghigh	268	356	32,84%	Ozun	605	476	-21,32%	Cătălina	532	305	-42,67%
Aita Mare	233	281	20,60%	Virghis	267	210	-21,35%	Comandău	216	115	-46,76%
Brateș	184	207	12,50%	Oraș Baraolt	2320	1786	-23,02%	Lemnia*	452	186	-58,85%
Belin	482	540	12,03%	Cernat	603	458	-24,05%	Moacșa*	384	136	-64,58%
Brăduț	706	717	1,56%	Sita Buzăului	799	602	-24,66%	Chichiș	421	143	-66,03%
				Mun. Târgu Secuiesc	6715	5015	-25,32%	Malnaș*	646	138	-78,64%

* Unități administrative din care, după 1996, s-au desprins noi comune. Reducerea populației școlare este explicată parțial de acest fenomen.

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Abandon școlar

Potrivit datelor INS și ISJ Covasna, rata de abandon de la nivel județean a fost sub media regională și națională, fiind județul cu a doua cea mai redusă rată de abandon de la nivelul regiunii Centru.

Tabel 10: Rata abandonului școlar în învățământul primar și gimnazial în anul școlar 2010 - 2011, la nivelul Regiunii Centru (%)

	2010
Național	1,8
Regiunea CENTRU	2,2
Alba	1,5

Brasov	2,9
Covasna[#]	1,48
Harghita	1,1
Mureș	2,3
Sibiu	2,2

[#] Datele pentru județul Covasna au fost preluate de la ISJ Covasna.

Sursa: ISJ Covasna și ADR Centru

Deși mai ridicată, rata abandonului școlar în învățământul liceal și profesional, de 2,49%, se menține sub media regională, fiind la cel mai redus nivel din regiune.

Tabel 11: Rata abandonului școlar în învățământul liceal și profesional, în anul școlar 2010 – 2011 la nivelul Regiunii Centru (%)

	Liceu și profesională
Regiunea CENTRU	4,3
Alba	4,2
Brasov	4,3
Covasna[#]	2,49
Harghita	4
Mures	3,1
Sibiu	3

[#] Datele pentru județul Covasna au fost preluate de la ISJ Covasna.

Sursa: ISJ Covasna și ADR Centru

Ratele reduse de abandon școlar sugerează o capacitate crescută a sistemului educațional de a descuraja ieșirile din sistem. Totuși, în condițiile în care județul are un deficit educațional la nivelul populației, rata abandonului capătă o importanță critică pentru dezvoltarea sustenabilă a județului. Creșterea ponderii elevilor care se înscriu în învățământul profesional trebuie privită atât ca o oportunitate cât și ca un risc, ratele de abandon fiind mai ridicate la acest nivel decât la nivel liceal.

Evoluția infrastructurii școlare

În prezent, fiecare unitate administrativă are o școală generală cu personalitate juridică (Bodoc, Zagon și Bățani au câte două), liceele aflându-se exclusiv în comunitățile urbane: 9 în Sfântu Gheorghe, 5 în Târgu Secuiesc și 2 în Întorsura Buzăului. Baraolt și Covasna au câte 1 liceu. În ceea ce privește grădinițele, la nivel de județ există un număr de 156 de unități, dintre care 25 sunt în mediul urban, iar restul în mediul rural. Cu o clasă medie de 19 elevi, grădinițele din județ se plasează sub nivelul maxim stabilit de Ministerul Educației de 20 de elevi, doar 38 de unități având, în medie, mai mulți elevi în grupă decât standardul MEN.

Datele sugerează o accesibilitate ridicată a populației educaționale la serviciile educaționale la nivel de județ, superioară în majoritatea cazurilor atât nivelului național cât și celui regional. Principalele zone în care se remarcă o insuficientă dezvoltare a infrastructurii educaționale locale sunt: absența bazinelor educaționale pentru înot, numărul laboratoarelor școlare și numărul atelierelor școlare la nivelul învățământului primar și gimnazial.

Tabel 12: Accesibilitatea la infrastructura educațională, 2013

		Elevi/cadru didactic ⁴	Elev/sală de clasă și cabinete școlare	Elev/Laborator	Elev/Sală de gimnastică	Elev/Atelier școlar	Elev/PC	Teren de sport
Total	Național	14,72	30,23	136,90	764,11	697,94	10,23	711,68
	Regional	13,90	26,72	145,06	558,99	591,70	9,91	710,62
	Covasna	13,03	23,49	201,85	412,78	437,35	12,19	592,53
Preșcolar	Național	16,05						
	Regional	14,76						
	Covasna	14,62						
Preuniv.	Național	14,37						
	Regional	13,25						
	Covasna	12,51						
Primar și gimnazial	Național	13,90	23,83	211,66	567,28	2895,77	13,22	518,67
	Regional	12,93	20,35	212,51	400,55	3424,10	12,44	547,15
	Covasna	12,37	19,69	218,49	300,83	4151,40	12,90	482,72
Liceal	Național	13,66	20,18	93,69	532,29	197,41	6,66	533,76
	Regional	12,31	17,18	81,86	384,61	133,27	5,45	416,98
	Covasna	11,08	13,89	84,66	351,35	88,95	5,08	369,84
Postliceal	Național	49,24	89,79	262,92			27,00	
	Regional	43,19	92,05	349,80			27,98	
	Covasna	45,89	206,50	826,00			37,55	

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

În privința cheltuielilor publice cu educația, în 2013 administrațiile locale⁵ din județul Covasna au cheltuit în medie 4.300 RON per elev, semnificativ peste media națională de 3.300. Primele cinci comunități care au avut cele mai mari cheltuieli au fost Arcuș, Întorsura Buzăului, Haghig, Comandău și Malnaș în timp ce Bodoc, Bixad, Belin, Vârghis și Vâlcele au avut cele mai mici cheltuieli per elev.

Tabel 13: Comunitățile cu cele mai mici și cele mai mari cheltuieli per elev, 2013

⁴ Analiza comparativă pe datele transmise de ISJ Covasna arată scoruri ușor diferite (Național - 13,21; Regiune - 12,28; Covasna - 11,24) la nivelul anului 2013, însă ierarhia rămâne aceeași. Am preferat să utilizăm datele INS întrucât sunt detaliate pe nivele educaționale, oferind o imagine ușor mai comprehensivă, situația fiind similară și în cazul indicatorului elevi/sală de clasă (Național - 21,60; Regional - 20,55; Covasna - 19,46).

⁵ Cheltuielile totale per elev, care includ nu doar alocațiile de la bugetele locale, au fost ușor mai mari, de 4.480 RON, potrivit datelor ISJ Covasna, în creștere cu 700 RON față de 2010.

Cele mai mari cheltuieli per elev, 2013		Cele mai mici cheltuieli per elev, 2013	
Arcuș	10.289,96	Bodoc	2.825,73
Înt. Buzăului	6.370,391	Bixad	2.773,872
Haghig	6.247,143	Belin	2.758,543
Comandău	5.973,409	Vârghiș	2.727,89
Malnaș	5.893,442	Vâlcele	2.456,175
Mereni	5.593,138		

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS și MDRAP.

În perioada 2010 – 2013, cheltuielile publice cu educația de la nivel județean au crescut de la 11,9% din totalul cheltuielilor la 12,73%, în sumă absolută de la 150 mil RON la 175 mil RON în 2013, ritmul de creștere a cheltuielilor cu educația fiind mai accelerat decât al celorlalte cheltuieli.

Tabel 14: Evoluția cheltuielilor educaționale, 2010 - 2013

	2010-2011	2011-2012	2012-2013
I. Plăți pe nivele de învățământ			
Plăți efectuate de unit. de învățământ	-5,79%	-2,59%	12,99%
Preșcolar	-8,52%	-3,76%	6,21%
Primar	-6,16%	10,36%	18,36%
Secundar inferior	-1,77%	-13,01%	14,68%
Secundar superior	-10,88%	10,95%	7,62%
Profesional	-62,49%	-59,74%	213,58%
Special	113,35%	-20,62%	-10,22%
Postliceal	-41,64%	112,30%	12,18%
Servicii auxiliare pentru educație	37,18%	-33,31%	29,93%
Servicii publice descentralizate	30,10%	47,87%	-22,50%
II. Cheltuieli pe medii (urban/rural)			
Cheltuieli - mediu urban	-1,75%	3,00%	19,26%
Cheltuieli - mediu rural	-14,60%	14,19%	9,76%
III. Cheltuieli pe surse de finanțare			
Cheltuieli de la buget de stat	-8,78%	-1,87%	-4,70%
Cheltuieli de la bugetul local	-6,35%	7,86%	18,94%
Cheltuieli din alte venituri	24,72%	-13,88%	0,89%
Total III:	-5,79%	6,19%	16,35%
IV. Cheltuieli pe titluri bugetare			
Titl I - Cheltuieli de personal	-13,94%	7,01%	16,40%
Titl II - Bunuri și servicii	0,51%	16,63%	9,70%
Titl VI - Transfer între unit adm teritor	-2,01%	3775,60%	-97,89%
Titl VII - Alte transferuri	-100,00%		
Titl VIII - Proiecte finanțate din FEN	115,85%	-43,97%	161,94%
Titl IX – Asistența socială	77,13%	12,76%	-13,12%

Titl X - Alte cheltuieli - Burse	2,67%	1,14%	13,69%
Titl X II- Active nefinanciare	-14,20%	-4,63%	1,95%
Titl XIV - Ramburs credit , Restit an prec	-62,84%	1140,73%	-16,97%
Total	-5,79%	6,19%	16,35%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor ISJ Covasna.

În particular, se remarcă o creștere accentuată în 2013 față de 2012 a cheltuielilor cu învățământul profesional⁶ urmat la mare distanță de cheltuielile pentru învățământul primar, secundar inferior și postliceal. *Creșterea este naturală și se suprapune cu dezvoltarea interesului pentru școlile profesionale.* În aceeași idee, se remarcă o creștere constantă a cheltuielilor de la bugetele locale concomitent cu o scădere a celor de la bugetul de stat, aspect ce face critică strategia de investiții educaționale de la nivel local.

În contextul consolidării infrastructurii educaționale prin închiderea unităților școlare din mai multe comune care pierd populație școlară, creșterea cheltuielilor în comunele recipient devine extrem de importantă. Datele nu permit o analiză pe unități de învățământ, dar per ansamblu se observă o creștere a cheltuielilor educaționale din mediul rural mai lentă decât în mediul urban.

Rezultate bacalaureat

Rezultatele la examenul de bacalaureat ale elevilor din județul Covasna au fost afectate de măsurile luate în ultimii ani, însă semnificativ mai puternic decât media națională. Astfel, dacă în 2009 aproape 85% dintre elevi promovau examenul de bacalaureat, față de 80% media națională, în 2011 media a coborât la jumătate, la 44% și chiar la 33,5% în 2012, mult sub media națională.

Comparativ cu celelalte județe din regiune, dacă în 2009 și 2010 județul a avut printre cele mai bune rate de promovabilitate la bacalaureat, începând cu 2012 situația se inversează, având sistematic, alături de Harghita, cele mai mici scoruri din regiune.

Tabel 15: Rezultate bacalaureat, 2009 - 2014

	2009*	2010*	2011*	2012	2013	2014
Brașov	69,10%	55,70%	45,90%	51,16%	62,88%	69,60%
Sibiu	65,37%	63,60%	53,80%	52,10%	64,07%	69,90%
Alba	81,30%	62,30%	38,40%	49,97%	63,41%	69,10%
Mureș	84,87%	77,40%	45,50%	46,56%	55,61%	59,70%
Harghita	84,19%	72,10%	64,03%	30,84%	43,40%	54,00%
Covasna	84,24%	72,10%	44,29%	33,48%	43,69%	57,25%
Național	79,95%	67,40%	44,47%	44,40%	56,40%	60,65%

Sursa: *gândul.ro, ISJ și Ministerul Educației Naționale (MEN).

⁶ Datorat reînființării învățământului profesional.

Județul a făcut însă progrese semnificative în 2014, crescând rata de promovabilitate de la 43,7% la 57,2%, cel mai ridicat progres din regiune. Avansul este remarcabil, de trei ori mai ridicat decât media națională. Creșterea ratei de promovabilitate este binevenită și trebuie continuată cu orientarea pe componenta de calitate a actului educațional. Analiza pe distribuția mediilor finale arată că, în pofida faptului că și-a îmbunătățit remarcabil rata de promovabilitate, distribuția notelor înclină puternic înspre prima jumătate a intervalului, 60% dintre cei care au promovat având medii sub 8, cel mai ridicat procent după Harghita.

Tabel 16: Distribuția mediilor la Bacalaureat 2014, Regiunea Centru și Național

	Între 6 și 7,99	Între 8 și 10
Alba	47,98%	52,02%
Brașov	56,78%	43,09%
Covasna	60,85%	39,15%
Harghita	63,78%	36,22%
Mureș	55,10%	44,90%
Sibiu	53,04%	46,96%
Național	55,10%	44,90%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor MEN

Situația nu este specifică unei anumite filiere. Analiza notelor din această perspectivă prezintă o imagine consecventă, atât filiera teoretică, cât și cea tehnologică și vocațională având, raportat la celelalte județe din regiune, performanțe mai reduse, după cum reiese din tabelul de mai jos.

Tabel 17: Procentul elevilor cu medii între 8 și 10, Bacalaureat 2014, Regiunea Centru și Național

	Filiera Teoretică	Filiera Tehnologică	Filiera Vocațională
Alba	55,37%	38,99%	62,05%
Brașov	51,00%	22,40%	30,00%
Covasna	44,04%	22,34%	28,35%
Harghita	46,02%	17,16%	28,74%
Mureș	52,28%	32,59%	32,91%
Sibiu	58,07%	32,47%	39,85%
Național	52,53%	28,85%	36,01%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor MEN

Datele sugerează prezența unor factori comuni pentru performanța mai redusă a elevilor din județ față de trendul regional și național, ceea ce ar putea ușura eforturile autorităților locale de a îmbunătăți rezultatele la bacalaureat, nefiind necesare măsuri adaptate în funcție de filieră.

În ceea ce privește rezultatele la Bacalaureat ale celor 18 licee din județ, se poate observa plasarea constantă a celor trei licee din Sfântu Gheorghe, „Szekely Miko”, „Mihai Viteazul” și „Mikes Kelemen”, în topul performanței, cu o promovabilitate de peste 75% în toți cei trei ani. De cealaltă parte, liceele "Apor Peter" și "Gabor Aron" din Târgu Secuiesc și, respectiv, "Nicolae Bălcescu" din Întorsura Buzăului și "Kos Karoly" Sfântu Gheorghe au obținut sistematic printre cele mai slabe scoruri în ultimii ani. Important de notat este totuși trendul de îmbunătățire a performanțelor mai ales la nivelul anului 2014.

Tabel 18: Promovabilitate bacalaureat/liceu, 2012 - 2014

	2012	2013	2014
Liceul Teoretic "Szekely Miko" Sfântu Gheorghe	89,25%	85,06%	90,09%
Colegiul Național "Mihai Viteazul" Sfântu Gheorghe	81,67%	95,16%	90,00%
Liceul Teoretic "Mikes Kelemen" Sfântu Gheorghe	78,50%	83,53%	86,90%
Liceul Teoretic "Nagy Mozes" Târgu Secuiesc	61,22%	58,76%	75,41%
Liceul "Korosi Csoma Sandor" Covasna	43,36%	55,32%	66,97%
Liceul De Arta "Plugor Sandor" Sfântu Gheorghe	45,61%	39,62%	63,64%
Liceul Pedagogic "Bod Peter" Târgu Secuiesc	43,55%	39,56%	59,21%
Liceul Teoretic "Mircea Eliade" Întorsura Buzăului	62,90%	63,77%	58,62%
Liceul Tehnologic "Constantin Brancusi" Sfântu Gheorghe	10,45%	18,18%	55,00%
Liceul Teologic Reformat Sfântu Gheorghe	21,43%	27,69%	50,91%
Liceul Tehnologic "Baroti Szabo David" Baraolt	17,65%	22,30%	48,11%
Liceul Tehnologic "Berde Aron" Sfântu Gheorghe	8,44%	26,32%	46,15%
Liceul Teologic Reformat Târgu Secuiesc	22,45%	20,97%	34,43%
Liceul Tehnologic "Puskas Tivadar" Sfântu Gheorghe	4,29%	18,06%	19,30%
Liceul Tehnologic "Apor Peter" Târgu Secuiesc	2,61%	12,39%	16,67%
Liceul Tehnologic "Gabor Aron" Târgu Secuiesc	8,18%	15,25%	15,63%
Liceul Tehnologic "Nicolae Balcescu" Întorsura Buzăului	13,24%	12,50%	13,89%
Liceul Tehnologic "Kos Karoly" Sfântu Gheorghe	16,39%	17,65%	7,41%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor ISJ Covasna.

Învățământul superior

Asemenea județului Harghita, județul Covasna nu are o infrastructură universitară bine dezvoltată, beneficiind doar de prezența unor extensii universitare ale Universității Babeș- Bolyai, mai exact a facultăților din domeniul economiei, științelor politice, administrative și ale comunicării, ingineriei mediului și a pregătirii personalului didactic. Deschiderea unei noi secții a extensiei UBB în domeniul marketingului, dar mai ales deschiderea unor programe de studii în domeniul agronomic și silvic de către Universitatea Sapientia reprezintă însă demersuri binevenite pentru consolidarea profilului educațional a județului și creșterea capitalului uman.

În prezent, studenții reprezintă ușor peste 1% din totalul populației școlare din județ, în 2013 cumulând un număr de 427 de persoane înscrise, în scădere puternică față de maximum din 2007, 1363, când studenții reprezentau 3,41% din totalul populației școlare. Ponderea este considerabil mai scăzută decât media națională de 11,87% și cea regională de 10,87%.

Tabelul de mai jos arată că majoritatea studenților înscriși la cursurile extensiei universitare preferă științele economice și cele administrative. În total, extensia beneficiază de 26 de cadre didactice titulare și 23 cadre didactice asociate.

Tabel 19: Extensia universitară UBB, Sfântu Gheorghe

Facultatea	Specializarea	Linia de studiu română	Linia de studiu maghiară	Titulari	Cadre didactice asociate
Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării	Administrație publică	40	65	5	10
Facultatea de Știința și Ingineria Mediului	Ingineria sistemelor biotehnice și ecologice	7	40	2	13
Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor	Economia firmei	23	60	19	0
	Economia comerțului, turismului și serviciilor	29	48		
	Economia firmei - ID	0	17		
	Economia comerțului, turismului și serviciilor - ID	16	34		
	Managementul dezvoltării afacerilor - masterat	56	0		
	Total	171	264	26	23

Sursa: Primăria Sfântu Gheorghe.

Prezența extensiei universitare reprezintă un punct forte pentru județ, mai ales întrucât specializările preferate par a fi corelate cu sectoare economice bine reprezentate la nivel local, cum ar fi comerțul, agricultura și turismul. Similar, prezența extensiei de administrație publică poate reprezenta o oportunitate de dezvoltare a capacității administrative a comunităților rurale și urbane din județ.

Totuși, slaba dezvoltare a ofertei universitare reprezintă un punct slab major pentru județ. Pe de-o parte, direct, județul pierde atât capital uman, cât și resurse financiare odată cu plecarea tinerilor la studii în alte județe (majoritatea sunt dependenți financiar de părinți, plecarea lor fiind asociată cu ieșiri de resurse din județ). Indirect, lipsa unei oferte susținute de absolvenți de studii superioare la

nivel local afectează atractivitatea județului pentru investiții creative sau care pot genera valoare adăugată ridicată.

De asemenea, județul suportă un cost al oportunității, universitățile acționând frecvent ca laboratoare de idei și inițiative de intervenție în comunitate care pot crește capitalul social și degreva autoritățile locale de o parte din responsabilități.

Nu doar învățământul superior este sub-reprezentat la nivel de județ, ci și domeniul cercetării. Potrivit ADR Centru, doar 47 de persoane erau angajate în activități de cercetare-dezvoltare în județ în 2011, de 5 ori mai puțin decât în județul Alba și de 48 de ori mai puțin decât în Brașov. Singurul județ cu un scor mai slab la nivel de regiune este Harghita, cu 19 salariați. Covasna este și unul dintre județele în care numărul salariaților din cercetare a scăzut puternic după 2006, revenindu-și ușor începând cu 2010, după cum reiese din tabelul de mai jos.

Tabel 20: Salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare în Regiunea Centru în perioada 2005-2011 la 1000 locuitori

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Regiunea CENTRU	0,96	1,13	1,05	1,15	1,48	1,23	1,40
Alba	0,25	0,34	0,69	0,71	0,65	0,65	0,74
Brasov	1,59	2,64	2,32	2,59	3,28	3,01	3,77
Covasna	0,30	0,30	0,15	0,17	0,14	0,19	0,21
Harghita	0,01	0,01	0,13	0,09	0,09	0,09	0,06
Mures	1,14	0,77	0,77	0,83	0,86	0,71	0,65
Sibiu	1,51	1,53	1,14	1,30	2,28	1,39	1,29

Sursa: Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020 și INS

O situație similară este întâlnită și în cazul numărului cercetătorilor din județ, în 2011 fiind înregistrați 23 de cercetători, în creștere față de nivelul din 2007 de șase cercetători, dar încă ușor sub nivelul din 2006 de 25. Din nou, județul se află la o distanță considerabilă față de media din regiune, doar Harghita având un scor mai redus.

Tabel 21: Numărul de cercetători în Regiunea Centru în perioada 2005-2011 la 1000 de locuitori

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Regiunea CENTRU	0,71	0,90	0,89	0,99	1,12	1,13	0,80
Alba	0,14	0,13	0,56	0,60	0,56	0,62	0,66
Brasov	1,23	2,25	2,07	2,31	2,16	2,83	1,91
Covasna	0,11	0,11	0,03	0,03	0,08	0,08	0,10
Harghita	0,00	0,00	0,05	0,05	0,05	0,05	0,01
Mures	0,75	0,64	0,60	0,65	0,67	0,55	0,45
Sibiu	1,32	1,16	1,04	1,19	2,11	1,33	0,84

Sursa: Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020 și INS

Potrivit analizelor ARDC, județul stă sensibil mai bine în privința cheltuielilor din domeniul cercetării – inovării (CI), în 2010 județul plasându-se mai bine decât Harghita și Alba, trendul fiind de creștere. Totuși, la nivelul anului 2011, cheltuielile CI reprezentau doar 3% din cele de la nivel de regiune.

Tabel 22: Cheltuieli totale per capita din activitatea de cercetare – dezvoltare în Regiunea Centru în perioada 2005-2011.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Media
Regiunea CENTRU	21,01	24,07	29,42	31,80	67,36	43,78	49,16	38,09
Alba	5,24	5,09	10,11	10,56	8,46	5,75	35,99	11,60
Brasov	42,77	42,90	81,92	77,96	116,83	107,37	120,14	84,27
Covasna	16,20	20,19	10,74	12,36	15,42	15,04	16,67	15,23
Harghita	0,45	0,51	1,20	4,37	2,42	3,34	1,23	1,93
Mures	18,15	21,67	21,72	19,30	25,30	30,11	24,14	22,91
Sibiu	26,93	38,07	15,07	33,99	183,91	52,20	48,18	56,91

Sursa: Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020 și INS

Este puțin surprinzător, așadar, că între 2005 și 2011, din totalul solicitărilor de brevete din regiunea Centru, de 535, doar nouă au provenit din Covasna.

Dezvoltarea infrastructurii universitare și de cercetare, mai ales în zonele conectate cu economia locală și în care există deschidere din partea partenerilor sociali (mediu de afaceri, sistem medical și educațional, după cum a reieșit din întâlnirile cu aceștia) este o necesitate pentru județ pentru creșterea atractivității și dezvoltarea pe termen lung.

Sănătate

Potrivit DSP Covasna, la nivel de județ, asistența primară este asigurată de 106 medici de familie titulari, din care 59 în mediu urban iar 47 în mediu rural, 85 medici stomatologi care activează în 85 de cabinete stomatologice. La acestea se mai adaugă 5 cabinete școlare în mediul urban. Cabinetele de tehnică dentară care vin în sprijinul lor sunt în număr de 30 din care în mediul urban 28, iar în mediul rural 2. Astfel, la nivelul județului nu sunt comune în care să nu existe puncte sanitare functionale și autorizate sanitar. Datele DSP arată că un medic de familie are înscris aprox. 2100 de asigurați în medie, cu oscilații în funcție de regiune. Cabinetele de medicină de familie sunt uniform repartizate pe teritoriul județului, nefiind înregistrate zone fără acoperire medicală, însă în unele cazuri medici nu locuiesc în localitatea în care au cabinetul, zona rămânând fără acoperire după terminarea programului de lucru. În aceste cazuri populația se poate baza doar pe sistemul de urgență 112. De asemenea, potrivit DSP, vârsta medie a medicilor de familie este destul de mare.

În prezent în județ funcționează un Centru de permanență în zona Baraolt, fiind necesar, potrivit DSP, cel puțin încă un centru în Sfântu Gheorghe pentru a reduce numărul persoanelor care se adresează UPU din cadrul Spitalului Județean.

În ceea ce privește asistența medicală spitalicească, aceasta este asigurată de 4 spitale cu un număr total de 1810 paturi, din care 967 pentru acuți și 843 pentru cronici. Calculat la 1000 de locuitori aceasta înseamnă un număr de 4.6 de paturi de acuți la 1000 de locuitori, mult sub media națională. Trei spitale (Spitalul Județean de Urgență dr. Fogolyán Kristóf, Spitalul Municipal Târgu Secuiesc și Spitalul Orășenesc Baraolt sunt de subordonare locală, iar Spitalul de Recuperare Cardiovasculară dr. Benedek Géza din Covasna este subordonat direct Ministerului Sănătății. Aceasta din urmă este s-a format în anul 2011 prin comasarea Spitalului de Cardiologie Covasna, a Spitalului Orășenesc Covasna, a Spitalului din orașul Întorsura Buzăului (fostă secție exterioară a Spitalului județean, și a Spitalului de recuperare neuromusculară dr. Radu Horia din Vâlcele, a cărei activitate a fost mutat în clădirile recent finalizate din Întorsura Buzăului.

Spitalul Județean de Urgență dr. Fogolyán Kristóf

Inaugurat în 1853, înzestrarea sputalului s-a făcut, potrivit DSP, de firme din Târgu Secuiesc și Sfântu Gheorghe. Spitalul asigură servicii medicale în 21 de specialități de bază: interne, obstetrică-ginecologie, chirurgie, pediatrie, reumatologie, cardiologie, dermato-venerologie, psihiatrie, psihiatrie pediatrică, oftalmologie, neonatologie, gastroenterologie, endocrinologie, hemodializă, diabetologie, neurologie, ORL, oncologie, ortopedie-traumatologie, pneumologie, boli transmisibile, urologie

A fost inaugurat în 1853. În acel timp în Ardeal în afara orașului Sfântu Gheorghe mai erau spitale doar în 5 localități: Cluj, Tg. Mureș, Turda, Făgăraș și Miercurea Ciuc. Înregistrarea spitalului a fost făcut pe gratis de firmele din Târgu Secuiesc și Sfântu Gheorghe. Din martie 2005 spitalul poartă numele fostului medic dr.Fogolyán Kristóf.

La nivelul anului 2014, spitalul cuprindea 595 paturi, 119 de medici (din care 34 rezidenți) și 361 de asistenți, în cele 35 de specialități fiind tratați 20.658 de bolnavi în spitalizare continuă, 4814 bolnavi în spitalizare de zi și fiind realizate 101.777 de consultații în ambulatoriu, realizând un indice de complexitate medie (ICM) a cazurilor de 1,1333.

În anul 2011 în baza dotării și a calificării personalului Spitalul Județean de Urgență dr. Fogolyán Kristóf a fost încadrat în categoria III de clasificare.

Spitalul Municipal Târgu Secuiesc

A fost înființat în anul 1884, construirea noului spital fiind terminată în 2006, odată cu finalizarea noului corp modern care adăpostește ginecologia și pediatria. Spitalul este organizat în 6 secții în specialitățile cardiologie, chirurgie generală, diabetologie, medicină internă, neonatologie, neurologie, obstetrică-ginecologie, ortopedie-traumatologie, otorinolaringologie (ORL), pediatrie, urologie.

În 2014, spitalul cuprindea 250 paturi, 72 de medici (din care 18 rezidenți) și 126 de asistenți, în cele 17 specialități fiind tratați 6.726 bolnavi în spitalizare continuă, 1.101 bolnavi în spitalizare de zi și fiind realizate 27.261 consultații în ambulatoriu, realizând un ICM de 0,9653. Potrivit DSP Covasna, spitalul Municipal Târgu Secuiesc este puternic susținut de firmele multinaționale din oraș.

Spitalul Orășenesc Baraolt

Spitalul asigură servicii medicale în 6 specialități: interne (2 medici), obstetrică-ginecologie (2 medici), chirurgie (2 medici), pediatrie (1 medic), ATI 1 medic. Anual asigură servicii medicale în medie pentru aproximativ 3.000 de pacienți spitalizat, respectiv 12.000 pacienți în regim ambulatoriu. În cursul anului 2012 laboratorul spitalului a obținut certificatul ISO, singurul din județ, astfel încât începând cu 2013 a intrat în relații contractuale cu Casa de Asigurări. Numărul medicilor din spital este 9, dar în anii următori urmează să-și înceapă activitatea cei 9 medici rezidenți pe care-i are spitalul (urgență, fizioterapie, chirurgie, radiologie, neurologie, apoi interne, pediatrie, oftalmologie, ORL).

În anul 2014 spitalul a tratat 2.750 de cazuri de spitalizare de continuă, 1.152 de cazuri de spitalizare de zi, s-au efectuat 14.233 de consultații în ambulatoriu, realizând un ICM de 0.7300.

Deși potrivit DSP spitalul se află într-o stare bună, acesta nu a mai beneficiat de investiții în infrastructură din 1975.

Spitalul de Recuperare Cardiovasculară dr. Benedek Géza din Covasna

Spitalul, creat în această formă în anul 2011 prin unificarea Spitalului de Cardiologie, a spitalului orășenesc, și alte două spitale mai mici din apropiere, are cele mai multe paturi din județ, vizează recuperarea cardio-vasculară, dar și recuperare neuro-musculară și pacienți acuți. Majoritatea pacienților provin din celelalte județe ale României fiind de interes național și este subordonat direct Ministerului. Spitalul are un număr de 24 medici la ora actuală și 73 de medici rezidenți în ani diferiți care vor susține activitatea spitalului. Numărul de pacienți tratați în secțiile acute din cele trei locații (Covasna Oraș, Covasna Cardiologie și Întorsura Buzăului) este de 17.519, la care se adaugă 2.356 pacienți tratați în spitalizare de zi și 20.322 de consultații în ambulator. ICM-ul realizat este 0.7215.

Serviciul de ambulanță a județului covasna

Stația de Salvare funcționează cu o stație centrală în Sfântu Gheorghe și cu 4 substații în cele patru orașe. În anul 2014, cele 30 de ambulanțe au răspuns la un număr de 19.037 de solicitări, parcurgând 760.841 km și consumând 83.925 litrii de combustibil. Activitatea este desfășurată de:

- 5 medici (generalști și de familie)
- 48 de asistenți
- 52 de ambulanțieri
- 25 alt personal.

Tabel 23: Repartizarea ambulanțelor pe substații:

Localitatea	Amb. Tip A	Amb. Tip B	Amb. Tip C	Alt auto	Total
Sfântu Gheorghe	4	8	2	1	15
Târgu Secuiesc	2	3		1	6
Covasna	1	2		1	4
Baraolt		3		1	4
Întorsura Buzăului		1			1

Sursa: DSP Covasna.

Accesibilitate

Analiza infrastructurii de sănătate de la nivel de județ arată că populația județului are o accesibilitate superioară, în termeni de persoane per unitate medicală, decât nivelul național și regional în cazul centrelor de sănătate mintală, a cabinetelor stomatologice școlare, a centrelor de transfuzie, a laboratoarelor de tehnică dentară și a ambulatoriilor integrate spitalelor. Totuși, în toate celelalte cazuri, raportul dintre populație și numărul de unități medicale este mult peste media națională și regională. În mod particular, numărul semnificativ mai ridicat al beneficiarilor per cabinet de medicină a familiei și, respectiv, cabinet stomatologic este îngrijorător. De asemenea, se poate observa că numărul creșelor este semnificativ mai mic raportat la populație decât media națională și regională, situație problematică în condițiile în care rata mortalității infantile este superioară mediei naționale și regionale.

Tabel 24: Accesibilitatea populației la infrastructura medicală, 2013

	Național		Regiune		Covasna		Raportat la regiune	Raportat la național
	Nr.	1...la ...locuitori	Nr.	1...la ...locuitori	Nr.	1...la ...locuitori		
Spitale	499	42.620	65	38.668	5	44.168	14,22%	3,63%
Ambulatorii integrate spitalului	341	62.367	51	49.282	6	36.807	-25,31%	-40,98%
Dispensare medicale	191	111.346	24	104.725	2	110.420	5,44%	-0,83%
Centre de sănătate mintală	85	250.202	13	193.339	2	110.420	-42,89%	-55,87%
Centre medicale de specialitate	249	85.410	8	314.175	1	220.840	-29,71%	158,56%
Cabinete medicale școlare	1.365	15.580	216	11.636	6	36.807	216,31%	136,24%
Cabinete medicale de familie	11.158	1.906	1.428	1.760	106	2.083	18,37%	9,31%
Cabinete stomatologice	13.458	1.580	1.501	1.674	85	2.598	55,16%	64,41%
Cabinete stomatologice școlare	432	49.230	36	69.817	5	44.168	-36,74%	-10,28%
Cabinete medicale de specialitate	10.160	2.093	1.007	2.496	98	2.253	-9,71%	7,66%
Farmacii	7.560	2.813	906	2.774	58	3.808	37,25%	35,35%
Puncte farmaceutice	1.400	15.191	161	15.611	1	220.840	1314,63%	1353,77%
Creșe	334	63.674	40	62.835	2	110.420	75,73%	73,41%
Laboratoare medicale	3.290	6.464	425	5.914	35	6.310	6,69%	-2,39%
Laboratoare de tehnică dentară	2.253	9.439	329	7.640	30	7.361	-3,64%	-22,02%

Centre de transfuzie	41	518.711	6	418.900	1	220.840	-47,28%	-57,43%
Alte tipuri de cabinete medicale	515	41.295	64	39.272	2	110.420	181,17%	167,39%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Creșterea accesibilității populației la servicii farmaceutice și de medicină a familiei devine critică pe fondul procesului de îmbătrânire a populației, dar și a ritmului mai scăzut a dezvoltării umane, inclusiv a nivelului de educație. Accesibilitatea la servicii medicale de bază poate descuraja sosirile cu domiciliul în județ și chiar încuraja populația să-și mute reședința și domiciliul.

Deficiențele de accesibilitate la infrastructura medicală sunt confirmate și de datele privind numărul de persoane/personal medical, în toate cazurile, cu excepția moașelor, numărul de persoane per cadru medical fiind mai ridicat în cazul județului decât la nivel național sau regional. În mod special, se remarcă o problemă de accesibilitate la farmaciști, fiind cu 117% mai mulți beneficiari în Covasna decât la nivel național și la stomatologi. În cifre, 40 din cele 45 de unități administrative din județ au cel puțin un medic de familie în comunitate, în timp ce doar 18 din cele 40 de comune beneficiază de prezența unei farmacie.

Tabel 25: Accesibilitatea populației la cadrele medicale și paturi de spital

Un....	la locuitori			Raportat la național	Raportat la regiune
	Național	Regional	Covasna		
Medic (exclusiv stomatologi)	393	378	516	31,22%	36,58%
Medic de familie	1670	1559	2045	22,46%	31,15%
Stomatolog	1489	1521	2726	83,09%	79,31%
Farmacist	1305	1473	2831	117,01%	92,18%
Personal sanitar mediu	168	168	181	7,89%	7,45%
Asistent medicali obstetrică - ginecologie (Moașe)	7.418	5.805	3.874	-47,77%	-33,25%
Personal sanitar auxiliar	357	317	374	4,77%	18,06%
Pat spital	163	155	121	-25,73%	-21,82%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

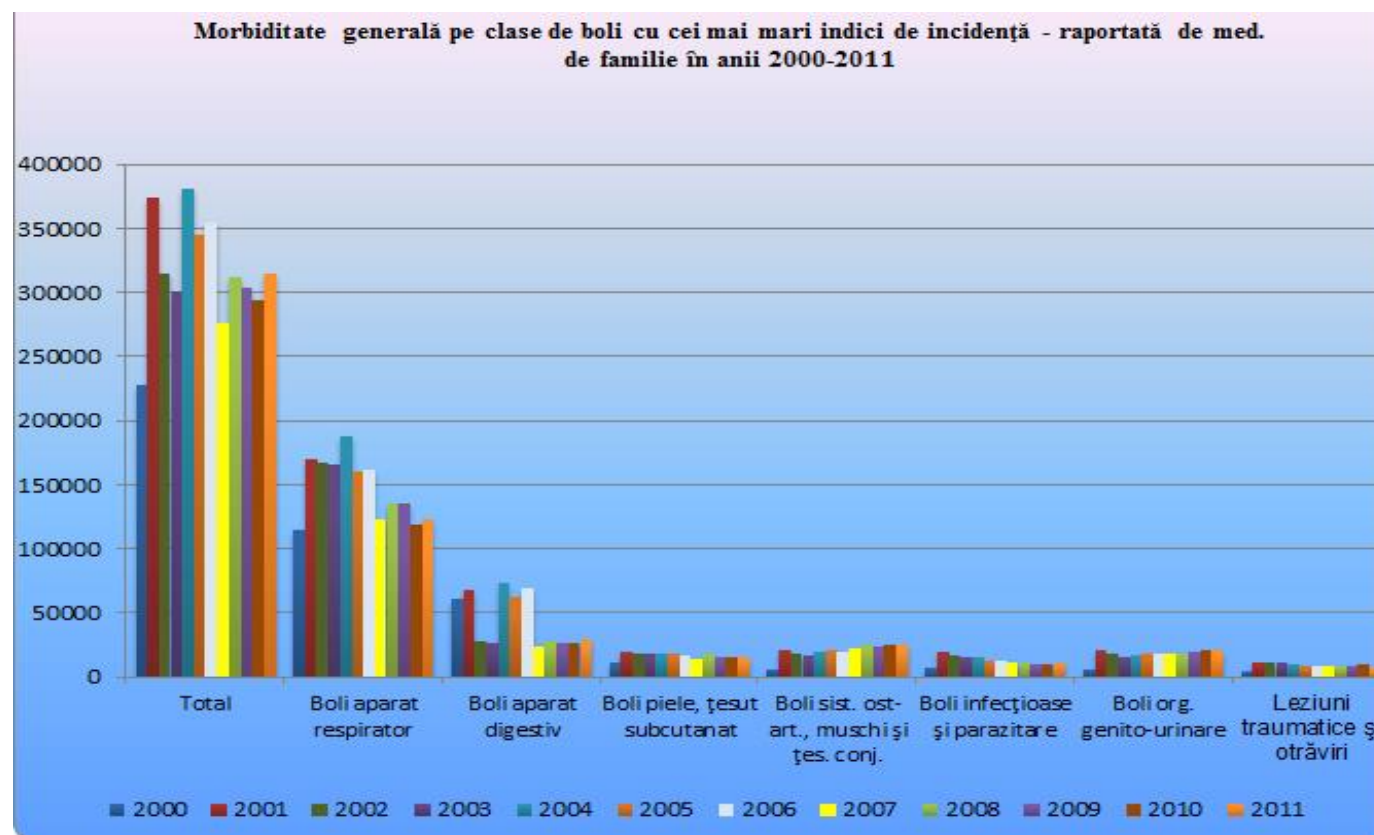
La nivelul paturilor de spital disponibile în județ, situația este peste nivelul național și regional, cu 1 pat la 121 de locuitori, față de 1 pat la 163 de locuitori la nivel național și 1 pat la 155 de locuitori la nivel regional. Rezultatele se datorează în principiu spitalului de Cardiologie Covasna care tratează pacienți din toată țara, nu doar din județ.

Speranța de viață și starea de sănătate a populației

Potrivit Planului de Dezvoltare Regională a Regiunii Centru 2014 – 2020, în 2011 speranța de viață a populației din județul Covasna a fost de 73.82 de ani, sub media regională de 74,25 de ani, singurul județ cu o speranță de viață mai scăzută fiind Mureș (73.57). Față de 1990, județul a avut a treia cea mai mare creștere a speranței de viață din regiune (3,41 ani), după Brașov (4,39 ani) și Alba (3,87 ani).

În ceea ce privește starea de sănătate a populației, potrivit datelor publicate de Direcția Județeană de Sănătate Publică Covasna, morbiditatea generală a avut în 2011 cea mai ridicată valoare după 2007, bolile cu cea mai mare incidență fiind cele ale aparatului respirator și ale aparatului digestiv. Tendința de creștere a morbidității se menține și în perioada 2012 – 2014.

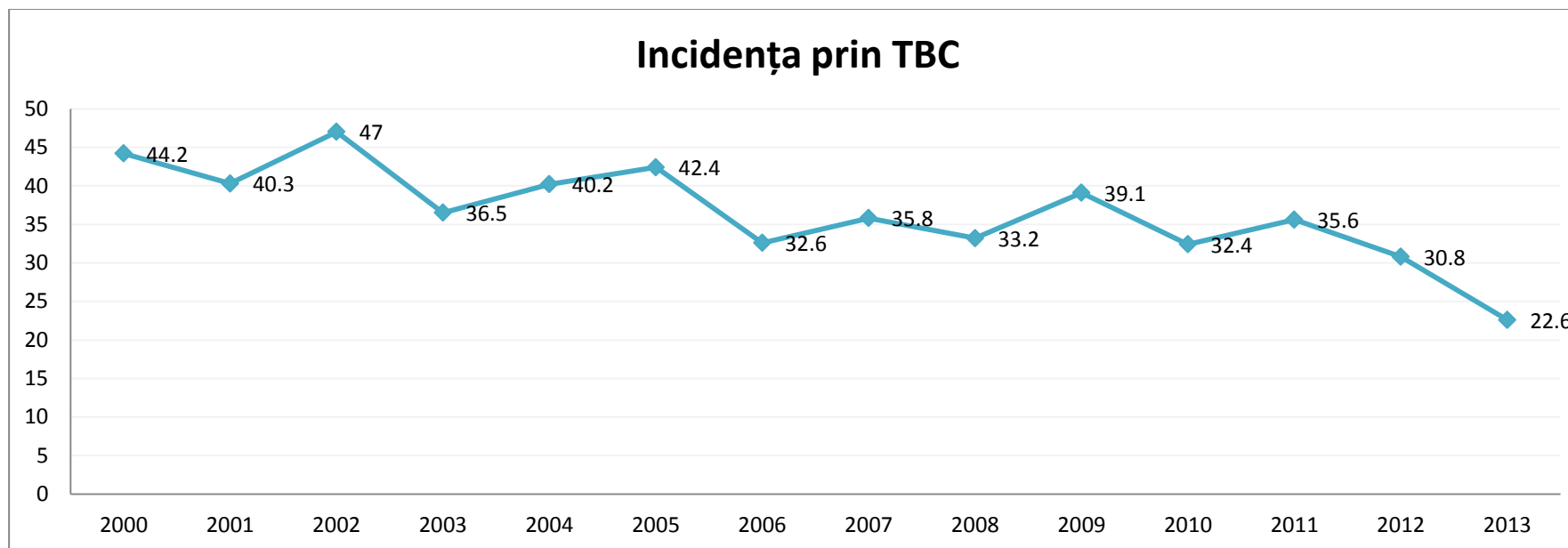
Figura 12: Morbiditatea generală, pe clase de boli, 2000-2011

Sursa: Direcția Județeană de Sănătate Publică Covasna

La nivel județean se poate observa o tendință de scădere a incidenței bolilor infecțioase și parazitare, în mod special la nivelul tuberculozei, după cum arată și figura de mai jos.

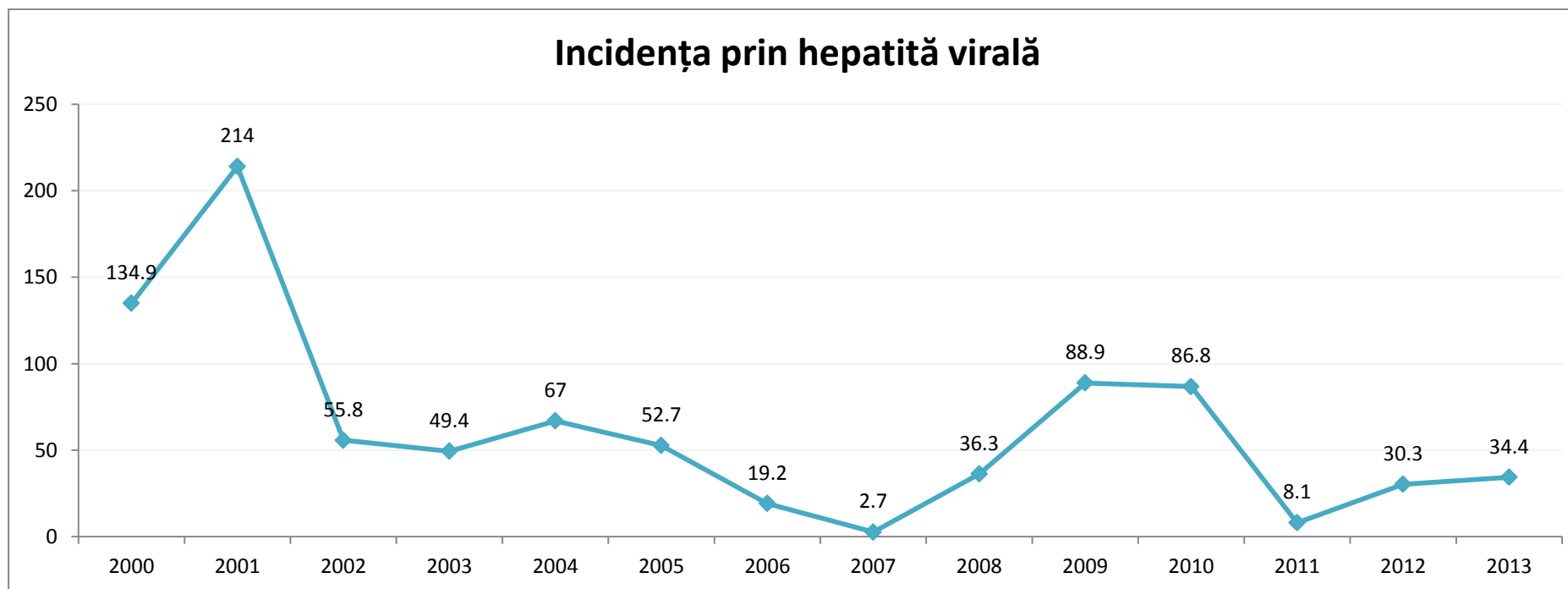
Figura 13: Incidența prin TBC 2000 – 2013, Direcția de Sănătate Publică Covasna

Sursa: Direcția Județeană de Sănătate Publică Covasna

Datele disponibile la nivel național arată totodată că județul are printre cele mai puține cazuri de TBC din România, Regiunea Centru plasându-se în medie mai bine decât restul țării. În schimb, datele privind bolile hepatice arată o creștere a incidenței hepatitei virale în intervalul 2007 – 2010, după o scădere susținută începând cu 2002, incidența reducându-se însă după 2011.

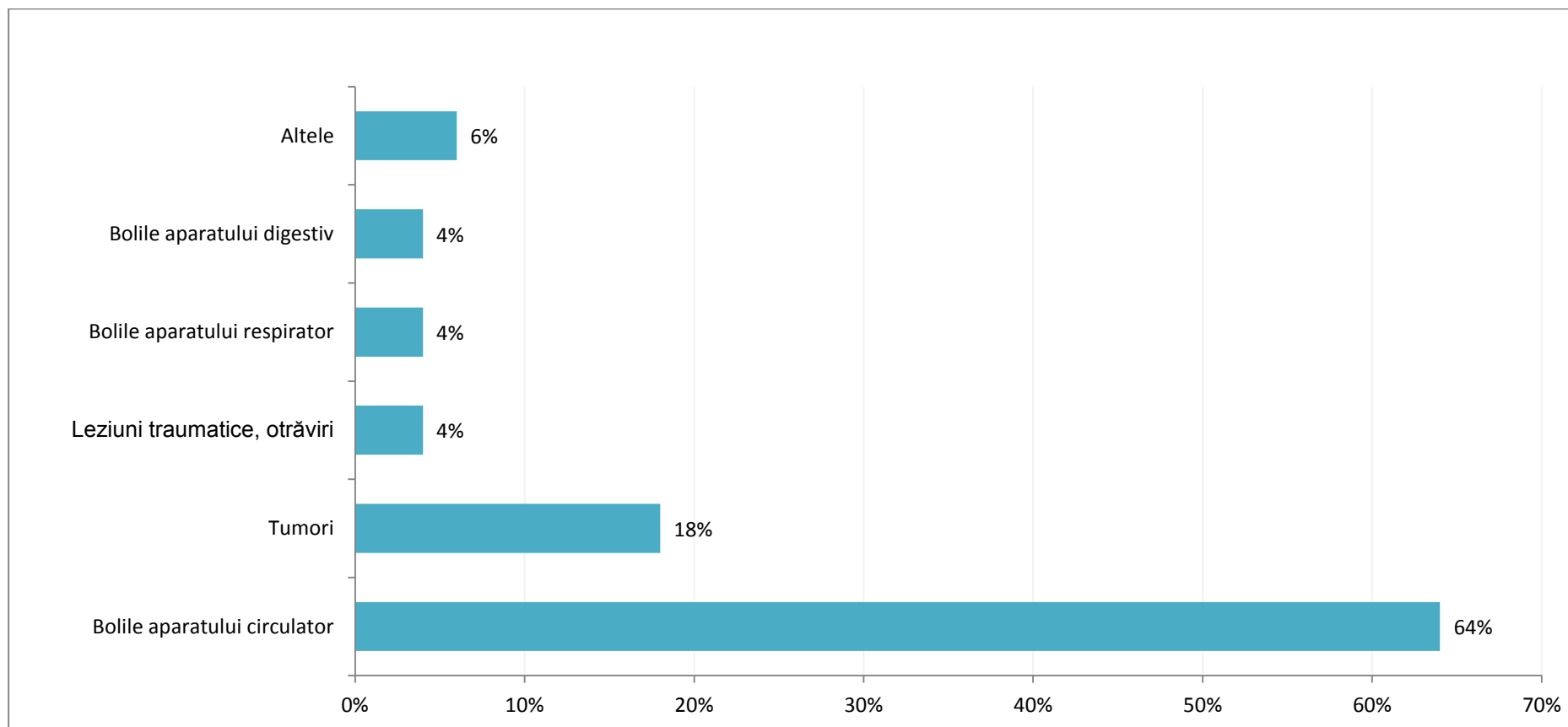
Figura 14: Incidența prin hepatită virală 2000 – 2013, Direcția de Sănătate Publică Covasna

Sursa: Direcția Județeană de Sănătate Publică Covasna

Similar nivelului național, principala cauză a mortalității pentru anul 2014 la nivelul județului a fost bolile aparatului circulator (64% din decese), urmate de tumori (18% din decese), bolile aparatului respirator și ale celui digestiv fiind responsabile în total de 8% din decese (Figura 15).

Figura 15: Cauze ale mortalității, prezent

Sursa: Direcția Județeană de Sănătate Publică Covasna

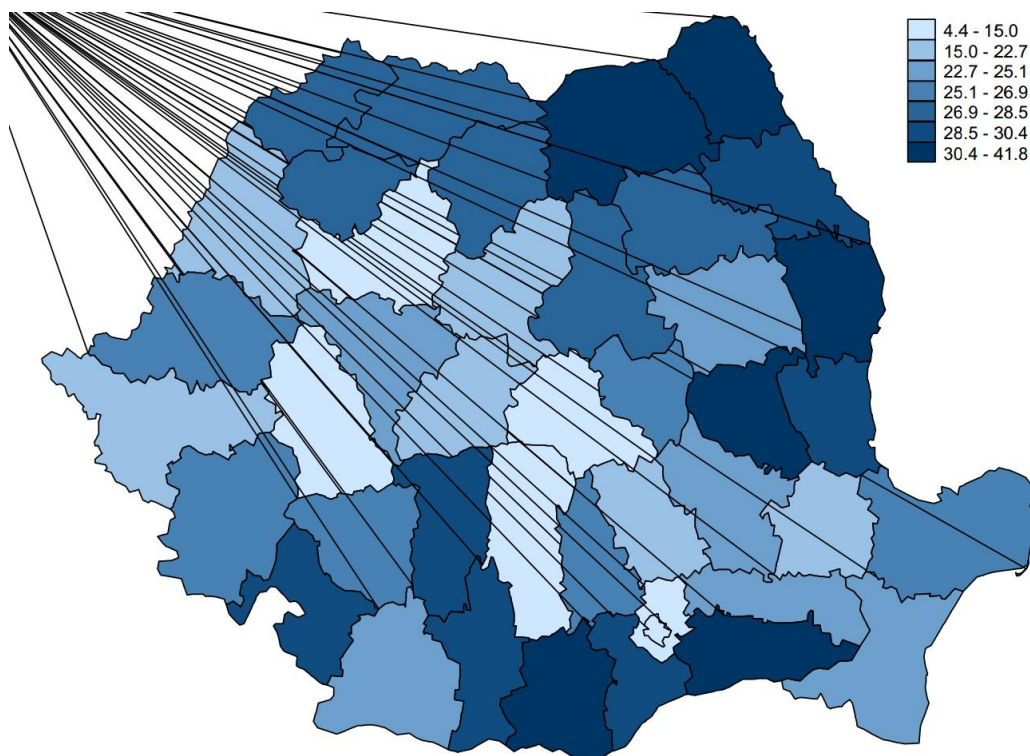
Coroborând datele legate de infrastructura de sănătate cu cele privind morbiditatea, trebuie precizat că este posibil ca cifrele să fie subevaluate în anumite cazuri tocmai datorită accesibilității scăzute a populației la servicii medicale. În plus, ruralizarea județului și nivelul de educație a populației, asociat cu o accesibilitate redusă, ar putea crește problema diagnosticării noilor cazuri și ar putea duce la creșterea costurilor cu tratamentele, dacă diagnosticarea nu se va face în primele faze de la apariția bolilor.

Social și dezvoltare umană

Rata riscului de sărăcie

Într-o analiză recentă a Băncii Mondiale privind riscul de sărăcie în România⁷, Covasna face parte din a patra categorie de județe, cu o rată a riscului de sărăcie de 25.1% – 26.9%, cea mai ridicată de la nivelul regiunii Centru cu excepția județului Harghita.

Figura 16: Ponderea populației expusă riscului de sărăcie, per județ, 2014

Sursa: Banca Mondială, Cartografierea sărăciei în România Elaborarea de politici publice mai bune, prin intervenții mai bine orientate, martie 2014 disponibil online la

<http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/eca/romania/Brief-on-poverty-mapping-in-Romania-2014-03-04a-ro.pdf>

Trebuie reamintit că datele Băncii Mondiale iau în considerare veniturile după transferurile sociale din partea autorităților locale și centrale. Faptul că în aceste condiții există încă o treime din populație expusă riscului de sărăcie accentuează necesitatea de a dezvolta politici susținute de îmbunătățire a condițiilor de trai. Măsurile nu trebuie să se rezume doar la transferuri, ci pot avea în vedere transferuri condiționate de parcurgerea anumitor programe de calificare și recalificare sau educaționale, mai ales pentru mame, inclusiv cu scopul de a trata mortalitatea infantilă.

⁷ Persoane expuse riscului de sărăcie sunt acele persoane care fac parte din gospodării cu un venit per membru de sub 60% din venitul național mediu echivalat după transferuri sociale.

În ceea ce privește infrastructura de bază de ajutor social, la nivelul județului există două cantine de ajutor social cu o capacitate de 300 de locuri cu un număr mediu zilnic de beneficiari de 33 la nivelul anului 2013, peste minimul din 2011 – 18 – dar mult sub maximul din 2008 – 208. Chiar dacă există un trend de scădere a numărului de beneficiari și la nivel regional și național, trendul este mai puțin accelerat decât la nivel județean.

Cheltuieli anuale cu protecția socială a șomerilor

Datele INS arată că la nivelul județului Covasna cheltuielile anuale cu protecția socială a șomerilor au evoluat în aceeași notă cu populația șomerilor, cu excepția anului 2011, când cheltuielile au scăzut față de 2010 cu 44%, în timp ce numărul șomerilor doar cu 14%, raportul fiind compensat de evoluția în restul anilor.

Tabel 26: Evoluția anuală a cheltuielilor cu protecția socială a șomerilor și a numărului de șomeri , 2007 - 2013

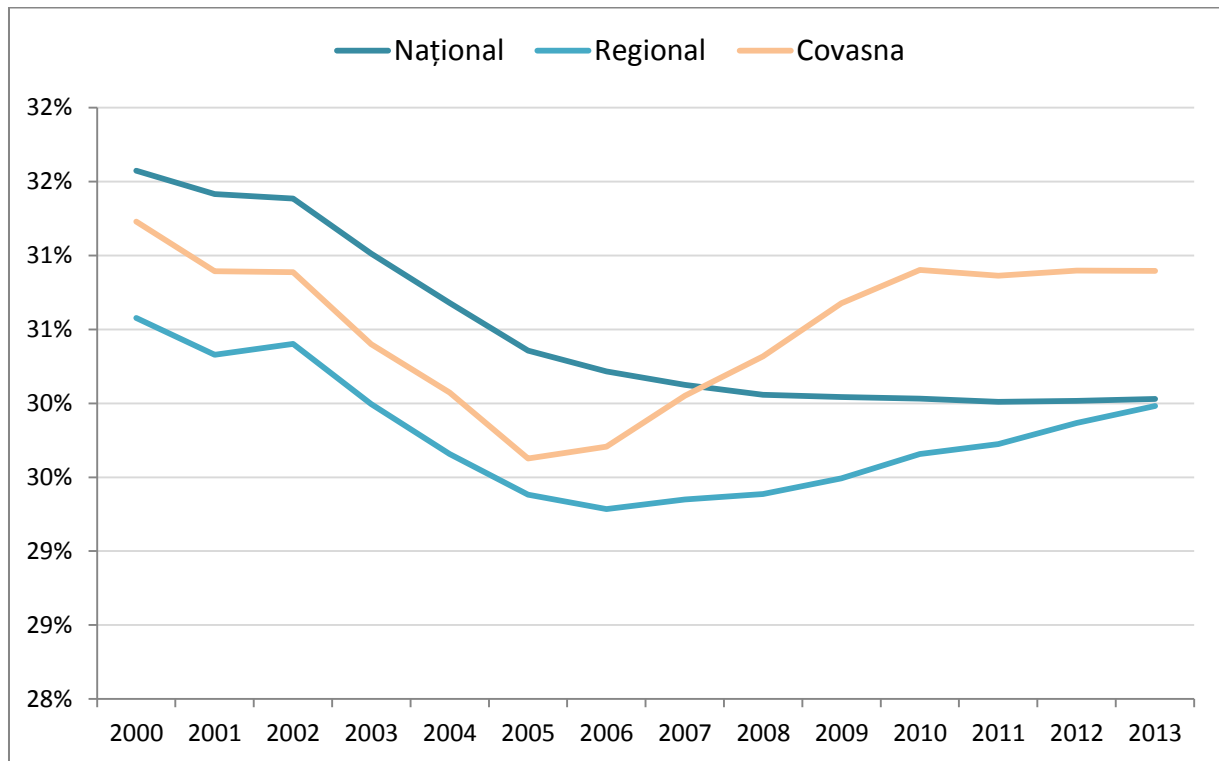
	2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013	
	RON	NR.	RON	NR.	RON	NR.	RON	NR.	RON	NR.	RON	NR.	RON	NR.
Național	-6,23%	-20,12%	-4,23%	9,68%	96,40%	75,83%	40,39%	-11,62%	-43,20%	-26,47%	-20,02%	7,11%	2,47%	3,76%
Regiune	-3,02%	-20,25%	-2,28%	6,60%	67,46%	85,15%	27,38%	-17,01%	-47,22%	-25,76%	-25,01%	5,69%	-3,66%	1,83%
Covasna	4,12%	1,40%	2,54%	2,00%	58,31%	53,37%	31,85%	-13,92%	-43,85%	-14,16%	-21,07%	-9,22%	8,35%	-5,27%

Rata de dependență

Rata de dependență se referă la raportul dintre populația de sub 15 și peste 65 de ani (populația dependentă) la populația dintre 15 și 64 de ani, un nivel crescut sau în creștere a ratei de dependență sugerând riscuri crescute pentru categoriile sociale aflate în situație de dependență. În plus, calitatea vieții persoanelor care susțin categoriile dependente poate să fie afectată de creșterea raportului de dependență, întrucât un procent mai redus din venituri va rămâne disponibil satisfacerii nevoilor proprii.

Datele arată că până în 2005 rata de dependență de la nivel județean se plasa sub media națională, cu un scor de sub 30%, fiind însă în creștere începând cu 2006, peste media regională și națională. Creșterea este modestă – de la 29,6% la sub 31%, însă poate reprezenta un motiv pentru administrațiile locale și județene de a monitoriza evoluția și a pregăti programe de intervenție care să nu afecteze calitatea vieții celor două categorii sociale și nici productivitatea muncii persoanelor independente.

Figura 17: Evoluția ratei de dependență, 2000 - 2013

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS.

Indicele Local de Dezvoltare Umană

Dumitru Sandu a dezvoltat, pornind de la United Nations Human Development Index (Indexul Dezvoltării Umane, Națiunile Unite), Indexul Local de Dezvoltare Umană (ILDU) pentru aproape toate unitățile administrativ teritoriale din România. ILDU include patru dimensiuni majore: capital uman (nivelul de educație formală a populației), capitalul de sănătate (speranța de viață la naștere), capitalul vital (vârsta medie a populației adulte de cel puțin 18 ani) și capitalul material (suprafața locuibilă/casă) și consumul de gaze de la nivel de localitate, raportat la populație. Scorul a fost utilizat într-un raport recent al Băncii Mondiale (2013) privind orașele competitive din România.

Până la acest moment, indicele a fost evaluat la nivelul a doi ani – 2002 și 2011, figura de mai jos sintetizând evoluția la nivel de județ, în funcție de tipul comunităților.

Figura 18: ILDU 2002 – 2011, pe județe, rural și urban⁸

Nivel de dezvoltare 2011	Județ	Indicele Dezvoltării Umane Locale (IDUL)					IDUL2011-IDUL2002			
		RURAL 2002	2011	URBAN 2002	2011	TOTAL 2002	2011	RURAL	URBAN	TOTAL
superior dezvoltate	BUCUREȘTI (B)			76	102	76	102	0	26	26
	ILFOV (IF)	57	81	68	99	58	89	24	31	31
	BRAȘOV (BV)	54	66	77	95	71	87	12	18	16
	CLUJ (CJ)	44	62	79	99	68	87	18	20	19
	SIBIU (SB)	53	64	79	94	70	84	11	15	14
	TIMIS (TM)	50	66	74	94	64	83	16	20	19
	CONSTANTA (CT)	43	60	64	84	57	77	17	21	19
	PRAHOVA (PH)	49	63	72	90	61	77	14	17	16
	ALBA (AB)	49	60	73	87	63	76	11	15	13
	ARGEȘ (AG)	46	60	77	94	60	76	14	17	16
de dezvoltate	MUREȘ (MS)	49	62	74	89	62	76	12	15	14
	HUNEDOARA (HD)	47	60	64	80	60	75	13	15	15
	ARAD (AD)	48	61	67	84	58	74	14	17	16
	IAȘI (IS)	39	54	75	94	57	73	15	20	17
	MARAMUREȘ (MM)	45	58	67	83	57	73	13	15	16
	DOLJ (DJ)	37	49	73	92	55	73	12	20	18
	GORJ (GJ)	48	60	73	87	58	73	12	13	14
	GALAȚI (GL)	40	53	68	87	56	72	13	19	16
	BISTRIȚA NĂSĂUD (BN)	48	59	77	93	58	72	11	17	14
	SATU MARE (SM)	43	58	73	87	56	72	15	14	16
mediu-superior dezvoltate	BRĂILA (BR)	38	48	65	84	55	72	11	19	17
	HARGHITA (HG)	49	61	70	84	59	71	12	14	13
	BIHOR (BH)	43	57	67	85	54	71	15	18	17
	VĂLCEA (VL)	42	58	72	87	54	71	16	15	17
	COVASNA (CV)	46	56	74	85	60	71	10	11	11
	DĂMBOVIȚA (DB)	47	63	75	88	55	71	16	13	15
	CARAȘ-SEVERIN (CS)	44	56	66	81	56	70	12	14	14
	SUCEAVA (SV)	47	60	70	82	54	69	13	12	15
	SĂLAJ (SJ)	41	54	73	90	54	69	12	17	15
	BACĂU (BC)	40	53	69	87	53	68	13	18	15
mediu dezvoltate	NEAMȚ (NT)	42	56	70	86	53	68	14	16	15
	VRANCEA (VR)	41	54	68	86	51	66	13	18	15
	BUZĂU (BZ)	40	52	69	85	51	66	12	16	14
	TULCEA (TC)	41	51	60	78	50	65	11	18	15
	MEHEDINȚI (MH)	37	48	66	81	50	65	11	16	14
	OLT (OT)	40	50	68	83	51	63	10	15	12
	IALOMIȚA (IL)	36	46	66	79	48	61	10	13	14
	VASLUI (VS)	33	44	68	83	47	60	10	14	13
	BOTOȘANI (BT)	32	44	67	81	44	60	13	14	15
	CĂLĂRAȘI (CL)	35	48	57	77	43	59	13	20	16
mediu-inferior dezvoltate	GIURGIU (GR)	36	50	58	77	42	58	14	18	16
	TELEORMAN (TL)	33	45	62	79	42	56	12	16	14
	TOTAL	43	56	71	90	58	75	13	19	17
DISPARITATE (MAX -MIN)		25	38	21	25	33	44			

Sursa: Banca Mondială, Orașe competitive, 2013, pg. 257

Astfel, se poate observa cum județul Covasna face parte din categoria județelor mediu-superior dezvoltate. Totuși, cu un indice al dezvoltării umane de 71 de puncte, sub media națională de 75, județul Covasna are cel mai slab scor la nivel de regiune, alături de Harghita. Pe parcursul celor 10 ani, în medie, ILDU la nivel de județ s-a îmbunătățit cu 11 puncte, sub media națională de 17 puncte și din nou, cel mai slab scor la nivel de regiune.

⁸ Indicele utilizat de Banca Mondială a fost calculat prin ponderarea scorurilor unităților administrative cu populația acestora pentru a evita supra-reprezentarea comunităților mici.

Pe medii de rezidență, tabelul arată că ILDU din mediul rural din județ se plasează la același nivel cu media națională, de 56 de puncte, dar sub media regională, obținând din nou cel mai slab scor la nivel de regiune. Progresul ILDU rural, de 10 puncte, este practic același cu progresul realizat de comunitățile urbane, de 11 puncte. Totuși, la nivelul mediului urban, județul are un scor de 85, sub media națională de 90, dar peste scorul județului Harghita, de 84 de puncte.

Intra-județean, datele arată că există discrepanțe masive între unitățile administrative, diferența dintre comuna cu cel mai bun scor, Sita Buzăului, și comuna cu cel mai slab scor, Haghig, fiind de 31 de puncte, deci aproape dublă. De remarcat este că Haghig este singura comunitate din județ care pe parcursul celor 10 ani nu doar că nu a progresat, dar chiar și-a scăzut scorul ILDU.

Un aspect relevant este că 45% dintre comune au un scor sub media națională, în timp ce doar cele două municipii au un scor peste media națională a ILDU din mediul urban. Ca progres, niciuna dintre comunitățile urbane nu a crescut mai repede decât media urbană națională în timp ce doar 7 comune au progresat mai repede decât media rurală.

Tabel 27: ILDU pe comunități, 2002 – 2011

	2002	2011	Evoluție		2002	2011	Evoluție		2002	2011	Evoluție
Municipiul Sfintu Gheorghe	76	91	14	Cătălina	55	60	5	Micfalău*	55	55	0
Municipiul Târgu Secuiesc	77	86	9	Ghelința	46	59	14	Ghidfalău	41	54	13
Oraș Covasna	75	79	4	Brăduț	52	59	7	Lemnia	47	54	7
Oraș Baraolt	63	70	6	Sânzieni	51	59	8	Reci	45	53	8
Oraș Întorsura Buzăului	58	70	12	Ozun	48	58	10	Bixad*	53	53	0
Sita Buzăului	53	68	15	Ojdula	43	58	15	Poian	46	52	7
Arcuș*		67	67	Malnaș	41	58	17	Valea Crișului	49	52	3
Mereni*		66	66	Chichiș	52	57	5	Boroșneu Mare	38	50	12
Ilienii	49	63	14	Barcani	46	57	11	Zagon	42	50	8
Turia	47	63	16	Bodoc	47	57	10	Dobârlău	47	48	1
Zăbala	44	61	17	Vârghiș	54	56	2	Estelnic*	48	48	0
Brateș	44	61	17	Bățani	42	56	13	Moacșa	42	47	5
Brețcu	51	61	10	Aita Mare	49	55	6	Belin	38	47	10
Cernat	50	60	10	Valea Mare	45	55	10	Vâlcele	36	47	11
								Haghig	41	38	-3

* date indisponibile la nivelul anului 2002.

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor disponibile la

<https://sites.google.com/site/dumitrusandu/bazededate>

ILDU arată așadar câteva probleme cheie ale județului din perspectiva dezvoltării umane:

- Nivelul de dezvoltare umană din județ este, în medie, mai slab decât la nivel național și regional;
- Aproape jumătate dintre comunitățile rurale au un grad de dezvoltare umană sub media națională, aspect atipic pentru un județ din zona intracarpatică;
- Progresul, adică îmbunătățirea dezvoltării umane, este mai lent decât la nivel național și regional, sugerând că județul este parțial deconectat de la sursele de creștere de la nivel regional și național;

- Puse în context demografic, în condițiile pierderii de populație și a îmbunătățirii indicatorului privind capitalul material, datele indică un deficit important al județului în termeni de capital uman, vital și de stare de sănătate.

Capacitate administrativă

Evaluarea capacității administrative poate ține cont de variabile de input (resursele consumate de instituție), proces și rezultate și impact al măsurilor luate de instituție. Analiza bugetară constituie practic o analiză de input a capacității executivului orașului, arătând pe de-o parte consolidarea autonomiei financiare, creșterea veniturilor locale, dar și reducerea transferurilor de la celelalte niveluri administrative. În această secțiune vor fi discutate aspecte ce țin de rezultatele procesului administrativ.

Aderarea la UE oferă oportunitatea unică de a testa capacitatea reală a administrațiilor locale folosind rata de absorbție a fondurilor UE de către acestea drept indicator. Împărțind cheltuielile anuale cu finanțarea proiectelor din fonduri nerambursabile la numărul de locuitori, ne putem face o imagine a capacității administrației de a profita de oportunitățile oferite de integrarea europeană. Atragerea de proiecte cu finanțare europeană, care generează imediat cheltuieli în buget, este un bun indicator nu doar a capacității umane la nivel instituțional de a scrie și implementa astfel de proiecte, ci și de a atrage resurse financiare din afara comunității în vederea dezvoltării acesteia. Datele disponibile pe pagina de internet a Ministerului Dezvoltării Regionale și a Administrației Publice arată că, începând cu 2009, CJ Covasna a cheltuit în total 313 RON per locuitor cu cofinanțarea fondurilor UE. Presupunând un nivel mediu de cofinanțare de 10% rezultă o medie de 3130 RON cheltuiți din fonduri europene per locuitor. Scorul este peste media națională a CJ de 294 RON și peste cea regională de 247. Singurele județe care au atras mai multe fonduri la nivelul regiunii Centru sunt Sibiu (co-finanțare totală de 361 RON/capita) și Mureș (co-finanțare totală de 447 RON per capita).

Cel mai prolific an pentru CJ a fost 2011 când au fost cheltuiți 184 RON per capita, urmând ca valoarea să scadă în anii următori la 30 RON/capita în 2013.

Scrierea și implementarea unor astfel de proiecte reprezintă oportunități excelente de dezvoltarea a abilităților și competențelor în acest sens, ce se pot traduce pe termen lung într-o capacitate crescută de a atrage finanțări extra-comunitare. Comunitățile care au început atragerea de fonduri devreme, nu doar că au reușit să investească în comunitate anumite sume de bani, dar și-au dezvoltat și capitalul uman necesar implementării cu succes a unor astfel de proiecte pe viitor.

Absorbția de fonduri UE sugerează o capacitate administrativă superioară a CJ Covasna comparativ cu celelalte administrații județene din România, fapt ce pe termen lung poate aduce beneficii semnificative procesului de dezvoltare locală. Capacitatea administrativă și resursa umană devin critice mai ales în regiuni unde capitalul uman este mai puțin dezvoltat și unde absența capacităților individuale trebuie să fie substituită de inițiativa și acțiunea autorităților.

Un alt indicator al capacității administrative se referă la autonomia financiară, adică la măsura în care unitatea administrativă își poate acoperi cheltuielile din resurse proprii. Un nivel crescut de autonomie presupune mai puțină vulnerabilitate la instabilitățile bugetare de la celelalte niveluri administrative.

Tabel 28: Evoluția autonomiei financiare, 2007 - 2014

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Media
Covasna	36,20%	15,42%	34,12%	27,43%	24,87%	29,46%	29,46%	29,43%	28,30%
Regiune	27,69%	20,27%	34,59%	31,05%	28,91%	31,82%	31,82%	33,17%	29,91%
Național	29,55%	30,31%	29,40%	25,27%	24,94%	24,94%	27,66%	28,03%	27,51%

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor MDRAP.

Analiza datelor financiare pentru perioada 2007 – 2014 arată că după o prăbușire a autonomiei financiare în 2008, de la 36% la 15,4%, CJ Covasna a revenit la un grad de autonomie superior mediei naționale, dar încă inferior celui regional. Per ansamblu, CJ a avut un nivel de autonomie financiară mai ridicat decât media celorlalte consilii județene din țară, însă începând cu 2008 constant sub nivelul de autonomie al consiliilor județene din regiune.

Datele indică o capacitate administrativă din perspectivă financiară peste media națională, dar sub media regională.

Un alt aspect pozitiv care trebuie menționat este infraționalitatea, județul înregistrând în 2014 cel mai redus coeficient județean de criminalitate (20.51%), sub media națională de 789.93%.

Sinteza indicatorilor

- Pierderile de populație se datorează în principal plecărilor cu domiciliul și reședința și s-au accelerat în ultimii 10 ani;
- Populația rurală este în creștere, iar cea urbană în scădere, ajungând ca începând cu 2009, județul să fie preponderent rural;
- 4 din cele 10 unități administrative care au pierdut cei mai mulți locuitori în ultimii 23 de ani sunt din mediu urban;
- Unitățile administrative în care populația a crescut sunt și printre cele cu cel mai scăzut capitalul uman din județ;
- După o scădere susținută în anii 1990, ritmul de reducere a mortalității infantile a scăzut, ajungând ca în 2013 rata mortalității să fie peste media națională și regională. Mortalitatea infantilă din mediul rural este cu 77% mai mare decât cea din mediul urban;
- Ponderea persoanelor cu studii superioare de la nivelul județului este sub media regională și națională; județul are o pondere însemnată (aproape o treime) a populației cu studii de nivel gimnazial și o rată peste medie de persoane fără studii;
- În pofida reducerii numărului unităților de învățământ, raportul numărului de elevi la infrastructura educațională este în general superior celui regional și național; cheltuielile per elev la nivel de județ sunt, în medie, cu 30% peste cele la nivel de țară;
- Cea mai mare parte a elevilor de clasa a VIII-a sunt interesați de urmarea unei specializări STEM (științe, tehnologie, inginerie, matematică) la nivel liceal și doresc să rămână la studii în județ;
- Sistemul universitar și de cercetare este sub-reprezentat la nivel județean. Doar 1% din populația școlară este reprezentată de învățământul superior, față de 10% la nivel regional;
- Accesibilitatea populației la servicii de sănătate este mult sub media națională și regională, inclusiv la servicii de bază – farmacii, medici stomatologi și medici de familie; speranța de viață la nivel județean, deși a avut a treia cea mai rapidă creștere din regiune în perioada 1990 - 2011, plasează județul pe penultimul loc la nivel regional;
- Aproximativ 25% din populația județului este expusă riscului de sărăcie, cel mai mare procent din regiune după județul Harghita;
- Nivelul de dezvoltare umană din județ este, în medie, mai slab decât la nivel național și regional;
- Progresul, adică îmbunătățirea dezvoltării umane, este mai lent decât la nivel național și regional, sugerând că județul este parțial deconectat de la sursele de creștere de la nivel regional și național;
- Puse în context demografic, în condițiile pierderii de populație și îmbunătățirii indicatorului privind capitalul material, datele indică un deficit important al județului în termeni de capital uman, vital și de stare de sănătate;
- Absorbția de fonduri UE sugerează o capacitate administrativă superioară a CJ Covasna celorlalte administrații județene din România. Similar, datele indică o capacitate administrativă din perspectivă financiară peste media națională, dar sub media regională.

Perspective strategice socio-demografice

Deși ritmul de scădere a populației județului este sub media națională, scăderea demografică este o realitate la nivelul județului Covasna. În plus, spre deosebire de trendul național, tendința este de scădere în mediul urban și de creștere în rural, fenomen atipic și cu implicații semnificative asupra modului de livrare a serviciilor publice și de cheltuire a resurselor bugetare. Remarcabil este că scăderea populației se datorează într-o mai mare măsură plecărilor din județ decât sporului natural, un indicator că județul trebuie să ia măsuri importante și rapide pentru creșterea atractivității pentru proprii locuitori și chiar pentru cei plecați, concomitent cu atragerea de noi locuitori, în special cu o calificare ridicată.

Autoritățile județene și locale trebuie să aibă în vedere că județul se confruntă cu un grad relativ ridicat de expunere a populației riscului de sărăcie (25%), nivelul de dezvoltare umană din județ fiind, în medie, mai slab decât la nivel național și regional. În plus, progresul, adică îmbunătățirea dezvoltării umane, este mai lent decât la nivel național și regional, sugerând că județul este parțial deconectat de la sursele de creștere de la aceste nivele. În condițiile în care populația a crescut în acele localități în care gradul de dezvoltare este scăzut și foarte scăzut, devine critică dezvoltarea infrastructurii serviciilor publice la nivel județean și îmbunătățirea cooperării inter-comunitare.

Un loc aparte în acest sens îl reprezintă educația și infrastructura educațională. Cu o treime din populație absolvind maximum ciclul gimnazial și o pondere peste media națională și regională a persoanelor fără școală, județul are o problemă critică cu stocul educațional. Implicațiile sunt majore, cu consecințe în sfera sănătății, capacității de a lua decizii bune pentru propria persoană și bunăstare economică. Stocul educațional face totodată populația mai dependentă de serviciile publice pentru menținerea unui nivel de trai acceptabil, ceea ce crește presiunea asupra autorităților locale.

Județul și comunitățile componente trebuie însă să profite de interesul elevilor de a-și continua studiile la nivel liceal sau profesional. Cercetările Centrului Județean de Asistență Psihopedagogică Covasna arată nu doar că 91% dintre elevi doresc să-și continue studiile, dar și că un număr din ce în ce mai mare dintre aceștia doresc să urmeze școli profesionale (29% în noiembrie 2014). Reorientarea preferințelor reprezintă un avantaj pe termen mediu și scurt, considerând piața muncii din județ. Pe termen lung însă, județul trebuie să acorde o atenție deosebită dezvoltării învățământului superior din județ.

În prezent, în județul Covasna există un singur colegiu universitar, extensie a Universității Babeș-Bolyai, cu linii de studii în domeniile științelor economice, științelor administrative și mediului, fiind recent acreditată o extensie a Universității Sapiența în domeniul agricol și silvic. Dezvoltarea ofertei educaționale superioare este indispensabilă dacă județul dorește să-și reducă ritmul de plecare a tinerilor interesați de studii superioare și dacă dorește să compenseze din ecartul față de media națională și regională în termeni de procent din populație cu studii superioare. Programe de educație pe parcursul vieții pot crea noi oportunități pentru actualii locuitori, pot activa potențialul latent din

comunitate, dar mai ales pot pune județul pe harta investițiilor pentru afaceri care aduc o valoare adăugată ridicată.

În domeniul sănătății, deși județul a făcut progrese semnificative în termeni de speranță de viață a populației, având a treia cea mai rapidă creștere din regiune față de 1990, Covasna se confruntă cu probleme sistemice de accesibilitate la serviciile medicale, inclusiv la cele de bază: medici de familie, stomatologi și farmacii. Pusă în contextul ruralizării și deficitului educațional, lipsa de accesibilitate poate determina probleme de sănătate publică majore pentru populație. Educația și ruralizarea sunt dificil de tratat pe termen mediu și scurt, dar dezvoltarea infrastructurii medicale este mai ușor de îndeplinit și într-o mai mare măsură sub controlul autorităților locale.

Județul însă are potențialul de a face progrese majore și relativ rapid în toate aceste direcții. Dezvoltarea zonelor cu capital uman mai scăzut poate fi accelerată de administrații locale cu inițiativă și capacitate ridicată. Cu o rată de atragere a fondurilor europene peste media consiliilor județene din România, Consiliul Județean Covasna arată că deține o astfel de capacitate.

Dezvoltare comunitară, mediu și infrastructură

Vecinătate și organizare administrativ-teritorială

Județul Covasna este situat în colțul de sud-est al Transilvaniei, la curbura Carpaților și are ca vecini județele Brașov, Buzău, Vrancea, Bacău și Harghita. Dintre aceste județe învecinate, în ceea ce privește aspectele abordate în cadrul acestei secțiuni, Covasna se aseamănă cel mai mult cu Harghita. Județul Covasna se întinde pe o suprafață de 3705 kmp și ocupa 1,55% din suprafața totală a României, având ca reședință de județ municipiul Sfântu Gheorghe, situat în dreapta cursului râului Olt. Județul este situat la 30 km de Brașov, cel mai industrializat oraș din România și la 200 de km de capitala României, de care este legat prin cale ferată și drum național.

Organizarea administrativă a teritoriului și implicațiile acesteia pentru procesul de dezvoltare a județului

Organizarea administrativ-teritorială precum și configurația rețelei de localități la nivelul județului Covasna au influențat în mare măsură nivelul de dezvoltare economică și socială a județului.

Județul Covasna face parte din regiunea de dezvoltare Centru alături de alte cinci județe (Alba, Brașov, Harghita, Mureș, Sibiu). În ceea ce privește mărimea județului (suprafață), Covasna este cel mai mic județ dintre cele care compun regiunea Centru – 3710 km², ocupând 10,9% din suprafața regiunii. Tabelul de mai jos redă mărimea județelor din regiunea Centru în funcție de suprafața ocupată:

	Suprafața (km ²)	Ponderea din Regiunea Centru	Ponderea din suprafața României (%)	Categoria de mărime a județului
Alba	6242	18,3	2,6	mijlocie
Brașov	5363	15,7	2,2	mijlocie
Covasna	3710	10,9	1,6	mică
Harghita	6639	19,5	2,8	mare
Mureș	6714	19,7	2,8	mare
Sibiu	5432	15,9	2,3	mijlocie

Sursa: Planul de dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020

Trebuie precizat că la reforma teritorială din timpul regimului comunist din 1968, când au fost create județele actuale, Covasna nu apărea în planul inițial, fiind adăugat ulterior, din rațiuni de decizie politică și nu datorită profilului teritorial al zonei. Câteva dintre considerentele pentru care nu a fost inclus în prima fază sunt legate tocmai de mărimea județului și configurația rețelei de așezări, în special cele urbane.

La nivelul județului Covasna se regăsește o pondere destul de mică de localități: avem astfel 5 orașe dintre care 2 sunt municipii. Din totalul de 123 de sate, 12 aparțin de orașe și municipii, iar 111

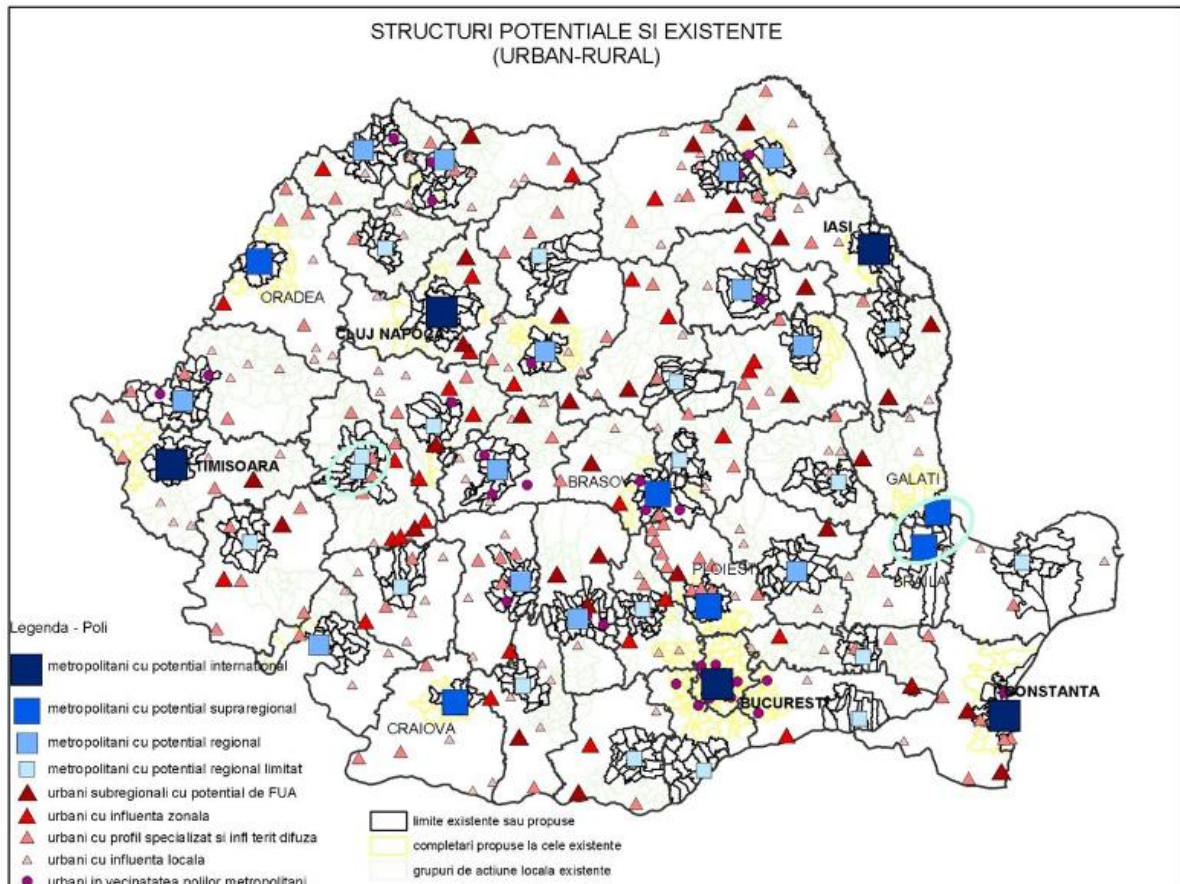
sate formează 40 de comune. La nivelul regiunii Centru, județul Covasna are cele mai puține comune și sate. Din cele 5 orașe, doar Sfântu Gheorghe are o populație de peste 50,000 locuitori, încadrându-se în categoria orașelor de rang 4 (între 50,000-100,000 locuitori). Restul orașelor sunt sub 20,000 de locuitori, mai mult chiar, 2 dintre acestea sunt sub 10,000 locuitori (Baraolt și Întorsura Buzăului). Pentru orașele sub 10,000 de locuitori, numărul mic de locuitori a acționat în ciclul de programare 2007-2013 al politicii de coeziune a UE ca o barieră majoră în ceea ce privește atragerea fondurilor europene. Astfel, în cadrul POR, orașele sub 10,000 de locuitori nu erau eligibile pentru niciun tip de finanțare. Acest lucru a făcut ca de multe ori comunitățile rurale din împrejurimi să se găsească într-o poziție mult mai bună, putând să atragă finanțări. Situația orașului Baraolt de ex., care în perioada menționată nu a atras nicio finanțare europeană, este relevantă.

În general, orașele sunt privite ca motoare ale dezvoltării economice și sociale, jucând rol de centre de polarizare pentru zonele rurale din vecinătate. Dacă acest lucru este în prezent valabil pentru Sfântu Gheorghe de exemplu, restul orașelor trebuie să își dezvolte acest rol/potențial în viitor. Rețeaua de localități urbane la nivelul județului Covasna este relativ dezechilibrată (predomină comunitățile rurale; doar 2 orașe și anume Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc își merită pe deplin statutul de mediu urban), spre deosebire de cea a celorlalte județe din regiunea Centru. Atunci când vorbim despre potențialul de polarizare, trebuie să avem în vedere și conceptul de dezvoltare policentrică. Obiectivul general al dezvoltării sistemelor policentrice este distribuția funcțiilor economice și/sau economic relevante în cadrul sistemului de așezări umane (urbane) cu următoarele sub-obiective: coeziune prin diminuarea discrepanțelor în dezvoltarea urbană; consolidarea și dezvoltarea competitivității urbane⁹. În general dezvoltarea policentrică are în vedere zone dinamice ale integrării economice, distribuite echilibrat pe teritoriul UE și care cuprind rețeaua regiunilor metropolitane și a hinterlandului acestora, accesibile internațional¹⁰. Este evident că la nivelul județului Covasna conceptul trebuie înțeles în sens mai restrâns și particular, de sistem ierarhizat de așezări umane, sistem care să faciliteze dezvoltarea potențialului diferitelor tipuri de așezări în funcție de anumite caracteristici. Orașul Sfântu Gheorghe este singurul centru urban care potrivit unor studii și clasificări naționale și internaționale poate fi considerat ca pol de importanță regională (cercetările teritoriale ESPON) și respectiv poli supraregional OPUS (Orizont Potențial Urban Strategic) (cu potențial de Arii Funcționale Urbane) (conform CSDTR 2030). Dincolo de aceste studii, și orașe mici precum Baraolt pot să își dezvolte potențialul de polarizare – studii preliminare în cadrul procesului de planificare strategică pentru Baraolt au evidențiat această oportunitate.

Harta de mai jos ilustrează de asemenea o ierarhie a centrelor urbane de la nivelul județului Covasna în funcție de potențialul polarizator și sugerează pe ce ar trebui să se axeze în construirea profilului teritorial viitor. Sfântu Gheorghe – pol metropolitan cu potențial regional limitat – ar trebui să țintească măcar spre categoria superioară de pol cu influență regională; Baraolt și Întorsura Buzăului sunt poli urbani cu influență locală – trebuie să își consolideze legătura cu zonele rurale din jur; Târgu Secuiesc – pol urban cu influență zonală; Covasna - Urban și specializat cu influență difuză.

⁹ Vrăbete și Necșuliu, Dezvoltarea policentrică în sprijinul competitivității regionale și dezvoltării teritoriale, iunie 2008.

¹⁰ Planul de dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020, http://regioadrcentru.ro/Document_Files/ADElaborare%20PDR%202014-2020/00001440/vik1o_2.%20Analiza%20socioeconomica.pdf

Sursa: preluare analiză MADRP

O altă caracteristică a județului se referă la gradul sporit de ruralizare – 13% din suprafața județului este mediu urban respectiv 87% este mediu rural (plecând de la clasificare unităților administrativ-teritoriale). Un profil oarecum similar din această perspectivă are și județul Harghita, cu o pondere a suprafeței urbane de 14,7%.

Județul	Ponderea suprafeței urbane (%)	Ponderea suprafeței rurale (%)
Alba	21.9	78.1
Brașov	22.3	77.7
Covasna	13.0	87.0
Harghita	14.7	85.3
Mureș	12.8	87.3
Sibiu	19.3	80.7

Sursa: Planul de dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020

Gradul sporit de ruralizare este demonstrat și de faptul că la nivelul județului Covasna avem o populație urbană de sub 50% precum și un proces de re-ruralizare – populația din micile orașe aflate în declin se mută în mediul rural datorită unor costuri mult mai scăzute cu traiul zilnic. Dacă la nivelul

anului 1990 aveam o populație rurală de 46,2% în anul 2011 aceasta a crescut la 50,2%, deci o creștere de 4%.

La nivelul județului Covasna, așezările rurale beneficiază de o infrastructură edilitară relativ diversificată – din totalul de 40 de comune, 28 beneficiază de alimentare cu apă potabilă, 17 de rețea de canalizare, iar 10 de racordarea la rețeaua de gaze naturale.

O diagnoză a profilului teritorial al județului include următoarele concluzii:

- Caracterul rural pronunțat al teritoriului, județul putând să fie încadrat în categoria județelor semi-periferice alături de județe precum Bistrița-Năsăud, Sălaj, Mureș, Harghita etc., având într-o perspectivă regională județul Brașov cu rol de semi-centru¹¹. Un singur municipiu (Sfântu Gheorghe) este capabil să îndeplinească o funcție de pol regional.
- Trei din cele cinci orașe ale județului sunt mici, Baraolt și Întorsura Buzăului puțin sub 10,000 iar Covasna puțin peste 10,000 de locuitori. În cazul acestora trecerea de la rural (comună) la urban s-a făcut fără modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de dotări și servicii. Aceste mici comunități urbane trebuie să își dezvolte/întărească rolul de micro-centre pentru comunitățile rurale din proximitate, cu accent pe serviciile oferite de sectorul public precum și pe funcția de centre comerciale/târguri.
- Discrepanțele intrajudețene în ceea ce privește dezvoltarea economică și socială: avem atât diferențe semnificative între cele cinci orașe ale județului – Sfântu Gheorghe, reședința de județ, are o poziție privilegiată în timp ce restul centrelor urbane prezintă un profil nefavorabil cât și discrepanțe între mediul urban și rural. Astfel, potrivit IDSL dezvoltat de Dumitru Sandu, scorul mediu la nivel județean pentru mediul rural pentru județul Covasna este de 51 în timp ce scorul mediu similar pentru mediul urban este de 85. Cu cât diferența este mai mare cu atât înseamnă că arealul urban și cel rural se dezvoltă separat.
- Formele de cooperare între UAT-urile existente sunt influențate negativ de numărul restrâns de autorități publice și mărimea lor – orașele mici și comunele nu au capacitate de finanțare autonomă și nu se pot dezvolta, pentru că nu pot oferi partea de cofinanțare în accesarea fondurilor.

Plecând de la aceste probleme strategice, județul Covasna trebuie să ia în calcul pentru perioada de programare cel puțin trei dintre obiectivele descrise în Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială a României 2030 care vizează managementul relației urban-rural: Obiectivul 3 - Structurarea și dezvoltarea echilibrată a rețelei de localități urbane; Obiectivul 4 - Afirmarea solidarității urban-rural; Obiectivul 5 - Dezvoltarea rurală.

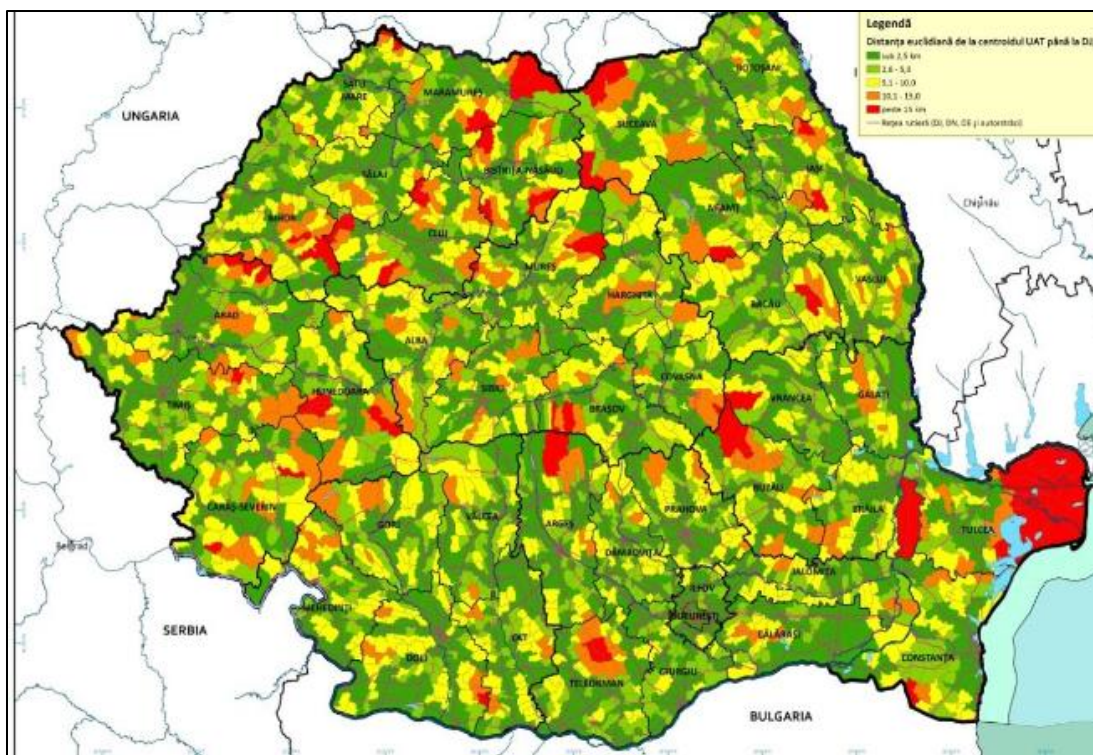
¹¹ Benedek et al., Dimensiunea regională a societății, diversitatea etnoculturală și organizarea administrativ-teritorială în România, <http://www.ispmn.gov.ro/uploads/ISPMNN%20WP%2051+08-nov.pdf>

Infrastructură de transport

Accesibilitate și conectivitate

Regiunea Centru și într-o oarecare măsură județul Covasna se bucură de o poziție privilegiată în ce privește accesibilitatea și conexiunile rutiere cu restul țării și cu Europa. Regiunea Centru este străbătută de cinci drumuri europene, a căror lungime însumează 951 km. Patru dintre ele formează un mare inel rutier ce traversează sudul, vestul, nordul și estul regiunii, iar al cincilea drum european (E60) străbate centrul regiunii, pe direcția SE -NV. Astfel, toate cele 6 reședințe de județ precum și cele mai importante orașe ale regiunii se află fie pe traseul fie în imediata apropiere a unei șosele europene. Estul regiunii, acolo unde este plasat și județul Covasna, este traversat de E574 și E578 (DN11 respectiv DN12), șosele incluse în categoria drumurilor europene din clasa B), primul făcând legătura dintre Regiunea Centru și Moldova, iar al doilea conectând orașele din estul regiunii (Sfântu Gheorghe, Miercurea Ciuc, Gheorgheni, Toplița, Reghin) la rețeaua de drumuri europene și întregind, astfel, inelul rutier de nivel european al Regiunii Centru.

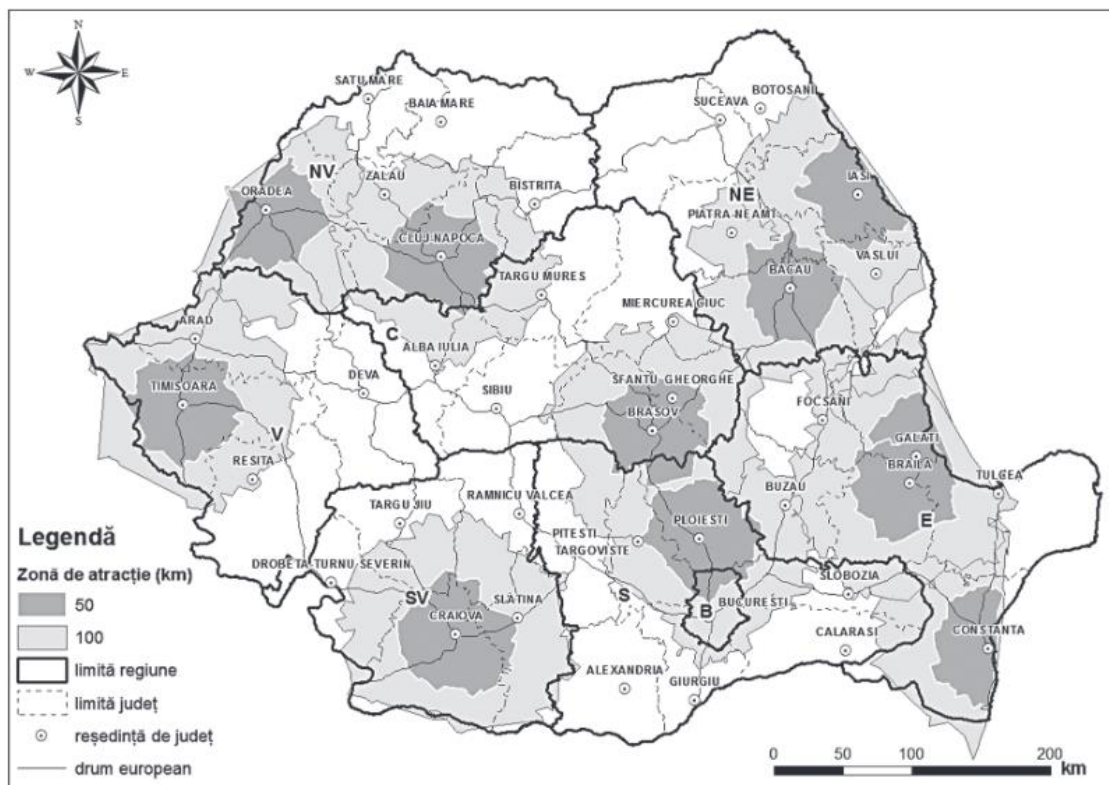
Accesibilitatea este privită ca fiind ușurința cu care activitățile pot fi accesate dintr-un loc anume, prin utilizarea unor modalități de transport. Accesibilitatea într-o altă abordare este considerată drept numărul sau cantitatea posibilităților disponibile aflate mai aproape de distanța sau timpul limită de parcurs. Înzestrarea teritoriului cu elemente de infrastructură de transport reprezintă premisa pentru accesibilitate¹² (a se vedea și harta de mai jos).

Sursă: preluare Strategia de Dezvoltare teritorială a României

¹² Diferite definiții din literatură citate în Benedek et al., 2013, Dimensiunea regională a societății, diversitatea etnoculturală și organizarea administrativ-teritorială în România, <http://www.ispmn.gov.ro/uploads/ISPMNN%20WP%2051+08-nov.pdf>

Județul Covasna este accesibil prin intermediul următoarelor căi de acces: Rutier – DN11 (E577) Brașov – Târgu Secuiesc – Pasul Oituz (860m) – Onești – Bacău; DN10 Brașov – Întorsura Buzăului – cheile Buzăului – Nehoiu – Buzau; DN12 Sfântu Gheorghe – Tusnad – Miercurea Ciuc. Feroviar – Întorsura Buzăului – Brașov. Accesibilitatea trebuie discutată împreună cu indicatori care descriu gradul de motorizare al populației (nr. de autovehicule/1000 de locuitori) și/sau respectiv situația transportului în comun. La nivelul județului Covasna nivelul de motorizare este apropiat de media națională, aprox. 200 de vehicule/1000 de locuitori. În ceea ce privește transportul urban de pasageri, la nivelul județului Covasna se înregistrează clar un trend descendent. Numărul de microbuze și autobuze a scăzut de la 69 în 2005 la 26 în 2011, același trend fiind valabil și în privința pasagerilor însă într-o mai mică măsură (de la 1463,4 la 1325,6). Un concept complementar accesibilității este cel de conectivitate – cum sunt conectate anumite localități la centrele polarizatoare din regiune și bineînțeles de pe plan național și internațional. În context regional, mai multe orașe/municipii din județul Covasna se află în aria polarizatoare de influență (până la 50 de km) a orașului de rangul I Brașov (a se vedea harta de mai jos). Bineînțeles, plasarea în acest areal polarizator trebuie să fie dublată și de infrastructura rutieră necesară (cazul localității Baraolt care are probleme semnificative de conectivitate cu Brașovul din cauza lipsei unui pod).

Sursa: Benedek et al., 2013

Atunci când discutăm despre conectivitatea unei zone, în contextul infrastructurii, trebuie să facem referință la rețelele trans-europene de transport (TEN-T) (și în special la rețeaua trans-europeană de transport rutier, TEN-R). Rețeaua trans-europeană de transport (TEN-T) joacă un rol esențial în asigurarea libertății de mișcare a pasagerilor și bunurilor în Uniunea Europeană, aceasta incluzând

toate modurile de transport și suportând aproape jumătate din traficul de pasageri și marfă. Dezvoltarea TEN-T presupune interconectarea și interoperabilitatea rețelelor naționale de transport precum și accesul la aceasta. Pentru județul Covasna, segmentul de drum rutier de interes din rețeaua TEN-T este Pitești – Brașov – Bacău (E574) (Comprehensive).

**Pitești - Brașov - Bacău
(E574)
(Comprehensive)**

- DN10: Prejmer - Intorsura Buzăului - Buzău
- DN11B: Târgu Secuiesc-Tușnad
- DN12: Chichiș-Sfântu Gheorghe-Tușnad
- DN13 (E60): Târgu Mureș - Sighișoara - Brașov
- DN13E: Brașov - Sfântu Gheorghe - Covasna
- DN14: Brașov - Săcele - Ploiești
- DN73A: Zărnești - Râșnov

Județul Brașov: DJ112G, DJ112F, DJ112H, DJ112B, DJ12A, DJ12, DJ112D, DJ103, DJ103A

Județul Covasna: DJ103B, DJ121A, DJ121F, DJ121 DJ114, DJ113, DJ122 și DJ122B

Județul Harghita: DJ113A și DJ113B

Legat de conectivitate, este de importanță deosebită conectarea județului la un aeroport național. La nivelul regiunii Centru pentru următorii ani există un proiect de construcție a Aeroportului Internațional Brașov – Ghimbav cu finanțare din investiții private, credite, fonduri județene și guvernamentale. În realizarea acestui proiect, inițial au fost implicate cinci autorități publice: Consiliul Județean Brașov, Consiliul Local Ghimbav, Consiliul Local Brașov și Consiliile Județene Covasna și Harghita. Construcția viitorului aeroport la Ghimbav va duce la extinderea infrastructurii de transport în zona Brașov – Ghimbav – Râșnov. În strânsă legătură cu existența acestui aeroport în viitor, este un proiect de construcție a unui drum expres Sfântu Gheorghe – Brașov, în cadrul unui program finanțat din fonduri UE. În 2014 consilierii județeni au aprobat asocierea județului Covasna cu județul Brașov, municipiul Brașov și municipiul Sfântu Gheorghe în vederea realizării în comun a acestui drum. Potrivit declarației președintelui CJ Covasna, interesele județului Covasna sunt comune cu cele ale județului Brașov: se dorește ca din Sfântu Gheorghe să se ajungă fără dificultăți la aeroportul internațional de la Ghimbav. Acesta este motivul pentru care a fost propusă asocierea celor patru unități administrativ-teritoriale. Credem că, în următorul ciclu bugetar al Uniunii Europene, investițiile de acest gen vor fi considerate obiective prioritare. În județul Covasna, lucrările de investiții vizează localitățile Sfântu Gheorghe, Ilieni și Dobolii de Jos. Fiindcă este vorba de un drum expres, trebuie menționat că acesta va ocoli localitățile. În județul Covasna, această investiție vizează 11 km de drumuri județene, la care se adaugă șoseaua de centură a municipiului Sfântu Gheorghe.

Un indicator important folosit pentru a evalua infrastructura de transport este densitatea drumurilor. Acest indicator ne spune cât sunt de accesibile anumite zone/comunități. Ca și regulă, zonele cu un relief permisibil, mai puțin muntos, precum și cu densități mari ale populației sunt de obicei caracterizate și de o densitate mai mare a rețelei de transport. Ambii factori menționați mai sus sunt defavorabili în cazul județului Covasna. La nivelul județului Covasna, avem o densitate de drumuri publice/100 km² de 23,4, cea mai mică la nivelul regiunii Centru și de asemenea mai mică decât media națională de 35,1 km². Din nefericire nu se poate spune că densitatea, deși scăzută, a crescut în ultimii ani – în 2000 densitatea era de 22,5 km². Densitatea liniilor de cale ferată, măsurată de

această dată față de drumuri pe 1000 de km², este și ea foarte scăzută în județul Covasna – 31,3, doar județul Sibiu la nivelul regiunii Centru având o situație mai proastă – 26,7.

Infrastructură rutieră

La sfârșitul anului 2013, rețeaua de drumuri publice din județul Covasna măsoară 868 km, dintre care 356 de km sunt modernizați iar 269 sunt cu îmbrăcăminte ușoară rutieră (IUR). Din 868 km, avem 268 clasificați ca drumuri naționale (inclusiv drumuri europene) și 600 de km ca drumuri județene și comunale. Se poate observa că acestea din urmă predomină la nivelul județului Covasna. În tabelul de mai jos sunt incluse cifre detaliate privind situația drumurilor naționale și respectiv județene și comunale pentru intervalul 2000-2013. În ceea ce privește drumurile naționale, km. de drumuri modernizate au crescut lent dar constant. Situația mai nefavorabilă se întâlnește la nivelul drumurilor județene și comunale unde avem aprox. 200 de km de drumuri pietruite.

Situația drumuri județ Covasna 2000-2013

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Drumuri naționale	183	183	183	183	183	269	269	270	270	270	270	270	268	268
Modernizate	165	164	164	169	169	243	243	244	244	254	254	258	258	258
Cu IUR	3	4	4	2	2	2	2	2	2	2	2			
Pietruite	15	15	15	12	12	24	24	24	24	14	14	11	10	10
Drumuri județene și comunale	652	652	652	652	652	570	570	570	570	570	600	600		
Modernizate	52	52	52	52	52	52	52	52	71	93	98	95	97	98
Cu IUR	326	326	326	326	326	255	273	273	273	275	275	270	270	269
Pietruite	205	205	205	56	205	197	197	205	190	167	174	194	192	198
De pământ	69	69	69	0	69	66	48	40	36	35	53	41	41	35

Drumurile naționale la nivelul județului Covasna includ:

1. DN 2D - Limita Județul Vrancea - Ojdula (DN 11) 22,286 km;
2. DN 10 Limita Județul Buzău - Întorsura Buzăului - Limita Județul Brașov 26,442 km;
3. DN 11 Limita Județul Brașov - Chichiș - Ozun - Moacsa – Târgu Secuiesc - Lemnia - Brețcu - Limita Județul Bacău, 70,976 km;
4. DN 11B Târgu Secuiesc (DN 11) - Sânzieni - Limita Județul Harghita, 20,498 km;
5. DN 11C Târgu Secuiesc – (DN 11B) – Turia – Băile Bavanyos – Bixat (DN12), 35,5 km;
6. DN 12 Chichiș (DN 11) - Sfântu Gheorghe - Bodoc - Micfalău - Bixad - Limita Județul Harghita , 41,300 km;
7. DN 13E Limita Județul Brașov - Sfântu Gheorghe - Covasna - (DN10) Întorsura Buzăului, 86,748 km;

Dintre acestea, DN10, cu o lungime totală de 92,6 km ce se parcurge în 1 oră și 40 de min., face legătura între Buzău (limita de județ) și Covasna (direcția Brașov), este conectat la rețeaua TEN-T.

Trebuie menționate aici că dintre drumurile naționale modernizate la nivelul județului Covasna la sfârșitul anului 2011, 98 de km (din 258) aveau durata de serviciu depășită, lucru care arată că va fi nevoie de investiții semnificative din partea sectorului public în viitor pentru reabilitare.

Drumurile județene la nivelul județului Covasna includ:

1. DJ 103 Limita Județul Brașov - Araci (DN 13E) - Vâlcele - Sfântu Gheorghe;

2. DJ 103B Limita Județul Brașov - Dobârlău - Bicfalău - Ozun (DN 11) - Chileni (DN 12);
3. DJ 103E Hăghig (DN 13E) - Arini (Județul Brașov) - Belin - Aita Mare (DJ 131);
4. DJ 112 Limita Județul Brașov - Dobolii de Jos - Ilieni (DJ 112B) - Sfântu Gheorghe (DN 13E);
5. DJ 113A DJ 113 - Limita Județul Harghita 0+000 1+500 1,500 Km;
6. DJ 114 Lemnia (DN 11) - Mereni - Lutoasa - Estelnic (DC 2) - Valea Scurtă - Belani (DC 2) - Poian Sânzieni (DN 11B);
7. DJ 121 Covasna (DN 13E) - Zăbala - Imeni - Cătălina (DJ 121F) - Târgu Secuiesc (DN11);
8. DJ 121A Întorsura Buzăului (DJ 112E) - Sărămaș - Valea Mare - Boroșneu Mic - Boroșneu Mare (DJ 112B) - Țufalău - Moacșa (DN 11) - Pădureni - Angheluș - Ghidfalău (DC 28) - Valea Crișului (DJ 121B) - Aita Medie;
9. DJ 121B Sfântu Gheorghe (DN 12) - Arcuș - Valea Crișului (DJ 121A);
10. DJ 121D Boroșneu Mare (DJ 121A) – Zagon (DN 13E);
11. DJ 121F Ghelița - Cătălina (DJ 121) - Hătuica - Mărtineni - Mărcușa (DC 11) - Cernatul de Sus;
12. DJ 122 Micfalău (DN 12) - Bățanii Mari (DC 44) - Biborțeni - Baraolt (DJ131);
13. DJ 122B DN 12 - Malnaș Băi - DJ 122;
14. DJ 131 Limita Județul Brașov - Aita Mare (DJ 103E) - Micloșoara - Căpeni - Baraolt - Tălișoara - Virghiș - Limita Județul Harghita;
15. DJ 131B Limita Județul Brașov - DJ 131.

Drumurile județene sunt deosebit de importante prin prisma faptului că reprezintă aprox. 34% din infrastructura rutieră a județului Covasna (a se vedea tabelul de mai jos). Ele asigură în principal legăturile între municipiile, orașele și centrele de comună din interiorul unui județ. La nivelul județului Covasna, pe lângă deficiențele care privesc acoperirea întregii rețele de comune și orașe, infrastructura de drumuri județene suferă de asemenea în ce privește calitatea și starea tehnică. Din total km de drumuri cu IUR (177), 124 de km au o durată de serviciu expirată. De asemenea există 43 de km de drumuri pietruite. Drumurile nemodernizate pot deveni greu practicabile în anumite perioade, în special în anotimpul rece, ducând la izolarea unor comunități. Deși nu este o situație frecventă la nivelul județului Covasna, modernizarea drumurilor județene trebuie să fie o prioritate.

Situație drumuri județene 2013

Total drumuri județene	Drumuri modernizate		Drumuri cu IUR*		Drumuri pietruite
	Total	Cu durată de serviciu depășită	Total	Cu durată de serviciu depășită	
296	76	23	177	124	43

Conform strategiei de dezvoltare a regiunii Centru, pentru următoarea perioadă de programare au fost prevăzute împreună cu consiliile județene câteva drumuri prioritare pentru reabilitare și

¹³ La finele anului 2013, lungimea totală a rețelei de drumuri era nemodificată față de anul 2011; mici modificări se înregistrau cu privire la numărul total de km de drumuri județene și comunale modernizate (de la 95 de km la 98). S-a păstrat în tabel anul 2011 pentru că nu există date disponibile pentru toți indicatorii în exact acest format.

* Îmbrăcămintă ușoară rutieră

modernizare în 2014-2020: la nivelul județului Covasna acestea includ DJ122, DJ 122B, DJ112, DJ131, DJ131B.

Drumuri comunale la nivelul județului Covasna

Legătura dintre comune sau dintre centrul de comună și sate este asigurată prin drumurile comunale. Din 304 km de drumuri comunale la nivelul județului Covasna doar aprox. 37 sunt modernizați (12%). În plus 182 de km sunt pe drumuri pietruite sau de pământ, acestea având cea mai mare pondere. În tabelul de mai jos sunt redat date la nivelul anului 2014 cu privire la situația drumurilor comunale.

Situație drumuri comunale 2014

Total drumuri comunale	Drumuri modernizate		Drumuri cu IUR*		Drumuri pietruite sau cu pământ
	Total	Cu durată de serviciu depășită	Total	Cu durată de serviciu depășită	
304	37	-	85	35	182

Ca și o concluzie în ceea ce privește infrastructura rutieră, la nivelul județului avem : densitate redusă a rețelei rutiere, pondere mare a drumurilor județene și comunale, starea proastă, cu durată de serviciu expirată. Există numeroase drumuri județene și comunale pietruite, care este posibil ca în anumite sezoane să fie greu practicabile.

Infrastructură feroviară

Comparativ cu drumurile rutiere, lungimea totală a căilor ferate din județul Covasna este mult mai mică, de numai 116 km. Dintre aceștia, avem la nivelul anului 2013 44 de km de cale ferată electrificată, în scădere de la 46, și respectiv 116 de km de cale ferată cu ecartament normal. Este interesant de menționat însă că în timp ce la nivel național și al regiunii Centru unele tronsoane de cale ferată au fost retrase din activitate, la nivelul județului Covasna avem 1 km suplimentar de cale ferată adăugat. Desigur, nu este mult, dar cel puțin nu asistăm la o micșorare, așa cum s-a întâmplat la nivelul județului Mureș, unde 4 km au fost scoși din activitate.

Deoarece modernizarea infrastructurii de cale ferată este extrem de importantă, a existat în POS transport pentru perioada 2007-2013 o prioritate specifică în acest sens. În 2012, în regiunea Centru au fost contractate prin POS Transport proiecte ce vizează modernizarea de stații de cale ferată în municipiul Sfântu Gheorghe (și altele orașe).

* Îmbrăcăminte ușoară rutieră

Infrastructură edilitară

Existența unei infrastructuri edilitare dezvoltate și distribuite uniform la nivelul așezărilor din județul Covasna reprezintă o condiție esențială pentru o calitate a vieții ridicată. De asemenea, calitatea infrastructurii edilitare poate avantaja sau dimpotrivă condiționa negativ prezența în județ a anumitor investitori strategici și/sau agenți economici care nu își pot desfășura în condiții optime activitatea.

La nivelul anului 2013, lungimea totală simplă a rețelei de apă la nivelul județului Covasna era de 176 km, cea mai scăzută la nivelul regiunii Centru. Acest indicator nu este însă util într-o analiză comparativă pe județe deoarece nu este ponderat cu mărimea județului. Cu toate acestea, indicatorul evidențiază un trend pozitiv și anume creșterea constantă a rețelei de-a lungul ultimilor ani.

Lungime totală simplă a conductelor de apă la nivelul județului Covasna (urban și rural)

Macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe	Ani																							
	Anul 1990	Anul 1991	Anul 1992	Anul 1993	Anul 1994	Anul 1995	Anul 1996	Anul 1997	Anul 1998	Anul 1999	Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013
	UM: Km																							
	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri
Covasna	107	113	121	121	119	120	121	121	122	123	125	125	125	126	126	130	131	148	151	151	159	161	162	176

Un indicator mai relevant este ponderea localităților care beneficiază de alimentare cu apă potabilă – astfel, peste 70% dintre comunitățile din județ beneficiază de acest serviciu. O rămânere în urmă se observă însă la nivelul mediului rural, unde doar 26 de comune de la nivelul județului Covasna beneficiază de apă potabilă, număr care a rămas neschimbat din anul 2007.

Număr comunități racordate la rețeaua de apă pe medii de rezidență (rural)

Medii de rezidență	Macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe	Ani													
		Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013
		UM: Numar													
		Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	
Rural	Covasna	12	12	13	13	17	18	19	26	26	26	25	26	26	

La nivelul anului 2013, lungimea totală simplă a rețelei de canalizare la nivelul județului Covasna era de 406,2 km, cea mai scăzută la nivelul regiunii Centru. Acest indicator nu este însă util într-o analiză comparativă pe județe deoarece nu este ponderat cu mărimea județului. Acest indicator este însă important pentru județul Covasna deoarece ne arată faptul că în ultimii ani s-au realizat investiții masive în acest domeniu – comparativ de ex. cu anul 2005, lungimea rețelei a crescut de 2,5 ori.

Lungime totală simplă a conductelor de canalizare la nivelul județului Covasna (urban și rural)

Anul 1997	Anul 1998	Anul 1999	Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013
Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri
131,3	145,8	145,9	146,4	147,8	143,5	157,6	157,8	161,2	168,8	177,2	177,2	191,6	213,7	325,1	355	406,2

Un indicator mai potrivit într-o perspectivă comparată este cel care analizează numărul și ponderea localităților deservite de rețele de canalizare. Astfel, în 2013, toate cele 5 municipii și orașe ale județului erau racordate la rețeaua de canalizare (acest lucru este valabil încă de la începutul anilor 1990). La nivelul mediului rural, un număr de 20 de comunități erau racordate – merită amintit și aici că numărul crește în fiecare an, asistând la o dublare a numărului acestor comunități comparativ de ex. cu anul 2005. Ca și pondere a localităților conectate la rețeaua de canalizare, județele Covasna și Harghita ocupă o poziție bună, cu un procent de peste 50%, raportat la restul județelor din regiunea Centru Rămâne însă problematică situația mediului rural, unde, din lungimea totală a rețelei de canalizare publică din mediul rural al regiunii Centru, una din cele mai mici ponderi era în județul Covasna (sub 10%).

Număr comunități racordate la rețeaua de canalizare pe medii de rezidență (urban)

Medii de rezidență	Macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe	Ani																								
		Anul 1990	Anul 1991	Anul 1992	Anul 1993	Anul 1994	Anul 1995	Anul 1996	Anul 1997	Anul 1998	Anul 1999	Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013	
		UM: Numar																								
		Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	
Urban	Covasna	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	

Număr comunități racordate la rețeaua de canalizare pe medii de rezidență (rural)

Medii de rezidență	Macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe	Ani													
		Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013
		UM: Numar													
		Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar	Numar
Rural	Covasna	7	7	6	8	10	11	12	14	14	15	15	16	18	20

Situația la nivelul anului 2015 este însă mult îmbunătățită și față de datele statistice prezentate anterior. La nivelul județului Covasna se află în prezent în implementare un proiect de mare anvergură finanțat din fonduri europene care vizează extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată în județul Covasna, cu o valoare totală de 61.715.722 Euro. Acest proiect își propune să: 1) Extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată în zona de furnizare a apei/aglomerarea Sfântu Gheorghe; 2) Extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată în zona de furnizare a apei/aglomerarea Târgu Secuiesc; 3) Extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată în zona de furnizare a apei/aglomerarea Covasna; 4) Extinderea și reabilitarea sistemelor de apă și apă uzată în zona de furnizare a apei/aglomerarea Întorsura Buzăului; 5) Componenta asistență tehnică (managementul proiectului și supervizarea lucrărilor).

În termeni de rezultate așteptate creșterea accesului la servicii de furnizare a apei potabile (creșterea procentului de locuitori racordați la rețeaua de apă potabilă), de la 60,49% în Întorsura Buzăului în 2008 și valoarea maximă de 88,13% în Covasna în 2008, la 100% în 2014; creșterea ariei de acoperire a serviciilor de colectare ape uzate în zona de implementare a proiectului (creșterea procentului de locuitori racordați la rețeaua de canalizare), de la 24,47% în Întorsura Buzăului în 2008 și valoarea maximă de 81,20% în Târgu Secuiesc în 2008, la 100% până în 2014; îmbunătățirea calității apei potabile și protecția sănătății publice în localitățile menționate; protecția mediului înconjurător, în special îmbunătățirea calității apelor de suprafață și apelor subterane din zona proiectului; stații de tratare a apei și stații de epurare reabilite și modernizate; optimizarea rețelei de distribuție a apei și a rețelei de canalizare; optimizarea rețelei de distribuție a apei și a rețelei de canalizare; dezvoltarea unui Operator Regional capabil să ofere servicii de înaltă calitate și să-și extindă aria de acoperire a serviciilor; reducerea pierderilor de apă potabilă pe rețea și a ratei de infiltrare la canalizare; reducerea consumului de energie electrică.

Numărul comunităților în care se distribuie gaze naturale la nivelul județului Covasna este mic (13 la nivelul anului 2013 – 4 în mediul urban și 9 în mediul rural, reprezentând 28,9% din totalul localităților) chiar și comparativ cu cel din Harghita (26, reprezentând 38,8% din totalul localităților). Trebuie menționat

că de-a lungul timpului nu au existat variații spectaculoase, numărul comunităților crescând sau scăzând cu 1 comunitate. Cu toate acestea, lungimea totală simplă a conductelor de gaz a crescut relativ semnificativ, în special prin extinderi ale rețelei care au avut loc la nivelul orașelor și municipiilor din județ. Mediul rural are însă o situație mai precară. Din lungimea totală a conductelor de distribuție a gazelor din mediul rural al regiunii Centru, în anul 2013, doar aprox. 2% se regăseau la nivelul județului Covasna.

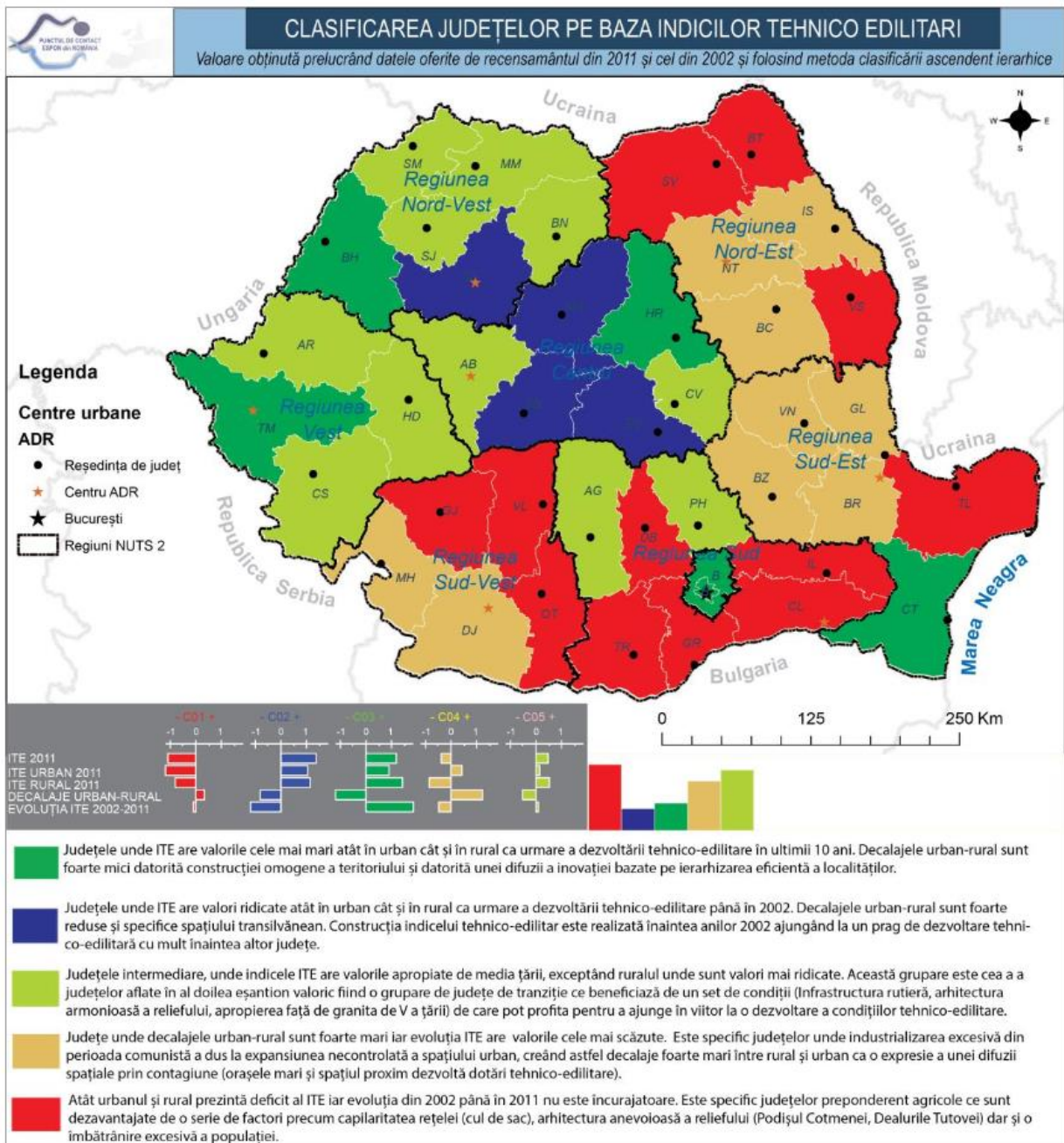
Lungime totală simplă a conductelor de gaz la nivelul județului Covasna (urban și rural)

Macroregiuni, regiuni de dezvoltare și județe	Ani																							
	Anul 1990	Anul 1991	Anul 1992	Anul 1993	Anul 1994	Anul 1995	Anul 1996	Anul 1997	Anul 1998	Anul 1999	Anul 2000	Anul 2001	Anul 2002	Anul 2003	Anul 2004	Anul 2005	Anul 2006	Anul 2007	Anul 2008	Anul 2009	Anul 2010	Anul 2011	Anul 2012	Anul 2013
	UM: Km																							
	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri	Kilometri
Covasna	57,2	57,2	60,2	60,2	98,9	106,5	117,5	145,5	180,4	175,9	163	176,7	185,2	202,1	211,7	213,2	216,1	217,8	217,9	221,1	217,4	224,7	229,2	230,7

În ceea ce privește energia termică furnizată în sistem centralizat, județul Covasna a cunoscut un trend similar cu alte localități urbane din regiunea Centru și din întreaga țară. La nivelul anului 2013 exista un singur oraș unde se mai furniza energie termică în sistem centralizat. În rest, rezidenții au optat pentru sisteme individuale de încălzire a locuințelor (centrale de apartament), motivele fiind variate dar incluzând și lipsa unor investiții/modernizări a rețelelor de distribuție. În nicio comună nu există furnizare de energie termică după anul 2010, situație similară la nivelul întregului rural din regiunea centru dar și din alte regiuni ale țării.

Neracordarea la utilități sau starea precară a rețelelor și distribuția neuniformă în teritoriu acționează ca factori restrictivi în dezvoltarea economică a localităților și scade atractivitatea lor în rândul rezidenților.

Ca și o concluzie, în ceea ce privește dotarea edilitară a localităților din județ, Covasna se înscrie în categoria județelor intermediare din punctul de vedere al ITE (Indicele dotărilor tehnico-edilitate) (a se vedea harta de mai jos), indicele având valori apropiate de media pe țară, dar existând diferențe între urban și rural. În ultima perioadă au fost realizate investiții relativ importante în acest domeniu.

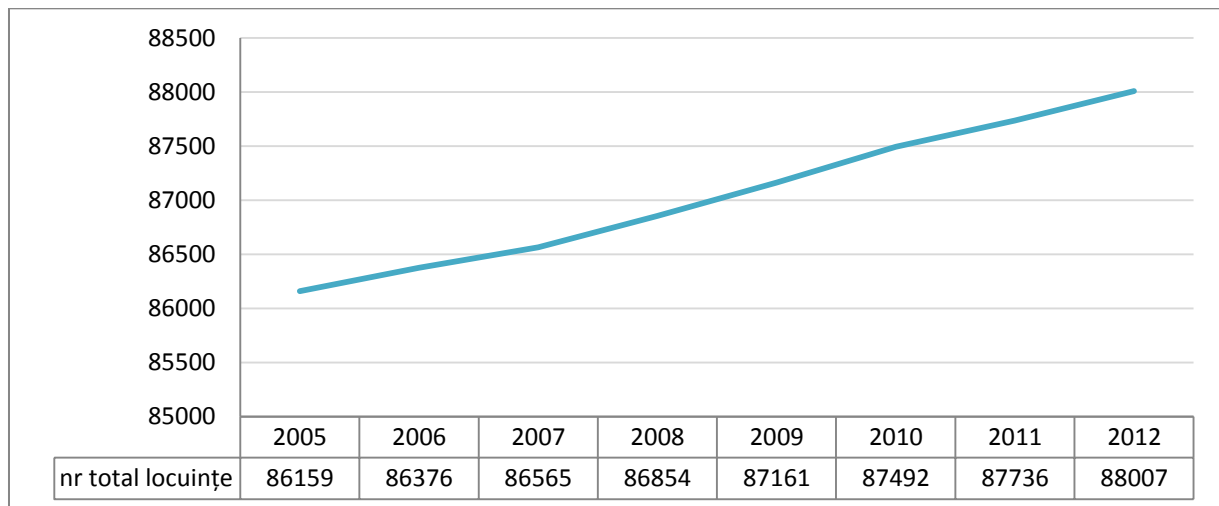

Sursa: Strategia de Dezvoltare Teritorială a României 2035

Fondul de locuințe

În județul Covasna, la nivelul anului 2012 existau un număr total de 88007 locuințe. Avem o creștere relativ lentă dar constantă mai ales în ultimii 10 ani (a se vedea figura de mai jos).

Evoluție fond locuințe (2005-2012)

Sursa: Prelucrare după date INS

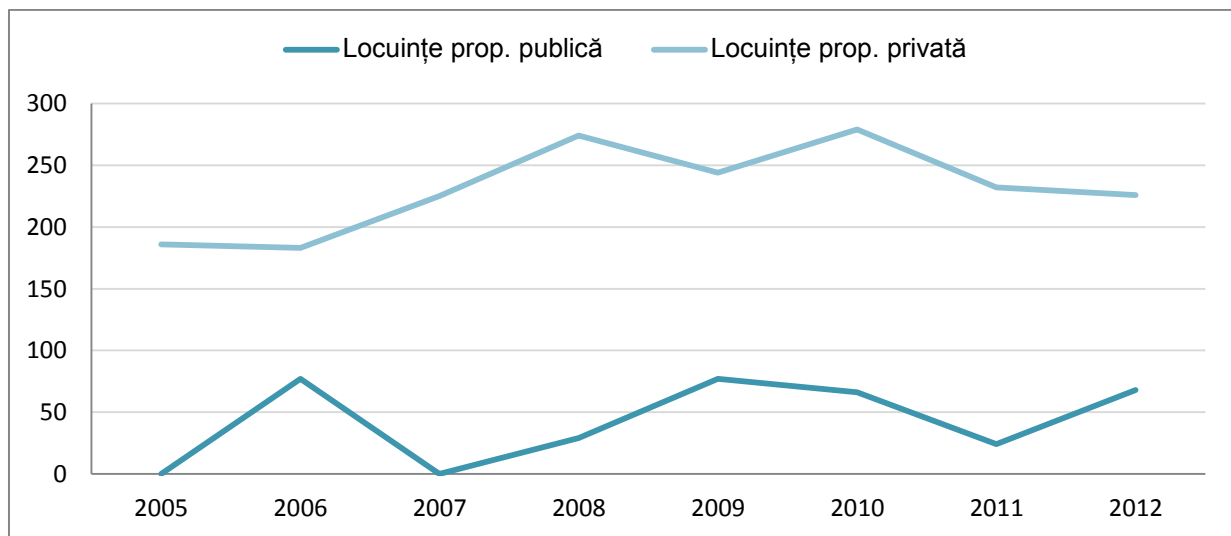
Tabelul de mai jos redă camerele de locuit și suprafața locativă. La nivelul fondului locativ predomină locuințele aflate în proprietate privată (85373 – 2011) comparativ cu doar 2363 (2011) aflate în proprietate de stat.

An	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Camere de locuit	191926	192732	193518	194621	195803	197133	198182	199218
Suprafață locuibilă mii m²	3293,8	3311,5	3331	3354,2	3379,4	3408,6	3433,5	3456,1

Sursa: Prelucrare după date INS

Legat de fondul de locuințe, este interesant de analizat numărul de locuințe terminate în fiecare an, incluzând și forma de proprietate, pentru a vedea momentele în care au avut loc investiții importante la nivelul comunității în acest domeniu, inclusiv din partea sectorului public. În figura de mai jos se poate observa că avem suișuri și coborâșuri și nu un trend ascendent sau descendent clar, care să fie menținut pe parcursul mai multor ani. În ceea ce privește locuințele proprietate privată avem o creștere mai semnificativă pe intervalul 2008-2010. Comparativ însă cu celelalte județe din regiunea Centru, chiar și în această perioadă de creștere economică, numărul este mic.

Locuințe terminate anual (2005-2012)

Trendul lent de construcție de locuințe este corelat cu o subdezvoltare a sectorului de construcții în economia locală.

Mediu

La nivelul județului Covasna, există pentru anul 2013 un raport comprehensiv elaborat de Agenția Județeană pentru Protecția Mediului Covasna, care analizează starea mediului pe mai multe dimensiuni/arii: calitatea aerului și a apei, utilizarea terenurilor, biodiversitatea, managementul deșeurilor, schimbările climatice și mediul, sănătatea și calitatea vieții. Documentul integral este accesibil la <http://www.anpm.ro/web/apm-covasna/rapoarte-anuale1>. Informațiile prezentate în sinteză mai jos sunt desprinse din acest document și urmăresc să identifice problemele majore de mediu de la nivelul județului precum și zonele care țin de calitatea mediului înconjurător care pot favoriza anumite procese socio-demografice și economice la nivelul județului.

Mediul în care trăiește omul este definit în primul rând de calitatea aerului, a apei, a solului, locuințelor, alimentele ce le consuma precum și mediul în care muncește. Factorii de mediu influențează în mod direct și indirect starea de sănătate a populației. Factorii de mediu au un impact profund și asupra unor activități productive care depind în mod direct de mediu – de ex. agricultura.

Calitatea aerului

Calitatea aerului este determinată de emisiile în aer provenite de la sursele staționare și sursele mobile (traficul rutier), cu preponderență în marile orașe, precum și de transportul pe distanțe lungi a poluanților atmosferici. În județul Covasna au fost realizate progrese în reducerea emisiilor antropice de poluanți atmosferici în principal în ultimul deceniu.

Pe teritoriul județului Covasna monitorizarea aerului (pulberile sedimentabile) se efectuează lunar în localitățile Sfântu Gheorghe, Tg. Secuiesc, Baraolt, Întorsura Buzăului și Covasna. Rezultatul măsurătorilor de până acum, arată încadrarea în Legea nr.104/2011 și STAS 12574/87 la principalii indicatori, deci o calitate bună a aerului, sursele reale de poluare fiind, doar de natură punctiformă.

În anul 2013 nu s-a înregistrat un impact negativ asupra sănătății populației din județ, principalul factor de poluare a aerului fiind traficul rutier.

Calitatea apei

Apa potabilă

Conform legislației în vigoare H.G. 974/2004 Direcția de Sănătate Publică Covasna realizează monitorizarea de audit privind calitatea apei potabile prin activități de inspecție și prin prelevări de probe de la ieșirea din stație și de la consumator. Prelevările de probe sunt efectuate de către asistenții medicali de igienă. Probele sunt analizate în laboratorul DSP (chimie sanitară și microbiologie) cu excepția unor analize care nu pot fi efectuate din motive obiective. La nivelul anului 2013 există câteva boli specifice despre care se prezumă că au fost transmise prin intermediul apei potabile, precum hepatita A, dizenteria, salmonela etc. Incidența acestora nu este însă de natură a ridica suspiciuni serioase privind calitatea apei potabile.

Apa de îmbăiere

În județul Covasna avem două zone tradiționale de îmbăiere și anume: Zona Moacșa – Pădureni și Zona Reci. Zonele acestea nu sunt amenajate corespunzător de către autoritățile locale și nu sunt autorizate din punct de vedere sanitar. În cursul anului 2013 s-au recoltat în totalitate 12 probe, iar rezultatele au prezentat numeroase neconformități la zona Moacșa – Pădureni.

Utilizarea terenurilor

Suprafața totală a județului Covasna este de 370.980 ha, din care 185938 ha o reprezintă terenurile agricole, 165118 ha reprezintă pădurile. La 31.12.2013, suprafața agricolă a județului era de 185938 ha, iar tendința este pe cât posibil ca această suprafață să rămână cu aceeași destinație. Județul Covasna fiind situat într-o depresiune intramontană, dispune de o varietate de soluri destul de mare de la solurile aluvionare din luncile râurilor până la litosolurile puțin dezvoltate pe culmile munților.

Există anumite restricții care afectează modul în care pot fi utilizate solurile. La nivelul județului Covasna o parte din suprafața arabilă este supusă unor astfel de restricții, principala fiind reprezentată de zonele de protecție sanitară aflate în jurul puțurilor de alimentare cu apa potabilă a orașelor cât și a celorlalte localități din județ. O altă categorie de soluri care sunt supuse unor anumite restricții la utilizare sunt terenurile cu o pantă mare sau cele supuse procesului de eroziune, unde pentru stoparea acestui fenomen trebuie să se facă împăduriri, să se reducă pășunatul intensiv și să se sistematizeze drumurile de exploatare.

Laboratorul din cadrul APM Covasna supraveghează calitatea solului în perimetrele aferente obiectivelor ce constituie un risc de poluare, mai ales în vecinătatea rampelor de deșeuri. Conform sistemului de monitorizare a surselor de poluare a solului la nivelul județului Covasna, deținătorii de asemenea obiective sunt obligați ca pe parcursul anumitor intervale de timp, să efectueze acțiuni de verificare și control privind poluarea solului, acțiuni care sunt raportate în cazul în care se constată asemenea fenomene de poluare.

În anul 2013 APM Covasna nu a primit nici o informare privind existența poluării solului pe teritoriul județului.

Există anumite măsuri și strategii care vizează solul și pădurile care trebuie amintite aici deoarece vor avea impact asupra activităților economice de la nivelul județului în anii următori.

În ceea ce privește solurile, se intenționează: a) Cultivarea tuturilor suprafețelor apte pentru agricultură și extinderea suprafețelor pe care se practică o agricultură ecologică. Aceasta este momentan doar 30 ha, deși condițiile din județul Covasna sunt favorabile. b) Unele terenuri degradate, îndeosebi în zone cu exces de umiditate, vor fi folosite pentru plantații de salcie energetică –energii verzi- acțiune demarată deja în mai multe localități. Tot pe această linie, extinderea suprafețelor cultivate cu rapiță, pentru producția de bio-combustibili. c) Se vor continua acțiunile de decontaminarea solurilor afectate de poluare cu produse petroliere sau foste depozite de pesticide.

În domeniul pădurii se intenționează: a) Păstrarea suprafețelor de fond forestier, chiar extinderea acestora, prin evitarea defrișărilor ilegale și realizarea planului de împăduriri, atât în proprietățile de stat cât și private. b) Prin intermediul Primăriilor se vor împăduri unele terenuri degradate, inapte pentru alte folosințe. c) O atenție deosebită va fi acordată managementului corespunzător al ariilor protejate din fond forestier. Prin tendința preconizată se va accentua rolul pădurii de factor de mediu și nu numai de producție, cum din păcate este uneori perceput.

Biodiversitatea

Biodiversitatea la nivelul județului este un factor extrem de important, de aceea au fost făcute eforturi pentru a se identifica amenințările la adresa biodiversității, ce ar putea contribui la modificarea în sens negativ al statutului de conservare al speciilor și habitatelor de interes comunitar sunt: Abandonarea sistemelor pastorale; Turism neorganizat; Exploatarea ilegală a lemnului; Plantarea speciilor exotice sau a altor specii de arbori care nu se constituie în tipul fundamental de pădure; Distrugerea regenerărilor naturale; Pășunatul neorganizat (ilegal); Braconajul; Managementul cinegetic superficial; Depozitarea ilegală a deșeurilor; Schimbarea metodelor tradiționale de cultivare a terenurilor și practicarea unei agriculturi intensive; Cositul mecanizat în perioada de cuibărire; Cositul timpuriu; Arderea vegetației; Folosirea pesticidelor; Regularizarea cursurilor de apă; Tăierea arborilor pe suprafețe mari; Vânătoarea în timpul cuibăritului; Practicarea sporturilor cu motor în perioada cuibăritului.

Aceste amenințări la adresa biodiversității au rămas neschimbate în anul 2013 față de anul 2012. Nu au fost semnalate pierderi de habitate de interes conservativ.

Deșeuri

Problema deșeurilor de tip municipal a devenit tot mai acută datorită pe de o parte creșterii cantității acestora, iar pe de altă parte datorită impactului lor negativ, tot mai pronunțat, asupra mediului înconjurător, prin poluarea apelor de suprafață și subterane, a pânzei freatică, a solului, degradarea calității aerului ambiental și disconfort pentru populația limitrofă.

După 16 Iulie 2009, s-a constatat o îmbunătățire considerabilă a situației gestionării deșeurilor municipale, datorită închiderii celor 45 spații de depozitare neconforme din mediul rural și prin sistarea depozitării pe rampele orașenești din orașele Covasna, Baraolt, Întorsura Buzăului. În anul 2013 toate comunele din județ dețin contract cu operatori de salubritate autorizați. Începând cu 2013 a început pregătirea pentru construirea noului depozit conform, care va deservi tot județul.

Schimbările climatice

Din datele climatice deținute de ANM București reiese faptul că județul Covasna este o zonă vulnerabilă la evenimente climatice extreme precum seceta și inundațiile. Este în curs un studiu pilot, dintre rezultatele parțiale obținute până în prezent, menționăm:

- Conform previziunilor climatice, datorită creșterii temperaturii aerului pe perioada 2021-2050, este posibilă o reducere cu 9-13 zile ale perioadei de vegetație la grâul de toamnă și de 15-18 de zile la culturile de porumb, în consecință, se vor obține randamente cu 10,8 – 14,4% mai mici la porumb, ca urmare a deficitelor mai mari de apă din sol, în principal în perioada de creștere a cerealelor (iulie-august), în ambele site-uri selectate.

- În viitoarele condiții climatice, pentru cultura de grâu de iarnă cel mai potrivit genotip este constituit din soiurile cu vernalizare ridicată sau moderată ($P1V = 6,0- 4,0$) și cu cerințe moderate în perioada de fotosinteză ($P1D = 3,5$), respectiv versiunea 2 din totalul de cinci cazuri simulate.

Deoarece o parte semnificativă din economia județului Covasna se bazează pe agricultură, următoarele puncte cheie afectate de schimbările climatice trebuie avute în vedere: 1. Schimbările climatice vor provoca schimbări semnificative în condițiile de mediu, iar adaptarea agricultorilor este crucială; 2. Este de așteptat ca frecvența și severitatea secetei să crească; 3. Sunt de așteptat ca recoltele culturilor de grâu de iarnă să crească, iar cele de porumb să scadă, în principal în cazul unui scenariu care prezice vară fierbinte și condiții secetoase; 4. Agricultură se va confrunța cu mai multe riscuri legate de climă, opțiunile de adaptare subliniind necesitatea continuării cercetărilor cu privire la efectul de irigare și durabilitatea randamentelor culturilor, în cazul diverselor metode de economisire a apei și a multiplelor tehnologii de irigare; 5. Modelarea efectelor potențiale ale schimbărilor climatice asupra sistemelor agricole, cu identificarea de răspunsuri de adaptare, trebuie să dezvolte capacitatea fermierilor și autorităților de a pune în aplicare aceste măsuri în practică, acestea fiind obiective care necesită răspunsuri pe termen lung. 6. Sunt necesare pentru a fi efectuate simulări numerice pentru a determina datele optime și cantitatea de apă pentru irigarea culturilor pentru diferite scenarii climatice, luând în calcul și analizele biofizice și rentabilitatea economică a producției finale. 7. Este necesară o mai bună diseminare a informațiilor meteorologice către agricultori și de sensibilizare a acestora cu privire la tehnicile de economisire a apei, în scopul de a preveni seceta și deficitul de apă.

Factorii de mediu și sănătatea/calitatea vieții

Mulți dintre factorii de mediu menționați anterior au un efect direct asupra sănătății locuitorilor din județ. Acesta este și motivul pentru care agenții specializate ale statului monitorizează indicatori precum poluarea aerului și a apei pentru a depista depășirile de anumite substanțe și concentrații care sunt periculoase pentru sănătatea umană. Factorii de mediu au însă și un impact asupra calității vieții. În situațiile în care sănătatea umană nu este amenințată pot totuși să existe limitări în ceea ce privește confortul indivizilor sau de ex. modalitățile de petrecere a timpului liber. Conceptul de calitate a vieții conține numeroase dimensiuni care pot fi afectate de schimbări în ceea ce privește factorii de mediu.

Priorități strategice – dezvoltare comunitară și infrastructură

Consiliul Județean Covasna trebuie să își stabilească pentru următorii ani ca o prioritate dezvoltarea armonioasă a rețelei de localități de la nivelul județului precum și managementul integrat al dezvoltării rurale. Preponderența teritoriului rural precum și a comunităților rurale la nivelul județului face imposibilă ignorarea dezvoltării rurale. Județul nu se poate dezvolta armonios doar prin intermediul celor două municipii. Acțiunile concrete pe care le poate dezvolta Consiliul Județean: sprijinirea orașelor mici și a comunelor mai mari/dezvoltate să își asume rolul de centru pentru zonele din împrejurimi (dezvoltarea în aceste centre de servicii administrative, financiare, medicale, precum și oportunități de consum pentru rezidenți); definirea clară a potențialului de polarizare pentru cele două municipii și pentru orașul Covasna și sprijinirea acelor investiții, inclusiv în infrastructură, care sunt congruente cu acest potențial; sprijinirea dezvoltării economice la nivelul mediului rural astfel încât să se reducă discrepanța dintre calitatea vieții în orașe și comunități rurale; identificarea și încurajarea de noi parteneri care să intre în GAL-uri ca o modalitate de a crește cooperarea intercomunitară și de a diversifica numărul stakeholderilor implicați.

Consiliul Județean Covasna poate juca un rol semnificativ în ceea ce privește creșterea conectivității și accesibilității zonelor rurale de la nivelul județului. În principiu, regiunea Centru și județul Covasna sunt bine conectate cu exteriorul. Situația relativ pozitivă în ansamblu trebuie nuanțată însă la nivelul mediului rural. Lipsa unui pod sau segmente de drum de proastă calitate pot reduce semnificativ pentru locuitori ușurința cu care se deplasează intra și inter-județean și pot să limiteze de asemenea ușurința cu care sunt accesați de cei interesați din exterior (de ex. turiști sau investitori). În acest context Consiliul Județean poate avea un rol instrumental în susținerea unor investiții de infrastructură care pot părea la prima vedere de interes strict local dar care pot afecta aspecte legate de calitatea vieții și dezvoltarea economică locală.

Consiliul Județean Covasna trebuie să aibă în continuare un rol activ în ceea ce privește îmbunătățirea rețelei tehnico-edilitare. Județul are o situație relativ bună, dar există discrepanțe accentuate între mediul urban și cel rural. Având în vedere ponderea însemnată a zonei rurale la nivelul județului, susținerea acordată comunităților rurale este extrem de importantă. Nu trebuie uitată însă nici situația orașelor mici, sub 10,000 de locuitori care în perioada 2007-2013 nu au putut atrage finanțări din POR (lipsă de eligibilitate). Sprijinul Consiliului Județean se poate concretiza în asistență tehnică acordată comunităților urbane și rurale la identificarea oportunităților de finanțare și scrierea cererilor pentru proiecte de infrastructură (crearea și finanțarea unor poziții de agenți de dezvoltare locală); sprijin în ceea ce privește co-finanțarea unor astfel de proiecte; identificarea unor oportunități de finanțare în domeniul infrastructurii tehnico-edilitare unde județul este aplicantul principal; implicarea în parteneriate cu alte județe în vederea realizării unor proiecte trans-județene de infrastructură, care cresc pe de o parte conectivitatea județului cu exteriorul iar pe de altă parte pot îmbunătăți și situația unor comunități distincte.

Consiliul Județean Covasna poate și trebuie să își asume un rol important în domeniul urbanismului și planificării spațiale a județului. Acest lucru este dat în principal de faptul că la nivelul județului doar unele localități au arhitecți șefi (municipiile, orașele și 11 comune), iar în zonele rurale acest post este ocupat și de persoane cu studii medii sau în domenii complementare. În anii următori autoritățile

județene ar trebui să elaboreze o strategie sectorială județeană de amenajare a teritoriului și urbanism, cu stabilirea concretă a direcțiilor de dezvoltare și cu consultarea tuturor factorilor implicați și a populației. Această strategie trebuie să ia în considerare obiectivele strategice și direcțiile de acțiune din cadrul Strategiei de Dezvoltare Teritorială a României și respectiv Conceptul Strategic de Dezvoltare Teritorială (orizont de timp 2030). Accentul trebuie pus pe dezvoltarea armonioasă și integrată a spațiului rural-urban și pe managementul dezvoltării rurale. În acest context ar trebui actualizat și Planul de Amenajare a Teritoriului Județean, document a cărui valabilitate a expirat în 1995.

Viața culturală a județului Covasna

La nivelul județului Covasna se remarcă o serie de instituții culturale, activități și evenimente, care au ca obiectiv promovarea valorilor culturale locale, a patrimoniului specific local, dar și conectarea locuitorilor la fenomenul cultural general. Se remarcă o orientare a actului cultural în ansamblu, spre arta contemporană, ceea ce face ca un număr tot mai mare de tineri să fie interesat cultură și evenimentele culturale.

Centrul de Cultură al județului Covasna

Instituție publică de cultură cu personalitate juridică, Centrul funcționează sub autoritatea Consiliului Județean Covasna și are misiunea să identifice, să cerceteze și să păstreze în forme vii, valorile autentice ale culturii populare specifice zonei, să inițieze, să organizeze și să promoveze proiecte care vizează identitatea spațiului cultural propriu. La nivelul direcției de cultură există o strategie sectorială pentru viața culturală a județului.

Activitățile centrului constau în:

- Organizare de evenimente culturale: festivaluri, întâlniri pe diferite teme, concursuri, expoziții, tabere, colocvii și conferințe;
- Cercetare;
- Training și consultanță/consiliere profesională în domeniul cultural.

Dintre activitățile mai recente desfășurate la centru se remarcă:

- Lansarea cărții „*Háromszék Természetkalendáriuma*” (Calendarul naturii din Trei Scaune)
- Festivalul Internațional de Artă Populară, care a avut ca invitat special Ansamblul de Dansuri Tradiționale Românești din Aletea, Ungaria, festival finanțat de Departamentul pentru Relații Interetnice, București.
- Zilele Europene ale Patrimoniului având ca scop conceperea unui circuit turistic prin care să se promoveze diverse monumente de arhitectură specifice spațiului cultural propriu – castele, conace, muzee, biserici, clădiri vechi, centre/monumente istorice. Programul a constat în excursii tematice, deschise vizitatorilor de toate vârstele.
- Festivalul Internațional de Teatru de Păpuși, construit pe un concept care își propune să ofere copiilor din 24 localități ale județului Covasna șansa de a se întâlni cu o serie de foarte bune teatre de păpuși din trei țări, ale căror spectacole valorifică resursele creative, educative și formative ale poveștilor populare, dar și resursele creative ale copiilor spectatori.
- Festivalul Ardelenesc de Dansuri Populare pentru Copii și Tineri de la Perkő – un program complex, gândit pe termen lung, de educare a tinerilor în spiritul tradițiilor populare.
- Sărbătoarea ouălor de Paști de la Brădet este organizată de Casa de Cultură din Întorsura Buzăului. Centrul de Cultură al Județului Covasna s-a implicat în acest proiect, în calitate de partener, în ideea de a sprijini eforturile de păstrare în forme vii a meșteșugurilor tradiționale.
- Întâlnire internațională pe tema integrării sociale a romilor din județul Covasna.

- Prezentarea volumului Vâlcele – studiu monografic, organizată de Centrul de Cultură Arcuș, în parteneriat cu Centrul de Cultură al Județului Covasna.
- Expoziția itinerantă “Miracole cotidiene”, organizată de Centrul de Cultură al Județului Covasna, în parteneriat cu Palatul Minunilor din Budapesta în sala de conferințe a Colegiului Szekely Miko Sfântu Gheorghe.

Centrul de Cultură Arcuș

Este o instituție publică de cultură finanțată din alocații de la bugetul de stat și din venituri extrabugetare, care funcționează în subordinea Ministerului Culturii și Cultelor. Acest centru a fost înființat în scopul susținerii și promovării valorilor culturale și artistice locale și naționale, cooperării și integrării la nivel național a multiculturalității din zona în care funcționează, derulării activității promoționale și informaționale în întreg arealul culturii naționale, stimulării cercetărilor și studiilor privitoare la cultura națională, cu accent pe fenomenul multicultural din zona în care funcționează. Domeniile predilecte sunt teatrul, muzica, literatura, sociologia și artele plastice.

Astfel, Centrul organizează manifestări proprii și ale diferitelor organizații sau instituții partenere, în diferite discipline culturale și artistice, ori se constituie într-un spațiu de întâlnire și contact cultural informațional și oferă servicii în beneficiul organizatorilor și participanților la activitățile cultural-artistice și de divertisment. Centrul poate pune la dispoziție săli de conferințe, bibliotecă, spații de cazare și de agrement.

Muzeul Național Secuiesc

Înființat în urmă cu 140 de ani, este una dintre cele mai reprezentative instituții de cultură pentru comunitatea maghiară din România. Muzeul are sediul în clădirea proiectată de arhitectul Károly Kós și găzduiește secția de științele naturii, secțiile de arheologie-istorie și etnografie, precum și biblioteca.

Biblioteca

Alături de biblioteca de specialitate, extrem de utilă în munca de cercetare și documentare a instituției, secția gestionează colecții de carte veche, arhiva presei de epocă și alte colecții speciale. Cel mai valoros obiect, Codicele Apocriph conține psalmi din prima traducere maghiară a Bibliei (sec. al XV-lea). Traducerea amintită este a patra după vechime în rândul operelor literare maghiare păstrate.

Secția de științele naturii

Deține peste 60.000 de obiecte, printre care una din cele mai reprezentative colecții paleontologice de mamifere pliocene și cuaternare din Europa Centrală și de Est, una din cele mai mari colecții de ciuperci din România și colecția de fluturi „Diószeghy” cu peste 23.000 exemplare. De numele specialistului entomolog din această secție se leagă descoperirea unor specii noi pentru știință.

Secția de arheologie-istorie

Colecțiile de arheologie numără peste 50.000 de obiecte. Muzeul s-a făcut cunoscut în primul rând datorită cercetării culturii neolitice-eneolitice Ariușd. Expoziția de bază arheologică prezintă cultura materială a regiunii pe o durată de 35.000 de ani. Colecțiile de istorie cuprind, între altele, mărturii

privind rolul militar al secuimii în evul mediu, relicve pașoptiste, mobilă și sticlă de valoare considerabilă din punct de vedere al istoriei culturii și civilizației din această zonă.

Secția de etnografie

Deține peste 15.000 de obiecte, între care broderii domnești din sec. XVII–XVIII, de o bogăție unică în Transilvania, o importantă colecție de cahle și de ceramică, mobilă veche sculptată sau pictată, respectiv colecția jucăriilor populare tradiționale. O expoziție în aer liber prezintă, alături de porți secuiești și stâlpi funerari sculptați, o casă veche (1767) din zona Ciuc, mobilată parțial cu piese originale.

Acestor secții li se adaugă câteva unități externe cu sediul în Sfântu Gheorghe (Centrul de Arte Plastice din Transilvania și Galeria de Artă „Gyárfás Jenő” din Sfântu Gheorghe) și în județ (Muzeul Breslelor din Târgu Secuiesc, Muzeul „Haszmann Pál” din Cernat, Muzeul Depresiunii Baraolt din orașul Baraolt și Muzeul Etnografic Ceangăiesc din Zăbala).

Muzeul are conexiuni complexe în mediul cultural și numeroase parteneriate cu muzee din țară și străinătate.

Muzeul Național al Carpaților Răsăriteni

Subordonat direct Ministerului Culturii, Cultelor și Patrimoniului Național, muzeul funcționează din anul 1999 având ca misiune cercetarea și salvarea, conservarea și valorificarea patrimoniului local cât și a patrimoniului din întreg arealul Carpaților Răsăriteni.

Cercetările din domeniile istoriei, arheologiei și etnografiei desfășurate de-a lungul timpului au dus la formarea și îmbogățirea patrimoniului național administrat de muzeu, care în prezent se ridică la circa 16.000 de poziții inventariate. Muzeul are 2 secții aflate în alte localități, Muzeul Oltului și Mureșului Superior din Miercurea-Ciuc, județul Harghita, și Casa Memorială „Romulus Cioflec” din Araci, județul Covasna. O nouă secție este în curs de amenajare, în Sfântu Gheorghe, și anume Prima Școală Românească din localitate.

Dintre proiectele culturale, desfășurate pe cont propriu sau în colaborare cu alte instituții culturale din țară și străinătate, se pot aminti: cercetările arheologice de la Covasna – „Cetatea Zânelor”; cercetările arheologice de la Olteni – „Cariera de Nisip” (județul Covasna); cercetările arheologice de la Păuleni Ciuc-Ciomortan – „Dâmbul Cetății” (județul Harghita); cercetările arheologice de la Băile Figa (județul Bistrița-Năsăud); cercetări etnografice în județele Covasna, Harghita, Brașov, Bistrița-Năsăud; cercetări etno-arheologice în Carpații Răsăriteni, cu privire la exploatarea preindustrială a sării; cercetări istorico-documentare privind învățământul confesional ortodox, viața și activitatea unor personalități din zona Covasna-Harghita.

Cele mai importante expoziții realizate de MNCR: expoziția de arheologie „Noi descoperiri în sud-estul Transilvaniei” (2003); expoziția multidisciplinară „Sarea, Timpul și Omul” (2006 – itinerantă în prezent); expoziția de etnografie „Povestea târgului”.

Publicația anuală a muzeului, „Angustia”, cuprinde rezultatele celor mai noi cercetări istorice, sociologice, arheologice și etnografice realizate în arealul Carpaților Răsăriteni, atât de colectivul propriu cât și de alți cercetători care își concentrează atenția asupra acestui areal.

În ceea ce privește numărul de muzee și colecții deschise publicului, județului Covasna prezintă o situație bună comparativ cu județele din zonă. Tabelul de mai jos arată existența a nouă astfel de unități.

Județul	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Alba	16	15	15	16	15	14	15	15	56
Brasov	17	16	20	20	21	22	22	24	31
Covasna	10	10	10	10	10	11	11	11	9
Harghita	30	30	29	29	30	28	30	28	25
Mures	15	15	16	14	14	14	14	13	14
Sibiu	22	17	19	20	20	18	26	21	26

Tabel 1: Numărul de muzee și colecții publice pe județe Sursa: date INS

Pentru o comparație reală la nivelul Regiunii Centru, s-a calculat numărul mediu de muzee și colecții de artă raportat la sută de mii de locuitori. Graficul de mai jos ilustrează o poziție bună a județului Covasna, după Județul Harghita și foarte aproape de Sibiu. Pentru județul Alba s-a dat și o valoare alternativă de comparație, exceptând anul 2013 când a avut o creștere de aproape 4 ori a acestei valori.

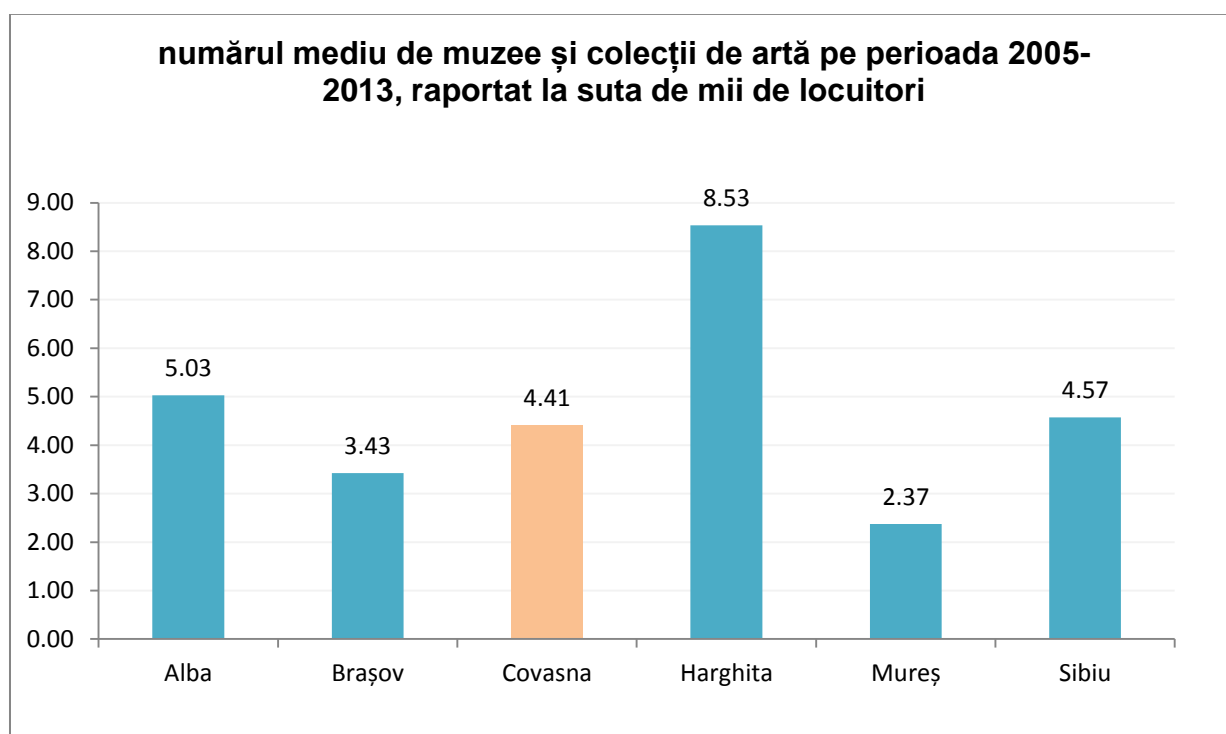

Figura 1: Situație comparativă a numărului de muzee și colecții publice pe județele din Regiunea Centru. Sursa: prelucrare după date INS

Evoluția numărului de vizitatori în muzee și colecții publice din județul Covasna indică un interes relativ constant al utilizatorilor, cu un maxim în anul 2010 și o tendință de creștere în ultimii ani din perioada analizată.

Anul	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Județul Covasna	66284	47273	58925	58868	59339	73055	56050	51665	58527

Tabel 2: Numărul de vizitatori în muzee și colecții publice,

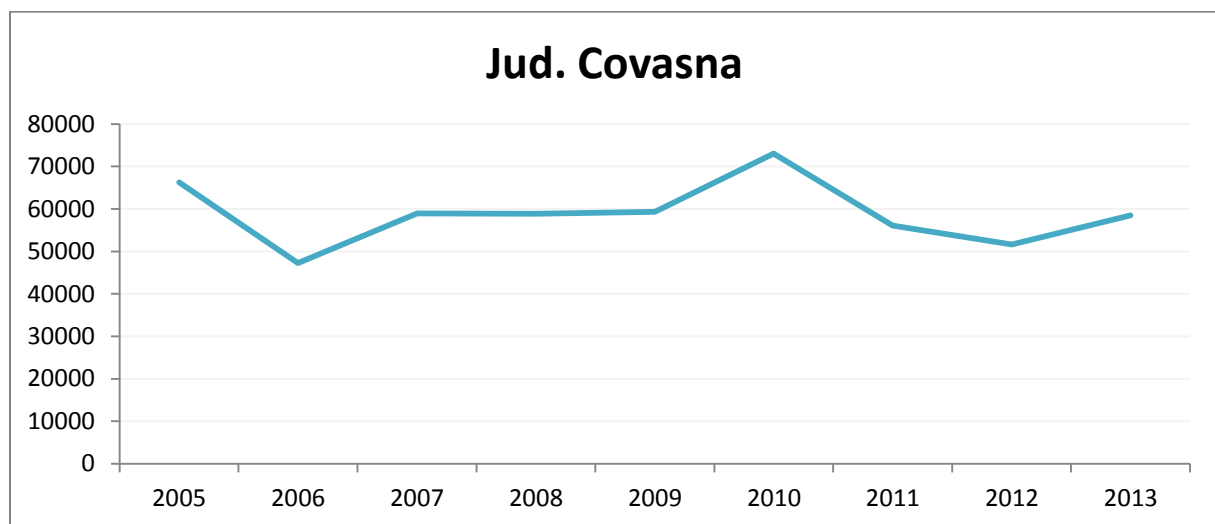

Figura 2: Evoluția numărului de vizitatori în muzee și colecții publice, pe județ în perioada 2005-2013. Sursa: date INS

Un indicator relevant pentru nivelul cultural al județului este și gradul de utilizare a bibliotecilor publice în scop de informare, cercetare, educație sau recreere. În județul Covasna există 40 de astfel de biblioteci, un număr comparabil cu al celor din județele Alba, Mureș și Harghita, având în vedere că județul este cel mai mic din regiune, ceea ce arată o preocupare mai crescută a populației din acest județ pentru lectură.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Regiunea CENTRU	357	356	351	335	326	304	328	308	280
Alba	75	75	76	76	76	77	77	77	69

Brasov	41	41	37	33	36	27	27	29	35
Covasna	39	39	39	39	39	39	40	40	40
Harghita	58	57	57	55	54	49	58	56	53
Mures	82	83	84	79	77	73	74	58	56
Sibiu	62	61	58	53	44	39	52	48	27

Tabel 3: Numărul de biblioteci publice, pe Regiunea Centru și pe județe. Sursa: date INS

Comparația prin raportarea la numărul de locuitori plasează județul Covasna peste media regională și pe locul al doilea în Regiunea Centru, așa cum ilustrează graficul din Figura 3.

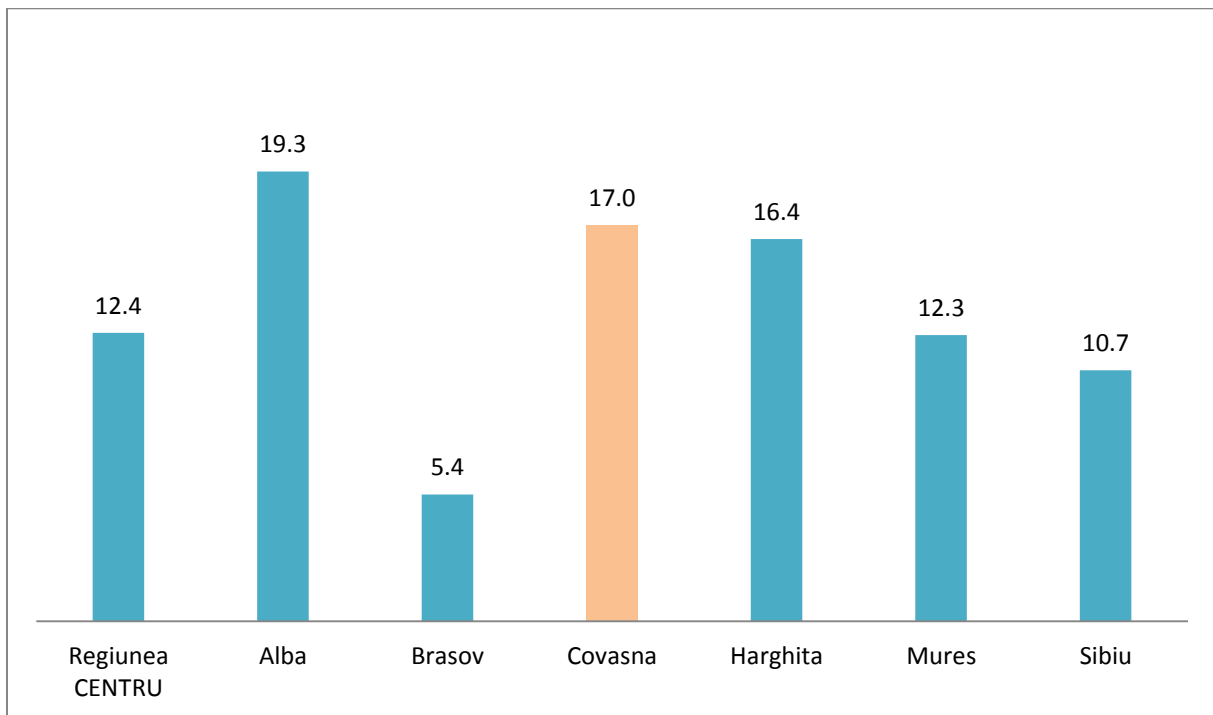

Figura 3: Situația comparativă a numărului de biblioteci publice 2005-2013, pe județe. Sursa: prelucrare după date INS

În privința numărului de cititori activi în biblioteci publice, acesta se păstrează relativ constant în perioada analizată, în jurul valorii de 19000 pe an.

Anul	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	media	Populația (mii loc.)	nr. cititori /100 mii locuitori
Regiunea CENTRU	252900	255935	242494	256449	253400	249714	226078	233568	224571	243901	26,48769	9208
Alba	38712	40379	36473	43613	42949	40666	47658	49427	48479	43150,67	3,910002	11036
Brasov	57519	65518	71502	63889	57947	58098	29096	35842	31714	52347,22	6,260541	8361
Covasna	19327	22381	26524	22814	20211	18707	17508	18165	18379	20446,22	2,317669	8822
Harghita	29636	27209	27367	24747	23605	23395	24258	22135	24285	25181,89	3,372539	7467
Mures	52097	53167	48926	48043	57741	55055	55107	43360	40393	50432,11	6,035166	8356
Sibiu	55609	47281	31702	53343	50947	53793	52451	64639	61321	52342,89	4,591774	11399

Tabel 4: Numărul de cititori activi la biblioteci pe Regiunea Centru și județe Sursa: date INS prelucrate

Pentru o comparație corectă la nivelul Regiunii Centru, s-a luat numărul de cititori activi la sută de mii de locuitori, calculat ca medie anuală pe perioada 2005-2013. Graficul din Figura 4 plasează județul Covasna foarte aproape de media regională, peste județele Brașov, Harghita și Mureș.

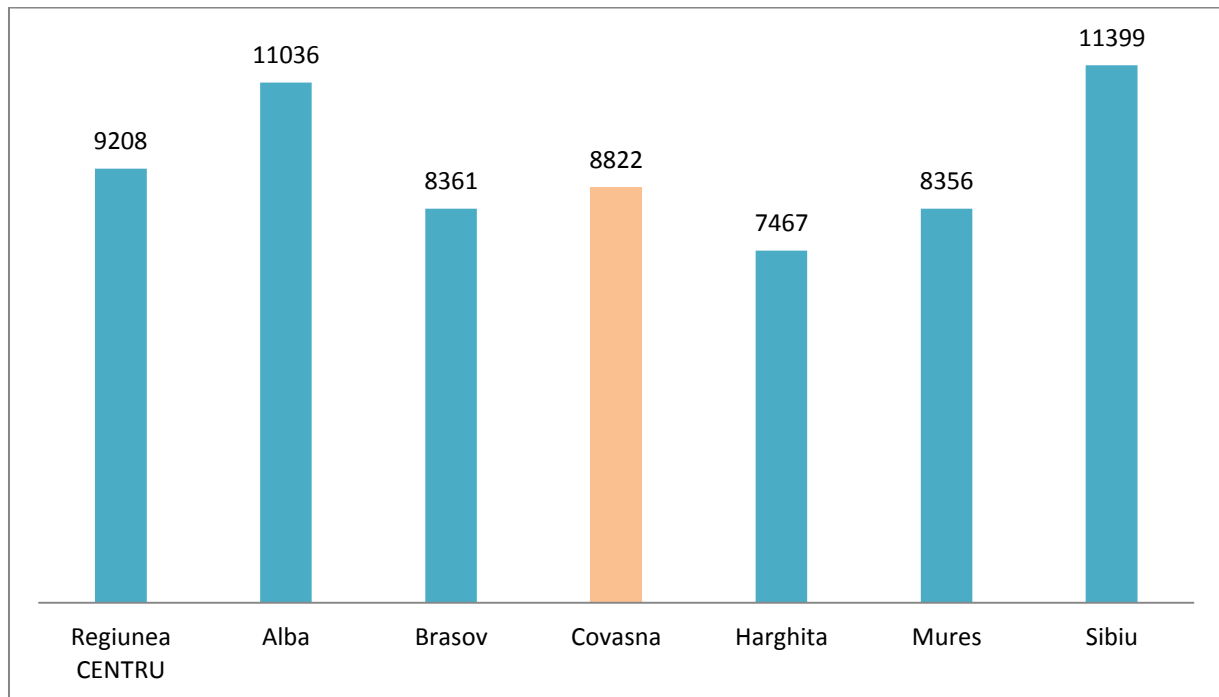

Figura 4: Numărul de cititori activi la biblioteci pe Regiunea Centru și județe. Sursa: prelucrare după date INS.

Activitatea teatrală din județul Covasna se desfășoară mai ales la nivelul celor două mari teatre din municipiul Sfântu Gheorghe, Teatrul Tamási Áron și Teatrul Andrei Mureșanu. La acestea se adaugă spectacolele Atelierului de teatru-mișcare M-Studio. Această bogăție a vieții teatrale se datorează în mare parte calității artistice ridicate a ofertei teatrale a teatrelor municipale. Gustul publicului pentru un teatru de valoare a fost format printr-o multitudine de spectacole semnate de regizori, a căror valoare o confirmă premiile și nominalizările la premii obținute de spectacolele realizate în oraș. Datorită valorii ofertelor teatrale, precum și publicului format de aceste oferte, Sfântu Gheorghe este în prezent unul dintre cele mai importante centre ale mișcării teatrale române. În cursul anilor 2009 și 2012 Sfântu Gheorghe a fost gazda unui festival important de teatru, Bienala Internațională de Teatru. Prima Ediție a Bienalei Internaționale Reflex a adus la Sfântu Gheorghe opt spectacole premiate, din cinci țări – România, Ungaria, Polonia, Cehia și Germania. În cadrul Festivalului Reflex 2 au fost prezentate spectacole ale unor trupe din Germania, Italia, Lituania, Ungaria și România.

Teatrul Tamasi Aron

A fost înființat în 1948 ca teatrul popular maghiar de stat, mai târziu a capatat numele de scriitorului și dramaturgului Tamasi Aron. Este un teatru cu experiență ce oferă spectacole de înaltă calitate. Compus din 3 săli dotate corespunzător în ceea ce privește sunetul și luminile: sala Mare, sala Kamara, sala Studio, teatrul are o capacitate totală de 638 de locuri. În interiorul teatrului activează și o trupă de păpuși.

Festivalul de teatru Reflex al cărui concept este acela de punct de întâlnire între Centrul, Estul și Vestul Europei teatrale, se află la a treia ediție și plasează Sfântu Gheorghe pe harta culturală și teatrală europeană.

Teatrul Andrei Mureșanu este instituție publică de spectacole înființată din 1987 ce oferă publicului său montări din dramaturgia clasică românească și universală, dar și piese contemporane. Teatrul organizează cel mai vechi festival internațional de teatru din România, ajuns la cea de-a XXII-a ediție și se desfășoară la Sfântu Gheorghe. Astfel, Festivalului Internațional de Teatru „Atelier” este o manifestare teatrală neconvențională cu caracter exploratoriu, care își propune să realizeze, prin intermediul spectacolelor invitate, o radiografie a stării și dinamicii regiei, dramaturgiei, scenografiei, coregrafiei, muzicii de scenă și artei actorului secolului XXI.

Ansamblul de Dansuri „Trei Scaune”

Înființat în anul 1990 în Sfântu Gheorghe, ansamblul are misiunea de culegere, păstrare și transmitere a muzicii și dansului popular din Transilvania, prin prezentări scenice de o înaltă valoare artistică, crearea unor spectacole reprezentative pentru muzica și dansul popular maghiar din Ardeal. În același timp dorește prezentarea autentică a muzicii și dansurilor populare ale etniilor conlocuitoare din Transilvania. Pe lângă spectacolele de folclor, Ansamblul de Dansuri „Trei Scaune” are și încercări reușite de a crea premiere de teatru-dans. Ansamblul a avut peste 2000 de spectacole în toate orașele mari ale Transilvaniei, dar a avut și numeroase reprezentații și turnee în țară și în străinătate (Ungaria, Austria, Germania, Slovacia, Elveția, Italia, Portugalia, Polonia, Finlanda, Grecia și Rusia).

Anual la Sfântu Gheorghe se desfășoară **Festivalul Zilele Sfântu Gheorghe**, care în 2014 a ajuns la a 23-a ediție și a durat nouă zile. În cadrul acestei manifestări se organizează concerte de muzică, proiecții de film, spectacole de teatru și teatru muzical, expoziții ale unor artiști plastici, expoziție de fotografie, concursuri pe diferite teme, recitaluri de poezie, comemorarea unor personalități, manifestații artistice ale copiilor, lansări de carte. De asemenea, festivalul este un prilej bun pentru organizarea de târguri de meșteșugari, spectacole de dans popular, soliști, coruri, reprezentații umoristice, concursuri și demonstrații sportive, călărie, artă culinară, prezentări de modă.

La acest festival , pe lângă o participare locală și regională de excepție, participă artiști, formații și grupuri din țară și străinătate, conferind anvergură evenimentului.

Spațiul Expozițional de artă contemporană “Magma” plasează Sfântu Gheorghe pe locul al III-lea în regiune, după Budapesta și București, în domeniul artei plastice contemporane.

Evoluția pozitivă a vieții culturale la nivel județean se reflectă și în numărul mare de locuri în sălile de spectacole, care a avut o evoluție spectaculoasă după 2012, devansând județul Alba care are o populație mult mai numeroasă.

anul	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Reg. Centru	5408	5982	5869	7099	6411	6287	6246	6720	9297
Alba	160	160	160	160	160	160	160	160	625
Brasov	1483	1483	1233	1233	1240	745	713	1245	2934

Covasna	403	403	463	623	598	579	589	629	1056
Harghita	1054	1474	1371	1371	1371	1744	1744	1646	1629
Mures	1351	1472	1824	1836	1836	1847	1781	1782	1752
Sibiu	957	990	818	1876	1206	1212	1259	1258	1301

Tabel 5: Locuri în sălile de spectacole și concerte, pe Regiunea Centru și județe. Sursa: date INS

Analiza evoluției numărului de locuri în sălile de spectacole și concerte, arată o tendință accentuată de creștere în județul Covasna mai ales în ultima perioadă.

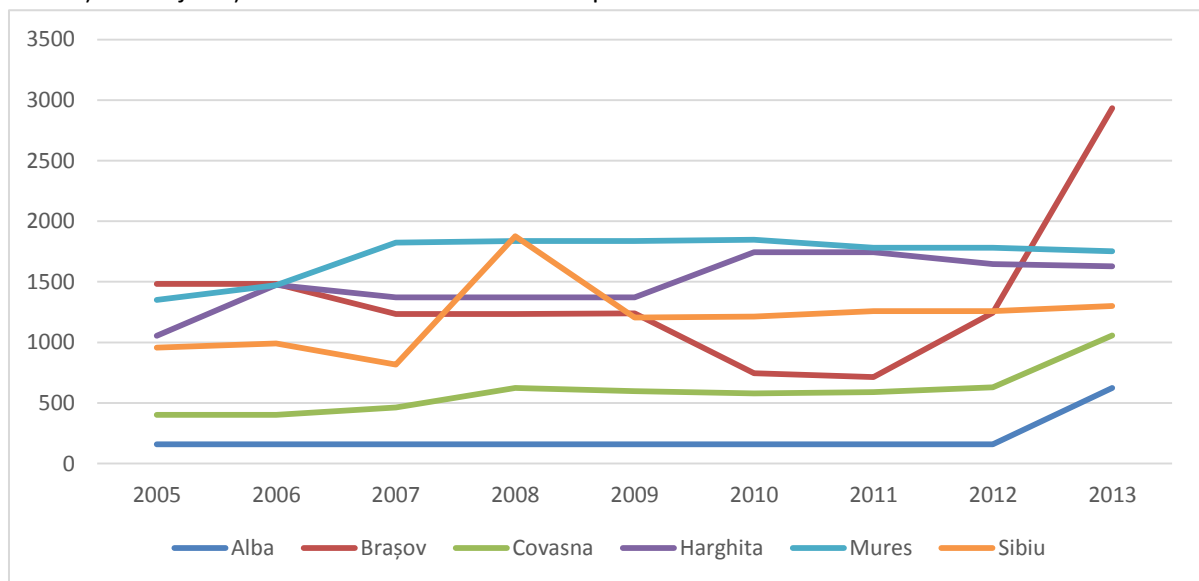

Figura 5: Evoluția numărului de locuri în sălile de spectacole și concerte, pe județe. Sursa: date INS

Dealtfel, raportat la suta de mii de locuitori, acest indicator plasează județul Covasna peste media pe Regiunea Centru și peste valorile aferente județelor Brașov și Alba și foarte aproape de Sibiu.

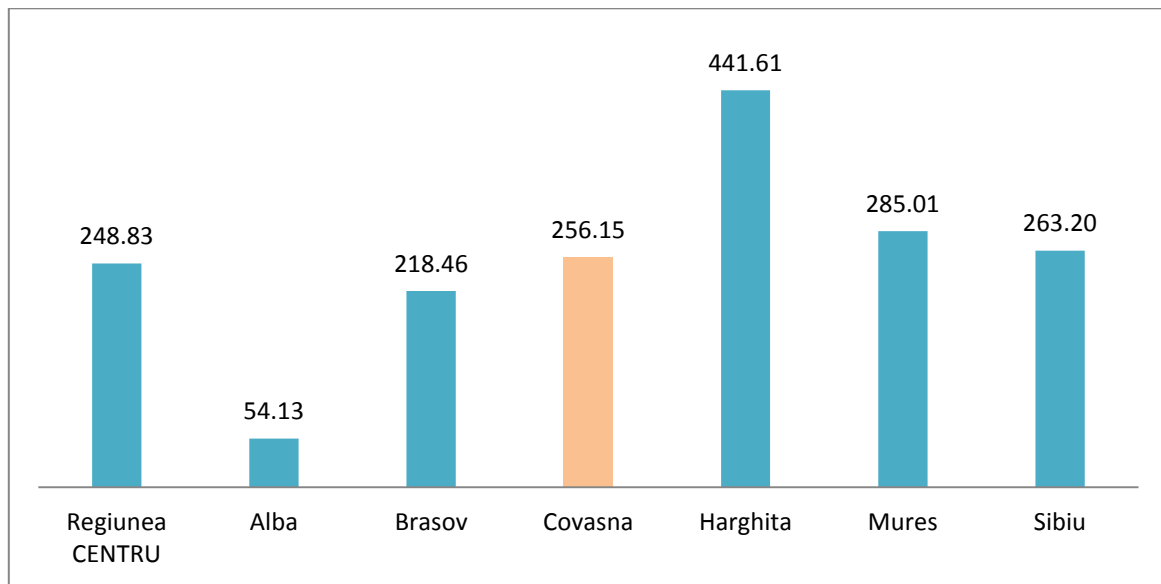

Figura 6. Situația comparativă a numărului de locuri în sălile de spectacole și concerte 2005-2013, la nivelul Regiunii Centru. Sursa: prelucrare după date INS

În ceea ce privește numărul de spectatori, comparația cu județele din regiunea Centru arată o evoluție separată de fenomenul regional (Figura 7), județul Covasna menținând o evoluție cvasi-constantă, în timp ce la nivel regional variațiile considerabile țin de evenimente culturale majore, de manifestări culturale de anvergură (de exemplu Sibiu Capitala Culturală Europeană 2007), ceea ce recomandă preocupări în acest domeniu.

Anul	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Regiunea CENTRU	698213	1050533	529602	1265722	969751	680046	779668	770020	778976
Alba	14665	20057	14234	16620	13858	13466	16388	18685	27011
Brasov	75103	99456	84416	112877	136824	120247	125827	125488	193420
Covasna	40444	56657	61988	36661	46992	29799	49578	43556	39415
Harghita	98767	135132	122955	153147	133465	101412	99124	96953	117095
Mures	137582	141940	128676	158194	197327	189647	192149	211319	204190
Sibiu	331652	597291	117333	788223	441285	225475	296602	274019	19784

Tabel 6: Numărul de spectatori și auditori la reprezentații artistice pe Regiunea Centru și pe județe. Sursa: date INS

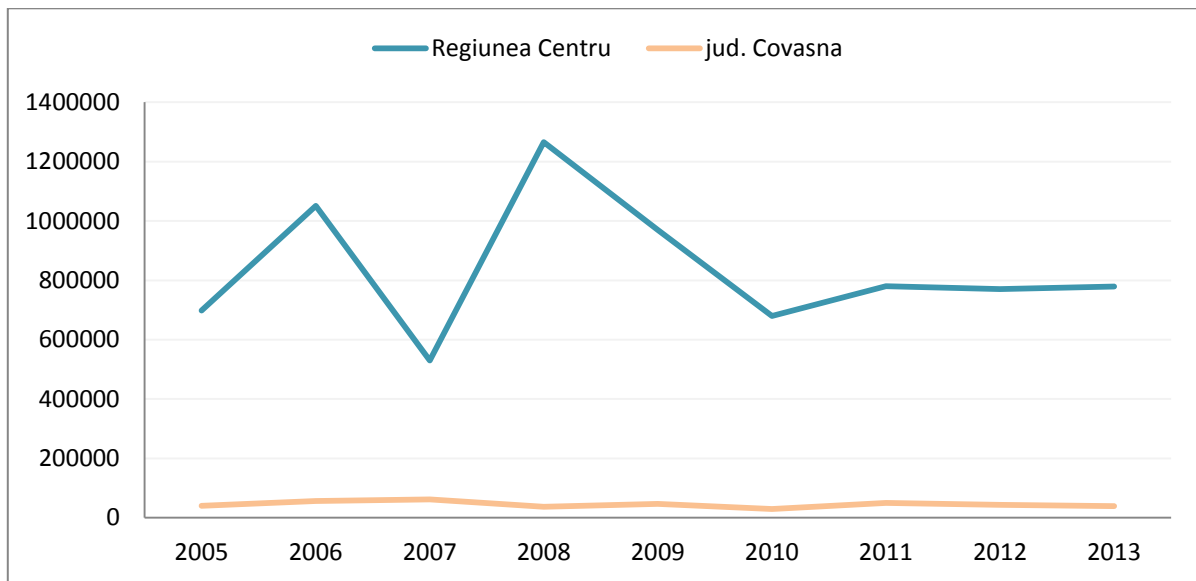

Figura 7. Evoluția numărului de spectatori și auditori la reprezentații artistice comparativ cu regiunea Centru. Sursa: date INS

O comparație la nivel regional, în ceea ce privește numărul de spectatori și auditori la reprezentații artistice raportat la suta de mii de locuitori plasează județul Covasna, sub media pe regiune (care este 31556), însă peste județele Brașov și Alba. Aceasta se datorează poate și gradului mare de ruralizare și faptului că manifestările culturale se desfășoară mai ales în orașe.

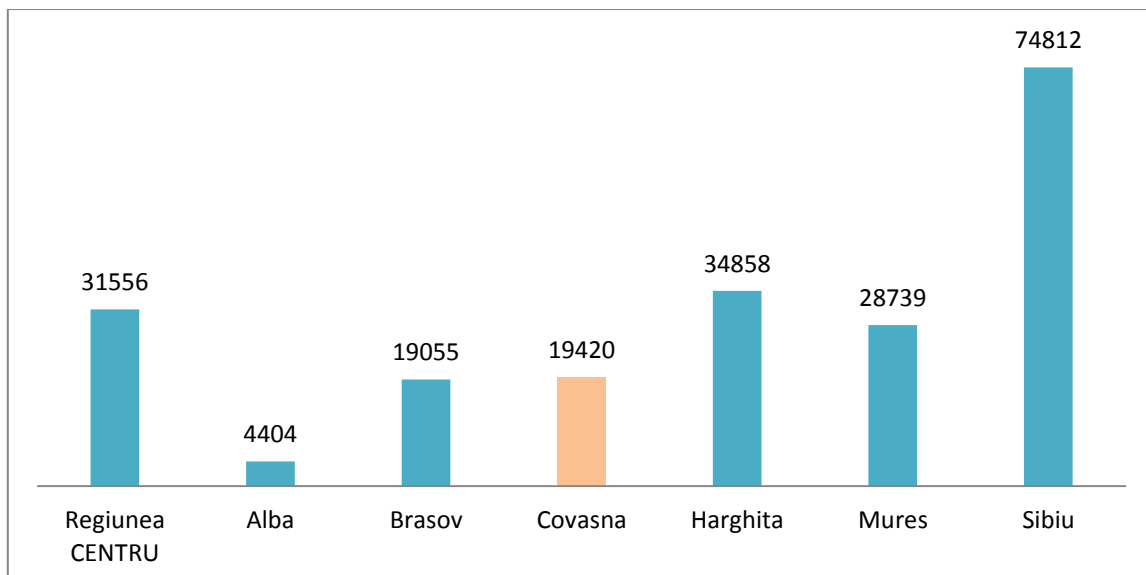

Figura 8: Numărul de spectatori și auditori la reprezentații artistice pe Regiunea Centru și pe județe 2005-2013. Sursa: prelucrare după date INS

Denumirea istorică „Trei Scaune” a județului Covasna, dată de vechea organizare administrativă, este dublată de una cu conotații culturale, „Ținutul conacelor”. Este vorba despre un patrimoniu impresionant care numără peste 160 castele și conace care au aparținut micii nobilimi secuiești, clădiri monument cu o mare valoare istorică și arhitecturală. Până în prezent Consiliul Județean, prin Centrul de Cultură al județului, a făcut o inventariere a acestui patrimoniu și chiar s-a implicat în renovarea și punerea în valoare a câtorva obiective. Publicarea unui album, precedat de o serioasă documentare și de repertorierea tuturor acestor clădiri, reflectă preocuparea autorităților privind conservarea și valorificarea lor. Cu toate acestea, bugetele și posibilitățile de implicare a autorităților în astfel de proiecte, pe de o parte, și forma de proprietate și capacitatea redusă a proprietarilor de a susține din punct de vedere financiar și tehnic restaurarea conacelor, pe de altă parte, au condus la slaba valorizare a acestor monumente și chiar la degradarea multora dintre ele, ceea ce duce la diminuarea posibilităților de dezvoltare a satelor prin turism cultural.

Viața culturală - perspective strategice

Județul Covasna are o viață culturală bogată și creează un mediu cultural conectat la fenomenul cultural național și internațional. Se remarcă mai ales manifestările de la nivelul municipiului reședință de județ care dă tonul în județ, prin organizarea unor evenimente de anvergură. Instituții culturale solide, cu tradiție și cu programe de calitate, conturează un profil cultural orientat spre conservarea tradițiilor locale și spre punerea lor în valoare într-un context mai larg. Conexiunile cu lumea culturală din țară și din străinătate constituie punți importante, cu relevanță în potențialul de dezvoltare socio-economică a județului. Preponderența activităților culturale de tipul festivaluri-evenimente-spectacole-reprezentării și concentrarea lor mai ales în orașe sugerează necesitatea unei orientări mai atente asupra unei dezvoltări complexe, bazate pe valorificarea potențialului cultural local, pe patrimoniul specific și pe implicarea comunităților. Integrarea fenomenului cultural cu activități de turism cultural, târguri și evenimente tradiționale, poate să confere județului avantaj competitiv.

Cu excepția municipiului reședință de județ, Sfântu Gheorghe și a orașului Târgu Secuiesc, capacitatea administrativă la nivel local, în comune și urbanul mic, este mai slabă și se reflectă în organizarea și dezvoltarea fenomenului cultural. De aceea se recomandă o colaborare mai bună și chiar o intervenție de la nivel județean, prin instituțiile de cultură din coordonarea Consiliului Județean. Continuarea susținerii prin cofinanțare a infrastructurii culturale din comune trebuie să fie dublată de umplerea cu conținut a acestor localuri, prin animarea, coordonarea și susținerea activităților culturale locale. Inventarierea conacelor și castelelor din județ trebuie urmată de punerea în valoare a acestora prin integrarea lor în activități culturale și în produse de turism cultural. De asemenea, dificultățile legate de surmontarea unor probleme de deținere a acestui patrimoniu, exced nivelul local și impun o intervenție de la nivel județean în clarificarea situației juridice ori stabilirea de parteneriate.

Valorificarea diversității și bogăției culturale din spațiul rural, predominant în județ și sub aspectul locuirii - tradițiile nealterate, patrimoniul construit (casele țărănești) cu arhitectură specifică,

patrimoniul natural, modul de viață al locuitorilor, meșteșugurile și activitățile agricole tradiționale, predispoziția spre cooperare comunitară - reprezintă o soluție în dezvoltarea multor comunități rurale, prin integrarea cu activități de turism cultural sau comerciale (târguri locale). Pe fondul acesta este nevoie de o activitate de cartografiere a tuturor valorilor culturale și a potențialului natural, urmat de acțiuni de abilitare a comunităților pentru punerea în valoare a acestora (formarea de personal, conștientizare, empowerment). Soluția formării și plasării la nivel local a unor agenți de dezvoltare locală, care să lucreze independent și în același timp în cooperare cu autoritățile locale, poate face obiectul unui parteneriat al autorităților județene cu mediul universitar.

E-guvernare și tehnologia informației și comunicațiilor (TIC)

Sectorul TIC în județul Covasna este unul dintre sectoarele cu cel mai mare potențial de creștere (vezi analiza economică). Acest sector a fost unul dintre puținele sectoare economice care a înregistrat o creștere în perioada 2008-2013, în pofida crizei economice.

Trebuie totuși menționat de la început că firmele TIC angajează puțin personal, aproximativ 1,22% din populația județului. E adevărat, numărul angajaților a crescut în perioada 2008-2013 cu aproape 20%.

Dezvoltarea sectorului TIC în județ este dependentă și de o serie de factori externi, printre care cei mai importanți ar fi educația, infrastructura, încurajarea antreprenoriatului în domeniu.

Educația

Un studiu al Inspectoratului Școlar Județean relevă faptul că un procent important (11%), al doilea ca importanță, dintre elevii de clasa a VIII-a care vor să își continue studiile pe o filieră tehnologică ar opta pentru o specializare de operator pe calculator. De asemenea, între elevii din aceeași clasă care ar opta pentru un liceu teoretic, 23% s-ar îndrepta spre specializarea matematică-informatică. Această apetență pentru sectorul TIC manifestată de către elevii de clasa a VIII-a s-ar putea traduce în câțiva ani într-o creștere a forței de muncă calificată în domeniu, mai ales dacă educația în domeniu ar fi sprijinită de către firmele de profil printr-o legătură mai strânsă cu liceele care oferă specializări de TIC (organizarea de internship-uri, donații de echipamente sau licențe software, proiecte, concursuri etc.). De asemenea, corelarea numărului de clase în domeniu (Informatică și Matematică-informatică la liceele teoretice și Operator tehnică de calcul în cazul celor tehnologice) cu intențiile de continuare a studiilor de către elevii de clasa a VIII-a este necesară pentru a încerca formarea forței de muncă necesară în liceele din județ.

Încurajarea antreprenoriatului în domeniul TIC

O parte importantă dintre firmele de TIC din județul Covasna fac parte din clusterul ITPLUS, care este organizat la nivelul Ținutului Secuiesc (în mare județele Harghita, Covasna și Mureș).

Activitatea antreprenorială din acest sector ar putea fi sprijinită în continuare prin înființarea unor organisme de tip Accelerator sau Incubator de afaceri în TIC, organizate în colaborare cu și sprijinite de Consiliul Județean.

O altă oportunitate este colaborarea între firmele din domeniu, deja impuse pe piață, și companii sau start-up-uri din alte zone ale industriilor creative (design, creații artistice, cercetare inovativă).

Din discuțiile cu reprezentanți ai acestor firme, precum și cu reprezentanți ai Camerei de Comerț și Industrie a județului, a reieșit că sectorul TIC are un potențial important de dezvoltare. Acesta rezultă atât din tipul de activitate prestată (de pildă multe firmele de software creează produse proprii,

proprietatea intelectuală fiind păstrată în companie, având mai puține activități de outsourcing) cât și din posibilitatea specialiștilor, dată fiind natura domeniului, de a lucra din orice loc, singura necesitate fiind accesul la internet. Dezvoltarea județului în direcția oferirii unei calități crescute a vieții poate accelera reîntoarcerea sau relocarea specialiștilor TIC, transformând cazurile izolate de acum într-o tendință benefică pentru județ în ansamblul lui, mai ales în cazul și care se pot găsi modalități de sprijinire a antreprenoriatului de profil.

Infrastructura

Pe baza datelor rezultate din recensământul din 2011, județul Covasna nu se afla în prima jumătate a clasamentului județelor din Transilvania în ceea ce privește gradul de utilizarea a internetului și a procentului gospodăriilor racordate prin conexiuni de bandă largă, doar puțin peste 32% utilizând rețeaua globală (media națională era de peste 35%). Din discuțiile cu reprezentanții firmelor de profil, a rezultat și o nevoie de îmbunătățire a dotării cu echipamente și mai ales cu software a instituțiilor școlare, pentru a facilita accesul elevilor la programe moderne și la instruire practică aplicabilă în momentul intrării pe piața muncii.

Acoperirea tuturor localităților județului cu conexiuni de bandă largă ar putea îmbunătăți gradul de acces și de utilizare a internetului de către companii și cetățeni. Administrația locală ar putea ajuta în această direcție acționând ca un deschizător de drumuri prin implementarea unor servicii de e-guvernare, inițial adresate diferitelor unități administrativ-teritoriale, agențiilor sau altor instituții locale, urmând ca ulterior să se implementeze și servicii de e-guvernare adresate companiilor și cetățenilor.

E-guvernarea

În Strategia guvernamentală de dezvoltare a comunicațiilor electronice în bandă largă în România pentru perioada 2009 - 2015 se estima că Județul Covasna este, pe lângă Județul Sălaj, singurul din Transilvania în care între 50 și 80% dintre locuitori nu aveau acces la servicii de acces la internet în bandă largă.

Aceste date arată că dezvoltarea infrastructurii de acces la internet, o condiție esențială pentru utilizarea eventualelor servicii online, este deficitară, acest lucru putând fi unul dintre motivele pentru care e-guvernarea la nivelul județului nu a atins un stadiu mai avansat.

Deși serviciile online care pot fi oferite de către un consiliu județean către firme sau companii sunt inevitabil mai puține decât cele care pot fi oferite de primărie, am făcut o analiză a site-ului instituției, din perspectiva utilizării noilor tehnologii pentru prezentarea informațiilor, conectarea cu cetățenii și furnizarea de servicii prin intermediul internetului.

Am împărțit evaluarea în patru domenii: accesibilitate și uzabilitate, comunicarea cu cetățenii, informațiile prezentate și implementarea serviciilor online.

Accesibilitate și uzabilitate

Site-ul consiliului județean poate fi accesat corect din toate browserele importante (a fost verificat utilizându-se ultimele variante de Internet Explorer, Mozilla Firefox, Google Chrome și Opera).

Site-ul are două variante, în română și în maghiară. În general, paginile sunt afișate în limba selectată, dar există și câteva greșeli de traducere (de pildă pagina de știri are numele maghiar, Hirek). Nu există o hartă a site-ului, ceea ce poate îngreuna găsirea unei anume informații. Din punct de vedere al schemei de culori, site-ul folosește o schemă multicoloră, în care predomină albastrul și galbenul. Pe paginile care conțin mai mult text, paragrafele sunt spațiate, pentru o mai bună lizibilitate.

Site-ul are un meniu principal și unul secundar, ambele în partea de sus a paginii. Împărțirea categoriilor între aceste meniuri ar putea fi îmbunătățită (avem de pildă categoria Consiliul Județean în meniul principal și o alta, Consiliul Județean Covasna, în meniul secundar). Categoriile din meniul principal sunt destul de logice, dar am găsit și pagini inaccesibile sau care nu conțin informații (de pildă Stema Județului sau AGROSIC).

Unele texte sunt preluate din alte documente și păstrează formatarea originală, inclusiv despărțirea în silabe, care în paginile site-ului nu mai este corectă (vezi spre exemplu pagina despre economia județului). Există implementată funcția de căutare în site, care funcționează corect.

Comunicarea cu cetățenii

Nu există opțiunea de abonament la un newsletter, nici posibilitatea de a accesa un flux rss. De asemenea, nu există un forum de discuții atașat sau legat de site-ul Consiliului Județean. Nu există niciun formular online de depunere a unei sesizări, dar există un formular care poate fi descărcat, completat și trimis pe e-mail, în categoria Petiții. Este interesant că printre datele de contact nu există o adresă de e-mail la care cetățenii să poată scrie. Există pe o altă pagină a site-ului o adresă de email aparent oficială, office@cjcv.ro, dar ea nu este prezentă pe nicio altă pagină și nu este clar cine este responsabil de acel cont de e-mail.

Președintele, vicepreședinții, administratorul public și secretarul județului au datele de contact prezente pe site, inclusiv adresele de e-mail, dar ceilalți funcționari publici sau comisiile de specialitate nu au afișat niciun fel de date de contact.

Informații prezentate

Site-ul reunește o cantitate destul de mare de informație, legată atât de funcționarea internă a instituției, cât și informații care pot să intereseze cetățenii sau firmele.

Informațiile prezentate sunt în general actuale, dar în unele secțiuni lista de documente prezentate se oprește în 2013 (hotărâri ale Consiliului Județean) sau 2011 (Materiale ale ședințelor Consiliului Județean).

De multe ori, informațiile prezentate sunt în forma unor documente .pdf, așa încât ele nu pot fi ușor extrase pentru a fi utilizate de către cetățeni. În direcția încadrării în tendința spre Open Data, ar fi utilă trecerea la utilizarea unor baze de date pentru o parte a informațiilor, astfel încât ele să poată fi extrase și agregate mult mai ușor. Nu există seturi de date accesibile publicului, iar această deficiență este cu atât mai evidentă ținând cont de faptul că această facilitare constituie principalul serviciu online care ar putea fi oferit de către Consiliul Județean.

Servicii online

Serviciile online oferite firmelor și cetățenilor se limitează la o serie de formulare (11 la număr) care pot fi descărcate, completate de mână și depuse la ghișee și amintita posibilitate de a trimite petiții la o adresă de e-mail dedicată. Nu există pe site formulare care să poată fi completate online, iar stadiul cererilor depuse nu poate fi urmărit online.

Dintre instituțiile subordonate, singura care merită amintită în contextul e-guvernării este Serviciul Public Comunitar Județean de Evidență a Persoanelor Covasna, care operează un site separat. Pe acest site se găsesc informații legate de actele de identitate sau de stare civilă și formularele care trebuie completate și depuse personal. SPCJEPC oferă de asemenea primăriilor din județ acces la o bază de date comună, prin intermediul unui acces securizat prin intermediul site-ului.

Dacă vrem să încadrăm stadiul de dezvoltare al e-guvernării în schema clasică oferită de ONU (e-guvernarea este împărțită în patru stagii, *emerging – enhanced – transactional – connected*), Consiliul Județean Covasna poate fi încadrată între nivelul 1 și 2, încadrare care se poate transforma în nivelul 2 – *enhanced*, în cazul în care deficiențele legate de site (în special lipsa majorității datelor de contact) vor fi remediate. Nu există servicii online din stagiul al treilea și nici acces la seturi de date deschise.

Perspective strategice pentru sectorul IT și implementarea e-guvernării

Din analiza datelor, din discuțiile cu actorii implicați precum și din evaluarea site-ului Consiliului Județean Covasna putem aprecia că sectorul IT are un mare potențial de creștere, ar putea aduce mari beneficii comunității și poate fi susținut prin câteva măsuri punctuale de către autorități.

Sectorul IT are un specific aparte, fiindcă poate aduce beneficii foarte mari raportat la numărul de angajați. Având în vedere necesitatea dezvoltării unor ramuri economice cu mare potențial de creștere și cu un grad ridicat de inovare, sprijinirea transformării județului într-un pol regional în acest domeniu poate aduce beneficii pe termen lung. Colaborarea dintre firmele de IT și firme din alte domenii economice poate duce la accelerarea inovării în sectoare dintre cele mai diverse, ca și încurajarea cercetării și sprijinirea învățământului de profil, care ar putea furniza, în câțiva ani, forța de muncă necesară, calificată. În acest sens, colaborarea cu școlile și liceele din județ ar putea aduce beneficii importante, cu o investiție relativ redusă, mai ales că foarte mulți elevi de clasa a VIII-a își exprimă dorința de a-și continua studiile în domeniul IT. Sprijinul pe care administrația poate să îl ofere ar putea de asemenea să încurajeze dezvoltarea acestui sector, prin măsuri punctuale, discutate cu firmele interesate sau cu organizațiile deja constituite (de pildă Cluster-ul IT+).

În ceea ce privește e-guvernarea, aceasta ar trebui să ocupe un rol important în dezvoltarea capacității administrative (mai ales din perspectiva serviciilor online oferite și a utilizării bazelor de date pentru structurarea informațiilor disponibile). Ținând cont și de caracterul predominant rural al județului, încurajarea investițiilor în infrastructura de comunicații, în special accesul la internet, și cuplarea acestor măsuri cu prioritizarea realizării și implementării unui plan coerent de oferire a unor servicii administrative de bază online ar putea încuraja, pentru cetățenii din județ, atât dezvoltarea abilităților de utilizare a noilor tehnologii cât și creșterea gradului de participare civică.

În plus, ar putea fi acordată o atenție sporită prezentării informațiilor pe site-urile Consiliului Județean și ale diferitelor agenții județene. Actualizarea site-urilor și, în unele cazuri, regândirea lor, ar putea duce la o comunicare mai bună cu cetățenii și companiile. O măsură benefică, nu doar în implementarea e-guvernării, dar și în contextul susținerii sectorului IT, ar fi accesul liber la seturi de date deschise, care nu doar ar îmbunătăți transparența actului administrativ, dar ar putea furniza materie primă pentru firmele de IT din județ pentru construirea de aplicații interesante și utile.

Analiza economiei județului Covasna

Produs intern brut

Produsul Intern Brut este unul din cei mai importanți indicatori ai nivelului de dezvoltare economică în cazul oricărei comunități. Datele utilizate în studiu provin de la Comisia Națională de Prognoză, care la rândul său a utilizat date ale Anuarului Statistic al INS pentru perioada 2008-2010 și estimări proprii pe baza datelor statistice la nivel național sau pe baza prognozelor pe termen mediu utilizate la fundamentarea bugetului național.

Produs Intern Brut - milioane lei, prețuri curente								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
România	514700	501139	523693	556708	585239	623314	660568	696336
Centru	57303	57100,9	59120,1	63669,2	67889,6	72266	76570,6	80717,6
Alba	8700,5	8391,6	9275,4	10037,9	10580,3	11251,8	11906,7	12543,5
Brașov	16007,9	16443	17741	19273,4	20900,9	22250,7	23599,1	24897,4
Covasna	4042,3	4030,3	3839,1	4068,4	4177,3	4451,6	4709,1	4952
Harghita	6001,7	5975,1	5855,3	6330,6	6692,5	7111	7542,2	7942,6
Mureș	11279,6	10854	10861,7	11822,5	12659,6	13470,4	14257,5	15029,6
Sibiu	11271	11406,9	11547,6	12136,5	12879	13730,5	14556,1	15352,5

Sursa datelor: CNP - proiecțiile în profil teritorial, februarie 2013 – 2008-2015

Creștere reală a PIB, modificări procentuale (%)				
	2008	2009	2010	2011
Regiune	1,1	-4,4	-2,1	3,5
Alba	-4,8	-7,5	4,6	4
Brașov	3,1	-1,4	2,1	4,4
Covasna	-2,1	-4,3	-9,9	1,8
Harghita	-0,8	-4,5	-7,3	3,9
Mureș	-0,3	-7,7	-5,3	4,6
Sibiu	7,1	-2,9	-4,2	1

Sursa datelor: CNP - proiecțiile în profil teritorial, februarie 2013

Datele referitoare la PIB în prețuri curente arată o creștere continuă începând cu 2011 încoace a valorilor pentru județul Covasna, după ce în anul 2010 județul a cunoscut o importantă ajustare a PIB, -9,9% în termeni reali, cea mai mare scădere înregistrată în regiune, în condițiile în care județe precum Brașovul și Alba se situau pe creștere la momentul respectiv. Dinamica PIB în perioada 2008-2011 este totuși una neunitară în interiorul regiunii, județele răspunzând într-un ritm diferit perioadei de criză.

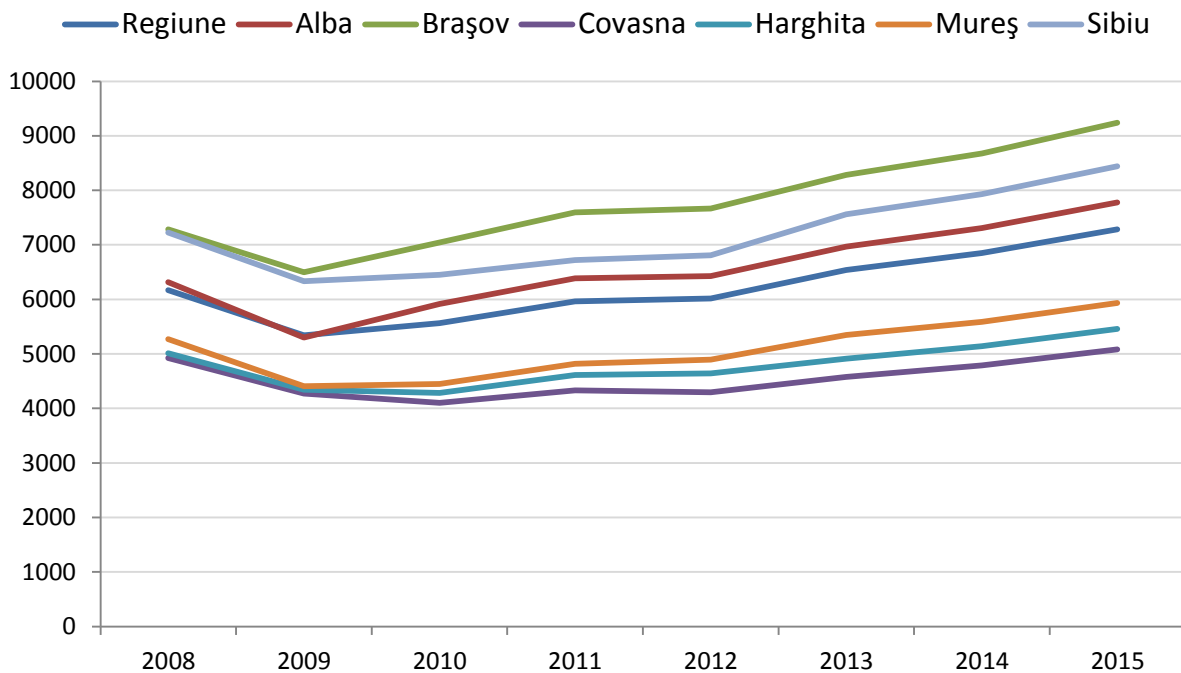
Deși remarcăm că județul înregistrează valorile cele mai mici ale PIB din regiune, un indicator mai potrivit pentru comparare este cel al PIB/locuitor.

PIB Covasna ca % din PIB Național vs Populație în vârstă de muncă județul Covasna vs Național							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
PIB Covasna ca % din total național	0,79	0,80	0,73	0,73	0,71	0,71	0,71
Populație vârstă de muncă județul Covasna ca % din total național	1,04	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03	1,03
Sursa datelor: calcule proprii pe baza datelor CNP și INS							

Pe baza datelor Comisiei Naționale de Prognoză și ale Institutului Național de Statistică, legate de Produs Intern Brut și populația ocupată în vârstă de muncă putem observa un nivel al productivității redus în cazul județului Covasna. Astfel, populația ocupată a județului, care reprezintă 1% din cea a țării generează doar 0,7% din PIB național. Totodată putem observa și scăderea procentuală a ponderii PIB Covasna în PIB național după anul 2008, de la 0,8% la 0,7%.

PIB / Locuitor - euro								
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Regiune	6166	5338	5565	5961	6018	6538	6847	7282
Alba	6318	5299	5918	6388	6426	6969	7308	7776
Brașov	7285	6495	7043	7593	7664	8282	8675	9241
Covasna	4923	4271	4100	4329	4295	4580	4786	5082
Harghita	5013	4344	4281	4611	4640	4915	5143	5458
Mureș	5269	4410	4447	4819	4895	5345	5590	5933
Sibiu	7225	6332	6449	6721	6806	7563	7932	8441
Sursa datelor: CNP - proiecțiile în profil teritorial, februarie și noiembrie 2013								

Evoluție PIB/locuitor 2008-2015

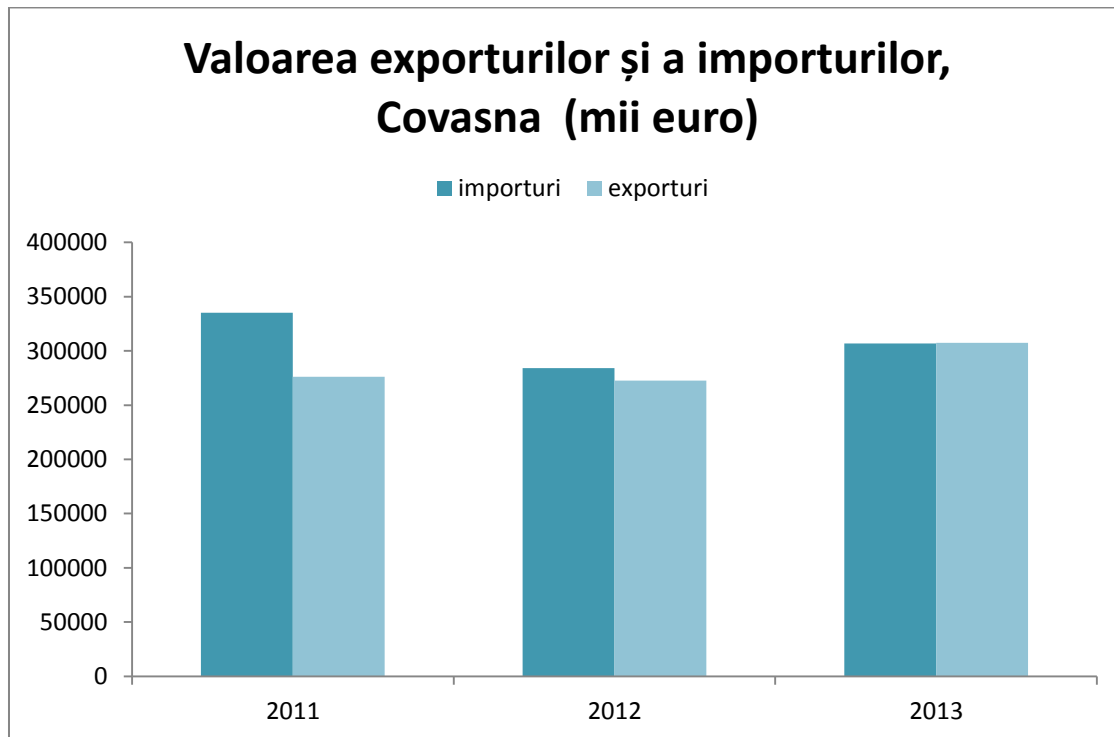

Indicatorul PIB pe locuitor arată cele mai mici valori din regiune pentru județul Covasna, atât pe baza datelor finale dar și în estimările perioadei următoare. Constant valorile indicatorului sunt cele mai mici dintre județele din regiune atât ca valoare dar și ca procent din valoarea regională. Astfel, dacă în perioada 2008-2009 indicatorul pentru județul Covasna se situa la aproximativ 80% din valoarea regională, ulterior procentul a scăzut spre valoarea de 70%. Acest lucru arată o incapacitate de moment în păstrarea ritmului de creștere regional.

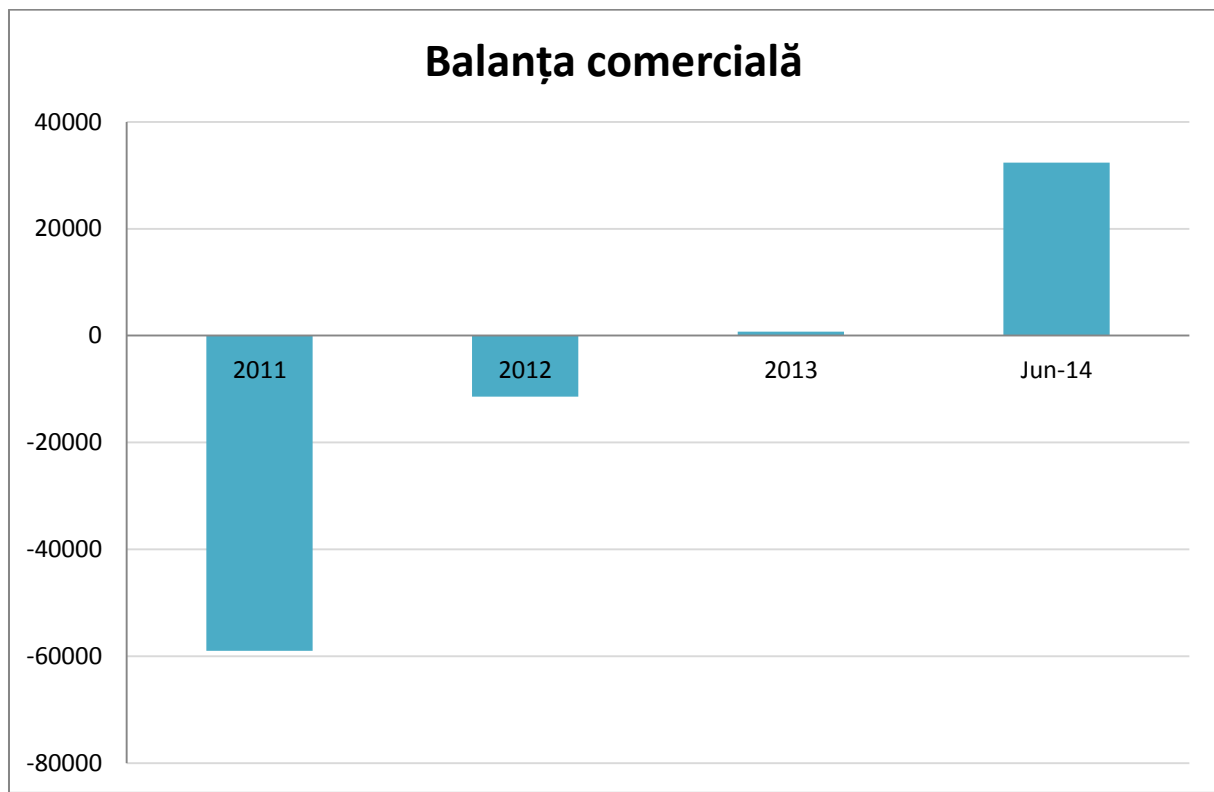
Exporturi și importuri

Exporturi (mii euro)				
	2011	2012	2013	iunie 2014
Covasna	276101	272631	307543	185833
Național	45291535	45069165	49562208	25522886
% din total național	0,6	0,6	0,6	0,7
Importuri (mii euro)				
	2011	2012	2013	iunie 2014
Covasna	335097	284014	306814	153485
Național	54951518	54703329	55269231	28359173
% din total național	0,6	0,5	0,6	0,5
Sursa datelor: INS				

Exporturile județului Covasna se situează la un procent din 0,6% din totalul exporturilor naționale, cu o creștere minoră înregistrată în primele 6 luni ale lui 2014. Este de remarcă creșterea valorilor indicatorului în 2013 și 2014.

Balanța comercială

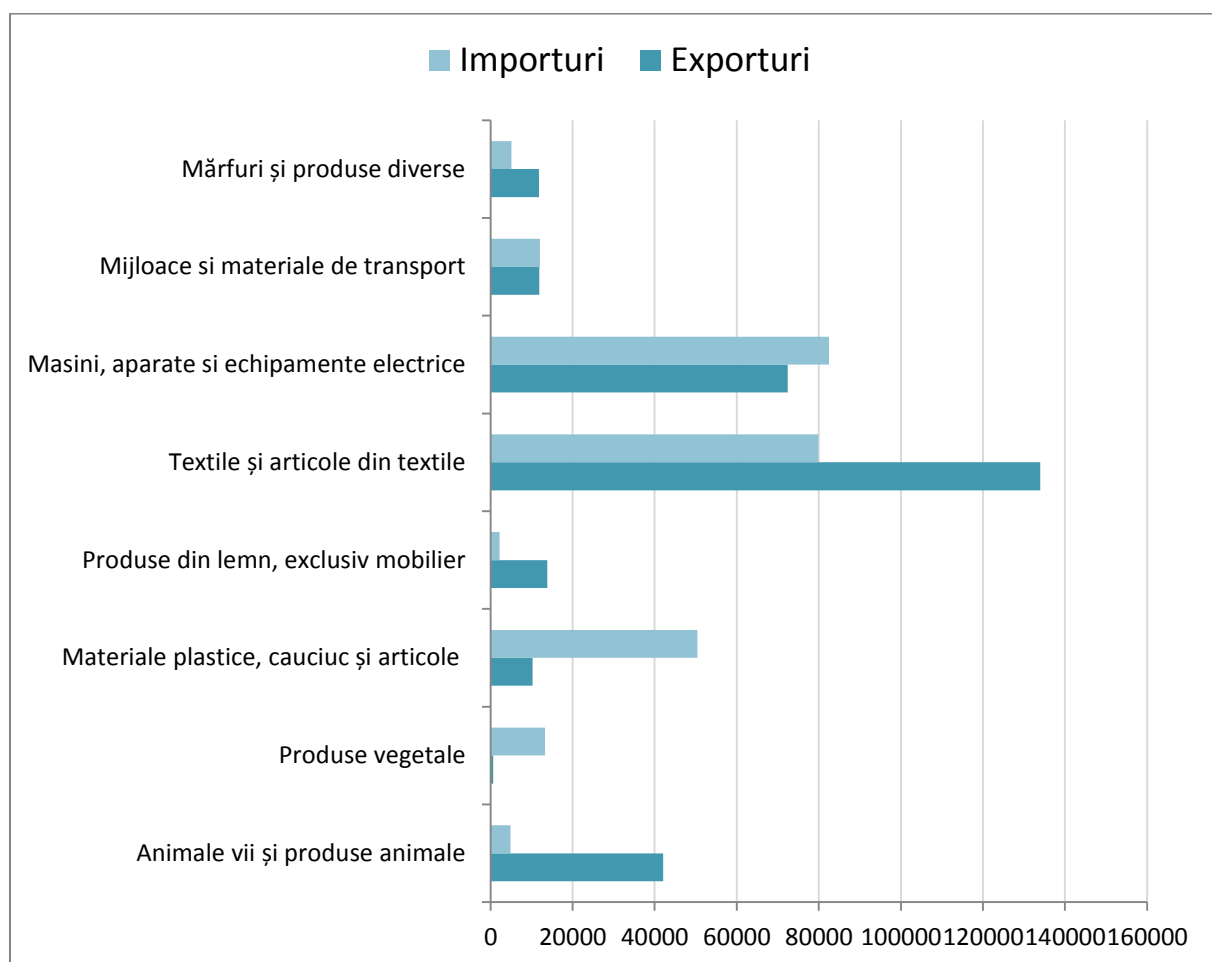

Creșterea valorilor exportului național se observă și în evoluția exporturilor locale în perioada ianuarie 2011-iunie 2014. Datele importurilor și exporturilor județene arată trecerea către o balanță comercială pozitivă începând cu 2013 și continuând în 2014, bazată în special pe creșterea nivelului exporturilor.

Structura exporturilor și a importurilor

Exporturi și importuri Covasna, 2013 – mii euro		
	Exporturi	Importuri
Animale vii și produse animale	42049	4844
Produse vegetale	668	13255
Grăsimi și uleiuri animale sau vegetale	0	664
Produse alimentare, băuturi și tutun	382	3944
Produse minerale	3	963
Produse chimice	1615	8227
Materiale plastice, cauciuc și articole din acestea	10248	50434
Piei blănuri și produse din acestea	16	698
Produse din lemn, exclusiv mobilier	13822	2181
Hârtie și articole din acestea	1009	18583
Textile și articole din textile	133978	79907
Încălțăminte, pălării, umbrele și articole similare	30	142

Articole din piatră, ipsos, ciment, ceramică, sticlă și din alte materiale similare	3683	2636
Metale comune și articole din acestea	3356	16868
Mașini, aparate și echipamente electrice	72393	82461
Mijloace și materiale de transport	11891	12046
Instrumente și aparate optice, foto-cinematografice, medico-chirurgicale; ceasuri; instrumente muzicale	497	3864
Mărfuri și produse diverse	11840	5095
Bunuri necuprinse în alte secțiuni	58	10
Sursa datelor: INS		

Atât din tabel, cât și din graficul de mai sus putem observa că cele mai importante exporturi dar și importuri sunt legate de Textile și articole din textile și Mașini, aparate și echipamente.

Economia județului Covasna este specializată în exportul de textile – 44% din total, mașini, aparate și echipamente electrice – 24% și animale vii și produse animale – 14% și produse din lemn (cu excepția mobilierului) – 4%.

Importurile cele mai ridicate se regăsesc în cazul mașinilor, aparatelor și echipamentelor electrice - 27% - un nivel normal ținând cont de nevoia de tehnologie a întreprinderilor și a populației pentru acest tip de bunuri, imediat urmat de textile – 26% din total – procent generat în principal de specificul industriei textile în lohn și materiale plastice, cauciuc - 16% din total.

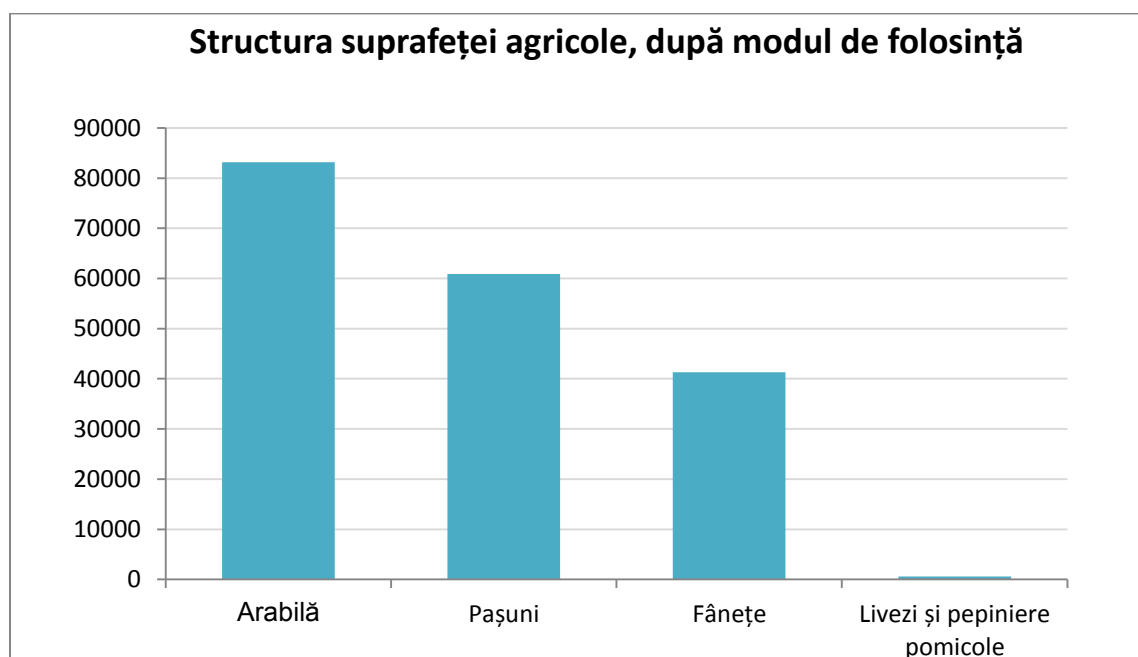
Niveluri reduse ale exporturilor, sub așteptări ținând cont de specificul agriculturii în județ, întâlnim în cazul produselor vegetale și al produselor alimentare. În cazul acestor două domenii, întâlnim o balanță comercială total defavorabilă – 1 euro exportat la 12 euro importați în cazul produselor vegetale și 1 la 10 în cazul produselor alimentare. Aceste tipuri de bunuri pot fi produse și consumate la nivel local, de aceea considerăm necesar a se reduce balanța defavorabilă în aceste domenii. De asemenea, valoarea exporturilor produselor din lemn este una redusă, dar eforturile în acest caz trebuie concentrate spre exportul de produse cu grad ridicat de prelucrare (categoria „mărfuri și produse diverse) – pe parcursul anului 2013, valoarea exporturilor de Lemn brut, cherestea, produse stratificate și alte produse din lemn a fost de 13,8 milioane euro iar valoare exporturilor de mobilă; aparate de iluminat și alte articole similare (inclusiv componente) de 7,9 milioane euro.

Agricultură și silvicultură

Fondul funciar

Suprafața județului Covasna (370980 hectare) este ocupată în mod aproximativ egal de terenuri agricole și neagricole.

Suprafața agricolă a județului are următoarea structură:

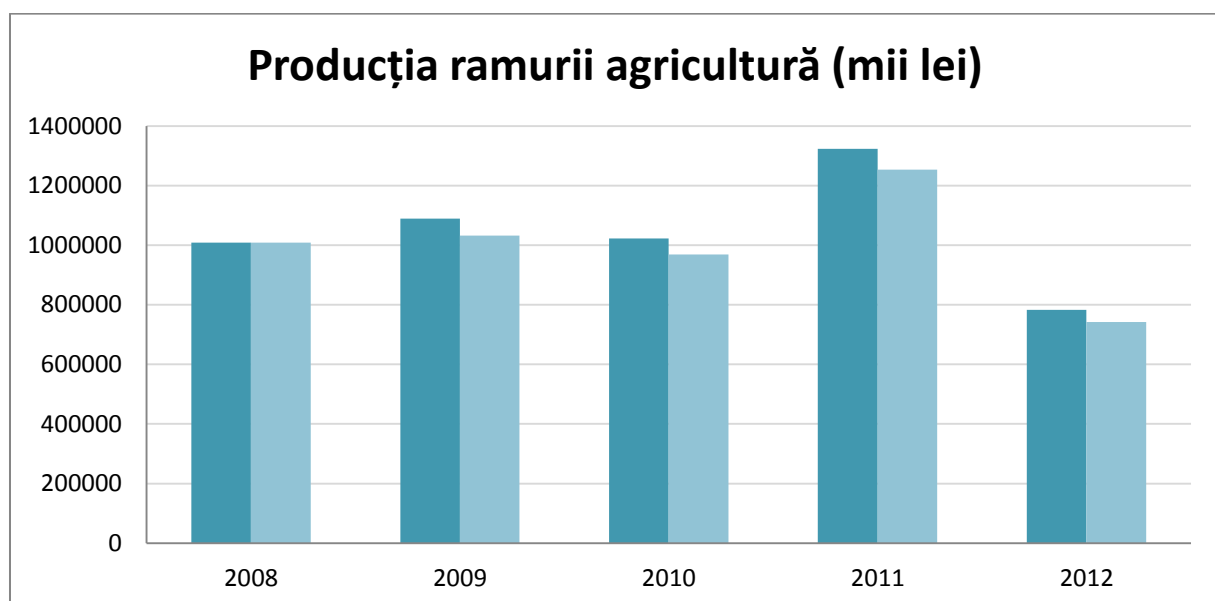
Județul Covasna - Suprafața agricolă	2005	2009	2010	2011	2012	2013
Total hectare, din care:	186289	186172	186139	186114	186067	185939
Arabilă	83785	83327	83305	83290	83251	83151
Pășuni	60727	60932	60931	60930	60928	60915
Fânețe	40731	40899	41311	41302	41296	41281
Livezi	1044	1014	592	592	592	592

Observăm că din 2005 până în 2013 suprafața agricolă a județului a scăzut cu 350 de hectare, un procent mic raportat la total. Principalele modificări ale structurii sunt cauzate de scăderea suprafețelor ocupate cu livezi, care s-au redus aproape la jumătate, modificare înregistrată între 2009 și 2010. De asemenea suprafața arabilă a scăzut cu 634 de hectare, ceea ce înseamnă sub 1%, în detrimentul suprafețelor ocupate cu pășuni și fânețe, care au crescut.

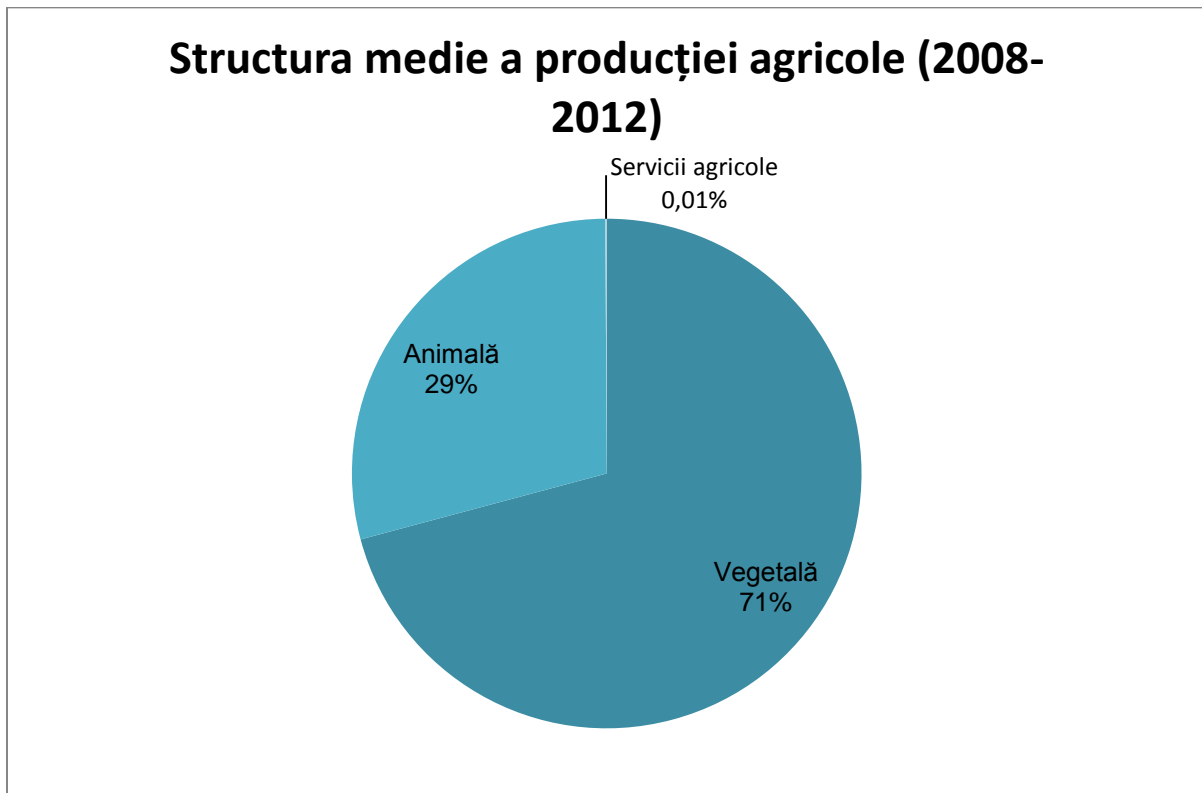
Județul Covasna	2010	2013
Terenuri neagricole total	184841	185041
Păduri și altă vegetație forestieră	165161	165161
Ocupată cu ape, bălți	2971	2971
Ocupată cu construcții	10995	11195
Căi de comunicații și căi ferate	4795	4795
Terenuri degradate și neproductive	919	919

Terenurile neagricole ale județului sunt ocupate în proporție de aproape 90% de păduri și altă vegetație forestieră, 6% din acestea fiind ocupate cu construcții și aproape 3% cu căi de comunicații.

Producția agricolă

Evoluția producției agricole în termeni monetari a fost una fluctuantă, atât în termeni nominali cât și în termeni reali (ajustat cu inflația) cu un plus pentru anul 2011.

Producția agricolă a ultimilor ani este generată în principal de cea vegetală. Astfel, în condițiile unei valori relativ constante a producției animale în ultimii ani (aprox. 300 mil lei), structura medie a producției pe anii 2008-2012 arată o pondere de 70% a celei vegetale în totalul producției județului.

Producția agricolă vegetală

În termeni de cantitate, modificări importante ale producției s-au înregistrat mai degrabă în anii nefavorabili anumitor culturi și nu datorită modificărilor structurale în tipul culturilor. Valorile înregistrate în ultimii ani confirmă tradiția zonei în cultura cartofului.

tone	2005	2008	2009	2010	2011	2012
Cereale boabe	112519	136800	125957	89334	154950	83228
Grâu și secară	64087	83362	74418	46788	91932	45507
Orz și orzoaică	24092	27012	26101	17892	22498	17361
Porumb boabe	18055	20301	20837	18055	31736	15848
Mazăre boabe	81	18	28	13	25	5
Fasole boabe	123	71	36	1	2	1
Rapiță	-	212	103	491	2646	336
Sfeclă de zahăr	56888	105839	120902	94936	125795	84503

Cartofi	285639	241108	317294	284556	377135	147783
Tomate	295	1111	628	759	768	726
Vinete	-	-	43	29	11	11
Ceapă uscată	2294	3533	1693	1395	2958	2602
Usturoi uscat	183	169	21	21	9	9
Varză albă	17438	20986	17991	17256	24219	18762
Ardei	115	50	16	14	11	37

Culturi competitive

Covasna	2009	2010	2011	2012	2013	media
Suprafață cultivată (hectare)						
Sfecla de zahar (ha)	2585	2952	4204	3036	4169	3389,2
Cartofi (ha)	16497	14904	18299	13153	12889	15148,4
Producție (tone)						
Sfecla de zahăr (tone)	120902	94936	125795	84503	172418	119710,8
Cartofi (tone)	317294	284556	377135	147783	295605	284474,6
Productivitate (tone/hectar)						
Sfecla de zahăr	46,8	32,2	29,9	27,8	41,4	35,6
Cartofi - total	19,2	19,1	20,6	11,2	22,9	18,6

Agricultura județului Covasna este competitivă în cultura cartofului și a sfecele de zahăr. Valorile perioadei 2009-2013 arată totuși o scădere cu 20% a suprafeței cultivate cu cartofi dar păstrarea unui nivel ridicat al producției, în timp ce suprafața cultivată cu sfeclă de zahăr a crescut cu peste 60% ceea ce a condus la o creștere cu peste 40% a producției.

Suprafață cultivată și producție 2013		Hectare cultivate	Producție-Tone	Productivitate tone/ha
Sfeclă de zahăr	TOTAL național	28144	1029209	36,6
	Cluj	1097	38388	35,0
	Brașov	4120	155344	37,7
	Covasna	4169	172418	41,4
	Harghita	288	9389	32,6
	Neamț	3295	125927	38,2
	Suceava	624	16779	26,9
Cartofi	TOTAL național	203424	3289722	16,2
	Cluj	7168	135607	18,9
	Brașov	11893	289162	24,3
	Covasna	12889	295605	22,9
	Harghita	10036	170091	16,9
	Neamț	7592	122536	16,1
	Suceava	22666	352880	15,6

Suprafața cultivată cu sfeclă de zahăr constituie aproape 15% din suprafața acestui tip de cultură la nivel național, județul furnizând în 2013 un procent de 17% din totalul producției naționale – cea mai mare producție realizată la nivel de județ în România. Împreună cu județul Brașov, Covasna deține peste 30% din producția națională la această cultură. Valorile productivității la hectar, disponibile în tabelul de mai sus arată competitivitatea ridicată în cazul acestei culturi – cea mai ridicată la nivel național.

În ceea ce privește cultura cartofului, la nivelul lui 2013, județul Covasna este al doilea județ la nivel național ca dimensiune a producției, după județul Suceava, furnizând 9% din producția națională totală, în condițiile în care cultivă 6% din suprafața națională a acestei culturi. Nivelul productivității în anul 2013 a fost asemănător cu cel al județului Brașov și peste Suceava, Neamț și Harghita, județe care sunt parte a analizei noastre comparative.

Zootehnie

Analiza efectivelor de animale ale județului arată, pe lângă scăderi importante în aproape toate categoriile, o trecere dinspre creșterea bovinelor și porcinelor către ovine.

Județul Covasna	UM	2005	2008	2009	2010	2011	2012
Bovine	capete	47053	40080	40730	35505	35116	34826
Porcine	capete	99500	70658	48558	54659	53864	47733
Ovine	capete	131706	169724	195527	165951	171358	179815
Caprine	capete	5905	10345	10436	9567	9933	10362
Cabaline	capete	12491	12291	12961	10767	10143	10843
Păsări	capete	397594	618898	652030	401941	383862	386672
Albine	familii	11118	5889	6672	8012	7910	7570
Iepuri	capete	21994	11828	10499	6563	6399	5830

Evoluția numărului de animale pe total agricultură arată efective importante de ovine, o creștere cu peste 36% față de anul 2005. În aceeași perioadă, efectivul de porcine al județului s-a înjumătățit, iar efectivul de bovine a scăzut cu 25%.

Producția animală

Județul Covasna	UM	2005	2008	2009	2010	2011	2012
Producția de carne greutate vie sacrificată - total	T. VIU	17394	19780	15609	10542	19064	14042
Carne de bovine	T. VIU	6054	5801	5596	3252	12039	4046
Carne de porcine	T. VIU	8966	9163	6412	5131	4567	5459
Carne de ovine și caprine	T. VIU	1772	2046	1523	1309	1693	1764
Carne de pasăre	T. VIU	453	2543	2076	841	752	2757
Lapte de vacă și bivoliță	MII HL	908	860	921	896	844	769
Lapte de oaie și capră	MII HL	55	94	131	131	97	83

Lână	TONE	275	387	404	329	289	331
Ouă	MIL. BUC	50	58	59	34	42	34
Miere extrasă	TONE	239	61	76	79	97	115

Producția agricolă animală a cunoscut o serie de evoluții interesante, pe fondul scăderii unora dintre valori în timp. Creșterea efectivelor de ovine și caprine din 2005 până în prezent se reflectă în producția de lapte și lână dar nu și în producția de carne. Trendul descrescător al producției de carne de bovine este întrerupt de o valoare foarte ridicată (aproape triplă) în anul 2011 față de anul anterior.

Fond forestier

	Volum de lemn recoltat (mii mc)			Suprafața fondului forestier (mii ha)			mc lemn recoltat /ha		
	1990	2010	2013	1990	2010	2013	1990	2010	2013
TOTAL	16649	16991,6	19063,8	6371	6515,1	6538,5	2,61	2,61	2,92
Bistrița-Năsăud	482	476,6	550,6	189,5	192,4	192,5	2,54	2,48	2,86
Maramureș	809,5	639,8	685,4	262,2	258,9	259,1	3,09	2,47	2,65
Alba	556	526,3	590,8	206,9	206,3	206,2	2,69	2,55	2,87
Brașov	547,6	815,7	846,9	190,2	204,3	205	2,88	3,99	4,13
Covasna	475	511,6	626,2	162,1	167,2	171,3	2,93	3,06	3,66
Harghita	1050,2	999,8	1095,5	231,2	262,3	264,1	4,54	3,81	4,15
Bacău	846,9	869,6	950,7	266,7	269,9	270,2	3,18	3,22	3,52
Botoșani	124,7	131,8	161,4	55,7	56,4	56,5	2,24	2,34	2,86
Neamț	1084,8	1253,1	1298,1	260,4	259	259,2	4,17	4,84	5,01
Suceava	1564,6	2299,6	2489,6	436,1	435,3	436,7	3,59	5,28	5,70

Suprafața fondului forestier al județului Covasna este de 171300 de ha, la nivelul anului 2013 ceea ce reprezintă 2,6% din totalul fondului forestier național. Volumul de lemn recoltat este în creștere continuă, trend înregistrat la nivel național dar și în celelalte județe prezentate în tabelul comparativ, județe care de asemenea care au tradiție și resurse în exploatarea lemnului.

Indicele utilizării suprafeței forestiere (metri cubi de lemn recoltat / hectar) arată o valoare peste media națională în cazul județului Covasna dar sub valorile înregistrate în județe precum Brașov, Harghita, Neamț și Suceava.

	Volum lemn recoltat - mii mc	Export lemn brut, cherestea, produse stratificate și alte produse din lemn (mii euro)	Export mobilă; aparate de iluminat și alte articole similare (mii euro)	euro export lemn brut / mc lemn recoltat	euro export mobilă / mc lemn recoltat
Bistrița-Năsăud	550,6	24750	4944	45	9
Maramureș	685,4	86580	351866	126	513
Alba	590,8	527478	45905	893	78
Brașov	846,9	167589	26932	198	32
Covasna	626,2	13822	7923	22	13
Harghita	1095,5	51255	51865	47	47
Bacău	950,7	78103	16191	82	17
Botoșani	161,4	3933	7234	24	45
Neamț	1298,1	46644	15236	36	12
Suceava	2489,6	234116	13109	94	5

Potențialul forestier al județului poate fi analizat și din perspectiva modului în care resursele sunt valorificate prin intermediul exportului. Județul Covasna are cel mai mic raport al exporturilor de lemn brut/volum de lemn recoltat și una dintre cele mai mici valori și în cazul exporturilor de mobilă/volum de lemn exportat. Acest fapt arată că lemnul recoltat în județ generează puțină plusvaloare, atât din perspectiva gradului scăzut de prelucrare (care ar implica valoare adăugată ridicată și locuri de muncă în industria prelucrătoare) cât și al exportului de lemn brut, export care se realizează prin intermediul unor agenți economici localizați în alte județe (activitate de care ar putea beneficia firmele de prelucrare primară și cele de transport locale).

Se detașează în rândul județelor analizate Alba – pentru exportul de lemn brut și cherestea – datorită fabricii de la Sebeș care achiziționează și exportă majoritatea lemnului brut din județele analizate.

În ceea ce privește exportul de mobilă, nici în acest caz județul nu este competitiv. Județul Maramureș poate constitui un exemplu de bune practici atât în cazul lemnului brut dar mai ales în cazul exportului de mobilă (patru dintre cei mai mari 5 producători de mobilă din România sunt din acest județ).

Agenți economici – Cifra de afaceri, investiții, angajați

Numărul întreprinderilor active

Numărul întreprinderilor active a scăzut în perioada crizei cu 20% față de anul 2008, cele mai mari scăderi înregistrându-se în categoriile micro-întreprinderilor dar și a întreprinderilor mici și mijlocii. Dacă aceste categorii au fost puternic afectate, nu a fost și cazul întreprinderilor cu peste 250 de angajați.

Numărul întreprinderilor active Covasna					
	2008	2009	2010	2011	2012
Total	4734	4566	4102	3706	3783
0-9 persoane	4125	3986	3564	3169	3244
10-49 persoane	502	489	456	448	451
50-249 persoane	93	79	68	74	73
250 persoane și >	14	12	14	15	15
Sursa datelor: INS					

În ceea ce privește domeniul de activitate al întreprinderilor cu peste 250 de angajați, marea majoritate a acestora (11) activează în industria prelucrătoare, 2 în sectorul comercial și 2 în sectorul distribuției apei și salubritate.

Numărul întreprinderilor active - sectoare de activitate					
	2008	2009	2010	2011	2012
Agricultură, silvicultură și pescuit	196	224	216	213	229
Industria extractivă	12	14	12	12	12
Industria prelucrătoare	728	678	615	563	543
Producția și furnizarea de energie	3	3	:	:	1
Distribuția apei; salubritate	13	13	15	17	15
Construcții	491	477	382	320	328
Comerț cu ridicata și cu amănuntul	1778	1653	1514	1354	1360
Transport și depozitare	336	326	286	268	276
Hoteluri și restaurante	258	275	246	215	226
Informații și comunicații	148	149	131	116	131
Intermedieri financiare și asigurări	31	32	38	39	41
Tranzacții imobiliare	49	64	53	47	52
Activități profesionale, științifice și tehnice	381	373	334	318	329
Activități de servicii administrative	128	124	111	95	106
Învățământ	33	31	33	24	31
Sănătate și asistență socială	32	33	33	35	34
Activități de spectacole, culturale	39	29	28	23	23

Alte activități de servicii	78	68	55	47	46
Sursa datelor: INS					

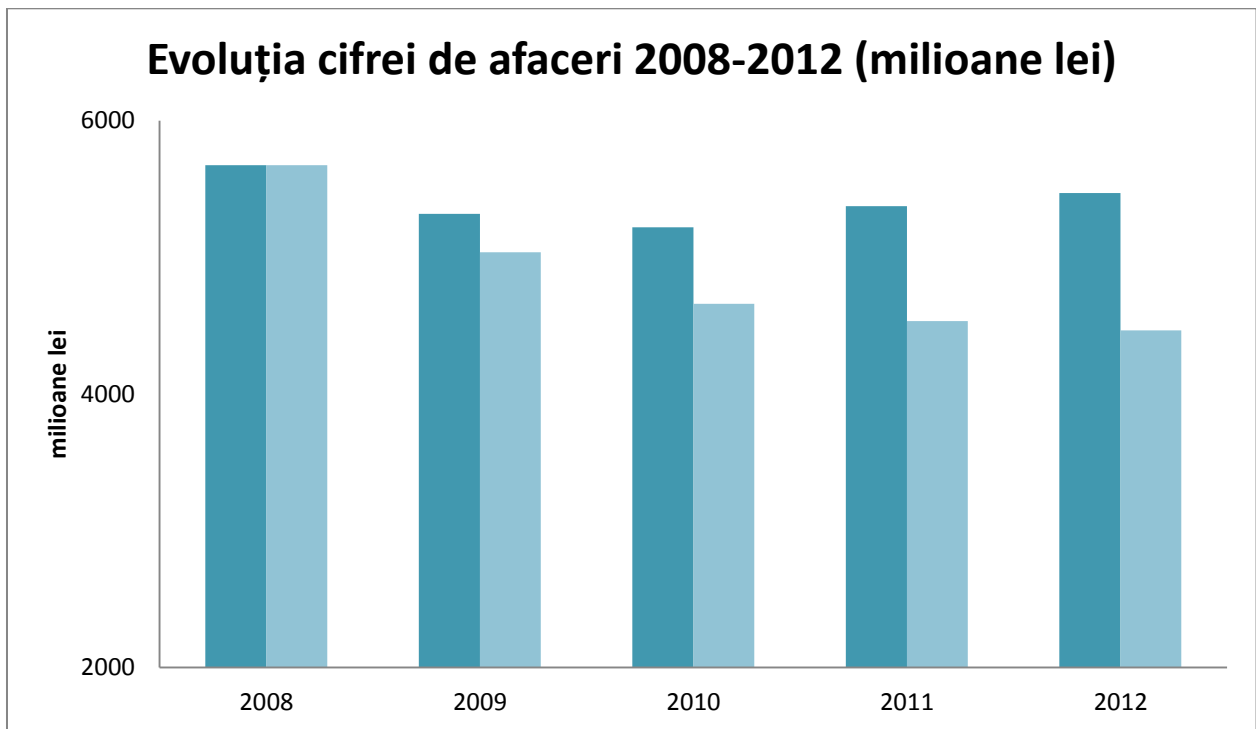
Evoluția numărului de agenți economici pe sectoare ale activităților economiei naționale arată că marea majoritate a sectoarelor au pierdut o parte semnificativă a agenților economici, cele mai importante scăderi ca și impact asupra economiei județului înregistrându-se în construcții – 33%, industria prelucrătoare și comerț – câte 25%. În cazul industriei prelucrătoare perioada de criză a dus la dispariția a 10 întreprinderi cu peste 50 de angajați, alte 5 întreprinderi închise activând în domeniu construcțiilor.

Domeniile în care numărul agenților economici a crescut în perioada 2008-2012 sunt cel al intermediarilor financiare și asigurări (32%), agricultura și silvicultură (17%), tranzacții imobiliare, sănătate și distribuția apei și salubritate.

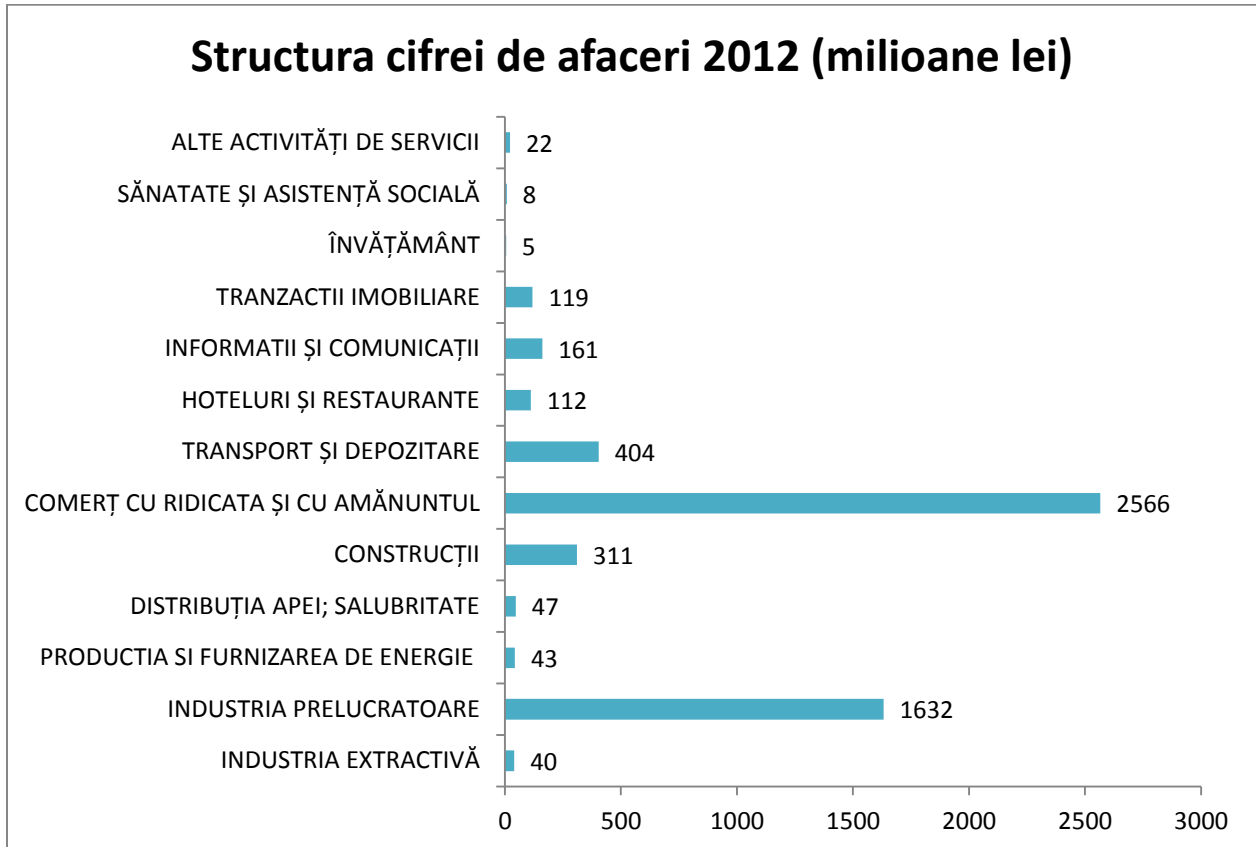
Cifra de afaceri a întreprinderilor active – evoluție și structură

Cifra de afaceri a unităților locale active	2008	2009	2010	2011	2012
TOTAL (milioane lei)	5674	5317	5219	5373	5469
Industria extractivă	63	29	21	34	40
Industria prelucrătoare	1571	1429	1447	1543	1631
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	147	184	151	41	43
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	36	31	44	47	48
Construcții	354	319	244	312	311
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	2713	2587	2587	2603	2566
Transport și depozitare	376	325	343	396	404
Hoteluri și restaurante	112	103	97	111	112
Informații și comunicații	127	135	121	125	160
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	138	142	136	126	119
Învățământ	5	4	4	6	5
Sănătate și asistență socială	6	6	6	8	7
Alte activități de servicii	26	23	18	21	23

Datele disponibile ne arată o scădere a cifrei de afaceri cu 9% în perioada 2008-2010, urmată de creșterea cifrei de afaceri totale a unităților active din județ în perioada 2010-2012 (în termeni nominali), valorile pentru 2012 fiind însă sub nivelul cele înregistrate în anul 2008 (cu sub 4% mai mici în 2012 față de 2008).

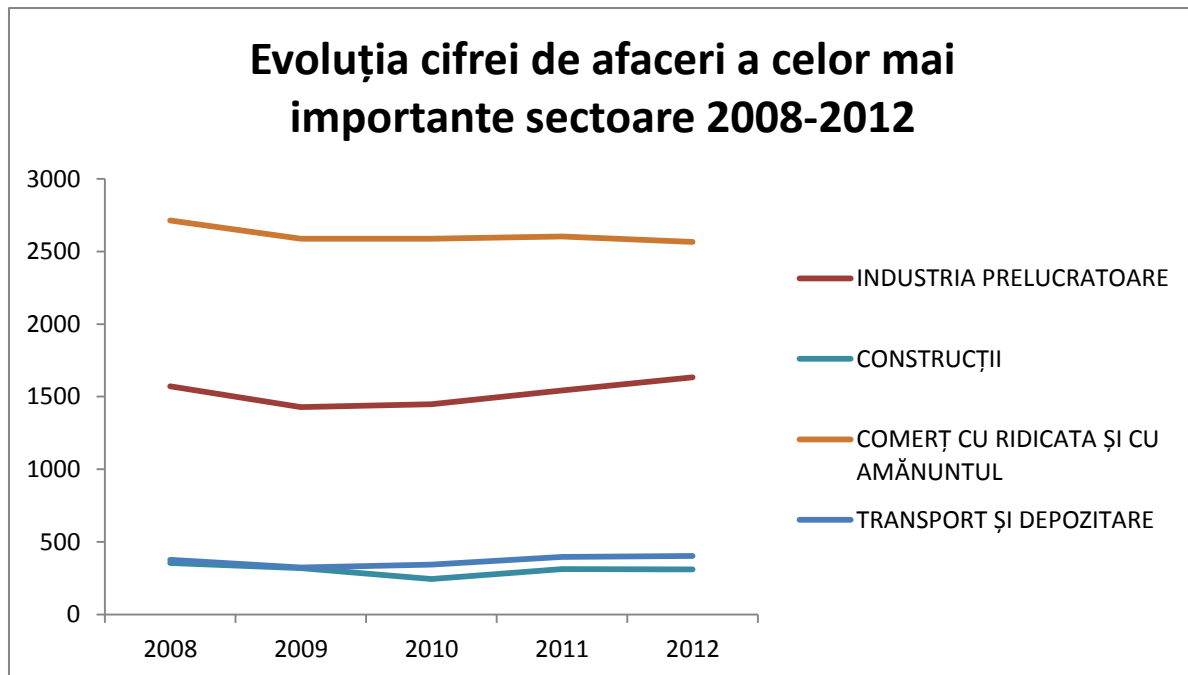

În termeni reali (date actualizate cu inflația) valorile cifrei de afaceri sunt într-o scădere continuă, valorile din 2013 fiind cu 20% mai mici decât în perioada pre-criză.

Structura cifrei de afaceri la nivel județean arată că sectorul comercial este de departe cel care generează cea mai importantă cifră de afaceri (46% din total), urmat de cel al industriei prelucrătoare (36%) și sectorul transport și depozitare (7,5%).

Ponderea cifrei de afaceri a sectorului Comerț de la nivel județean (47%) în totalul cifrei de afaceri județene este mai mare decât indicatorul similar de la nivel național, care este de aproape 40%. Și sectorul industriei prelucrătoare are de asemenea o pondere mai mare în total județean – 30%, decât nivelul național – 26%, din perspectiva cifrei de afaceri.

Evoluția cifrei de afaceri 2008-2012 (termeni nominali, mil. lei) a principalelor sectoare ale economiei județului arată declinul sectoarelor Comerț (sectorul care deține cea mai mare pondere în totalul CA județene) și Construcții în timp ce Industria prelucrătoare și Transport și depozitare înregistrează mici creșteri ale valorii indicatorului.

Productivitate

Indicatorul productivității ne oferă o imagine bună asupra competitivității economiei locale, fiind calculat ca și raport între cifra de afaceri și numărul de angajați (per total dar și pe fiecare sector în parte). Indicatorul ne arată care este produsul mediu anual ce poate fi atribuit unui salariat.

Sector	Productivitate/angajat Covasna (lei)	Productivitate / angajat nivel național (lei)	% județean vs național
Industria extractivă	122808	246311	50%
Industria prelucrătoare	181818	233092	78%
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	104948	267289	39%
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	164751	875619	19%
Construcții	37736	167111	23%
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	108287	216998	50%
Transport și depozitare	360292	570576	63%
Hoteluri și restaurante	215237	211121	102%
informații și comunicații	75676	99753	76%
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor (activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport)	291439	305283	95%
Învățământ	64359	158455	41%
Sănătate și asistență socială	1261	1864	68%
Alte activități de servicii	2331	13955	17%

Sursa datelor: INS

Pentru o corectă vizualizare a indicatorului am ales să prezentăm datele comparativ cu nivelul național. Calculul este realizat la nivelul anului 2012, iar valorile ne arată că singurul sector cu productivitate peste media națională este cel al Hotelurilor și restaurantelor (asociată turismului).

Sectoarele cu cel mai mare număr de angajați din județ, dar și cu cele mai ridicate valori și ponderi ale cifrei de afaceri sunt ca productivitate sub media națională. Dacă în cazul industriei productivitatea/angajat se situează la aproape 80% din valoarea celei naționale, în cazul comerțului, care generează cea mai mare cifra de afaceri la nivel județean, productivitate este la 50% față de nivelul național.

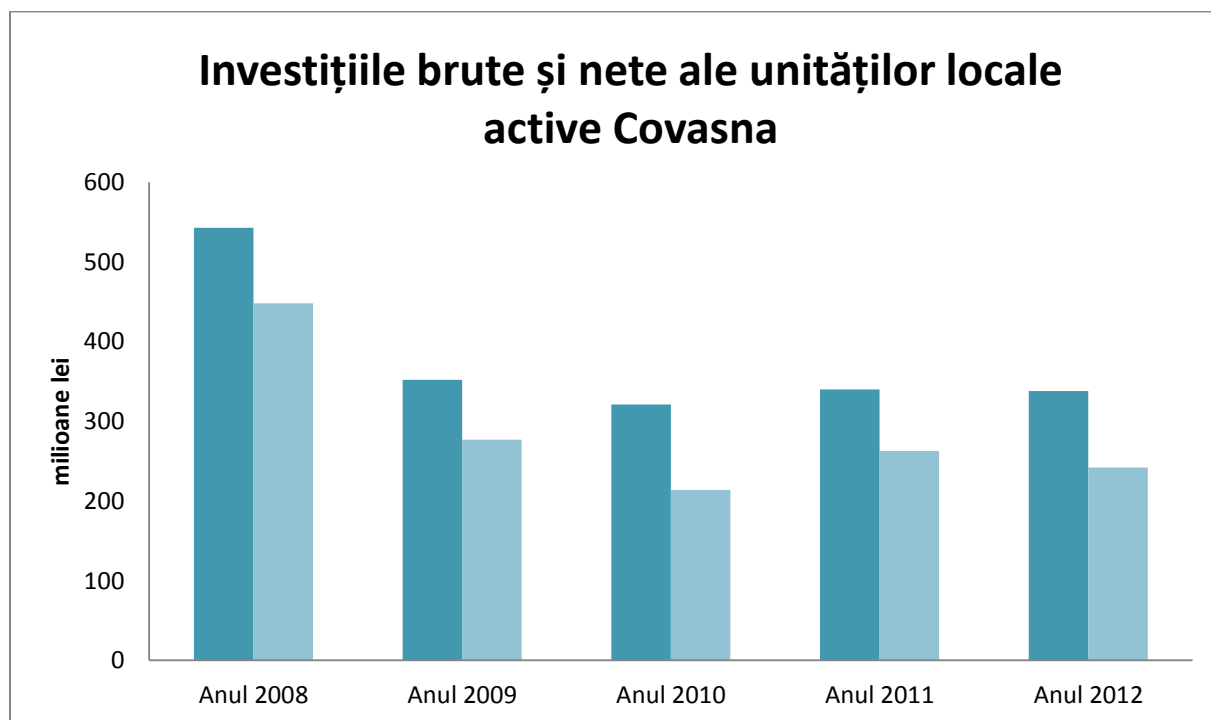
Investiții ale agenților economici

Investiții brute (milioane lei)	2008	2009	2010	2011	2012
TOTAL (milioane lei)	543	352	321	340	338
Industria extractivă	17	1	3		

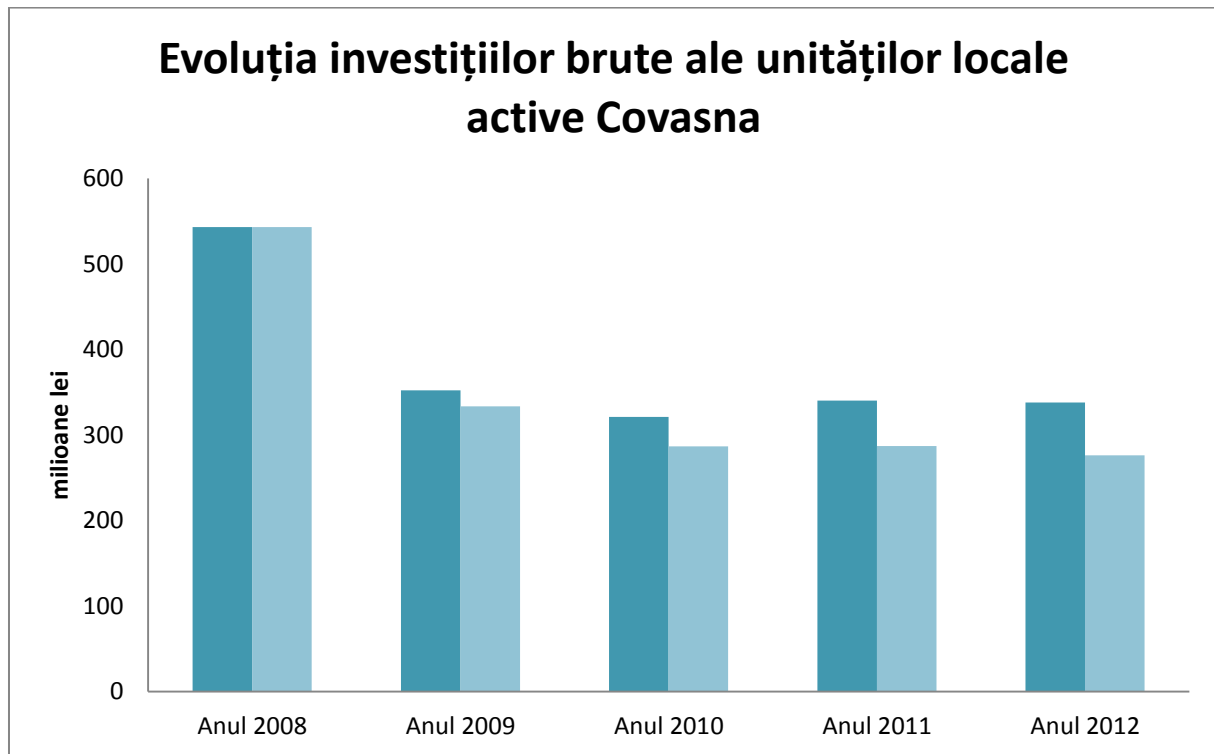
Industria prelucrătoare	153	137	88	108	121
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze	18	17	12		
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor	3	4	3	2	21
Construcții	41	16	25	31	15
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea auto	112	61	77	98	67
Transport și depozitare	133	51	65	37	30
Hoteluri și restaurante	19	23	19	16	25
Informații și comunicații	20	7	6	8	6
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	23	32	20	14	21
Învățământ	1	1	1	1	1
Sănătate și asistență socială	1	1	1	2	2
Alte activități de servicii	2	1	1	1	1

Din tabelul de mai sus, care expune situația investițiilor brute în unitățile locale active observăm că sectoarele Industriei prelucrătoare și cel comercial au beneficiat de investițiile cele mai importante în ultimii ani, dar au înregistrat și cele mai importante reduceri ca volum și pondere (20% scădere în industrie și 40% scădere în comerț).

O situație specială a avut în trecut sectorul transporturilor (anul 2008) care a înregistrat un nivel excepțional, apropiat de cel al sectorului industrial. După aceea valorile au revenit în media anuală obișnuită.

Evoluția atât a investițiilor brute¹⁴ cât și a celor nete¹⁵ în perioada 2008-2012 arată trenduri similare cu evoluția cifrei de afaceri – scăderi majore în perioada 2008-2010, urmate de o cerștere în ultimii 2 ani.

Dacă în termeni nominali datele investițiilor arată o revenire, în fapt analizând datele investițiilor actualizate cu inflația (indicii prețurilor de consum, date în termenii anului 2008) volumul investițiilor este mai mic de la an la an. Valorile în termeni reali arată un nivel al investițiilor aflat la jumătate față de 2008, ceea ce este de natură a îngrijora.

Sistarea investițiilor în industria extractivă și sectorul producției și furnizării de energie electrică, termică și gaze sunt, de asemenea nefaste pentru economia locală.

Topul firmelor locale

¹⁴ Investițiile brute în bunuri corporale reprezintă valoarea investițiilor efectuate în cursul perioadei de referință în toate bunurile corporale, adică cele cumpărate de la terți sau produse pe cont propriu (producția de imobilizări de bunuri corporale) și a căror durată de utilizare este mai mare de 1 an.

¹⁵ Investițiile nete reprezintă cheltuielile efectuate pentru lucrări de construcții, de instalații și de montaj, pentru achiziționarea de utilaje, mijloace de transport, alte cheltuieli destinate creării de noi mijloace fixe, pentru dezvoltarea, modernizarea, reconstrucția celor existente, precum și valoarea serviciilor legate de transferul de proprietate al mijloacelor fixe existente și al terenurilor (taxe notariale, comisioane, cheltuieli de transport, de încărcare-descărcare) etc.

Tabelul de mai jos prezintă topul firmelor din județul Covasna. Topul este un efort realizat anual de către Camera de Comerț și Industrie a județului Covasna.

Grație acestuia putem observa care sunt marii jucători ai economiei locale, precum și tipul activității desfășurate de către aceștia.

Topul prezintă primii 35 de agenți economici ierarhizați pe baza valorilor a 3 dimensiuni, una în care ierarhizarea se face în funcție de numărul de salariați, o a doua în care este prezentată ierarhia în funcție de cifra de afaceri a firmelor și o a treia în care ierarhizarea se face în funcție de profitul firmelor.

Am ales să anexăm în cadrul dimensiunii referitoare la cifra de afaceri indicatorul produsului/angajat ca exponent al productivității activității firmelor.

Top firme în funcție de angajați				Top firme în funcție de Cifra de afaceri				Top firme în funcție de profit					
CAEN	Denumire societate comercială	Localitate	Nr Sal	Caen	Denumire societate comercială	Localitate	CA EUR	CA /angajat	CAEN	Denumire societate comercială	Localitate	PRC EUR	PRE EUR
2931	Valkes SRL	Sfântu Gheorghe	1.556	4754	Domo Retail SA	Târgu Secuiesc	130.234.161	127431	1413	Productie Zarah Moden SRL	Târgu Secuiesc	4.117.452	3.977.446
4754	Domo Retail SA	Târgu Secuiesc	1.022	1051	Fabrica de lapte Braşov SA	Baraolt	53.321.728	212437	1330	Ready Garment Technology SRL	Sfântu Gheorghe	3.280.421	3.147.215
1413	New-Fashion SA	Târgu Secuiesc	864	1051	Covalact SA	Sfântu Gheorghe	29.400.724	86728	1721	Dunapack Rambox Prodimpex SRL	Sfântu Gheorghe	2.976.570	2.884.467
1413	Productie Zarah Moden SRL	Târgu Secuiesc	776	1413	Productie Zarah Moden SRL	Târgu Secuiesc	29.327.815	37794	2399	Arcon SRL	Sfântu Gheorghe	2.152.277	2.668.423
1413	RHM Pants SRL	Estelnic	648	2399	Arcon SRL	Sfântu Gheorghe	27.953.774	166392	1071	Madexport SRL	Sfântu Gheorghe	1.961.056	1.950.446
1413	Secuiana SA	Târgu Secuiesc	528	1721	Dunapack Rambox Prodimpex	Sfântu Gheorghe	25.719.285	172613	1413	New-Fashion SA	Târgu Secuiesc	1.518.015	1.444.310
1330	Textila Oltul SA	Sfântu Gheorghe	402	4531	Nexxon SRL	Târgu Secuiesc	21.907.920	150054	6110	Combridge SRL	Sfântu Gheorghe	1.344.667	1.333.915
1413	S'Mode SA	Târgu Secuiesc	395	4632	Bertis SRL	Sfântu Gheorghe	21.650.547	61160	1413	Transilvanian Trousers Company	Sfântu Gheorghe	1.159.804	1.229.796
3600	Gospodarie Comunala SA	Sfântu Gheorghe	361	4639	Lucifer SRL	Sfântu Gheorghe	16.424.627	1094975	2599	Skat Kart SRL	Târgu Secuiesc	975.513	1.011.156
4632	Bertis SRL	Sfântu Gheorghe	354	1413	Transilvanian Trousers Company	Sfântu Gheorghe	15.129.143	45985	1011	Bertikris SRL	Sfântu Gheorghe	856.497	867.769
1051	Covalact SA	Sfântu Gheorghe	339	4941	Int. Transporte Popovici SRL	Sfântu Gheorghe	13.509.884	90066	4690	A M C SRL	Hăghig	804.372	920.476
1413	Transilvanian Trousers Company	Sfântu Gheorghe	329	6110	Combridge SRL	Sfântu Gheorghe	13.059.533	384104	3240	D-Toys SRL	Sfântu Gheorghe	618.785	623.261
2712	EL-CO SA	Târgu Secuiesc	305	2562	Walor RO SRL	Sfântu Gheorghe	11.124.569	72710	3600	Gospodarie Comunala SA	Sfântu Gheorghe	580.951	580.782
3811	TEGA SA	Sfântu Gheorghe	297	1011	Toro Impex SRL	Lemnia	10.809.004	53776	4632	Bertis SRL	Sfântu Gheorghe	483.531	506.542
1051	Fabrica De Lapte Braşov SA	Baraolt	251	1011	Bertikris SRL	Sfântu Gheorghe	9.719.143	123027	1071	Mopaco SA	Sfântu Gheorghe	440.144	433.793
1413	LRO SRL	Sfântu Gheorghe	227	1413	New-Fashion SA	Târgu Secuiesc	9.614.220	11128	4618	Amylum Romania SRL	Târgu Secuiesc	432.351	354.031
1011	Toro Impex SRL	Lemnia	201	1330	Ready Garment Technology SRL	Sfântu Gheorghe	9.202.239	#DIV/0!	2562	Walor RO SRL	Sfântu Gheorghe	400.763	511.099
1071	Madexport SRL	Sfântu Gheorghe	185	2712	EL-CO SA	Târgu Secuiesc	8.930.159	29279	1330	Textila Oltul SA	Sfântu Gheorghe	391.153	379.242
1413	Platanus SRL	Baraolt	171	4941	Hope Sped SRL	Sfântu Gheorghe	8.501.484	250044	2229	Elplast SRL	Sfântu Gheorghe	385.090	370.605
2399	Arcon SRL	Sfântu Gheorghe	168	2931	Valkes SRL	Sfântu Gheorghe	8.384.359	5388	4673	Compact SRL	Sfântu Gheorghe	384.952	304.944
3299	Alex & Co SA	Chichiş	164	4637	Goldim SRL	Moacşa	8.174.078	255440	2931	Valkes SRL	Sfântu Gheorghe	377.513	403.551
1413	Dreiconf SA	Sfântu Gheorghe	162	4120	Valdek Impex SRL	Sfântu Gheorghe	8.135.376	53877	4941	Horvath & Vancsa Trans SRL	Sfântu Gheorghe	375.565	480.000
2599	Skat Kart SRL	Târgu Secuiesc	154	4673	Orex Import-Export SRL	Vârghiş	7.572.550	126209	7022	Consulting Bock SCS	Sfântu Gheorghe	364.654	328.542
2562	Walor Ro SRL	Sfântu Gheorghe	153	2222	Coveris Rigid Romania SRL	Sfântu Gheorghe	7.490.073	96027	1729	Tipografia Deico SRL	Sfântu Gheorghe	360.471	360.856
4120	Valdek Impex SRL	Sfântu Gheorghe	151	4791	Digistore SRL	Târgu Secuiesc	7.404.869	164553	4690	Battery Team SRL	Sfântu Gheorghe	351.125	352.443
4941	Int. Transporte Popovici SRL	Sfântu Gheorghe	150	1071	Madexport SRL	Sfântu Gheorghe	7.144.960	38621	1610	Ecosil SRL	Covasna	323.777	323.777
1721	Dunapack Rambox Prodimpex	Sfântu Gheorghe	149	4673	Compact SRL	Sfântu Gheorghe	6.870.704	114512	7022	Consulting Taghavi SRL	Sfântu Gheorghe	319.828	315.858
4120	Constructii Conico SRL	Sfântu Gheorghe	149	1413	Secuiana SA	Târgu Secuiesc	6.118.220	11588	4639	Lucifer SRL	Sfântu Gheorghe	318.760	313.545
4531	Nexxon SRL	Târgu Secuiesc	146	1330	Textila Oltul SA	Sfântu Gheorghe	6.029.505	14999	4322	Gas Systems Company SRL	Sfântu Gheorghe	301.452	312.797
1623	Fenestela 68 SRL	Ilieni	134	2562	Zambelli Metal SRL	Sfântu Gheorghe	5.666.513	43926	4120	Valdek Impex SRL	Sfântu Gheorghe	301.029	361.793
1610	Eurocov SRL	Covasna	132	2599	Skat Kart SRL	Târgu Secuiesc	5.520.041	35844	4690	Weekend SRL	Sfântu Gheorghe	299.708	327.486
2562	Zambelli Metal SRL	Sfântu Gheorghe	129	1413	RHM Pants SRL	Estelnic	5.155.896	7957	2512	Aluco SRL	Sfântu Gheorghe	298.780	305.295
0210	EX-FOR SRL	Baraolt	121	4637	Julius Meinl Romania SRL	Târgu Secuiesc	4.977.006	97588	4773	Adonis Import Export SRL	Sfântu Gheorghe	291.938	280.667
5510	Top Star 2000 SRL	Covasna	120	3600	Gospodarie Comunala SA	Sfântu Gheorghe	4.895.665	13561	4649	Visionaria SRL	Hăghig	290.776	657.459

Investiții străine

Firma	Localitatea	Investiții RON	Anul investiției	Țara de origine a capitalului străin	Nr. Salariați 2013	Cifra de afaceri 2013	Profit	CAEN
Covalact SA	Sfântu Gheorghe	6.749.112	2007	Olanda	339	131.853.427	0	1051-Fabricarea produselor lactate și a brânzeturilor
Dunapack Rambox Prodimpex SRL	Sfântu Gheorghe	30.446.264	1997	Austria	149	115.343.279	13.349.023	1721-Fabricarea hârtiei și cartonului ondulat și a ambalajelor din hârtie și carton
Poliprod SA	Târgu Secuiesc	3.887.714	2003	Franța	73	7.286.524	40.144	2511-Fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice
EL-CO SA	Târgu Secuiesc	14.041.922	1999	Canada	305	40.049.083	199.830	2712-Fabricarea aparatelor de control și distribuție a electricității
Valkes SRL	Sfântu Gheorghe	1.038.905	2007	Ungaria	1.556	37.601.334	1.693.031	2931-Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule
Domo Retail SA	Târgu Secuiesc	27.464.101	2007	Cipru	1.022	584.061.140	0	4754-Comerț cu amănuntul al articolelor și aparatelor electrocasnice
Autoliv	Sfântu Gheorghe	70.000.000	2012	Suedia	-	-	-	
Masterplast	Sfântu Gheorghe	25.000.000	2012	Ungaria	-	-	-	
Quadrant Amroq Beverages - Pepsi Americas	Covasna	28.342.000	2008	SUA	921	582.099.137	0	
Semoflex Transilvania SRL	Arcuș	14.776.367	2007	Franța	55	13.579.565	0	
Viastein SRL	Chichiș	12.181.770	2007	Ungaria	-	-	-	
Ardealul	Covasna	21.817.466	1996	Norvegia	-	-	-	
Ready Garment Technology SRL	Sfântu Gheorghe	32.066.163	2000	Germania	200	41.269.281	14.711.702	1330- Finisarea materialelor textile
Textila Oltul SA	Sfântu Gheorghe	10.762.214	1999	Belgia	402	27.040.521	1.754.204	1330- Finisarea materialelor textile
Platanus SRL	Baraolt	6.000.000	2004	Germania	171	3.985.757	131.061	1413-Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (exclusiv lenjeria de corp)
Dreiconf SA	Sfântu Gheorghe	3.135.282	2001	Germania	162	5.325.210	108.344	1413-Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (exclusiv lenjeria de corp)
Heidemann Fashion SRL	Sfântu Gheorghe	4.724.636	1999	Germania	108	8.993.298	70.546	1413-Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (exclusiv lenjeria de corp)
Productie Zarah Moden SRL	Târgu Secuiesc	22.255.020	1998	Germania	776	131.526.453	18.465.537	1413-Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (exclusiv lenjeria de corp)
Transilvanian Trousers Company SA	Sfântu Gheorghe	12.531.294	1997	Germania	329	67.849.667	5.201.374	1413-Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (exclusiv lenjeria de corp)
New-Fashion SA	Târgu Secuiesc	22.471.686	1994	Germania	864	43.116.893	6.807.840	1413-Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (exclusiv lenjeria de corp)
RHM Pants SRL	Estelnic	12.857.358	1992	Germania	648	23.122.646	0	1413-Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (exclusiv lenjeria de corp)
Kaufland	Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc	-	2011-12	Germania	-	-	-	
Billa Romania SRL	Sfântu Gheorghe	-	2005	Austria	-	-	-	
Plus Discount Romania SCS -> LIDL	Sfântu Gheorghe	-	2005	Germania	-	-	-	
Mol Romania PP SRL	Sfântu Gheorghe	-	2005	Ungaria	-	-	-	
Lukoil	Sfântu Gheorghe	-	2005	Rusia	-	-	-	
Rompetroil Downstream	Sfântu Gheorghe	-	2005		-	-	-	
Holzindustrie Schweighofer	Reci		2014	Austria	-	-	-	

Sursa: Camera de Comerț și Industrie a județului Covasna.

După cum putem observa din tabelele de mai sus, economia județului Covasna are o importantă componentă investițională străină. Marii jucători ai economiei locale, firme de anvergură națională și internațională, sunt regăsiți atât în topul firmelor cât și în tabelul firmelor cu capital străin. Capitalurile provin din diverse țări, cu o componentă importantă europeană, în special cea germană, care monopolizează sectorul textilelor și fabricării articolelor de îmbrăcăminte. Pe lângă aceasta există și o serie de alți agenți economici importanți ale căror eforturi financiare de localizare au fost mai mari, prin prisma specificului acestor activități.

Antreprenoriat

Prezentarea indicatorilor asociați antreprenoriatului s-a realizat utilizând datele pentru cele 5 așezări urbane ale județului dar și datele pentru alte 5 unități administrativ-teritoriale din regiunea Centru. Vizualizarea datelor în acest fel ne permite o comparație coerentă, din mai multe perspective: prima ar fi că este important de observat valorile obținute de cel mai dezvoltat municipiu din regiune (Brașovul) dar și valorile unor municipii (Miercurea Ciuc și Odorheiu Secuiesc) asemănătoare ca structură și funcțiuni cu cele două municipii covășnene. A doua perspectivă este legată de orașe asemănătoare ca specific - Băile Tușnad – oraș cu funcțiuni turistice, asemănător orașului Covasna, iar orașul Iernut are un anumit grad de similaritate în dezvoltare și număr de populație cu Întorsura Buzăului și Baraolt.

Densitatea întreprinderilor

Acest indicator este reprezentat de raportul numărul întreprinderilor active care au sediul în localitate la mia de locuitori, fiind util atât din perspectiva ocupării forței de muncă cât și din perspectiva obținerii de venituri la bugetele locale și cel al județului.

Densitatea întreprinderilor

	2008	2009	2010	2011	2012
Municipiul Sfântu Gheorghe	40,46	37,21	32,82	29,51	30,28
Municipiul Târgu Secuiesc	29,03	27,68	25,12	21,69	22,07
Oraș Baraolt	21,21	20,38	18,36	16,37	15,71
Oraș Covasna	27,01	27,00	25,08	21,63	22,50
Oraș Întorsura Buzăului	15,22	15,99	13,06	13,23	13,28
Municipiul Brașov	49,81	46,58	41,32	38,01	39,13
Municipiul Miercurea Ciuc	57,21	52,97	47,36	42,90	42,99
Municipiul Odorheiu Secuiesc	49,46	47,61	42,84	38,29	39,44
Oraș Băile Tușnad	35,63	32,14	28,70	27,85	26,43
Oraș Iernut	13,28	13,52	12,90	12,56	12,84

Sursa: INS

În interiorul județului Covasna cele mai ridicate valori ale indicatorului sunt înregistrate la nivelul municipiilor Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc, ceea ce era de așteptat din perspectiva concentrării activităților economice în zonele urbane mai mari. Din perspectiva orașelor, Covasna stă cel mai bine,

urmat de Baraolt și Întorsura Buzăului. Evoluția indicatorului este relativ asemănătoare, cu valorile cele mai ridicate înregistrate în 2008 și o scădere în perioada următoare, trend stopat în 2012, cu excepția Baraoltului care continuă evoluția negativă.

Comparativ cu celelalte comunități care sunt parte a analizei, observăm o densitate a întreprinderilor mult mai ridicată în Brașov, Miercurea Ciuc și Odorheiu Secuiesc decât în municipiile județului Covasna.

Din perspectiva densității întreprinderilor, Băile Tușnad stă mai bine decât Covasna, care este cel mai dezvoltat oraș al județului relativ la acest indicator.

Număr mediu de salariați ai întreprinderilor non-agricole

Un alt indicator al dezvoltării economice a localității este reprezentat de numărul mediu al salariaților ce activează în întreprinderi non-agricole raportat la mia de locuitori. Sunt excluse de la calcul întreprinderile cu coduri CAEN asociate domeniului agricultură, ceea ce conturează specificitatea acestui indicator pentru zona urbană.

Număr salariați în întreprinderi non-agricole/mia de locuitori

Număr mediu de salariați din întreprinderi non-agricole active	2008	2009	2010	2011	2012
Municipiul Sfântu Gheorghe	573,04	509,78	484,39	485,46	472,72
Municipiul Târgu Secuiesc	814,75	745,22	716,31	720,14	689,75
Oraș Baraolt	370,14	253,25	225,81	230,85	218,59
Oraș Covasna	374,51	334,10	295,30	302,94	296,32
Oraș Întorsura Buzăului	168,24	157,28	143,03	132,99	160,94
Municipiul Brașov	778,46	684,45	636,67	648,98	649,84
Municipiul Miercurea Ciuc	799,08	701,54	645,59	657,05	627,33
Municipiul Odorheiu Secuiesc	932,68	839,29	803,93	809,96	826,51
Oraș Băile Tușnad	456,52	425,22	358,08	303,80	322,37
Oraș Iernut	156,62	91,34	66,56	67,82	59,15

Sursa: INS

Numărul mediu de salariați în întreprinderi non-agricole arată valori foarte bune pentru municipiul Târgu Secuiesc și valori bune pentru Sfântu Gheorghe. Baraoltul înregistrează o scădere constantă a valorilor indicatorului, la fel ca și în cazul densității întreprinderilor. Valori foarte proaste observăm în cazul orașului Întorsura Buzăului, care pare mai degrabă ruralizat.

Comparația cu alte municipii și orașe din regiune arată valori foarte bune pentru Odorheiu Secuiesc, comparat cu municipiile județului. De remarcat că toate cele 3 municipii din regiune analizate, au valori ale indicatorului peste cele ale municipiului Sfântu Gheorghe. La nivel de orașe, ultimii ani arată valori relativ asemănătoare pentru Covasna și Băile Tușnad.

Capacitatea antreprenorială

Capacitatea antreprenorială este un indicator ce măsoară numărul de întreprinderi nou create la mia de locuitori, măsurând un concept denumit „intensitatea antreprenorială” a populației – transpus în nivel ridicat sau lipsa antreprenoriatului.

Număr de întreprinderi nou create/1000 locuitori

capacitatea antreprenorială	2008	2009	2010	2011	medie
Municipiul Sfântu Gheorghe	4,14	0,81	1,81	2,23	2,25
Municipiul Târgu Secuiesc	3,44	0,85	1,51	0,86	1,67
Oraș Baraolt	2,20	0,42	1,59	1,28	1,37
Oraș Covasna	2,10	0,53	1,07	0,63	1,08
Oraș Întorsura Buzăului	1,44	0,67	0,66	1,33	1,03
Municipiul Brașov	6,21	1,33	3,19	3,65	3,60
Municipiul Miercurea Ciuc	6,45	1,21	2,95	2,87	3,37
Municipiul Odorheiu Secuiesc	4,80	0,77	1,84	1,96	2,34
Oraș Băile Tușnad	6,64	0,62	0,62	1,27	2,29
Oraș Iernut	1,87	0,21	1,35	0,84	1,07

Sursa: INS

În tabelul de mai sus sunt prezentate datele indicatorului, atât ca valoare pentru fiecare an în parte dar și ca medie a întregii perioade 2008-2011 - pentru a avea o imagine de ansamblu asupra capacității antreprenoriale a comunităților.

Capacitatea antreprenorială a localităților urbane ale județului este una redusă. Dacă în perioada pre-criză, cele două municipii covăsnene înregistrau valori ridicate, media de pe ultimii ani a scăzut la jumătate. Târgu Secuiesc, deși cu valori ridicate ale indicatorului angajaților în întreprinderi non-agricole, arată o capacitate antreprenorială redusă, ceea ce înseamnă o dependență de mari angajatori și inițiativă privată minimală.

Toate celelalte 3 municipii din regiune analizate înregistrează valori peste Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc.

Valorile înregistrate de orașul Covasna sunt de asemenea foarte mici, dar similare în perioada de criză cu cele ale orașului Băile Tușnad.

Sporul natural al întreprinderilor

Indicatorul sporul natural al întreprinderilor reprezintă ponderea modificării numărului absolut de întreprinderi în totalul întreprinderilor existente la nivelul localității și se măsoară după formula:

$$\frac{\hat{inf} - \hat{dec}}{\hat{exist}} \times 1000,$$

unde:

\hat{inf} = Număr de întreprinderi nou create (înregistrate în perioada [anul] de raportare) care au sediul social în localitate;

Î dec = Număr de întreprinderi închise (decedate) în perioada (anul) de raportare, care aveau sediul principal în localitate;

Î exist = Număr de întreprinderi active în perioada (anul) de raportare, care au sediul social în localitate.

Sporul natural al întreprinderilor

Sporul natural al întreprinderilor	2008	2009	2010	2011
Municipiul Sfântu Gheorghe	9,64	-126,69	-70,04	-4,44
Municipiul Târgu Secuiesc	29,21	-106,69	-54,22	-16,28
Oraș Baraolt	64,36	-145,08	-63,58	-6,54
Oraș Covasna	-16,18	-114,75	-99,64	-49,79
Oraș Întorsura Buzăului	0,00	-138,89	-50,85	16,81
Municipiul Brașov	23,19	-154,52	-56,81	20,50
Municipiul Miercurea Ciuc	22,37	-130,04	-42,33	5,10
Municipiul Odorheiu Secuiesc	20,62	-107,83	-59,05	-2,16
Oraș Băile Tușnad	50,85	-153,85	-43,48	-45,45
Oraș Iernut	78,13	-123,08	16,13	-25,00

Sursa: INS

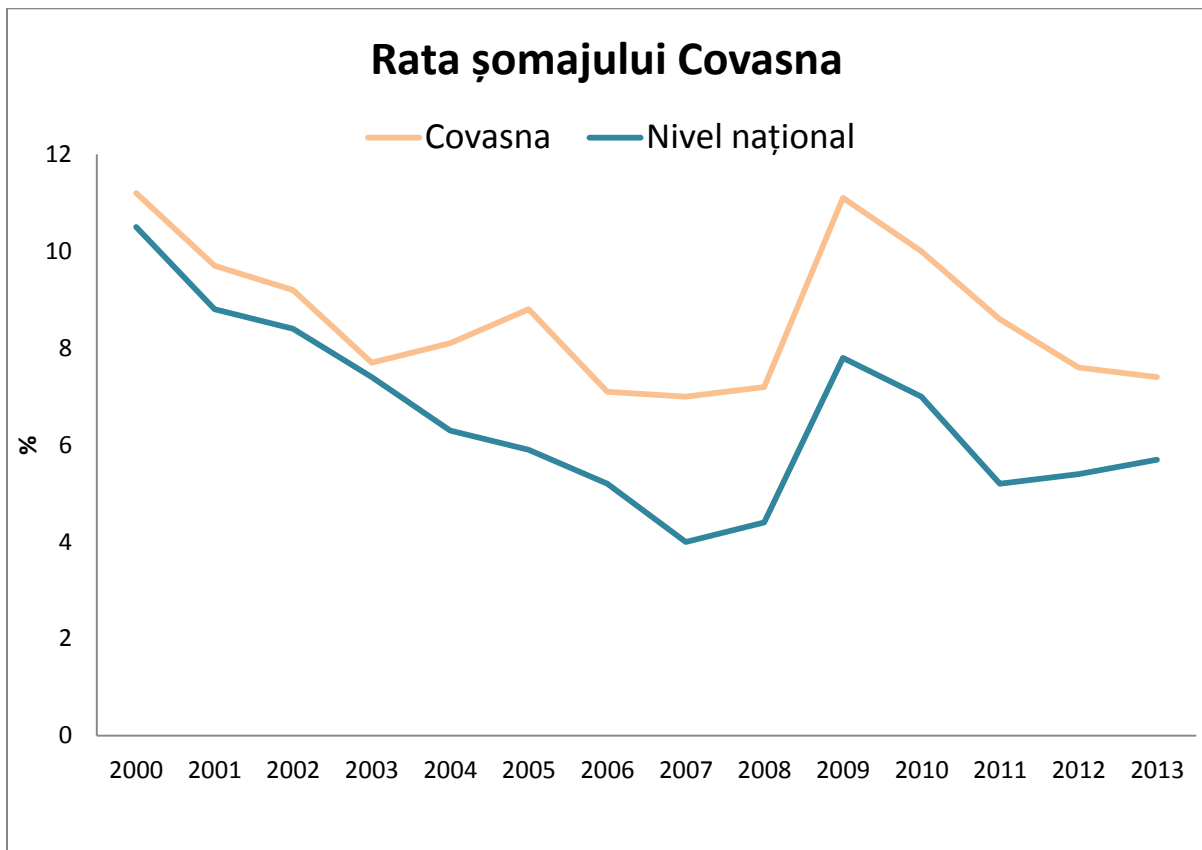
Valorile negative ale indicatorului ne arată faptul că în perioada 2009-2011, numărul de întreprinderi care s-au închis a fost mai mare decât cel al întreprinderilor nou create. Dacă în perioada 2009-2010 această tendință era valabilă în cazul tuturor unităților analizate, tendință explicabilă prin apariția impozitului minim obligatoriu (așa-zis forfetar) și al acutizării crizei economice, anul 2011 este pentru alte localități unul al revenirii la situația ante-criză (ex: Brașov și Miercurea Ciuc).

Din păcate localitățile urbane ale județului (cu excepția Întorsurii Buzăului unde numărul de întreprinderi nou create este totuși unul mic) au continuat trendul defavorabil în 2011, ultimul an cu date disponibile.

*cei patru indicatori prezentați în secțiunea antreprenoriat trebuie analizați în corelație unul cu celălalt. Astfel, deși în cazul unora dintre localitățile analizate indicatorul „sporul natural al întreprinderilor” este pozitiv, acesta trebuie corelat cu valorile numărului de întreprinderi nou create și mai ales cu cel al densității întreprinderilor, care arată în cea mai mare măsură nivelul antreprenoriatului local.

Șomaj și ocupare

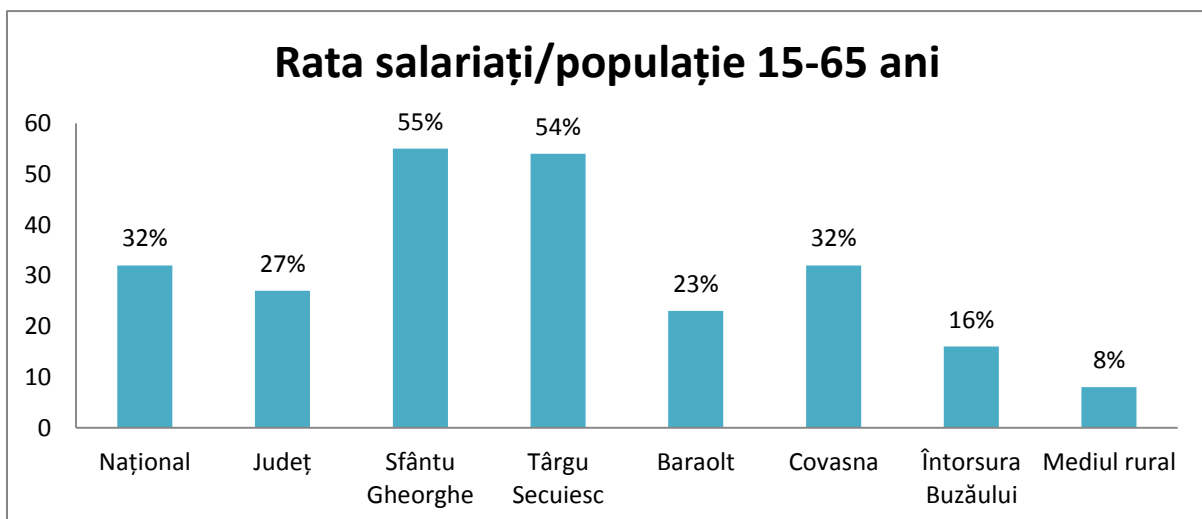
Evoluția economiei județului în perioada crizei nu avea cum să nu influențeze negativ și numărul de salariați, implicit și rata șomajului.

Ciclicitatea economiei naționale are un impact multiplicat la nivelul județului Covasna, în condițiile în care valorile ratei șomajului s-au situat constant peste cele naționale. Evoluția ratelor anuale ale șomajului este asemănătoare - coeficient de corelație ridicat (0,81) .

Criza economică s-a resimțit puternic la nivelul ocupării forței de muncă fiind înregistrate valori de peste 10% în 2009 și 2010. La momentul actual situația nu a revenit la nivelul anterior anului 2008.

Un indicator potrivit pentru a măsura coerent și simplu gradul de ocupare a populației este cel al ratei salariaților în populația cu vârsta între 15 și 65 de ani.

Media acestui indicator este de 27,22% la nivelul județului, susținută în principal de o parte a centrelor urbane, în condițiile în care în mediul rural valoarea este de 7,66%.

Municipiile Sfântu Gheorghe – 55,3% și Târgu Secuiesc – 54% au rate ridicate, explicabile prin structura demografică dar și prin prisma faptului că sunt centre polarizatoare pentru comunele din împrejurimi, acestea concentrând marea majoritate a activităților economice care generează locuri de muncă.

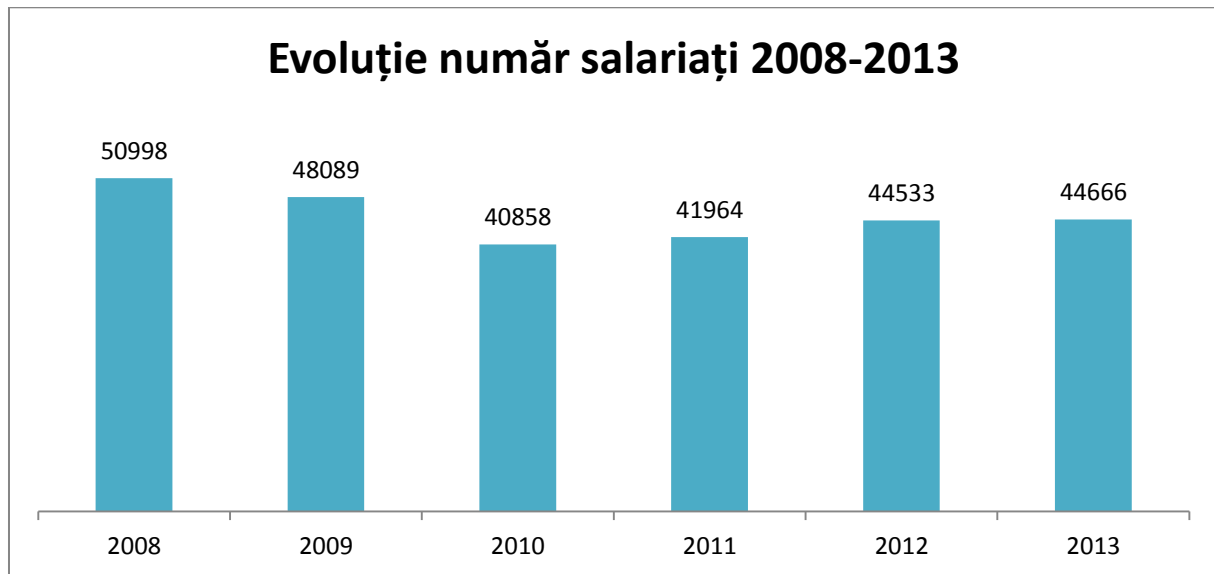
Orașul Covasna înregistrează un procent de 32%, cel mai ridicat la nivelul orașelor, în timp ce Baraoltul și Întorsura Buzăului se situează sub media județeană. Baraoltul se confruntă cu probleme structurale odată cu pierderea a peste 2/3 din forța de muncă la sfârșitul anilor 90, odată cu închiderea activității miniere la scară largă.

Salariați și venituri

Salariați

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Total economie	50998	48089	40858	41964	44533	44666
Agricultură, silvicultură și pescuit	1287	1512	1230	1166	1389	1270
Industrie	22340	19119	16141	16916	17294	17754
- Industria extractivă	235	206	192	175	220	244
- Industria prelucrătoare	20300	17382	14477	15320	15541	16308
- Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	365	340	274	278	261	244
- Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	1440	1191	1198	1143	1272	958
Construcții	3040	2899	2271	2370	2872	2329
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	8240	7690	6064	6238	7122	7823
Transport și depozitare	1734	2004	1614	1784	1877	1852
Hoteluri și restaurante	1357	1501	1095	1337	1480	1438
Informații și comunicații	480	431	447	390	549	549
Intermedieri financiare și asigurări	776	739	687	646	558	544
Tranzacții imobiliare	90	77	75	74	60	71
Activități profesionale, științifice și tehnice	842	741	567	624	731	760
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	707	863	480	905	1058	808

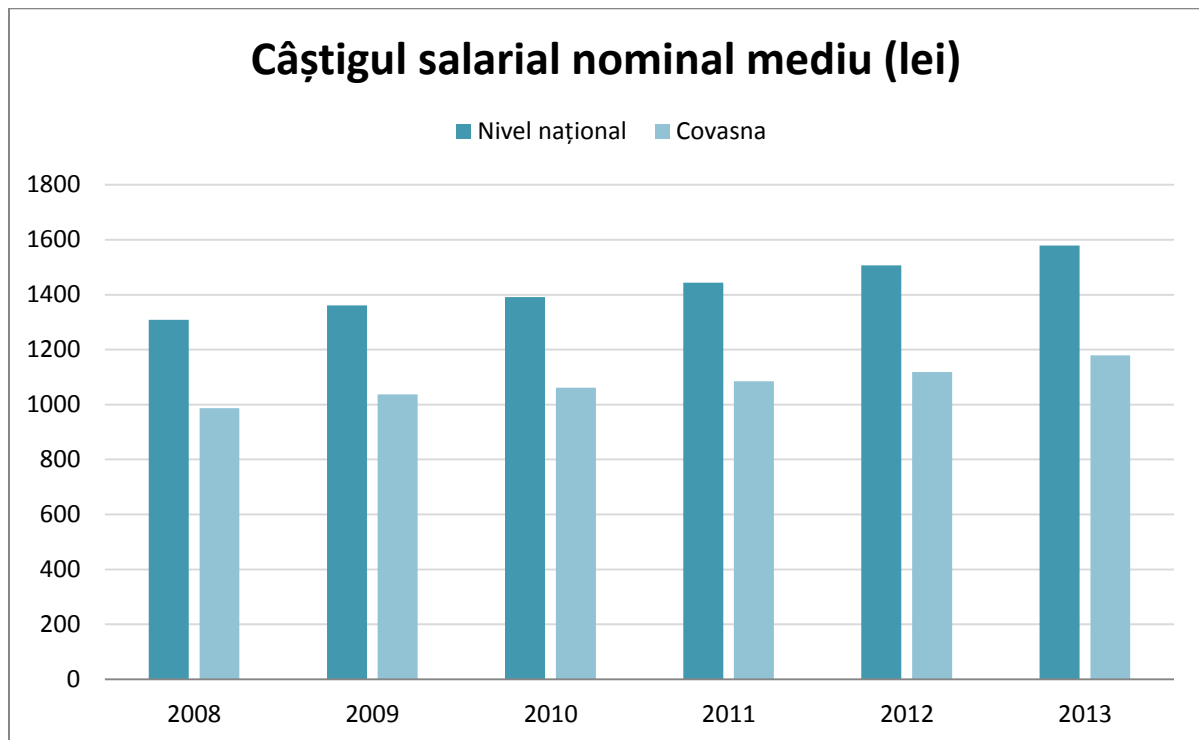
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	2121	2045	1967	1884	1884	1837
Învățământ	4408	4352	4217	4027	3966	3935
Sănătate și asistență socială	3220	3407	3366	2980	3003	3027
Activități de spectacole, culturale și recreative	284	597	533	489	550	555
Alte activități de servicii	72	112	104	134	140	114

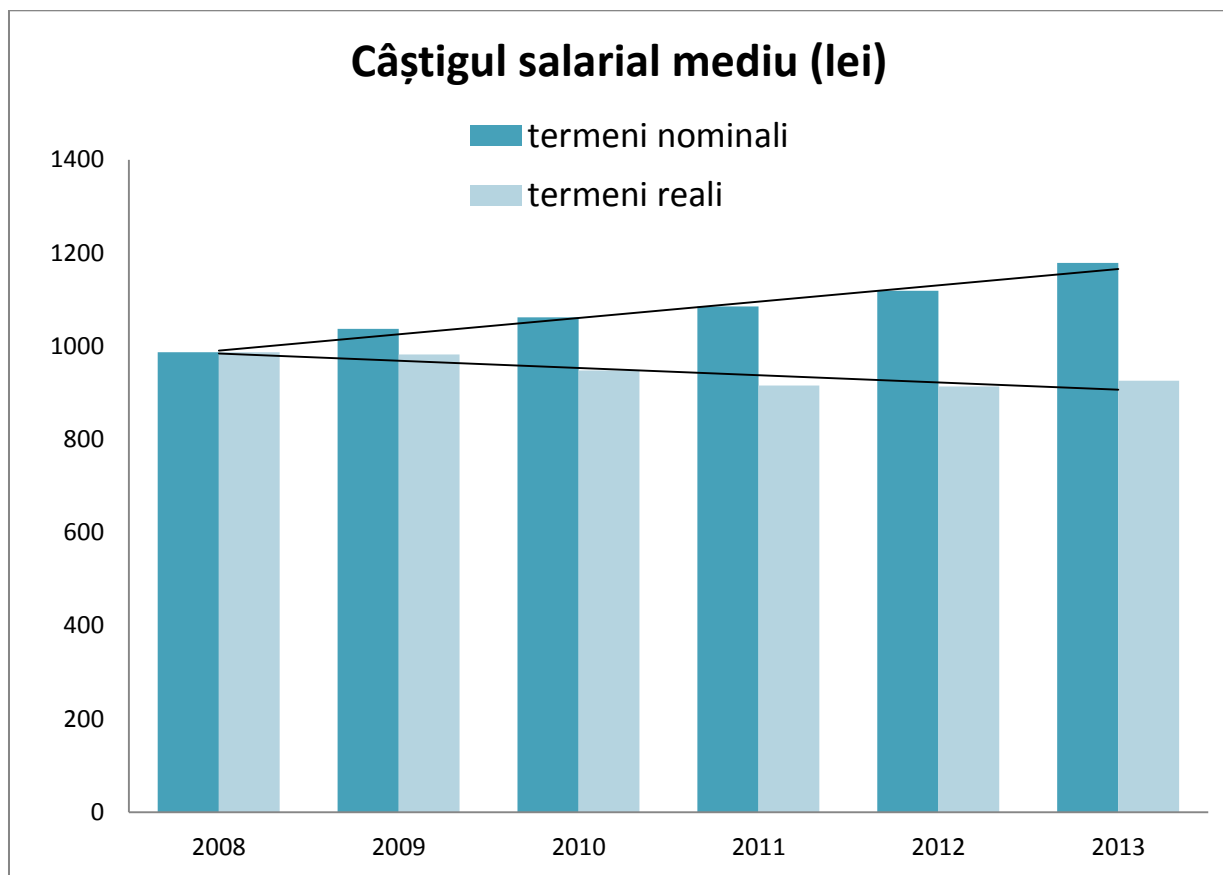
Evoluția numărului de salariați ai economiei județului Covasna a cunoscut un șoc puternic în perioada de criză. Economia a înregistrat o scădere de 10000 de angajați (20% din total) la nivelul anului 2010 față de doar 2 ani mai devreme, fapt indicat și de către indicatorul ratei șomajului. La fel ca în cazul altor indicatori – venituri, cifra de afaceri, investiții (termeni nominali), valorile au o tendință de revenire spre nivelurile de dinaintea crizei.

Venituri ale salariaților

Comparație național/local

Câștigul salarial nominal mediu al angajaților din județul Covasna a fost de 1179 lei în anul 2013, ceea ce ne arată că, în medie, salariile angajaților din județ sunt cu 25% mai mici decât cele de la nivel național.

Câștigul salarial mediu pe județ arată o evoluție ascendentă în perioada 2008-2012, dacă privim datele în termeni nominali. În termenii anului 2008, actualizați cu rata inflației, valorile arată o scădere a venitului real, ceea ce se traduce în scăderea nivelului de trai al locuitorilor zonei.

Angajați în domenii cu salarii ridicate

Prezența la nivel local a unui număr ridicat de angajați cu salarii ridicate este un indicator util pentru gradul de dezvoltare a economiei locale și pentru nivelul bunăstării cetățenilor. Un nivel ridicat al salariului poate fi rezultatul unor activități industriale productive, servicii superioare calitativ, dar și un element al formării unei cereri sustenabile de bunuri și servicii din partea cetățenilor - o pondere însemnată de angajați cu salarii ridicate indică probabilitatea unui efect de multiplicare pozitiv în economia locală, aceste persoane având tendința de a consuma mai mult și a aduce mai multe resurse în economia locală.

În mod standard, sunt considerate domenii cu salarii ridicate cele care au, ca medie a salariilor, un nivel peste media națională.

La nivelul anului 2013, potrivit datelor INS, media veniturilor la nivel național a fost de **1507** lei, 3 sectoare ale economiei județului plasându-se în această categorie - intermediari financiare (544), energie (244), administrație publică și apărare (1837).

Astfel, **doar 5%** din salariați activau în aceste domenii, o pondere foarte mică, ceea ce indică prezența unor resurse de consum intracomunitare reduse. De asemenea, întrucât prezența unui număr

important de salariați cu venituri ridicate este un predictor pentru atragerea mai multor astfel de salariați pe viitor, procentul de 5% indică o atractivitate relativ redusă a comunității pentru locuri de muncă și afaceri care asigură salarii ridicate.

Tabloul evoluției indicatorului câștigului salarial și al efectivului de salariați de mai jos oferă o perspectivă de ansamblu.

Putem observa astfel sectoarele ale căror venituri se situează peste media națională și numărul de angajați al acestora, dar și faptul că în sectorul administrației publice și apărare salariul nominal față de 2008 a scăzut (ca urmare a reducerilor salariale și a eliminării sporurilor).

Indicatorul modificărilor procentuale ale salariului real ne permite următoarele observații:

- Doar 6 sectoare au un venit real peste nivelul anului 2008 - 60% din total, dar cea mai mare parte a acestora aparțin sectorului industriei prelucrătoare cu un nivel al salariului real foarte mic - 841 lei;
- Sectoarele câștigătoare în materie de forță de muncă sunt în număr de 7, dar acestea dețin o pondere redusă în totalul forței de muncă județene - doar 13%.

În ceea ce privește numărul de angajați, scăderi cu un impact ridicat asupra economiei se observă în industria prelucrătoare – 20%, construcții – 23%, dar și în sectoarele aparținătoare serviciilor publice. S-a dublat în schimb numărul de angajați în sectorul activităților de spectacole și culturale.

Evoluția câștigului salarial și a numărului de salariați, 2008 / 2013								
	câștig salarial			salariați		modificare	modificare	modificare
	2008	2013	2013	2008	2013	%	%	%
		nominal	real			salariu	salariu	salariați
						nominal	real	
Total județ	987	1179	926	50998	44666	19,45	-6,19	-12,42
Agricultură, silvicultură și pescuit	795	895	703	1287	1270	12,58	-11,59	-1,32
Industria extractivă	1245	1455	1143	235	244	16,87	-8,22	3,83
Industria prelucrătoare	792	1071	841	20300	16308	35,23	6,19	-19,67
Producția și furnizarea de energie	2158	2877	2259	365	244	33,32	4,69	-33,15
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	898	1468	1153	1440	958	63,47	28,38	-33,47
Construcții	851	1073	843	3040	2329	26,09	-0,98	-23,39
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea auto	720	974	765	8240	7823	35,28	6,23	-5,06
Transport și depozitare	1021	1055	828	1734	1852	3,33	-18,85	6,81
Hoteluri și restaurante	695	803	631	1357	1438	15,54	-9,27	5,97
Informații și comunicații	1289	1408	1106	480	549	9,23	-14,22	14,38
Intermedieri financiare și asigurări	2378	2411	1893	776	544	1,39	-20,38	-29,90
Tranzacții imobiliare	979	1345	1056	90	71	37,39	7,89	-21,11
Activități profesionale, științifice și tehnice	1237	1401	1100	842	760	13,26	-11,06	-9,74
Activități de servicii administrative și servicii	796	781	613	707	808	-1,88	-22,95	14,29
Administrație publică și apărare; asigurări sociale	2380	2091	1642	2121	1837	-12,14	-31,01	-13,39
Învățământ	1369	1480	1162	4408	3935	8,11	-15,10	-10,73
Sănătate și asistență socială	1264	1371	1077	3220	3027	8,47	-14,82	-5,99
Activități de spectacole, culturale și recreative	935	1029	808	284	555	10,05	-13,58	95,42
Alte activități de servicii	766	1015	797	72	114	32,51	4,06	58,33

Analiza performanței sectoarelor economiei locale

Analiza de față este menită a identifica sectoarele/domeniile în care județul Covasna ar putea avea avantaje competitive, precum și sectoarele aflate în dificultate.

Instrumente precum Coeficientul Locațional și Variația Diferențială a numărului de angajați (sau a cifrei de afaceri), având ca și bază de comparație datele similare de la nivel național, sunt utilizate pentru a identifica aspecte competitive ale performanței economiei locale.

Pentru calcularea valorilor coeficientului locațional și a variației diferențiale a numărului de angajați / a cifrei de afaceri s-au utilizat datele de la nivelul anilor 2008 și 2013.

Scopul utilizării acestui set de date este de a identifica atât posibilele arii unde județul are avantaje competitive (cum aminteam mai sus), dar și de a identifica în ce măsură unele sau altele din aceste sectoare au fost afectate mai puternic de criza economică.

Coeficient Locațional - Domenii concentrate la nivel local

Coeficientul de localizare/locațional permite identificarea ramurilor concentrate ale economiei locale, adică acelea care produc mai mult decât se consumă la nivel local și deci au, teoretic, capacitate de a atrage resurse în comunitate.

Prin intermediul acestei tehnici putem identifica, la nivelul economiei locale, sectoarele cu potențial - a căror producție de bunuri sau servicii este probabil să fie "exportată", nu neapărat în sensul comun al termenului – ne referim aici la probabilitatea ca bunurile sau serviciile să fie utilizate de către rezidenții altor zone - exterioare județului.

Acest coeficient ne permite să determinăm în ce măsură un anumit sector al economiei locale are o situație generală mai bună sau mai proastă față de zona de referință cu care este comparat ceea ce arată un grad ridicat de **specializare**.

Din punctul de vedere al unei strategii de dezvoltare economică, coeficientul locațional poate indica natura, diversitatea și **concentrarea** activității economice dintr-o anumită arie.

Acolo unde diversificarea este unul dintre obiectivele strategice, coeficientul locațional poate indica în care sectoare ale economiei locale pot fi realizate eforturi pentru expansiunea acestora - există posibilitatea ca unele sectoare economice să fie subreprezentate ori să existe o supra-specializare într-o anumită industrie, ceea ce pot reprezenta pericole la adresa economiei locale.

Compararea valorilor coeficienților locaționali (de specializare) obținute în diferite perioade poate arăta dacă zona devine mai mult sau mai puțin specializată de-a lungul timpului, în acest fel putându-se evalua impactul politicilor economice implementate asupra competitivității, ori se poate prezice impactul potențial al acestora asupra forței de muncă din anumite sectoare.

Interpretarea rezultatelor

Coeficientul poate avea valori mai mici, mai mari sau egale cu 1. Un coeficient sub 1 arată că domeniul respectiv nu produce suficient la nivel local încât să acopere cererea, indicând că în aceste zone au loc importuri pentru a acoperi nevoile locale. De obicei, o valoare subunitară a coeficientului arată că sectorul respectiv este subreprezentat comparativ cu nivelul de referință (în cazul nostru economia națională). În acest caz se poate spune că sectorul respectiv servește cel mult cererea locală pentru producerea acelor bunuri și servicii (în cazul în care coeficientul este apropiat de o valoare unitară).

O valoare unitară a coeficientului (sau foarte apropiată de valoarea 1) ne poate sugera faptul că cererea locală pentru bunurile și serviciile produse/oferte de acel segment/sector este satisfăcută luând în considerare standardul constituit de nivelul de referință. Se poate considera totuși că sectorul respectiv nu este unul ale cărui bunuri și servicii să fie distribuite către alte zone din afara economiei locale.

O valoare supraunitară a coeficientului arată că activitățile sectorului sunt concentrate la nivel local, acest lucru însemnând că sectorul respectiv produce și pentru alte zone, cel puțin pentru cele cu care s-a efectuat comparația. Acest coeficient arată că procentul angajaților (al cifrei de afaceri) de la nivel local este mai mare decât cel al zonei de referință, în acest caz existând o foarte mare probabilitate ca bunurile și serviciile produse de aceste sectoare să fie exportate, ceea ce poate însemna valoare adăugată ridicată, ce servește intereselor comunității.

Pentru a calcula acest coeficient am utilizat clasificarea INS și datele pe anii 2008 și 2013 (provenite din aceeași sursă) luând în considerare numărul de angajați pe sectoare, iar ca arie de referință am ales nivelul național.

Motivul alegerii nivelului de referință este dat de comparabilitatea datelor precum și de importanța/validitatea ariei de comparație (una redusă în cazul regiunii).

Motivația alegerii perioadelor este aceea că 2008 a fost ultimul an de creștere economică anterior crizei financiare, iar 2013 este ultimul an încheiat, cu ultimele date disponibile.

Gradul de concentrare al sectoarelor economiei

	Salariați 2013	CL cifra de afaceri 2012	CL 2013	Evoluție angajați 08-13
Agricultură, silvicultură și pescuit	1270	nd	1,34	-1,32
Industria extractivă	244	0,54	0,34	3,83
Industria prelucrătoare	16308	1,15	1,46	-19,67
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	244	0,14	0,38	-33,15
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	958	0,58	1,28	-33,47
Construcții	2329	0,80	0,80	-23,39

Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	7823	1,19	0,94	-5,06
Transport și depozitare	1852	1,50	0,74	6,81
Hoteluri și restaurante	1438	1,95	1,28	5,97
Informații și comunicații	549	0,89	0,46	14,38
Intermedieri financiare și asigurări	544	nd	0,58	-29,90
Tranzacții imobiliare	71	0,39	0,24	-21,11
Activități profesionale, științifice și tehnice	760		0,56	-9,74
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	808		0,47	14,29
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	1837	nd	1,00	-13,39
Învățământ	3935	1,49	1,10	-10,73
Sănătate și asistență socială	3027	0,31	0,93	-5,99
Activități de spectacole, culturale și recreative	555	0,49	1,02	95,42
Alte activități de servicii	114	nd	0,35	58,33

Sursa: calcule proprii pe baza datelor INS

Sectoarele cu coeficient supraunitar, deci cu un nivel ridicat de concentrare, ale județului sunt:

- agricultură, silvicultură și pescuit,
- industria prelucrătoare,
- distribuția apei, salubritate,
- hoteluri și restaurante,
- învățământ,
- activități de spectacole, culturale și recreative.

Toate aceste sectoare cumulează peste 54% din forța de muncă a județului.

Datele coeficienților locaționali obținute de pe urma analizei structurii forței de muncă confirmă specializarea zonei în prelucrare (textile etc), agricultură și turism.

Cum era de așteptat cel mai ridicat coeficient de specializare îl are industria prelucrătoare – 1,46 – într-o insignifiantă diminuare față de anul 2008. Acesta este și domeniul care angajează cea mai mare parte a forței de muncă a județului (36,5%).

Sectorul agricultură are de asemenea un grad relativ ridicat de specializare dar este redus ca pondere în cadrul totalului salariaților, sub 3% din total - în acest caz datele trebuie corelate și cu cele ale persoanelor ocupate în agricultură.

Sectoarele Distribuția apei și salubritate, Administrație publică și apărare și cel al Învățământului au rolul de a furniza servicii membrilor comunității, satisfăcând cel mult cererea locală de servicii educaționale și acces la utilități și instituții publice.

Sectorul activități culturale și recreative a cunoscut o creștere a gradului de concentrare, de la 0,7 la 1,02. Gradul de specializare supraunitar este generat de strategiile și inițiativele autorităților locale în domeniul culturii – alocări importante din bugetele locale către acest domeniu (de ex. – Sfântu

Gheorghe este al doilea oraș din România ca și alocare de cheltuieli culturale/locuitor), inițiative ce au dublat gradul de ocupare în acest sector.

Sectorul comercial, care este al doilea mare angajator al județului (peste 17%), are un coeficient de specializare apropiat de 1, ceea ce arată că acesta, în medie, servește nevoile locale.

Am ales să dublăm analiza coeficientului locațional și să o extindem și la nivelul cifrei de afaceri. Metodologia de calcul este aceeași, însă datele referitoare la cifra de afaceri vin să întărească tendințele înregistrate de evoluția numărului de angajați. Rezultatele sunt afișate diferit în cazul unor sectoare, unde datele INS lipsesc sau sunt calculate pe calup de sectoare (Tranzacții imobiliare, alte servicii, activități profesionale).

Valorile coeficienților cifrei de afaceri confirmă specializarea în industria prelucrătoare și hoteluri și restaurante dar atrage atenția și asupra altor sectoare ce ar putea beneficia de asemenea de pe urma unei productivități ridicate: comerț și transport și depozitare.

Datele pozitive referitoare la gradul de concentrare/specializare trebuie privite cu prudență și coroborate cu nivelurile ratei șomajului și gradul de ocupare a populației active.

Datele coeficienților arată o specializare a județului în sectoare în care nivelul salariilor este sub media națională, atât sub media națională pe sector cât și sub nivelul salariului mediu net, cu o singură excepție – sectorul Distribuția apei și gestionarea deșeurilor a cărui valoare medie a salariului o depășește pe cea națională aferentă sectorului.

Variația diferențială (Shift share analysis)

Variația diferențială a numărului de angajați (sau a cifrei de afaceri) reprezintă diferența între ratele de creștere sau declin ale unui sector local comparativ cu creșterea sau declinul aceluiași sector din zona de referință, în cazul nostru nivelul național.

Acest indicator ne permite să observăm sectoarele economiei locale care au evoluat/performat mai bine decât la nivelul unității de referință (în acest caz, nivelul național) pe parcursul unei anumite perioade de timp.

Variația diferențială este un indicator al dinamicii evoluției sectoarelor, din moment ce se iau în considerare datele din 2 perioade diferite – în cazul nostru valorile din anul 2013 comparativ cu anul 2008.

Principala motivație a alegerii acestor perioade este de a identifica și posibilele influențe ale crizei economice asupra economiei locale – există posibilitatea ca unele sectoare să fi fost mai puternic afectate la nivel local decât la nivel național.

Principala menire a variației diferențiale este identificarea sectoarelor care au un avantaj competitiv față de aria de referință. Variația diferențială arată dacă evoluția economiei locale (prin sectoarele ei) are loc la o rată mai scăzută ori mai crescută decât cea așteptată.

Interpretarea datelor – valorile mai mari decât 0 ale coeficientului ne arată că domeniul poate prezenta un avantaj competitiv (ce poate fi explicat prin proximitate ridicată față de factorii de producție importanți, piețe de desfacere etc.) și se dezvoltă mult mai repede decât referința. Acest scor indică faptul că, în pofida trendului de la nivel național și la nivelul ramurii respective, există la nivel local factori latenți care avantajează ramura respectivă în raport cu referința.

Modul de calcul al indicatorului permite controlul impactului economiei naționale, dar și al evoluției ramurii, și izolarea eventualului avantaj competitiv de la nivel local.

Analiza de față evaluează performanța relativă a economiei județului Covasna în raport cu economia națională pe perioada 2008 – 2012, relevând evoluțiile generate de recesiunea economică.

Avantaje competitive

	Salariați 2013	VD cifra de afaceri 08-13	VD salariați 08-13	Evoluție angajați 08-13
Agricultură, silvicultură și pescuit	1270	nd	0,09	-12,42
Industria extractivă	244	-0,48	0,14	-1,32
Industria prelucrătoare	16308	-0,14	-0,03	3,83
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	244	-0,93	-0,10	-19,67
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	958	-0,05	-0,12	-33,15
Construcții	2329	0,04	0,17	-33,47
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	7823	-0,15	-0,03	-23,39
Transport și depozitare	1852	-0,13	0,19	-5,06
Hoteluri și restaurante	1438	-0,03	0,12	6,81
Informații și comunicații	549	0,23	0,17	5,97
Intermedieri financiare și asigurări	544	nd	-0,17	14,38
Tranzacții imobiliare	71	-0,26	-0,14	-29,90
Activități profesionale, științifice și tehnice	760		-0,11	-21,11
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	808		0,34	-9,74
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	1837	nd	0,01	14,29
Învățământ	3935	-0,12	-0,02	-13,39
Sănătate și asistență socială	3027	-0,59	0,02	-10,73
Activități de spectacole, culturale și recreative	555	-0,31	0,59	-5,99
Alte activități de servicii	114	nd	0,96	95,42

Sursa: calcule proprii pe baza datelor INS

Datele variației diferențiale a numărului de angajați arată evoluții mai bune decât cele ale nivelului național pentru comunitate în 11 din cele 19 sectoare însă valorile nu sunt unele ridicate.

Cele mai importante din sectoare cu variație diferențială pozitivă și un număr relativ ridicat de salariați sunt:

- Agricultură și silvicultură;
- Construcții;
- Transport și depozitare;
- Hoteluri și restaurante
- Administrație publică și apărare;
- Sănătate și asistență socială.

Deși multe ca număr, sectoarele cu variație diferențială pozitivă implică doar 34% din totalul forței de muncă a județului.

De menționat că dacă nu luăm în considerare componenta sector public, procentul de salariați angrenați în activități cu evoluție mai bună decât a nivelului național scade la 21% din totalul salariaților orașului.

Sectoarele cele mai importante din perspectiva salariaților - Industria prelucrătoare și Comerțul sunt într-o ușoară pierdere de competitivitate (valoarea indicatorului = -0,03).

În ceea ce privește variația diferențială a cifrei de afaceri, aceasta vine să confirme valorile în scădere pentru sectoarele ce polarizează cea mai mare parte a forței de muncă. Dacă în cazul salariaților numărul sectoarelor cu valori pozitive era de 9, cifra de afaceri reduce acest număr la doar 2 și confirmă evoluția bună doar pentru sectorul Informații și comunicații.

Corelarea valorilor coeficientului locațional și a variației diferențiale a numărului de angajați. Identificarea sectoarelor dezvoltate și a celor în declin.

Următorul pas al analizei este legat de corelarea celor doi coeficienți analizați până acum și elaborarea unui tabel realizat pe patru cadrane unde ramurile sunt diferențiate în funcție de rezultatele identificate.

Specializare și avantaje competitive

	Salariați 2013	CL 2013	VD salariați 08-13
Agricultură, silvicultură și pescuit	1270	1,34	0,09
Industria extractivă	244	0,34	0,14
Industria prelucrătoare	16308	1,46	-0,03
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	244	0,38	-0,10
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	958	1,28	-0,12
Construcții	2329	0,80	0,17
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	7823	0,94	-0,03
Transport și depozitare	1852	0,74	0,19

Hoteluri și restaurante	1438	1,28	0,12
Informații și comunicații	549	0,46	0,17
Intermedieri financiare și asigurări	544	0,58	-0,17
Tranzacții imobiliare	71	0,24	-0,14
Activități profesionale, științifice și tehnice	760	0,56	-0,11
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	808	0,47	0,34
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	1837	1,00	0,01
Învățământ	3935	1,10	-0,02
Sănătate și asistență socială	3027	0,93	0,02
Activități de spectacole, culturale și recreative	555	1,02	0,59
Alte activități de servicii	114	0,35	0,96

Sursa: calcule proprii pe baza datelor INS

Gruparea sectoarelor în cele 4 cadrane se face pe baza valorilor înregistrate în cazul celor 2 variabile. Ținem să menționăm că tipologia clasificării sectoarelor (denumirea categoriilor) este proprie acestei analize. Astfel:

- **Sectoarele în dezvoltare** – sunt acele sectoare cu un grad de concentrare ridicat (coeficient de localizare >1) și evoluție pozitivă de-a lungul perioadei analizate (variație diferențială >0). Acestea sunt sectoarele în care pot fi identificate avantaje competitive și comparative, iar pe termen mediu sunt cele pe care comunitatea trebuie să pună accent pentru a se diferenția de competitorii săi.
- **Sectoare în transformare** - sunt acele sectoare cu un grad de concentrare ridicat (coeficient de localizare >1) și evoluție negativă de-a lungul perioadei analizate (variație diferențială <0). Acestea sunt sectoarele cu un grad de importanță ridicat, în care sunt implicați o mare parte a numărului de angajați de la nivel local, sectoare care au fost afectate de perioada de criză. Cu atenția necesară, ele pot deveni competitive.
- **Sectoare cu potențial** - sunt acele sectoare cu un grad de concentrare scăzut (coeficient de localizare <1) și evoluție pozitivă de-a lungul perioadei analizate (variație diferențială >0). Aceste sectoare, deși nu au o concentrare ridicată (din diferite motive – nu există tradiție la nivelul comunității, ori este vorba de industrii restructurate în trecut), au o evoluție pozitivă de-a lungul perioadei analizate. Interpretarea datelor în acest caz trebuie făcută cu atenție – există posibilitatea ca variația diferențială să fie pozitivă datorită faptului că sectorul a scăzut într-un ritm mai puțin alert decât al zonei de referință – astfel că trebuie analizată situația fiecărui sector în parte pentru a putea identifica dacă acesta este de perspectivă sau nu.
- **Sectoare în declin** - sunt acele sectoare cu un grad de concentrare scăzut (coeficient de localizare <1) și evoluție negativă de-a lungul perioadei analizate (variație diferențială <0). Aceste sectoare sunt problematice, mai ales în cazul în care implică un număr ridicat de angajați. O analiză atentă a sectoarelor din această categorie ne poate dezvălui probleme structurale ale economiei.

Tabelul celor 4 cadrane

Concentrare Ridicată CL>1	Necompetitiv Variația diferențială < 0	Competitiv Variația diferențială > 0	Concentrare Ridicată CL>1
	SECTOARE ÎN TRANSFORMARE <ul style="list-style-type: none"> • Industria prelucrătoare • Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor • Învățământ 	SECTOARE ÎN DEZVOLTARE <ul style="list-style-type: none"> • Agricultură, silvicultură și pescuit • Hoteluri și restaurante • Activități de spectacole, culturale și recreative 	
Concentrare scăzută CL< 1	Necompetitiv Variația diferențială < 0	Competitiv Variația diferențială > 0	Concentrare scăzută CL< 1
	SECTOARE ÎN DECLIN <ul style="list-style-type: none"> • Comerț • Producția și furnizarea de energie electrică și termică • Intermedieri financiare și asigurări • Tranzacții imobiliare • Activități profesionale, științifice și tehnice 	SECTOARE CU POTENȚIAL <ul style="list-style-type: none"> • Informații și comunicații • Construcții • Transport și depozitare • Activități de servicii administrative și activități de servicii suport • Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public • Sănătate și asistență socială • Alte activități de servicii • Industria extractivă 	

Agregarea datelor celor 2 indicatori ne arată că la nivelul județului există o distribuție interesantă a sectoarelor în cele 4 cadrane și ne permită să tregem următoarele **concluzii**:

20% din totalul angajaților activează în **sectoare în declin**:

- Comerț;
- Producția și furnizarea de energie electrică și termică;
- Intermedieri financiare și asigurări;
- Tranzacții imobiliare;
- Activități profesionale, științifice și tehnice;

Prezența sectorului comercial în rândul celor aflate în declin este de natură a surprinde și reprezintă o problemă importantă, acest sector generând aproape jumătate din cifra de afaceri a județului. Valorile coeficienților sunt aproape de limitele care îl puteau face să se situeze în altă categorie, de aceea afirmăm că situația poate fi una conjuncturală ce se poate schimba într-o perioadă scurtă.

Motivele pentru care sectorul comercial este unul în declin îl constituie nivelul redus al veniturilor salariaților (aspect identificat în analiza asupra veniturilor salariaților).

Nivelurile reduse ale veniturilor au o influență negativă și asupra serviciilor de intermediari financiare și asigurări, aflate și ele în declin. O economie se dezvoltă ajutată de un sistem financiar puternic.

Specificul economiei, dominat de o industrie prelucrătoare constituită dintr-un număr redus de mari angajatori în domenii cu venituri salariale reduse contribuie la o putere de cumpărare redusă ceea ce afectează cererea de bunuri și servicii de la nivelul comunității.

Veniturile reduse au un efect și asupra pieței imobiliare – aceasta este neatractivă și implicit subdezvoltată.

Doar 7% dintre salariați activează în **sectoarele aflate în dezvoltare**:

- Agricultură, silvicultură și pescuit;
- Hoteluri și restaurante;
- Activități de spectacole, culturale și recreative.

Prin prisma faptului că numărul de salariați al acestor sectoare este unul redus, eforturile comunității trebuie să se concentreze spre creșterea ponderii acestora în economia locală din moment ce ele se dovedesc competitive. Trebuie reamintit aici că sectorul Hoteluri și restaurante are o productivitate a angajaților peste media națională a sectorului.

Totuși, comunitatea trebuie să accepte limitele dezvoltării acestor sectoare și faptul că ele nu generează o cifra de afaceri cu adevărat importantă la nivelul județului – 2% din total CA pe județ este generată în sectorul Hoteluri și restaurante. Pentru sectorul agricol și cel cultural și recreativ nu există date, dar pot fi asimilate datele legate de producția agricolă (parte a studiului nostru).

Zona sectoarelor în dezvoltare este aceea unde pot fi identificate domeniile cu potențial de clusterizare ridicat. La momentul de față există inițiative concrete de funcționalizare a clusterelor, funcționalizarea acestora reprezentând una din provocările perioadei următoare.

La nivelul zonei există un număr important de sectoare cu o evoluție pozitivă începând cu 2008, unele dintre ele **cu potențial**.

Sectorul informații și comunicații este unul *de perspectivă*, fiind unul din puținele sectoare care a crescut în perioada de criză și poate reprezenta o potențială sursă de avantaj competitiv. Dimensiunea redusă dar și specificul sectorului educațional local îi reduc pentru moment potențialul de dezvoltare la o scară mai mare, dar, cu inițiative potrivite, acesta poate prospera.

Industria extractivă intră în această categorie doar datorită faptului că analiza s-a concentrat efectiv pe perioada 2008-2012. Analizând datele din perspectiva temporală mai largă, acest tip de industrie

este unul în declin, dar care poate deține factori latenți ce pot fi exploatați ulterior, în situația în care situația o va cere. Comunitatea însă nu trebuie să aștepte o asemenea oportunitate, ci să-și urmeze drumul în redefinirea specificului economic. Fostele zone miniere trebuie reconvertite și refuncționalizate.

Sectorul construcțiilor intră în această categorie deoarece pierderea procentuală de locuri de muncă a fost mai mică decât cea de la nivel național (23% vs 26%), lucru valabil și pentru celelalte sectoare din această categorie, cu 2 excepții – informații și comunicații și alte activități de servicii.

Cea mai mare parte a angajaților activează în **sectoare aflate în transformare (47%)**, acele sectoare care sunt într-o pierdere de competitivitate dar sunt concentrate la nivel local.

Industria prelucrătoare este unul din sectoarele aflate în transformare. Valoarea variației diferențiale este foarte aproape de punctul de referință. Problema sectorului este una mai delicată și trebuie tratată cu atenție - ținând cont de faptul că indicatorii arată că după ce a trecut printr-un șoc puternic (a pierdut 20% din angajați în perioada crizei), industria este pe un trend ascendent – creșterea cifrei de afaceri nominale, ceea ce înseamnă o creștere a nivelului productivității angajaților – sursă de avantaj competitiv. Din acest motiv vom realiza o analiză la nivelul codurilor CAEN pentru a identifica exact activitățile economiei covășnene care sunt competitive.

Datele arată că economia nu reușește momentan să găsească soluții alternative la industria prelucrătoare – în termeni de produs brut și angajați. Comunitatea trebuie să-și cultive însă tradițiile și avantajele în sectoarele încă puțin dezvoltate, dar competitive, pentru a crea un lanț economic în care să fie cuprinse mai multe domenii și implicit mai multă forță de muncă, asumându-și faptul că acesta este un proces de lungă durată.

Analiza performanței la nivel de activități ale economiei

Analiza realizată la nivelul sectoarelor a fost completată cu una la nivelul codurilor CAEN, pentru a identifica mai exact acele activități cu potențial și avantaje competitive. Aceasta vine să explice scorurile înregistrate la nivel de sector. Principala motivație pentru care Industria prelucrătoare este un sector în pierdere de competitivitate se datorează, după cum putem observa în tabelul de mai jos, evoluției negative în perioada de criză a firmelor din domeniul fabricării de îmbrăcăminte.

De asemenea, relaționat cu analiza de la nivelul sectoarelor, putem observa evoluția negativă a sectorului comercial și din valorile CAEN-urilor aferente acestui sector, activitățile comerciale cu cei mai mulți angajați fiind în pierdere de competitivitate (cu excepția comerțului cu material lemnos și cel cu ridicata de piese pentru autovehicule).

Este de remarcat însă că economia județului are un set de activități care posedă avantaje comparative și competitive, identificabile în tabelul de mai jos:

Analiza performanței – activități ale economiei (coduri CAEN)

Cifra de afaceri CV 2013	Salariații CV 2013	cod CAEN	Denumire activitate	CL 2013	SSA	% din CA national CAEN	% din CA local
346.809.940	4.489	1413	Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (exclusiv lenjeria de corp)	5,68	-0,23	5,80	6,71
37.601.334	1.556	2931	Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule	3,35	1,02	0,28	0,73
206.986.176	1.544	4711	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi și tutun	1,08	-0,26	0,46	4,01
327.310.470	1.253	4941	Transporturi rutiere de mărfuri	1,09	-1,36	1,21	6,33
104.176.985	1.140	4120	Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale	0,94	-0,15	0,39	2,02
591.862.854	1.063	4754	Comerț cu amănuntul al articolelor și aparatelor electrocasnice, în magazine specializate	20,71	-0,25	15,62	11,45
73.663.581	794	1610	Tăierea și rindeluirea lemnului	3,44	-0,33	1,05	1,43
80.396.834	782	1071	Fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie	1,80	-0,13	1,80	1,56
388.186.192	664	1051	Fabricarea produselor lactate și a brânzeturilor	7,99	0,22	9,91	7,51
91.256.355	627	0220	Exploatarea forestieră	6,09	-0,26	4,45	1,77
29.457.151	458	1623	Fabricarea altor elemente de dulgherie și tâmplărie, pentru construcții	5,75	0,21	2,37	0,57
19.781.568	431	3811	Colectarea deșeurilor nepericuloase	1,91	0,53	0,74	0,38
86.825.070	428	2562	Operațiuni de mecanică generală	4,67	0,61	3,75	1,68
69.369.322	405	1330	Finisarea materialelor textile	19,72	1,03	15,30	1,34
99.676.281	381	4673	Comerț cu ridicata al materialului lemnos și a materialelor de construcție și echipamentelor sanitare	1,43	0,06	0,63	1,93
98.661.113	363	4632	Comerț cu ridicata al cărnii și produselor din carne	7,53	0,88	1,90	1,91
21.955.591	361	3600	Captarea, tratarea și distribuția apei	1,31	-0,50	0,65	0,42
31.173.955	360	3109	Fabricarea de mobilă n.c.a.	0,90	-0,35	0,41	0,60
108.037.988	343	1011	Prelucrarea și conservarea cărnii	2,43	-0,42	2,08	2,09
31.146.487	342	5610	Restaurante	0,68	-0,53	0,69	0,60
22.063.847	337	4520	Întreținerea și repararea autovehiculelor	1,10	-0,26	0,55	0,43
29.208.362	325	5510	Hoteluri și alte facilități de cazare similare	1,25	-0,16	0,87	0,57
40.067.384	308	2712	Fabricarea aparatelor de distribuție și control a electricității	5,95	-0,27	1,87	0,78
32.652.216	296	0210	Silvicultura și alte activități forestiere	1,51	-0,19	1,32	0,63
36.273.265	296	3240	Fabricarea jocurilor și jucăriilor	25,31	0,67	26,83	0,70
15.310.776	264	5630	Baruri și alte activități de servire a băuturilor	1,20	-0,54	0,93	0,30
86.953.304	263	4619	Intermedieri în comerțul cu produse diverse	2,32	-0,12	1,42	1,68
30.699.229	239	4719	Comerț cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse nealimentare	0,81	-0,22	0,55	0,59
9.514.230	235	8010	Activități de protecție și gardă	0,27	0,34	0,31	0,18
88.795.282	219	4690	Comerț cu ridicata nespecializat	1,02	-0,35	0,61	1,72
52.259.838	212	2222	Fabricarea articolelor de ambalaj din material plastic	4,43	-0,34	2,72	1,01
121.752.819	202	4639	Comerț cu ridicata nespecializat de produse alimentare, băuturi și tutun	0,77	-0,02	0,55	2,36
13.915.457	202	3299	Fabricarea altor produse manufacturiere n.c.a.	5,95	0,87	2,44	0,27
19.992.534	197	2511	Fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice	0,69	0,07	0,30	0,39
67.474.631	195	4773	Comerț cu amănuntul al produselor farmaceutice, în magazine specializate	0,69	0,40	0,47	1,31
112.522.931	190	4531	Comerț cu ridicata de piese și accesorii pentru autovehicule	1,54	0,53	1,47	2,18
117.328.706	189	1721	Fabricarea hârtiei și cartonului ondulat și a ambalajelor din hârtie și carton	3,73	-0,18	6,19	2,27
17.518.839	171	4322	Lucrări de instalații sanitare, de încălzire și de aer condiționat	0,62	-0,27	0,37	0,34

25.371.871	170	4211	Lucrări de construcții a drumurilor și autostrăzilor	0,54	0,01	0,21	0,49
125.364.290	168	2399	Fabricarea altor produse din minerale nemetalice, n.c.a.	10,72	0,21	14,10	2,43
8.754.236	155	8299	Alte activități de servicii suport pentru întreprinderi n.c.a.	0,76	-0,37	0,29	0,17
24.907.024	154	2599	Fabricarea altor articole din metal n.c.a.	4,04	0,06	3,11	0,48
12.156.594	139	1629	Fabricarea altor produse din lemn; fabricarea articolelor din plută, paie și din alte materiale vegetale împletite	3,38	-0,44	2,19	0,24
22.379.115	134	4778	Comerț cu amănuntul al altor bunuri noi, în magazine specializate	1,19	0,39	0,64	0,43
13.361.393	132	4321	Lucrări de instalații electrice	0,53	-0,23	0,21	0,26
7.147.388	129	6920	Activități de contabilitate și audit financiar; consultanță în domeniul fiscal	0,86	-0,29	0,37	0,14
10.141.009	126	7112	Activități de inginerie și consultanță tehnică legate de acestea	0,38	-0,12	0,12	0,20
20.553.030	119	1729	Fabricarea altor articole din hârtie și carton n.c.a.	11,94	-0,20	7,86	0,40
7.861.553	118	1061	Fabricarea produselor de morărit	1,36	0,27	0,25	0,15
10.117.415	118	4932	Transporturi cu taxiuri	0,82	0,32	1,51	0,20
7.906.101	114	4931	Transporturi urbane, suburbane și metropolitane de călători	0,41	0,08	0,28	0,15
11.607.683	109	2229	Fabricarea altor produse din material plastic	1,22	-0,26	0,40	0,22
25.108.171	101	7022	Activități de consultanță pentru afaceri și management	0,33	-0,71	0,29	0,49
7.557.869	101	1412	Fabricarea de articole de îmbrăcăminte pentru lucru	2,95	-0,37	2,07	0,15
22.218.061	100	4532	Comerț cu amănuntul de piese și accesorii pentru autovehicule	0,92	-0,47	0,70	0,43
31.693.510	100	0113	Cultivarea legumelor și a pepenilor, a rădăcinoaselor și tuberculilor	4,27	0,32	6,66	0,61
7.981.470	99	5813	Activități de editare a ziarelor	3,91	0,44	2,61	0,15
16.439.665	92	2813	Fabricarea de pompe și compresoare	6,88	-0,03	5,00	0,32
60.068.905	86	4637	Comerț cu ridicata cu cafea, ceai, cacao și condimente	4,52	1,84	4,79	1,16
35.034.772	57	4791	Comerț cu amănuntul prin intermediul caselor de comenzi sau prin Internet	1,39	-3,80	2,03	0,68
7.642.980	54	1813	Servicii pregătitoare pentru pretipărire	10,41	0,45	6,85	0,15
11.712.733	48	1624	Fabricarea ambalajelor din lemn	3,63	-0,52	4,86	0,23
2.671.636	48	5520	Facilități de cazare pentru vacanțe și perioade de scurtă durată	2,11	-0,19	1,26	0,05

Analiza realizată la nivelul codurilor CAEN, pe baza datelor de la Oficiul Județean al Registrului Comerțului ne dezvăluie următoarea situație:

- 22802 salariați din totalul de 30348 sunt angrenați în activități cu CL mai mare ca 1 – deci activități concentrate la nivel local
- aceste activități concentrate generează o cifră de afaceri de 4.057.617.548 lei din totalul de 5.168.038.721 la nivelul anului 2012 – ceea ce înseamnă 80% din CA totală
- gradul ridicat de concentrare nu este dublat însă de competitivitate – doar 5107 angajați (17% din total) activează în activități cu Variație diferențială pozitivă mai mare ca 0. Activitățile competitive generează doar 13% din totalul cifrei de afaceri locale.

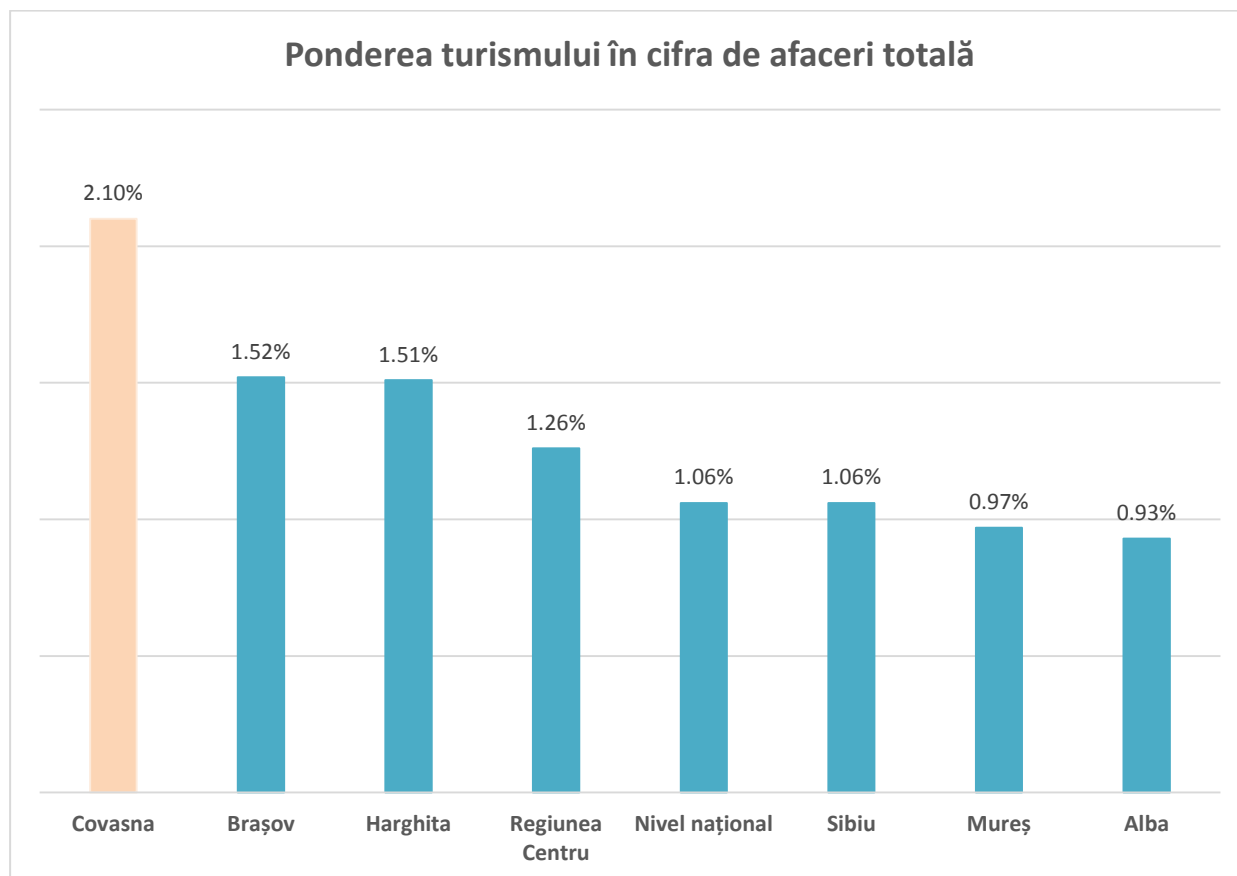
O activitate de tradiție și conformă cu specificul resurselor - Fabricarea de mobilă – implicând la nivelul lui 2013 un număr de 360 angajați, se află în declin, sectorul prelucrării lemnului și CAEN-urile asociate acestuia nu au o situație bună din perspectiva cifrei de afaceri sau a evoluției numărului de angajați. De asemenea comerțul cu amănuntul al produselor alimentare se află în declin, un consum redus poate sugera scăderea puterii de cumpărare.

Am decis să atașăm tabelului și procentul din Cifra de afaceri pe care fiecare activitate îl generează – la nivel național, din cifra de afaceri a CAEN-ului respectiv – și la nivel local din totalul cifrei de afaceri județene. Putem observa astfel importanța unora din agenții economici, la nivel național și județean.

**Datele utilizate pentru analiza realizată la nivelul codurilor CAEN provin de la OJRC și cuprind doar firmele înregistrate în județul Covasna. Firmele administrate de DGAMC (Direcția Generală pentru Administrarea Marilor Contribuabili) nu sunt parte a acestei analize. De asemenea, firmele cu sediul principal în alte localități dar cu puncte de lucru în județ nu figurează în analiză.*

Turism

În județul Covasna sectorul turism (hoteluri și restaurante) reprezintă 2,1% din cifra de afaceri a județului. Deși la prima vedere procentul pare mic, el trebuie pus în context: este peste media națională (1,06%), peste Regiunea Centru (1,26%) și peste toate celelalte județe din regiune.

Structuri de primire turistică

În anul 2014, în județul Covasna existau un număr de 148 unități de cazare funcționale care ofereau un număr total de 5.335 de locuri de cazare din care 15 hoteluri, 5 moteluri, 6 vile turistice, o cabană turistică, 4 campinguri, 92 de pensiuni turistice și 8 de pensiuni agroturistice (vezi Tabel 1).

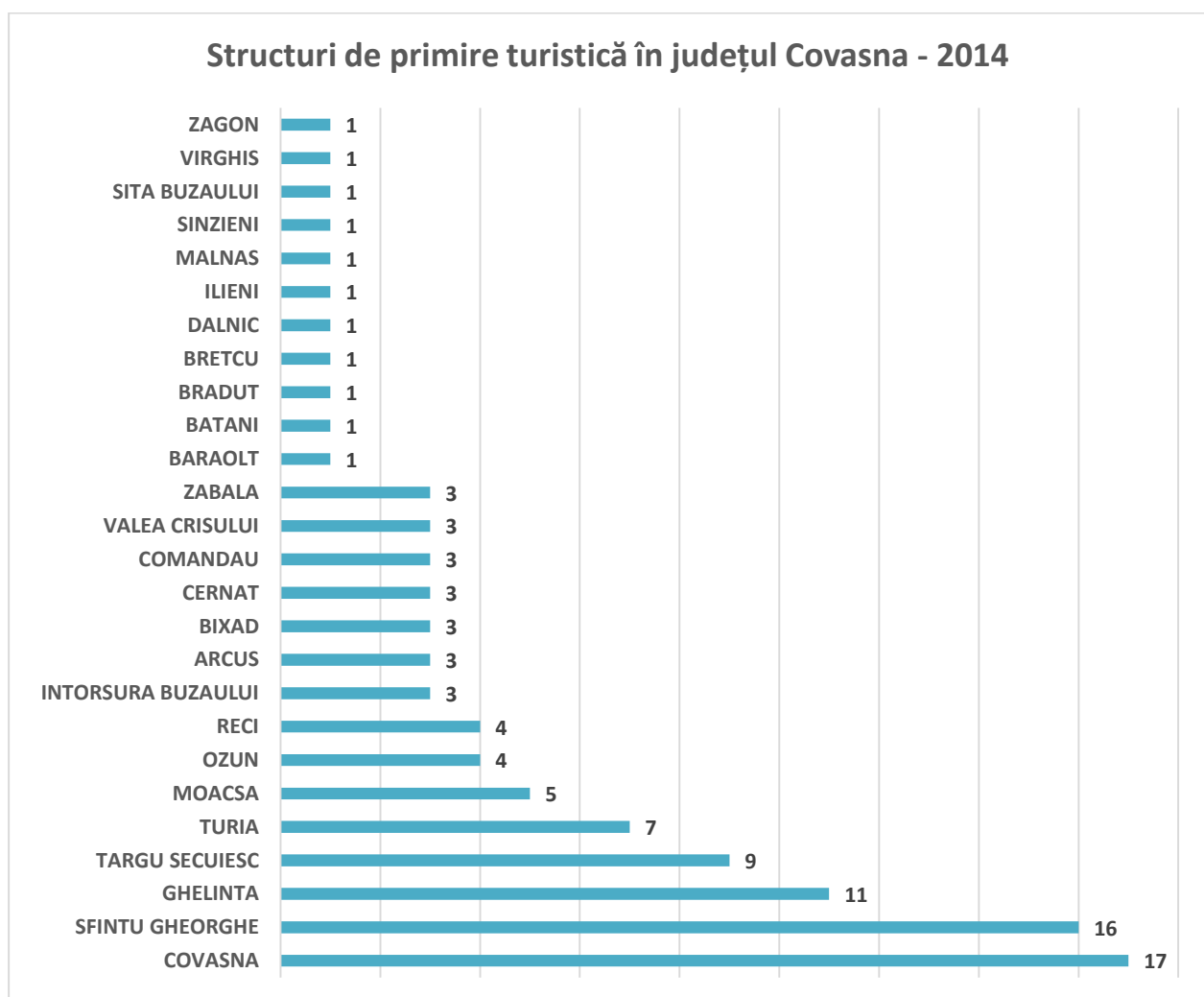
Tabel 1 – Unități de cazare

	România	Regiunea Centru	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
Total	6130	1745	140	787	148	321	273	119
Hoteluri	1456	254	15	112	15	23	50	39
Hosteluri	204	41	1	23	1	5	5	6
Moteluri	212	44	7	8	5	6	16	3
Vile turistice	624	116	6	79	6	4	18	3
Cabane turistice	162	58	7	28	1	12	4	6
Bungalouri	242	25	0	2	0	10	12	1

Sate de vacanță	9	3	0	2	0	0	1	0
Campinguri	52	12	1	2	2	2	4	1
Popasuri turistice	25	4	0	0	1	1	2	0
Căsuțe turistice	53	19	0	3	2	13	1	0
Tabere școlare	62	20	3	1	2	2	3	9
Pensiuni turistice	1323	484	25	226	23	87	100	23
Pensiuni agroturistice	1665	963	75	299	48	456	57	28
Densitate unități de cazare (la 100 km²)	2,57	5,12	2,24	14,67	2,83	4,84	4,07	2,19
Pondere unități de cazare raportat la nivel național	100%	28,5%	2,3%	12,8%	1,7%	5,2%	4,5%	1,9%
Pondere unități de cazare raportat la regiunea Centru	-	100%	8,0%	45,1%	6,0%	18,4%	15,6%	6,8%

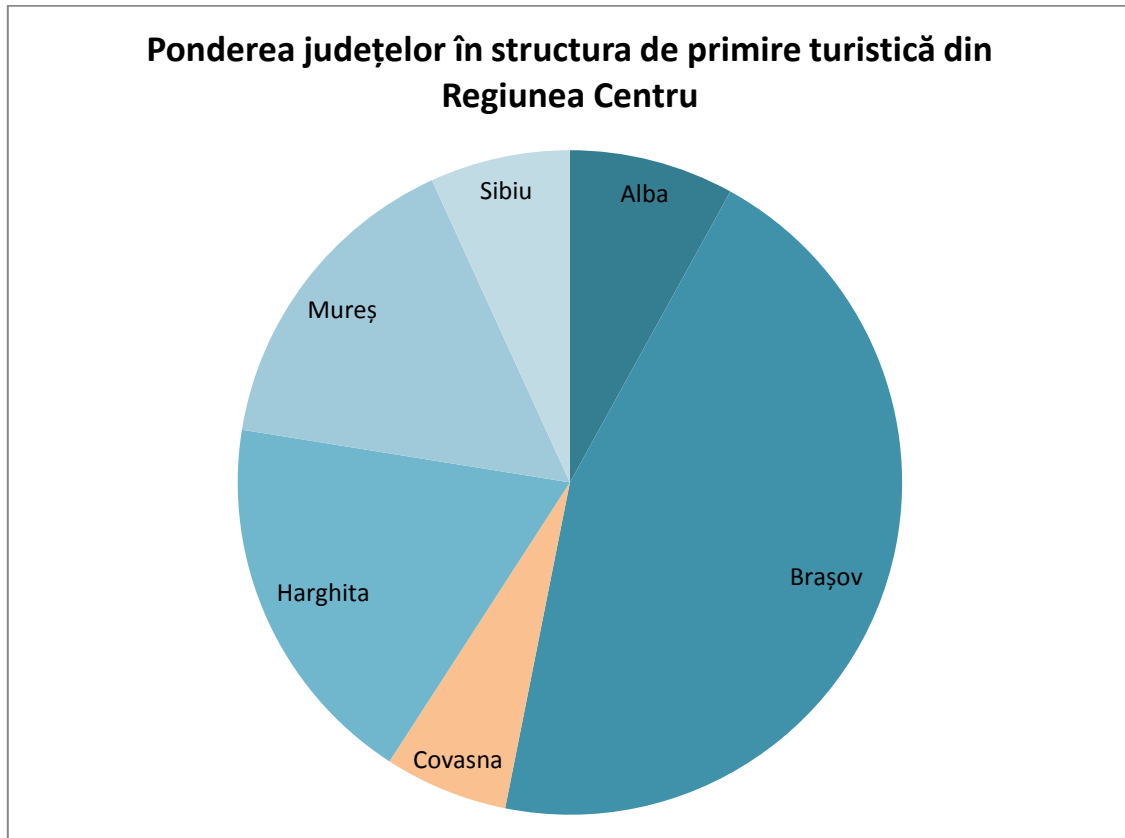
Sursa: prelucrare proprie după date INS

În interiorul județului, orașele Covasna și Sfântu Gheorghe dețin împreună o treime din capacitatea de cazare a județului.

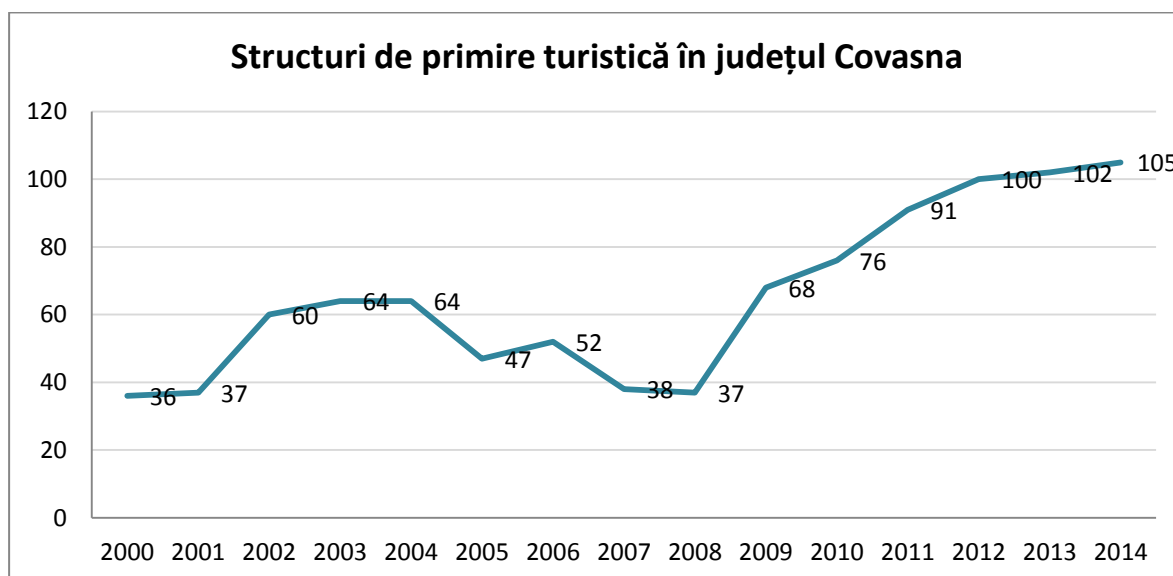
Sursa: prelucrare proprie după date INS

Densitatea unităților de cazare din județul Covasna este de 2,8 la 100 km² față de 5,1 la nivelul regiunii Centru, 2,5 la nivel național și 4,8 în județul Harghita. Județul Covasna deține doar 1,7% din structurile de primire turistică ale României și 6% din cele ale Regiunii Centru.

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Dacă analizăm evoluția acestor unități de cazare în ultimii 10 ani observăm un trend de creștere, în concordanță de altfel cu tendința la nivel național sau la nivelul regiunii Centru (v. Tabel 2).

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Tabel 2 – Unități de cazare

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nivel național	3900	4226	4710	4694	4840	5095	5222	5003	5821	6009	6130
Regiunea Centru	914	993	1223	1209	1268	1207	1188	1197	1526	1642	1745
Alba	29	27	41	46	50	62	67	100	113	121	140
Brașov	431	403	489	471	493	482	474	526	646	750	787
Covasna	64	47	52	38	37	68	76	91	100	102	105
Harghita	180	301	402	397	415	316	281	229	344	322	321
Mureș	96	104	119	120	121	107	123	142	214	235	273
Sibiu	114	111	120	137	152	172	167	109	109	112	119

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Capacitatea de cazare existentă în județul Covasna în anul 2014 este de 5.552 de locuri, cele mai multe dintre ele fiind în hoteluri (2594), campinguri (1120), pensiuni turistice (413) și pensiuni agroturistice (667) (v. Tabelul 3).

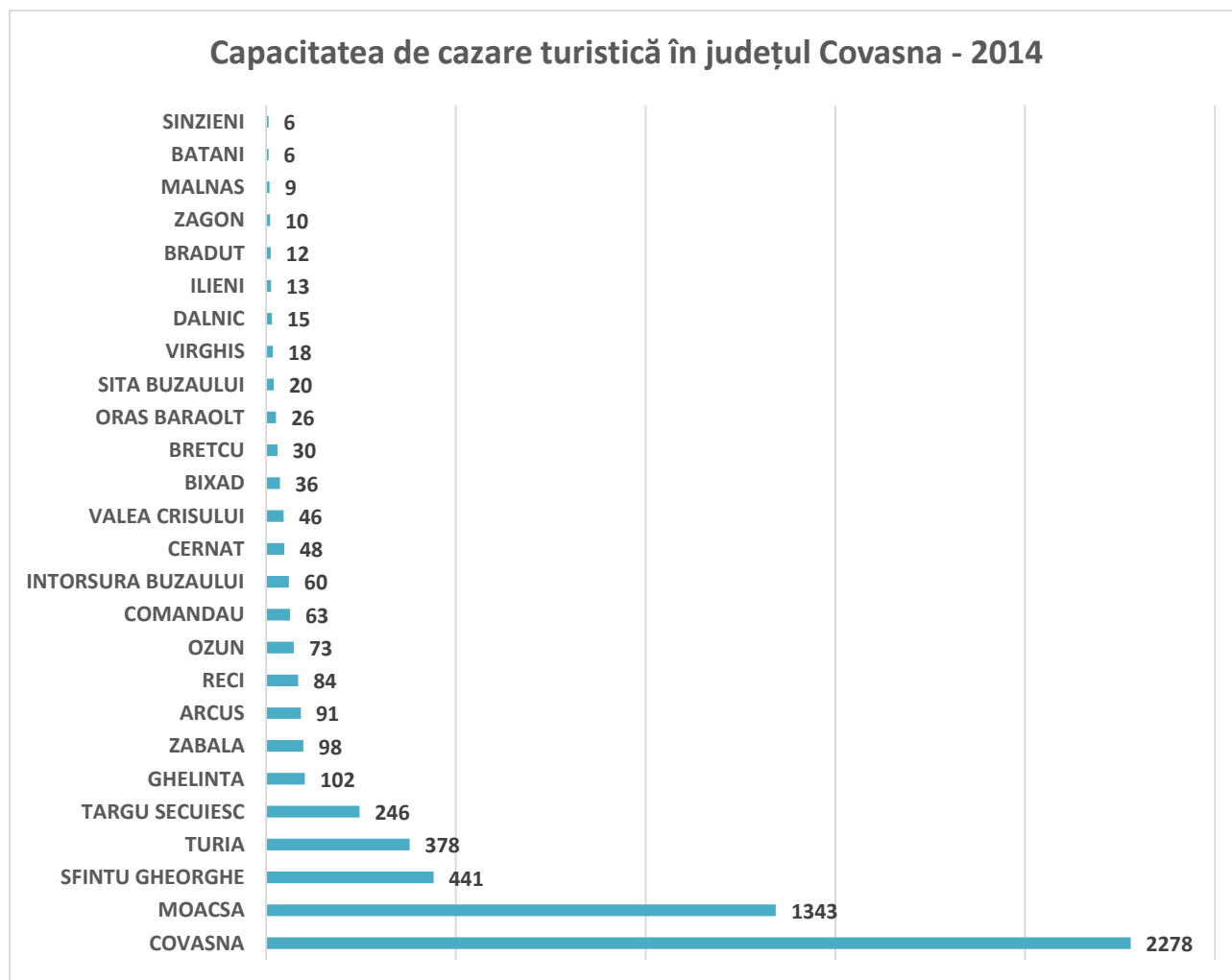
Tabel 3 – Capacitate de cazare 2014

	România	Regiunea Centru	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
Total	311288	60597	3858	26145	5552	8045	10450	6547
Pondere capacitate de cazare raportată la nivel național	100%	19,5%	1,2%	8,4%	1,8%	2,6%	3,4%	2,1%
Pondere capacitate de cazare raportată la regiunea Centru	-	100,0%	6,4%	43,1%	9,2%	13,3%	17,2%	10,8%
Hoteluri	185172	24516	927	10659	2594	2035	4505	3796
Hosteluri	9116	1819	18	1093	20	208	299	181

Moteluri	7883	1717	242	419	103	235	634	84
Vile turistice	13812	3089	182	1679	231	250	526	221
Cabane turistice	5128	1878	159	999	21	307	121	271
Bungalouri	2722	404	0	88	0	64	224	28
Sate de vacanță	717	237	0	112	0	0	125	0
Campinguri	12925	2242	53	402	1120	69	544	54
Popasuri turistice	2209	181	0	0	15	26	140	0
Căsuțe turistice	2398	776	0	188	106	470	12	0
Tabere școlare	9759	1749	274	50	262	97	381	685
Pensiuni turistice	27295	10103	497	4927	413	1746	2029	491
Pensiuni agroturistice	30480	11834	1506	5477	667	2538	910	736

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Județul Covasna deține doar 1,8% din capacitatea de cazare turistică a României și doar 9,2% din cea a Regiunii Centru. În interiorul județului, orașul Covasna deține aproape jumătate din locurile de cazare ale întregului județ.

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Fluxul turistic

Numărul total de turiști cazați în anul 2013 în județul Covasna a fost de 83.468, reprezentând 4,5% din turiștii cazați în Regiunea Centru și 1,1% din turiștii cazați în România.

Tabel 4 - Turiști cazați în 2013, în Regiunea Centru

	România	Regiunea Centru	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
Total sosiri	7943153	1859853	101869	834979	83468	114717	394834	329986
Pondere unități de cazare raportat la nivel național	100%	23,4%	1,3%	10,5%	1,1%	1,4%	5,0%	4,2%
Pondere unități de cazare raportat la regiunea Centru		100%	5,5%	44,9%	4,5%	6,2%	21,2%	17,7%
Ponderea turiștilor străini	21,6%	17,3%	16%	14,8%	12,1%	22,9%	17,2%	23,3%

Sursa: prelucrare proprie după date INS

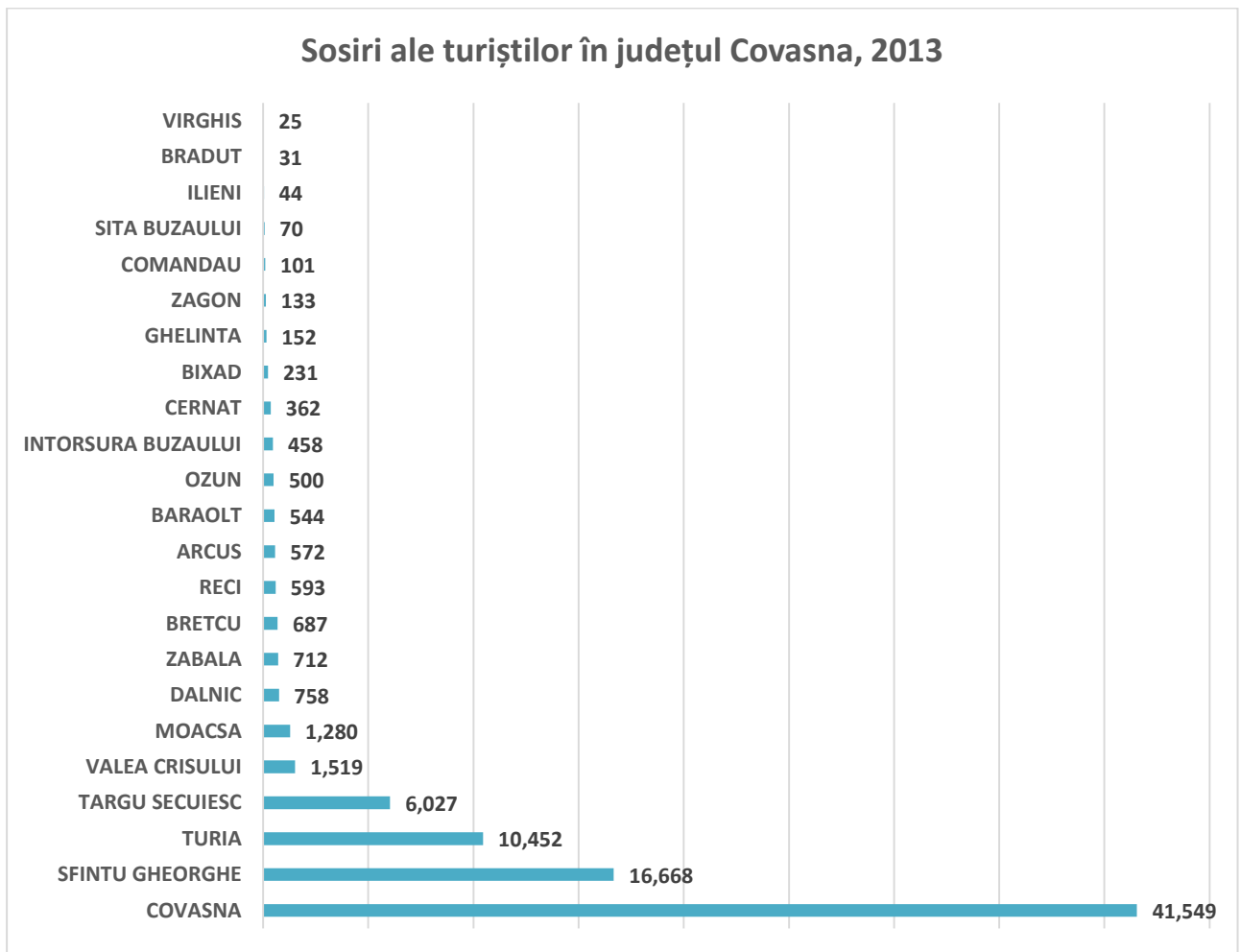
De altfel Regiunea Centru atrage cei mai mulți turiști dintre toate regiunile. (v. Tabel 4)

Tabel 5 - Turiști cazați în 2013 în România, pe regiuni

	România	Regiunea Nord-Vest	Regiunea Nord-Est	Regiunea Centru	Regiunea Sud-Est	Regiunea Sud-Muntenia	Regiunea Sud-Vest Oltenia	Regiunea București-Ilfov
Total sosiri	7943153	899370	756006	1859853	1166418	679360	460026	1437737
Ponderea turiștilor raportat la nivel național	100%	11,3%	9,5%	23,4%	14,7%	8,6%	5,8%	18,1%

Sursa: prelucrare proprie după date INS

După cum se vede din graficul de mai jos, jumătate din turiștii sosiți în județul Covasna se cazează în orașul Covasna. Altfel spus, în orașul Covasna se cazează la fel de mulți turiști ca și în tot restul județului, cumulată.

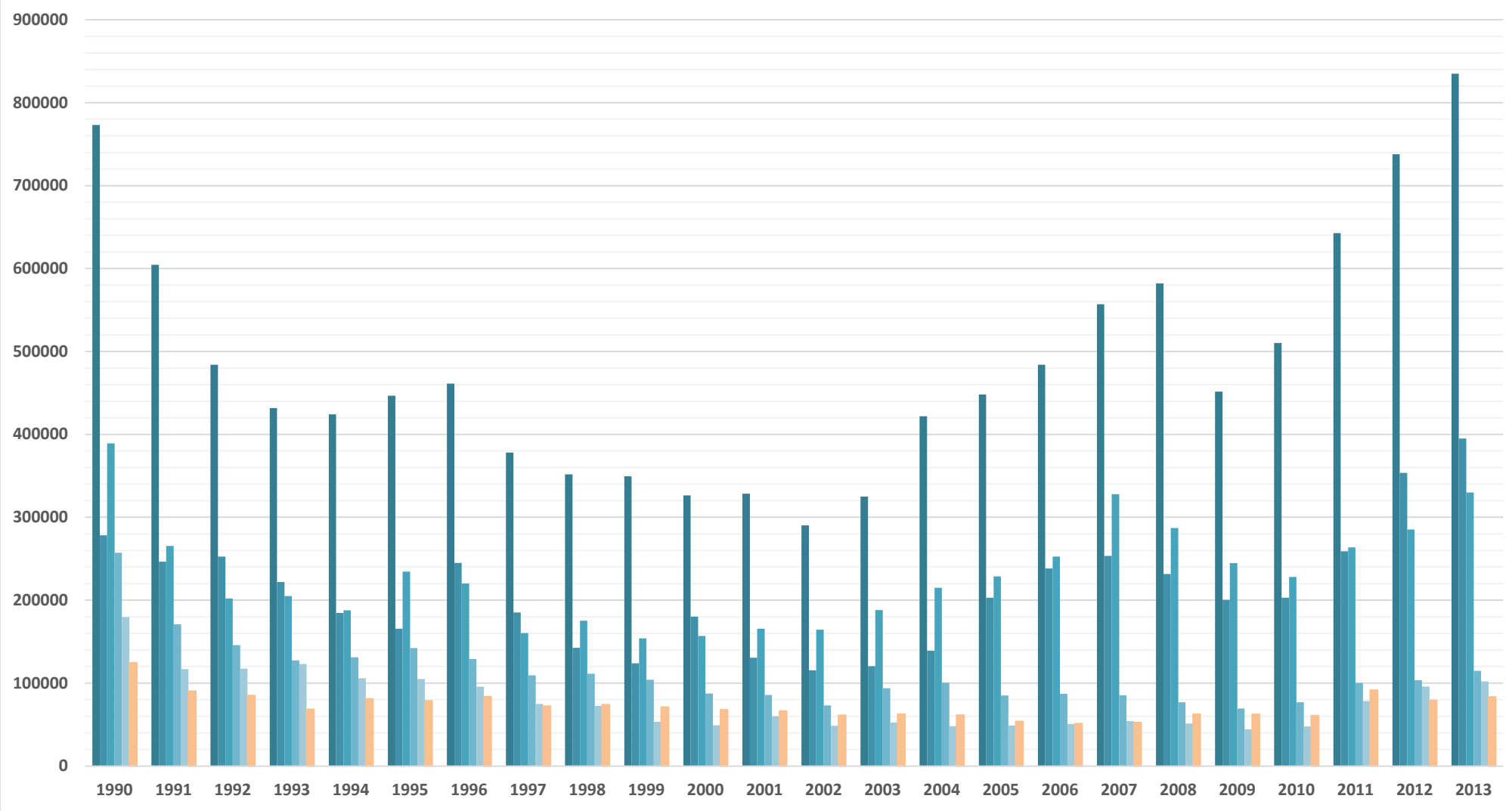

Sursa: prelucrare proprie după date INS

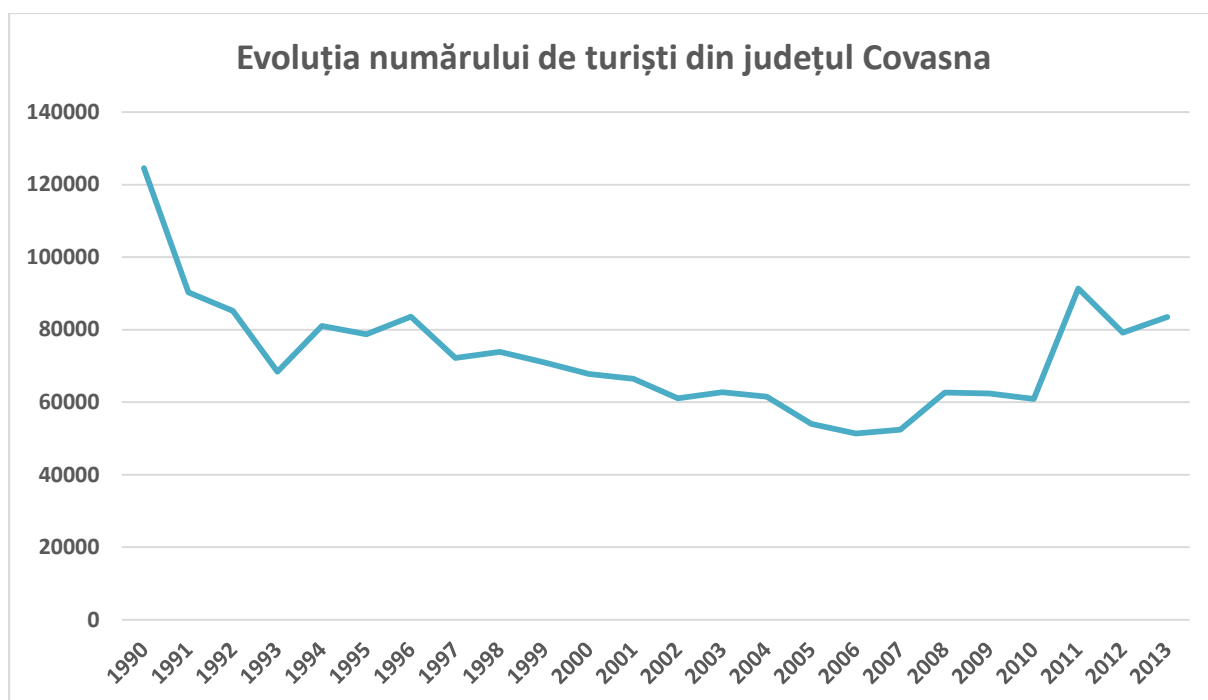
Numărul turiștilor din județul Covasna este în descreștere dacă ne raportăm la perioada 1990-2013, dar este pe un trend ușor crescător dacă ne raportăm la ultimii 10 ani, lucru care este de altfel în concordanță cu trendul regional și cel național.

Evoluția numărului de turiști în Regiunea Centru

■ Brasov ■ Mures ■ Sibiu ■ Harghita ■ Alba ■ Covasna

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Pentru a putea determina eficacitatea folosirii unităților de cazare, am utilizat doi indicatori: **gradul de utilizare**¹⁶ a capacității de cazare turistică în funcțiune și **numărul mediu de zile de cazare**¹⁷. Din datele de mai jos observăm că în 2013, deși este la cel mai mic nivel din ultimii 13 ani (v. Tabelul 6), gradul de utilizare (**35,8%**) este cu 10 procente peste cel de la nivel național (25,1%) sau cel al Regiunii Centru (22,4%), reușind să depășească din acest punct de vedere toate celelalte județe din regiune: Sibiu (29,4%), Mureș (27,4%), Brașov (19,5%), Harghita (16,3%), Alba (18,7%) (v. Tabelul 7).

Explicația pentru acest rezultat foarte bun o găsim analizând durata medie e sejurului turistic, indicator aflat în continuă scădere în ultimii 9 ani (de la o medie de 9 zile în 2001, la una de 5,3 zile în 2013). Chiar și așa, Covasna depășește atât media națională (2,4 zile), cât și cea regională (2,4) sau a oricărui județ din regiune (v. Tabelul 7).

¹⁶ Calculat prin raportarea numărului de înnoptări realizate, la capacitatea de cazare turistică în funcțiune, din perioada respectivă

¹⁷ Calculat prin raportarea numărului de înnoptări la numărul de sosiri

Tabel 6 – Evoluția gradului de utilizare a capacității de cazare

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Capacitatea de cazare în funcțiune	1041983	1029587	1048298	1030347	976886	803485	766526	869175	939074	962646	1236418	1313434	1225424
Sosiri ale turiștilor	66477	61064	62723	61517	53986	51350	52458	62642	62406	60937	91365	79135	83468
Înnoptări ale turiștilor	541212	487297	519613	492731	490890	457709	429028	486769	451974	409180	532388	472815	438224
Indicele de utilizare (%)	51,9%	47,3%	49,6%	47,8%	50,3%	57,0%	56,0%	56,0%	48,1%	42,5%	43,1%	36,0%	35,8%
Nr. mediu zile de cazare	8,1	8,0	8,3	8,0	9,1	8,9	8,2	7,8	7,2	6,7	5,8	6,0	5,3

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Tabel 7 - Gradul de utilizare a capacității de cazare (2013)

	România	Regiunea Centru	Alba	Brașov	Covasna	Harghita	Mureș	Sibiu
Capacitatea de cazare în funcțiune	77028488	17985041	1138574	9004497	1225424	1956867	2822049	1837630
Sosiri ale turiștilor	7943153	1859853	101869	834979	83468	114717	394834	329986
Înnoptări ale turiștilor	19362671	4037579	213012	1754320	438224	319585	771931	540507
Indicele de utilizare (%)	25,1%	22,4%	18,7%	19,5%	35,8%	16,3%	27,4%	29,4%
Nr. mediu zile de cazare	2,4	2,2	2,1	2,1	5,3	2,8	2,0	1,6
Nr. turiști la / 100 locuitori	37,3	74,0	27,7	139,1	37,8	35,5	68,5	77,5

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Din tabelul de mai jos rezultă foarte clar că orașul Covasna e cel căruia i se datorează acest indice de utilizare a capacității de cazare a județului atât de ridicat (35,8%), acesta reușind să folosească în proporție de 50% capacitatea de cazare, o cifră cu mult peste orice alt oraș din județ sau chiar din țară.

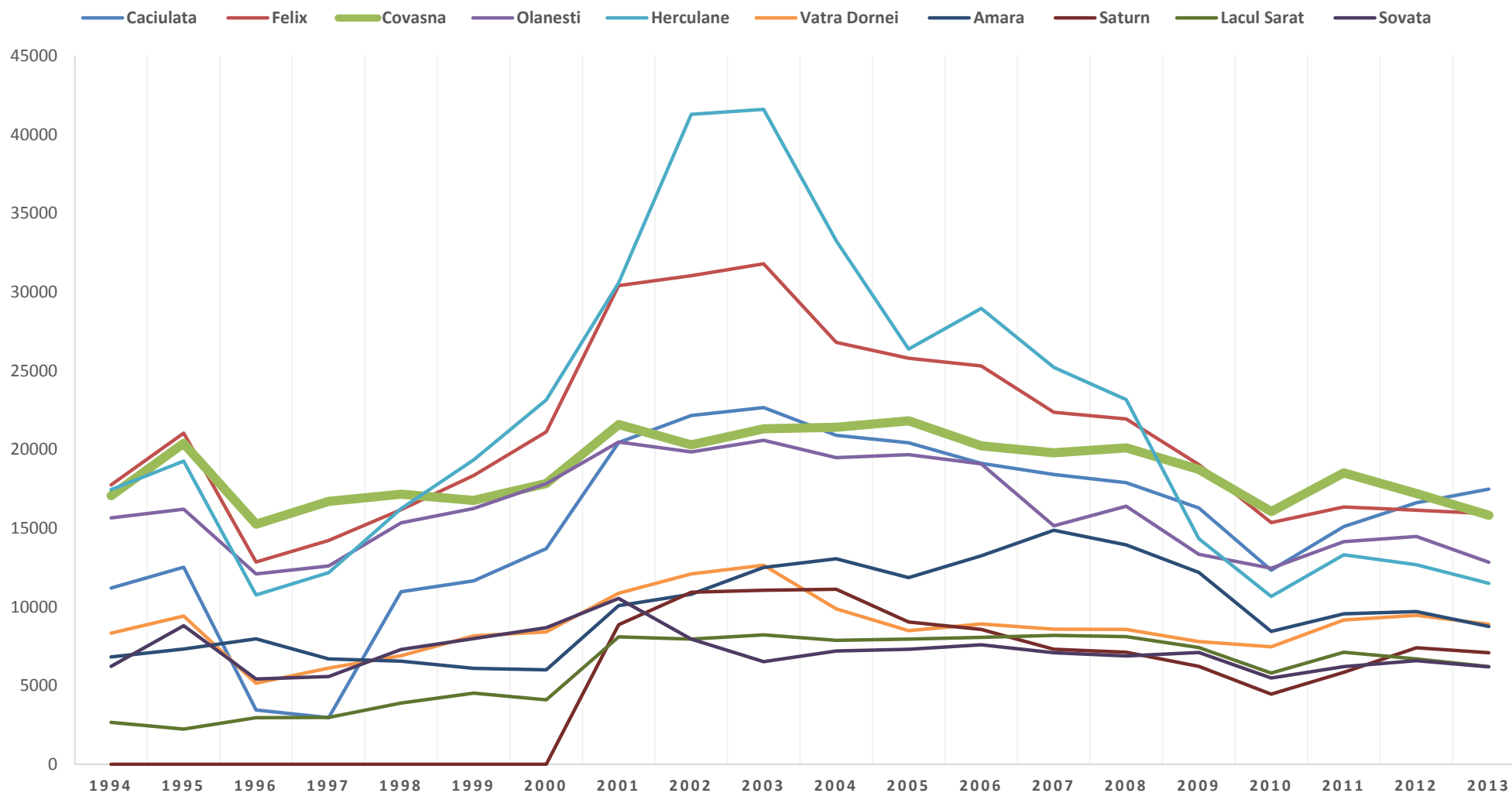
Tabel 8 - Gradul de utilizare a capacității de cazare (2013), pe localități

	Județul Covasna	Orașul Covasna	Sfântu Gheorghe	Turia	Târgu Secuiesc	Valea Crișului	Moacsa	Arcuș	Baraolt	Întorsura Buzăului
Capacitatea de cazare în funcțiune	1225424	684940	147470	116188	75810	13356	27872	27244	6649	13680
Sosiri ale turiștilor	83468	41549	16668	10452	6027	1519	1280	572	544	458
Înnoptări ale turiștilor	438224	341712	37071	21338	15377	3666	5227	1571	1658	781
Indicele de utilizare (%)	35,8%	49,9%	25,1%	18,4%	20,3%	27,4%	18,8%	5,8%	24,9%	5,7%
Nr. mediu zile de cazare	5,3	8,2	2,2	2,0	2,6	2,4	4,1	2,7	3,0	1,7

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Din punct de vedere al turismului, județul Covasna este unul predominant balnear, lucru mai mult decât evident dacă analizăm (v. Figura de mai jos) numărul de bilete pentru tratament balnear și odihnă acordate prin asigurările sociale de stat, pe stațiuni balneoclimaterice. Orașul Covasna ocupă locul trei în acest clasament, fiind devansat la mică distanță de stațiunile Căciulata (județul Vâlcea) și Felix (județul Bihor). Covasna a reușit să se păstreze pe un trend constant în ultimii 20 de ani, în timp ce stațiuni ca Băile Herculane, Băile Felix sau Sovata se află pe un trend descendent.

Bilete pentru tratament balnear și odihnă acordate prin asigurările sociale de stat, pe stațiuni balneoclimaterice

Sursa: prelucrare proprie după date INS

Atracții turistice¹⁸

Cele mai importante atracții turistice din județ includ:

- **Orașul Sfântu Gheorghe**, reședința județului, oraș cu o bogată viață culturală și artistică.
- **Orașul Covasna**, situat la 35 km est de Sfântu Gheorghe, supranumit și *Orașul Celor 1000 de Izvoare de Sănătate*, este o stațiune balneo-climaterică de rang internațional, în special pentru tratarea afecțiunilor cardio-vasculare. În centrul orașului se află renumita Balta Dracului, o emanație de gaz carbonic și noroi, iar în apropiere, în Valea Zânelor, se află Planul Înclinat, o relicvă de la sfârșitul secolului al XIX-lea, din păcate distrusă.
- **Târgu Secuiesc**, orașul curților interioare. Rețeaua de curți ce înconjoară piața centrală este unică în Europa Centrală.
- **Stațiunea Bálványos**, situată în masivul Puciosul, la 31 km de Târgu Secuiesc, este renumită pentru apele minerale, climatul plăcut și două fenomene postv-ulcanice: Peștera de Sulf și Cimitirul Păsărilor.
- **Satul Bicfalău** – așezare unde se găsesc nu mai puțin de 36 de conace vechi de sute de ani care au aparținut nobililor maghiari.
- La limita județului Covasna, cu județul Harghita, se află **lacul în crater vulcanic, Sf. Ana**, de o rară frumusețe și Tinovul Mohoș, un crater înmlăștinit care deține rarități floristice, precum roua cerului - o plantă insectivoră, sau mesteacănul pitic, specii specifice tundrei.
- În Munții Baraolt, sau la poalele acestora se găsesc **stațiuni balneo-climaterice** de interes local, cu ape minerale carbo-gazoase și magneziene de mare valoare, precum: Șugaș-Băi, la 9 km de Sfântu Gheorghe și Vâlcele, la 10 km vest de oraș.
- În mijlocul depresiunii, la 12 km de Sfântu Gheorghe, pe malul stâng al Râului Negru, se află rezervația naturală **Mestecănișul de la Reci**, unde sunt ocrotite elemente de floră și faună rare: roua cerului, nufărul, mesteacănul, rața sălbatică, cerbul lopătar, broasca de nisip.
- **Cheile Vârghișului**, situate la nord de orașul Baraolt, prezintă un relief spectaculos, săpat în calcare de Pârâul Vârghiș, cu numeroase grote și peșteri, elemente de floră rară: laleaua pestriță și narcisele sălbatice.

¹⁸ Consiliul Județean Covasna

Concluzii

- Conform datelor Camerei de Comerț și Industrie a județului Covasna, turismul reprezintă 2,1% din cifra de afaceri a județului Covasna (peste media națională și peste media Regiunii Centru). Cu toate că există o neconcordanță între datele statistice ale fluxului de turiști și cele reale, este evident că județul și zona în care se încadrează au potențial turistic ridicat. Astfel, pentru a valorifica potențialul turistic al județului este esențială realizarea unui studiu reprezentativ care vizează fluxul de turiști, categoria acestora, motivația, banii cheltuiți pentru servicii turistice și cele adiacente etc.
- Dintre cele 8 regiuni de dezvoltare, Regiunea Centru este cea care atrage cei mai mulți turiști, dar acest lucru se datorează în special județelor Sibiu, Mureș și Brașov și mai puțin județelor Covasna, Harghita sau Alba. Această concluzie este axată doar pe datele statistice care au la bază înnoptările realizate în structurile de cazare și nu ia în considerare vizitatorii care intră/trec prin județ pentru a vizita obiective turistice de top (ex. Lacul Sfânta Ana). Se recomandă în acest sens monitorizarea și centralizarea traficului de vizitatori prin mijloace de monitorizare specifice amplasate în aceste locații. Aceste date vor putea fi ulterior folosite la realizarea strategiei de dezvoltare a infrastructurii turistice, respectiv a strategiei sectoriale de turism a județului.
- Deși în viitorul apropiat județul Covasna nu va putea să concureze cu cele 3 județe fruntașe, turismul poate totuși să fie o importantă sursă de prosperitate a județului, existând un potențial deosebit în ceea ce privește: **turismul balnear (1)**, în special în jurul orașului Covasna, situat între primele 3 orașe la nivel național pe acest sector de turism, **turismul cultural (2)**, datorită orașelor Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc, orașe cu o bogată viață culturală și artistică și prezența preponderentă a culturii maghiare.
- Cu toate că potențialul balneologic natural este mult apreciat în rândul turiștilor vârstnici autohtoni, aceasta nu produce efectele dorite nici pe plan local, nici pe plan economic național, deoarece pachetul de servicii de care dispun acești turiști (tratament, cazare, masă) este finanțat prin Casa de Asigurare de Sănătate. Este necesar reînnoirea infrastructurii turistice în stațiunile balneare și reorientarea ramurii spre piețe cu turiști cu venituri mai mari.
- Specificul cultural aparte al județului poate fi exploatat și valorificat pe piețele dinafara Carpaților și cele din străinătate prin informare corectă și țintită pe anumite nișe.
- Județul Covasna este depășit la toate capitolele (capacitate de cazare, număr de turiști, număr de înnoptări) de celelalte județe ale Regiunii Centru și se situează destul de modest și raportat la media națională. Excepție face **gradul de utilizare** a capacității de cazare, capitol unde este **primul din Regiunea Centru (35,8%), depășind chiar media națională (25,1%)** și, strâns legată de aceasta, **durata sejurului turistic**, unde se poziționează iarăși pe primul loc în Regiune cu o medie a sejurului de 5,3 zile, dublu față de media națională (2,4). Cu toate că datele par a fi promițătoare, ele sunt influențate de tratamentele lungi (18-21 zile) din stațiunea Covasna, finanțate prin Casa de Asigurări de Sănătate. Aceste grupurile de turiști nu sunt plătitori de taxă hotelieră și au o putere de cumpărare scăzută, deci aportul lor la economia județului nu este semnificativă. O oportunitate o reprezintă promovarea tipului de cure bazate pe factori terapeutici naturali atât în rândul medicilor din țară cât și în străinătate și găsirea unor căi de finanțare a tratamentelor și de către casele de asigurări de sănătate din străinătate/atragerea de turiști străini.
- Pentru creșterea numărului de turiști și a cifrei de afaceri în sectorul turistic din județ este necesară focusarea pe investiții menite diversificării ofertei de servicii, respectiv pe cele

destinate creșterii sustenabilității acelor obiective turistice ce au un coeficient de unicitate mare (ex. Planul Înclinat și Calea Ferată Îngustă Covasna-Comandău).

Perspective strategice – economia județului

Economia județului Covasna nu a atins, nici pe departe, potențialul maxim, nereușind de-a lungul timpului să-și valorifice la maxim resursele.

Creșterea PIB după perioada de criză este importantă (peste 16% față de 2008), însă ea este sub creșterea înregistrată la nivel regional. Valorile PIB/locuitor plasează județul pe ultima poziție în regiune. Una dintre principalele provocări strategice este cea de conectare a ritmului de creștere județean la cel al regiunii și reducerea disparităților de dezvoltare.

Acest lucru se poate face prin valorificarea potențialului de export, eficientizarea activităților economice și creșterea productivității muncii, atât în sectoarele de bază dar mai ales în cele care dețin avantaje competitive.

Păstrarea unei balanțe comerciale pozitive este o provocare pentru viitor, dar acest lucru nu trebuie să se realizeze în detrimentul evoluției consumului populației. Astfel, balanța comercială pozitivă trebuie să fie generată de creșterea valorilor exporturilor și nu neapărat de scăderea valorii importurilor, cauzată de scăderea puterii de cumpărare a cetățenilor, care să consume mai puțin.

Tot pe această linie, abordările agenților economici locali din unele sectoare cu potențial de export de produse finite trebuie să se schimbe. Sectoare de tradiție și în care județul deține resurse importante, precum industria lemnului trebuie să-și valorifice eficient atuurile, crescând gradul de prelucrare și implicit valoarea produselor care ies din comunitate. Valorile actuale ale exporturilor de lemn brut/volum de lemn recoltat și ale exporturilor de mobilă/volum de lemn exportat trebuie să crească semnificativ în perioada următoare.

De asemenea, sectoarele care formează baza economică a exporturilor, articole textile și echipamente, trebuie să-și dezvolte activitățile ținând cont de determinanții productivității ridicate din economiile dezvoltate: o forță de muncă profesionalizată, cu un nivel de trai bun.

Agricultura și zootehnia au un potențial ridicat, nu pe deplin valorificat – dacă nivelul exporturilor animalelor și produselor animale este satisfăcător, în schimb cel al produselor vegetale este încă unul scăzut.

Județul Covasna se situează pe primul loc la nivel național în ceea ce privește ponderea terenurilor cultivate din totalul suprafeței județului. Potențialul agricol dovedit (cele mai ridicate niveluri ale productivității la sfeclă de zahăr și cartofi) trebuie să țină cont de câteva posibile amenințări: de multe ori anii agricoli buni nu se traduc în profituri ridicate pentru producători. De aceea este esențial ca gradul de prelucrare a produselor să crească. De asemenea, capacitățile de stocare a produselor agricole trebuie să fie dezvoltate. O atenție sporită trebuie să fie acordată unor factori de mediu ce pot afecta serios producția – în acest sens problema secetelor trebuie abordată prin dezvoltarea unor sisteme de irigații sau identificarea altor alternative de rezolvare a problemei pe

termen lung. Este utilă o abordare strategică specifică pentru sectorul agricol; în acest sens vedem necesară implementarea unei strategii sectoriale.

Factorii externi sunt de asemenea o amenințare la adresa sectoarelor care dețin avantaje comparative, precum sectorul textil și cel agricol – politicile europene referitoare la Rusia și evoluția conflictelor din zona Ucrainei ar putea afecta exporturile către această zonă. În acest sens o diversificare și identificare de noi piețe de export este necesară.

Indicatorii antreprenoriatului ne arată vulnerabilități în această zonă – densitatea întreprinderilor și numărul de întreprinderi nou create sunt încă sub valorile competitorilor din regiune. Municipiile județului păstrează valori acceptabile ale indicatorilor, problema rămâne la nivelul orașelor.

Zonele sub-dezvoltate ale județului trebuie reconectate și refuncționalizate. Altfel, cercul vicios în care se află unele dintre localități, care au suferit de pe urma contractării puternice a activităților economice, se va autoîntreține, fiind foarte probabil a genera sub-dezvoltare și în zonele din jur, în care își exercită încă funcțiuni administrative.

Nivelul de ocupare a persoanelor de vârstă activă este unul redus. În acest sens, problemele identificate în analiză trebuie conexe – inițiativa locală trebuie sprijinită; creșterea gradului de ocupare se va face în momentul în care avantajele competitive identificate vor fi exploatate.

Mediul economic local este unul activ în ceea ce privește asociativitatea. Inițiativele de clusterizare sunt dinamice, asociațiile întreprinzătorilor reușind să se conecteze la avantajele comparative și competitive ale județului prin crearea de clustere în domenii precum turism, agricultură, energie verde, textil, industria lemnului etc. Pasul următor constă în funcționalizarea și valorificarea lucrativă a acestora. Agenții economici se vor implica în activitățile asociațiilor atunci când vor observa posibilitatea de a obține beneficii economice de pe urma inițiativelor de acest tip.

Mai trebuie amintit faptul că la nivelul județului există deja două parcuri industriale în Târgu Secuiesc și un al treilea în Sfântu Gheorghe (în construcție).

Marii angajatori din județ trebuie să se implice în proiecte de responsabilitate economică/socială care să ducă la creșterea micilor afaceri, prin externalizarea către firme locale a unor servicii, ori achiziționarea de bunuri produse la nivel local.

Aceste lucruri, împreună cu concentrarea pe multiple inițiative antreprenoriale în domenii competitive precum turism, IT și agricultură vor crea în timp un cerc virtuos al dezvoltării economice locale, de natură a genera o creștere a nivelului veniturilor cetățenilor (nivelul actual al veniturilor este una din problemele majore ale economiei județului, generând la rândul său probleme în sectoare precum cel comercial).

Turismul reprezintă o prioritate evidentă pentru județul Covasna. Potențialul este dat și de faptul că acest domeniu este o zonă cu productivitate peste media națională. Județul poate stimula comunitățile locale în dezvoltarea unui profil bine definit de turism (cultural, balnear, agroturism) și poate coordona dezvoltarea unei hărți integrate a capacităților de turism la nivel local. Turismul integrat are o bază solidă în această zonă cu identitate comunitară specifică. Apropierea de o zonă cu

atracție turistică majoră (Brașov) trebuie valorificată în ceea ce privește atragerea fluxurilor de turiști. Toate aceste inițiative ar duce la scăderea gradului de dependență pe care îl are turismul balnear în această regiune față de guvernul central (biletele subvenționate pentru pensionari și persoane cu diverse afecțiuni cardiace).

În acest domeniu există capacități majore, neutilizate, ce pot fi exploatare. Un exemplu este dezvoltarea unei “zone turistice a urșilor” axată pe turismul de familie (dincolo de cel tradițional, de vânătoare). Turismul apare ca un factor strategic important la nivelul comunităților locale - o strategie armonizată la nivel județean care să conecteze obiectivele de la nivelul comunităților locale și care să țină cont de specificul local (resursele naturale, infrastructură, profil turistic) ar putea oferi un grad mai ridicat de coerență și implicit un impact mai mare. Dezvoltarea coerentă a turismului presupune inițiative și eforturi dedicate resursei umane care activează în această zonă - inclusiv în ceea ce privește dezvoltarea inițiativelor agroturistice la nivelul comunităților rurale mici.

Autoritățile locale trebuie să înțeleagă că bunăstarea este legată atât de un nivel satisfăcător al veniturilor dar și de o dimensiune culturală vie a comunității care să transforme județul într-un loc unde cetățenilor să le placă să locuiască. De asemenea, este important a se valorifica economic potențialul cultural și turistic al județului.

Dacă multe din pârgurile dezvoltării economice locale stau în mâinile agenților economici (resursele), autoritățile trebuie să gândească în termeni de capacitate de multiplicare a resurselor și să susțină acele proiecte/inițiative care vor duce în timp la valorificarea avantajelor economice.

Analiză comparativă a comunităților urbane din județul Covasna

Municipii: Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc

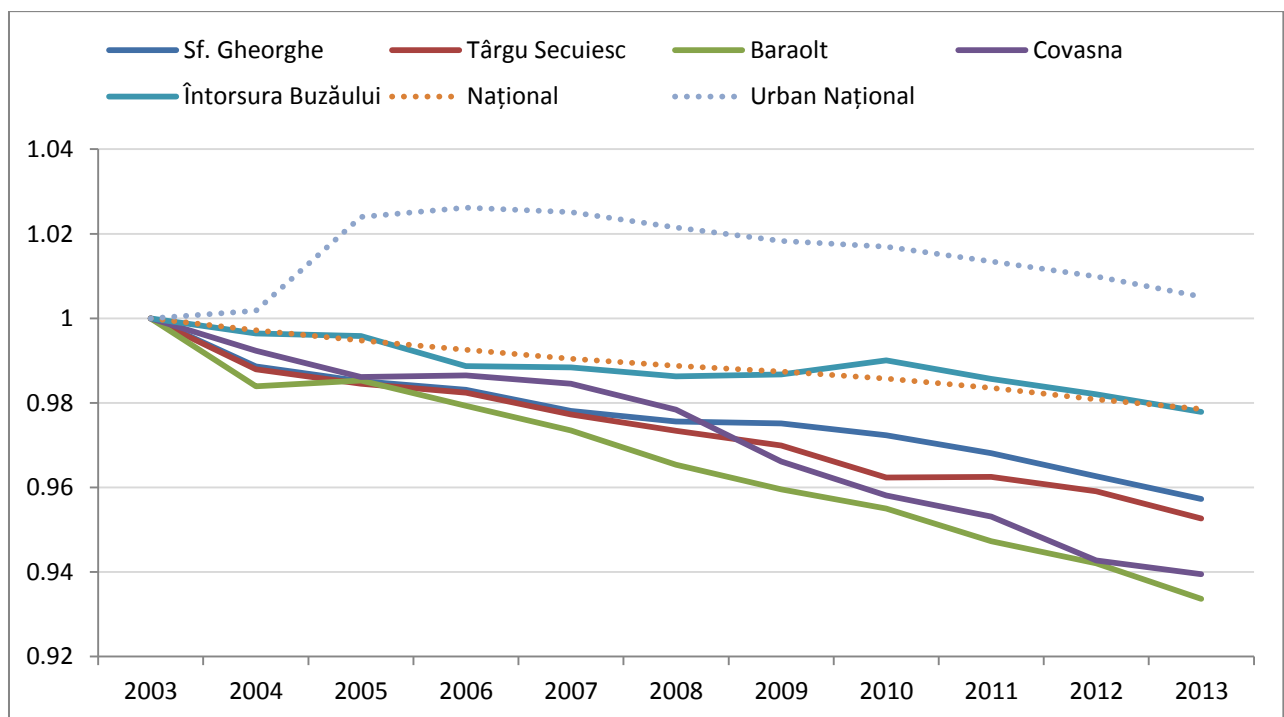
Orașe: Baraolt, Covasna, Întorsura Buzăului

Analiza își propune să prezinte, comparativ, profilul celor cinci comunități urbane din Covasna, din perspectiva unor indicatori generali de natură socială, economică, demografică și educațională. Scopul este de a evidenția cum performează fiecare comunitate, raportat pe de-o parte la celelalte comunități din județ, iar pe de altă parte față de media națională și mai ales față de media națională urbană. Analiza sintetizează principalele puncte forte ale comunităților, dar și principalele dezavantaje ale acestora în indicatori simpli și ușor de înțeles. Secțiunea finală va realiza o ierarhie a comunităților în funcție de toți acești indicatori.

Evoluția populației în ultimii 10 ani

Evoluția populației poate reprezenta un indicator al atractivității generale a unei comunități. Reducerea populației poate sugera că în comunitatea respectivă nu se găsesc resursele necesare pentru a încuraja populația să procreeze, să rămână sau să atragă locuitori din alte comunități.

Figura 1: Evoluția populației în ultimi 10 ani

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS reprezentând populația stabilă la 1 iulie a fiecărui an

Figura 1 indică un trend descendent generalizat atât la nivelul celor cinci comunități din județul Covasna, cât și la nivel național. O excepție o reprezintă comunitățile urbane unde populația s-a plasat constant peste nivelul anului 2003, indicând oportunități crescute față de mediul rural.

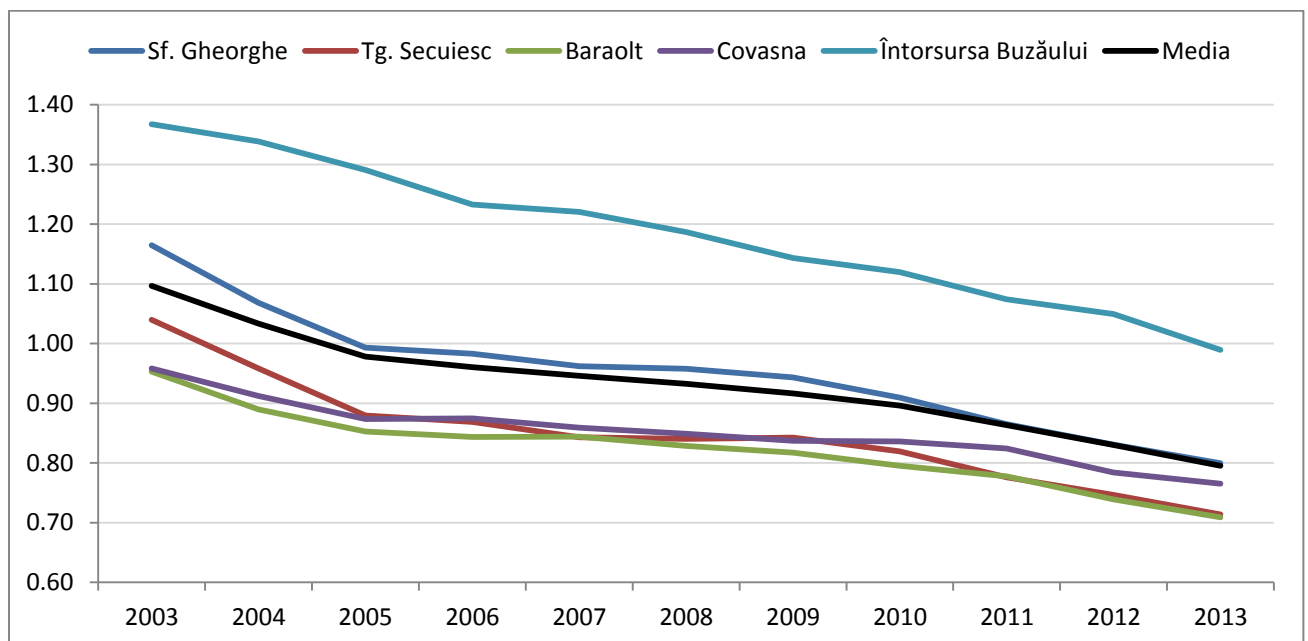
De remarcat este nu doar că populația celor cinci comunități a fost sub media urbană, dar s-a plasat, cu excepția relativă a municipiului Sfântu Gheorghe, sub media națională.

În ordine, cele mai puțin atractive comunități urbane din județ sunt: Baraolt, Covasna, Târgu Secuiesc, Întorsura Buzăului și Sfântu Gheorghe. Toate au pierdut populație în ultimii 10 ani, dar ritmul și intensitatea sunt mai rapide în cazul primelor.

Îmbătrânirea populației

Raportul dintre populația de sub 14 ani și peste 60 de ani oferă o imagine de ansamblu asupra procesului de îmbătrânire/întinerire a populației. Fenomenul poate sugera o serie de informații privind nevoile de consum dominante de la nivel comunitar, prezente și viitoare, dar și o imagine despre atractivitatea comunității pentru investiții.

Figura 2: Raportul populației de sub 14 ani la populația de peste 60 ani

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS reprezentând populația stabilă la 1 iulie a fiecărui an

Datele indică un trend evident de îmbătrânire accentuată a populației la nivelul tuturor celor cinci comunități urbane din județ, dar mai accentuată în Baraolt și Covasna. Dacă în 2003, doar în cazul a două comunități populația de sub 14 ani era mai puțin numeroasă decât populația de peste 60 de ani, începând cu 2005, în toate comunitățile, cu excepția Întorsurii Buzăului, raportul s-a inversat, populația de peste 60 de ani devenind mai numeroasă decât cea de sub 14 ani.

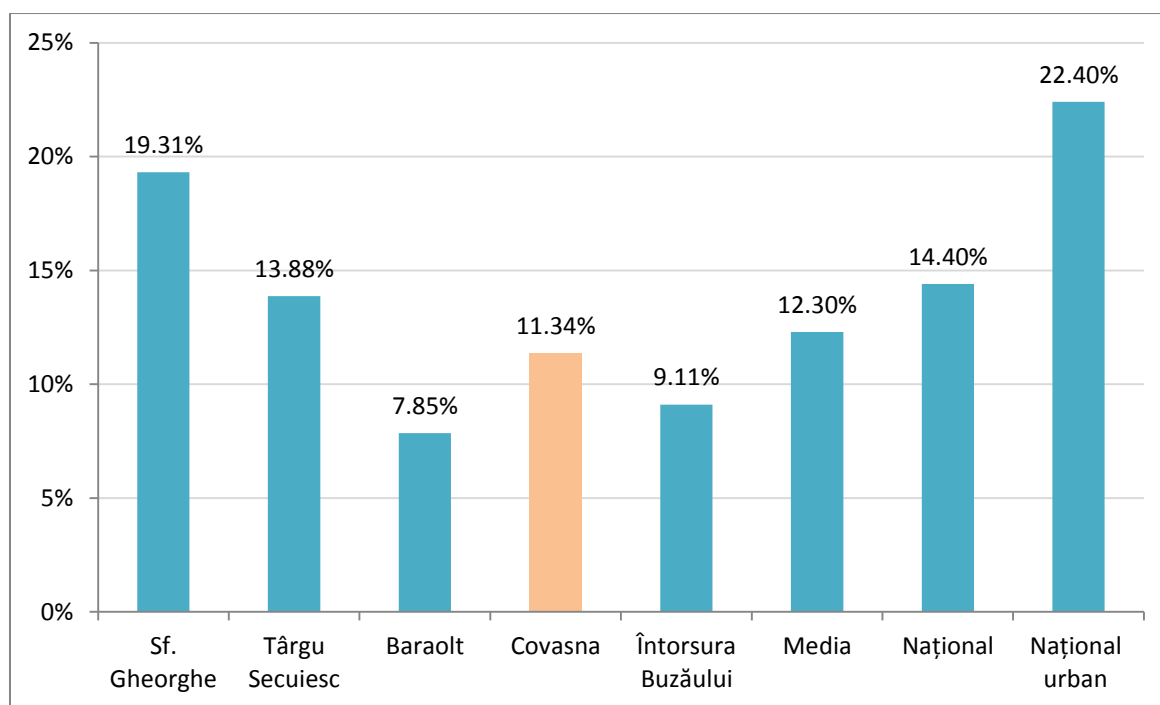
Este evident că trendul de îmbătrânire continuă, indicând că nevoile de consum ale populației se vor modifica, cu impact asupra cheltuielilor publice (creșterea cheltuielilor cu sănătatea, asistența socială, reducerea cheltuielilor de învățământ), veniturilor proprii (reducerea numărului de salariați va duce la o scădere a veniturilor din impozitul pe venit și a cotelor defalcate din TVA-ul colectat) și a obiceiurilor de consum ale populației (creșterea consumului de servicii și produse medicale, reducerea consumului curent, în mod special datorită resurselor financiare mai puține).

Îmbătrânirea populației înseamnă și un deficit de atractivitate pentru investitori, care caută fie forță de muncă ieftină, dar predictibilă, fie costisitoare, dar calificată. Cele cinci comunități, dar în special cele care se confruntă cu un proces accelerat de îmbătrânire, nu vor putea oferi primul tip de forță de muncă, în timp ce al doilea este dependent de calitatea resursei umane. Datele de la ultimul recensământ (vezi figura de mai jos) indică însă o lipsă acută de competitivitate locală în termeni de calitate a resursei umane, cu excepția relativă a municipiului Sfântu Gheorghe, astfel încât alternativa de a atrage investitori care necesită forță de muncă calificată, dar bine remunerată, rămâne neimplementabilă.

Procentul populației cu studii superioare

Doar 12,3% dintre locuitorii celor cinci comunități din Covasna au studii superioare de orice fel, cel mai bine clasându-se reședința de județ, cu aproape 20%, peste media națională, dar sub media urbană.

Figura 3: Ponderea populației cu studii superioare în totalul populației

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

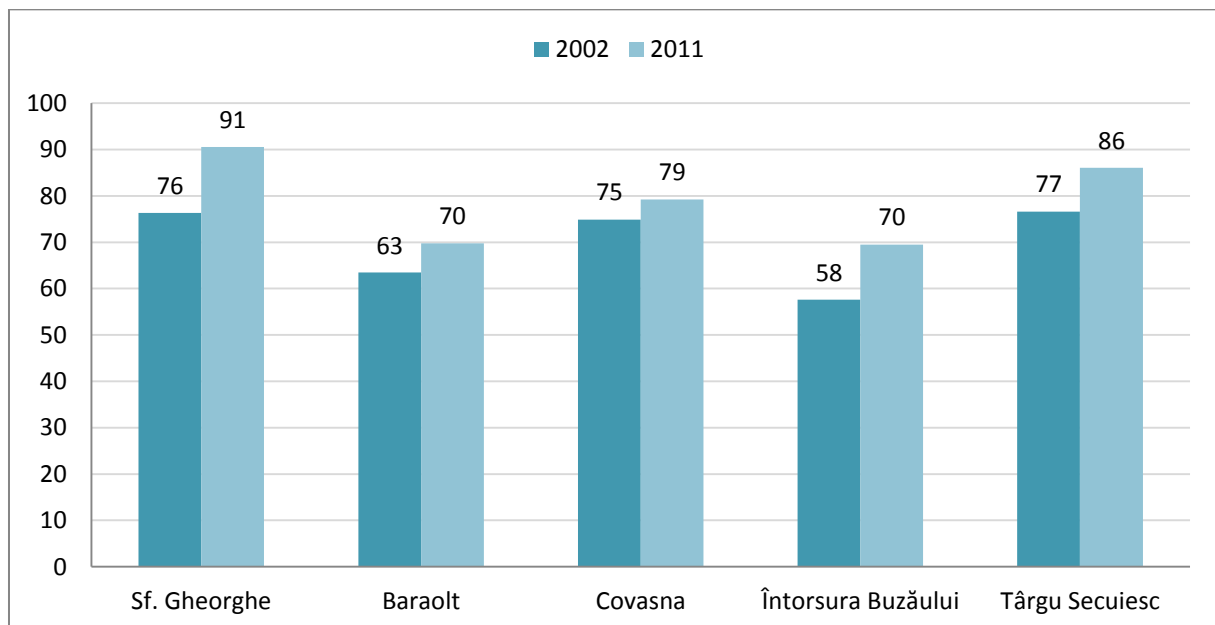
Ponderea populației cu studii superioare în totalul populației indică un deficit de competitivitate economică în termeni de atractivitate a comunităților pentru investiții care asigură venituri ridicate pentru angajați. Ponderea redusă poate reprezenta totodată și un dezavantaj social, deficitul educațional fiind asociat cu o toleranță mai scăzută, neglijență față de starea de sănătate și o dependență mai ridicată față de serviciile publice.

Deși ponderea redusă a populației cu studii superioare este generală pentru Județul Covasna, este evident mai pregnantă pentru orașele Baraolt și Întorsura Buzăului, unde mai puțin de 10% din populație are studii superioare.

Indicele Local de Dezvoltare Umană (ILDU)

Analiza datelor ILDU pentru cele cinci comunități urbane din județ indică o îmbunătățire generalizată a nivelului de dezvoltare umană a celor cinci orașe și municipii, cu o medie de 11 puncte față de 2002, cel mai bine avansând municipiul Sfântu Gheorghe, cu 14 puncte, în timp ce Covasna a avansat cu doar 4 puncte. Totuși, media națională aferentă comunităților urbane în 2011 este de 90 de puncte, cu 5 puncte mai mult decât media ponderată a celor cinci orașe din Covasna (85). În plus, progresul este mai mic decât media națională de 17 puncte, și mult mai mic față de media urbană de 19 puncte. Ritmul de îmbunătățire a gradului local de dezvoltare umană este mai slab decât ritmul de la nivel național.

Figura 4: ILDU în 2002 și 2011

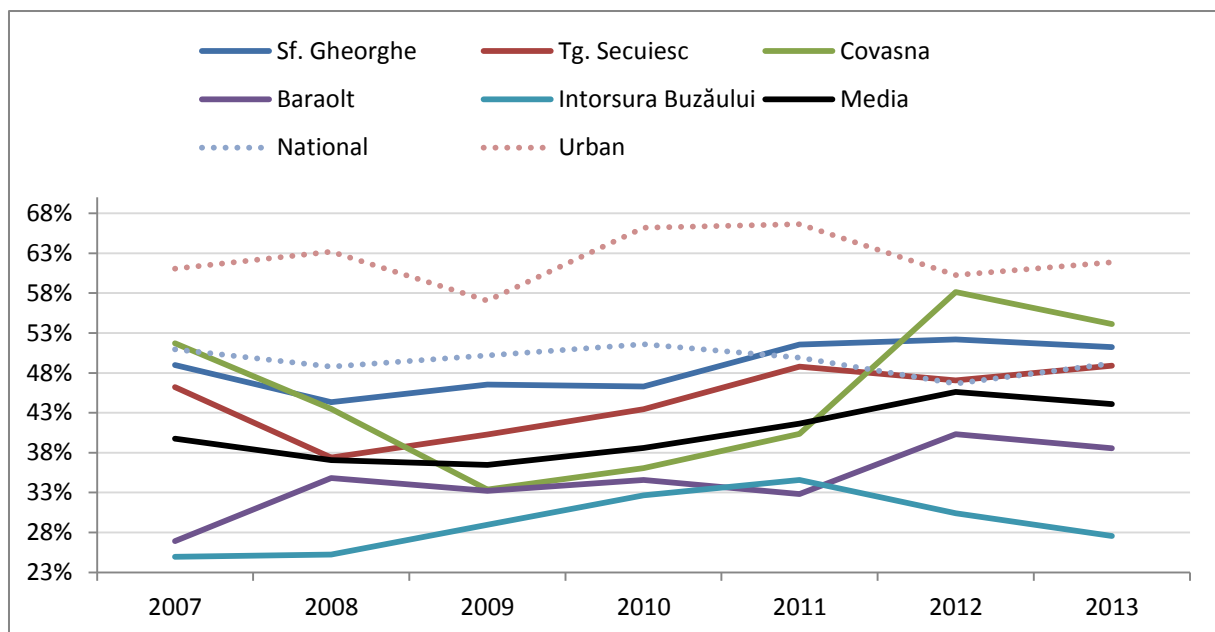
Sursa: Calcule proprii pe baza datelor disponibile la <https://sites.google.com/site/dumitrusandu/bazededate>

Autonomie financiară locală

Autonomia financiară se referă la capacitatea comunităților locale de a se auto-susține. O autonomie ridicată înseamnă o vulnerabilitate mai scăzută în fața instabilității politicilor de la nivel județean sau central, dar și față de factorul politic județean și național.

Autonomia financiară este definită drept gradul de acoperire a cheltuielilor locale din veniturile bugetare proprii.

Figura 5: Nivelul autonomiei financiare în perioada 2007 – 2013

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

Media autonomiei locale a comunităților urbane din județul Covasna pe perioada 2007 – 2013 oscilează în jurul valorii de 40%, cu un minimum de 36,5% în 2009 și un maximum de 45,6% în 2012. Cel mai bine se clasează municipiul reședință de județ, Sfântu Gheorghe, cu o medie de 48,7, în timp ce Intorsura Buzăului are cel mai redus nivel de autonomie financiară, cu o medie de 29,2.

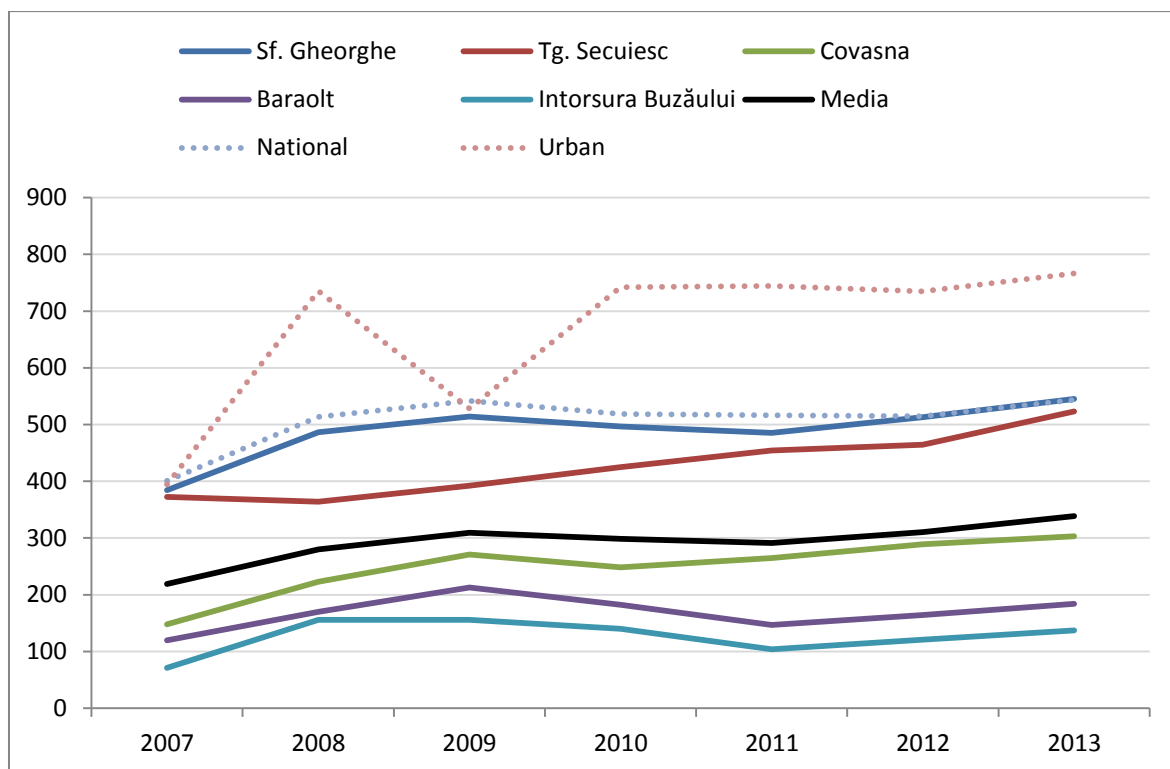
Foarte important, deși începând cu 2011 autonomia financiară locală a depășit media națională în cazul orașului Covasna și a municipiului Sfântu Gheorghe, per ansamblu, autonomia financiară a celor cinci municipii este mai redusă decât media națională și semnificativ mai redusă decât a celorlalte comunități urbane din România.

Datele indică așadar o vulnerabilitate relativ ridicată a celor cinci comunități față de politicile fiscale și bugetare ale guvernului central și autorităților județene, cu implicații la nivel de capacitate de dezvoltare locală.

Impozit pe venit/capita

Cotele defalcate din impozitul pe venit colectat de la nivel local este un indicator credibil al dinamicii economiei locale. Potrivit Legii finanțelor publice locale (Legea nr. 273/2006 privind finanțele publice locale), „din impozitul pe venit încasat la bugetul de stat la nivelul fiecărei unități administrativ-teritoriale se alocă lunar, în termen de 5 zile lucrătoare de la finele lunii în care s-a încasat acest impozit, o cotă de 47% la bugetele locale ale comunelor, orașelor și municipiilor pe al căror teritoriu își desfășoară activitatea plătitorii de impozite”. Așadar, cota defalcată poate fi folosită ca un proxy pentru a estima dinamica comparativă¹⁹ a economiei locale chiar și în condițiile unei fluctuații ridicate a prevederilor legale. Indicatorul este calculat per locuitor (per capita) pentru ca rezultatele să nu fie afectate de numărul de locuitori al fiecărei localități.

Figura 6: Impozitul pe venit colectat pe cap de locuitor în perioada 2007 – 2013

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

Datele indică o medie aproximativă de 300 de lei atrași per capita la bugetele locale din impozitul pe venit, cel mai bine plasându-se Sfântu Gheorghe, cu aproximativ 500 de lei, în timp ce Intorsura Buzăului nu a depășit niciodată în ultimii șapte ani 200 de lei. De asemenea, veniturile din impozitul pe venit/capita sunt mult mai reduse la nivelul comunităților din județ decât media națională (aprox. 510) și semnificativ mai reduse decât media urbană din România (aprox. 670).

¹⁹ Analiza se referă la dinamica *dintre* comunități, nu la dinamica *aceleiași* comunități în timp.

Datele sugerează totodată o capacitate redusă de consum a populației, o vulnerabilitate față de transferurile publice, indicând o calitate a vieții, în termeni de acces la servicii publice și private, modestă.

Fonduri UE

Atragerea de fonduri UE este un indicator comprehensiv atât pentru capacitatea administrativă, cât și pentru influxul de resurse extra-comunitare într-o anumită unitate administrativă. Tabelul de mai jos prezintă evoluția cheltuielilor bugetare cu proiecte cu finanțare din fonduri externe nerambursabile.

Datele nu indică sumele atrase din fonduri europene, ci se referă la ansamblul cheltuielilor cu derularea acestora. Întrucât comunitățile mai mari este rezonabil să atragă mai multe resurse europene, am optat pentru ponderarea indicatorilor cu populația totală a comunității.

Tabel 1: Cheltuieli bugetare pentru proiecte cu finanțare nerambursabilă UE/capita in lei

	2010 ²⁰	2011	2012	2013
Sfântu Gheorghe	55,1	110,3	135,5	161,2
Târgu Secuiesc	0,0	3,6	6,4	121,4
Covasna	0,0	0,0	2,4	7,8
Baraolt	0,0	0,0	0,0	0,0
Întorsura Buzăului	0,0	0,0	39,8	917,6
Media	11,0	22,8	36,8	241,6
Național	81,08	203,15	230,40	248,55
Urban	29,61	91,95	128,45	173,43

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor Ministerului Dezvoltării Regionale și Administrației Publice

Tabelul sugerează pe de-o parte o discrepanță semnificativă între cele cinci comunități, municipiul reședință de județ fiind primul care a atras finanțări europene, și totodată și singurul care a punctat peste media națională de la nivel urban. Deși trendul de atragere a fondurilor europene este în creștere, se poate remarca că în cazul a două orașe absorbția a început abia la cinci ani de la aderarea la UE, în timp ce în cazul orașului Baraolt nici în anul 2013 nu au fost alocate resurse bugetare pentru cheltuieli cu implementarea proiectelor europene.

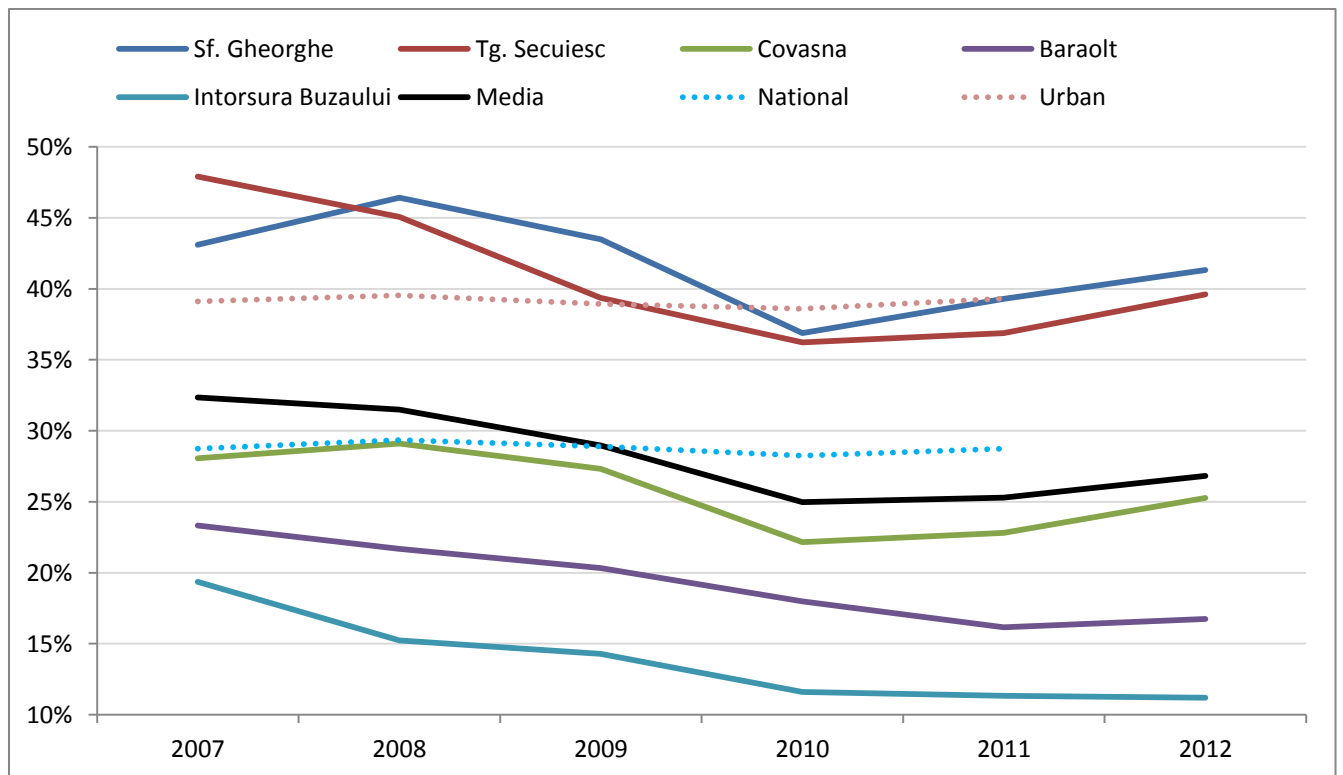
Datele indică așadar un trend ascendent, însă care se plasează ca medie sub nivelul național, general și urban.

²⁰ În bugetele locale, încă din 2009 apar alocate sume la capitolul bugetar aferent cheltuielilor cu fondurile nerambursabile, cu un an înaintea municipiului Sfântu Gheorghe, cel mai avansat oraș dintre cele cinci comunități urbane din județ.

Nr. salariați raportat la populația totală

Indicatorul se referă la procentul pe care populația salariată îl reprezintă în raport cu populația totală și poate oferi o imagine complementară indicatorului privind valoarea resurselor anuale per capita atrase din impozitul pe venit.

Figura 7: Numărul de salariați raportat la populația totală

Sursa: Calcule proprii pe baza datelor INS

Figura de mai sus indică faptul că până în 2009, media salariaților raportată la populația totală a fost mai ridicată la nivelul celor cinci comunități față de media națională, coborând însă sub acest nivel în 2010 și 2011 (chiar dacă se observă un trend ușor pozitiv pentru 2012). Totuși, raportul este sistematic mai mic decât media națională din mediul urban, cu excepția celor 2 municipii, celelalte trei comunități urbane din județ având un raport mult sub media urbană.

Dacă coroborăm datele cu cele referitoare la impozitul pe venit per capita, rezultă că inclusiv în cele două municipii, veniturile populației salariate sunt relativ reduse, locurile de muncă disponibile fiind din categoria celor slab remunerate.

Sinteză

Tabel 2: Sinteză ierarhică a profilului celor cinci comunități urbane din județul Covasna

	Ev. Pop.	Raport 14/+60	Studii sup	ILDU 2011 2002	Autonom. finan.	Impozit venit	Fond UE	Salariați	Media
Sfântu Gheorghe	2	2	1	1	1	1	2	1	1.38
Tîrgu Secuiesc	3	4	2	3	3	2	3	2	2.75
Întorsura Buzăului	1	1	4	2	5	5	1	5	3.00
Covasna	4	3	3	5	2	3	4	3	3.38
Baraolt	5	5	5	4	4	4	5	4	4.50

Tabelul 2 sintetizează analiza de mai sus și face un clasament al profilului celor cinci comunități urbane din județul Covasna. Clasamentul a fost realizat prin acordarea unui punctaj, de la 1 la 5, în funcție de performanțele locale aferente fiecărui indicator, un scor apropiat de 1 însemnând performanță ridicată, în timp ce un scor apropiat de 5 însemnând performanță scăzută.

Metodologie:

Evoluția populației a fost calculată folosind media evoluției anuale a populației în raport cu 2003.

Raportul populației de sub 14 ani la populația de peste 60 de ani s-a calculat folosind media punctajului obținut de fiecare comunitate pentru intervalul 2003 – 2013.

Studii superioare se referă la proporția populației care are studii superioare la nivelul anului 2011.

Indicele Local de Dezvoltare Umană clasează comunitățile în funcție de progresul realizat în perioada 2002 – 2011, folosind baza de date pusă la dispoziție de sociologul Dumitru Sandu.

Autonomia financiară a fost calculată folosind media gradului de autonomie financiară pentru perioada 2007 – 2013, similar procedându-se și pentru indicatorul referitor la impozitul pe venit și atragerea de fonduri UE.

Scorul pentru salariați a fost realizat utilizând media proporției salariaților raportat la populația totală din perioada 2007 – 2012.

Tabelul confirmă pe de-o parte competitivitatea crescută a celor două municipii în raport cu celelalte comunități urbane. Pe de altă parte, aduce în top trei orașul Întorsura Buzăului care, chiar dacă are cele mai joase scoruri pentru criteriile economice, din punct de vedere demografic și al ILDU stă mai bine decât restul orașelor și municipiilor.

Îngrijorătoare sunt scorurile orașelor Covasna și Baraolt care pe de-o parte se dovedesc neatractive din punct de vedere demografic și au o capacitate administrativă scăzută, ilustrată de gradul de atragere a fondurilor UE și de măsura în care au avansat în termeni de dezvoltare umană.

Perspective strategice privind comunitățile urbane

Comunitățile urbane din județ pierd locuitori într-un ritm mult mai accelerat decât celelalte orașe și municipii din România, cea mai amplă scădere din 2004 până în 2013 fiind în orașul Baraolt, urmat de Covasna și Târgu Secuiesc. Notabilă nu este doar scăderea populației, ci și ritmul de îmbătrânire a acesteia, comunitățile cu cea mai mare scădere a populației fiind și cele cu cel mai amplu ritm de îmbătrânire. Implicațiile sunt majore în termeni de obiceiuri de consum, utilizarea de servicii publice și atractivitate economică. Este posibil ca administrațiile locale să se confrunte cu presiuni bugetare din ambele sensuri: venituri bugetare mai scăzute odată cu reducerea veniturilor proprii, pe de-o parte, dar și cu cheltuieli publice mai ridicate de susținere a populației în vârstă. Situația va avea repercusiuni și asupra resurselor proprii ale Consiliului Județean.

Îmbătrânirea populației este unul dintre elementele care amenință atractivitatea comunităților urbane din județ, dar nu este singurul. Media populației cu studii superioare din cele cinci comunități urbane din județ este sub media națională și mult sub media celorlalte orașe și municipii din țară. Municipiul reședință de județ stă cel mai bine, în timp ce la polul opus se află orașul Baraolt, urmat de Întorsura Buzăului și Covasna, două dintre acestea având și cel mai ridicat ritm de depopulare și îmbătrânire a populației.

Situația demografică are repercusiuni și asupra veniturilor populației și a bugetelor locale. Per ansamblu, toate cele cinci orașe și municipii au atras mai puțin impozit pe venit per locuitor decât media comunităților urbane din România. De fapt, majoritatea dintre acestea au atras chiar mai puțin decât media națională.

Un motiv este ponderea mai redusă a salariaților în populația totală, peste media națională doar în cazul celor două municipii. De fapt, celelalte trei orașe au o pondere chiar mai redusă decât cea de la nivel național, deși se observă o tendință de îmbunătățire după 2011. Veniturile bugetare sunt o consecință secundară a veniturilor scăzute ale populației. Principala problemă este riscul de sărăcire la care aceștia sunt expuși, care se ridică la nivel de județ la 25%. Predictibil, indicele de dezvoltare umană din mediul urban este sub media națională, progresul fiind, de asemenea, sub cel realizat de celelalte comunități urbane din România.

Discrepanțele dintre cele cinci comunități nu se rezumă doar la componenta socială sau economică. Și în termeni de capacitate administrativă, municipiile performează considerabil mai bine decât orașele. Cu excepția notabilă a orașului Întorsura Buzăului în anul 2013, celelalte două orașe au atras mult mai puține fonduri europene. Parțial explicabile pentru orașul Baraolt, sumele reflectă o capacitate administrativă locală relativ scăzută, sub media națională urbană. Problema riscă să devină una critică pentru județ întrucât se traduce în pierderea de oportunități de creștere, care, pe termen lung, scad atractivitatea acestora și accentuează tendințele negative deja observate. Este critic pentru județ să-și îmbunătățească capacitatea administrativă de la nivel local, inclusiv de la nivel urban.

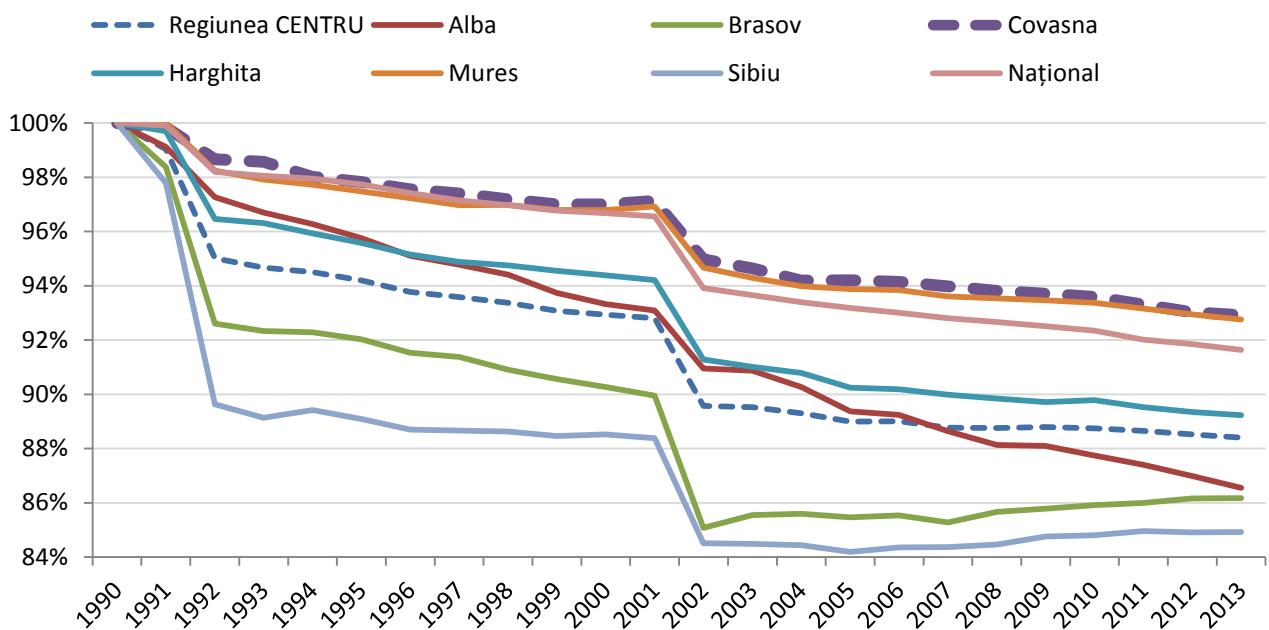
Analiza comunităților urbane din județ relevă existența unei discrepanțe majore între cele două municipii, pe de-o parte, și cele trei orașe, pe de altă parte. Dezvoltarea județului depinde direct de dinamica dezvoltării urbane, astfel încât cultivarea parteneriatelor între autoritățile județene și cele locale devine de importanță strategică. Mecanisme punctuale precum agentul de dezvoltare locală pot îmbunătăți pe termen scurt situația administrațiilor locale. Însă pe termen lung, acestea trebuie să devină mai antreprenoriale, mai inovative. Prezența în comunitate a unor actori precum universitățile pot facilita acest lucru. Pe de o parte, pot pregăti specialiști care să accelereze capacitatea administrațiilor de a rezolva probleme. Pe de altă parte, universitățile pot fi parteneri activi în soluționarea unor probleme comune.

Tendințe majore la nivel de județ comparativ cu regiunea

Scăderea populației urbane

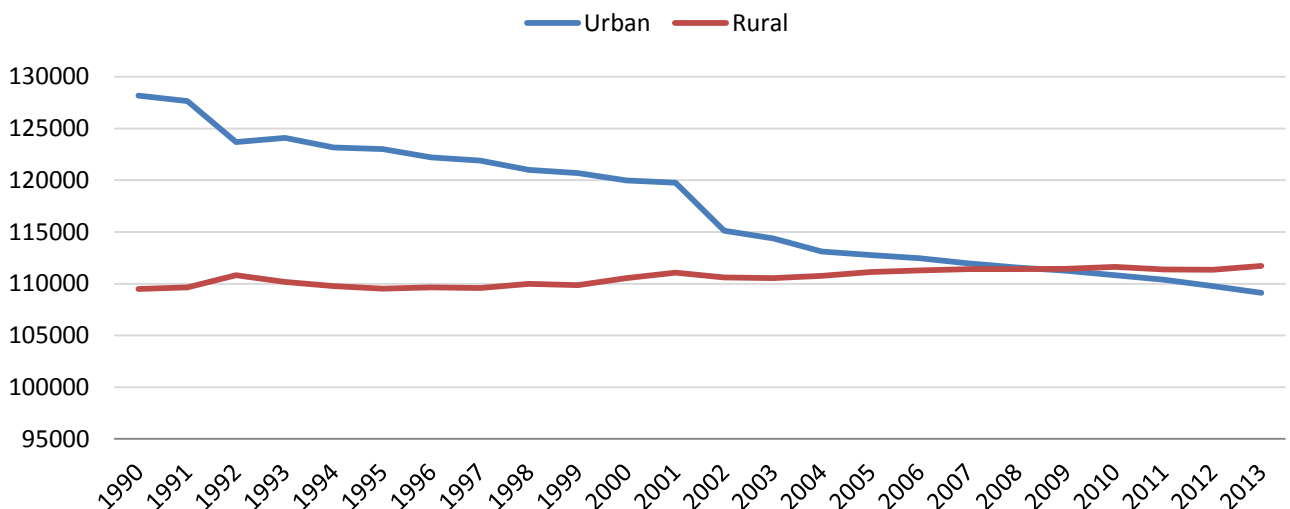
Deși din 1990, populația a scăzut atât la nivel național, cât și regional și județean, ritmul de scădere a fost mai puțin accelerat la nivelul județului Covasna. Scăderea populației nu se datorează atât factorilor demografici, natalitatea fiind în general superioară mortalității, ci plecărilor cu domiciliu și reședința, sugerând deficiențe sistemice de atractivitate pentru locuitori.

Figura 1: Evoluția populației în regiunea Centru și la nivel național

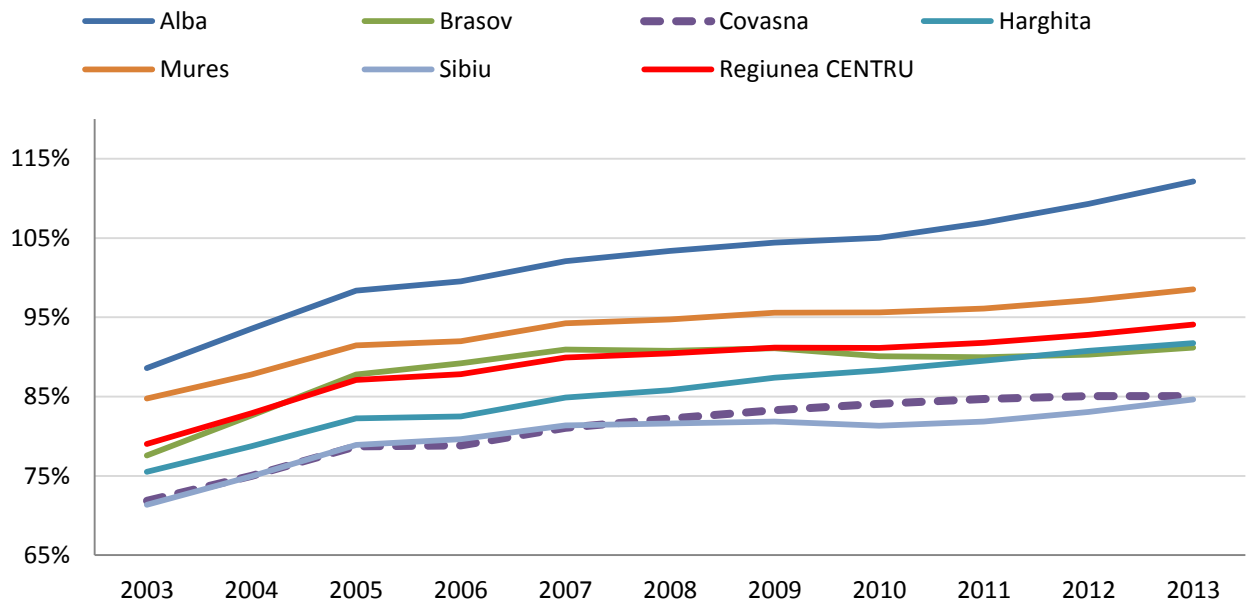
O analiză mai detaliată a trendului arată faptul că zona unde județul a pierdut cei mai mulți locuitori a fost zona urbană, ajungând ca în 2009 populația rurală să o depășească pe cea urbană.

Figura 2: Evoluția populației - rural și urban, județ Covasna

Ritmul de îmbătrânire a populației este cel mai redus din regiune.

Figura 3: Evoluția ritmului de îmbătrânire a populației, Regiunea Centru

La nivelul anului 2013 județul Covasna avea cel mai redus raport al populației de peste 65 de ani la populația de sub 14 ani (1 însemnând egalitate, peste 1 însemnând mai multe persoane de peste 65 de ani), cu excepția județului Sibiu, fapt ce îi conferă acestuia un avantaj atât în termeni de atractivitate pentru investiții și potențial crescut de consum. Totodată, deși în toată regiunea populația cunoaște o tendință de îmbătrânire, ritmul este mai redus decât în restul județelor.

Accesibilitate la unități medicale

Puncte critice:

- Nr. de beneficiari/spital, cu 14% mai ridicat decât media regională;
- Nr. de persoane/cabinet de medicină de familie, cu 18% peste media regională;
- Nr. de persoane/cabinet stomatologic, cu 55% mai mare decât media regională;
- Nr. de persoane/farmacie, cu 37% mai mare decât media regională;
- Nr. de persoane/punct farmaceutic, de 14 ori mai mare decât media regională;

Tabel 1: Nr. de locuitori per unitate medicală în Regiunea Centru și județul Covasna

	Regiunea Centru		Covasna	
	Nr.	1 la ...locuitori	Nr.	1 la ...locuitori
Spitale	65	38.668	5	44.168
Ambulatorii integrate spitalului	51	49.282	6	36.807
Dispensare medicale	24	104.725	2	110.420
Centre de sănătate mintală	13	193.339	2	110.420

Centre medicale de specialitate	8	314.175	1	220.840
Cabinete medicale școlare	216	11.636	6	36.807
Cabinete medicale de familie	1428	1.760	106	2.083
Cabinete stomatologice	1501	1.674	85	25.98
Cabinete stomatologice școlare	36	69.817	5	44.168
Cabinete medicale de specialitate	1007	2.496	98	2.253
Farmacii	906	2.774	58	3.808
Puncte farmaceutice	161	15.611	1	220.840
Creșe	40	62.835	2	110.420
Laboratoare medicale	425	5.914	35	6.310
Laboratoare de tehnică dentară	329	7.640	30	7.361
Centre de transfuzie	6	418.900	1	220.840
Alte tipuri de cabinete medicale	64	39.272	2	110.420

În cazul numărului paturilor din spitale, în toate cazurile, numărul de locuitori per pat este mai redus în județ decât media regională.

Tabel 2: Nr. de locuitori per cadru medical în Regiunea Centru și județul Covasna

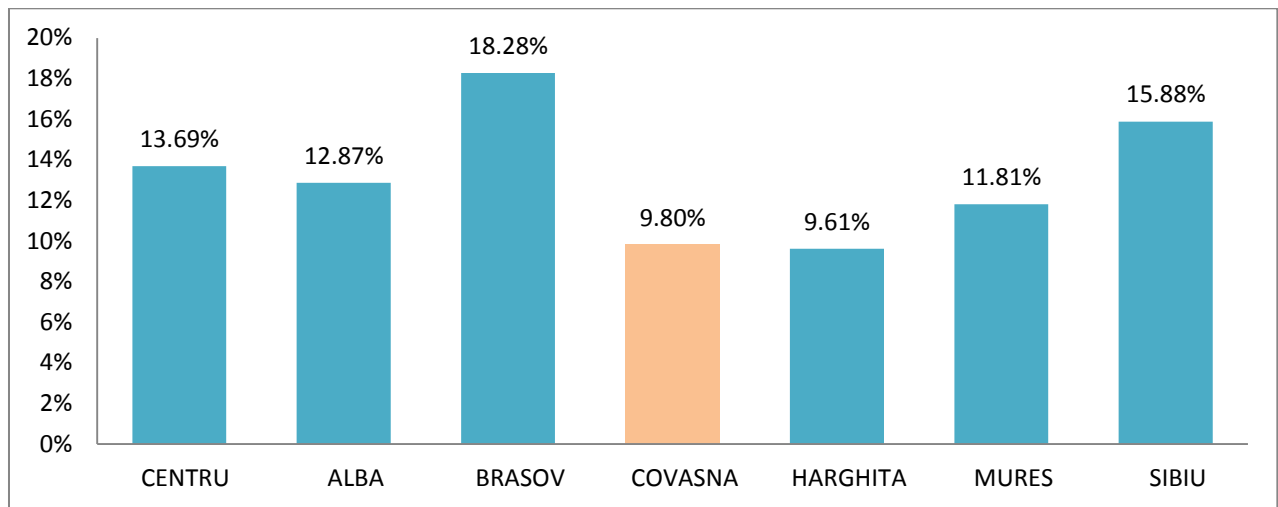
	Regiunea Centru		Covasna
	Locuitori per medic		Locuitori per medic
Medici (exclusiv stomatologi)	378	<	516
din care: medici de familie	1.559	<	2.045
Stomatologi	1.521	<	2.726
Farmaciiști	1.473	<	2.831
Personal sanitar mediu	168	<	181
Asistenți medicali obstetrică- ginecologie (Moașe)	5.805	>	3.874
Personal sanitar auxiliar	317	<	374

În privința accesului populației la medici și personal medical, datele indică în toate cazurile, cu excepția asistenților din obstetrică și ginecologie, un acces inferior mediei regionale. Astfel, sunt cu 92% locuitori per farmacist mai mult decât media regională, 79% mai mulți locuitori/stomatolog și 31% per medic de familie.

Studii superioare

Județul Covasna are carențe semnificative în termeni de populație cu studii superioare, doar 9,8% din populație finalizând cel puțin studii de nivel licență. Situația se poate traduce pe termen mediu și lung într-o reducere a atractivității județului pentru investiții cu valoare adăugată ridicată și care pot aduce venituri semnificative populației, scăderea toleranței și probleme de sănătate pentru populație, deficitul educațional fiind asociat cu un comportament mai riscant (consum mai ridicat de tutun și alcool, neprezentarea cu regularitate la controale medicale etc).

Figura 4: Ponderea persoanelor cu studii superioare în totalul populației în Regiunea Centru

Dezvoltarea umană

Indicele Local de Dezvoltare Umană - ILDU

Județul Covasna a înregistrat un progres în cazul ILDU, avansând de la 60 la 71 puncte.

Tabel 3: Evoluția ILDU 2002 - 2011

	Toral 2002	Total 2011	2011-2002	Rural 2002	Rural 2011	2011-2002	Urban 2002	Urban 2011	2011-2002
Alba	63	76	13	49	60	11	73	87	14
Brașov	71	87	16	54	66	12	77	95	18
Covasna	60	71	11	46	56	10	74	85	11
Harghita	59	71	12	49	61	12	70	84	14
Mureș	62	76	14	49	62	13	74	89	15
Sibiu	70	84	14	53	64	11	79	94	15

Sursa: Banca Mondială, Orașe Competitive, 2013, p. 257

Abordare comparativă a competitivității

Evaluarea competitivității județului Covasna vizează 3 componente majore, analizate în raport cu celelalte județe din regiune:

Social: evoluția demografică, îmbătrânirea populației și indicele de dezvoltare umană.

Economic: evoluția veniturilor populației, a PIB-ului per capita și a ratei de ocupare.

Administrativ: atragerea de fonduri structurale și autonomie financiară.

Tabel 5: Evoluția indicatorilor de competitivitate locală, Regiunea Centru

	Populație ¹	Îmbătrânire ²	ILDU ³	Fonduri UE ⁴	Aut. finan ⁵	Impozit pe venit ⁶	PIB ⁷	Rata pop. Ocupate ⁸
Alba	97,38%	2,36%	13	99,5	25,62%	1,59	2022	-2,4%
Brașov	100,23%	1,36%	16	5,1	39,09%	0,91	2386	-0,52%
Covasna	99,09%	1,32%	11	313,3	27,91%	0,94	1386	-2,04%
Harghita	98,85%	1,62%	12	257,3	24,96%	-0,11	1182	-1,04%
Mureș	99,19%	1,38%	14	446,8	26,10%	0,48	1113	-2,32%
Sibiu	100,15%	1,33%	14	361,9	30,66%	4,6	2058	-0,16%

Datele nu se referă la cifre absolute, ci la evoluția indicatorilor pe anumite intervale de timp.

¹ Media evoluției anuale a populației față de 2003.

² Media ritmului anual de îmbătrânire a populației.

³ Îmbunătățirea Indicelui Local de Dezvoltare Umană în 2011 în raport cu 2002.

⁴ Suma cheltuielilor per capita cu fonduri nerambursabile în perioada 2009 – 2013 la nivel de CJ, RON/capita

⁵ Media anuală a autonomiei financiare în perioada 2007 – 2013, definită ca raportul dintre veniturile proprii și totalul veniturilor.

⁶ Media evoluției anuale a impozitului pe venit /capita RON în perioada 2009 – 2013.

⁷ Evoluția anuală a PIB-ului per capita per județ în perioada 2006 – 2011.

⁸ Evoluția anuală a ratei de ocupare a populației în perioada 2008 – 2013.

Sursa datelor: INS, Banca Mondială, MDRAP

Particular pentru Covasna, tabelul indică faptul că între 2004 și 2013, populația s-a aflat, în medie, la 99% din nivelul din 2003, pentru aceeași perioadă raportul dintre populația de peste 65 de ani și cea de sub 14 ani crescând, în medie, cu 1,3% anual. Între 2002 și 2011, județul și-a îmbunătățit indicele de dezvoltare umană în medie cu 11 puncte, fiind cheltuite la nivel județean între 2009 și 2013, în total, 313 RON per locuitor cu proiectele cu finanțare nerambursabilă. Între 2007 și 2013, CJ Covasna asigura aproximativ 28% din veniturile locale din venituri proprii, impozitul pe venit atras urcând, în medie anuală, cu mai puțin de 1 leu per locuitor între 2009 și 2013. Între 2006 și 2011 PIB-ul per locuitor la nivel de județ a crescut, în medie anuală, cu 1.386 de lei, de la 12.340 de RON la 19.280 de RON. În ceea ce privește rata de ocupare a populației, între 2008 și 2013 aceasta a scăzut, în medie, cu 2% anual, ajungând la 57,5% în 2013.

Indexând valorile scorurilor între 0 și 1, pentru a putea compara diverși indicatori, am obținut următoarea ierarhie:

Tabel 6: Sinteză ierarhică a profilului celor șase județe din Regiunea Centru

	Populație	Îmbătrânire	ILDU	Fonduri UE	Aut. finan	Impozit pe venit	PIB	Rata pop. ocupate ⁸	Scor total
Sibiu	1	0,99	0,88	0,81	0,78	1	0,86	1	7,32
Brașov	1	0,97	1	0,01	1	0,22	1	0,31	5,51
Mureș	0,99	0,96	0,88	1	0,67	0,13	0,47	0,07	5,17
Covasna	0,99	1	0,69	0,7	0,71	0,22	0,58	0,08	4,97
Alba	0,97	0,56	0,81	0,22	0,66	0,36	0,85	0,07	4,5
Harghita	0,99	0,81	0,75	0,58	0,64	0	0,5	0,15	4,42

Tabelul arată că județul Covasna prezintă un profil competitiv superior județelor Harghita și Alba, în principiu datorită evoluțiilor demografice, dar și atragerii de fonduri UE și autonomiei financiare, punctele slabe fiind dezvoltarea umană și rata de ocupare a populației.

Perspective strategice privind competitivitatea regională a județului

Analiza comparativă cu nivelul regional arată că județul are o competitivitate limitată, deși superioară județelor Alba și Harghita.

Principalele zone de competitivitate țin de demografie: populația județului a scăzut mai puțin decât media regională după 1990, ritmul de îmbătrânire fiind de asemenea mai puțin alert. Aceste aspecte pot crește atractivitatea județului pentru investiții dacă sunt dublate de un nivel crescut de pregătire profesională și experiență.

Datele suplimentare indică însă că județul Covasna are un deficit din această perspectivă față de celelalte județe din regiune. În primul rând, se remarcă o ruralizare a județului, începând cu 2009 majoritatea locuitorilor trăind în mediul rural. În sine, evoluția nu este problematică dacă nu este asociată și cu o reducere a accesibilității la servicii publice și a standardului de viață. Totuși, întrucât creșterea populației a avut loc mai ales în comunitățile cu un grad de dezvoltare umană mai scăzut, există motive să credem că ruralizarea este un fenomen îngrijorător.

În al doilea rând, sub 10% din populația județului are studii superioare, mult sub media de 13,69 și la jumătate față de nivelul județului Brașov. Chiar dacă scorul este sensibil mai bun decât al județului Harghita, ponderea sugerează că competitivitatea demografică a județului este cu precădere cantitativă, fiind puțin atractivă pentru industrii care solicită un capital uman ridicat, dar care totodată generează bunăstare în comunitate. Datele privind la numărul de cercetători și patente, prezentate în secțiunea de Educație, vin și întăresc această observație.

Stocul educațional poate fi completat de scorul obținut de județ la indicele local de dezvoltare umană. Cu un punctaj de 71, județul ocupă ultima poziție din regiune, alături de Harghita, având însă cel mai mic progres din regiune față de 2002. Indicele confirmă că populația se confruntă cu capacități reduse de satisfacere a nevoilor și sugerează că, în absența unor politici județene de

îmbunătățire a dezvoltării umane, ecartul dintre județ și restul regiunii se va adânci. Dezvoltarea umană este similară capitalizării depozitelor: impactul este agregat, evoluând exponențial. Pierderile de competitivitate, chiar dacă sunt reduse pe termen scurt, pe termen lung se acumulează și devin cronice.

Din perspectivă economică, datele arată ușor mai bine, arătând că atât în termeni de venituri ale populației cât și în termeni de produs intern brut, județul se află în jurul mediei regionale. Astfel, județul a avut al treilea ritm de creștere a veniturilor populației, alături de Brașov, însă cu 2/6 sub ritmul de creștere din Sibiu, și a patra evoluție anuală a PIB-ului per capita între 2006-2011, la mare distanță însă de primele trei clasate (toate cu o creștere anuală medie de peste 2000 RON, față de 1400 în Covasna). Similar, în privința populației ocupate, județul s-a confruntat cu o scădere anuală mult mai accelerată decât Sibiu și Brașov, dar mai bine decât Alba și Mureș. Cifrele arată că județul beneficiază de creștere, însă ritmul acesteia este sub-optimal. Critic este că avantajul proximității față de Sibiu și Brașov, principalele motoare ale județului, nu este suficient exploatat.

Cu a treia capacitate administrativă din județ, reflectată de nivelul fondurilor UE atrase și de autonomia financiară, CJ poate contribui la îmbunătățirea competitivității județului, mai ales prin programe care să crească capitalul uman din județ, restul elementelor fiind o consecință naturală a acestuia.

Analiza cadrului strategic

Rezumat

Documentul de față reprezintă o analiză a cadrului strategic general, relevant pentru elaborarea unei strategii la nivelul județului Covasna. În demersul de față au fost considerate relevante următoarele documente:

Listă documente analizate

Nivel	Document
European	(1) Strategia Europa 2020
Național	(2) Programul Național de Reformă 2011-2013 (PNR 2011-2013) –sinteză (3) Strategia Națională pentru Competitivitate Economică 2014-2020 (4) Programul Național de Reformă 2014 (PNR 2014) (5) Poziția serviciilor Comisiei cu privire la dezvoltarea unui Acord de parteneriat și a unor programe în ROMÂNIA în perioada 2014-2020. (6) Acordul de Parteneriat cu UE 2014-2020 (7) Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014 – 2020 (8) Strategia formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020 (9) Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030
Regional	(10) Strategia Regiunii de Dezvoltare Centru 2014-2020 (11) Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2014-2020
Județean	(12) Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale a județului Covasna
Local	(13) Documente strategice la nivel local Strategia mun. Sfântu Gheorghe 2008-2018 Strategia Microregiunii SEPSI 2008-2018 Strategia orașului Baraolt 2015-2020 Strategia orașului Covasna 2008-2013 Strategia orașului Întorsura Buzăului 2007-2013

Structura capitolului este următoarea:

- Principalele obiective strategice (ale fiecărui document);
- Principalele măsuri/programe de implementare/punere în aplicare;
- Concluzii, recomandări, oportunități (pentru fiecare document analizat);
- Concluzii generale (o sinteză a informațiilor relevante în relație cu strategia județului)

În cazul fiecărui document analizat am încercat să evidențiem acele informații care sunt relevante și prezintă un interes din perspectiva direcție de dezvoltare a județului Covasna.

Documente la nivel european

EUROPA 2020

Strategia Europa 2020 propune trei priorități care se susțin reciproc²¹:

1. **Creștere inteligentă:** dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
2. **Creștere durabilă:** promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
3. **Creștere favorabilă incluziunii:** promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

UE trebuie să definească direcția în care vrea să evolueze până în anul 2020. În acest scop,

Comisia Europeană propune următoarele obiective principale pentru UE (5):

1. **Ocuparea forței de muncă**
 - a. o rată de ocupare a forței de muncă de 75% în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani
2. **Cercetare și dezvoltare**
 - a. alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare
3. **Schimbări climatice și energie (20/20/20)**
 - a. reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990
 - b. creșterea ponderii surselor de energie regenerabilă până la 20%
 - c. creșterea cu 20% a eficienței energetice
4. **Educație**
 - a. reducerea abandonului școlar la sub 10%
 - b. creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani
5. **Sărăcie și excluziune socială**

²¹ Informații detaliate se găsesc în strategia UE Europa 2020 disponibilă online la adresa:
http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/complet_ro.pdf

- a. reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale

OBIECTIVE naționale: ROMÂNIA (sursa: CE)

Stat	Rata ocupării forței de muncă (%)	Cercetare și Dezvoltare ca % din PIB	Reducere emisii CO2	Surse regenerabile de energie	Eficiență energetică – reducerea consumului de energie în Mtoe	Părăsirea timpurie a școlii %	Învățământ terțiar %	Reducerea populației expuse riscului sărăciei sau excluziunii sociale în număr de persoane
RO (ținte 2020)	70%	2%	19%	24%	20%	11,3%	26,7%	Reducere cu 580.000/ 8.310.000
RO (situație actuală)	63,9% (2013)	0,49% (2013)	47% (2013 – țintă atinsă)	24% (2013)	33,6 % (2012)	17,3% (2013)	22,8% - (2013)	8.907 mii ²² (2014)

Situația la nivelul anului 2013²³

Obiective strategice UE 2020 (RO)							
Țintă UE 2020 ²⁴ : 75% din populația cu vârstă cuprinsă între 20-64 trebuie să fie angajată							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Țintă RO 2020
1. Rata de angajare/ocupare – vârsta 20-64	64,4	63,5	63,3	62,8	63,8	63,9	70
Țintă UE 2020: Investițiile în cercetare și dezvoltare (R&D) să ajungă la 3% din PIB-ul UE							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Țintă RO 2020
2. Investiții în Cercetare și Dezvoltare ca procent din PIB	0,58	0,47	0,46	0,5 ^b	0,49	-	2
Țintă UE 2020: atingerea obiectivului „20/20/20” (sau 30/20/20, în cazul respectării anumitor condiții) în domeniul schimbărilor climatice și al energiei – reducerea gazelor cu efect de seră cu 20% față de 1990/sursele de energie regenerabilă din totalul surselor de energie 20%/ creșterea eficienței energetice cu							

²² În prezent sunt aproape 9 milioane de oameni expuși la sărăcie. Acest număr trebuie redus cu 580.000.

²³ Sursa datelor: Eurostat

²⁴ Aceste cifre fac referire la țintele la nivel UE. Țintele pentru fiecare stat sunt diferite

20%							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Țintă RO 2020
3.1. Emisii gaze cu efect de seră ²⁵	56,46	48,44	46,81	49,08	47,96	-	Reducere cu 19% (atinsă deja)
3.2 Pondere energie regenerabilă în consumul total de energie	20,4	22,6	23,2	21,2	22,9	-	24
3.3 Reducerea consumului de energie (eficiență energetică) ²⁶	38,0	33,9	34,3	34,8	33,6	-	20
Țintă UE 2020: rata părăsirii timpurii a școlii să nu depășească 10% iar ponderea populației cu studii superioare și vârsta între 30 și 34 de ani să fie cel puțin 40%;							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Țintă RO 2020
4.1 Părăsirea timpurie a școlii ²⁷	15,9	16,6	18,4	17,5	17,4	17,3	11,3
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Țintă RO 2020
4.2 Educația terțiară pentru persoanele cu vârsta între 30-34 de ani	16,0	16,8	18,1	20,4	21,8	22,8	26,7
Țintă UE 2020: reducerea cu 20 de milioane a numărului cetățenilor europeni amenințați de sărăcie (cea ce ar corespunde reducerii cu 25% a numărului de persoane cu risc de sărăcie)							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Țintă RO 2020
5.1 Persoane expuse riscului de excluziune socială sau sărăciei (mii de persoane)	9418	9112	8890	8630	8907	-	Reducerea cu 20% (aprox 1,6 mil. oameni)

Sursa: date prelucrate pe baza informațiilor disponibile la nivelul Eurostat

Concluzii și oportunități la nivelul județului Covasna

²⁵ Valorile indică procentul actual comparativ cu valoarea din anul 1990 (1990=100%)

²⁶ Numerele reprezintă echivalentul consumului de energie la nivel național exprimat în mil. tone de țiței

²⁷ Indicatorul face referire la persoanele cu vârstă cuprinsă între 18-24 de ani care au absolvit maxim o școală secundară (școală generală) fără niciun fel de altă pregătire educațională.

Strategia Europa 2020 își propune obiective ambițioase pentru următorii 7 ani, documentul fiind focalizat pe 5 direcții majore:

1. Educație
2. Cercetare și dezvoltare
3. Dezvoltare economică
4. Dezvoltare socială
5. Schimbări climatice/mediu înconjurător/dezvoltare durabilă

În direcția educației, strategia are ca obiective creșterea ratei de finalizare a studiilor preuniversitare (reducerea abandonului școlar) și interdependent creșterea procentului absolvenților de studii superioare. *În cazul României* țintele sunt de 11% abandon (17,3% în 2013) și 26% absolvenți studii superioare (22,8% în 2013).

Oportunități la nivelul județului Covasna

- linii de finanțare pentru reducerea abandonului (potențiali beneficiari ONG-urile + autoritățile publice);
- linii de finanțare pentru infrastructura educațională și atragerea de cadre didactice la nivelul localităților din județul Covasna;
- dezvoltarea unor programe educaționale noi sau sprijin pentru reducerea abandonului, finalizarea studiilor în rândul categoriilor defavorizate.

În direcția cercetării și dezvoltării principalele obiective sunt creșterea investițiilor și alocării de resurse pentru cercetare, dezvoltare, inovare (3% din PIB UE – aprox 288 mld. euro). Din perspectiva statelor membre, oportunitatea principală va fi reprezentată de liniile de finanțare oferite în această sferă. România alocă în prezent 0,49% (2013) ținta conform Europa 2020 fiind 2%.

Oportunități la nivelul județului Covasna

- finanțarea cercetării sau dezvoltării tehnologiei moderne în domeniul agricol/agricultură;

În direcția dezvoltării economice, obiectivele principale vizează consolidarea guvernanței economice la nivel macro european, supravegherea sectorului financiar și un control mai strict asupra cheltuielilor publice pentru evitarea dezechilibrelor macroeconomice prin intermediul pactului de stabilitate și creștere. Din punctul de vedere al statelor membre, executivul este principalul stakeholder, politica macroeconomică și modalitatea de construcție a bugetului fiind instrumentele de interes.

În direcția dezvoltării sociale, obiectivele principale vizează reducerea excluziunii sociale și a numărului celor care trăiesc în condiții de sărăcie și creșterea ratei de ocupare a forței de muncă. În prezent România are un nivel de ocupare a forței de muncă –grupa de vârstă 20-64 de ani – de 62%

(obiectiv 70%) și un nivel de persoane expuse la excluziune socială sau care trăiesc în sărăcie de 8,9 milioane (2012) (obiectiv de reducere a numărului cu min. 580.000).

La nivelul statelor membre sunt de interes politicile guvernului pentru stimularea creării de locuri de muncă, angajare, precum și programe de dezvoltare profesională/instruire/profesionalizări.

Oportunități la nivelul județului Covasna

- dezvoltarea programelor de instruire/reprofesionalizare/calificare pentru inserția pe piața muncii;
- linii de finanțare pentru programe de incluziune socială a unor categorii defavorizate;
- politici locale pentru păstrarea forței de muncă calificată în orașe sau inițierea unei afaceri;

În direcția dezvoltării durabile și a mediului înconjurător, strategia are ca obiective creșterea eficienței energetice, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, încurajarea producției de energie regenerabilă. La nivel național, România are o rată de utilizare a energiei regenerabilă de 22,9% (2012) – țintă 24%, și un index de emisie a gazelor cu efect de seră de 47,96% (2012) – ținta atinsă deja (reducerea cu 19% față de 1990). Conform unui studiu Erste (2011)²⁸ previziunile de investiție în sfera energiei regenerabile în România până în 2020 erau de 18,2 mld. euro după Polonia (46 mld) și Cehia (19.4 mld). De asemenea, conform unui studiu Ernst&Young (2013)²⁹ România ocupa locul 16 (33 mondial) la nivel european din perspectiva atractivității în sfera energie regenerabile.

²⁸ Mai multe informații sunt disponibile la adresa web <http://www.romania-eoliene.ro/energia-eoliana/in-romania>

²⁹ Studiul se poate consulta la adresa web [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/RECAI_39_-_Nov_2013/\\$FILE/RECAI%20Issue%2039_Nov%202013.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/RECAI_39_-_Nov_2013/$FILE/RECAI%20Issue%2039_Nov%202013.pdf)

Documente la nivel național

Programul Național de Reformă³⁰

Programul Național de Reformă 2011-2013 (PNR) reprezintă platforma-cadru pentru definirea și aplicarea politicilor de dezvoltare economică a României, în concordanță cu politicile Uniunii Europene (UE), având ca priorități realizarea unei economii inteligente, durabile și favorabile incluziunii, cu niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și de coeziune socială.

În continuare prezentăm principalele obiective atinse precum și obiectivele rămase de atins care în mare măsură se reflectă în PNR 2014.

Programul Național de Reformă 2011-2013³¹

Analiză sinteză privind stadiul de implementare

Pornind de la obiectivele acestei strategii, România și-a stabilit, prin Programul Național de Reformă 2011-2013, prioritățile și obiectivele proprii care fixează cadrul și direcțiile de dezvoltare economică sustenabilă. Mobilizarea eforturilor instituționale și financiare, dublată de obținerea unui larg consens la nivelul întregii societăți, au constituit factori determinanți pentru transpunerea în practică a acestor obiective și priorități naționale.

Astfel, noua viziune a Guvernului României asupra creșterii economice și a nivelului de trai, mai clară și mai dinamică, a dus spre o colaborare mai fructuoasă între administrația publică centrală, Parlament, partenerii sociali, structurile asociative ale administrației publice locale, ONG-uri, mediu academic și instituțiile financiare internaționale, în scopul implementării reformelor necesare pentru corectarea dezechilibrelor financiare și reluarea creșterii economice.

În mod natural, PNR 2011-2013 continuă reformele asumate în PNR 2007-2010 și propune reforme noi, derivate din specificul obiectivelor Strategiei Europa 2020. În acest context, PNR 2011-2013 va include, pe lângă acțiunile nou identificate, și o parte dintre acțiunile aflate deja în curs de implementare (de exemplu, cele referitoare la condiționalitățile ce trebuie respectate de România în relația cu Fondul Monetar Internațional și cu alte instituții financiare internaționale). **Viziunea generală a documentului strategic:**

³⁰ Informații detaliate privind PNR 2011-2013 se găsesc online la adresa:

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_romania_ro.pdf

³¹ PNR 2011-2013 a fost inclus în analiza strategică deoarece o parte semnificativă din angajamentele asumate de România pentru această perioadă, nu erau îndeplinite la începutul anului 2013. Această secțiune este urmată de analiza asupra PNR 2014 care preia o parte din obiectivele care nu au fost atinse în perioada 2011-2013. PNR 2014 trebuie văzut ca un document intermediar asumat de Guvern pentru perioada premergătoare aprobării Acordului de Parteneriat pentru 2014-2020 (acord aprobat în august 2014 de CE). Propunerea de acord (aprobată) este analizată în secțiunea următoare. Ulterior Guvernul trebuie să dezvolte un document strategic național pe principalele domenii de interes care să transpună obiectivele strategiei UE 2020. Am decis să menținem analiza PNR 2011-2013 pentru a evidenția în comparație cu PNR 2014 o parte din cifrele optimiste avansate în perioada 2011-2013 care ulterior s-au transformat în obiective pentru anul 2014. Decalajul calculat de noi este de aproximativ 2-2,5 ani, între ținte prognozate și ținte atinse.

Utilizarea judicioasă a acestui instrument, prin asumarea reformelor necesare și realiste în contextul european al eforturilor pentru atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020, permite concertarea demersurilor naționale pentru modernizarea economiei și societății românești și susține convergența economico-socială cu celelalte state membre ale UE.

Direcții strategice principale:

1. Redresare și dezvoltare economică;
2. Creșterea eficienței și transparenței administrației publice (nu se regăsește în mod specific în Europa 2020);
3. Îmbunătățirea mediului de afaceri;
4. Ocuparea forței de muncă;
5. Cercetare-dezvoltare și inovare;
6. Schimbările climatice și energia;
7. Educația;
8. Incluziune socială/ diminuarea sărăciei.

Creșterea economică ³²					
	- modificări procentuale anuale -				
	2010	2011	2012	2013	2014
PIB real	-1,3	1,5	4,0	4,5	4,7
PIB nominal	3,1	5,5	8,9	9,1	9,3
Componentele PIB-ului real					
Cheltuielile consumului privat	-1,7	1,9	3,9	4,2	4,4
Cheltuielile consumului guvernamental	-3,6	-1,1	1,5	1,8	1,9
Formarea brută de capital fix	-13,1	3,4	5,8	7,8	8,5
Exporturi de bunuri și servicii	13,1	8,1	9,7	9,5	9,6
Importuri de bunuri și servicii	11,6	7,1	8,3	8,7	9,5
Contribuții la creșterea PIB (procente)					
Cererea internă finală	-5,2	1,8	4,1	4,8	5,1
Modificarea stocurilor	4,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Export net	-0,2	0,0	0,1	0,0	-0,2

Sursa: Comisia Națională de Prognoză, 2011

Dezvoltare economică

³² Datele pentru perioada 2012-2014 sunt date prognozate de Comisia Națională de Prognoză. Cifrele pentru anii 2013 și prognozele pentru următorii ani sunt incluse în analiza PNR 2014

Din punct de vedere economic, răspunsul României la efectele crizei economice și recesiunii economiei s-a concretizat în adoptarea, în anul 2010, a unui buget consolidat, având ca principală coordonată limitarea creșterii deficitului intern, dar și a celui extern. Totodată, guvernul și-a concentrat eforturile pe identificarea unor soluții pe termen scurt, menite să diminueze dezechilibrele macroeconomice. În acest scop, măsurile principale din domeniul politicii fiscal-bugetare au vizat reducerea deficitului către nivelul stabilit de *Pactul de Stabilitate și Creștere* și orientarea resurselor către investiții care susțin creșterea economică. Programul economic cuprinzător convenit cu Fondul Monetar Internațional, Comunitatea Europeană și alte instituții financiare internaționale (Banca Mondială, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare) definește, într-o foaie de parcurs, un set de obiective-cheie de consolidare și reformare a administrației fiscale, de supraveghere a sectorului financiar și de reformare structurală (piața muncii, educație, infrastructura de mediu).

În conformitate cu *Programul de Guvernare*, *Programul de Convergență*, *Strategia Fiscal Bugetară* și ținând cont de obiectivele UE prevăzute în *Strategia Europa 2020*, strategia economică pe termen mediu a României vizează următoarele obiective:

- reluarea procesului de creștere economică și crearea de noi locuri de muncă;
- ajustarea deficitului public și a deficitului de cont curent până la valori la care să facă posibilă finanțarea lor și continuarea procesului de dezinflație;
- protejarea categoriilor de populație cele mai afectate de criza economică;
- îmbunătățirea predictibilității și performanțelor politicii fiscale pe termen mediu și maximizarea și utilizarea eficientă a fondurilor de la Uniunea Europeană;
- asigurarea sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice;
- restructurarea și eficientizarea activității administrației publice;
- implementarea fermă a angajamentelor asumate în cadrul acordului financiar extern multilateral cu Fondul Monetar Internațional, Comisia Europeană, Banca Mondială, precum și alte instituții financiare internaționale;
- implementarea reformelor prioritare pe termen scurt și mediu și a măsurilor specifice pentru atingerea obiectivelor naționale stabilite în contextul Europa 2020.

Eficiență în administrația publică

Având în vedere importanța asigurării unei administrații publice eficiente și transparente, se impune abordarea acestei priorități strategice din perspectiva a șapte direcții majore de acțiune, în cadrul fiecăreia fiind prevăzute măsuri cu impact asupra dezvoltării capacității administrative în perioada 2011-2013:

- **Implementarea reformei strategice pentru îmbunătățirea eficacității administrației publice, pe baza Analizei funcționale a Băncii Mondiale.** Planurile conțin estimări privind costurile implementării măsurilor, pe baza cărora s-au purtat discuții cu Autoritatea de Management

PODCA, în vederea identificării posibilităților de finanțare din FSE prin Programul Operațional *Dezvoltarea Capacității Administrative*. Ca urmare, au fost întocmite fișe de proiect pentru acțiunile care necesită finanțare din FSE, iar la 29 martie 2011, AM PODCA a deschis o linie de finanțare pentru aceste proiecte.

- **Continuarea măsurilor orientate către o mai bună reglementare la nivelul administrației publice centrale.** Procesul de implementare a *Strategiei pentru o reglementare mai bună la nivelul administrației publice centrale din România 2008-2013* este coordonat de către SGG, alături de Departamentul pentru Afaceri Europene. Strategia este focalizată, în principal, pe îmbunătățirea calității și simplificarea reglementărilor naționale, în vederea creșterii competitivității economiei și creării de noi locuri de muncă. Obiectivele generale ale acestui document strategic vizează: îmbunătățirea evaluării impactului reglementărilor, reducerea sarcinilor administrative pentru mediul de afaceri, facilitarea interacțiunii dintre sectorul economic și administrația publică centrală, îmbunătățirea procesului de reglementare la nivelul agențiilor și autorităților de reglementare și control, simplificarea legislației naționale și aplicarea efectivă a legislației comunitare.
- **Profesionalizarea funcționarilor publici.** În România există un număr de 126.857 funcționari publici, din care 61.909 în administrația publică locală, 47.103 în administrația publică teritorială și 17.845 în administrația publică centrală.
- **Standardizarea procedurilor administrative.** Pentru definirea unui cadru legislativ coerent și unitar, bazat pe sistematizarea, raționalizarea și restructurarea prevederilor legale care ghidează acțiunile autorităților administrației publice, MAI derulează – cu sprijin financiar din PO DCA (3,5 MLei) - proiectul *Un cadru legislativ mai coerent pentru o administrație publică mai eficientă*. Rezultatul acestui proiect va consta în elaborarea *Codului administrativ al României*, instrument util pentru asigurarea uniformității structurilor/substructurilor administrative.
- **Creșterea gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune.** La sfârșitul anului 2010 se înregistra un nivel extrem de scăzut al absorbției instrumentelor structurale (calculat pe baza rambursărilor primite de la Comisia Europeană), și anume 1,9% din alocarea UE 2007-2013. Această situație este într-un contrast evident cu nivelul de contractare a alocării UE 2007-2013 (cca. 42,7% la 31 decembrie 2010) și cu plățile interne către beneficiari (prefinanțări și rambursări) în sumă de 1,73 mld. Euro (cca. 19% din alocarea UE 2007-2013). La finalul anului 2014 (mai exact octombrie 2014) conform Ministerului Fondurilor Europene, rata curentă de absorbție a fondurilor europene a ajuns la 39.96% din bugetul alocat pentru perioada 2007-2013.
- **Utilizarea TIC pentru modernizarea administrației publice.** În ultimii 5 ani, MCSI a finalizat o serie de acțiuni menite să modernizeze administrația publică și să răspândească avantajele utilizării mijloacelor TIC pe tot teritoriul țării. Prin proiectul *Economie bazată pe cunoaștere*, s-au creat platforme de comunicare și instruire în utilizarea tehnologiilor TIC în 260 de comunități locale. În anul 2010, a fost revizuită *Strategia privind asigurarea serviciului universal*, punând capăt unei abordări învechite.

- **Dezvoltarea teritorială.** Încă din 2008 au fost elaborate 10 studii de fundamentare a strategiei și a fost lansată publicația *Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030 – o Românie competitivă, armonioasă și prosperă* în vederea conștientizării impactului politicilor teritoriale asupra dezvoltării durabile.

Îmbunătățirea mediului de afaceri

Din punctul de vedere al îmbunătățirii mediului de afaceri în clasamentul *Doing Business 2011* (Raport elaborat de Banca Mondială care analizează situația a 183 de economii ale lumii), România ocupa locul 56). În 2014 România ajunge pe locul 48, o creștere de aproape 10 poziții în ultimii 3 ani. Menționăm că Banca Mondială a schimbat metodologia de calcul, începând cu 2014, și rezultatele nu pot fi comparate în mod direct (performanța României după vechea metodologie ar fi reprezentat o urcare de 2-3 poziții). După cum observăm în figura de mai jos, România înregistrează scoruri foarte bune la creditare (poz. 7), inițierea unei afaceri (poz. 38) și protecția investitorilor minoritari (poz. 40) și scoruri relativ slabe la categoria autorizații de construcție (poz. 140) și accesul la rețeaua de electricitate (poz. 171). De asemenea trebuie remarcată evoluția pozitivă majoră în plata taxelor, unde progresele realizate (indicatorul vizează atât povara fiscală pentru o firmă medie cât și povara administrativă – nivelul birocrăției) au condus la un salt de 76 de locuri

Doing Business Report 2015			
Indicatori	Poziție 2014	Poziție 2015	Evoluție
	50	48	
Crearea unei afaceri	37	38	-1
Autorizații construcție	139	140	-1
Acces/conectare electricitate	171	171	Nicio schimbare
Înregistrare proprietate	62	63	-1
Creditare	5	7	-2
Protecție investitori minoritari	40	40	Nicio schimbare
Plata taxelor	128	52	+76
Comerț exterior	68	65	+3
Executarea contractelor	52	51	+1
Soluționarea insolvenței	45	46	-1

Sursa: Banca Mondială –Doing Business 2015 Report – Doing Business in Romania
(<http://www.doingbusiness.org/data/exploreeconomies/romania/>)

Ocuparea forței de muncă

Din punctul de vedere al ocupării forței de muncă, la nivelul anului 2009, rata totală de ocupare, pentru grupa de vârstă 20-64 de ani, a fost de 63,5%, înregistrând un decalaj de 5,6% față de media

UE 27 de 69,1%. Din punctul de vedere al structurii pe sexe a populației ocupate, rata de ocupare este semnificativ mai scăzută pentru femei – 56,3%, față de rata de ocupare pentru bărbați - 70,7%. Rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) era de 24,5%, iar rata de ocupare a persoanelor vârstnice (55-64 ani) a fost de 42,6%. Conform prognozelor, decalajul între nivelul național și cel comunitar se va menține și în anul 2020, dar va înregistra o ușoară tendință de scădere de la 5,6% la 4,8%.

Forța de muncă %					
	2010	2011	2012	2013	2014
Rata de ocupare a populației de 20-64 ani	63,3	63,9	64,3	64,7	65,5
- bărbați	70,8	71,6	72,0	72,4	73,1
- femei	55,9	56,1	56,5	57,0	57,8
Rata șomajului (conf. BIM) - %	7,3	6,4	6,2	6,0	5,8
<i>Sursa: Comisia Națională de Prognoză 2011</i>					

Comparativ cu prognoza realizată în 2011 cifrele actuale (2013) indică un decalaj de aproximativ 1-1,5 ani. Astfel observăm (a se vedea tabelul de mai jos) că în prognoza pentru anul 2013 privind rata de ocupare aceasta era de 64,7% la nivelul populației 20-64 de ani și datele reale indică o cifră de 63,9%. Aceste decalaje se păstrează în mare măsură pe toate categoriile de populație. De asemenea rata șomajului real (6,8% în 2013) comparativ cu cel prognozat (6% prognoza pt. 2013 din PNR 2011-2013) este mai ridicată cu 0,8%.

Forța de muncă %					
	2013	2014	2015	2016	2017
Rata de ocupare a populației de 20-64 ani	63,9	64,4	65,0	65,9	66,9
- bărbați	71,6	71,9	72,1	72,9	73,6
- femei	56,2	57,0	58,0	59,0	60,2
Rata șomajului (conf. BIM) - %	7,3	7,1	6,9	6,8	6,7
<i>Sursa: Comisia Națională de Prognoză 2013</i>					

➤ **Măsuri pe care România le-a realizat deja:**

- Realizarea unui cadru unitar de salarizare în sectorul public prin adoptarea Legii cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice;

- Măsuri pentru promovarea flexibilității și pentru promovarea ocupării forței de muncă au fost adoptate recent prin modificările aduse Codului Muncii.
- **Măsuri pe care România se angajează să le realizeze în următoarele 12 luni:**
 - **Stimularea ocupării forței de muncă:**
 - Consolidarea dialogului social și a flexibilizării procesului de negociere;
 - Modificarea și completarea cadrului legal privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă;
 - Modificarea și completarea Legii nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă;
 - **Reducerea muncii nedeclarate:**
 - Implementarea Strategiei naționale privind reducerea incidenței muncii nedeclarate pentru perioada 2010-2012;
 - Adoptarea proiectului de lege privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri;
 - **Formarea profesională continuă:**
 - Reforma cadrului legal privind formarea profesională a adulților;
 - Punerea în aplicare a cadrului european simplificat de recunoaștere a calificărilor profesionale, în condiții de reciprocitate, între Statele Membre;
 - Inițierea procedurilor privind clasificarea universităților pe categorii în baza evaluării programelor de studii și a capacității lor instituționale: universități preponderent de educație, universități de cercetare științifică și creație artistică și universități de cercetare avansată și educație.

Cercetare, dezvoltare și inovație.

În ceea ce privește capacitatea sistemului CDI, decalajele față de media europeană sunt considerabile. Astfel, ponderea cercetătorilor în totalul populației ocupate este de 3,64% în România, față de 9,2% în UE 27, iar ponderea angajaților în activități de cercetare și dezvoltare (CD), în total populație ocupată este de 5,04% în România, față de 15,5% în UE 27. A fost înregistrată, în schimb, o evoluție pozitivă a investițiilor în infrastructura de cercetare, care au crescut, în anul 2010, de peste 6 ori, față de anul 2006. Pentru rezultatele sistemului CDI, concludent este indicatorul agregat al inovării (*Summary Innovation Index – SII, 2010*) care, pentru România este de 0,237, față

de 0,516 în UE 27. Decalaje importante înregistrează și ponderea angajaților în activități cu aport intensiv de cunoaștere, în total populație ocupată 6,16% în România, față de 13,03% în UE 27, în condițiile în care ponderea exporturilor de servicii de înaltă și medie tehnologie, în total exporturi, este una apropiată de media europeană 44,91% în România, față de 49,43% în UE 27, iar ponderea exporturilor de produse de înaltă și medie tehnologie, în total exporturi, este peste media europeană 50,14% în România, față de 47,36% în UE 27.

În prezent (2014), conform raportului *Innovation Union Scorecard*, Comisia Europeană³³ plasează România în categoria inovatorilor modești, pe locul 25 din 27 (doar Bulgaria și Letonia având un scor mai redus) cu un scor general de performanță în inovație de 0,24 (max . 1) și fluctuând în ultimii 5 ani între 43% și 50% din media UE 27³⁴. Țara noastră stă foarte bine la numărul de noi doctori în științe (creștere de 11,4% în 2014) dar foarte prost la numărul de doctori în științe non-UE. Alte domenii în care România stă relativ bine comparativ cu media UE sunt numărul de persoane cu educație de nivel II (liceu absolvit) și exportul de servicii bazate pe cunoaștere (knowledge intensive service exports). Pentru restul categoriilor (un total de 25 de indicatori), România obține scoruri în general sub jumătate din media UE 27 sau mai slab.

Indicatori	SCOR		Evoluție	
	EU 27	RO	EU27	RO
Resurse umane				
• Nr. absolvenți doctorat	1,7	1,7	2,8%	11,4%
• Absolvenți educație terțiară	35,8	21,8	3,6%	9,7%
• Tineri care au absolvit liceul	80,2	79,6	0,5%	0,7%
Sisteme de cercetare deschise, transparente, atractive				
• Co-publicații științifice internaționale	343	177	6%	10,9%
• Publicații științifice în primele 10% cele mai citate	11,0	3,5	1,4%	3,3%
• Studenți nivel doctorat non-UE	24,2	2,1	6,3%	-5,8%
Finanțare și sprijin				
• Cheltuieli R&D în sectorul public	0,75	0,30	1,8%	6,0%
• Investiții de tip venture capital	0,277	0,137	-2,8%	-5,3%
Investiții ale firmelor private				
• Cheltuieli ale firmelor cu R&D	1,31	0,12	2,0%	-7,0%
• Cheltuieli cu inovația non R&D	0,56	0,46	-4,7%	-13,7%
Parteneriate & antreprenoriat				
• IMM-uri care inovează intern (in-house)	31,8	10,8	-0,1%	-5,7%
• IMM-uri care colaborează în inovație	11,7	2,9	3,8%	0,5%
• Publicații public-privat	7,3	2,9	1,2%	4,2%
Bunuri intelectuale				
• Aplicații pentru patente PCT	1,98	0,41	0,0%	-0,9%

³⁴ Documentul original accesibil la următoarea adresă

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/files/ius/ius-2014_en.pdf. Pt. Calcularea scorurilor sunt folosite date din perioada 2009-2013

• Aplicații de patente PCT pentru provocări sociale	0,92	0,21	-0,1%	4,0%
• Mărci comunitare (community trademarks)	5,91	2,33	6,9%	42,7%
• Design comunitar	4,75	0,59	1,6%	44,6%
Inovatori				
• IMM-uri care introduc produse sau procese inovative	38,4	13,2	1,3%	-4,2%
• IMM-uri care introduc inovații în marketing/organizaționale	40,3	25,5	0,8%	-1,4%
• Firme inovative în creștere rapidă	16,2	15,2	0,0%	1,2%
Efecte economice				
• Angajări în activități de cunoaștere intensivă/ridicată	13,9	6,5	0,7%	2,2%
• Contribuția exporturilor produse inovative la balanța comercială	1,27	0,38	0,2%	1,1%
• Exporturi de servicii bazate pe cunoaștere intensivă/ridicată	45,3	45,2	1,0%	1,4%
• Vânzări inovații noi pentru piață sau organizație	14,4	14,3	0,5%	-2,2%
• Venituri externe din licențe și patente	0,77	0,38	3,7%	7,8%
Sursa: adaptat din Innovation Union Scorecard, 2014				

Schimbări climatice și de mediu

Din punctul de vedere al schimbărilor climatice și energie, prin *Protocolul de la Kyoto*, România s-a angajat ca până la sfârșitul anului 2012 să se încadreze într-o țintă intermediară de reducere a emisiilor de GES de 8% față de anul de referință 1989.

- în România, ultimele date (anul) 2012 indică o scădere a emisiilor GES (excluzând LULUCF) la un nivel de 92% față de anul 1990. Măsuri cheie pentru atingerea țintei:

- **Promovarea Surselor Regenerabile de Energie prin intermediul certificatelor verzi.**
- **Modernizarea și realizarea de noi capacități de producere a energiei electrice și termice.**
Măsura va fi finanțată în cadrul Programului Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) - Axa prioritară 4: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice/Domeniul major de intervenție 2 - “Valorificarea resurselor regenerabile de energie pentru producerea energiei verzi”.
- **Aplicarea schemei de ajutor stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență.** Începând cu data de 1 aprilie 2011, a devenit operațională schema de ajutor de stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență, care va fi aplicată până în 2023, bugetul alocat fiind de 20.283,9 mil. lei (din care, pentru perioada 2011-2013, 4165 mil. lei).
- **Continuarea campaniilor de informare a populației și mediului de afaceri privind importanța creșterii eficienței energetice.**
- **Extinderea perioadei de implementare a programului Termoficare căldură și confort până în 2020.** Perioada de implementare a programului *Termoficare căldură și confort* va fi extinsă

până în 2020, iar acțiunile vor viza, în principal, modernizarea infrastructurii de transport și distribuție a energiei termice în sisteme centralizate.

- **Extinderea Programului național de eficiență energetică (2009 - 2010)** pentru perioada 2011-2013 va asigura cofinanțarea proiectelor de investiții privind creșterea eficienței energetice în sectoarele încălzirii urbane, al reabilitării clădirilor publice și al iluminatului public.
- **Modernizarea și realizarea unor unități, instalații și echipamente noi în întreprinderile din industrie.** În acest scop, vor fi utilizate fondurile alocate prin Programul Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice” (POS CCE) - Axa 4: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice/ Domeniul major de intervenție 1 - *Energie eficientă și durabilă*.
- **Continuarea acțiunilor de reabilitare termică a clădirilor existente.** Prin *Programul de reabilitare termică a clădirilor* prevăzut în OUG nr. 18/2009 privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe, finanțarea executării lucrărilor se va sigura în proporție de 50% din alocații de la bugetul de stat, 30% din fonduri de la bugetele locale și 20% din fondurile asociațiilor de proprietari.

Educație³⁵

Analiza sistemului de învățământ românesc relevă faptul că încă nu este încurajată participarea tinerilor la o formă de educație, România situându-se pe unul dintre ultimele locuri în Europa în privința participării la o formă de educație a tinerilor cu vârste între 15-24 de ani. În România doar 54,8% dintre femei și 48,8% dintre bărbați participă la o formă de învățământ (față de 73,1% dintre femei și 66,1% dintre bărbați în Lituania și 72,0% dintre femei și 68,1% dintre bărbați în Polonia).

Este prea puțin valorificată și educația timpurie, adică acele activități educative pentru copiii din grupa de vârstă 0-6/7 ani care favorizează valorificarea optimă a oportunităților de învățare de mai târziu.

Un alt aspect sensibil este supraîncărcarea curriculumului, rigiditatea sa ridicată și relevanța scăzută pentru viața de adult și pentru piața muncii, oferta de informații prevalând în fața formării de competențe. De asemenea, se constată centralizarea sistemului de învățământ preuniversitar, lipsa transparenței finanțării și rata foarte redusă de participare la educația pe tot parcursul vieții (o participare de 1,5% față de 9,3% media UE).

Mediul universitar românesc se caracterizează printr-o diferențiere excesivă a specializărilor universitare și o dispersie a resurselor (umane, materiale, financiare) și nu dispune de niciun set de indicatori de referință care să-i măsoare eficiența și calitatea.

Reducerea părăsirii timpurii a școlii:

³⁵ Trebuie menționat că majoritatea măsurilor deja luate sau previzionate sunt de fapt prevederi ale noii legi a educației care pot suferi sau au suferit deja modificări datorită schimbării de guvern din 2012.

Traectoria țintei pentru perioada 2010 - 2020 vizează atingerea unui nivel de 14,8% în 2013, de 13,8% în 2015 și 11,3% în 2020, în condițiile unui scenariu realist de dezvoltare economică și în care se vor implementa măsurile propuse. România are în vedere *realizarea unei evaluări intermediare* în anul 2014 pentru aprecierea impactului măsurilor în atingerea țintei și eventuala corectare a traiectoriei.

Evoluția prognozată a ratei părăsirii timpurii a școlii³⁶

An	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Indicator (%)	18,4	17,2	16	14,8	14,3	13,8	13,3	12,8	12,3	11,8	11,3

Riscurile și constrângerile ce afectează implementarea politicilor educaționale la nivel național vizează: criza economică actuală corelată cu lipsa unei strategii ferme privind prioritizarea cheltuielilor publice, creșterea procentului din populație aflată în zona de sărăcie, capacitatea instituțională limitată și comunicarea instituțională greoaie.

Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară:

Ultimul Raport asupra stării sistemului național de învățământ (2010) menționează faptul că, după o creștere spectaculoasă, rata brută de participare la învățământul superior a scăzut în ultimii doi ani, ajungând la valoarea de 45% în 2009-2010 (față de 51,7% în anul anterior).

Traectoria țintei vizează atingerea unui nivel de 22,17% în 2015 și de 26,74% în 2020.

Evoluția prognozată a ratei populației cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educație terțiară:³⁷

An	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020
Indicator (%)	18,1	18,7	19,4	20,2	21,3	22,1	26,7

Sursa: PNR 2011-2013

Blocajele sistemului educațional românesc pentru învățământul superior sunt:

- corelarea slabă a specializărilor universitare cu cerințele pieței forței de muncă;
- transferarea doar într-o mică măsură a rezultatelor sistemului de cercetare universitară către economie;
- componentă teoretică prea puternică a învățământul superior ce nu oferă absolvenților abilități și competențe practice.

³⁶ Datele pentru perioada 2012-2014 sunt date prognozate de Comisia Națională de Prognoză. Cifrele pentru anii 2013 sunt incluse în analiza PNR 2014 și sunt în general mai puțin favorabile

³⁷ Datele pentru perioada 2012-2014 sunt date prognozate de Comisia Națională de Prognoză. Cifrele pentru anii 2013 sunt incluse în analiza PNR 2014 și sunt în general mai puțin favorabile

Incluziune socială

Din punctul de vedere al incluziunii sociale și diminuării sărăciei în România, în perioada 2005-2009, evoluția ratei sărăciei relative a cunoscut o tendință ascendentă, astfel încât aceasta atinge în anul 2009 valoarea de 18,5%. Din datele furnizate de Institutul Național de Statistică rezultă că, pentru anul 2009, rata sărăciei relative a înregistrat valori mari pentru următoarele categorii de persoane: copii - 25,9%; tineri (16 – 24 ani) - 20,9%; șomeri - 37,6%; lucrători pe cont propriu (inclusiv populația din mediul rural) - 40,8%; familiile monoparentale - 30%; familiile cu mai mult de 3 copii - 47%.

Obiectivul național asumat este de reducere cu 580.000, până în 2020, a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială față de anul 2008, ceea ce reprezintă o reducere cu cca. 15% a numărului de persoane aflate în situație de sărăcie. În prezent (2012, ultimul an în care există date raportate către Eurostat) aproximativ 8,9 mil. persoane sunt expuse la riscul excluziunii sociale și sărăciei.

Rezultate așteptate/target-uri :

Nu sunt foarte clar precizate rezultate așteptate, însă în ansamblul său, Programul Național de Reformă este axat pe stimularea competitivității, productivitate și potențial de creștere al României, coeziune socială, teritorială și economică, toate acestea urmărind reducerea decalajelor în ceea ce privește dezvoltarea economică față de celelalte state membre ale Uniunii Europene și alinierea obiectivelor cu cele ale Strategiei Europa 2020.

Recomandările Consiliului European (30.05.2012) privind Programul național de reformă pe 2012 al României care include avizul Consiliului privind Programul de convergență al României pentru perioada 2012-2015 vizează cu preponderență aspecte de natură economică privind prognozele de creștere a PIB, controlul datoriei publice și a cheltuielilor precum și menținerea angajamentelor în cadrul Pactului euro plus, punerea în aplicare a angajamentelor prezentate în 2011, privind promovarea competitivității și a ocupării forței de muncă, asigurarea unui grad mai ridicat de sustenabilitate a finanțelor publice și consolidarea stabilității financiare.

Mai multe informații sunt oferite de către Ministerul Afacerilor Europene prin intermediul Rapoartelor de Monitorizare a Implementării PNR 2011-2013. Ultimul astfel de raport – Raport Trimestrial pentru implementarea PNR 2011-201338, 15 martie 2012, concluzionează următoarele cu privire la țintele asumate de România raportat la cele realizate:

Planul de acțiune pentru implementarea PNR conține 226 de acțiuni, din care 86 au avut termen de finalizare până la data de 15 martie 2012. Din cele 86 de acțiuni, 63 au fost realizate, ceea ce reprezintă 73,2%; 6 acțiuni (7%) sunt nefinalizate și se află în diverse stadii de implementare, iar pentru 17 acțiuni nerealizate (19,8%) s-a propus decalarea termenului.

³⁸Întregul raport este disponibil online la adresa:

http://www.maeur.ro/files/articles/Raport_PNR_martie_2012.pdf

Per total, cele 63 de acțiuni finalizate reprezintă aproximativ 27% din totalul de 226 acțiuni asumate. De menționat că Raportul de monitorizare din 15 martie este ultimul publicat, așadar, în prezent nu există informații disponibile pe site-urile instituțiilor publice responsabile (Guvern, Ministerul Fondurilor Europene) privind stadiul final de implementare al PNR 2011-2013.

Pe capitolele PNR, sinteza realizării acțiunilor scadente anterior datei de 15 martie 2012 se prezintă după cum urmează:

Supravegherea macro-economică

Total 8 acțiuni, 7 realizate, 1 nerealizată pentru care BNR a propus decalarea termenului pentru 30 aprilie 2012.

Reforme prioritare pe termen scurt și mediu

1. Creșterea eficienței administrației publice

Total 8 acțiuni scadente în 2011, din care: 1 acțiune realizată; 7 acțiuni nerealizate, pentru care instituțiile responsabile au propus decalarea termenelor de finalizare. În privința acțiunii de măsurare a costurilor administrative și identificare a sarcinilor administrative (cu termen de realizare în trim. IV/2012), din cauza întârzierilor înregistrate în implementare, nu se poate evalua dacă România își va respecta angajamentul privind reducerea cu 25%, până în 2012, a sarcinilor administrative generate exclusiv de legislația națională.

2. Creșterea gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune

Total 12 acțiuni, din care: 10 acțiuni realizate și 2 acțiuni nerealizate, pentru care s-a propus decalarea termenului de realizare.

3. Utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor pentru modernizarea administrației publice

Total 1 acțiune nerealizată. Nefinalizarea de către MCSI a PCU la termenul prevăzut (deja decalat cu 2 ani), poate atrage după sine nerespectarea angajamentelor luate de România în memorandumul cu FMI și UE și declanșarea procedurii de infringement.

4. Îmbunătățirea mediului de afaceri

Total 13 acțiuni, din care: 10 acțiuni realizate, 2 nefinalizate și o acțiune amânată.

Pentru mediul de afaceri, se impune urgentarea adoptării Strategiei guvernamentale pentru îmbunătățirea și dezvoltarea mediului de afaceri și a Strategiei guvernamentale dezvoltarea sectorului IMM, prin care sunt instituite o serie de instrumente de evaluare și monitorizare a performanțelor mediului de afaceri și a sectorului IMM și de adaptare la politicile europene.

Obiective naționale și măsuri pentru atingerea lor

1. Ocuparea forței de muncă

Total 14 acțiuni, din care: 10 acțiuni realizate și 4 acțiuni nerealizate pentru care s-a propus decalarea termenului de realizare. Se constată un impact mai scăzut al proiectelor, cu finanțare din FSE, destinate stimulării angajării șomerilor pe termen lung, doar 33.796 de persoane – din care 16.022 femei și 8.784 tineri - participând la programe de măsuri active de ocupare. De asemenea, remarcăm faptul că ponderea persoanelor rezidente în mediul rural care au participat la programe de formare profesională și care, ulterior, au obținut un loc de muncă a fost de doar 4%. Impactul a fost mai ridicat în cazul proiectelor destinate formării profesionale continue a lucrătorilor, 107.091 de persoane - din care 38.255 femei - au participat la cursuri de instruire sau pentru actualizarea și/sau îmbunătățirea competențelor.

2. Cercetare, dezvoltare, inovare

Total 2 acțiuni, ambele realizate.

3. Schimbări climatice și energie

Combaterea schimbărilor climatice și promovarea dezvoltării durabile – **Total 3 acțiuni**, toate realizate.

Surse regenerabile de energie – **total 4 acțiuni** – în curs de implementare.

Eficiența energetică – **6 acțiuni aflate în implementare** nu au fost planificate termene de finalizare în 2012.

4. Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii

Total 13 acțiuni, din care: 12 acțiuni realizate și o acțiune nefinalizată, aflată în curs de implementare. Din cauza faptului că rata părăsirii timpurii a școlii a suferit o evoluție, pe ansamblu, defavorabilă în perioada 2009-2010, sunt necesare mai multe măsuri bine țintite în scopul încadrării fenomenului într-o curbă constant descendentă și pentru a confirma și susține evoluția favorabilă din primele 3 trimestre ale anului 2011.

5. Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară

Total 7 acțiuni, din care: 5 acțiuni realizate, o acțiune în curs de realizare (pentru care nu există date de raportare) și **una pentru care s-a propus prelungirea termenului.**

6. Incluziunea socială / reducerea sărăciei

Total 5 acțiuni, din care: 3 acțiuni realizate; 1 acțiune nefinalizată, aflată în curs de implementare; 1 acțiune nerealizată, pentru care s-a propus decalarea termenului.

În vederea îmbunătățirii accesului persoanelor vulnerabile la servicii de sănătate, a fost inițiată implementarea programelor naționale care răspund problemelor de sănătate publică prioritare și nevoilor grupurilor populaționale vulnerabile. A fost elaborată Strategia de asistență medicală primară și servicii medicale în mediul rural pentru perioada 2012-2020 (termenul prevăzut inițial era trim. IV/2011).

Concluzii

PNR se suprapune în mare măsură pe direcțiile trasate la nivel european, excepție fiind componenta de reformă a administrației publice. Din acest punct de vedere, eforturile guvernului s-au concentrat pe implementarea unor măsuri operaționale (ex. pe linii de finanțare PODCA) pentru a crește eficiența administrativă, în baza analizei realizate de Banca Mondială (măsură 2011), profesionalizarea funcționarilor publici, standardizarea procedurilor administrative, analiză asupra calității reglementărilor în domeniul administrație publice, creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene, utilizarea TIC în administrație și dezvoltare teritorială.

Din perspectiva atingerii obiectivelor propuse, conform ultimului raport de evaluare³⁹ din totalul de 226 de acțiuni prevăzute, doar 63 (27%) au fost definitive la momentul martie 2012; inexistența unui document mai actual de 15 martie 2012 conduce la imposibilitatea de a evalua exact în ce măsură guvernul a reușit să progreseze în atingerea țintelor asumate. Totuși trebuie precizat că doar 86 acțiuni aveau termen de finalizare 15 martie 2012, așadar cele 63 realizate ar reprezenta aprox. 73,2%.

În mod specific, România a îndeplinit în mare măsură acțiunile preconizate în zona educației (reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii, creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară), cercetare, dezvoltare, inovare și îmbunătățirea mediului de afaceri. Pe de altă parte, România a rămas în urmă la capitolul creșterea eficienței administrației publice (o acțiune realizată din 8) și utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor pentru modernizarea administrației publice (o acțiune prevăzută dar nerealizată, termen decalat deja cu 2 ani la 15 martie 2012 fapt care poate atrage după sine nerespectarea angajamentelor luate de România în memorandumul cu FMI și UE și declanșarea procedurii de infringement).

Din perspectiva obiectivelor naționale pentru strategia Europa 2020, România stă foarte bine la capitolul energie și schimbări climatice unde țintele sunt foarte aproape de a fi atinse. Pe de altă parte, ținta asumată pe educație, privind reducerea părăsirii timpurii a școlii de la 16,7% la 11% va fi dificil de atins, ținând cont că în ultimele 3 trimestre ale anului 2011 procentul a crescut. O altă țintă dificil de atins va fi și cea privind rata de ocupare a populației (20-65 de ani) care trebuie să crească cu peste 7% (ținta 70%) ținând cont de condițiile economice din prezent. Nu în ultimul rând considerăm ținta de alocare de 2% din PIB pentru cercetare și dezvoltare foarte ambițioasă dar greu de realizat dacă luăm în considerare alocarea actuală care nu depășește 0,5%.

Programul Național de Reformă 2011-2013 (PNR) reprezintă instrumentul de implementare la nivel național a strategiei Europa 2020 și, totodată, platforma-cadru pentru definirea și aplicarea politicilor de dezvoltare economică a României, în concordanță cu politicile Uniunii Europene. Acesta a fost adoptat de Guvernul României la 29 aprilie 2011 și a avut o perioadă de planificare de 2 ani. Din această cauză pot fi semnalate două deficiențe semnificative:

1. **Nerespectarea țintelor asumate în cadrul PNR 2011-2013**, doar 27% din obiectivele propuse fiind atinse la data ultimului raport de evaluare existent (15 martie 2012).

³⁹ Raport trimestrial privind implementarea Programului Național de Reformă 2011-2013, martie 2012

2. **Inexistența unui document strategic** care să transpună la nivel național direcțiile strategice și obiectivele asumate prin strategia Europa 2020. Planul de guvernare existent pe site-ul Guvernului României, destinat perioadei 2012-2016 reprezintă în cel mai bun caz o alăturare de activități pe care diverse componente ale guvernului (ministere, agenții, departamente) și le propun pentru următoarea perioadă, fără a preciza modul în care acestea sunt integrate sau complementare cu cadrul strategic existent la nivel european.

Programul Național de Reformă 2014

Recomandarea Consiliului UE privind PNR 2014

Programul Național de Reformă 2014 (PNR 2014) constituie platforma-cadru pentru definirea reformelor și a priorităților de dezvoltare economică a României pe parcursul unei perioade de 12 luni (iulie 2014 - iunie 2015), în concordanță cu Strategia Europa 2020 și cu documentele rezultate din Semestrul European 2014.

Elaborarea și aplicarea PNR 2014 coincide cu revenirea economică, actuala perioadă fiind văzută ca o oportunitate majoră de a implementa măsurile de reformă bugetară și structurală, care să crească capacitatea economiei românești de a face față pe termen lung presiunilor competitive globale, de a atrage investiții străine directe și de a crea locuri de muncă.

În mod natural, PNR 2014 continuă reformele asumate în PNR 2011-2013 și propune reforme noi, derivate din specificul obiectivelor Strategiei Europa 2020 și al documentelor aferente (inițiative emblematice, Analiza anuală a creșterii 2014, Recomandările Specifice de Țară 2013). În acest context, PNR 2014 include, pe lângă acțiunile nou identificate, și o parte dintre acțiunile aflate deja în curs de implementare (de exemplu, cele referitoare la condiționalitățile ce trebuie respectate de România în relația cu FMI/BM și condiționalitățile ex ante pentru exercițiul financiar 2014-2020).

Economie

Scenariul economic pentru perioada 2014-2017

Creșterea economică					
	- modificări procentuale anuale -				
	2013	2014	2015	2016	2017
PIB real	3,5	2,5	2,6	3,0	3,3
PIB nominal	7,1	5,4	5,5	5,5	5,6
Componentele PIB-ului real					
Cheltuielile consumului privat	1,3	2,0	2,9	3,2	3,3
Cheltuielile consumului guvernamental	-1,8	1,8	1,7	2,5	1,7
Formarea brută de capital fix	-3,3	2,7	4,0	5,2	6,1
Exporturi de bunuri și servicii	13,5	6,6	4,7	4,5	5,0
Importuri de bunuri și servicii	2,4	5,6	5,5	5,8	6,1
Contribuții la creșterea PIB (procente)					
Cererea internă finală	-0,3	2,1	3,0	3,6	3,9

Modificarea stocurilor	-0,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Export net	4,4	0,4	-0,4	-0,6	-0,6

Forța de muncă %					
	2013	2014	2015	2016	2017
Rata de ocupare a populației de 20-64 ani	63,9	64,4	65,0	65,9	66,9
- bărbați	71,6	71,9	72,1	72,9	73,6
- femei	56,2	57,0	58,0	59,0	60,2
Rata șomajului (conf. BIM) - %	7,3	7,1	6,9	6,8	6,7
<i>Sursa: Comisia Națională de Prognază</i>					

O comparație între cifrele prognozate în PNR 2011-2013 și cele prognozate în PNR 2014 arată un decalaj negativ atât la nivelul creșterii economice cât și la nivelul ocupării forței de muncă, țintele avansate inițial pentru anul 2013 au devenit cu foarte mici diferențe ținte pentru anii 2015 sau 2016 (așadar un decalaj de 2,5-3 ani). În plus, considerăm că atât țintele privind creșterea economică precum și rata șomajului sunt foarte optimiste ținând cont de ultimele evoluții – în august 2014 economia a intrat în recesiune având două trimestre consecutive de scădere, ținta de +2,5 creștere PIB va fi probabil greu de atins (2% fiind o țintă realistă); în perioada 2013-2014 rata șomajului a crescut, iar acest fapt coroborat cu reducerea investițiilor publice ar putea influența (în continuare) în mod negativ evoluția acestui indicator împreună cu indicatorul privind locurile de muncă nou create.

Recomandările Consiliului UE cu privire la PNR 2014⁴⁰

Probleme/provocări identificate

- **Fiscalitate** - fraudă fiscală și evaziunea fiscală în domeniul TVA, inclusiv schemele transfrontaliere, accizele, contribuțiile de asigurări sociale și impozitele pe venit, rămân o provocare majoră. Sarcina fiscală suportată de persoanele cu venituri salariale mici și medii rămâne ridicată și încurajează munca nedeclarată și nedeclararea integrală a veniturilor. România se confruntă cu riscuri de sustenabilitate pe termen lung, în special din cauza cheltuielilor legate de îmbătrânirea populației. Există preocupări cu privire la sustenabilitatea și adecvarea sistemului de pensii, având în vedere procentul scăzut al populației active care contribuie la sistemul de asigurări sociale față de procentul persoanelor care beneficiază de drepturi de pensie.
- **Sănătate** - utilizarea ineficientă a resurselor și gestionarea defectuoasă cresc riscul nesustenabilității bugetare în sectorul sănătății. Plățile informale practicate pe scară largă în sectorul public al sănătății afectează în continuare accesibilitatea, eficiența și calitatea

⁴⁰ Documentul original poate fi accesat online la următoarea adresă:
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2014/csr2014_romania_ro.pdf

sistemului. Au fost demarate reforme menite să îmbunătățească eficiența și sustenabilitatea financiară ale sistemului de sănătate, dar sunt necesare eforturi continue. Reducerea utilizării excesive a internărilor în spitale, precum și îmbunătățirea asistenței medicale primare și a sistemelor de orientare a pacienților către centrele specializate vor asigura un raport mai bun cost-eficacitate.

- **Piața muncii** - rata ridicată de inactivitate, utilizarea insuficientă a potențialului forței de muncă și necesitatea de a spori calitatea și productivitatea muncii sunt în continuare provocări cheie pentru piața forței de muncă din România. Calitatea serviciilor publice de ocupare a forței de muncă și de reconversie profesională este în continuare redusă, în pofida unor măsuri la scară mică. România are un procent ridicat și în creștere de tineri care nu sunt încadrați profesional și nu urmează niciun program educațional sau de formare (17,3 % în 2013). Strategia națională privind îmbătrânirea activă, care este menită să contribuie la creșterea ratei de ocupare a lucrătorilor în vârstă, a fost amânată, urmând să fie prezentată până la sfârșitul anului 2014.
- **Sărăcie și incluziune socială** - reducerea sărăciei rămâne o provocare majoră. În pofida situației relativ stabile în domeniul ocupării forței de muncă, veniturile brute ale gospodăriilor au scăzut, iar inegalitățile în materie de venituri au crescut. S-a amânat introducerea planificată pentru 2015 a venitului minim de inserție, care combină trei prestații sociale existente (venitul minim garantat, alocația familială și ajutorul pentru încălzirea locuinței). Implementarea Strategiei naționale de integrare a romilor a început în 2012, dar fondurile alocate pentru punerea în aplicare a principalelor planuri de acțiune au fost insuficiente și rezultatele înregistrate sunt modeste.
- **Educație** - reforma educației din 2011, care stabilește o agendă pe termen lung pentru îmbunătățirea calității învățământului la toate nivelurile, nu este încă pe deplin operațională, din cauza insuficienței resurselor financiare și umane. Persistă necorelări importante între competențele absolvenților de învățământ terțiar și cerințele pieței, iar legătura dintre întreprinderi și mediul universitar rămâne deficitară, așa cum indică rata ridicată a șomajului și faptul că mulți absolvenți de universități își găsesc un loc d.e muncă în profesii care fie nu corespund pregătirii lor, fie sunt sub nivelul lor de calificare
- **Capacitate administrativă** - capacitatea redusă a administrației publice de a elabora și de a pune în aplicare politici constituie în continuare o provocare esențială pentru România, care afectează dezvoltarea globală a țării, mediul de afaceri și capacitatea de investiții publice și care, totodată, nu permite furnizarea unor servicii publice de o calitate suficientă. Eficiența și transparența guvernantei întreprinderilor de stat în aceste sectoare reprezintă o provocare importantă.
- **Fonduri UE** – rata de absorbție a fondurilor UE rămâne una dintre cele mai scăzute din UE. Cauzele sunt: deficiențele de la nivelul sistemelor de gestiune și de control, legislația instabilă și lipsită de coerență în domeniul achizițiilor publice, actori instituționali multipli cu responsabilități suprapuse, corupția și conflictele de interese. Se preconizează că până la

sfârșitul anului 2014 va deveni operațional un sistem de verificări ex-ante privind conflictele de interese în atribuirea contractelor de achiziții publice.

- **Cadrul legal** – calitatea precară a reglementărilor, lipsa de transparență și de predictibilitate a cadrului legal afectează negativ întreprinderile și cetățenii. Procedurile administrative/legale complexe îngreunează dezvoltarea (racordarea la rețelele edilitare, energie electrică, plata taxelor, autorizații de construcție). Rezistența la măsurile de integritate și de combatere a corupției la nivel politic și administrativ este în continuare puternică.
- **Infrastructura de transport** – infrastructura de bază slab dezvoltată din sectorul transporturilor continuă să frâneze creșterea economică a României. Întreținerea deficitară a rețelei feroviare a afectat siguranța și fiabilitatea. Transportul de mărfuri pe căile navigabile interioare rămâne cu mult sub potențialul său, în special pe Dunăre. Ineficiența și guvernanta netransparentă a întreprinderilor de stat din sectorul transporturilor împiedică dezvoltarea rețelei de infrastructuri.

Recomandări

Fiscal

- Să ducă la bun sfârșit programul de asistență financiară UE/FMI respectând pe deplin condiționalitatea în materie de politică inclusă în Memorandumul de înțelegere din 6 noiembrie 2013.
- Să asigure o consolidare fiscală favorabilă creșterii economice și să pună în aplicare strategia bugetară pentru anul 2013 și pentru perioada ulterioară conform calendarului prevăzut. Să îmbunătățească activitatea de colectare a impozitelor, să combată munca nedeclarată. Să reducă, fără a afecta bugetul, sarcina fiscală suportată de persoanele cu venituri salariale mici și medii. Să finalizeze reforma pensiilor începută în 2010 prin egalizarea vârstei de pensionare pentru femei și pentru bărbați.

Sănătate

- Să accelereze reformele în sectorul sănătății cu scopul de a spori eficiența, calitatea și accesibilitatea acestuia, inclusiv pentru persoanele defavorizate și pentru comunitățile îndepărtate și izolate. Să intensifice eforturile pentru a reduce plățile informale, inclusiv prin intermediul unor sisteme corespunzătoare de gestiune și de control.

Piața muncii

- Să consolideze măsurile active în domeniul pieței forței de muncă și capacitatea Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă. Să acorde o atenție specială activării tinerilor neînregistrați. Să consolideze măsurile menite să promoveze capacitatea de inserție profesională a lucrătorilor în vârstă. Să elaboreze, în consultare cu partenerii sociali, orientări

clare privind stabilirea transparentă a salariului minim, luând în considerare condițiile economice și condițiile pieței muncii.

Educație

- Să asigure creșterea calității și a accesului la învățământul profesional și tehnic, la ucenicii, la învățământul terțiar și la învățarea pe tot parcursul vieții și să le adapteze la necesitățile pieței forței de muncă. Să asigure un acces mai bun la serviciile de educație și de îngrijire a copiilor preșcolari. Îmbunătățirea accesului persoanelor defavorizate la educație; punerea în aplicare a unei strategii naționale cu privire la fenomenul părăsirii timpurii a școlii, punând accentul pe îmbunătățirea accesului copiilor preșcolari, inclusiv al romilor, la o educație de calitate reprezintă de asemenea măsuri importante.

Administrație publică și guvernare

- Creșterea capacității administrative, prin îmbunătățirea eficienței, a gestionării resurselor umane, a instrumentelor decizionale și a coordonării în cadrul și între diferitele niveluri administrative, precum și prin îmbunătățirea transparenței, a integrității și a răspunderii. Accelerarea absorbției fondurilor UE, consolidarea sistemelor de gestiune și de control, creșterea capacității de planificare strategică, inclusiv elementului bugetar multianual. Remedierea deficiențelor persistente din sectorul achizițiilor publice. Creșterea calității și eficiența sistemului judiciar, combaterea corupției la toate nivelurile și asigurarea executării efective a hotărârilor instanțelor.

Incluziune socială

- Creșterea eficacității transferurilor sociale, în special pentru copii, creșterea eforturilor pentru integrarea romilor pe piața forței de muncă, pentru a crește rata de școlarizare și pentru a reduce rata de părăsire timpurie a școlii, prin intermediul unei abordări bazate pe parteneriat și a unui mecanism solid de monitorizare

Energie și transporturi

- Promovarea eficienței în sectorul energiei și în cel al transporturilor. Accelerarea reformei guvernantei corporative a întreprinderilor de stat din sectorul energiei și din cel al transporturilor, precum și sporirea eficienței acestora.

Relevanță pentru județul Covasna

PNR 2011-2013 și PNR 2014 sunt, în prezent, documente cu un grad mai scăzut de actualitate deoarece perioada de implementare este încheiată. Totuși, autoritățile de la nivelul județului Covasna merită să ia în considerare în special componenta de obiective/date statistice/rezultate în în elaborarea unor strategii sectoriale deoarece:

- Trasează domenii prioritare pentru guvernul național în relație cu domeniile prioritare de la nivel european, așadar există o probabilitate ridicată ca multe din domeniile strategice identificate în

PNR 2011-2013 să își mențină importanța și în viitor (vezi educație, sănătate, CDI, schimbări climatice și mediu)

- Oferă o perspectivă bună asupra stadiului de dezvoltare pe domenii prioritare, informațiile putând fi folosite ca input pentru orice fel de demers strategic sectorial

Acord de parteneriat România-CE pentru perioada de programare 2014-2020⁴¹

În anul 2012, Comisia Europeană a emis o poziție oficială cu privire la dezvoltarea unui Acord de Parteneriat pentru perioada 2014-2020. Acest document identifică principalele provocări, sugerează o serie de priorități de finanțare și indică factorii care pot influența îndeplinirea cu succes a obiectivelor.

Principalele provocări identificate de CE⁴²:

1. Participarea redusă pe piața forței de muncă

O problemă critică se referă la **participarea redusă pe piața forței de muncă**. În ultimii ani, România a înregistrat tendințe ușor descrescătoare ale ratei ocupării forței de muncă și sunt necesare eforturi suplimentare pentru atingerea obiectivului național de 70 %. Într-un clasament al **celor mai scăzute rate ale ocupării forței de muncă din UE, România se situează pe poziția a șasea**. Deosebit de afectați de tendințele care se agravează sunt tinerii, care se confruntă cu o rată a șomajului în creștere – fenomenul este destul de complex, îngrijorător fiind creșterea categoriei de tineri care nu au loc de muncă și nu urmează nici studii sau cursuri de formare profesională. Proporția ocupării forței de muncă în activități agricole rămâne ridicată, deși înregistrează o ușoară scădere. În ultimul rând, **grupurile vulnerabile (în special romii) se confruntă cu dificultăți de integrare pe piața forței de muncă**.

Situația pe piața forței de muncă nu se va îmbunătăți pe termen lung fără remedierea blocajelor din sistemul de educație și formare profesională. România se numără printre țările cu **cele mai slabe performanțe din UE în ceea ce privește părăsirea timpurie a școlii, numărul persoanelor cu studii terțiare și competențele de bază**. România se confruntă cu un **dezechilibru persistent între nevoile pieței forței de muncă și competențele profesionale**, în special din cauza problemei calității învățământului profesional și terțiar. Participarea adulților la procesul de învățare pe tot parcursul vieții reprezintă o provocare majoră, deoarece România înregistrează un decalaj semnificativ față de media UE 27.

⁴¹ Raportul integral poate fi găsit la următoarea adresă http://www.fonduri-ue.ro/res/filepicker_users/cd25a597fd-62/2014-2020/acord-parteneriat/Partnership_Agreement_2014RO16M8PA001_1_2_ro.pdf

⁴² Informațiile sunt preluate din documentul intitulat " Poziția serviciilor Comisiei cu privire la dezvoltarea unui Acord de parteneriat și a unor programe în ROMÂNIA în perioada 2014-2020", disponibil online la adresa http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/partnership/ro_position_paper_ro.pdf

În final, **ponderea populației expuse riscului de sărăcie sau excluziune socială este a doua ca valoare la nivelul UE**. Având în vedere dimensiunea și intensitatea fenomenului sărăciei, obiectivul României pentru 2020 nu este, în mod evident, unul ambițios. Deosebit de afectate sunt persoanele care locuiesc în zonele rurale și grupurile vulnerabile, cum ar fi minoritatea romă. Reducerea rapidă a sărăciei va reprezenta o provocare și în contextul sărăciei în rândul persoanelor încadrate în muncă și al disparităților teritoriale.

2. Infrastructură subdezvoltată

Infrastructura subdezvoltată din România în domeniul TIC și al transporturilor rămâne un obstacol în calea creșterii economice și a ocupării forței de muncă. Sistemul feroviar se confruntă cu o scădere a cererii privind transportul de marfă și de pasageri, din cauza vitezei scăzute, a creșterii timpului de călătorie și a fiabilității și siguranței reduse a rețelei, ca urmare a investițiilor insuficiente și întreținerii necorespunzătoare. Lungimea rețelei este excesivă în raport cu traficul și capacitatea de finanțare. Este nevoie de o restructurare și modernizare majoră a rețelei prioritare. **Accesibilitatea internațională și conexiunile interregionale**, în special între poli de creștere economică, sunt afectate de numărul foarte mic de kilometri de autostradă, care diminuează atractivitatea României pentru investițiile industriale. Acest lucru contribuie, de asemenea, la rata crescută de decese cauzate de accidente rutiere și a congestiunilor, o sursă de costuri economice importante.

Navigația pe căile interioare este cu mult sub potențialul său real, în principal pe Dunăre, iar transportul intermodal este subdezvoltat.

România este afectată de acoperirea relativ redusă de bandă largă, în special în zonele rurale, și de un nivel foarte scăzut de utilizare a benzii largi – deși recent este în creștere – cele mai multe abonamente fiind rapide (60 % peste 10 Mbps). Această situație împiedică potențialul de dezvoltare locală. Rata utilizării internetului este, de asemenea, redusă, atât pentru gospodării, cât și pentru operatorii economici, comerțul electronic fiind aproape inexistent.

3. Competitivitate scăzută și sistem precar de cercetare și inovare

Economia se compune în mod covârșitor din IMM-uri, care au un nivel scăzut de competitivitate, concentrat în domenii cu valoare adăugată mică, specializate în industriile cu o utilizare intensivă a forței de muncă. Productivitatea din industrie și servicii rămâne cu mult sub media UE (60%). Operatorii economici întâmpină dificultăți în ceea ce privește creșterea, cifrele de afaceri fiind mici, iar dominanța microîntreprinderilor copleșitoare (90 %); creșterea este împiedicată de mai multe obstacole: lipsa forței de muncă cu nivel mediu și înalt de calificare, accesul la finanțare, birocratizarea excesivă cu o guvernare ineficientă în ceea ce privește mediul de afaceri, o piață cu o structură instituțională fragmentată și inconsecventă și spirit antreprenorial scăzut, în special în zonele rurale și de pescuit.

Amplasamentul IMM-urilor relevă, de asemenea, **dezechilibre teritoriale persistente între regiuni și între zonele urbane și cele rurale**. Acestea din urmă, împreună cu zonele de pescuit și zonele maritime, necesită o dezvoltare locală consolidată, crearea infrastructurilor locale necesare și încurajarea potențialului economic în prezent insuficient exploatat al sectoarelor respective. Aceste sectoare sunt afectate de o profitabilitate redusă și angajează o cotă ridicată artificial a populației;

sunt necesare oportunități de noi locuri de muncă în alte sectoare ale economiei concurențiale, care, în curând, se vor confrunta cu declinul demografic al forței de muncă, prin ajustarea corespunzătoare a competențelor forței de muncă.

Sprrijinul public pentru cercetare și dezvoltare este extrem de scăzut în raport cu obiectivele pentru 2020, situându-se în medie între 0,3 % și 0,5 % din PIB. România este, prin urmare, încurajată să depună în continuare eforturi pentru atingerea obiectivelor sale naționale. Mai mult decât atât, sprijinul pentru cercetare și dezvoltare este în mare măsură ineficient, cu un sistem de cercetare și inovare fragmentat, priorități insuficient bazate pe cerere, conexiuni internaționale slabe, resurse publice limitate distribuite unui număr mare de executanți de cercetare cu performanțe inegale și absența unei mase critice în ceea ce privește calitatea rezultatelor cercetării, care nu se transformă în cercetare aplicată și în aplicații inovatoare. Sectorul este neatractiv pentru tinerii cercetători, iar România suferă de un mare „exod de creiere” în rândul cercetătorilor calificați și cu experiență. Nivelul alarmant de scăzut al cheltuielilor private reflectă condițiile-cadru nefavorabile pentru activități de cercetare și inovare și legăturile slabe între educație, cercetare și mediul de afaceri, investitorii privați fiind, în același timp, descurajați de dispozițiile legislative inadecvate privind proprietatea intelectuală.

4. Utilizarea ineficientă a resurselor

Intensitatea energetică a PIB-ului în România este mult mai ridicată decât media la nivelul UE, având un impact negativ asupra competitivității operatorilor economici. De asemenea, aceasta contribuie la generarea unor niveluri ridicate de emisii de GES, care se situează pe locul al doilea în clasamentul celor mai ridicate niveluri de emisii pe cap de locuitor din UE. **Eficiența energetică a operatorilor industriali și a locuințelor necesită investiții substanțiale**, care până în prezent au fost îngreunate de lipsa unor strategii eficiente, de mecanisme de punere în aplicare și instituții slabe, precum și de lipsa de profitabilitate care decurge din prețurile reglementate la energie. Eficiența energetică ar trebui să fie, de asemenea, o soluție pentru **creșterea consumului de energie din surse regenerabile**, în special în contextul liberalizării viitoare a prețurilor. De asemenea, lipsa unor planuri generale coerente și durabile privind transportul urban, împreună cu infrastructurile învechite și gestionarea ineficientă, a condus la creșterea congestionării traficului urban, o sursă de costuri economice și emisii poluante. Deși România aproape că și-a atins obiectivul general privind energia regenerabilă, unele surse (solare sau geotermale) rămân ne semnificative până în prezent, în pofida potențialului real.

România încă este afectată de o **dotare foarte scăzută în ceea ce privește infrastructura de mediu**, în ceea ce privește colectarea și tratarea apelor uzate sau alimentarea cu apă. Situația gestionării deșeurilor este una dintre cele mai grave din Uniunea Europeană, cu deficiențe deosebite în primele etape ale ierarhiei deșeurilor. Deși 60 % din apele de suprafață sunt în stare bună, există încă surse semnificative de poluare difuză și punctuală cu nitrați, fosfor și pesticide. Eutrofizarea este, de asemenea, larg răspândită, fiind în parte generată de practicile agricole. Pe teritoriul României există numeroase soluri poluate din cauza amplasamentelor industriale sau miniere, împiedicând dezvoltarea locală.

România dispune de o **biodiversitate remarcabilă**, dar se confruntă cu amenințări grave de pierderi, inclusiv în Marea Neagră, din cauza scăderii efectivelor de animale, a abandonării practicilor agricole tradiționale, a creșterii abandonului terenurilor agricole și a defrișărilor ilegale. Utilizarea durabilă a resurselor marine, inclusiv prevenirea pescuitului excesiv, este importantă pentru dezvoltarea în continuare a economiei albastre a țării.

România se confruntă frecvent cu condiții meteorologice extreme, care se vor accentua odată cu schimbările climatice, și cu consecințele ulterioare ale acestora: inundații, probleme de sănătate legate de valurile de caniculă, deficite de apă. Ea este, de asemenea, vulnerabilă la alte riscuri, cum ar fi eroziunea, în special în zonele de coastă, incendiile de pădure, cutremurele sau noile riscuri industriale. Cu toate acestea, lipsesc instrumentele metodologice și competențele necesare pentru pregătirea în mod eficient a prevenirii riscurilor și a planurilor de management și punerea în aplicare a structurilor de gestionare a riscurilor.

5. Administrație și guvernare publică precare

Ineficiența administrației publice din România, caracterizată de un **mediu supra-reglementat și proceduri greoaie și ineficiente**, afectează mediul de afaceri și atractivitatea țării, dar și capacitatea de investiții publice. Aceste deficiențe conduc, de asemenea, la un **deficit al capacității de elaborare a politicilor**, combinat cu unități de politică sectorială insuficient calificate și abilitate, incapabile să conceapă o viziune politică și documente strategice, precum și cu lipsa de competențe de management și coordonarea ineficientă a politicii strategice și operaționale. Acestea sunt ancorate în deficiențele de guvernare structurale subiacente, confirmate în cadrul administrațiilor naționale și locale, care generează la rândul lor o aversiune față de riscuri, responsabilitate și decizie. Asistența externă substanțială acordată începând cu procesul de pre-aderare nu s-a materializat în îmbunătățiri endogene durabile, iar inițiativele izolate de e-guvernare s-au dovedit ineficiente, acestea nefiind integrate în programe cuprinzătoare de modernizare la nivel ministerial.

Dificultăți similare sunt întâlnite în sistemul judiciar, a cărui lipsă de eficacitate și de responsabilizare este subliniată de monitorizarea desfășurată în cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare. Incapacitatea sistemului juridic și instituțional național de a face față în mod eficient fraudei sau conflictelor de interese a generat preocupări.

Același document identifică o serie de priorități de finanțare ale CE cu obiectivele tematice aferente (vezi tabelul de mai jos)⁴³.

Priorități de finanțare	Obiective tematice asociate
Îmbunătățirea capitalului uman prin creșterea ratei ocupării forței de muncă și politici mai bune de incluziune socială și educație	<ul style="list-style-type: none"> - Promovarea ocupării forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă; - Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei;

⁴³ Informațiile sunt preluate din documentul intitulat "Poziția serviciilor Comisiei cu privire la dezvoltarea unui Acord de parteneriat și a unor programe în ROMÂNIA în perioada 2014-2020", disponibil online la adresa http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/partnership/ro_position_paper_ro.pdf

	<ul style="list-style-type: none"> - Investițiile în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții
Dezvoltarea unei infrastructuri moderne pentru creștere economică și locuri de muncă	<ul style="list-style-type: none"> - Promovarea unor sisteme de transport durabile și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore; - Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor.
Promovarea competitivității economice și a dezvoltării locale	<ul style="list-style-type: none"> - Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării; - Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol (pentru FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru FEPAM).
Optimizarea utilizării și protejării resurselor și a activelor naturale	<ul style="list-style-type: none"> - Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele; - Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și gestionării riscurilor; - Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor.
Modernizarea și consolidarea administrației naționale și a sistemului judiciar	<ul style="list-style-type: none"> - Consolidarea capacității instituționale și o administrație publică eficientă; - Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor.

Conform Acordului de Parteneriat 2014-2020, Ministerul Fondurilor Europene a transpus provocările identificate de CE în 2012 în 5 dimensiuni strategice pentru care a dezvoltat 11 obiective:

<i>Dimensiune</i>	<i>Obiectiv tematic</i>
Competitivitate	1. Consolidarea cercetării, dezvoltării tehnologice și inovării;
	3. Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor
	4. Îmbunătățirea competitivității întreprinderilor mici și mijlocii, a sectorului agricol (pentru FEADR) și a sectorului pescuitului și acvaculturii (pentru FEPAM).
	6. Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor
Oameni și societate	2. Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor
	8. Promovarea ocupării sustenabile a forței de muncă și sprijinirea mobilității acesteia
	9. Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a discriminării
	10. Investiție în educație, competențe și învățare pe tot parcursul vieții
	1. Consolidarea capacității instituționale și dezvoltarea unei administrații publice eficiente
Infrastructură	2. Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor
	7. Promovarea unor sisteme de transport sustenabil și eliminarea blocajelor din

	<p>cadrul infrastructurilor rețelelor majore</p> <p>9. Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a discriminării</p>
Resurse	4. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon în toate sectoarele
	5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, a prevenirii și gestionării riscurilor
	6. Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor
	7. Promovarea unor sisteme de transport sustenabil și eliminarea blocajelor din cadrul infrastructurilor rețelelor majore
	9. Promovarea incluziunii sociale, combaterea sărăciei și a discriminării
Administrație și guvernare	2. Îmbunătățirea accesului, utilizării și calității tehnologiilor informației și comunicațiilor
	11. Consolidarea capacității instituționale și dezvoltarea unei administrații publice eficiente

Concluzii și relevanță pentru județul Covasna

Acordul de Parteneriat cu UE 2014-2020 prezintă liniile principale de acțiune privind activitățile finanțate din fonduri europene. Din acest motiv el reprezintă un document cheie, cu un potențial ridicat de impact la nivel județean. Autoritățile locale trebuie să acorde atenție în special Programelor Cadru de Implementare:

- POR
- POC (POSCCE)
- POCU (POSDRU)
- POS Mediu
- POS Transporturi
- POCA (PODCA)
- POAT

Odată lansate, pentru perioada 2015-2020, aceste programe vor oferi oportunități de finanțare importante, suma de care dispune România pentru perioada 2014-2020 depășind 21 de mld. euro.

Sectoare cu importanță deosebită

În continuare am inclus în analiza noastră o serie de documente strategice sectoriale pe acele domenii pe care le-am considerat de o importanță deosebită pentru dezvoltarea județului. Domeniile sunt:

- Dezvoltare economică inteligentă
- Educație
- Mediu și schimbări climatice

Dezvoltare Economică Inteligentă

Strategia Națională pentru Competitivitate Economică 2014-2020

Strategia Națională pentru Competitivitate (SNC) reprezintă un document strategic al Ministerului Economiei, elaborat prin consultări atât cu mediul privat, cât și cu ministerele de linie (în special cu Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Educației Naționale, Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice), pentru corelarea intervențiilor dedicate competitivității, având în vedere domeniile naționale de excelență, inclusiv din perspectiva dimensiunii teritoriale și a dezvoltării rurale.

Elaborarea Strategiei își propune să conducă la un document de politică publică în domeniul competitivității care este structurat în această etapă în următoarele secțiuni principale:

- Contextul competitiv al economiei României, în cadrul căruia sunt analizate provocările la care această Strategie va încerca să răspundă, în principal în perioada 2014-2020;
- Definirea viziunii și priorităților Strategiei, împreună cu obiectivele pentru realizarea acestora.

Provocările cheie la care această Strategie încearcă să răspundă includ:

- Reglementarea mediului de afaceri;
- Încrederea (lipsa de colaborare) între actorii de pe piață (firme, instituții, autorități);
- Antreprenoriatul (demografia, structura, reziliența mediului de afaceri);
- Resursele umane și educația (masa critică și calitatea forței de muncă);
- Inovarea (cererea și oferta de produse ale cercetării, masa critică de cercetători și firme inovative);
- Creativitatea (cultura antreprenorială, comunitatea de inovare);
- Eficiența (utilizarea resurselor);

- Excelența (sectoare prioritare și competitivitate internațională).

Obiectivul SNC este să integreze aceste provocări într-o viziune coerentă, pe termen mediu, suport pentru pachetul de inițiative și acțiuni care vor conduce la implementarea ei în perioada 2014-2020, în concordanță cu domeniile prioritare strategice ale României, mai ales în direcțiile cercetării și inovării, ocupării și dezvoltării regionale prin activități agricole și industriale competitive.

Sectoare economice de specializare inteligentă

Analizele efectuate au condus la identificarea a 10 sectoare economice cu potențial de specializare inteligentă (tabelul de mai jos). Scopul acestui exercițiu de identificare a ramurilor cu potențial mare de specializare inteligentă este de a sublinia importanța convergenței politicilor și inițiativelor publice și private în direcția dezvoltării acestor domenii în baza a trei motive principale, redate pe scurt astfel:

- Dinamica structurală a economiei, care a adus sectoare noi pe poziții competitive (pozițiile 1-3, categoria Dinamică competitivă);
- Dependența economiei în ceea ce privește ocuparea și valoarea adăugată de sectoare tradiționale cu avantaje competitive ridicate (cele din categoria Dinamică competitivă);
- Rolul în creștere al inovării și dezvoltării tehnologice în integrarea pe lanțurilor de valoare globale (pozițiile 7-10 – categoria Inovare, dezvoltare tehnologică și valoare adăugată).

Domenii de specializare inteligentă Strategia CDI		Bioeconomie	ITC, spațiu și securitate	Energie, mediu, schimbări climatice	Eco-nano tehnologii și materiale avansate	Sănătate
Direcții de politică industrială						
Rol economic important, influență asupra ocupării	Turism/ecoturism	X		X		X
	Textile și pielărie				X	
	Lemn și mobilier				X	
	Industria creative		X		X	X
Dinamica competitivă	Industria auto și componente		X		X	
	Tehnologia informațiilor și comunicațiilor		X			
	Procesarea alimentelor și a băuturilor	X			X	X
Inovare, dezvoltare	Sănătate și produse				X	X

tehnologică și valoare adăugată	farmaceutice					
	Energie și management de mediu		X	X		
	Bioeconomie (agricultură, silvicultură, pescuit și acvacultură), biofarmaceutică și biotehnologii	X		X	X	X

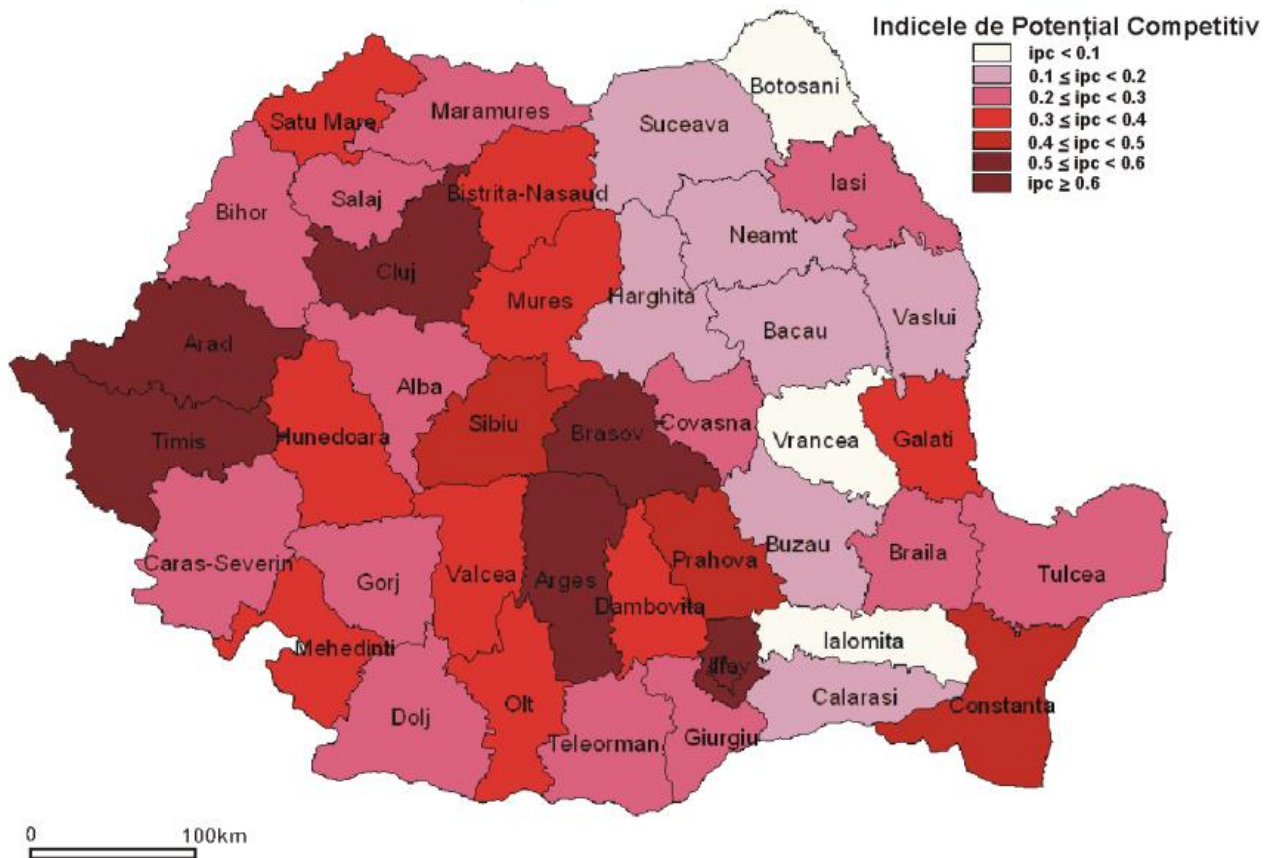
Sursa: Strategia pentru Competitivitate Economică 2014-2020, p. 13

Harta de mai jos prezintă o analiză la nivel de județ a performanței economice calculate pe baza unui indice compozit denumit Indice de Potențial Competitiv (IPC). IPC este construit prin agregarea unor indicatori simpli derivați (PIB/locuitori, Exporturi/populația ocupată) și a unui indicator compus (Indicele de dezvoltare tehnologică) fapt care oferă posibilitatea măsurării performanței economice a unei anumite unități teritoriale. Precizia și acuratețea acestui indice compozit vine din faptul că se bazează pe date statistice (și nu pe cele extrase din anchete sociale des folosite în studiile de specialitate).

VALOAREA MEDIE PE ȚARĂ= 0,31

Harta Potențialului Competitiv la nivelul județelor din România

INDICELE DE POTENȚIAL COMPETITIV

Sursa: The competitive potential of economic growth: guiding lines for a new industrial policy in Romania, http://www.ier.ro/sites/default/files/pdf/SPOS_4_site.pdf, p. 49

Analiza hărții IPC relevă două aspecte (The competitive potential of economic growth: guiding lines for a new industrial policy in Romania, 2010, p. 49):

- **O axă a județelor cu valori mari ale IPC, ce străbate aproape pe diagonală țara și se suprapune celei mai complete infrastructuri din România (drumuri europene, naționale, căi ferate, aeroporturi).**
- **Un aspect mozaicat al repartiției IPC** ce se suprapune părții de vest, centru și sud. Estul țării se caracterizează printr-o repartiție omogenă a valorilor, fapt ce se traduce în peisajul performanței economice printr-o incapacitate de valorificare judicioasă a capitalului natural și antropic (transfer scăzut de tehnologie, capital redus, limitări în aria de polarizare a orașelor moldovene).
- **Nici un județ din regiunea NE nu se situează între primele 20 din clasament**, în timp ce trei județe prezintă un IPC cu valoare sub 0,1. Dintre cele mai puțin performante 20 de județe, 6 sunt situate în regiunea NE (Neamț, Bacău, Iași, Botoșani, Suceava, Vaslui), iar alte 5 județe fac parte din regiunea Sud-Muntenia (Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Teleorman). La

nivelul acestei ultime regiuni se înregistrează și cele mai mari disparități intra-regionale, între cele 5 județe menționate anterior și județele cele mai performante - Argeș și Prahova.

Sinteză analiza SWOT

Analiza SWOT în cadrul documentului a relevat următoarele:

Puncte tari

- Situația economică cunoaște modificări minore, pozitive la nivel de exporturi și industrie și o ușoară scădere la nivelul agriculturii

Economia României în raport cu economia UE

Indicator	2008	2013
Ponderea PIB-ului României în PIB-ul mondial	0,33	0,25
Ponderea PIB-ului României în PIB-ul UE	1,1	1,1
Ponderea exporturilor românești în exporturile mondiale	0,31	0,35
Ponderea populației României în populația UE	4,2	3,9
Ponderea agriculturii românești în exporturile UE	0,8	1,0
Ponderea agriculturii românești în agricultura europeană	4,8	4,1
Ponderea industriei românești în industria europeană	1,5	1,9

Puncte slabe

- Există sectoare cu potențial competitiv (de ex. sectorul echipamentelor electrice și electronice, sectorul auto, sectorul TIC, industria de confecții, industria alimentară, a mobilei etc.) și de specializare inteligentă (de ex. bioeconomia, tehnologiile informaționale și de comunicații, energia și mediul, eco-tehnologiile).
- Investițiile foarte reduse în sectorul CDI au condus la performanțe scăzute în inovare și cercetare. De asemenea se remarcă slaba colaborare între unitățile de cercetare, mediul de afaceri, sectorul public sau non profit, transfer redus al rezultatelor activităților de cercetare și dezvoltare și un procent redus al salariaților în sectorul CDI.

- Ponderea produselor de înaltă tehnologie pe piața UE este redusă, deschiderea comercială având loc la performanțe joase (productivitate redusă) care implică afectează competitivitatea economică.
- Contribuția la îmbunătățirea avantajelor competitive este semnificativ redusă în cazul serviciilor, sectorul economic cel mai important, cu 67% din PIB, ale cărui exporturi se află la o cotă de piață mondială mică și în ușoară descreștere.
- Disparități semnificative privind competitivitatea economică la nivel regional/județean cu șapte județe din centrul și vestul țării care împreună cu București realizează 60% din exporturile României.
- Vulnerabilități ale administrațiilor centrale și locale există datorită absorbției reduse a fondurilor europene, indicelui ridicat al corupției, capacității manageriale restrânse și a unui cadru legal/procedural neprietenos pentru mediul de afaceri.

Oportunități

- Noul exercițiu bugetar european oferă oportunități majore de finanțare pe toate domeniile cheie;
- Existența sau finalizarea unor documente strategice cheie în acord cu strategia UE 2020 care ar trebui să ghideze mai bine politicile publice în următorii ani;
- Cadrul economic stabil cu potențial real de creștere relativ ridicat comparativ cu celelalte state europene;
- Structură economică foarte diversificată în profil teritorial, care oferă condiții pentru localizarea în România a unei bune părți din circuitele de formare a valorii a marilor firme;
- Resurse energetice variate, care asigură o platformă de securitate energetică la un nivel relativ bun în economia europeană. De asemenea există un potențial ridicat de folosire a energiei regenerabile și de creștere a eficienței energetice;
- Potențial agricol natural ridicat;
- Dinamică susținută a antreprenoriatului, reflectată prin astfel de tendințe precum creșterea ponderii întreprinderilor nou-create active în industrie (16,8%, cel mai mare procent înregistrat după 1995), progrese (și angajamente) din partea administrației centrale în crearea unui mediu antreprenorial favorabil.

Amenințări

- Persistența unor factori de risc la nivel macroeconomic precum nivelul redus de colectare al taxelor și evaziunea fiscală ridicată, sustenabilitatea sistemului de pensii, vulnerabilități ale sistemului de sănătate, arierate încă persistente în întreprinderile de stat.
- Aversiunea ridicată la risc în rândul IMM-urilor (doar 16,8% dintre întreprinderile nou-create care fac investiții în primul an de activitate față de 39% în perioadele anterioare). De asemenea se remarcă dimensiunea redusă a întreprinderilor noi, aprox. 59% dintre acestea nu au niciun salariat, fapt care afectează rata de ocupare și subminează ideea corelației între numărul de firme noi și locuri de muncă create.
- Infrastructură de afaceri slab dezvoltată fapt care afectează apetitul investițional în special al investitorilor străini (scădere drastică în ultimii 5 ani) și în general un mediu neprielnic pentru investiții (birocrația administrativ, instabilitatea cadrului legal, corupție, influență politică).
- Probleme sociale semnificative – sărăcia și excludiunea socială sunt la niveluri ridicate, rata de abandon școlar peste media europeană, pondere redusă a populației cu studii superioare, îmbătrânirea populației, migrația – acestea pot afecta nivelul de trai pe termen mediu și lung.

Viziunea Strategiei Naționale pentru Competitivitate

Dezvoltarea unui ecosistem competitiv de afaceri, bazat pe un mediu de reglementare stabil, centrat pe antreprenoriat, inovare și creativitate, care să pună accent pe încredere, eficiență și excelență și să plaseze România în primele 10 economii la nivel european.

Viziunea are la bază patru premise strategice:

1. Valorificarea celor mai bune avantaje de care dispune România, a specializărilor de vârf în producție și cercetare, precum și a resurselor locale de calificare, inițiativă antreprenorială și factori naturali.
2. Creșterea atractivității condițiilor pentru dezvoltarea competitivă a afacerilor prin reglementări transparente și stimulative pentru inovare.
3. Formularea direcțiilor de politică publică în jurul inițiativelor și realizărilor cu impact major asupra creării valorii adăugate în mediul de afaceri.
4. Corelarea inițiativelor de dezvoltare la nivel sectorial, teritorial și societal pentru formarea eficientă și integrată a avantajelor competitive.

Priorități, obiective și ținte 2014-2020

1. Îmbunătățirea mediului de reglementare

O1.1: Îmbunătățirea cadrului legislativ

Țintă: Adoptarea legislativă și punerea în aplicare a principiului IMM - prin care orice lege trebuie să țină cont de impactul asupra IMM-urilor (regulatory impact assessment).

O1.2: Îmbunătățirea nivelului de predictibilitate a deciziilor Guvernului vizavi de mediul de afaceri

Țintă: Introducerea unei perioade de 6 luni între emiterea unei noi legi care afectează mediul de afaceri și implementarea/intrarea în vigoare a acesteia.

Țintă: Consultări publice regulate cu mediul de afaceri pentru emiterea de noi măsuri legislative care îl afectează

O1.3: Îmbunătățirea gradului de transparență a autorităților și a întreprinderilor publice

Țintă: Îmbunătățirea poziției României în cadrul Indexului de Percepție a Corupției de la 69 la 40 în 2020.

Țintă: Aplicarea O.U.G. 109/2011 privind governanța corporativă a întreprinderilor publice.

O1.4 Reducerea nivelului de birocrație a administrației publice

Țintă: Reducerea sarcinilor administrative generate exclusiv de legislația națională cu minim 25% la orizontul 2020.

Țintă: Îmbunătățirea poziției în cadrul Global Competitiveness Report la indicatorul 1.09 (Povara reglementărilor guvernamentale) de la poziția actuală 127 la poziția 60 în 2020.

Țintă: Creșterea ponderii cetățenilor care folosesc serviciile de e-guvernare de la 7% (2010) la 32% (media UE) în 2020 și a companiilor de la 41% (2010) la 72% (media UE).

Țintă: Îmbunătățirea indicelui de Participare Electronică de la 0.19 în 2010 la 0.3 în 2020 (media UE).

O1.5 Reducerea poverii fiscalității și a parafiscalității asupra companiilor

Țintă: Reducerea numărului de plăți ale taxelor de la 39 în 2014 la 13 în 2020.

Țintă: Îmbunătățirea poziției României în clasamentele Global Competitiveness Report pe indicatorii:

- (6.04) Efectul taxării asupra stimulentei de a investi de la 136 în 2013 la 70 în 2020
- (6.05) Rata totală de impozitare, % profituri de la 99 în 2013 la 50 în 2020
- (7.05) Efectul taxării asupra stimulentei de a munci de la 146 în 2014 la 70 în 2020

Țintă: Reducerea economiei subterane de la 30% din PIB în 2014 la cel mult 15% din PIB (media UE) până în 2020.

O1.6 Îmbunătățirea accesului la finanțare al companiilor și în special al IMM-urilor

Țintă: Îmbunătățirea ranking-ului în clasamentul Global Competitiveness Report pe indicatorii:

- (8.01) Existența resurselor financiare: de la 102 în 2013 la 50 în 2020.
- (8.02) Accesibilitatea serviciilor financiare: de la 91 în 2013 la 45 în 2020.
- (8.07) Reglementarea schimburilor de instrumente financiare: de la 115 în 2013 la 60 în 2020.

Țintă: Creșterea ponderii investițiilor prin fonduri de capital de risc (raportate la PIB) de la 0,003% (2011) la 0,02% din PIB38 la orizontul 2020.

2. Acțiuni parteneriale între mediul public și mediul privat

O2.1 Instituționalizarea pe termen lung a unor centre de foresight (previziune) industrial/tehnologic/CDI în regim colaborativ public-privat.

Țintă: Inițierea unor Centre de competență regionale care să stabilească: politica sectorială, agenda CDI, servicii suport pentru dezvoltarea sectorială în funcție de specializarea în profil teritorial.

O2.2 Parteneriat public- privat pentru îmbunătățirea cadrului de reglementare

Țintă: Inițierea unor grupuri de lucru sectoriale prin care se asigură transparența, predictibilitatea, monitorizarea și responsabilizarea cu privire la cadrul de reglementare.

O2.3 Consolidarea și dezvoltarea clusterelor/polilor de competitivitate

Țintă: Contribuția clusterelor la exporturile totale: 20% în 2020.

3. Factori și servicii support

O3.1 Resurse umane și educație: îmbunătățirea calității sistemului de educație și formare astfel încât să se asigure corelarea cu piața muncii.

Țintă: Progres în direcția plasării României cel puțin la jumătatea ierarhiei în testele PISA.

Țintă: Scăderea ratei tinerilor cu vârste cuprinse între 15-24 de ani care nu urmează o formă de învățământ sau de formare și nu sunt încadrați nici în muncă (NEET) de la 16,8% la nivelul mediei UE (actual este 12%, 2012).

Țintă: Îndeplinirea țintei naționale privind părăsirea timpurie a școlii (11,3% de la 17,4% în 2012).

Țintă: Oferta educațională bazată pe TIC să reprezinte cel puțin 30% din programele educaționale obligatorii la nivel național și cel puțin 50% în zonele de locuire vulnerabilă.

O3.2 Cercetare, dezvoltare și inovare: asigurarea unei finanțări publice echivalente de 1% care să permită efectul de antrenare asupra cererii de cercetare în sectorul privat.

Țintă: Creșterea cheltuielilor angajate de mediul privat pentru CDI până la 1% din PIB până în 2020, de la 0,17 nivelul actual.

O3.3 Cercetare, dezvoltare și inovare: Sprijinirea IMM-urilor în vederea lansării de produse sau servicii inovative prin fonduri de capital de risc, granturi, proiecte colaborative.

Țintă: 20% IMM-uri care introduc produse și servicii inovative în 2020 (de la 13,17% în 2011).

O3.4 Creativitate: stimularea antreprenoriatului în industrii creative prin crearea de incubatoare/clustere/acceleratoare și prin susținerea dezvoltării și înființării de firme în domeniul cultural și creativ.

Țintă: Creșterea ponderii în PIB a industriilor creative la 10% de la 7% nivelul actual.

O3.5 Infrastructura rutieră: îmbunătățirea infrastructurii rutiere care leagă România de țările vecine.

Țintă: Construirea a 500 de km de autostrăzi (dintre care 250 de km din fonduri europene și 250 de km din fonduri naționale) și a 600 de km de de infrastructură regională de conectare la TEN-T în 2022.

O3.6 Infrastructura digitală: îmbunătățirea infrastructurii digitale de bandă largă.

Țintă: Banda largă de bază pentru 100% din cetățeni până în 2020.

O3.7 Energie: reducerea pierderilor în rețelele de distribuție a energiei electrice.

Țintă: Reducerea consumului de energie primară cu 19% în 2020 față de 16,6% în 2012.40

O3.8 Mediu: îmbunătățirea infrastructurii de apă.

Țintă: Creșterea gradului de conectare a populației din localități cu peste 2000 P.E. la stații de epurare conforme (de la 50% în 2013 la 90% în 2020).

Țintă: Creșterea gradului de conectare a populației la sisteme centralizate de alimentare cu apă curată și sanogenă (de la 63% în 2013 la 95% în 2020).

O3.9 Mediu: consolidarea și extinderea sistemelor de management integrat al deșeurilor, inclusiv recuperarea energiei din deșeuri.

Țintă: Populația suplimentară (față de cea acoperită în prezent) deservită de sistemele de management integrat al deșeurilor de 2.000.000 de locuitori în 2023.

O3.10 Antreprenoriat: îmbunătățirea densității IMM-urilor raportată la populație.

Țintă: Creșterea numărului de IMM-uri la 1000 de locuitori în România, de la 23 IMM/1000 de locuitori în 2013 la 35 IMM/1000 locuitori în 2020.

O3.11 Antreprenoriat: creșterea contribuției IMM-urilor la valoarea adăugată brută.

Țintă: Creșterea valorii adăugate a IMM din România la totalul valorii adăugate realizată de întreprinderi cel puțin la nivelul mediei europene.

4. Promovarea celor 10 sectoare de viitor

O4.1 Îmbunătățirea poziției de exportator a României.

Țintă: Dublarea cotei de piață mondială de exporturi de la cca. 0,4% în 2013.

Țintă: Creșterea ponderii produselor de înaltă tehnologie în exporturi la 10% la orizontul 2020.

O4.2 Creșterea atractivității investițiilor în cele 10 sectoare cu potențial de specializare inteligentă.

Țintă: Creșterea nivelului de investiții străine directe în sectoarele prioritare cu 5% la nivel agregat.

5. Pregătirea Generației 2050 și provocări societale

O5.1 Asigurarea unui echilibru sustenabil economic și social, cu o rată mai bună de participare și ocupare a forței de muncă.

Țintă: Realizarea unei rate de ocupare pentru grupa de vârstă 20 – 64 ani la nivel regional de 70% până în anul 2020.

Țintă: Stoparea pierderii nete de forță de muncă.

O5.2 Dezvoltarea competitivă a agriculturii și spațiului rural.

Țintă: Reducerea suprafeței cultivate în regim de subzistență.

Țintă: Creșterea investițiilor în activități ne-agricole în mediul rural.

Țintă: Dublarea productivității muncii în agricultură în 2020 față de nivelul actual de 4,328 euro (VAB/UAM) (2010-2012).

O5.3 Creșterea coeziunii sociale și a contribuției economiei sociale ca bază a dezvoltării competitive.

Țintă: Ponderea populației aflate la risc de sărăcie sau excluziune socială să scadă la un nivel între 25% și 35% la orizontul 2020.

Țintă: Formarea pieței de obligațiuni sociale (social bonds).

O5.4 Reechilibrarea relației funcționale dintre economie, natură și societate prin gestionarea eficientă a consumului de resurse, care să asigure sustenabilitatea economică.

Țintă: Reducerea Ampreței Ecologice a României la sub 2,5 hectare pe cap de locuitor.

Țintă: Înființarea unui registru național al Habitatelor viitorului care să califice ca atare acele așezări ale căror active de mediu (bio-diversitate, peisaj, ape ș.a.) au o valoare economică cel puțin egală cu valoarea producției industriale și agricole locale.

Sursa: adaptat după Strategia pentru Competitivitate Economică 2014-2020

Concluzii

Ținând cont de caracterul strategiei considerăm că principala provocare a României pe termen mediu și lung este **dezvoltarea componentei CDI** în primul rând prin **alocarea unei finanțări mai mari** (angajament și pentru strategia UE 2020) și prin crearea unor produse sau servicii cu un **grad ridicat de transferabilitate** din sfera "tehnică" (academică) în piață.

Un alt aspect important al strategiei vizează **componenta etatică** – sectorul public trebuie să creeze un mediu favorabil și atractiv pentru întreprinzători și pentru activități care pot genera ulterior inovație sau competitivitate. Este evident că o componentă care acționează ca o barieră este însuși statul datorită cadrului legal stufos și instabil, nivelului ridicat de birocrație și rezistenței inerente în fața schimbării. Statul trebuie să își concentreze eforturile în două direcții: (1) **reglementare predictibilă** care să încurajeze activitatea antreprenorială (transparentă, participare, responsabilitate); (2) **crearea unui mediu favorabil și care sprijină activitățile economice competitive** (scheme de finanțare, parteneriate, sprijin prin alte resurse non-financiare).

România s-a angajat la respectarea unor ținte pe domeniile prioritare prin strategia UE 2020. În acest sens Guvernul trebuie să dezvolte atât **documentele strategice asumate** (menționate în PNR 2014) dar mai ales **planurile operaționale care să cuprindă un mecanism de monitorizare și evaluare pe baza unor indicatori măsurabili**.

În final, componenta economică trebuie dublată de rezolvarea provocărilor sociale, în special cele legate de sărăcie și excluziune socială, nivelul de ocupare, nivelul de pregătire educațională al populației (studii superioare, abandon școlar).

Relevanță pentru județul Covasna

La nivelul județului Covasna principalul punct de interes îl reprezintă convergența de la nivel național și regional. Astfel, la nivel național, din perspectiva dezvoltării economice inteligente documentul programatic este cel menționat mai sus - **Strategia Națională pentru Competitivitate Economică 2014-2020** - document care identifică 10 sectoare de interes major din perspectiva competitivității economice și dezvoltării inteligente. Pe de altă parte, la nivelul Regiunii Centru, există un document programatic pe acest domeniu – **Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2014-2020**. Tabelul de mai jos indică gradul de convergență între nivelul național și cel regional, privind domeniile cu potențial:

Nivel național (Strategia Națională pentru Competitivitate Economică 2014-2020)	Nivel regional (Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2014-2020)
Turism/ecoturism Textile și pielărie Lemn și mobilier Industria creative Industria auto și componente Tehnologia informațiilor și comunicațiilor Procesarea alimentelor și a băuturilor Sănătate și produse farmaceutice Energie și management de mediu Bioeconomie (agricultură, silvicultură, pescuit și acvacultură), biofarmaceutică și biotehnologii	Industria alimentară Industria și serviciile IT Industria de construcții auto și subansamble Industria aeronautică Industria de prelucrare a lemnului și mobilă Turismul balnear

Tabel de convergență a domeniilor cu potențial de dezvoltare inteligentă; Sursa: analiză proprie

După cum observăm există un grad ridicat de congruență, 5 din cele 6 domenii de specializare inteligentă de la nivel regional regăsindu-se și la nivel național. Ținând cont de analiza strategică realizată la nivelul județului Covasna considerăm de interes domeniile: Industria și serviciile IT, turismul balnear și Industria de prelucrare a lemnului și mobilă. Există o oportunitate reală pentru autoritățile locale să realizeze strategii sau chiar programe sectoriale pe aceste trei domenii având un cadru strategic care să sprijine dezvoltarea atât la nivel regional cât și la nivel național.

Educație⁴⁴

Documente strategice analizate:

- Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014 – 2020
- Strategia formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020

⁴⁴ Deoarece educația a fost identificată ca un factor strategic cheie, au fost analizate separat două documente de planificare strategică la nivel național care pot influența evoluția acestui domeniu în cadrul județului

Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014 – 2020⁴⁵ (SNCDI)

Viziune

În 2020, România va deveni competitivă la nivel regional și global, prin inovare alimentată de cercetare-dezvoltare, generând bunăstare pentru cetățeni. La baza competitivității se află un sistem de inovare în care cercetarea-dezvoltarea susține avansul pe lanțurile globale de valoare adăugată. În acest mediu, excelența și spiritul antreprenorial mobilizează o masă critică de operatori.

Reperete globale de excelență impun formarea de parteneriate pe termen lung, între organizații de cercetare și firme, și colaborarea în jurul unor infrastructuri și programe de cercetare de anvergură internațională în domenii de frontieră ale științei și tehnologiei.

Creativitatea, potențată în toate fazele și formele educației, activează antreprenoriatul bazat pe inovare. Exemplele de succes antreprenorial generează modele credibile, care susțin formarea unei culturi a inovării și, în cele din urmă, dezvoltarea unei societăți pentru care inovarea devine principalul factor de creștere a competitivității, transformându-se într-un stil de viață.

Viziunea stabilește un set de principii de acțiune, sprijinite pe 3 piloni principali:

Pilonul 1. Afirmare la nivel regional, afirmare la nivel global: firmele devin operatori-cheie ai inovării.

Economia românească mobilizează IMM-uri inovatoare, cu orientare și perspective globale, care au interesul și capacitatea de a intra pe lanțurile de valoare adăugată regionale și mondiale.

Pilonul 2. Excelență prin internaționalizare: sectorul CDI ca spațiu de oportunitate

Sectorul CDI românesc se dezvoltă în jurul unor domenii strategice, este integrat internațional și oferă un mediu atractiv pentru membrii comunității științifice globale – pentru tineri, pentru cercetătorii de vârf din întreaga lume, pentru carierele duble în cercetare și antreprenariat. Stabilitatea necesară este asigurată de fluxul predictibil de proiecte, de infrastructurile de cercetare naționale și europene.

Pilonul 3. „Leadership” regional la frontiera științei și în tehnologie: străpungeri în domenii strategice

România se poziționează, prin CDI, alături de mari inițiative europene și internaționale, fie prin participare, fie prin asumarea unui rol de lider (în cazuri precum „Extreme Light Infrastructure – Nuclear Physics” – Măgurele sau Centrul internațional pentru cercetări avansate „Fluvii, Delte, Mări «Danubius»” – Tulcea), și prin stimularea concentrărilor tehnologice (clustere) de frontieră.

Obiective strategice și obiective specifice –

⁴⁵ Informațiile sunt preluate din documentul menționat în ceea ce privește viziunea, obiectivele și direcțiile strategice. Documentul este accesibil la adresa: <http://www.research.ro/ro/articol/3343/strategia-nationala-de-cercetare-si-inovare-2014-2020>

Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014 – 2020

Obiective strategice	Obiective specifice	Obiective specifice transversale
1. Creșterea competitivității economiei românești prin inovare.	OS1. Crearea unui mediu stimulativ pentru inițiativa sectorului privat, prin instrumente de antrenare a antreprenoriatului și a comercializării rezultatelor CD, precum și prin credibilizarea parteneriatelor dintre operatorii publici și cei privați.	OS5. Atingerea până în 2020 a masei critice de cercetători necesară pentru transformarea CDI într-un factor al creșterii economice, prin asigurarea unei evoluții rapide și sustenabile, numerice și calitative, a resurselor umane din cercetare, dezvoltare și inovare.
2. Creșterea contribuției românești la progresul cunoașterii de frontieră.	OS2. Susținerea specializării inteligente, prin concentrarea resurselor în domenii de cercetare și inovare cu relevanță economică și cu potențial CD demonstrat, prin parteneriate public-public – care să conducă la concentrare, eficiență și eficacitate -, și public-privat, care să deblocheze potențialul identificat.	OS6. Dezvoltarea unor organizații de cercetare performante, capabile să devină operatori regionali și globali, prin stimularea defragmentării sistemului CDI, concentrarea resurselor și prioritizarea alocării lor, încurajarea parteneriatelor public-public și public-privat, finanțarea științei și evaluarea impactului acesteia, noi modele de finanțare pentru a facilita inovarea.
3. Creșterea rolului științei în societate	OS3. Concentrarea unei părți importante a activităților CDI pe probleme societale, pentru dezvoltarea capacității sectorului CDI public de a solicita și adopta rezultatele cercetării și de a răspunde unor teme legate de provocările globale de importanță pentru România.	
	OS4. Susținerea aspirației către excelență în cercetarea la frontiera cunoașterii prin internaționalizarea cercetării din România, evaluare internațională, creșterea atractivității sistemului CDI românesc, prin mobilitate și parteneriate.	
Direcții principale de acțiune 1. Politici fiscale		

2. Politici de achiziție publică de cercetare și inovare
3. Politici de finanțare competitivă a CDI pentru sectorul public și privat
4. Politici privind normele de proprietate intelectuală
5. Politici privind colaborarea și concentrarea
6. Politici de finanțare instituțională
7. Politici privind capitalul uman
8. Politici privind guvernarea sistemului CDI

Observații

1. Viziunea SNCDI 2014-2020 este focalizată pe o serie de **concepte sau principii cheie: inovație, cercetare-dezvoltare, antreprenoriat, parteneriate centre cercetare-sector privat și internaționalizare**. Această viziune este transpusă în 3 obiective strategice dintre care cel puțin două se focalizează pe internaționalizare (competitivitate economică prin inovare la nivel regional/global, și creșterea vizibilității cercetării românești la nivel internațional) în timp ce al treilea obiectiv este focalizat pe creșterea impactului rezultatelor CDI la nivelul societății prin dezvoltarea de parteneriate între centrele de cercetare și mediul economic (transfer tehnologic/științific). Deși obiectivele specifice subliniază o tendință de focalizare sau concentrare pe acele domenii care au un avantaj competitiv sau au un potențial de dezvoltare (inițiativă pozitivă) **acestea nu sunt specificate în mod expres în document** – această ambiguitate poate conduce la alocarea improprie de resurse către zone care au un potențial scăzut de dezvoltare sau progres.
2. Nu este foarte clară corelația între **obiectivele strategice-obiectivele specifice și obiectivele specifice transversale**. Un model logic sau o operaționalizare clară a nivelului strategic (obiective strategice) în proiecte și programe specifice (nivel operațional și tactic) ar ușura atât faza de implementare cât și activitatea de monitorizare și evaluare.
3. Documentul menționează principalii actori instituționali cu responsabilități în implementarea strategiei (principalul actor fiind MEN) dar **nu indică clar indicatorii care urmează să fie urmăriți; de asemenea nu sunt definite niciun set de ținte intermediare de atins**. Totuși, se precizează că activitatea de monitorizare și evaluare va fi subcontractată de MEN către o firmă specializată, fapt care poate explica lipsa acestor informații din documentul strategic.
4. Se remarcă anexa privind alocările bugetare pe perioada de planificare strategică (2014-2020) **care variază între 0,41% din PIB (2014) și 0,97% (2020) deși ținta națională conform strategiei EUROPA2020 este de 2%**.

Strategia formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020⁴⁶

⁴⁶ Informațiile sunt preluate din documentul menționat în ceea ce privește obiectivele strategice, direcțiile strategice și descrierea planurilor operaționale. Restul informațiilor incluse în analiză reprezintă fie o sinteză fie adaptări pornind de la informațiile incluse în document

Strategia formării profesionale din România pentru perioada 2014 – 2020 este documentul cadru pentru politicile în domeniul formării profesionale inițiale și continue – considerate factori esențiali ai dezvoltării economiei europene, în contextul globalizării. Strategia formării profesionale propune dezvoltarea unui sistem competitiv, care să ofere un răspuns relevant și rapid la cerințele economiei, într-o abordare pro-activă și prin măsuri implementate în parteneriate variate.

Strategia formării profesionale pentru perioada 2014 – 2020 stabilește patru obiective strategice, realizate prin 17 direcții de acțiune și acțiuni specifice

Strategia formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020	
Obiective strategice	Direcții de acțiune
1. Îmbunătățirea relevanței sistemelor de FP pentru piața muncii	<p>1.1 Actualizarea instrumentelor de descriere a ocupațiilor și calificărilor, pe nivelurile de calificare stabilite prin CNC, pentru o mai bună articulare între subsisteme, pentru facilitarea mobilității în educație și formare profesională și pentru creșterea relevanței pentru piața muncii</p> <p>1.2 Dezvoltarea mecanismelor pentru anticiparea competențelor solicitate pe piața muncii, definirea profilurilor profesionale, în scopul dezvoltării/revizuirii calificărilor în concordanță cu abilitățile și cunoștințele relevante pentru nevoile pieței forței de muncă și adaptarea programelor de învățământ la nevoile și tendințele pieței muncii</p> <p>1.3 Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare</p> <p>1.4 Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională</p> <p>1.5 Îmbunătățirea mecanismelor de finanțare publică și privată a formării profesionale</p> <p>1.6 Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională</p>
2. Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională	<p>2.1 Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională și al rezultatelor învățării dobândite în context non formal și informal</p> <p>2.2 Creșterea participării adulților la FPC cu accent pe persoanele confruntate cu perioade de tranziție pe piața forței de muncă (precum și pe lucrători cu risc de șomaj și șomeri), pe grupurile dezavantajate și pentru persoane cu vârstă peste 50 de ani</p> <p>2.3 Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră</p> <p>2.4 Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context non-formal și informal</p> <p>2.5 Facilitarea accesului la programele de formare profesională pentru tineri, cu accent pe cei din mediul rural și din medii defavorizate, precum și populația roma</p>
3. Îmbunătățirea calității formării profesionale	<p>3.1 Dezvoltarea unui cadru național de asigurare a calității EFP la nivel de sistem</p> <p>3.2 Dezvoltarea cadrului de reglementare și implementare privind asigurarea calității în FPC</p> <p>3.3 Asigurarea calității certificării rezultatelor învățării</p>

	<p>3.4 Îmbunătățirea competențelor persoanelor cu atribuții în furnizarea programelor de formare profesională din FPI și FPC, și în evaluarea rezultatelor învățării dobândite în non-formal și informal</p> <p>3.5 Îmbunătățirea calității infrastructurii formării profesionale inițiale și continue</p> <p>3.6 Promovarea excelenței în EFP</p>
<p>4. Dezvoltarea inovării și cooperării naționale și internaționale în domeniul formării profesionale</p>	<p>4.1 Dezvoltarea componentelor privind inovarea, creativitatea și spiritului antreprenorial din cadrul programelor de formare profesională</p> <p>4.2 Îmbunătățirea capacității instituționale a furnizorilor de formare profesională inițială și continuă și a comitetelor sectoriale de a accesa fonduri europene</p> <p>4.3 Dezvoltarea mobilității internaționale în formarea profesională</p> <p>4.4 Extinderea învățării mutuale și a schimbului de bune practici, în vederea asigurării premizelor pentru participarea la o piață a muncii europene incluzive</p>

Observații

1. Se remarcă lipsa componentei de viziune a strategiei fapt care ar putea avea efecte negative la nivelul clarității; direcție – ce anume urmărește strategia dar mai ales cum ar trebui să arate acest domeniu (formarea profesională) precum și beneficiarii în viitorul apropiat (2020).
2. Se remarcă o corelare între cadrul strategic european (Europa 2020) și obiectivele strategice stabilite prin intermediul acestui document. Primele două obiective strategice răspund în mod direct țințelor stabilite la nivel european privind rata de ocupare a populației cu vârste cuprinse între 20-64 de ani.
3. Operaționalizarea obiectivelor strategice în direcții și acțiuni este bine realizată și suficient de detaliată, reducând posibilitatea unor interpretări sau ambiguități în momentul implementării de programe specifice.
4. Lipsesc mențiuni cu privire la implementare, monitorizare și evaluare – deși documentul cuprinde un tabel cu secțiuni privind responsabilii instituționali, termene limită și sursa de finanțare (pp. 31-42), acestea nu sunt completate. Alături de stabilirea clară a rolurilor instituționale e necesar un document care să precizeze în mod clar: instituțiile responsabile cu implementarea (roluri, atribuții), procesul de monitorizare și evaluare (proceduri și indicatori de performanță, ținte intermediare) care să cuprindă o serie de evaluări intermediare în perioada de implementare pentru a aduce modificări strategiei și țințelor stabilite în funcție de evoluția procesului de implementare.

Relevanță pentru județul Covasna

La nivelul județului Covasna, există un document de strategie pe termen scurt pentru perioada 2014-2015 care stabilește 5 domenii strategice de intervenție: (1) îmbunătățirea calității sistemului preuniversitar covăsnean, (2) consolidarea capacității instituționale a școlilor (3) asigurarea accesului

egal la educație, (4) racordarea învățământului profesional și tehnic la piața muncii, (5) compatibilizarea învățământului cu sistemele educaționale europene.

Corelația principală se poate face între obiectivele privind dezvoltarea CDI și tipul de programe educaționale oferite la nivel liceal, în județ, astfel încât cei care termină liceul să rămână în cadrul județului fie pentru continuarea studiilor (corelare cu opțiunile de la nivel universitar) fie inserția pe piața de muncă locală (corelare cu oportunitățile existente).

De asemenea, județul poate profita la nivelul populației apte de muncă care este în căutarea unui loc de muncă, prin identificarea unor programe de formare profesională în concordanță cu cerințele pieței având susținere la nivel național prin intermediul Strategiei de Formare Profesională.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030⁴⁷

Documentul stabilește 3 mari obiective pe termen scurt mediu și lung:

An țintă	Obiectiv strategic
2013	Încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României ca stat membru al UE.
2020	Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile.
2030	Apropierea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor membre ale UE din punctul de vedere al indicatorilor dezvoltării durabile.

Sursa: Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, p. 4

Strategia stabilește direcțiile principale de acțiune pentru însușirea și aplicarea principiilor dezvoltării durabile în perioada imediat următoare⁴⁸:

- Corelarea rațională a obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiționale, în profil inter-sectorial și regional, cu potențialul și capacitatea de susținere a capitalului natural;
- Modernizarea accelerată a sistemelor de educație și formare profesională și de sănătate publică, ținând seama de evoluțiile demografice nefavorabile și de impactul acestora asupra pieței muncii;
- Folosirea celor mai bune tehnologii disponibile, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale din fonduri publice pe plan național, regional și local și stimularea unor asemenea decizii din partea capitalului privat; introducerea fermă a criteriilor de eco-eficiență în toate activitățile de producție sau servicii;
- Anticiparea efectelor schimbărilor climatice și elaborarea atât a unor soluții de adaptare pe termen lung, cât și a unor planuri de măsuri de contingență inter-sectoriale, cuprinzând

⁴⁷ Documentul a fost realizat în anul 2008 iar în prezent (primăvara 2015) nu pare să fi suferit modificări care să țină cont de obiectivele Europa 2020 – pe site-ul Ministerului Mediului și Schimbărilor Climatice nu se menționează niciun fel de alt document sau vreo modificare în afara ședinței de aprobare din noiembrie 2008.

⁴⁸ pp. 5-6

portofolii de soluții alternative pentru situații de criză generate de fenomene naturale sau antropice;

- Asigurarea securității și siguranței alimentare prin valorificarea avantajelor comparative ale României în privința dezvoltării producției agricole, inclusiv a produselor organice; corelarea măsurilor de creștere cantitativă și calitativă a producției agricole în vederea asigurării hranei pentru oameni și animale cu cerințele de majorare a producției de biocombustibili, fără a face rabat de la exigențele privind menținerea și sporirea fertilității solului, biodiversității și protejării mediului;
- Necesitatea identificării unor surse suplimentare de finanțare, în condiții de sustenabilitate, pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură, în special în domeniile infrastructurii, energiei, protecției mediului, siguranței alimentare, educației, sănătății și serviciilor sociale;
- Protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural național; racordarea la normele și standardele europene privind calitatea vieții să fie însoțită de revitalizarea, în modernitate, a unor moduri de viață tradiționale, în special în zonele montane și cele umede.

Secțiunea a doua a strategiei cuprinde o analiză a situației prezente (anul de referință e 2008) pe 4 domenii considerate strategice: capital natural, capital antropoc, capital uman și capital social.

Pe baza acestei analize documentul identifică 7 provocări strategice pentru orizontul de timp delimitat și 2 provocări trans-sectoriale, redate în tabelul de mai jos:

Provocări strategice	Orizont 2013	Orizont 2020	Orizont 2030
1. Schimbările climatice și energia curată	Obiectiv național: Satisfacerea necesarului de energie pe termen scurt și mediu și crearea premiselor pentru securitatea energetică a țării pe termen lung conform cerințelor unei economii moderne de piață, în condiții de siguranță și competitivitate; îndeplinirea obligațiilor asumate în baza Protocolului de la Kyoto privind reducerea cu 8% a emisiilor de gaze cu efect de seră; promovarea și aplicarea unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice și respectarea principiilor dezvoltării durabile.	Obiectiv național: Asigurarea funcționării eficiente și în condiții de siguranță a sistemului energetic național, atingerea nivelului mediu actual al UE în privința intensității și eficienței energetice; îndeplinirea obligațiilor asumate de România în cadrul pachetului legislativ „Schimbări climatice și energie din surse regenerabile” și la nivel internațional în urma adoptării unui nou acord global în domeniu; promovarea și aplicarea unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice și respectarea principiilor dezvoltării durabile.	Obiectiv național: Alinierea la performanțele medii ale UE privind indicatorii energetici și de schimbări climatice; îndeplinirea angajamentelor în domeniul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră în concordanță cu acordurile internaționale și comunitare existente și implementarea unor măsuri de adaptare la efectele schimbărilor climatice.
2. Transport durabil	Obiectiv național: Promovarea unui sistem de transporturi în România care să faciliteze mișcarea în siguranță, rapidă și eficientă a persoanelor și mărfurilor la nivel național și internațional, în conformitate cu standardele europene	Obiectiv național: Atingerea nivelului mediu actual al UE în privința eficienței economice, sociale și de mediu a transporturilor și realizarea unor progrese substanțiale în dezvoltarea infrastructurii de transport.	Obiectiv național: Aproximarea de nivelul mediu al UE din acel an la toți parametrii de bază ai sustenabilității în activitatea de transporturi.
3. Producție și	Obiectiv național: Gestionarea	Obiectiv național: Decuplarea	Obiectiv național: Aproximarea

consum durabile	eco-eficientă a consumului de resurse și valorificarea maximală a acestora prin promovarea unui model de consum și producție care să permită o creștere economică sustenabilă pe termen lung și apropierea treptată de nivelul mediu de performanță al țărilor UE.	creșterii economice de degradarea mediului prin inversarea raportului dintre consumul de resurse și crearea de valoare adăugată și apropierea de indicii medii de performanță ai UE privind sustenabilitatea consumului și producției	de nivelul mediu realizat la acea dată de țările membre UE din punctul de vedere al producției și consumului durabile.
4. Conservarea și gestionarea resurselor naturale	Obiectiv național: Reducerea decalajului existent față de alte state membre ale UE cu privire la infrastructura de mediu, atât din punct de vedere cantitativ cât și calitativ, prin dezvoltarea unor servicii publice eficiente în domeniu, conforme conceptului de dezvoltare durabilă și cu respectarea principiului «poluatorul plătește».	Obiectiv național: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor UE la parametrii principali privind gestionarea responsabilă a resurselor naturale.	Obiectiv național: Aproximarea semnificativă de performanțele de mediu ale celorlalte state membre UE din acel an
5. Sănătate publică	Obiectiv național: Îmbunătățirea structurii sistemului de sănătate, a calității actului medical și a îngrijirilor furnizate în cadrul serviciilor de sănătate; ameliorarea stării de sănătate a populației și creșterea performanței sistemului de sănătate	Obiectiv național: Atingerea unor parametri apropiați de nivelul mediu actual al stării de sănătate a populației și al calității serviciilor medicale din celelalte state membre ale UE; integrarea aspectelor de sănătate și demografice în toate politicile publice ale României.	Obiectiv național: Alinierea deplină la nivelul mediu de performanță, inclusiv sub aspectul finanțării serviciilor de sănătate, al celorlalte state membre ale UE.
6. Incluziunea socială, demografia și migrația	Obiectiv național: Crearea unui cadru legislativ, instituțional și participativ modern pentru reducerea riscurilor de sărăcie și excluziune socială, promovarea coeziunii sociale, egalității de șanse și diversității culturale, precum și pentru gestionarea responsabilă a fenomenelor demografice și migrației.	Obiectiv național: Promovarea consecventă, în noul cadru legislativ și instituțional, a normelor și standardelor UE cu privire la incluziunea socială, egalitatea de șanse și sprijinirea activă a grupurilor defavorizate; punerea în aplicare, pe etape, a Strategiei Naționale pe termen lung privind populația și fenomenele migratorii.	Obiectiv național: Aproximarea semnificativă de nivelul mediu al celorlalte state membre ale UE în privința coeziunii sociale și calității serviciilor sociale.
7. Sărăcia globală, sfidările dezvoltării globale	Obiectiv național: Implementarea instrumentelor legislative și instituționale aferente statutului României de țară donatoare de asistență pentru dezvoltare, conform obligațiilor de stat membru al UE; stabilirea priorităților și modalităților de acțiune, și alocarea în acest scop a circa 0,25% din venitul național brut (VNB) în 2013 și 0,33% în	Obiectiv național: Conturarea domeniilor specifice de aplicare a expertizei și resurselor disponibile în România în slujba asistenței pentru dezvoltare, și alocarea în acest scop a circa 0,50% din venitul național brut.	Obiectiv național: Alinierea completă a României la politicile Uniunii Europene în domeniul cooperării pentru dezvoltare, inclusiv din punctul de vedere al alocărilor bugetare ca procent din venitul național brut.

	2015, cu ținta intermediară de 0,17% din VNB în 2010.		
Provocări trans-sectoriale			
	Orizont 2013	Orizont 2020	Orizont 2030
1. Educație și formare profesională	Obiectiv național: Dezvoltarea capitalului uman și creșterea competitivității prin corelarea educației și învățării pe tot parcursul vieții cu piața muncii și asigurarea oportunității sporite pentru participarea viitoare pe o piață a muncii modernă, flexibilă și incluzivă	Obiectiv național: Atingerea nivelului mediu de performanță al UE în domeniul educației și formării profesionale, cu excepția serviciilor în mediul rural și pentru grupurile dezavantajate, unde țintele sunt cele ale UE pentru 2010.	Obiectiv național: Situarea sistemului de învățământ și formare profesională din România la nivelul performanțelor superioare din UE; apropierea semnificativă de nivelul mediu al UE în privința serviciilor educaționale oferite în mediul rural și pentru persoanele provenite din medii dezavantajate sau cu dizabilități.
2. Cercetarea științifică, dezvoltarea tehnologică, inovarea (CDI)	Obiectiv național general: Atingerea mediei UE la indicatorii de bază ce descriu structura și performanța sistemului de cercetare, dezvoltare și inovare.	Obiectiv general: Încadrarea cercetării românești în fluxul principal al evoluțiilor științifice și tehnologice din UE; generalizarea activităților inovative; apariția unor centre de excelență cu impact internațional.	Obiectiv general: Statornicirea principalelor elemente ale societății și economiei bazate pe cunoaștere; contribuții esențiale ale cercetării românești la realizarea obiectivelor complexe ale dezvoltării durabile.

Începând cu 2011, prin Hotărârea Nr. 741 din 20 iulie 2011, s-a constituit Comitetului interministerial pentru coordonarea integrării domeniului protecției mediului în politicile și strategiile sectoriale la nivel național, care conform art. 2 urmărește respectarea și implementarea obiectivelor și recomandărilor privind integrarea în politicile și strategiile sectoriale naționale, regionale și locale a domeniului dezvoltării durabile și al protecției mediului, așa cum sunt formulate în Strategia de dezvoltare durabilă a Uniunii Europene - revizuită, Strategia Europa 2020 - o strategie pentru creștere inteligentă, durabilă și incluzivă, obiectivele de dezvoltare ale mileniului, Strategia națională pentru dezvoltare durabilă - Orizonturi 2013 - 2020 - 2030, precum și în concordanță cu alte documente programatice sau politice adoptate la nivel comunitar și internațional în domeniul dezvoltării durabile și al protecției mediului.

Tot în anul 2011 a fost dezvoltată o bază de date cu Indicatori pentru Dezvoltare Durabilă (IDDR)⁴⁹. Indicatorii prezenți în baza de date urmăresc obiectivele țintă și modalitățile de acțiune la orizontul anilor: 2013, 2020, 2030, stabilite prin Strategia Națională de Dezvoltare Durabilă și sunt construiți pe baza informațiilor care sunt disponibile în Institutul Național de Statistică, Ministerul Mediului și Pădurilor și instituțiile în subordinea sau coordonarea acestuia și a metodologiilor care sunt armonizate cu cele ale Uniunii Europene.

⁴⁹ Indicatorii pot fi vizualizați și consultați la adresa http://www.insse.ro/cms/files/Web_IDD_BD_ro/index.htm. Informațiile privind setul de indicatori și scopul lor sunt preluate de pe aceeași adresă

Principala funcțiune a indicatorilor este de a răspunde cerințelor de monitorizare, pe care Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă le exprimă, asociate cu termenele țintelor propuse, care la rândul lor reprezintă angajamente politice legate de obiectivele strategice ale dezvoltării durabile.

Setul de indicatori de dezvoltare durabilă pentru România este structurat pe obiectivele Strategiei Naționale de Dezvoltare Durabilă, cu ierarhizare pe trei niveluri:

- nivelul 1: indicatori principali (de bază);
- nivelul 2: indicatori complementari, utilizabili pentru monitorizarea și revizuirea programelor de dezvoltare durabilă;
- nivelul 3: indicatorii de progres ai Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României, acoperind pachetul de politici pe care aceasta le generează, inclusiv a celor ce nu sunt cuprinse în Strategia UE;

Baza de date (IDDR) cu IDD pentru România include 103 de indicatori, cu seriile de date disponibile în sistemul statistic național începând din anul 2000, ierarhizați, astfel: 19 indicatori de nivel 1, 37 indicatori de nivel 2 și 47 indicatori la nivelul 3.

Din păcate indicatorii sunt actualizați doar până în anul 2011, astfel că pentru ultimii 4 ani nu există date cu privire la modul în care au evoluat. O actualizare a acestei baze de date e necesară pentru a putea ulterior actualiza și planurile strategice la nivel național sau județean, pe baza unor date empirice.

Concluzii pentru componenta de dezvoltare durabilă, mediu și schimbări climatice

1. Strategia de Dezvoltare Durabilă a României 2013-2020-2030 este elaborată în anul 2008. Deși prevede în mod oportun trei praguri strategice –imediat (2013), termen mediu (2020) și termen lung – 2030 –e foarte important ca strategia să fie actualizată. În prezent nu este clar care este stadiul de implementare și în ce măsură, pragul 2013, care a fost depășit temporal, a fost atins sau nu. Din acest punct de vedere se recomandă o evaluare asupra nivelului actual de implementare pentru a furniza date pentru reactualizarea strategiei.

2. Analiza pragurilor mediu și lung relevă un decalaj calculat, la momentul elaborării strategiei de aproximativ 12 ani⁵⁰ și recuperarea acestui decalaj până la momentul final 2030. O evaluare a stadiului de implementare, bazată pe setul de indicatori IDDR, ar putea oferi informații prețioase asupra măsurii în care recuperarea decalajului s-a produs conform calendarului strategiei.

Relevanță pentru județul Covasna

În urma analizei Strategiei de Dezvoltare Durabilă a României 2013-2020-2030 au fost identificate ca și provocări cruciale următoarele elemente la nivelul județului Covasna:

- Schimbările climatice și energia curată;
- Transportul durabil;

⁵⁰ 5 din cele 7 obiective pentru orizontul de timp 2020 prevăd alinierea la valorile medii europene de la momentul prezent, adică momentul 2008.

- Producție și consum durabile;
- Conservarea și gestionarea resurselor naturale.

Conform datelor APM Covasna principalele probleme la nivel de mediu și dezvoltare durabilă cu care se confruntă județul, vizează anumite schimbări climatice care determină fenomenul de secetă, inundații, valuri de căldură iar efectele acestora sunt resimțite în agricultură în special dar și în calitatea vieții oamenilor. Agricultorii din județul Covasna au atras de nenumărate ori atenția asupra necesității unui efort comun la nivel de județ pentru asigurarea de rezerve de apă pentru perioadele secetoase.

Un studiu realizat în 2014 de Administrația Națională de Meteorologie în colaborare cu APM Covasna relevă potențialele probleme privind sectorul agricol din județ și influența climei – secetă, valuri de căldură – asupra acestui sector. De asemenea, reiese că la nivelul instituțiilor și autorităților administrației publice nu se acordă o atenție sporită problematicii schimbărilor climatice, un potențial factor fiind lipsa unor specialiști în domeniu. În acest sens, merită analizată oportunitatea instruirii unor persoane din cadrul CJ Covasna și a Primăriilor în domeniul dezvoltării durabile și a schimbărilor climatice pentru a crește capacitatea instituțională în domeniu.

De asemenea pentru o gestionare eficace a acestui domeniu se recomandă realizarea unor planuri/strategii locale de adaptare la schimbări climatice pornind de la documentele existente în prezent:

- Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013 – 2020;
- Strategia de Dezvoltare Durabilă a României 2013-2020-2030;
- Planul local de Acțiune pentru Mediu al județului Covasna (2011) (anexat acestui document);

La nivel județean există un Plan de acțiune pentru Mediu, realizat de APM Covasna pentru anul 2011. Masurile din Planul de acțiune pentru mediu sunt monitorizate anual iar actualizările/revizuirile se fac din 3 în 3 ani sau mai repede, în funcție de necesități.

Documente la nivel regional

Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020

Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020 (PDR Centru) reprezintă principalul document de planificare și programare elaborat la nivel regional și asumat de către factorii de decizie din Regiunea Centru. PDR își propune să răspundă nevoii de a avea la dispoziție un document-cadru la nivel regional prin care se stabilește viziunea de dezvoltare, obiectivul global și obiectivele specifice de atins la finalul perioadei de programare, propunând direcțiile de acțiune și măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor. Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru a fost realizat în conformitate cu orientările metodologice elaborate de către Ministerul Dezvoltării Regionale ce vizează atât conținutul Planurilor de Dezvoltare Regională cât și cadrul partenerial de elaborare, consultare și aprobare al acestora. Totodată, au fost respectate reglementările stabilite la nivel regional cu privire la constituirea și funcționarea structurilor parteneriale pentru elaborarea documentelor de planificare.

Principiile după care a fost elaborat PDR Centru 2014-2020 sunt:

- concentrarea și prioritizarea obiectivelor, mărindu-se în acest fel eficacitatea utilizării resurselor alocate;
- coordonarea și corelarea diferitelor acțiuni propuse, rezultând astfel o mai mare coerență la nivel regional și un efect sinergic al acestor acțiuni;
- cuantificarea realizării obiectivelor propuse prin utilizarea unor indicatori de performanță.

Viziunea

Documentul strategic propus de ADR Centru nu cuprinde nici o mențiune privind viziunea dar precizează că a fost elaborat ținând cont de viziunea și obiectivele strategiei Europa 2020.

Obiectiv strategic general, dimensiuni, obiective și priorități

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru și-a definit ca obiectiv global „dezvoltarea echilibrată a Regiunii Centru prin stimularea creșterii economice bazate pe cunoaștere, protecția mediului înconjurător și valorificarea durabilă a resurselor naturale precum și întărirea coeziunii sociale”.

Acest obiectiv strategic este operaționalizat în 6 dimensiuni strategice care la rândul lor cuprind o serie de obiective specifice și priorități. Tabelul de mai jos reprezintă o sinteză a planului:

Obiectiv general

Dezvoltarea echilibrată a Regiunii Centru prin stimularea creșterii economice bazate pe cunoaștere, protecția mediului înconjurător și valorificarea durabilă a resurselor naturale precum și întărirea coeziunii sociale

Dimensiune strategică	Obiectiv strategic	Priorități și acțiuni
1. DEZVOLTARE URBANĂ, DEZVOLTAREA INFRASTRUCTURII TEHNICE ȘI SOCIALE REGIONALE	Dezvoltarea urbană durabilă, creșterea coeziunii teritoriale prin încurajarea dezvoltării policentrice, dezvoltarea infrastructurii de transport, tehnico-edilitară, de educație, sănătate, socială și situații de urgență, precum și creșterea accesului populației la serviciile aferente la nivelul Regiunii Centru	Prioritatea 1.1: Creșterea coeziunii teritoriale a Regiunii Centru prin sprijinirea dezvoltării urbane Măsuri 1.1.1 Stimularea dezvoltării policentrice și încurajarea dezvoltării integrate a orașelor și regiunilor rurale în vederea generării de efecte sinergice și realizării coeziunii teritoriale prin promovarea și dezvoltarea parteneriatelor 1.1.2 Susținerea dezvoltării orașelor mari ca poli de atracție pentru zonele învecinate și motoare ale creșterii economice inteligente prin extinderea și dezvoltarea infrastructurii 1.1.3 Regenerarea orașelor mici și mijlocii și a celor monoindustriale prin dezvoltarea de soluții de dezvoltare urbană integrată și incluziune socială
		Prioritatea 1.2: Dezvoltarea infrastructurii de transport și comunicații și tehnico-edilitară la nivelul Regiunii Centru Măsuri 1.2.1 Creșterea mobilității regionale prin extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri rutiere și feroviare, construirea de centuri ocolitoare în vecinătatea orașelor precum și construirea, extinderea, reabilitarea sau modernizarea de aeroporturi 1.2.2 Dezvoltarea transportului intermodal în vederea dezvoltării unei platforme intermodale pentru transportul mărfurilor 1.2.3 Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare în perspectiva dezvoltării durabile și administrării cât mai eficiente a teritoriului 1.2.4 Dezvoltarea infrastructurii diferitelor tipuri de comunicații în special al accesului populației, administrației publice și mediului privat la conexiuni în bandă largă și asigurarea interoperabilității sistemelor de comunicații

		<p>Prioritatea 1.3: Dezvoltarea infrastructurii de educație, sănătate, sociale și situații de urgență la nivelul Regiunii Centru</p> <p>Măsuri</p> <p>1.3.1 Creșterea calității sistemului de învățământ prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii de educație</p> <p>1.3.2 Diversificarea și creșterea calității și accesului populației la servicii de sănătate la standarde europene prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii de sănătate</p> <p>1.3.3 Creșterea incluziunii sociale și a calității vieții în rândul populației prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii sociale</p> <p>1.3.4 Creșterea siguranței publice și eficientizarea intervențiilor în situații de urgență prin extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii specifice</p>
<p>2. CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMICE, STIMULAREA CERCETĂRII ȘI INOVĂRII</p>	<p>Dezvoltarea economiei regionale bazate pe cunoaștere prin modernizarea și eficientizarea întreprinderilor, intensificarea cooperării economice și prin creșterea rolului cercetării-dezvoltării-inovării la nivelul economiei Regiunii Centru</p>	<p>Prioritatea 2.1: Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale IMM-urilor, creșterea gradului de internaționalizare al IMM-urilor</p> <p>Măsuri</p> <p>2.1.1 Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale IMM-urilor</p> <p>2.1.2 Sprijinirea participării IMM-urilor la diverse rețele internaționale de cooperare economică</p> <p>2.1.3 Sprijinirea IMM-urilor în vederea utilizării instrumentelor de finanțare europeană</p> <p>2.1.4 Sprijin pentru regenerarea economică a orașelor mici (sub 20 mii locuitori)</p> <p>Prioritatea 2.2: Extinderea și diversificarea infrastructurii regionale și locale de afaceri, a clusterelor și a rețelelor de cooperare economică</p> <p>Măsuri</p> <p>2.2.1 Extinderea infrastructurii regionale și locale de sprijinire a afacerilor și diversificarea gamei de servicii oferite</p> <p>2.2.2 Extinderea și susținerea activităților clusterelor economice și a altor structuri și rețele de cooperare precum și a activităților de promovare economică</p>

		<p>Prioritatea 2.3. Dezvoltarea infrastructurii de cercetare, dezvoltare și inovare</p> <p>Măsuri</p> <p>2.3.1 Dezvoltarea infrastructurilor de CDI prin reabilitarea, amenajarea, extinderea, modernizarea și dotarea acestora din cadrul entităților publice (universități, centre, institute de cercetare etc.) și private</p> <p>2.3.2 Dezvoltarea de platforme de cooperare prin facilitarea creării de parteneriate între instituțiile de cercetare și prin sprijinirea parteneriatelor între instituțiile de cercetare, pe de o parte și companii și autorități publice, pe de altă parte</p> <p>2.3.3 Extinderea participării active a instituțiilor de cercetare din Regiunea Centru în rețelele europene create în cadrul ERA (European Research Area), Horizon 2020 și a altor programe similare și dezvoltarea de parteneriate cu instituții de cercetare din străinătate</p>
<p>3. PROTECȚIA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR, CREȘTEREA EFICIENȚEI ENERGETICE, STIMULAREA UTILIZĂRII SURSELOR ALTERNATIVE DE ENERGIE</p>	<p>Protecția mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii tehnice, conservarea biodiversității, diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, utilizarea resurselor regenerabile de energie, precum și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic la nivelul Regiunii Centru</p>	<p>Prioritatea 3.1: Protecția mediului înconjurător și amenajarea, extinderea sau modernizarea infrastructurii tehnice</p> <p>Măsuri:</p> <p>3.1.1 Protecția mediului înconjurător, la nivelul componentelor majore (aer, apă, sol) prin sprijinirea acțiunilor ce vizează diminuarea populației generate de activitățile economice</p> <p>3.1.2 Susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor la nivel județean și regional</p> <p>3.1.3 Construcția, amenajarea, extinderea, reabilitarea sau modernizarea infrastructurii tehnice de mediu (de pildă: stații de epurare, stații de pre-epurare, rezervoare de apă, surse de apă potabilă, rigole pentru regularizarea albiilor râurilor etc.)</p> <p>Prioritatea 3.2 Conservarea biodiversității</p> <p>Măsuri</p> <p>3.2.1. Protecția, conservarea sau refacerea diversității biologice pentru situri Natura 2000 sau diferite arii naturale care beneficiază de un statut legal de protecție</p> <p>3.2.2. Conservarea și protecția biodiversității din habitatele naturale, în special</p>

a celor forestiere

Prioritatea 3.3 Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale

Măsuri

3.3.1. Creșterea gradului de siguranță prin prevenirea și reducerea riscurilor naturale în special prin crearea și dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a acestora

3.3.2. Diminuarea efectelor schimbărilor climatice prin implementarea de politici și acțiuni specifice

Prioritatea 3.4 Creșterea utilizării resurselor alternative de energie

Măsuri

3.4.1. Producerea și creșterea utilizării resurselor regenerabile de energie prin promovarea potențialului resurselor alternative de energie

3.4.2. Utilizarea surselor regenerabile de energie prin susținerea investițiilor în soluții energetice alternative pentru instituții publice, mediul privat și persoane fizice

Prioritatea 3.5 Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic

Măsuri

3.5.1. Îmbunătățirea eficienței energetice la operatorii industriali și economici prin achiziționarea de echipamente cu consum redus de energie

3.5.2. Îmbunătățirea eficienței energetice la sistemele de încălzire/răcire în locuințele individuale și instituții publice

3.5.3. Creșterea eficienței energetice prin reabilitarea termică a locuințelor și clădirilor publice

3.5.4. Eficientizarea iluminatului public în mediul urban și rural

3.5.5. Eficientizarea transportului urban durabil

4. DEZVOLTAREA ZONELOR RURALE, SPRIJINIREA AGRICULTURII ȘI SILVICULTURII

Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din Regiunea Centru prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora

Prioritatea 4.1: Eficientizarea activităților agricole prin modernizarea exploatațiilor agricole, dezvoltarea serviciilor și logisticii agricole și susținerea activităților de prelucrare a produselor agricole

Măsuri

- 4.1.1. Modernizarea exploatațiilor agricole prin susținerea investițiilor în domeniu
- 4.1.2. Sprijinirea dezvoltării sistemelor locale de irigații
- 4.1.3. Crearea și modernizarea centrelor logistice pentru agricultură
- 4.1.4. Dezvoltarea centrelor de servicii pentru agricultură
- 4.1.5. Crearea și modernizarea unităților mici și mijlocii de procesare a produselor agricole situate în mediul rural
- 4.1.6. Susținerea tinerilor fermieri și a specialiștilor agricoli

Prioritatea 4.2. Valorificarea superioară, într-o manieră durabilă, a potențialului silvic regional

Măsuri

- 4.2.1. Modernizarea exploatațiilor silvice prin susținerea achiziționării de mașini și echipamente specifice
- 4.2.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport forestier
- 4.2.3. Stimularea utilizării în scop energetic a reziduurilor forestiere și agricole
- 4.2.4. Susținerea acțiunilor de împădurire și întreținere a pădurilor

Prioritatea 4.3. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale din Regiunea Centru

Măsuri

- 4.3.1. Susținerea afacerilor în domeniul economic neagricol
- 4.3.2. Îmbunătățirea cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural
- 4.3.3. Promovarea utilizării instrumentelor geomatice pentru creșterea atractivității zonelor rurale

Prioritatea 4.4. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale din Regiunea Centru

Măsuri

		<p>4.4.1. Extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă</p> <p>4.4.2. Extinderea și modernizarea rețelelor de canalizare</p> <p>4.4.3. Extinderea și modernizarea serviciilor de colectare și gestionare a deșeurilor menajere</p> <p>4.4.4. Dezvoltarea rețelei de drumuri comunale</p> <p>Prioritatea 4.5. Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare</p> <p>Măsuri:</p> <p>4.5.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii sociale din mediul rural</p> <p>4.5.2. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii cultural-recreative din mediul rural</p> <p>4.5.3. Sprijinirea cooperării între diverși actori și comunități rurale în cadrul unor acțiuni integrate vizând dezvoltarea teritorială</p>
<p>5. CREȘTEREA ATRACTIVITĂȚII TURISTICE REGIONALE, SPRIJINIREA ACTIVITĂȚILOR CULTURALE ȘI RECREATIVE</p>	<p>Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe prin valorificarea potențialului natural și antropoc al Regiunii Centru și susținerea activităților culturale și recreative</p>	<p>Prioritatea 5.1. Punerea în valoare a patrimoniului natural și antropoc</p> <p>Măsuri</p> <p>5.1.1. Amenajarea de trasee, căi de acces și locuri de vizitare și dezvoltarea managementului destinațiilor turistice</p> <p>5.1.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii din stațiunile balneare și montane</p> <p>5.1.3. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a clădirilor cu valoare arhitectonică și istorică</p> <p>Prioritatea 5.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de primire și agrement în scopul îmbunătățirii și diversificării serviciilor turistice oferite</p> <p>Măsuri</p> <p>5.2.1. Modernizarea / reabilitarea structurilor de primire turistică și de agrement</p> <p>5.2.2. Dezvoltarea structurilor de primire turistică și de agrement</p> <p>Prioritatea 5.3. Promovarea destinațiilor turistice din Regiunea Centru</p> <p>Măsuri</p> <p>5.3.1. Crearea și modernizarea centrelor și punctelor de informare turistică</p>

		<p>5.3.2. Dezvoltarea activităților de publicitate turistică</p> <p>5.3.3. Sprijinirea organizării și participării la evenimente destinate promovării turistice</p> <p>Prioritatea 5.4. Dezvoltarea infrastructurii culturale, recreative și sprijinirea activităților culturale</p> <p>Măsuri</p> <p>5.4.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii culturale și recreative</p> <p>5.4.2. Conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial, susținerea evenimentelor culturale</p>
<p>6. DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE, CREȘTEREA INCLUZIUNII SOCIALE</p>	<p>Dezvoltarea resurselor umane în special prin îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație, creșterea ocupării și calității forței de muncă, creșterea incluziunii sociale și a calității vieții, precum și contracararea efectelor declinului demografic</p>	<p>Prioritatea 6.1: Îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație pe tot parcursul vieții în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economie și antreprenariat</p> <p>Măsuri</p> <p>6.1.1. Facilitatea accesului la educație, perfecționare profesională și calificare a persoanelor care activează în special în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economie și antreprenariat</p> <p>6.1.2. Încurajarea și susținerea populației active în îmbunătățirea competențelor prin acces la formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții</p> <p>6.1.3. Diversificarea și creșterea calității serviciilor oferite prin administrația publică și consolidarea bunei guvernante</p> <p>Prioritatea 6.2 Sprijinirea dezvoltării capitalului uman în vederea creșterii ocupării forței de muncă la nivel regional</p> <p>Măsuri</p> <p>6.2.1. Sprijinirea mobilității profesionale și teritoriale a forței de muncă</p> <p>6.2.2. Dezvoltarea și diversificarea ofertei de muncă prin încurajarea și sprijinirea creării de noi locuri de muncă</p> <p>6.2.3. Facilitarea accesului la oferta de locuri de muncă</p> <p>Prioritatea 6.3 Dezvoltarea serviciilor sociale în vederea creșterii incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate</p>

Măsuri

6.3.1. Promovarea și sprijinirea respectării drepturilor fundamentale, combaterea discriminării, excluderii și a prejudecăților în rândul grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate

6.3.2. Creșterea ocupării prin sprijinirea creării de noi locuri de muncă și facilitarea accesului pe piața muncii în rândul persoanelor vulnerabile sau dezavantajate social

6.3.3. Creșterea calității vieții grupurilor vulnerabile și dezavantajate social prin facilitarea accesului la programe de educație, formare profesională, calificare și recalificare, în special pentru populația de etnie romă

6.3.4. Promovarea și susținerea economiei sociale și a întreprinderilor sociale

Prioritatea 6.4 Contracurarea efectelor declinului demografic

Măsuri

6.4.1. Sprijinirea familiilor tinere cu copii prin acces la servicii suport

6.4.2. Sprijinirea accesului tinerilor pe piața muncii

6.4.3. Sprijinirea inițiativelor ce vizează diminuarea efectelor schimbărilor demografice pe piața muncii (creșterea numărului de lucrători vârstnici)

Concluzii

Documentul strategic de la nivelul Regiunii de Dezvoltare Centru este construit în mare măsură pe principalele direcții ale strategiei de la nivel european Europa 2020. Totuși, se remarcă 3 domenii strategice noi – *Creșterea atractivității turistice, Dezvoltarea zonelor rurale și Sprijinirea activităților culturale și recreative*. Se remarcă de asemenea lipsa oricărui obiectiv strategic cu privire la serviciile publice și actul de guvernare, singura mențiune fiind prioritatea 6.3 din cadrul dimensiunii de dezvoltare a resurselor umane, creșterea incluziunii sociale, dar aceasta vizează doar componenta de servicii sociale în relație cu probleme de discriminare și excluziune socială.

Strategia are la bază o analiză pe 6 domenii strategice

1. Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale

Principala direcție de acțiune vizează dezvoltarea policentrică prin sprijinirea și dezvoltarea orașelor mari ca poli de atracție ai regiunii. Portofoliul de proiecte menționează ca orașe mari: Brașov, Alba Iulia, Tîrgu Mureș, Sibiu, Sfântu Gheorghe și Miercurea Ciuc. Se urmăresc efecte multiplicatoare care să aducă un aport pozitiv pentru orașele mai mici sau comunele adiacente acestor mari orașe. Cu privire la orașele mici se urmărește regenerarea economică și socială prin soluții de dezvoltare urbană integrată și incluziune socială – însă strategia nu precizează programe concrete în acest sens. Restul priorităților din această dimensiune vizează în mare măsură reabilitarea infrastructurii de transport, tehnico-edilitară, educație, sănătate, socială și situații de urgență.

2. Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării

A doua dimensiune vizează în principal sprijinirea activităților de inovare și modernizare a IMM-urilor și dezvoltarea infrastructurii de cercetare, dezvoltare și inovare. Portofoliul de proiecte menționează "construcția și dezvoltarea de parcuri industriale, parcuri tehnologice și centre de transfer tehnologic, dezvoltarea de clustere, parcuri agro-industriale, centre de afaceri, incubatoare de afaceri" ca și obiective generale dar nu există mențiuni specifice cu privire modul în care vor fi realizate și când anume. O posibilitate ar fi cuplarea acestor două obiective cu datele provenite în urma analizei socio-economice pentru a identifica oportunitățile oferite de principalele orașe.

3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie

A treia dimensiune are în vedere 5 direcții mari de acțiune, anume (1) protecția mediului înconjurător și dezvoltarea infrastructurii tehnice, (2) conservarea biodiversității – de menționat aici că din numărul total al siturilor Natura 2000 declarate în România, 21,5% sunt pe teritoriul Regiunii Centru (114), (3) diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, (4) utilizarea resurselor regenerabile de energie – de menționat că la nivelul Regiunii Centru cel mai mare potențial al surselor regenerabile de energie îl deține biomasa, urmată de micro-hidroenergie și energie solară, la polul opus fiind energia eoliană și energia geotermală și (5) îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic. Portofoliul de proiecte precizează un număr de 119 propuneri în valoare de 979 mil. Euro însă nu specifică nimic în plus. De asemenea, activitatea și

strategia ADI Sepsi ar trebui să fie corelată cu obiectivele de la nivel regional (fapt care nu este evident din analiza documentului respectiv).

4. Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii

A patra dimensiune a planului strategic al Regiunii Centru este focalizată pe componenta de dezvoltare rurală. Numărul populației rurale din Regiunea Centru totalizează 1.028.971 locuitori, reprezentând 40,8% din totalul populației regiunii la nivelul anului 2011, Harghita și Covasna fiind județele cu cea mai mare pondere (56% respectiv 50%). Din punct de vedere economic, Regiunea Centru se remarcă (negativ) prin predominanța exploatațiilor agricole de dimensiuni mici, forța de muncă îmbătrânită, ponderea scăzută a muncii mecanizate în procesul de producție și o valoare scăzută a veniturilor obținute. Totuși, există un potențial agricol semnificativ, cele 1869,4 mii hectare reprezentând 54,8% din suprafața totală a regiunii și 12,8% din suprafața agricolă a României. Un aspect pozitiv al Regiunii centru este potențialul turistic, numărul pensiunilor turistice și agroturistice din Regiunea Centru depășind 1.000, iar cel al locurilor de cazare oferite ajungând la aproape 19.000. Regiunea Centru deține 37,9% din pensiunile agroturistice ale României și 34,4% din pensiunile turistice. Strategia urmărește (1) **modernizarea procesului de exploatare agricolă** prin adoptarea unor tehnologii moderne, dezvoltarea serviciilor și logisticii agricole și susținerea activităților de prelucrare a produselor agricole; (2) **valorificarea în mod durabil a resurselor forestiere** (vegetația forestieră acoperă 36,5% din suprafața regiunii, constituind principala resursă economică a locuitorilor din localitățile montane; cu un volum de 4,4 milioane mc de lemn recoltat în anul 2011, Regiunea Centru este al doilea bazin de recoltare forestieră al României și prima regiune în ce privește producția de cherestea); (3) **îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale din Regiunea Centru** (în 2011 la nivel rural doar 70,9% din total comunelor din regiune erau racordate la rețelele publice de alimentare cu apă potabilă, 53,5% erau legate la rețeaua de gaze naturale și 29,7 % dispuneau de instalații de canalizare publică); (4) dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare. Pe această dimensiune Planul de Dezvoltare al Regiunii cuprinde 518 propuneri de proiecte în valoare de 614 mil. euro.

5. Creșterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative

Conform strategiei Regiunii Centru, formele de turism cu cel mai ridicat potențial de dezvoltare sunt: turismul montan, turismul balnear, turismul cultural și turismul rural. Dacă analizăm o serie de date statistice privind activitatea turistică se observă un potențial al regiunii: numărul total de turiști cazați în anul 2012 (1640,4 mii, ceea ce reprezintă 21,4% din totalul turiștilor cazați în România), pe primul loc la nivel național. Ponderea turiștilor străini în 2012 era de 18% la nivelul regiunii (21,6% la nivel național). Durata medie a șederii turiștilor în regiune în 2012 - de 2,2 zile - este mai redusă decât la nivel național (2,5 zile), înregistrându-se diferențe notabile între județe. Principalele direcții de dezvoltare vizează: (1) punerea în valoare a patrimoniului natural și antropoc (prin amenajarea unor trasee/căi de acces montane, modernizarea infrastructurii stațiunilor balneare); (2) dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de primire și agrement în scopul îmbunătățirii și diversificării serviciilor turistice oferite (Regiunea Centru deține 37,9% din pensiunile agroturistice ale României, 34,4% din pensiunile turistice și 33,6% din numărul cabanelor cu o densitate a unităților de cazare de 4,48 unități/kmp comparativ cu media națională de 2,45); (3) promovarea/marketing-ul obiectivelor turistice și dezvoltarea infrastructurii culturale, recreative și sprijinirea activităților culturale. Totuși la

nivelul județelor, Covasna se situează pe ultimul loc din perspectiva structurilor de primire turistică cu 100 unități (conform analizei realizate de ADR Centru) comparativ cu 646 cât deține Brașovul (primul loc).

6. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale

Ultima dimensiune a Planului Strategic de Dezvoltare a Regiunii Centru vizează resursa umană. Există patru obiective specifice în acest sens: (1) îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație pe tot parcursul vieții (investiții în formare profesională continuă, calificare, recalificare sau reconversie profesională), (2) creșterea ocupării prin facilitarea accesului la locuri de muncă precum și prin mobilitate profesională, (3) creșterea incluziunii sociale a categoriilor defavorizate și îmbunătățirea serviciilor sociale și (4) reducerea efectelor demografice negative (ponderea vârstnicilor a crescut de la 9,7% în 1990 la 19,4% în anul 2011). Această dimensiune este cea mai redusă din punctul de vedere al proiectelor propuse, fiind propuse doar 24 de proiecte în valoare de aprox. 40 mil. Euro.

Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020⁵¹

Specializarea inteligentă⁵² (RIS3) la nivel regional este un concept recent promovat de Comisia Europeană odată cu adoptarea Strategiei Europa 2020, pentru a răspunde nevoii de a justifica mai bine investițiile în cercetare, dezvoltare și inovare (CD&I) realizate prin politica de coeziune a UE.

Strategia de specializarea inteligentă constituie, de asemenea, un instrument puternic pentru soluționarea provocărilor sociale, de mediu, climatice și energetice, precum schimbările demografice, eficiența resurselor, securitatea energetică și rezistența în fața schimbărilor climatice. Concentrându-se pe elementele care îi conferă unei regiuni cel mai mare potențial competitiv, specializarea inteligentă contribuie la poziționarea regiunii pe piețe/nișe specifice la nivel global și în lanțul internațional de valori.

Conform ADR Centru, documentul a fost realizat în parteneriat cu mediul de afaceri, mediul academic și administrația publică, utilizând o serie de instrumente de cercetare cantitativă (chestionare) care au vizat identificarea domeniilor cu potențial de dezvoltare inteligentă și indicarea unor priorități și segmente economice de interes ridicat din perspectiva actorilor enumerați anterior

Documentul are la bază o **Diagnoză a Regiunii Centru**⁵³, document de analiză longitudinală pe o perioadă de peste 5 ani a principalelor domenii de interes (localizare geografică, demografie,

⁵¹ Informațiile din această secțiune, în special cele descriptive sunt preluate direct sau adaptate din documentul final - Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020, disponibil la următoarea adresă: <http://www.adrcentru.ro/Lista.aspx?t=StrategiaSpecializareInteligenta>

⁵² Documentul definește termenul de specializare inteligentă astfel: Specializarea inteligentă înseamnă identificarea caracteristicilor și atuurilor unice ale fiecărei regiuni, evidențierea avantajelor competitive ale fiecărei regiuni, precum și cooptarea partilor interesate și a resurselor de la nivel regional în jurul unei viziuni axate pe criteriul excelenței asupra viitorului acestora

⁵³ Documentul poate fi accesat la următoarea adresă:

http://www.adrcentru.ro/Document_Files/Diagnoza%20Regiunii%20Centru_xhs523.pdf

economie, educație, sănătate, turism, agricultură, infrastructură, forța de muncă, zone rurale) dublată de o serie de analize specifice pe următoarele domenii de interes regional:

- Cercetare, inovare, transfer tehnologic
- Industria auto
- Sector IT
- Sector lemn-mobilă
- Industria de textile-confecții
- Industria alimentară
- Turism balnear
- Mediu sustenabil
- Sector farmaceutic și medical

În secțiunea următoare am realizat o sinteză a scopului general, obiectivelor și priorităților strategice stabilite prin intermediul acestui document

Viziune:		
<i>Regiunea Centru construiește inovativ o economie bazată pe cunoaștere și grijă față de mediul înconjurător, prin participarea activă a locuitorilor săi, respectând principiile cooperării și parteneriatului și valorificând atuurile economice și sociale și specificul său regional</i>		
Direcții strategice	Priorități	Observații
1. Construirea unei culturi economice a inovării	1.1 Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale întreprinderilor 1.2 Sprijinirea întreprinderilor inovative în vederea utilizării instrumentelor de finanțare europeană 1.3 Sprijinirea entităților economice bazate pe cercetare 1.4 Susținerea activităților clusterelor inovative și a altor structuri de cooperare economică 1.5 Susținerea orașelor „inteligente” (transport urban, energie etc.)	Principalele măsuri vizează sprijinirea IMM-urilor în activitățile de inovare și cercetare prin dezvoltarea de infrastructură specifică, sprijin resurse financiare, suport în acțiuni de antreprenoriat și deschidere de noi firme
2. Cercetarea în sprijinul afacerilor regionale	2.1 Crearea și modernizarea infrastructurii de cercetare din cadrul entităților publice și private 2.2 Valorificarea potențialului de cercetare prin sprijinirea activității Cercetătorilor 2.3 Crearea de parteneriate viabile între cercetare, mediul de afaceri și autorități publice 2.4 Dezvoltarea rețelelor de transfer tehnologic	Principalele măsuri vizează dezvoltarea infrastructurii de cercetare, încurajarea parteneriatelor între entități care desfășoară activități de CDI, transfer de cunoaștere din domeniul științific în economie (transfer tehnologic)
3. Domenii de	3.1 Crearea și dezvoltarea poliilor de	Principalele măsuri vizează

exelență pentru o dezvoltare inteligentă	excelență și a rețelelor de centre de excelență în sectoarele economice prioritare 3.2. Sprijinirea companiilor inovative care activează în domeniile de excelență 3.3. Susținerea Cercetării-dezvoltării-inovării în domeniile de excelență 3.4 Dezvoltarea brandurilor regionale	dezvoltarea unor centre de excelență în CDI, sprijinirea activităților de CDI, dezvoltarea unor produse și branduri specifice regionale
4. Competențe profesionale pentru o economie bazată pe cunoaștere	4.1 Modernizarea infrastructurii de educație și formare profesională în domeniile de excelență 4.2 Îmbunătățirea pregătirii profesionale în domeniile regionale de excelență 4.3 Creșterea competențelor antreprenoriale în domeniile regionale de excelență 4.4 Îmbunătățirea abilităților de utilizare a tehnologiilor IT în domeniile de excelență	Principalele măsuri vizează dezvoltarea infrastructurii de educație și formare profesională, creșterea accesului la infrastructura de educație/formare, dezvoltarea unor programe de formare în domeniile de excelență
5. Cooperare inter-regională la nivel european	5.1 Sprijinirea participării întreprinderilor inovative la diverse rețele internaționale de cooperare economică 5.2 Extinderea participării active a instituțiilor de cercetare din Regiunea Centru în rețelele internaționale de cercetare	Principalele măsuri vizează integrarea agenților economici regionali la rețelele europene de afaceri, facilitarea cooperării la nivel european, programe de schimb și mobilități pentru cercetători

Concluzii

Documentul prezentat are la bază o serie de analize, relativ detaliate pe domenii de interes, fapt care îi conferă un grad ridicat de relevanță prin caracterul empiric. Totuși există o serie de probleme care reduc eficacitatea aplicării strategiei propuse și implicit posibilitatea de a valorifica datele culese și analizate în secțiunea de diagnoză:

1. Datele care stau la baza diagnozei sunt bogate și sunt ulterior detaliate pe o serie de domenii de interes (aspect pozitiv) însă **nu există o secțiune de sinteză și concluzii** care să scoată în evidență principalele elemente identificate ca fiind semnificative, relevante și necesar a fi luate în considerare pentru faza strategică. Practic, documentele de analiză au un caracter descriptiv în locul unuia analitic, astfel că posibilitatea utilizării lor pentru procesul de planificare strategică este îngreunată.

2. **Domeniile de excelență pentru specializarea inteligentă nu sunt identificate și nu sunt menționate în mod direct.** Deși analiza realizată de către ADR Centru a implicat un proces de cooperare și implicare a unor actori importanți din domenii diverse (academic, economic, administrație publică), iar o componentă a vizat tocmai identificarea împreună cu aceștia a domeniilor cu potențial de specializare inteligentă (domeniilor de excelență), în final, aceste domenii nu sunt menționate explicit în niciunul dintre documentele aferente acestei strategii. Ele însă pot fi deduse pe de-o parte din construcția chestionarelor unde sunt menționate următoarele domenii:

Chestionar privind identificarea domeniilor de excelență pentru specializarea inteligentă a Regiunii Centru	Chestionar suport pentru elaborarea Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru
Industria alimentară Industria și serviciile IT Industria de construcții auto și subansamble Industria aeronautică Industria de prelucrare a lemnului și mobilă Turismul balnear	Agricultură Silvicultură și exploatare forestieră Industrie (extractivă, forestieră, textilă, energetică etc.) Construcții Comerț Transport și depozitare Turism TIC (ITC) Servicii pentru întreprinderi Servicii pentru populație

De asemenea nu există un document de analiză și sinteză a activității de culegere a datelor prin chestionar de la stakeholderii locali, astfel că e dificil de identificat exact care au fost domeniile de excelență indicate de către aceștia. În plus, chiar dacă am lua domeniile pe care s-au realizat documentele de analiză specifică – anume (1) cercetare, inovare, transfer tehnologic, (2) industria auto, (3) sector IT, (4) sector lemn-mobilă, (5) industria de textile-confecții, (6) industria alimentară, (7) turism balnear, (8) mediu sustenabil, (9) Sector farmaceutic și medical – nu este clar cum s-a ajuns la selectarea acestora și acestea sunt prea multe ca număr și prea vaste ca acoperire și astfel nu respectă definiția utilizată în cadrul documentului privind specializarea inteligentă – adică acele caracteristici care prezintă avantaj competitiv.

4. Direcțiile strategice sunt relativ clare, bine formulate, în schimb operaționalizarea acestora la nivel de priorități dar mai ales la nivel de măsuri suferă – există **un nivel semnificativ de suprapuneri** în special pe zona măsurilor între prioritățile care aparțin unor direcții strategice diferite (de exp. dezvoltarea infrastructurii de CDI apare ca măsură la 4 direcții strategice diferite). În plus **unele măsuri au un caracter mult prea general și vor fi greu de evaluat ulterior** din perspectiva rezultatelor sau a nivelului de eficacitate pe care l-au avut (nu sunt exprimate în indicatori măsurabili).

Relevanță pentru județul Covasna

Atât Planul de Dezvoltare al Regiunii Centru cât și Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru prezintă un grad mediu spre ridicat de relevanță pentru județul Covasna deoarece

- Reprezintă documente programatice de la cel mai apropiat nivel administrativ, astfel corelarea dintre nivelul județean și cel regional trebuie să fie mult mai ridicată (comparativ cu nivelul național sau supranațional)
- Există o serie de domenii de interes la nivel regional care din prisma situației de la nivel județean pot reprezenta puncte de dezvoltare inteligentă sau avantaj competitiv, mai exact: ITC, turism

balnear, prelucrarea lemnului (domenii definite ca fiind de importanță majoră atât la nivel regional cât și la nivel național)

- La nivel regional se remarcă 3 direcții specifice de dezvoltare (diferite de cele identificate la nivel național), anume - *Creșterea atractivității turistice, Dezvoltarea zonelor rurale și Sprijinirea activităților culturale și recreative*. Ținând cont de profilul județului toate cele trei domenii prezintă un interes ridicat privind dezvoltarea unor programe sau strategii sectoriale.

Documente la nivel județean

Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale în județul Covasna 2014-2020

OBIECTIV GENERAL

Obiectivul general al strategiei îl constituie dezvoltarea sistemului de servicii sociale specializate existent în județul Covasna în vederea asigurării accesibilității, transparenței și coerenței sistemului în beneficiul persoanei ori familiei, aflată în situații specifice de vulnerabilitate sau de risc de excludere socială.

Sistemul de servicii sociale îndeplinește în principiu două funcții esențiale:

- oferă suport focalizat, profesionalizat și susținut de resurse pentru nevoi urgente speciale; acest suport este complementar sistemului de suport general și se acordă persoanelor lipsite de resursele elementare necesare pentru a face față unor nevoi acute;
- oferă suportul necesar pentru refacerea și dezvoltarea capacităților de a face față situațiilor dificile (bătrâni singuri, izolați). Prin această funcție se încearcă menținerea sau restaurarea capacității de viață autonomă (Bălașa, 2003, 5).

Direcția de Servicii Sociale din cadrul CJ Covasna își propune ca până în anul 2020 locuitorii județului să aibă la dispoziție o gamă largă de servicii și prestații sociale, ușor accesibile, de calitate și adaptabile nevoilor individuale și globale ale beneficiarului.

Grupuri țintă ale serviciilor sociale

1. Copii

- Copii aflați la risc de separare de părinți
- Copii separați de părinți
- Copii părăsiți în unități sanitare
- Tinerii beneficiari ai unei măsuri de protecție
- Copii abuzați, neglijați sau supuși exploatării
- Copii delincvenți
- Copii cu dizabilități, HIV/SIDA și boli cronice grave
- Copii cu tulburări de comportament

2. Persoane adulte

- Persoane vârstnice
- Persoane cu handicap
- Persoane adulte aflate în situație de risc (persoane adulte supuse exploatării, violenței domestice, traficului de persoane etc.)

Merită reținut că la nivelul acestui document nu se menționează persoanele care fac parte din categorii sociale defavorizate (minorități).

NEVOI PRIORITARE DE DEZVOLTARE A SERVICIILOR SOCIALE IDENTIFICATE

Nevoi identificate în domeniul protecției drepturilor copilului	1.1 Sprijinirea menținerii copiilor în familia naturală prin prevenirea abandonului copiilor și a instituționalizării 1.2 Oferirea serviciilor de calitate, corespunzătoare standardelor minime obligatorii și nevoilor individuale ale copiilor din sistemul de protecție 1.3 Soluționarea cazurilor copiilor părăsiți în spitale 1.4 Asigurarea unor servicii specializate pentru copiii cu probleme speciale 1.5 Asigurarea de servicii specializate pentru copiii care au săvârșit fapte penale și nu răspund penal și pentru copiii cu probleme de comportament din sistemul de protecție a copilului 1.6 Reabilitarea/extinderea capacității unor servicii 1.7 Sprijinirea tinerilor din sistemul de protecție a copilului în vederea integrării socio-profesionale 1.8 Intervenția în cazul mamelor minore
Nevoi identificate în domeniul protecției persoanelor cu dizabilități	2.1 Consolidarea sistemului actual și asigurarea calității serviciilor prin îmbunătățire și dezvoltare 2.2 Crearea de noi servicii și dezvoltarea celor existente care să corespundă nevoilor specifice din județ
Nevoi identificate în domeniul protecției persoanelor vârstnice	3.1 Menținerea serviciilor de îngrijire la domiciliu 3.2 Crearea unor noi servicii rezidențiale și de zi
Nevoi identificate în domeniul protecției persoanelor/famiiliilor aflate în nevoie	4.1 Combaterea și prevenirea traficului de persoane 4.2 Combaterea violenței în familie și protecția victimelor violenței în familie 4.3 Dezvoltare de servicii de consiliere și suport 4.4 Dezvoltarea resurselor umane implicate în protecția copilului și asistența socială 4.5 Sensibilizarea societății în vederea incluziunii sociale a persoanelor asistate și dezvoltarea unor programe de integrare pe piața muncii 4.6 Menținerea cooperării și parteneriatului public-privat

OBIECTIVE STRATEGICE PENTRU DEZVOLTAREA SERVICIILOR SOCIALE ÎN JUDEȚUL COVASNA

Furnizarea unor servicii sociale conform nevoilor, pentru toate categoriile de beneficiari, la nivel județean

1. Creșterea calității serviciilor oferite beneficiarilor
2. Asigurarea personalului care să răspundă nevoilor complexe ale beneficiarilor, în conformitate cu standardele minime obligatorii

Alte asociații non-guvernamentale care activează la nivel județean

Conform Strategiei de Dezvoltare a Serviciilor Sociale în județul Covasna, la nivel județean există 10 asociații sau organizații non-guvernamentale care sunt active, conform evidenței Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Covasna⁵⁴:

1	Fundația Creștină Diakónia	<ul style="list-style-type: none"> • Îngrijire socio-medicală la domiciliu - Sfântu Gheorghe, Ilieni, Arcuș, Valea Crișului, Ghidfalău, Bodoc, Brateș, Reci, Covasna, Comandău, Ghelința, Baraolt, Brăduț, Vărghiș, Aita Mare, Bățani, Boroșneu Mare. • Centru de integrare prin terapie ocupațională pentru tineri cu handicap – (Casa Írisz Ház) Sfântu Gheorghe • Centru de informare și consiliere Sfântu Gheorghe • Centru de zi pentru copii din familii în dificultate – Sfântu Gheorghe
2	Societatea Națională de Cruce Roșie Filiala județului Covasna	<ul style="list-style-type: none"> • Îngrijire la domiciliu – Sfântu Gheorghe, Întorsura Buzăului, Micfalău
3	Fundația Izabella	<ul style="list-style-type: none"> • Îngrijire la domiciliu (Sfântu Gheorghe)
4	Asociația Pro Nobis – Sfântu Gheorghe	<ul style="list-style-type: none"> • Consiliere • Terapie de familie • Informare și orientare • Sprijin și orientare profesională pentru reintegrare
5	Asociația Casa Laura – Laura Ház, Baraolt	<ul style="list-style-type: none"> • Centru de integrare prin terapie ocupațională a tinerilor cu dizabilități de tip centru de zi - Baraolt
6	Serviciul de Ajutor Maltez în România	<ul style="list-style-type: none"> • Servicii sociale primare – Sfântu Gheorghe
7	Asociația Háromszéki Mára Szociális és Közművelődési Egyesület	<ul style="list-style-type: none"> • Centru de zi pentru copii neglijanți - Cernat • Serviciu de îngrijire și asistență la domiciliu a persoanelor vârstnice - Cernat
8	Asociația Caritas Alba Iulia	<ul style="list-style-type: none"> • Căminul de bătrâni Sfânta Clara - Sânzieni • Centrul de Îngrijire Medicală și Asistență Socială la (CIMAS) – Brețcu, Estelnic, Lemnia, Ojdula, Sfântu Gheorghe, Sânzieni, Târgu Secuiesc, Turia, Zăbala • Programul de asistență familială – Asistență și suport pentru familii – Sfântu Gheorghe, Târgu Secuiesc. • Centrul de zi pentru copii provenind din familii aflate în dificultate Sfântu Gheorghe, • Centru de consiliere și orientare profesională pentru persoane dezavantajate Sfântu Gheorghe

⁵⁴ Merită observat că majoritatea ONG-urilor sunt concentrate în municipiul Sfântu Gheorghe fapt care reduce semnificativ impactul activităților desfășurate de sectorul non-profit la nivelul celorlalte orașe (disparități privind accesul și diversitatea serviciilor oferite între orașele județului)

9	Asociația de Binefacere „Sfânta Iustina”	<ul style="list-style-type: none"> • Servicii rezidențiale pentru protecția copilului – com. Dobârlău, sat Mărcuș
10	Fundația Sfântul Francisc	<ul style="list-style-type: none"> • Casa cu module de tip familial – Casa Boldog Apor Vilmos – Covasna • Centre de zi pentru copiii din familii în dificultate – Centrul de zi Boldog Apor Vilmos – Covasna, • Centrul de zi Szt. Rita – Estelnic, • Centrul de zi P. Bartók Albert - Sânzieni

Concluzii

În urma analizei Planului Strategic de Dezvoltare a Serviciilor Sociale de la nivelul județului Covasna se remarcă următoarele:

1. Persoanele din categorii defavorizate (minorități) economic sau social nu se regăsesc în mod direct în grupul țintă al Direcției de Servicii Sociale deși acestea sunt identificate ca grup cu nevoi sociale specifice în analiza de nevoi. De asemenea acest grup (categorii sociale defavorizate) este menționat atât la nivelul strategiei Europa 2020 cât și la nivel regional, ca grup vulnerabil.

2. Există o rețea de organizații non-profit relativ bine dezvoltată care oferă servicii sociale diverse, majoritatea oferind aceste servicii cel puțin la nivelul municipiului Sfântu Gheorghe. În acest context cooperarea dintre sectorul public și cel non-profit este oportună și poate deveni un factor important pentru atingerea obiectivelor propuse privind accesul și calitatea serviciilor sociale oferite populației. De reținut că orașele mici din județ au acces limitat la serviciile sectorului non-profit.

Analiza documentelor strategice existente la nivel local – municipii și orașe județul Covasna

Mun. Sfântu Gheorghe	<ul style="list-style-type: none"> • Strategia Microregiunii SEPSI 2008-2018 • Strategia de dezvoltare locală a municipiului Sfântu Gheorghe 2008-2018
Mun. Târgu Secuiesc	<ul style="list-style-type: none"> • Nu există nici un fel de documente de planificare strategică
Covasna	<ul style="list-style-type: none"> • Strategia de dezvoltare locală și turistică a orașului Covasna (2008-2013)
Baraolt	<ul style="list-style-type: none"> • Strategia de dezvoltare a orașului Baraolt 2014-2020
Întorsura Buzăului	<ul style="list-style-type: none"> • Strategia de dezvoltare a orașului Întorsura Buzăului 2007-2013

Documente strategice Sfântu Gheorghe

Strategia de Dezvoltare a Microregiunii SEPSI 2008-2018

Microregiunea SEPSI este constituită din Municipiul Sfântu Gheorghe și 7 comune învecinate cu municipiul Sfântu Gheorghe: Ilieni, Chichiș, Ozun, Reci, Ghidfalău, Valea Crișului, Arcuș.

Viziune

Microregiunea SEPSI va fi o regiune dezvoltată, cu dezvoltare echilibrată între municipalitățile componente ale microregiunii, cu servicii publice accesibile pentru toți, un loc plăcut pentru a trăi, a munci și a studia, de a înființa și a funcționa entități nonprofit și profit; un loc atractiv pentru turiști și pentru investitori; o microregiune cu autorități locale responsabile și deschise pentru a crea parteneriate cu cetățeni activi, cu identitate locală și microregională puternică, cu o comunitate de afaceri dinamică, implicată și competitivă.

Analiza propunerii de viziune scoate în evidență o serie de factori cheie:

- Ideea de calitate a vieții (loc plăcut de a munci, trăi, studia)
- Servicii publice de calitate
- Destinație turistică
- Comunitate de afaceri puternică/comunitate atractivă pentru investitori
- Identitate locală

Obiectiv strategic general

Îmbunătățirea condițiilor de trai și a calității vieții pentru populația din Microregiunea Sepsî prin relansarea economiei, dezvoltarea resurselor umane, întărirea coeziunii interne în microregiune. Crearea unui sistem social, economic și de mediu, care are ca identitate microregională și un profil bazat pe valori locale.

Obiective specifice	Priorități & Măsuri
1. Microregiune atractivă Dezvoltarea echilibrată a localităților din microregiune prin creșterea calității vieții, a serviciilor publice și crearea unei imagini identitare puternice a regiunii precum și conservarea patrimoniului local	Prioritatea 1: Reabilitarea microregiunii Măsuri 1.1 Dezvoltarea serviciilor publice 1.2 Dezvoltarea infrastructurii de circulație 1.3 Reabilitarea patrimoniului natural și construit
2. Economie competitivă Îmbunătățirea competitivității economice prin dezvoltarea infrastructurii de afaceri, calificarea forței de muncă precum	Prioritatea 2: Dezvoltarea economiei Măsuri 2.1 Dezvoltarea agriculturii 2.2 Dezvoltarea infrastructurii de afaceri 2.3 Dezvoltarea turismului

și dezvoltarea potențialului turistic local	2.4 Îmbunătățirea ratei ocupaționale
3. Coeziune socială Creșterea nivelului de coeziune socială prin îmbunătățirea serviciilor sociale, educaționale, de sănătate și crearea/dezvoltarea sau reabilitarea infrastructurii culturale, sportive și recreaționale	Prioritatea 3: Dezvoltarea infrastructurii umane Măsuri 3.1 Dezvoltarea învățământului 3.2 Dezvoltarea rețelei sanitare și sociale 3.3 Dezvoltarea infrastructurii culturale, sportive și recreaționale
4. Parteneriate viabile Creșterea colaborării localităților partenere în microregiune, asigurarea participării grupurilor interesate ale societății civile la procesul de elaborare și implementare a proiectelor de politică publică locală	Prioritatea 4: Dezvoltarea relațiilor microregionale Măsuri 4.1 Dezvoltarea funcției de centru microregional prin intermediul ADI Sepsi 4.2 Întărirea colaborării microregionale 4.3 Dezvoltarea relațiilor cu alte microregiuni

Sursa: sinteză realizată pe baza informațiilor cuprinse în Strategia de dezvoltare a microregiunii SEPSI 2008-2018

Concluzii

Strategia de Dezvoltare a microregiunii SEPSI pornește de la ideea reducerii disparităților la nivel economico-social dintre municipiul Sfântu Gheorghe și comunele limitrofe și a creării unei microregiuni care să crească nivelul general al calității vieții locuitorilor. Strategia, construită pentru o perioadă de 10 ani, are la bază câteva concepte cheie: ideea de calitate crescută a vieții pentru locuitorii regiunii, servicii publice de calitate, un mediu economic competitiv și punct de interes turistic datorită identității specifice locale. În acest sens sunt prevăzute patru direcții mari de dezvoltare: (1) creșterea atractivității regiunii (include calitatea vieții și serviciile publice), (2) dezvoltarea unei economii competitive, (3) creșterea coeziunii sociale și (4) dezvoltarea de parteneriate între administrație și restul stakeholderilor locali.

În urma analizei documentului de planificare strategică putem trage următoarele concluzii:

1. Există o anumită suprapunere între obiectivele specifice – regăsim îmbunătățirea calității serviciilor atât în cadrul obiectivului 1 cât și a obiectivului 3. Acestea ar trebui sincronizate astfel încât rezultatele să poată fi cuantificate ulterior.

2. Măsurile propuse sunt relativ generaliste, greu de cuantificat – deși există un plan de acțiune atașat strategiei chiar și aici lipsesc mențiunile cu privire la măsuri specifice pentru atingerea obiectivelor precum și rezultatele așteptate. În plus sunt precizat doar potențialele surse de finanțare nu și sumele efective sau estimate pentru a putea evalua în ce măsură propunerile sunt realiste, realizabile.

3. Strategia nu dispune de un mecanism de monitorizare și evaluare concret – deși există o mențiune cu privire la importanța monitorizării și evaluării nu sunt prevăzuți indicatori sau termene specifice cu privire la acest proces sau modul în care vor fi utilizate informațiile oferite de evaluări.

Ținând cont că în 2014 este anul 6 de implementare a strategiei, o evaluare intermediară se impune pentru a identifica cel puțin stadiul de realizare și relevanța actuală a obiectivelor propuse.

4. Există o discrepanță între strategia propusă la nivelul microregiunii și cadrul strategic județean, regional și european – în strategia microregiunii nu este reflectată în niciun fel componenta de mediu/energie regenerabilă. Pe de altă parte, se remarcă focalizarea asupra creării unei identități locale puternice care în opinia liderilor locali ar fi corelată cu creșterea atractivității turistice.

Strategia de dezvoltare locală a municipiului Sfântu Gheorghe 2008-2018

Viziune

Municipiul Sfântu Gheorghe va fi un oraș atractiv, prosper, un centru microregional și pol de dezvoltare, al cărui servicii asigură condiții de trai decente, la un nivel înalt, pentru locuitorii săi și pentru locuitorii microregiunii, al cărui mediu economic asigură competitivitatea sustenabilă a orașului și unde prin reabilitarea și valorificarea patrimoniului construit și natural se întărește identitatea locală și atractivitatea orașului, văzută din prisma vizitatorilor.

Elemente cheie:

- Centru microregional de dezvoltare
- Calitatea vieții (servicii de calitate, nivel de trai, economie competitivă)
- Identitate locală

Obiectiv strategic general

Îmbunătățirea condițiilor de trai și a calității vieții pentru populația municipiului, a condițiilor economice, sociale și de mediu prin sprijinirea competitivității, viabilității, sustenabilității și întărirea coeziunii.

Obiective specifice	Priorități & Măsuri
1. Municipiul Sfântu Gheorghe să fie un oraș sănătos, plăcut pentru a trăi, a munci, a studia, un loc atractiv pentru a se stabili.	<p>Prioritatea 1: Crearea unui mediu plăcut Măsuri</p> <p>1.1 Reabilitarea infrastructurii 1.2 Construcția de blocuri noi ANL 1.3 Creșterea suprafețelor verzi 1.4 Realizarea unui plan integrat de dezvoltare urbană</p> <p>Prioritatea 2: Asigurarea structurii viabile a orașului Măsuri</p> <p>2.1 Repartizarea de funcții comerciale în cartiere 2.2 Realizarea centurii de ocolire și promovarea transportului public 2.3 Implementarea PUG</p> <p>Prioritatea 3: Realizarea de spații atractive, pline de viață Măsuri</p> <p>3.1 Concentrarea serviciilor publice în centrul orașului</p>
2. Municipiul Sfântu Gheorghe să fie atractiv pentru investitori, pentru oamenii de afaceri, pentru forța de muncă dornică de a se angaja, precum și pentru turiști.	<p>Prioritatea 1: Crearea structurii moderne a economiei locale Măsuri</p> <p>1.1 Sprijinirea IMM-urilor 1.2 Stimularea CDI 1.3 Înființarea unui centru comercial în fiecare cartier și creșterea ponderii sectorului terțiar (ONG) 1.4 Crearea unor clustere sectoriale</p> <p>Prioritatea 2: Echilibrarea pieței forței de muncă Măsuri:</p> <p>2.1 Investiții în educație pentru corelarea cu piața forței de muncă 2.2 Asigurarea participării tuturor categoriilor sociale pe piața forței de muncă</p>

	<p>2.3 Locuri de muncă pentru persoane cu dizabilități</p> <p>Prioritatea 3: Valorificarea potențialului turistic</p> <p>Măsuri:</p> <p>3.1 Reabilitarea patrimoniului cultural și turistic, conservarea patrimoniului natural</p>
<p>3. Municipiul Sfântu Gheorghe să fie un oraș optim pentru a studia, pentru a aparține de o comunitate deschisă, primitoare.</p>	<p>Prioritatea 1. Crearea unei baze de resurse umane competitive</p> <p>Măsuri</p> <p>3.1 Dezvoltarea infrastructurii de învățământ</p> <p>3.2 Facilitarea învățării pe tot parcursul vieții</p> <p>Prioritatea 2: Întărirea societății deschise primitoare</p> <p>Măsuri</p> <p>2.1 Dezvoltarea infrastructurii sociale și a serviciilor sociale</p> <p>2.2 Campanii de informare privind grupurile sociale defavorizate</p> <p>Prioritatea 3: Întărirea identității locale</p> <p>Măsuri</p> <p>3. Programe culturale deschise publicului larg</p>
<p>4. Municipiul Sfântu Gheorghe să fie un oraș într-o armonie calmă cu mediul înconjurător și cu partenerii microregionali și județeni</p>	<p>Prioritatea 1: Protecția mediului</p> <p>Măsuri</p> <p>4.1 Redirecționarea traficului pe centura de ocolire</p> <p>4.2 Dezvoltarea rețelei de alimentare cu apă și canalizare</p> <p>1.3 Campanii de informare privind managementul deșeurilor</p> <p>1.4 Utilizarea unor tehnologii moderne bazate pe resurse regenerabile, în activitatea economică locală</p>

Concluzii

1. Strategia municipiului Sfântu Gheorghe se confundă cu strategia regiunii SEPSI –

complementaritatea dintre cele două strategii este un element important însă dimensiunea comunităților reprezentate este diferită și implicit obiectivele propuse ar trebui să fie distincte. Sfântu Gheorghe trebuie să devină punctul central în ambele strategii însă direcțiile de dezvoltare precum și prioritățile ar trebui adaptate nevoilor fiecărui nivel (regiunea SEPSI respectiv municipiu). De altfel, obiectivele și măsurile prezentate aici sunt dublate de o serie de *axe prioritare de dezvoltare* care sunt identice în ambele strategii.

2. Neconcordanță între obiective, priorități, măsuri – unor priorități și măsuri similare le sunt alocate obiective diferite (spre exemplu măsuri care vizează dezvoltarea forței de muncă prin educație formulate aproape identic se regăsesc la obiectivul 2 cât și la obiectivul 3). În plus, obiectivele sunt formulate vag și operaționalizate deficitar – spre exemplu oraș în armonie cu mediul este operaționalizat prin reabilitarea rețelei de apă și canalizarea și direcționarea traficului spre centura de ocolire.

3. Inexistența unui mecanism de monitorizare – operaționalizarea defectuoasă a obiectivelor se traduce și în lipsa unor indicatori măsurabili și a unui mecanism clar de monitorizare și evaluare. Acest fapt afectează negativ activitatea de implementare și nu permite corectarea erorilor.

Documente strategice Baraolt

Baraoltul prezintă o poziționare strategică dificilă care are la bază factori diverși. Pentru a analiza această situație trebuie să înțelegem impactul imens pe care pierderea profilului industrial (minier) l-a avut asupra orașului. Schimbarea a fost structurală și brutală. În câțiva ani orașul a pierdut nu doar sursele principale de venit ci și esența identității locale construite într-o perioadă lungă de timp. Intervenția statului în acest proces de degradare a fost deficitară, fără un impact semnificativ. Ca și în alte comunități miniere similare din țară, închiderea minelor s-a făcut fără o pregătire prealabilă a comunității și fără ca programele guvernamentale destinate zonelor miniere să adreseze nevoile reale de red dezvoltare ale comunității. Singurul element pozitiv este reprezentat de existența unei categorii de pensionari care au activat în sectorul mineritului cu venituri regulate (deși reduse). Acest grup relativ tânăr ca și vârstă (pensionarea din minerit s-a făcut forțat) reprezintă la nivelul comunității o resursă activă care nu trebuie ignorată și care poate fi implicată în regenerarea orașului.

Declinul industriei miniere a însemnat un șoc și începutul unui proces ireversibil de pierdere identitară pentru comunitate, în contextul în care profilul minier nu a putut fi înlocuit cu nimic de un calibru asemănător. Dacă pentru comunitățile miniere din Valea Jiului statul a intervenit, chiar dacă tardiv și timid, cu programe de reconversie bazate pe turism, situația e mult diferită în cazul Baraoltului, care e oarecum izolat în zonă de alte comunități foste miniere. Procesul de “degenerare comunitară” s-a accentuat în fiecare an, în lipsa unor acțiuni venite din partea statului (așa cum s-a întâmplat în alte comunități post-miniere din Europa). Sentimentul de abandon – perceput atât fizic (scăderea populației, degradarea infrastructurii) cât și mental (scăderea dinamicii locale, reducerea alternativelor) a avut un impact masiv asupra comunității locale.

În acest context procesul de planificare strategică a inclus o analiză preliminară extinsă, capabilă să identifice principalele probleme ale orașului, amenințările strategice, soluțiile strategice și factorii strategici cheie.

Strategia de dezvoltare locală a orașului Baraolt 2015-2020

Viziune

Orașul va fi un centru cultural, economic, comercial, de sănătate, educațional, antreprenorial și agricol, în măsură să ofere servicii publice și private de calitate întregii depresiuni Baraolt, un pol de dezvoltare capabil să își construiască o nouă identitate comunitară bazată pe potențialul de polarizare și poziția geografică

Probleme strategice

- Orașul are probleme majore de infrastructură care afectează în mod direct cadrul de dezvoltare strategică (lipsa șoselei de centură, accesibilitate scăzută datorită drumurilor de acces etc.);
- Orașul suferă din punctul de vedere al designului urban – degradarea lentă a infrastructurii afectează negativ imaginea urbană coerentă și atractivă pentru locuitori și vizitatori;
- Orașul este puternic amenințat de migrația forței de muncă – migrația este foarte accentuată la nivelul tinerilor;

- Orașul pierde populația educată, factor strategic major în atragerea unor investiții semnificative în comunitate;
- Orașul trece printr-un proces încet dar continuu de degradare economică, vizibil prin nivelul șomajului, scăderea valorilor imobiliare, nivelul scăzut al salariilor. Lipsa de competitivitate a majorității sectoarelor economiei și dependența ridicată de alocările din fonduri guvernamentale vulnerabilizează comunitatea în fața unor provocări venite din exterior.
- Orașul are probleme în mobilizarea unei societăți civile capabile să dezvolte spiritul comunitar - descurajarea la nivelul comunității este vizibilă și ușor de înțeles în contextul șocului post-industrial trăit de oraș. Asociativitatea activă este la un nivel mult prea scăzut, deși există potențial.
- Capacitatea administrativă este fragilă iar sectorul public are de făcut alegeri dificile în contextul lipsei resurselor. Multe din problemele cu care se confruntă orașul sunt în afara sferei proprii de acțiune. Cetățenii orașului simt că, deși administrația le înțelege problemele, nu le poate soluționa.
- Datorită statutului de oraș comunitatea nu a avut acces la fonduri europene în ultimul exercițiu bugetar, fapt ce plasează Baraoltul pe o poziție mai puțin favorabilă decât comunitățile rurale din împrejurimi. În plus, capacitatea locală de scriere de proiecte este redusă.

Factori strategici cheie

- Poziționarea micro-regională
- Infrastructura
- Identitatea locală

Opțiuni strategice

- Orașul trebuie să își construiască o nouă identitate comunitară, bazată pe înțelegerea faptului că profilul industrial minier este la capăt de drum, fiind foarte puțin probabilă reîntoarcerea activității minei la vechile dimensiuni. Identitatea locală trebuie să ia în considerare trei elemente cheie:
 - ✓ Comunitatea (capital social, inter-conectivitate, spirit comunitar);
 - ✓ Economia locală (diversificare, educație, antreprenoriat);
 - ✓ Capacitatea administrativă (coordonare micro-regională, acces la fonduri extrabugetare, calitate a vieții crescută la nivelul comunității);
- Orașul trebuie (pe baza tradiției și a atuurilor istorice) să își asume un rol central la nivelul micro-regiunii (depresiunea Baraolt) pe câteva sectoare bine definite:

- ✓ Cultură
 - ✓ Educație
 - ✓ Turism
 - ✓ Comerț
 - ✓ Sănătate
 - ✓ Susținerea antreprenoriatului local
 - ✓ Furnizarea de servicii publice și private de calitate
 - ✓ Agricultură
- Orașul trebuie să fructifice oportunitățile apărute în domenii capabile să multiplice resursele comunitare precum cultura și antreprenoriatul;
 - Orașul trebuie să rezolve, în cooperare cu administrația județeană și națională problemele grave de infrastructură care îi limitează puternic dezvoltarea;
 - Orașul trebuie să facă eforturi semnificative în vederea implicării masive a comunității locale în dezvoltarea strategică. Strategia de dezvoltare locală trebuie să aparțină comunității și nu doar administrației locale;
 - Orașul trebuie să susțină activitatea antreprenorială existentă și să încurajeze apariția de noi inițiative locale. În absența acestora, rolul de pol de dezvoltare în depresiune este greu de construit;
 - Orașul trebuie să își dezvolte capacitatea de a genera și utiliza eficient resursele locale capabile să permită investiții în zonele cheie (de ex. identificarea, scrierea și implementarea de proiecte europene)

Documente strategice Covasna

Strategia de dezvoltare locală și turistică Covasna 2008-2013⁵⁵

Acest document a fost elaborat în colaborare cu autoritățile locale (Primăria) și o consultare a populației sub forma unor interviuri (24 de interviuri) cu persoane din oraș.

În continuare vom prezenta o sinteză a documentului focalizată pe secțiunea de planificare (viziune, direcții și obiective strategice)

⁵⁵ Perioada efectivă nu este menționată niciunde în document, însă a fost determinată pe baza datelor prezentate și a perioadei de timp pe care se întinde în general un document de planificare strategică (5-7 ani)

Viziune

Transformarea oraşului Covasna în cea mai atractivă și renumită stațiune balneară din România, care se ocupă într-un mod complex cu recuperarea sănătății umane, prin metode moderne și resurse diversificate.

Misiune

Dezvoltarea oraşului prin dezvoltarea turismului de sănătate, ridicarea calității vieții populației locale, recâștigarea poziției de lider pe plan național în domeniul balnear și obținerea unui renume și unei poziții deosebite pe plan internațional, pe această piață (turistică și de sănătate)

Obiective strategice

1. Dezvoltarea pe plan economic și social a localității Covasna
2. Formarea turismului de tip wellness
3. Modernizarea și punerea pe baze de piață a turismului balnear
4. Protecția mediului și a resurselor naturale din localitate și din zonă
5. Promovarea unei imagini distincte și specifice a stațiunii Covasna

Aceste obiective strategice au fost ulterior traduse în **5 axe strategice de dezvoltare:**

1. Dezvoltarea infrastructurii de circulație, gospodăririi comunale și protecția mediului
2. Dezvoltarea turismului balnear
3. Dezvoltarea bazei de resurse umane
4. Dezvoltarea economică și socială generală
5. Marketingul localitatii

Modul în care cele două planuri – obiective strategice și axe de dezvoltare – se intersectează nu este clar explicat. Totuși documentul prezintă o secțiune cu axe de dezvoltare care sunt transpuse în priorități operaționale, această secțiune poate fi interpretată ca o operaționalizare a obiectivelor strategice

Trebuie menționat că documentul cuprinde o listă exhaustivă cu programe și măsuri clare, care au atașate diverse grade de importanță și care ar constitui un bun punct de plecare în procesul de planificare următor – în faza de analiză a nivelului de implementare al acestei strategii.

Tabelul de mai jos prezintă prioritățile operaționale atașate fiecărei axe de dezvoltare, conform documentului strategic:

1. Dezvoltarea infrastructurii de circulație, a gospodăririi comunale și protecția mediului	1.1 Reabilitarea infrastructurii de transport și circulație 1.2 Valorificarea mai eficientă a emanațiilor de gaze și a apelor minerale 1.3 Dezvoltarea rețelei de ape potabile 1.4 Dezvoltarea sistemelor de electricitate și a iluminatului public 1.5 Dezvoltarea rețelei de ape reziduale 1.6 Dezvoltarea rețelei de electricitate 1.7 Management modern de deșeuri 1.8 Sistemizarea cuprinzătoare a localității (trotuare, parcuri, piețe)
2. Dezvoltarea turismului balnear	2.1 Creșterea și diversificarea capacității de cazare și alimentație 2.2 Dezvoltarea infrastructurii serviciilor pentru evenimente culturale 2.3 Stimularea înființării și formării unor infrastructuri turistice auxiliare 2.4 Înființarea și dezvoltarea unui centru și băi municipale locale

	2.5 Dezvoltarea serviciilor de tratament și a celor complementare
3. Dezvoltarea bazei de resurse umane	3.1 Formarea specialiștilor din turism 3.2 Atragerea în localitate a medicilor de cardiologie și balneologie, a terapeuților specializați 3.3 Continuarea formării personalului medical mediu în localitate 3.4 Recalificarea unor segmente eliberate de alte domenii (industria prelucrătoare)
4. Dezvoltarea economică și socială generală	4.1 Raționalizarea și sprijinirea sectorului de sănătate 4.2 Atragerea unor investitori pentru unele unități industriale sistate (industria textilă, alimentară) 4.3 Stimularea transformării parțiale a industriei de exploatare a materialelor lemnoase în industrie mobilei 4.4 Dezvoltarea serviciilor: alimentație, informații, agrement, administrație 4.5 Dezvoltarea vieții sociale: cultură, arte, spectacole, evenimente, media locală 4.6 Ameliorarea conflictului agricultura vs. turism 4.7 Sprijinirea agriculturii ecologice 4.8 Sprijinirea vieții civice și a activității de tineret
5. Marketingul localității	5.1 Realizarea unui plan cuprinzător de marketing 5.2 Remodelarea centrului orașului și comunicarea acestui fapt prin diferite mijloace 5.3 Ocrotirea moștenirii culturale existente 5.4 Crearea relației de parteneriat și de înfrățire cu orașe și regiuni

Concluzii

1. Strategia este focalizată în principal pe componenta de turism și ignoră în mare măsură, la nivelul planificării și a direcțiilor de dezvoltare celelalte componente care pot fi importante la nivel local (mediul economic, social, serviciile publice). Pe de-o parte focalizarea pe turism, ținând cont de caracteristicile orașului (geografia, resursele naturale, infrastructura) este un aspect pozitiv, însă această direcție ar trebui completată cu încă una sau două direcții strategice de interes pentru comunitate.
2. Deși strategia include o schemă care leagă obiectivele strategice de direcțiile de dezvoltare, logica din spatele acestor legături nu este foarte clară și nici nu este explicată în cadrul documentului. De asemenea, există deficiențe în procesul de operaționalizare a direcțiilor de dezvoltare în programe și priorități operative (spre exp. dezvoltarea economică și generală se poate realiza prin ameliorarea conflictului agricultură vs. turism).
3. Un aspect pozitiv al documentului îl constituie **specificarea clară a unor proiecte și programe operaționale** cărora le sunt atașate diverse niveluri de prioritate. Această ierarhizare poate fi utilizată în procesul de evaluare a gradului de implementare și de eficacitate a aplicării acestei strategii.

Strategie de Dezvoltare a orașului Întorsura Buzăului

Orașul Întorsura Buzăului

Orașul Întorsura Buzăului este așezat în partea sudică a județului Covasna, la granița cu județul Brașov (6 Km) și Buzău (20 Km) pe drumul național 10 care leagă Brașovul de Buzău. Orașul are în componență trei sate – Brădeț, Floroia Mare, Scrădoasa – care cuprind aprox. 25% din populația totală de 7.528 de locuitori (recensământ 2011) dintre care aprox. 95% sunt români restul fiind romi (4%) și maghiari (1%).

Strategie de Dezvoltare a orașului Întorsura Buzăului 2007-2013, a fost realizată de către Grupul de Dezvoltare Strategică al orașului Întorsura Buzăului, cu sprijinul echipei Success Consulting SRL, formată din experți internaționali și locali. Strategia reprezintă un răspuns planificat, integrat la condițiile locale socio-economice, de infrastructură și de mediu, utilizând informațiile și recomandările Consiliului Local, ale experților Primăriei, locuitorilor și membrilor comunității de afaceri, oferite prin intermediul atelierelor, chestionarelor sau consultărilor publice.

Principalele elemente ale documentului strategic⁵⁶

Viziune

Primitoare, vizibilă și atractivă, localizată în inima României, în 2013, Întorsura Buzăului va fi un simbol al frumuseții nealterate a României și o destinație spectaculoasă pentru toți cei care ne vizitează țara, Întorsura Buzăului va fi cunoscută ca "Perlă a Frumoasei și Tradiționalei României". Un loc unde ospitalitatea românească, cultura și tradițiile sunt conservate într-o destinație dorită, ce reprezintă țara în totalitate. Curat, sănătos și ecologic, cu un viitor prosper veniți, vizitați și experimentați, întreaga Românie într-un singur loc. Întorsura Buzăului – Cu adevărat, România

Scop strategic general

Să transformăm Întorsura Buzăului într-o Perlă a Frumoasei și Tradiționalei României, un oraș European modern, atractiv și sustenabil, care construiește pe baza resurselor sale naturale, culturale, tradiționale și umane, într-un cadru general al societății bazate pe cunoaștere, al unei guvernări eficiente și participative și al respectului pentru drepturile omului și pentru valorile umane, pentru beneficiul generațiilor prezente și viitoare ale comunității noastre.

Obiective strategice

Obiectivul Strategic 1: Să dezvoltăm Întorsura Buzăului ca una dintre cele mai vizibile și atractive destinații românești pentru toate tipurile de turiști, într-un cadru în care sunt valorificate la maximum frumusețile naturii, tradițiile specifice și obiectivele și evenimentele culturale locale, având asigurate toate infrastructurile, facilitățile și serviciile necesare pentru o activitate turistică pe scară largă, calitativă și sustenabilă.

Obiectivul Strategic 2: Să asigurăm o dezvoltare continuă și sustenabilă a orașului Întorsura Buzăului, sub forma unor infrastructuri și utilități urbane foarte dezvoltate, împreună cu o creștere rapidă a competitivității economiei locale, într-o deplină conformitate cu standardele și cele mai bune practici de la nivelul Uniunii Europene, într-un mediu curat și sustenabil, în care resursele naturale, valorile culturale și identitatea sunt bine conservate.

Obiectivul Strategic 3: Să dezvoltăm economia orașului Întorsura Buzăului sub forma unei economii bazate pe cunoaștere, în care activitățile economice sunt bazate pe tehnologii moderne și pe inovare, în timp ce educația tuturor grupurilor sociale este bazată pe o curriculum adaptată nevoilor pieței, pe o

⁵⁶ Informațiile cuprinse în această secțiune sunt reluate fie complet fie în sinteză din documentele de planificare strategică publicate pe site-ul instituției (noiembrie 2014), la adresa: <http://www.primaria.intorsura.ro/strategia-de-dezvoltare/>

infrastructură educațională adecvată, echipată cu facilități moderne de predare și informaționale, creând mediul educațional perfect pentru atragerea de noi investiții.

Obiectivul Strategic 4: Să asigurăm o comunitate locală vibrantă, în ceea ce înseamnă nivel de trai ridicat al locuitorilor, un nivel ridicat de coeziune socială și responsabilitate socială față de toate grupurile dezavantajate, într-un mediu al respectului pentru drepturile omului și pentru valorile umane, în același timp un mediu prietenos pentru vizitatori, care va impresiona și atrage turiștii și noii locuitori care se vor stabili aici.

Obiectivul Strategic 5: Să asigurăm o administrație locală eficientă, responsabilă, transparentă și participativă, care va fi în măsură să asigure un management corespunzător al dezvoltării orașului și să împlinească nevoile cetățenilor și ale investitorilor, într-un cadru de parteneriat puternic între factorii locali, pentru beneficiul reciproc al fiecărui participant și implicit pentru dezvoltarea comunității per ansamblu.

Priorități strategice	Obiective operaționale (sinteză)
1. Regenerarea infrastructurii, dezvoltarea urbană și a mediului înconjurător	1.1 Reabilitarea și modernizarea actualelor locații strategice, a infrastructurii de transport, de mediu, locuințe, facilități economice și de servicii 1.2 Conservarea și extinderea mediului natural și a celui construit și realizarea unei dezvoltări durabile a zonei. 1.3 Crearea unor condiții favorabile pentru infrastructura de transport, comunală și IT, care să conducă la o regenerare dinamică a comunității din punct de vedere economic și social, cultural și educațional
2. Revitalizarea economiei și sprijinirea sectorului de afaceri	2.1 Realizarea unei competitivități unice și a unei dezvoltări economice cu un viitor durabil 2.2 Crearea unui serviciu complet integrat, pentru sprijinirea sectorului de afaceri, care să acopere nevoile economiei locale și să faciliteze crearea de afaceri de succes și de zone de dezvoltare, de noi actori economici implicați în sectoarele cu potențială dezvoltare, din economia locală și regională. 2.3. Încurajarea și crearea de antreprenoriate în întreprinderi și a unor companii cu un potențial de dezvoltare durabilă și competitivă
3. Turismul susținut de comunitate	3.1 Realizarea unei abordări strategice pentru dezvoltarea unui Turism Susținut de Comunitate (TSC), care își propune să protejeze natura și să îmbunătățească practicile și atitudinile pozitive ale cetățenilor față de conservarea mediului și valorificarea efectivă și eficientă a tradițiilor locale, culturii și obiceiurilor. 3.2 Obținerea unei generări substanțiale de venit și a unei dezvoltări economice locale dinamice 3.3 Dezvoltarea unei infrastructuri puternice de turism (TSC) și definirea structurilor și mecanismelor de management, coordonare, marketing și promovare, inclusiv planuri operaționale cu soluții fundamentate
4. Forța de muncă, asistența socială și sănătatea	4.1 Creșterea numărului de locuri de muncă prin dezvoltarea de acțiuni specializate și proiecte pentru construirea capacității individuale sau de grup 4.2 Dezvoltarea unui sistem local integrat pentru asistență socială și sănătate, care să permită și să sprijine servicii de înaltă calitate

	<p>în aceste domenii, cu costuri efective suportate de comunitate.</p> <p>4.3 Reabilitarea și modernizarea centrelor existente și crearea de noi centre locale de asistență socială și de sănătate, cu o calitate îmbunătățită a serviciilor și asistenței, în conformitate cu standardele UE.</p>
5. Educația și învățarea pe tot parcursul vieții	<p>5.1 Întărirea participării tinerilor, șomerilor și populației inactice economic, la educație, pregătire, educație vocațională și programe de educație permanentă.</p> <p>5.2 Dezvoltarea facilităților existente și realizarea de noi facilități integrate de infrastructură „educațională și aplicativă” în oraș.</p> <p>5.3 Dezvoltarea unui program de studii cuprinzător, cu un acces lărgit la informații și resurse.</p>
6. Tineret, Societate Civilă și Sport	<p>6.1 Încurajarea comportamentului asociativ la nivel local și crearea unor condiții durabile și a unui cadru instituțional pentru o participare sporită a cetățenilor la viața comunității și în ceea ce privește inițiativele.</p> <p>6.2 Facilitarea integrării tinerilor și implicarea în viața comunității prin investirea în dezvoltarea lor, în termeni de dobândire de cunoștințe și dezvoltarea abilităților și competențelor.</p> <p>6.3 Crearea unor condiții favorabile pentru dezvoltarea infrastructurii locale de sport și a facilităților adiacente, pentru o practicare sporită, pe plan local, a varietății de activități sportive.</p>

Concluzii

1. Structura documentului strategic este ușor atipică deoarece identificăm porțiuni de analiză sau descriere a situației **după** stabilirea priorităților strategice și a obiectivelor operaționale; de obicei secțiunea de analiză a contextului precede secțiunea de planificare.
2. Construcția strategică este într-o oarecare măsură ambiguă, legătura dintre obiectivele strategice (5) și prioritățile strategice (6) nefiind clară sau explicată în vreun fel în cadrul documentului. În plus, obiectivele strategice sunt definite mai degrabă ca acțiuni generale pe care comunitatea își propune să le întreprindă, fapt care probabil a afectat implementarea strategiei.
3. Obiectivele operaționale au un grad foarte ridicat de generalitate și în multe cazuri, obiectivele operaționale, aferente unor priorități strategice diferite, se suprapun. Datorită gradului ridicat de generalitate, urmărirea transpunerii acestor obiective operaționale în măsuri (ținte în cadrul documentului) este îngreunată și implicit crează dificultăți și într-un eventual proces de evaluare a rezultatelor adoptării acestei strategii.
4. Se remarcă un punct pozitiv în privința priorităților strategice (6) care sunt distincte, succinte și relativ clar formulate. Din păcate această claritate nu se mai păstrează la nivelul obiectivelor operaționale.

Analiza de compatibilitate a cadrului strategic

Pornind de la documentele strategice analizate am încercat să identificăm nivelul de complementaritate între obiectivele stabilite de acestea. Tabelul de mai jos prezintă succint relația dintre obiective, la fiecare nivel strategic:

Complementaritatea obiectivelor strategice						
UE 2020	Național ⁵⁷	Regional ⁵⁸	Județean ⁵⁹	Local ⁶⁰	Comp ⁶¹ .	Observații
Ocuparea forței de muncă	Ocuparea forței de muncă - (re)integrarea tinerilor pe piața muncii, susținerea antreprenoriatului și a ocupării pe cont propriu, diversificării economiei din zonele rurale către sectoarele non-agricole, modernizarea Serviciului Public de Ocupare ⁶²	Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale – Prioritatea 6.2 Sprrijinirea dezvoltării capitalului uman în vederea creșterii ocupării forței de muncă la nivel regional Măsuri 6.2.1. Sprrijinirea mobilității profesionale și teritoriale a forței de muncă 6.2.2. Dezvoltarea și diversificarea ofertei de muncă prin încurajarea și sprrijinirea creării de noi locuri de muncă 6.2.3. Facilitarea accesului la oferta de locuri de muncă	-	Sfântu Gheorghe - DA Strategia Microregiunii SEPSI 2008-2018 –DA (Obiectiv strategic 2 – economie competitivă, măsura 2.5 Creșterea ratei de ocupare) Strategia de dezvoltare locală Sfântu Gheorghe - NU Târgu Secuiesc - NU ⁶³ Covasna - DA Strategia de dezvoltare turistică și locală 2008-2013 –indirect axa de dezvoltare 3 Dezvoltarea bazei de resurse umane Baraolt – DA Planul de dezvoltare strategică a orașului 2015-2020 - Obiectiv specific - stimularea economiei locale Întorsura Buzăului – DA Strategia de dezvoltare a orașului Întorsura Buzăului – Prioritatea strategică 4 - Forța de muncă, asistența socială și sănătatea	+95%	Problema ocupării populației este reflectată la toate nivelurile de analiză. Obiectivele strategice și măsurile sunt mai clare la nivelurile superioare (Europa 2020, PNR, ADR Centru) și devin mai puțin specifice și clare la nivel local. Dintre comunitățile locale Tg Secuiesc și Sfântu Gheorghe nu prevăd în niciun fel măsuri de ocupare a forței de muncă în documentele strategice existente în prezent. Recomandare: la nivel județean, datorită cadrului strategic existent și datorită situației economice a județului se recomandă includerea ocupării cel puțin la nivelul unor măsuri specifice (dacă nu la nivel de obiectiv strategic)

⁵⁷ Obiective stabilite prin PNR 2011-2013, PNR 2014

⁵⁸ Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru

⁵⁹ Nu există nici un document general de planificare strategică la nivel județean. Strategia de dezvoltare a serviciilor sociale este specifică pentru componenta socială

⁶⁰ Documentele strategice existente la nivelul municipiilor și orașelor din județul Covasna

⁶¹ complementaritate

⁶² ANOFM

⁶³ Municipiul Târgu Secuiesc nu dispune de documente de planificare strategică

<p>Cercetare, dezvoltare, inovare</p>	<p>Cercetare, dezvoltare, inovare – Strategia Națională pentru CDI 2014-2020⁶⁴ - stimularea investițiilor private în CDI, dezvoltarea infrastructurii de CDI și deblocarea potențialului de excelență în cercetare și inovare</p> <p>Acord Parteneriat UE 2014-2020 Provocarea 1 – COMPETITIVITATE ȘI DEZVOLTARE LOCALĂ Obiectiv tematic 1 - Consolidarea cercetării, a dezvoltării tehnologice și a inovării</p>	<p>Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării – Prioritatea 2.3. Dezvoltarea infrastructurii de cercetare, dezvoltare și inovare Măsuri 2.3.1 Dezvoltarea infrastructurilor de CDI prin reabilitarea, amenajarea, extinderea, modernizarea și dotarea acestora din cadrul entităților publice (universități, centre, institute de cercetare etc.) și private 2.3.2 Dezvoltarea de platforme de cooperare prin facilitarea creării de parteneriate între instituțiile de cercetare și prin sprijinirea parteneriatelor între instituțiile de cercetare, pe de o parte și companii și autorități publice, pe de altă parte 2.3.3 Extinderea participării active a instituțiilor de cercetare din Regiunea Centru în rețelele europene create în cadrul ERA (European Research Area), Horizon 2020 și a altor programe similare și dezvoltarea de parteneriate cu instituții de cercetare din străinătate</p>	<p>-</p>	<p>Sfântu Gheorghe – DA Strategia de dezvoltare locală Sfântu Gheorghe 2008-2018 –obiectiv specific 2 - Prioritatea 1: Crearea structurii moderne a economiei locale - măsura sprijinirea CDI</p> <p>Târgu Secuiesc - NU⁶⁵</p> <p>Covasna - NU Strategia de dezvoltare turistică și locală 2008-2013 Baraolt – NU Planul de dezvoltare strategică a orașului 2015-2020 - Întorsura Buzăului – NU Strategia de dezvoltare a orașului Întorsura Buzăului 2007-2013</p>	<p>75%</p>	<p>Componenta de CDI este reflectată amplu la nivel european, național și regional pornind de la conceptul de creștere inteligentă. La nivel județean și local CDI nu este un obiectiv strategic –chiar și în cazul Sfântu Gheorghe, măsura este menționată fără detalii specifice privind cum anume va fi sprijinită activitatea de CDI. Din perspectiva județeană se poate exploata existența unui cadru strategic bine conturat pe această secțiune – autoritățile ar trebui să identifice unde există potențial de dezvoltare economică fie prin importul de tehnologii noi, fie prin transfer de tehnologie sau cunoaștere din sfera CDI în sfera economică. La nivel de orașe probabil Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc sunt singurele care pot valorifica acest potențial datorită existenței universităților.</p>
<p>Schimbările climatice și utilizarea durabilă a energiei</p>	<p>Combaterea schimbărilor climatice și promovarea dezvoltării durabile - Strategia națională privind schimbările climatice 2013-2020, Planului național de acțiune privind schimbările climatice (nu există în iulie 2014)</p> <p>Surse regenerabile de energie - Sprijinirea trecerii la o</p>	<p>Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie. Prioritatea 3.3 Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale Măsuri 3.3.1. Creșterea gradului de siguranță prin prevenirea și reducerea riscurilor naturale în special prin crearea și dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a acestora</p>	<p>-</p>	<p>Sfântu Gheorghe – DA⁶⁶ Strategia de dezvoltare locală Sfântu Gheorghe 2008-2018 –obiectiv specific 4 - Prioritatea 1: Protecția mediului. Măsura 4.4 Utilizarea unor tehnologii moderne bazate pe resurse regenerabile, în activitatea economică locală</p> <p>Târgu Secuiesc - NU⁶⁷</p> <p>Covasna - NU</p>	<p>75%</p>	<p>Similar cu obiectivele precedente, și în cazul utilizării durabile a energiei și a schimbărilor climatice există un grad ridicat de concordanță între nivelul strategic european și cel național și regional. Lucrurile nu se transpun și la nivel local unde, doar Sfântu Gheorghe are o prevedere specifică privind utilizarea unor surse regenerabile de energie. Menționăm că la nivelul orașului Covasna și Întorsura Buzăului apare menționat ca obiectiv protecția mediului înconjurător</p>

⁶⁴ Aprobată în oct. 2014

⁶⁵ Municipiul Târgu Secuiesc nu dispune de documente de planificare strategică

⁶⁶ În acest caz nu au fost luate în considerare mențiunile care aminteau doar de protecția mediului deoarece obiectivele europene și naționale vizează în special dezvoltarea durabilă prin utilizarea unor surse de energie alternativă și prin creșterea eficienței energetice.

⁶⁷ Municipiul Târgu Secuiesc nu dispune de documente de planificare strategică

	<p>economie cu emisii scăzute de carbon în toate sectoarele.</p> <p>Eficiența energetică – nimic specific în PNR 2014</p> <p>Acord Parteneriat UE 2014-2020 Provocarea 3 – RESURSE Obiective tematice 4. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii reduse de carbon în toate sectoarele 5. Promovarea adaptării la schimbările climatice, prevenirea și gestionarea riscurilor 6. Conservarea și protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor</p>	<p>3.3.2. Diminuarea efectelor schimbărilor climatice prin implementarea de politici și acțiuni specifice</p> <p>Prioritatea 3.4 Creșterea utilizării resurselor alternative de energie Măsuri 3.4.1. Producerea și creșterea utilizării resurselor regenerabile de energie prin promovarea potențialului resurselor alternative de energie 3.4.2. Utilizarea surselor regenerabile de energie prin susținerea investițiilor în soluții energetice alternative pentru instituții publice, mediul privat și persoane fizice</p> <p>Prioritatea 3.5 Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic Măsuri 3.5.1. Îmbunătățirea eficienței energetice la operatorii industriali și economici prin achiziționarea de echipamente cu consum redus de energie 3.5.2. Îmbunătățirea eficienței energetice la sistemele de încălzire/răcire în locuințele individuale și instituții publice 3.5.3. Creșterea eficienței energetice prin reabilitarea termică a locuințelor și clădirilor publice 3.5.4. Eficientizarea iluminatului public în mediul urban și rural 3.5.5. Eficientizarea transportului urban durabil</p>		<p>Strategia de dezvoltare turistică și locală 2008-2013 Baraolt – NU Planul de dezvoltare strategică a orașului 2015-2020 Întorsura Buzăului – NU Strategia de dezvoltare a orașului Întorsura Buzăului 2007-2013</p>		<p>Însă acesta nu e explicat și nu este corelat în nici un fel de componenta de resurse energetice.</p>
<p>Educație Reducerea abandonului școlar și creșterea absolvenților</p>	<p>Strategia Națională de reducere a părăsirii timpurii a școlii – (finalizată noiembrie 2014)</p> <p>Strategia națională pentru</p>	<p>Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale Prioritatea 6.1: Îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație pe tot parcursul vieții în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație</p>	<p>-</p>	<p>Sfântu Gheorghe – DA⁶⁸ Strategia de dezvoltare locală Sfântu Gheorghe 2008-2018 – obiectiv specific 3 - 3. Municipiul Sfântu Gheorghe să fie un oraș optim pentru a studia, pentru a aparține de o</p>	<p>85%</p>	<p>Pe componenta de educație strategia Europa 2020 este completată la nivel național de o serie de documente strategice specifice pe fiecare țintă națională – unele documente sunt încă în faza de draft. La nivel regional există o</p>

⁶⁸ În acest caz nu au fost luate în considerare mențiunile care aminteau doar de protecția mediului deoarece obiectivele europene și naționale vizează în special dezvoltarea durabilă prin utilizarea unor surse de energie alternativă și prin creșterea eficienței energetice.

de studii superioare	<p>Învățământul terțiar (nu este finalizată, draft iulie 2014)</p> <p>Acord Parteneriat UE 2014-2020 Provocare 2: Populație și aspecte sociale Obiectiv tematic: 10. Investiții în educație, formare și formare profesională pentru dezvoltarea competențelor și învățare pe tot parcursul vieții</p>	<p>publică, economie și antreprenariat Măsuri</p> <p>6.1.1. Facilitatea accesului la educație, perfecționare profesională și calificare a persoanelor care activează în special în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economie și antreprenariat</p> <p>6.1.2. Încurajarea și susținerea populației active în îmbunătățirea competențelor prin acces la formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții</p> <p>6.1.3. Diversificarea și creșterea calității serviciilor oferite prin administrația publică și consolidarea bunei guvernante</p>	<p>comunitate deschisă, primitoare. Prioritatea 1. Crearea unei baze de resurse umane competitive</p> <p>Măsuri</p> <p>3.1 Dezvoltarea infrastructurii de învățământ</p> <p>3.2 Facilitarea învățării pe tot parcursul vieții</p> <p>Târgu Secuiesc - NU⁶⁹</p> <p>Covasna - NU Strategia de dezvoltare turistică și locală 2008-2013</p> <p>Baraolt – DA Planul de dezvoltare strategică a orașului 2015-2020 – opțiunea strategică 2 – Educație. Obiectiv specific - Dezvoltarea și reabilitarea infrastructurii locale –campus școlar</p> <p>Întorsura Buzăului – DA Strategia de dezvoltare a orașului Întorsura Buzăului 2007-2013 Prioritatea 5 - Educația și învățarea pe tot parcursul vieții. 5.1 Întărirea participării tinerilor, șomerilor și populației inactice economic, la educație, pregătire, educație vocațională și programe de educație permanentă. 5.2 Dezvoltarea facilităților existente și realizarea de noi facilități integrate de infrastructură „educațională și aplicativă” în oraș. 5.3 Dezvoltarea unui program de studii cuprinzător, cu un acces largit la informații și resurse.</p>	80%	dimensiune strategică care grupează educația alături de problemele sociale și sunt prevăzute câteva priorități clare. Totuși rămâne descoperită secțiunea de educație universitară și postuniversitară. La nivel local educația se reflectă relativ bine în documentele strategice existente, cu precizarea că principalele măsuri vizează dezvoltarea infrastructurii.
Lupta	Incluziunea socială /	Dezvoltarea resurselor umane, creșterea	Strategia de	Sfântu Gheorghe – DA⁷⁰	Problema sărăciei și excluziunii sociale

⁶⁹ Municipiul Târgu Secuiesc nu dispune de documente de planificare strategică

<p>împotriva sărăciei și a excluziunii sociale</p>	<p>reducerea sărăciei</p> <p>PNR 2014 realizarea unui sistem de asistență socială echitabil și de calitate</p> <p>reducerea incidenței și a concentrării spațiale a sărăciei</p> <p>reducerea disparităților și a dezechilibrelor economico-sociale între zonele urbane și rurale</p> <p>dezvoltarea economiei sociale</p> <p>Acord Parteneriat UE 2014-2020 Provocare 2 –Populația și aspecte sociale. Obiectiv tematic. Promovarea ocupării durabile și de calitate a forței de muncă și sprijinirea mobilității forței de muncă</p>	<p>incluziunii sociale Prioritatea 6.3 Dezvoltarea serviciilor sociale în vederea creșterii incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate Măsuri</p> <p>6.3.1. Promovarea și sprijinirea respectării drepturilor fundamentale, combaterea discriminării, excluderii și a prejudecăților în rândul grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate</p> <p>6.3.2. Creșterea ocupării prin sprijinirea creării de noi locuri de muncă și facilitarea accesului pe piața muncii în rândul persoanelor vulnerabile sau dezavantajate social</p> <p>6.3.3. Creșterea calității vieții grupurilor vulnerabile și dezavantajate social prin facilitarea accesului la programe de educație, formare profesională, calificare și recalificare, în special pentru populația de etnie romă</p> <p>6.3.4. Promovarea și susținerea economiei sociale și a întreprinderilor sociale</p>	<p>dezvoltare a serviciilor sociale în județul Covasna</p> <p>4.5 Sensibilizarea societății în vederea incluziunii sociale a persoanelor asistate și dezvoltarea unor programe de integrare pe piața muncii</p>	<p>Strategia de dezvoltare locală Sfântu Gheorghe 2008-2018 – obiectiv specific 3 - 3. Municipiul Sfântu Gheorghe să fie un oraș optim pentru a studia, pentru a aparține de o comunitate deschisă, primitoare.</p> <p>Prioritatea 2: Întărirea societății deschise primitoare</p> <p>Măsuri</p> <p>2.1 Dezvoltarea infrastructurii sociale și a serviciilor sociale</p> <p>2.2 Campanii de informare privind grupurile sociale defavorizate</p> <p>Târgu Secuiesc - NU⁷¹</p> <p>Covasna - NU Strategia de dezvoltare turistică și locală 2008-2013</p> <p>Baraolt – NU Planul de dezvoltare strategică a orașului 2015-2020 –</p> <p>Întorsura Buzăului – DA Strategia de dezvoltare a orașului Întorsura Buzăului 2007-2013</p> <p>Prioritatea 4. Forța de muncă, asistența socială și sănătatea. Obiective operaționale</p> <p>4.2 Dezvoltarea unui sistem local integrat pentru asistență socială și sănătate, care să permită și să sprijine servicii de înaltă calitate în aceste domenii, cu costuri efective suportate de comunitate.</p> <p>4.3 Reabilitarea și modernizarea centrelor existente și crearea de noi centre locale de asistență socială și de</p>	<p>este una extrem de importantă la nivel național, peste 8 mil. de persoane fiind expuse acestui risc. Cadrul strategic european, național și regional tratează în detaliu acest aspect cu precizarea că la nivel național nu s-a urmat procedura de realizare a unui document strategic specific (cazul pe economie, educație, inovare).</p> <p>La nivel județean este singura componentă acoperită printr-un document de planificare strategică (Strategia serviciilor sociale) iar la nivel local această componentă e inclusă în documentele strategice din Sfântu Gheorghe și Întorsura Buzăului. Menționăm că, datorită caracterului foarte general al problemei –combaterea sărăciei și excluziunii sociale – pot fi identificate diverse obiective sau priorități strategice care indirect ar putea conduce la reducerea sărăciei (creșterea calității serviciilor publice în cazul Baraolt)</p>
--	---	---	---	--	---

⁷⁰ În acest caz nu au fost luate în considerare mențiunile care aminteau doar de protecția mediului deoarece obiectivele europene și naționale vizează în special dezvoltarea durabilă prin utilizarea unor surse de energie alternativă și prin creșterea eficienței energetice.

⁷¹ Municipiul Târgu Secuiesc nu dispune de documente de planificare strategică

sănătate, cu o calitate
îmbunătățită a serviciilor și asistenței, în
conformitate cu standardele UE.

Perspective strategice privind dezvoltarea județului Covasna

În continuare am încercat să evidențiem principalele perspective strategice care se desprind din analiza cadrului strategic existent.

1. Europa 2020 este documentul de strategie care a influențat puternic cadrul strategic național. Strategia este bine conturată pe 5 direcții majore:
 - Educație
 - Cercetare și dezvoltare
 - Dezvoltare economică
 - Dezvoltare socială
 - Schimbări climatice/mediu înconjurător/dezvoltare durabilă

Aceste direcții sunt transpuse într-o serie de ținte la nivelul fiecărui stat. Din perspectiva României, obiectivele cele mai dificil de atins, ținând cont de situația actuală (date 2013, vezi prima parte a analizei Strategiei Europa 2020) vor fi cele privind alocările financiare pentru CDI, părăsirea timpurie a școlii și reducerea populației expuse sărăciei și excluziunii sociale. Pe de altă parte, România a îndeplinit, în mare măsură țintele privind sursele regenerabile de energie și eficiența energetică precum și reducerea emisiilor de CO₂.

2. La nivel național, EUROPA 2020 se reflectă în prezent⁷² în:
 - Acordul de parteneriat cu UE 2014-2020,
 - Planul Național de Reformă 2014
+ o serie de documente strategice sectoriale:
 - Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare, Inovare 2014-2020,
 - Strategia pentru consolidarea administrației publice 2014 - 2020,
 - Strategia pentru Competitivitate Economică 2014-2020,
 - Strategia Națională de Sănătate 2014-2020,
 - Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020,
 - Strategia Națională de reducere a părăsirii timpurii a școlii,
 - Strategia națională pentru învățământul terțiar (nu este finalizată, draft iulie 2014),
 - Strategia Energetică a României (draft de analiză preliminară, pus în dezbatere publică dec. 2014)⁷³,
 - Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă la orizontul anilor 2013–2020–2030 (elaborat în 2008, probabil necesită revizuirii).

Ținând cont că Strategia Europa 2020 propune ținte clare, măsurabile, pentru fiecare stat este important ca și documentele strategice utilizate pentru atingerea obiectivelor să cuprindă ținte intermediare și mecanisme de monitorizare. De asemenea, aceste strategii sectoriale trebuie avute în vedere atunci când autoritățile locale își propun să realizeze planuri anuale sau multianuale pe

⁷² Decembrie 2014

⁷³ Poate fi accesat aici http://media.hotnews.ro/media_server1/document-2014-12-5-18755546-0-strategia-energetica-analiza-stadiului-actual.pdf

domeniile principale de interes – educație, sănătate, infrastructură, mediu, economie, problem sociale. **Din perspectiva autorităților locale, putem spune că la nivel național vor găsi un cadru strategic stufos dar conectat la cadrul european, cu rezerva finalizării programelor operaționale europene care prezintă cel mai mare interes din perspectiva oportunităților de finanțare.**

3. Se remarcă un specific strategic regional care poate fi fructificat de către autoritățile locale.

Analiza cadrului strategic de la nivel regional a scos în evidență existența a patru direcții de dezvoltare distincte (de cele de la nivel național și european), specifice pentru regiunea Centru –

- *Creșterea atractivității turistice,*
- *Dezvoltarea zonelor rurale,*
- *Srijinirea activităților culturale și recreative,*
- *Dezvoltare urbană durabilă.*

Aceste noi direcții pot reprezenta oportunități de dezvoltare pentru autoritățile locale în măsura în care ele prezintă potențial de dezvoltare ținând cont de profilul economico-social al orașului. În urma analizei se constată că două dintre cele patru direcții, anume creșterea atractivității turistice și sprijinirea activităților culturale se regăsesc în mare măsură și printre obiectivele strategice definite de orașele din cadrul județului. De asemenea, trebuie avute în vedere aspectele privind dezvoltarea durabilă care, pornind de la accentual pus la nivel European pe acest domeniu, poate reprezenta un factor din ce în ce mai important, și implicit de luat în calcul pentru autoritățile locale.

4. La nivel regional se pune accentul în mod distinct pe competitivitatea economică și creștere inteligentă, dovada fiind realizarea unui document strategic distinct - Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru pentru perioada 2014-2020 – care își propune să identifice domeniile de specializare inteligentă de la nivelul regiunii și să investească strategic în dezvoltarea acestora. În

măsura în care județul Covasna, prin specificul economic existent, poate identifica elemente de avantaj competitiv, ar putea beneficia de pe urma oportunităților existente la nivel regional dar și național. De asemenea, la nivel regional, conform strategiei Regiunii Centru, formele de turism cu cel mai ridicat potențial de dezvoltare sunt: turismul montan, turismul balnear, turismul cultural și turismul rural. Județul poate exploata acest aspect, ținând cont de specifiul resurselor naturale existente în unele comunități locale (orașul Covasna).

5. Există un anumit nivel de deconectare între cadrul european-național-regional și cadrul local,

la nivelul unor direcții strategice. Mai precis, *cercetarea, dezvoltarea și inovarea precum și utilizarea energiei alternative și schimbările climatice* (și într-o oarecare măsură problema *sărăciei și a incluziunii sociale*) nu sunt considerate obiective de interes strategic la nivel local. Cel mai neglijat aspect este CDI care apare doar ca o mențiune în strategia Sfântu Gheorghe iar în celelalte documente analizate nu apare deloc. Din perspectiva județeană se poate fructifica existența unui cadru strategic bine conturat pe această secțiune – autoritățile ar trebui să identifice unde există potențial de dezvoltare economică și să integreze componenta de CDI fie prin importul de tehnologii noi, fie prin transfer de tehnologie sau cunoaștere din sfera CDI în sfera economică. La nivel de orașe, probabil Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc sunt singurele care pot valorifica acest potențial datorită

existenței universităților. Cu privire la sectorul energie regenerabilă, diagnoza⁷⁴ realizată pe regiunea Centru menționează următoarele: conform unui studiu elaborat de Institutul ICMENERG SA din București, potențialul energetic al biomasei din Regiunea Centru este estimat la 20277 Tj/an, cca 22% din acesta fiind reprezentat de potențialul biomasei forestiere”. Tabelul de mai jos sintetizează această stare de fapt la nivelul fiecărui județ:

	Potențial energetic al biomasei (TJ)	Biomasă agricolă (%)	Biomasă forestieră (%)
Reg. Centru	20277	77,52	22,48
Mureș	7770	88,34	11,66
Alba	3818	87,35	12,65
Sibiu	3025	83,80	16,20
Harghita	2066	29,19	70,81
Brașov	1895	69,02	30,98
Covasna	1703	63,00	37,00

Sursa: Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de afaceri

Chiar dacă județul Covasna are cel mai redus potențial energetic al biomasei, merită analizat în ce măsură acest potențial poate fi exploatat și transformat într-un factor care să genereze competitivitate economică, deoarece la nivel strategic este considerat un factor esențial (se regăsește la nivel european, național și regional). Cu privire la excluziune socială și sărăcie, considerăm că județul Covasna are o expunere majoră în acest sens dacă analizăm nivelul veniturilor sau al PIB/locuitor la nivelul regiunii – penultimul din întreaga regiune, după Harghita. Mai mult decât atât, un raport al Băncii Mondiale (2014)⁷⁵ indică o rată a riscului de sărăciei și excluziune socială pentru peste 22% din populația județul Covasna. Merită de asemenea amintit că în programul său financiar multianual pentru 2014–2020, UE a alocat un buget în valoare de un trilion de euro pentru a susține creșterea și crearea de locuri de muncă și pentru a reduce sărăcia și excluziunea socială.

6. Turismul (cultural, de recreere sau balnear) apare ca un factor strategic important la nivelul comunităților locale fiind menționat practic în toate documentele strategice analizate.

Conform strategiei Regiunii Centru, formele de turism cu cel mai ridicat potențial de dezvoltare sunt: turismul montan, turismul balnear, turismul cultural și turismul rural. Autoritățile trebuie să aibă în vedere competitorii puternici din regiune pe domeniul turismului (Brașov, Sibiu) care se poziționează mai bine în prezent în privința infrastructurii turistice cât și a serviciilor disponibile. Potențialul turistic trebuie dezvoltat pe zonele care oferă avantaj competitiv în relație cu competitorii direcți din zonă, anume turismul balnear și de sănătate.

⁷⁴ Document disponibil la adresa

http://www.adrcentru.ro/Document_Files/Diagnoza%20Regiunii%20Centru_xhs523.pdf

⁷⁵ Cartografierea sărăciei în România Elaborarea de politici publice mai bune, prin intervenții mai bine orientate

Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> • Spor natural pozitiv/rata natalității superioară ratei mortalității; • Potențial bun de înlocuire a generațiilor/cel mai redus raport (la nivel regional) al populației de peste 65 de ani la populația de sub 14 ani; • Capacitate administrativă ridicată la nivel județean - peste media națională: grad ridicat de autonomie financiară, nivel ridicat de absorbție a fondurilor europene; • Existența în județ a unui municipiu care poate exercita rolul de pol metropolitan cu influență limitată; • Specificul administrativ-istoric bazat pe relaționarea directă și imediată, respectiv pe gruparea și funcționarea unor comunități rurale în jurul unei comunități urbane; • Specificul identitar unic; • Specificul și potențialul cultural; • Trendul ascendent/positiv al balanței comerciale (raportul între exporturi și importuri) la nivel județean; • Competitivitate ridicată în producția sfeclii de zahăr și a cartofului – cele mai ridicate niveluri ale productivității la nivel național; • Productivitatea ridicată (peste media națională) a sectorului hotelier și al restaurantelor; • Capacitatea de dezvoltare economică, a calității vieții, culturale și a industriilor creative ridicată la 	<ul style="list-style-type: none"> • Scăderea populației județului; • Gradul ridicat de ruralizare: ca suprafață (caracterul rural pronunțat al teritoriului) și populație; • Ponderea mai mare a populației rurale față de cea urbană/trend de creștere a populației din mediul rural în raport cu cea din mediul urban; • Nivel ridicat al emigrației populației (plecări cu domiciliul și reședința din județ), în special al populației educate (populația cu studii liceale și cu studii superioare); • Tendința de îmbătrânire a populației; • Ponderea numărului de salariați în totalul populației cu vârstă de muncă (populația cu vârsta cuprinsă între 15 și 65) este la nivelul județului (27%) sub media națională (32%); • Nivelul ridicat al populației expuse riscului de sărăcie – 20% din populație; • Accesul populației la serviciile medicale este mai mic/dificil față de nivelul național; • Calitatea scăzută a serviciilor de sănătate; • Ponderea redusă (9,8%) a populației cu studii superioare în totalul populației; • Insuficiența forței de muncă (studii preuniversitare) calificate; • 27% din populația din mediul rural a absolvit cel mult școala primară; • Cel mai slab scor al ILDU (Indexul Local de Dezvoltare Umană) la nivel regional; • Valorile ILDU indică faptul că județul este parțial deconectat de la sursele de creștere de la nivel regional și național; • Existența în județ a unui singur oraș (Sfântu Gheorghe) cu funcția de pol regional, dar și acesta cu influență limitată; • Discrepanțe intrajudețene semnificative în ceea ce privește dezvoltarea economică și socială, respectiv nivelul de trai între mediul urban și cel rural al județului; • Cea mai mică densitate de drumuri publice/100 km² (23,4) la nivel regional și sub media națională; • Densitatea liniilor de cale ferată (la 1000 km²) este și ea foarte scăzută (31,3); • Calitatea și starea tehnică deficitară, având durată de serviciu expirată, a drumurilor județene și comunale (aprox. 200 de km de drum pietruit, dintre care 43 de km de drumuri

nivelul celor două municipii din județ;

- Gradul ridicat de clusterizare a economiei și know-how-ul acumulat în acest sens;
- Potențialul de dezvoltare al sectorului IT;
- Trendul ascendent al industriei prelucrătoare (cifră de afaceri și productivitate);
- Potențialul ridicat de dezvoltare a turismului: balnear, cultural, ecoturism și agroturism;
- Existența unor obiective turistice atractive/cu potențial: curțile interioare ce înconjoară piața centrală din Târgu Secuiesc, conacele din Bicfalău, lacul în crater vulcanic Sfântu Ana, rezervația naturală Mestecănișul de la Reci, Cheile Vârghișului, Stațiunea Bálványos, apele cu efect terapeutic din orașul Covasna etc.
- Nivelul ridicat și diversitatea investițiilor străine;
- Gradul ridicat de specializare (valoarea supraunitară a coeficientului locațional) al industriei prelucrătoare, al agriculturii și silviculturii și al industriei hoteliere;
- Ratele de creștere (nr. salariați) în domeniul agriculturii, construcțiilor, informațiilor și comunicațiilor, transportului și depozitării, hotelurilor și restaurantelor, administrației publice și apărării, sănătății și asistenței sociale sunt peste cele de la nivel național;
- Valori peste media regională și națională ale gradului de utilizare a capacității de cazare turistică (cu 10% mai ridicat față de cel de la nivel național) și ale numărului mediu de zile de cazare (dublu).

județene);

- Proasta echipare cu rețele de distribuție a apei potabile și canalizare; procentul populației care beneficiază de apă potabilă la nivelul județului este relativ redus, doar 38% din populație beneficiază de apă potabilă;
- Doar 26 de comune de la nivelul județului Covasna beneficiază de rețea de apă potabilă;
- Infrastructura de acces la Internet este deficitară;
- Subdezvoltarea sectorului *construcții*;
- Gradul scăzut de colaborare între unitățile administrativ-teritoriale ale județului;
- Număr redus/limitat de parteneri ai GAL-urilor din județ;
- Izolare/accesibilitatea limitată a anumitor zone (de ex. Baraolt) ale județului datorită stării deficitare a infrastructurii (drumuri județene și poduri);
- Nivelul productivității în sectoarele cu cel mai mare număr de angajați este sub nivelul productivității la nivel național: cu 20 % mai mic în industrie și cu 50% mai mic în domeniul comerțului;
- Sectoarele cele mai importante din perspectiva salariaților - Industria prelucrătoare și comerțul sunt într-o ușoară pierdere de competitivitate (valoarea indicatorului = -0,03);
- Rata de ocupare a populației este sub nivelul național: 27% față de 32%;
- Scăderea semnificativă a puterii de cumpărare, deși în valori nominale, salariul a crescut;
- Nivelul mai redus (cu 25% în 2013) al salariilor la nivel județean față de media națională;
- Doar 5% dintre salariați activau (în 2013) în domenii cu grad de competitivitate peste media națională;
- Ponderea scăzută (doar 7%) a salariaților ce activează în sectoare aflate în dezvoltare (*Agricultură, silvicultură și pescuit, Hoteluri și restaurante, Activități de spectacole, culturale și recreative*);
- Scăderea numărului de angajați din sectorul industriei prelucrătoare și din sectorul construcțiilor;
- Gradul redus de prelucrare a produselor forestiere;
- Valorificarea insuficientă a potențialului turistic;
- Capacitate redusă de cazare, în unitățile de primire turistică;
- Gradul redus de fiscalizare a serviciilor turistice;

	<ul style="list-style-type: none"> • Dependența turismului balnear (orașul Covasna) de finanțările de la bugetul de stat; biletele pentru tratament balnear și odihnă acordate prin asigurările sociale de stat; • Discrepanțe mari ale nivelului de dezvoltare și competitivitate între comunitățile urbane; • Vulnerabilitate relativ ridicată a comunităților urbane față de politicile fiscale și bugetare ale guvernului central și autorităților județene; • Nivel de deconectare ridicat în ceea ce privește direcțiile strategice de dezvoltare între cadrul european-național-regional și cadrul local.
<h3>Oportunități</h3>	<h3>Amenințări</h3>
<ul style="list-style-type: none"> • Apropierea de Brașov și posibilitatea delocalizării/relocării unor linii de producție din Brașov în orașele din județul Covasna; • Apropierea de Brașov, județul de pe locul 3 în ceea ce privește numărul de turiști la nivel național; • Prelucrarea produselor forestiere pe plan local; • Construcția Aeroportului Internațional Brașov – Ghimbav; • Fonduri europene pentru infrastructură, dezvoltarea capitalului uman, creșterea competitivității economice a agenților economici, creșterea capacității administrative, modernizarea exploatațiilor agricole etc; 	<ul style="list-style-type: none"> • Emigrarea tinerilor și a resursei umane calificate; • Persistența unor factori de risc la nivel macroeconomic precum nivelul redus de colectare a taxelor și evaziunea fiscală ridicată, sustenabilitatea sistemului de pensii, vulnerabilități ale sistemului de sănătate, arierate încă persistente în întreprinderile de stat; • Infrastructură de afaceri slab dezvoltată fapt care afectează apetitul investițional în special al investitorilor străini și în general un mediu neprielnic pentru investiții (birocrația administrativă, instabilitatea cadrului legal, corupție, influență politică); • Probleme sociale semnificative – sărăcia și excluziunea socială sunt la niveluri ridicate – pondere redusă a populației cu studii superioare, îmbătrânirea populației, migrația – acestea pot afecta nivelul de trai pe termen mediu și lung.

Profilul strategic al județului

Identificarea profilului strategic al județului reprezintă cea mai importantă componentă a procesului de planificare. Fiecare comunitate deține o serie de caracteristici proprii ce o fac diferită, și care trebuie să stea la baza strategiei viitoare. Profilul strategic trebuie să conțină o serie de arii esențiale, bazate pe o analiză strategică riguroasă:

- a) *Sursele de avantaj competitiv* ale comunității: ceea ce face diferit comunitatea față de altele sau ceea ce face comunitatea mai bine decât comunități similare;
- b) *Probleme strategice*: probleme cu care se confruntă comunitatea la nivel structural și care, neluate în considerare, pot afecta negativ dezvoltarea pe termen lung;
- c) *Vizunea*: aceasta reprezintă o proiecție a unui viitor dezirabil al comunității, și este bazată pe analiza strategică (e vorba de proiecții realiste dar ambițioase);
- d) *Factori strategici cheie*: FSC reprezintă esența profilului strategic și se referă la principalii factori care vor afecta comunitatea pe termen lung (la fel ca și în cazul viziunii, ne referim aici la perioade de timp mult mai mari decât ciclul tipic de planificare de 7 ani);
- e) *Direcții strategice*: Pe baza analizei tuturor factorilor anteriori, comunitatea își poate defini principalele direcții strategice, care vor defini acțiunea proprie în viitor: ele trebuie să fie bine definite și să fie dublate de programe operaționale și de mecanisme de implementare, monitorizare și evaluare.

Surse de avantaj competitiv

Pe baza analizei factorilor strategici cheie (FSC) sunt identificate elementele de avantaj competitiv la nivelul comunității. Avantajul competitiv poate lua două forme: fie se identifică cu acele elemente unice pe care comunitatea le poate exploata în favoarea sa, fie se referă la domenii în care comunitatea excelează și care pot oferi un avantaj comparativ cu competiția.

- Consiliul Județean are o capacitate administrativă peste media națională. Acest lucru este evident atât la nivel de absorbție a fondurilor UE cât și în ceea ce privește autonomia financiară. Din această perspectivă județul poate performa semnificativ în noul exercițiu financiar european. Acțiunea Consiliului Județean în domeniul atragerii de fonduri structurale, inclusiv parteneriatele interjudețene, poate reprezenta soluția care să compenseze capacitatea limitată de atragere a orașelor sub 10.000 de locuitori și a mediului rural.
- Județul are un profil competitiv pozitiv în ceea ce privește evoluțiile demografice (natalitate mai ridicată și îmbătrânire mai puțin accentuată).
- În cadrul județului există un municipiu care își poate dezvolta rolul de pol metropolitan cu influență regională limitată (Sfântu Gheorghe) și un municipiu care poate exercita rolul de pol urban cu influență zonală (Târgu Secuiesc).
- Specificul administrativ istoric susține județul în construcția unui model de dezvoltare comunitară unic, bazat pe relaționarea directă și imediată a comunităților urbane și rurale și pe o capacitate crescută de generare a prosperității prin cooperare intercomunitară. Rolul Consiliului Județean este esențial aici în stabilirea de obiective strategice comune, în stimularea cooperării intercomunitare și în conectarea cu tendințele de dezvoltare regionale, naționale și europene.
- Județul are o capacitate culturală excepțională, care poate fi o sursă de avantaj competitiv la nivel național și internațional. Profilul cultural este orientat spre conservarea tradițiilor locale, instituțiile culturale sunt solide, cu tradiție și cu programe de calitate. Există o capacitate de conectare majoră cu lumea culturală la nivel național și internațional.

- Datele importurilor și exporturilor județene arată trecerea către o balanță comercială pozitivă începând cu 2013 și continuând în 2014, bazată în special pe creșterea nivelului exporturilor.
- Agricultură județului Covasna are zone cu competitivitate crescută la nivel național (sfeclă de zahăr și cartofi). Există, de asemenea, un potențial forestier ce poate fi valorificat. Prelucrarea acestor produse pe plan local ar spori acest avantaj competitiv, aducând plusvaloare.
- Sectorul hotelurilor și restaurantelor (asociat turismului) are o productivitate peste media națională - o zonă de posibil avantaj competitiv ridicat.
- Cele două municipii din județ au capacități de dezvoltare locală semnificative, nu doar la nivel economic, ci și în ceea ce privește indicatorii de calitate a vieții și zona culturii și a industriilor creative.
- Județul are resurse majore în ceea ce privește capacitatea de clusterizare - inițiativele din această zonă au început de mult iar know-how-ul existent la nivel local este impresionant. Avantajul competitiv în acest domeniu ar crește semnificativ dacă s-ar reuși integrarea în rețelele clusterelor și a activităților de producere și desfacere a bunurilor și serviciilor generate de companiile membre. Consiliul Județean poate juca pe anumite domenii rolul de facilitator între diverșii actori interesați din comunitate.
- Sectorul informații și comunicații este unul din puținele sectoare care a crescut în perioada de criză și poate reprezenta o potențială sursă de avantaj competitiv (dimensiunea redusă și specificul sectorului educațional local îi reduc pentru moment potențialul de dezvoltare la o scară mai mare). O strategie de sprijinire a educației în acest domeniu ar putea ajuta la fructificarea acestui avantaj competitiv, mai ales ținând cont de numărul mare de elevi care vor să își continue studiile în domeniul TIC (tehnologiei informațiilor și comunicațiilor).
- Industria prelucrătoare este pe un trend ascendent – creșterea cifrei de afaceri nominale semnifică o creștere a nivelului productivității angajaților – o posibilă sursă de avantaj competitiv.
- În turism există sectoare care au potențial crescut: turismul balnear (în special în jurul orașului Covasna, situat între primele 3 orașe la nivel național pe acest sector de

turism), turismul cultural (datorită orașelor Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc, orașe cu o bogată viață culturală și artistică, precum și al moștenirii istorice prezente la nivelul comunităților locale) și agroturismul.

- Exista un specific strategic regional care poate fi fructificat de către autoritățile locale. Există patru direcții de dezvoltare distincte (de cele de la nivel național și european), specifice pentru regiunea Centru care sunt relevante în termeni de avantaj competitiv pentru Covasna:
 - Creșterea atractivității turistice;
 - Dezvoltarea zonelor rurale;
 - Sprijinirea activităților culturale și recreative;
 - Dezvoltare urbană durabilă.
- Dezvoltarea rurală și agricultura ar putea să reprezinte un avantaj competitiv pentru județ. La nivel regional, acest obiectiv este menționat în mod expres iar Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru cuprinde 518 propuneri de proiecte în valoare de 614 milioane euro pentru dezvoltarea zonelor rurale, a agriculturii și a silviculturii.
- Economia județului Covasna are o importantă componentă investițională străină. Marii jucători ai economiei locale sunt regăsiți atât în topul firmelor cât și în tabelul firmelor cu capital străin și sunt firme de anvergură națională și internațională. Capitalurile provin din diverse țări, cu o componentă europeană importantă. Acest fapt poate stimula un avantaj competitiv în termeni de atracție în lanț pentru firme internaționale.

Probleme strategice

Identificarea acelor probleme care sunt în măsură să afecteze în mod semnificativ potențialul de dezvoltare al județului. Aceste probleme au fost identificate în urma analizei datelor culese în etapele anterioare ale planificării strategice.

- Județul prezintă probleme sistemice în ceea ce privește atractivitatea pentru locuitori: deși natalitatea este în general superioară mortalității, există un fenomen de scădere a populației datorită plecărilor cu domiciliul și reședința (fenomen care s-a accentuat în ultimii 10 ani). În acest context este și mai sensibilă tendința de migrație a populației educate, care pune probleme și în ceea ce privește atractivitatea comunității pentru investitorii care solicită o specializare ridicată din partea resurselor umane.
- Județul a pierdut cei mai mulți locuitori în comunitățile urbane, ajungând ca în 2009 populația rurală să o depășească pe cea urbană. Acesta este un factor structural, capabil să afecteze dezvoltarea ulterioară a județului.
- Trendul de îmbătrânire (deși cel mai redus din regiune) este semnificativ și poate avea implicații la nivel de cheltuieli publice, de venituri proprii ale administrațiilor locale și de obiceiuri de consum ale populației.
- Există o parte semnificativă a populației expusă riscului de sărăcie (circa 20%), cu posibile efecte asupra administrației locale pe termen mediu și lung (necesitatea dezvoltării sau suplimentării unor servicii în domeniul protecției sociale) și asupra dezvoltării economice locale (putere de cumpărare, consum, atractivitate pentru agenții economici).
- Accesul populației la servicii medicale este mai mic decât media națională, inclusiv în ceea ce privește serviciile de bază - un element de luat în calcul la nivel strategic datorită impactului asupra calității vieții și a atractivității comunităților locale pentru locuitori.
- Ponderea populației cu studii superioare (9,8%) prezintă vulnerabilități în ceea ce privește atragerea și dezvoltarea unor sectoare economice bazate pe cunoaștere

precum zona CDI (cercetare, dezvoltare, inovare) dar și în ceea ce privește dezvoltarea unor arii specifice precum turismul.

- Investitorii au experimentat, la nivelul județului, probleme legate de accesul la forța de muncă cu studii preuniversitare, datorită lipsei specializării în domenii specifice sau a ratei de abandon școlar (specifică mai ales copiilor din mediul rural).
- Județul Covasna prezintă vulnerabilități la nivelul scorurilor ILDU (Indexul Local de Dezvoltare Umană). Progresul în această zonă sugerează că județul este parțial deconectat de la sursele de creștere de la nivel regional și național.
- Diferențele ILDU existente între comunitățile rurale sunt semnificative, ceea ce atrage atenția asupra unor trenduri diferite de dezvoltare ce trebuie luate în considerare în interiorul județului.
- Datorită dimensiunilor sale, județul Covasna se confruntă cu o poziționare complexă în ceea ce privește relaționarea cu “competitorii” din regiune. Brașovul exercită o influență majoră în zonă, apropierea de acesta prezentând avantaje și dezavantaje. Un singur oraș, municipiul Sfântu Gheorghe poate să își asume o funcție de pol regional cu influență limitată.
- Există diferențe intrajudețene sensibile (urban/rural) în ceea ce privește dezvoltarea economică și socială. Aceasta este o zonă relevantă din punct de vedere strategic: cu cât diferența este mai mare, cu atât înseamnă că arealul urban și cel rural se dezvoltă separat și au priorități deconectate. În acest context, rolul Consiliului Județean este esențial pentru o dezvoltare integrată a urbanului și ruralului.
- Formele de cooperare între UAT-urile existente sunt influențate negativ de numărul restrâns de autorități publice și mărimea lor. GAL-urile din județ cuprind un număr limitat de parteneri, lucru care în anumite situații le poate slăbi intervenția. Probleme apar și în zone precum capacitatea de finanțare autonomă și capacitatea de cofinanțare în accesarea fondurilor europene. În ceea ce privește accesarea fondurilor europene, există orașe la nivelul județului care din cauza mărimii (sub 10.000 locuitori) nu au fost eligibile pentru anumite finanțări europene, pierzând automat oportunități de dezvoltare.

- Infrastructura de transport prezintă vulnerabilități în anumite arii precum: accesibilitate limitată în anumite zone, pondere mare a drumurilor județene și comunale, grad redus de motorizare a populației, limitările transportului public etc.
- Criza economică a afectat puternic economia județului care încearcă să își revină - pericolul este reprezentat de o posibilă dificultate în păstrarea ritmului de creștere regional.
- Sectoarele cu cel mai mare număr de angajați din județ, dar și cu cele mai ridicate valori și ponderi ale cifrei de afaceri, sunt ca productivitate sub media națională. Dacă în cazul industriei productivitatea per angajat se situează la aproape 80% din valoarea celei naționale, în cazul comerțului, care generează cea mai mare cifră de afaceri la nivel județean, productivitatea este cu 50% sub nivelul național.
- Rata de ocupare a populației reprezintă o problemă sensibilă, valorile ratei șomajului fiind constant peste cele naționale. Această problemă, deși semnificativă, poate fi atenuată de faptul că la nivelul mediului rural unii indivizi sunt angajați în activități de producție sau în agricultură fără să fie contabilizați ca populație ocupată.
- Salariile angajaților din județ sunt cu 25% mai mici decât cele de la nivel național. La nivelul anului 2013, potrivit datelor INS, 5% din salariați activau în domenii plasate peste media națională, o pondere ce indică prezența unor resurse de consum intracomunitar reduse. În condițiile unor resurse reduse, consumul la nivelul comunității se va concentra pe subzistență și mai puțin pe servicii care au valoare adăugată mare.
- Economia nu reușește momentan să găsească soluții complementare la industria prelucrătoare (în termeni de produs brut și angajați).
- Potențialul turistic nu este exploatat la acest moment la nivelul posibilităților. Județul Covasna are de recuperat la capitole precum capacitate de cazare, număr de turiști, număr de înnoptări în comparație cu media națională, diversificarea profilului consumatorului de servicii turistice. Dezvoltarea turismului de mică anvergură, în gospodăria rurală, presupune o specializare și instruire a celor care oferă servicii și care este în prezent insuficient dezvoltată.

- Orașul Covasna, care atrage la fel de mulți turiști ca și tot restul județului, prezintă o vulnerabilitate la nivelul dependenței de persoanele venite cu bilete la tratament balnear - aici apare o conectare puternică la finanțări venite de la bugetul de stat. O eventuală reducere/sistare a acestui sistem ar pune probleme serioase de dezvoltare pentru acest sector. Această situație presupune o diversificare strategică a profilului consumatorilor prin diversificarea serviciilor.
- Ritmul de dezvoltare a comunităților urbane este diferit: apar trei categorii de dezvoltare specifice: 1) dezvoltare urbană complexă: Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc; 2) dezvoltare urbană specializată/axată pe un domeniu prioritar: Covasna; 3) dezvoltare urbană limitată: Baraolt și Întorsura Buzăului. Această plasare a centrelor urbane din județ în 3 categorii distincte apare la majoritatea variabilelor de dezvoltare - competitivitatea crescută a celor două municipii în raport cu celelalte comunități urbane este evidentă. Profilele diferite și diferențiate la nivel de indicatori de dezvoltare sporesc pericolul apariției unor disparități structurale care pot afecta funcționarea județului și cooperarea locală. În acest context, rolul Consiliului Județean în corelarea eforturilor de dezvoltare locală este esențial. Consiliul Județean poate juca un rol decisiv și în ceea ce privește dezvoltarea armonioasă a arealelor urbane și rurale, care trebuie privite dintr-o perspectivă integrată.
- Analiza indicatorului de autonomie financiară locală arată o vulnerabilitate relativ ridicată a comunităților urbane față de politicile fiscale și bugetare ale guvernului central și autorităților județene, cu implicații la nivel de capacitate de dezvoltare locală.
- Există un anumit nivel de deconectare între cadrul european-național-regional și cadrul local, la nivelul unor direcții strategice de dezvoltare. Zonele cele mai sensibile sunt CDI (cercetarea, dezvoltarea și inovarea), utilizarea energiei alternative și schimbările climatice și, într-o oarecare măsură, problema sărăciei și a incluziunii sociale.
- Este necesară o evaluare comprehensivă la nivelul componentei de mediu, climă și dezvoltare durabilă, pornind de la cei 103 indicatori IDDR. Rezultatele evaluării ar trebui să constituie punctul de pornire al actualizării de către autoritățile de la nivel

județean a planurilor strategice sau operaționale existente (Planul local de Acțiune pentru Mediu a județului Covasna – 2011) sau să dezvolte planuri strategice sectoriale pe aceste domenii pornind de la strategia națională (Strategia de Dezvoltare Durabilă a României 2013-2020-2030).

- Turismul apare ca un factor strategic important la nivelul comunităților locale - o strategie armonizată la nivel județean care să conecteze obiectivele de la nivelul comunităților locale și care să țină cont de specificul local (resursele naturale, infrastructură, profil turistic) ar putea oferi un grad mai ridicat de coerență și implicit un impact mai mare. Datorită gradului relativ ridicat de ruralizare, suprafeței teritoriului rural (peste 75%) precum și a activității economice în acest domeniu (care prezintă un grad ridicat de productivitate pe anumite sectoare) agricultura și dezvoltarea rurală pot reprezenta două direcții strategice de dezvoltare. Din punct de vedere formal, ambele domenii sunt considerate strategice la nivel regional (Planul de Dezvoltare a Regiunii cuprinde 518 propuneri de proiecte în valoare de 614 mil. euro pentru dezvoltarea zonelor rurale, a agriculturii și silviculturii). Orientarea spre agricultură poate fi cuplată cu introducerea unor tehnologii moderne în exploatarea agricole (CDI), altă prioritate regăsită la nivel regional.

Determinarea factorilor strategici cheie

Această etapă este extrem de complexă și presupune o analiză transversală a documentelor de politici publice sectoriale, a analizelor de mediu, a analizelor de capacitate internă a comunității, a contextului strategic existent, având ca obiectiv final identificarea acelor factori care sunt în măsură să influențeze într-o mod determinat și substanțial (atât pozitiv cât și negativ) comunitatea.

FSC

Cultură și identitate locală

Cooperare și dezvoltare comunitară

Educație și integrare tehnologică în zone cu
avantaj competitiv
(agricultură, turism, cultură)

Viziune

Imaginea de viitor a comunității pentru orizontul de timp definit – 2020. Viziunea presupune definirea ”viitorului dezirabil” al județului Covasna și exprimă modul în care comunitatea se raportează la proprii cetățeni (ce le oferă în mod esențial acestora?), principalele valori ale comunității, precum și acele elemente distinctive care diferențiază comunitatea de alte comunități similare. Stabilirea unei viziuni coerente se realizează prin dezbateri publice cu actori cheie ai comunității, se raportează atât la viziunea pentru perioada anterioară cât și la schimbările majore apărute în mediu și vizează construcția unei identități a județului pe termen mediu și lung.

”

Județul Covasna va reprezenta un model de dezvoltare și cooperare comunitară, ce integrează dezvoltarea rurală și urbană într-o structură coerentă, cu o cultură și identitate locală bogate și bine definite, cu o economie diversă, capabilă să utilizeze structural zonele de avantaj competitiv specifice (agricultură, cultură, turism, IT etc.)

Direcții strategice de dezvoltare

Direcțiile strategice de dezvoltare reprezintă principalii vectori de evoluție a comunității pe termen mediu și lung. Ei sunt sintetizați prin corelarea analizei problemelor strategice, surselor de avantaj competitiv și viziunii de dezvoltare. Aceste direcții de dezvoltare subsumează planuri tactice și operaționale.

- Județul trebuie să investească puternic în educația preuniversitară în termeni de reducere a abandonului școlar, de specializare în domenii solicitate de economia locală și de dezvoltare a infrastructurii educaționale. Vor trebui explorate și forme de educație non-formală sau în afara unor programe educaționale pe termen lung care să permită populației care dorește să își dezvolte afaceri în domenii precum agroturismul să dobândească cunoștințele necesare.
- Județul trebuie să atragă și să dezvolte specializări de educație superioară de calitate (bine definite, corelate cu prioritățile strategice), capabile să susțină sursele de avantaj competitiv. Acest lucru presupune cooperarea cu universități de prestigiu interesate să delocalizeze specializări la nivel local. Sectoare precum IT-ul sau clusterelor puternic specializate și bazate pe cercetare nu pot să existe și să se dezvolte în lipsa unei resurse umane locale instruite.
- Comunitățile urbane din județ trebuie să își asume structurat rolul de micro-centre pentru comunitățile rurale din zona de influență, cu accent pe dezvoltarea serviciilor publice și private necesare și pe funcția de centre comerciale și culturale. Acest model în care centrele urbane devin zone suport pentru arealul rural și se dezvoltă prin serviciile oferite mediului rural este relativ unic și datorat specificului județului.
- Județul trebuie să investească semnificativ în ceea ce privește dezvoltarea profilului cultural și al industriilor creative, o zonă cu avantaj competitiv semnificativ.
- Județul trebuie să reia inițiativa de cartare a patrimoniului cultural la nivelul tuturor comunităților rurale pentru a realiza o hartă a potențialului cultural ce poate fi utilizat ulterior. Micile comunități rurale dețin un potențial cultural rar întâlnit, care poate fi exploatat național și internațional. Consiliul Județean poate juca un rol cheie

finanțând astfel de inițiative și oferind suport pentru ca anumite proiecte locale să se permanentizeze și să fie integrate într-un repertoriu județean.

- Județul trebuie să investească în realizarea unei strategii de marketing teritorial și a unui brand specific.
- Județul trebuie să își asume în mod structural rolul de coordonare la nivelul dezvoltării comunitare. Specificul administrativ al județului face ca rolul Consiliului Județean în stimularea unei coerențe funcționale a dezvoltării urbane și rurale să fie esențial.
- Județul trebuie să stimuleze zonele din agricultură unde deține avantaj în termeni de competitivitate.
- Datorită dimensiunii însemnate și situației precare a mediului rural, Consiliul Județean trebuie să faciliteze îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale prin sprijinirea dezvoltării infrastructurii și creșterea competitivității sectorului agricol și silvic.
- Cadrul natural deosebit al județului trebuie protejat și valorificat sustenabil. Habitatele naturale și ariile naturale protejate trebuie conservate și extinse. Condiția de bază care trebuie îndeplinită pentru conservarea și valorificarea sustenabilă a acestui patrimoniu este formarea de specialiști în domeniu și dezvoltarea Serviciului Public Județean de Protecție a Naturii. Identificarea și utilizarea surselor alternative de finanțare pentru implementarea acestor operațiuni și pentru creșterea gradului de conștientizare și informare a populației cu privire la importanța protecției naturii este imperativ necesară.
- Grupurile de Acțiune Locală (GAL-urile) vor juca un rol tot mai important în stabilirea priorităților și în distribuirea unei părți a resurselor financiare destinate mediului rural. În acest context, Consiliul Județean trebuie să sprijine GAL-urile în elaborarea și implementarea proiectelor ce vizează dezvoltarea comunităților rurale și creșterea competitivității producătorilor locali.
- Județul trebuie să valorifice potențialul forestier printr-o mai bună utilizare a modului în care resursele sunt valorificate la nivel de export (grad de prelucrare) și în ceea ce privește stimularea exportului de mobilă.

- Turismul reprezintă o prioritate evidentă pentru județul Covasna. Potențialul este dat și de faptul că acest domeniu este o zonă cu productivitate peste media națională. Județul poate stimula comunitățile locale în dezvoltarea unui profil bine definit de turism (cultural, balnear, agroturism) și poate coordona dezvoltarea unei hărți integrate a capacităților de turism la nivel local. Turismul integrat are o bază solidă în această zonă cu identitate comunitară specifică. Aproximarea de o zonă cu atracție turistică majoră (Brașov) trebuie valorificată în ceea ce privește atragerea fluxurilor de turiști. Toate aceste inițiative ar duce la scăderea gradului de dependență pe care îl are turismul balnear în această regiune față de guvernul central (biletele subvenționate pentru pensionari și persoane cu diverse afecțiuni cardiace).
- În domeniul turismului există capacități majore, neutilizate, ce pot fi fructificate. Un exemplu este dezvoltarea unei “zone turistice a urșilor” axată pe turismul de familie (dincolo de cel tradițional, de vânătoare).
- Dezvoltarea coerentă a turismului presupune inițiative și resurse dedicate resursei umane care activează în această zonă- inclusiv în ceea ce privește dezvoltarea inițiativelor agroturistice la nivelul comunităților rurale mici.
- Capitalul investițional străin este prezent în mod semnificativ în județ. El are capacitate de dezvoltare semnificativă dacă județul răspunde la principalele probleme cu care se confruntă acesta (educația și infrastructura).
- Comunitățile urbane din județ au capacități semnificative de dezvoltare, pe paliere diferite. Este de dorit ca județul să ofere susținere în ceea ce privește cooperarea acestora în ideea unei funcționalități diferite la nivel de județ (organisme de coordonare specifice, programe comune, facilitarea comunicării permanente).
- Eforturile trebuie să se concentreze spre creșterea ponderii sectoarelor aflate în dezvoltare (agricultură, silvicultură, turism, cultură) în economia locală din moment ce ele se dovedesc competitive. Aici pot fi identificate domeniile cu potențial de clusterizare ridicat. La momentul de față există inițiative concrete de funcționalizare a clusterelor, ceea ce reprezintă una din provocările perioadei următoare.
- Valorificarea capacității deosebite existente la nivelul județului în ceea ce privește potențialul de clusterizare (know-how și experiența existentă) trebuie continuată.

Este foarte importantă conectarea diferitelor clustere existente (IT, turism, mobilă, agricultura, green energy) într-un mecanism capabil să fructifice avantajul competitiv pentru județ.

- Provocare strategică majoră pentru județul Covasna este reprezentată de capacitatea de integrare a IT-ului, cercetării și transferului tehnologic în dezvoltarea zonelor cu avantaj competitiv (agricultură, turism balnear, cultură, IT). Un exemplu este reprezentat de posibilitatea de transformare a spitalului de cardiologie din Covasna în centru internațional de cercetare în domeniu.
- Fostele zone miniere pot fi regândite, reconvertite și refuncționalizate. Există modele internaționale de bune practici care pot fi replicate și posibilele surse de finanțare europene destinate acestui tip de comunități ar trebui identificate și dezvoltate aplicații.
- Sectorul informații și comunicații este unul din puținele sectoare care a crescut în perioada de criză și poate reprezenta o potențială sursă de avantaj competitiv. Dezvoltarea dimensiunilor sectorului și creșterea potențialului educațional local pot aduce avantaj competitiv.
- În domeniul dezvoltării durabile și a schimbărilor climatice județul trebuie să își dezvolte strategii sectoriale care să pornească de la date empirice privind situația prezentă (analiza celor 103 indicatori IDDR) și să identifice impactului problemelor climatice (secetă, inundații) asupra altor sectoare conexe (agricultură, dezvoltare urbană).
- Industria prelucrătoare aduce o stabilitate necesară județului. Ea trebuie menținută și susținută. Pe de altă parte, este esențial ca județul să dezvolte soluții complementare și alternative la acest tip de activitate economică. Comunitatea trebuie să-și cultive tradițiile și avantajele în sectoarele încă puțin dezvoltate, dar competitive, pentru a crea un lanț economic în care să fie cuprinse mai multe domenii și implicit mai multă forță de muncă, asumându-și faptul că acesta este un proces de lungă durată.
- Județul trebuie să valorifice factorii favorabili interni (capacitate administrativă crescută la nivel de Consiliu Județean) și externi (noul ciclu de programare al UE,

zonele de interes strategic la nivel de regiune Centru relevante pentru comunitate - creșterea atractivității turistice, dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea activităților culturale și recreative, dezvoltare urbană durabilă) pentru a exploata la maximum accesul la surse de finanțare extrabugetare în viitor.

- Județul trebuie să construiască o capacitate proprie sau în colaborare cu societatea civilă de susținere a comunităților mai puțin pregătite în ceea ce privește accesul la fonduri europene (în principal în pregătirea resursei umane și dezvoltarea capacității de management de proiect). Mecanisme testate cu succes de tipul agentului de dezvoltare locală sau al facilitatorului comunitar pot fi funcționale și necesare în viitorul apropiat.
- Județul trebuie să prioritizeze atragerea și menținerea talentelor prin susținerea CDI, a tinerilor antreprenori și a parteneriatelor strategice cu universitățile.
- Județul trebuie să își îmbunătățească mecanismele de cooperare dintre autoritățile publice, mediul de afaceri și societatea civilă, pentru a încuraja dezvoltarea capitalului social, a transferului de oportunități și idei dintre acestea. Județul deține capacități latente care pot fi activate prin setarea acestora în rețele.

 În domeniile în care au fost identificați factori strategici cheie, ca și în zonele în care județul prezintă avantaj competitiv, vor trebui realizate strategii sectoriale, care să ajute la valorificarea acestor avantaje.

Planul de monitorizare a planului strategic de dezvoltare a județului Covasna 2015 – 2020

Instrument de monitorizare

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
Obiectiv 1. Îmbunătățirea accesibilității județului și a infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, de sănătate și sociale	Prioritatea 1.1. Îmbunătățirea accesibilității județului și a mobilității locuitorilor și mărfurilor prin dezvoltarea și modernizarea rețelei de infrastructură rutieră din județ	1.1.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea rețelei de drumuri interjudețene în vederea asigurării accesului la rețeaua de transport TEN-T, respectiv a asigurării conectivității interjudețene.	Lungimea rețelei de drumuri interjudețene reabilite, modernizate, construite			
		1.1.2. Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene în vederea îmbunătățirii conexiunii rutiere între localitățile din județ.	Lungimea rețelei de drumuri județene reabilite, modernizate			
		1.1.3 Reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor ce deservește obiective turistice.	Lungimea rețelei de drumuri ce deservește obiectivele turistice (posibil drumuri comunale) reabilite, modernizate			
	Prioritatea 1.2. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare	1.2.1 Introducerea, extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelelor de apă și canalizare în județ, în special în comunitățile rurale.	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. de gospodării racordate la rețeaua de apă: rural și urban • % gospodării racordate la rețeaua de apă - rural și urban • Nr. de gospodării racordate la rețeaua de 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
			<ul style="list-style-type: none"> canalizare - rural și urban • % gospodării racordate la rețeaua de canalizare - rural și urban • Nr. de stații de epurare construite • Numărul de gospodării deservite de stațiile de epurare; • Nr. km rețea de alimentare cu apă a localitățile rurale • Nr. km rețea de canalizare în mediul rural 			
		1.2.2. Modernizarea și eficientizarea instalațiilor de producere și distribuție a energiei termice.	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. centralelor de producere și distribuire a energiei termice modernizate și eficientizate • Lungimea rețelei de distribuție a energiei termice modernizată și eficientizată 			
		1.2.3 Sprijinirea introducerii și utilizării surselor alternative de producere a energiei electrice și termice, respectiv de eficientizare a utilizării energiei în clădirile publice.	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. de campanii de conștientizare și informare privind utilizarea resurselor energetice regenerabile • Nr. de proiecte privind resursele regenerabile câștigate • Nr. de proiecte câștigate ce au ca scop creșterea sau îmbunătățirea producției, respectiv a capacității de transport a energiei regenerabile • MW de energie produsă prin surse de energie regenerabilă • Nr. de unități care utilizează surse de 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
			energie regenerabilă <ul style="list-style-type: none"> • Nr. de unități reabilitate termic • Nr. de unități de producere a energiei eoliene • Nr. de unități de producere a energiei solare • Nr. de panouri solare • Nr. de unități de producere a biomasei • Nr. de operatori economici care utilizează resursele regenerabile • Ponderea deșeurilor recuperate/reciclate în totalul deșeurilor 			
		1.2.4. Actualizarea PUG-urilor de către unitățile administrativ teritoriale ale județului.	% UAT-uri din județ cu PUG-uri actualizate			
		1.2.5. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de curent electric în județ	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. km rețea electrică modernizați • Nr. km rețea electrică extinsă/nou introdusă 			
		1.2.6. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de gaze naturale în județ	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. km rețea de gaz modernizată • Nr. km rețea de gaz extinsă/nou introdusă 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
	Prioritatea 1.3. Îmbunătățirea infrastructurii educaționale, culturale și sportive.	1.3.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, școli de arte și meserii, liceal și universitar din județ.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. unităților de învățământ (preșcolar, primar, gimnazial, școli de arte și meserii, liceal) din mediul urban și rural din județ reabilite, modernizate Nr. ateliere tehnologice utilizate/modernizate Nr. unități de învățământ (preșcolar, primar, gimnazial, școli de arte și meserii, liceal) din mediul urban și rural din județ construite Nr. de centre after-school construite, pe medii de rezidență 			
		1.3.2. Reabilitarea infrastructurii culturale.	Nr. unități culturale (cămine culturale, muzee, teatre etc.) reabilite			
		1.3.3. Îmbunătățirea/ reabilitarea/ modernizarea infrastructurii bazelor sportive și de agrement.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. unități și spații destinate activităților sportive și de agrement reabilite, modernizate; Nr. unități și spații destinate activităților sportive și de agrement reabilite, modernizate; 			
		1.3.4. Sprijinirea/facilitarea îmbunătățirii și extinderii infrastructurii educaționale a extensiilor universitare din județ.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. unităților de învățământ universitar din județ reabilite, modernizate Nr. unități de învățământ universitar din județ construite Numărul unităților de cercetare 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
			modernizate/utilate			
	Prioritatea 1.4. Îmbunătățirea infrastructurii unităților medicale și a celor de protecție socială.	1.4.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților medicale și de protecție socială.	<ul style="list-style-type: none"> • Număr de instituții de sănătate reabilite, amenajate, dotate, extinse sau modernizate • Număr de centre sociale nou create, reabilite, amenajate, extinse sau modernizate • Număr de locuințe sociale date în folosință 			
	Prioritatea 1.5. Îmbunătățirea accesului la TIC, a calității și utilizării acestor rețele de către populație, agenți economici și instituții.	1.2.1. Extinderea infrastructurii broad-band în județ	Nr. km de rețea broad-band din județ			
		1.2.2. Susținerea utilizării TIC de către populația și agenții economici (e-economie, e-comerț electronic)	<ul style="list-style-type: none"> • Ponderea populației cu acces la internet. • Numărul total de conexiuni la internet în bandă largă; • Valoarea tranzacțiilor derulate prin intermediul comerțului electronic • % facturilor plătite online • % impozitelor și taxelor plătite online • % UAT-urilor în care este posibilă descărcarea și completarea on-line a formularelor, cererilor etc. • Numărul seturilor de date deschise oferite către populație și agenții economici 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
		1.2.3. Sprijinirea furnizării de servicii publice online prin implementarea soluțiilor de tip e-governare, e-educație, e-sănătate	<ul style="list-style-type: none"> Nr. unităților de învățământ care oferă servicii on-line Nr. unităților medicale care oferă servicii on-line. Numărul școlilor care oferă platforme de e-learning 			
Obiectiv 2. Dezvoltarea economiei județului și creșterea competitivității acesteia	Prioritatea 2.1 Creșterea investițiilor în domeniile/sectoarele ce valorifică sursele de avantaj competitiv ale județului: agricultură, turism (agroturism, turism cultural, turism balnear), cultură și industrii creative, IT, industrie prelucrătoare,	2.1.1. Sprijinirea creării și dezvoltării infrastructurii de afaceri: parcuri industriale, parcuri tehnologice, incubatoare de afaceri.	<ul style="list-style-type: none"> Număr și suprafață totală de parcuri industriale create Număr și suprafață totală incubatoare de afaceri create Număr de locuri de muncă nou create în aceste unități 			
		2.1.2. Sprijinirea introducerii utilităților în zone destinate infrastructurii de afaceri/investițiilor.	<ul style="list-style-type: none"> Suprafață (kmp) zone în care au fost introduse utilitățile destinate infrastructurii de afaceri Număr de locuri de muncă nou create ca urmare a viabilizării acestor zone 			
		2.1.3. Sprijinirea activităților de cercetare și dezvoltare cu potențial de valorificare în economie (transfer tehnologic, de cunoștințe, inovare).	<ul style="list-style-type: none"> Nr. brevete de invenție; Nr. parteneriate încheiate între mediul universitar și agenții economici/clustere 			
		2.1.4. Sprijinirea punerii în valoare a resurselor naturale (ape minerale, gaze mofetice, ape balneare etc.) din județul Covasna.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. unități de valorificare a resurselor naturale (ape minerale, gaze mofetice, ape balneare etc.) 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
	fond forestier , ape minerale, gaze mofetice etc.					
	Prioritatea 2.2 Creșterea competitivității IMM-urilor din sectoarele/domeniile sursă de avantaj competitiv.	2.2.1. Sprijinirea clusterelor existente, respectiv sprijinirea dezvoltării de noi cluster	Dimensiunea clusterelor: cifră de afaceri, profit, nr. de locuri de muncă Nr. cluster existente Nr. cluster nou înființate			
		2.2.2. Sprijinirea investițiilor productive	<ul style="list-style-type: none"> Nr. unităților productive nou create Nr. de locuri de muncă în unitățile productive nou create 			
		2.2.3. Facilitatea accesului IMM-urilor la finanțare	Valoarea fondurilor nerambursabile accesate de către IMM-urile din județ			
		2.2.4. Stimularea și sprijinirea inițiativelor antreprenoriale.	Nr. de firme nou create pe medii: rural și urban			
		2.2.5. Cartarea obiectivelor turistice ale județului	Hartă care include toate obiectivele și traseele turistice ale județului disponibilă și în format electronic			
		2.2.6. Finanțarea tinerilor antreprenori	<ul style="list-style-type: none"> Număr proiecte finanțate Valoarea proiectelor finanțate Cifra de afaceri a proiectelor finanțate 			
	Prioritatea 2.3. Dezvoltarea capitalului uman	2.3.1. Sprijinirea învățământului primar și gimnazial și prevenirea abandonului școlar	<ul style="list-style-type: none"> Rata abandonului școlar din învățământul primar și gimnazial % elevilor care continuă învățământul liceal % elevilor care continuă învățământul în 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
			școlile de arte și meserii			
		2.3.2 Facilitarea accesului copiilor și cadrelor didactice la grădinițe și școli în zonele greu accesibile sau cu transport public deficitar.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. elevilor sprijiniți din zonele greu accesibile sau cu transport public deficitar Nr. cadrelor didactice sprijinite să ajungă la școlile de greu accesibile sau cu transport public deficitar 			
		2.3.3. Sprijinirea școlilor de arte și meserii existente, precum și sprijinirea înființării altora.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. școlilor de arte și meserii Nr. elevilor înscriși în școlile de arte și meserii Nr. specializărilor nou înființate în școlile de arte și meserii existente Număr parteneriate între unitățile de învățământ și agenții economici. 			
		2.3.4. Sprijinirea învățământului general și liceal.	<ul style="list-style-type: none"> % elevilor care au promovat examenul de bacalaureat % elevilor care au promovat testele naționale Media rezultatelor la testele naționale și bacalaureat, raportat la nivelul național Nr. școlilor cu promovabilitate de sub 20% 			
		2.3.5. Susținerea elevilor cu potențial intelectual crescut, precum și a elevilor ce provin din familii defavorizate.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. și valoarea totală a bursei acordate elevilor cu rezultate deosebite Nr. și valoarea totală a bursei acordate elevilor ce provin din familii defavorizate 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
		2.3.6. Sprijinirea extensiilor universitare existente în județ și atragerea altor universități, respectiv specializări.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. studenților înmatriculați la extensiile universitare din județ % absolvenților extensiilor universitare care au rămas și s-au angajat în județ Nr. extensiilor universitare nou înființate în județ Numărul absolvenților de liceu care-și continuă studiile în afara județului Numărul absolvenților de facultate care se stabilesc în județ. 			
		2.3.7. Încurajarea parteneriatului între universități și partenerii sociali în educație (agenți economici, instituții publice, ONG-uri).	Nr. parteneriatelor existente între universități și partenerii sociali din județ			
		2.3.8. Încurajarea inițiativelor ce vizează învățarea pe tot parcursul vieții.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. programelor de învățământ pe tot parcursul vieții Nr. absolvenților programelor de învățământ pe tot parcursul vieții 			
		2.3.9 Sprijinirea cercetării în domeniul balnear.	Nr. unități de cercetare-dezvoltare în domeniul balnear înființate;			
	Prioritatea 2.4 Îmbunătățirea calității serviciilor medicale și facilitarea	2.4.1. Sprijinirea echipării unităților medicale cu aparatură modernă.	• Nr. și valoarea echipamentelor medicale cu care au fost echipate unitățile medicale din județ.			
		2.4.2. Încurajarea acțiunilor ce vizează prevenția îmbolnăvirii.	• Nr. programelor și campaniilor de prevenție a îmbolnăvirilor la nivel județean;			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
	accesului la servicii medicale de calitate		<ul style="list-style-type: none"> • Număr cabinete medici de familie în mediul rural • Număr farmacii în mediul rural 			
		2.4.3. Creșterea egalității de șanse privind accesul la servicii în domeniul sănătății, inclusiv prin programul Healty Equity 2020.	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. persoanelor beneficiare de servicii în domeniul sănătății prin programul Healty Equity 2020; 			
	Prioritatea 2.5 Îmbunătățirea serviciilor de protecție socială.	2.5.1. Sprijinirea integrării tinerilor din sistemul de instituții de plasament familial la ieșirea din sistem.	% tineri din sistemul de plasament care au fost angajați			
		2.5.2. Susținerea programelor de incluziune socială.	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. persoanelor care au beneficiat de programe de incluziune socială • Număr persoane care beneficiază de ajutor social • Număr persoane care beneficiază de cel puțin 2 forme de ajutor social 			
		2.5.3. Sprijinirea unităților și inițiativelor ce vizează întrajutorarea persoanelor aflate în situații de risc.	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. persoanelor aflate în situații de risc sprijinite 			
	Obiectiv 3. Dezvoltarea sustenabilă a spațiului rural	Prioritatea 3.1. Creșterea competitivității producătorilor agricoli	3.1.1. Facilitarea accesului la finanțare.	<ul style="list-style-type: none"> • Valoarea fondurilor accesate de către producătorii agricoli • Nr. proiectelor depuse spre finanțare • % proiecte câștigătoare din cele depuse 		
3.1.2. Sprijinirea GAL-urilor în elaborarea și implementarea proiectelor ce vizează dezvoltarea comunităților rurale și creșterea competitivității producătorilor locali.			<ul style="list-style-type: none"> • Nr. membrilor GAL-urilor • Valoarea fondurilor atrase de GAL-uri • Nr. proiectelor producătorilor agricoli finanțate prin GAL-uri 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
			<ul style="list-style-type: none"> Nr. total al proiectelor finanțate de GAL-uri 			
		3.1.3. Susținerea programelor ce vizează formarea profesională și reconversia populației din mediul rural	<ul style="list-style-type: none"> Nr. programelor de formare profesională derulate în mediu rural Nr. persoanelor din mediu rural care au beneficiat de programe de formare profesională Nr. persoanelor din mediul rural care și-au găsit un loc de muncă după absolvirea programelor de formare profesională 			
		3.1.4. Menținerea, refacerea și construcția de diguri în zonele cu risc de inundații.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. diguri refăcute/reconsolidate Nr. diguri construite Suprafața terenurilor protejate ca urmare a construcției digurilor noi 			
		3.1.5. Sprijinirea agriculturii ecologice.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. fermelor ce produc produse ecologice % produse ecologice din producția agricolă totală 			
		3.1.6. Încurajarea asocierii producătorilor și sprijinirea asociațiilor de producători.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. asociațiilor de producători % producătorilor reuniți în asociații 			
		3.1.7. Sprijinirea conservării, dezvoltării și promovării culturilor tradiționale și a raselor animale cu tradiție: cartof, sfeclă de zahăr, bubaline etc.	<ul style="list-style-type: none"> Producția totală și medie/ha la culturile tradiționale; Nr. de bubaline % producției de lapte din producția totală de lapte la nivel județean 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
		3.1.8. Sprijinirea promovării produselor agricole.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. târguri/evenimente organizate în județ în vederea promovării produselor agricole locale Nr. participărilor la târguri din țară în vederea promovării produselor agricole Nr. participărilor la târguri din străinătate în vederea promovării produselor agricole 			
		3.1.9. Informarea și consilierea continuă a agricultorilor cu privire la oportunitățile de dezvoltare și de investiții.	Nr. campaniilor de informare derulate în județ			
		3.1.10. Sprijinirea omologării și promovării produselor agroalimentare cu specific local.	Nr. produselor agroalimentare cu specific local omologate			
		3.1.11. Adoptarea unui set de măsuri în vederea combaterii secetei și efectelor acesteia.	% suprafețelor afectate anual de secetă			
	Prioritatea 3.2. Valorificarea eficientă a resurselor naturale.	3.2.1. Descurajarea și sancționarea defrișărilor, furtului de lemn etc.	<ul style="list-style-type: none"> Suprafața (ha) defrișată anual Nr. și valoarea amenzilor date pentru defrișări și pentru furtul de lemne 			
		3.2.2. Descurajarea exportului în afara județului a lemnului neprelucrat (bușteni, cherestea etc.).	<ul style="list-style-type: none"> Valoarea (în lei) a masei lemnoase brute exportate în alte județe și în străinătate 			
		3.2.3. Sprijinirea unităților/agenților economici care prelucrează lemnul și dezvoltarea capacităților locale de export.	<ul style="list-style-type: none"> Cifra de afaceri și nr. de angajați în industria prelucrării lemnului Valoarea (în lei) a produselor (prelucrate) din lemn exportate 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
		3.2.4. Sprijinirea inițiativelor, acțiunilor și proiectelor ce vizează valorificarea potențialului cinegetic și piscicol.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. și suprafața zonelor destinate/amenajate exploataării potențialului cinegetic Nr. exemplarelor de animale, pe rase și specii, vâdate anual Nr. și valoarea proiectelor (implementate) și inițiativelor de valorificare a potențialului cinegetic și piscicol 			
		3.2.5. Sprijinirea colectării și prelucrării fructelor de pădure și a ciupercilor.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. unităților de colectare și prelucrare a fructelor de pădure Nr. unităților de colectare și prelucrare a ciupercilor Cantitatea de ciuperci prelucrată anual Cantitatea de fructe de pădure prelucrată anual 			
	Prioritatea 3.3 Diversificarea activităților non-agricole	3.3.1. Încurajarea activităților non-agricole în mediul rural.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. unităților economice non-agricole din mediul rural Cifra de afaceri anuală a unităților economice non-agricole din mediul rural % populației din mediul rural angajată în unități economice non-agricole 			
		3.3.2. Facilitarea accesului la finanțare, inclusiv a accesului la informațiile cu privire la sursele de finanțare.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. proiectelor de finanțare a activităților non-agricole din mediul rural câștigătoare Valoarea totală a proiectelor de finanțare a activităților non-agricole din mediul rural implementate 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
		3.3.3. Sprijinirea programelor de formare și reconversie profesională în activități non-agricole a populației din mediul rural.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. programelor de formare și reconversie profesională în alte activități decât agricultura derulate în mediu rural Nr. persoanelor din mediu rural care au beneficiat de programe de formare și reconversie profesională în alte activități decât agricultura Nr. persoanelor din mediul rural care și-au găsit un loc de muncă după absolvirea programelor de formare profesională în alte activități decât agricultura 			
Obiectiv 4. Dezvoltarea durabilă a turismului	Prioritatea 4.1. Dezvoltarea turismului balnear.	4.1.1. Sprijinirea reabilitării, modernizării și extinderii infrastructurii specifice unităților balneare.	Nr unităților balneare reabilite, modernizate și extinse			
		4.1.2. Sprijinirea cercetării și dezvoltării în domeniul balnear.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. unităților de cercetare în domeniul balnear Valoarea finanțărilor din domeniul cercetării și dezvoltării în domeniul balnear 			
		4.1.3. Sprijinirea unităților turistice balneare în reducerea gradului de dependență de subvențiile (oferirea biletelor de tratament) de la bugetul de stat.	% turiștilor unităților balneare care nu au beneficiat de bilete de tratament și alte subvenții de la bugetul de stat			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
	Prioritatea 4.2. Dezvoltarea turismului cultural.	4.2.1. Promovarea și valorificarea economică a potențialului turistic cu specific local.	Nr. campanii de promovare a potențialului turistic			
		4.2.2. Sprijinirea reabilitării și extinderii infrastructurii culturale: muzee, săli de expoziție, așezăminte culturale, cinematografe, monumente istorice și case memoriale etc.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. muzee, săli de expoziție, așezăminte culturale, cinematografe, monumente istorice și case memoriale etc. reabilitate Nr. muzee, săli de expoziție, așezăminte culturale, cinematografe, monumente istorice și case memoriale etc. înființate 			
		4.2.3. Sprijinirea și promovarea evenimentelor culturale specifice/tradiționale.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. evenimente culturale specifice/tradiționale organizate anual Nr. participanți la evenimentele culturale specifice/tradiționale organizate anual 			
		4.2.4. Sprijinirea recondiționării, amenajării, refacerii etc. obiectivelor turistice culturale.	Nr. obiectivelor turistice culturale recondiționate/refăcute			
		4.2.5. Facilitarea renovării și modernizării structurilor de primire turistică.	Nr. unităților de primire turistică pe categorii/clase (stele/margarete)			
		4.2.6. Sprijinirea promovării turismului/obiectivelor turistice de toate tipurile (balnear, cultural, agroturism, cinegetic etc.) și a evenimentelor din județ la nivel național și internațional.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. campanii naționale de promovare a obiectivelor turistice din județ Nr. campanii de promovare a obiectivelor turistice din județ în afara țării 			
		4.2.7. Sprijinirea centrelor de informare turistică.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. centrelor de informare turistică 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
		4.2.8. Încurajarea și sprijinirea valorificării specificului tradițional local/unicității culturii secuiești.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. evenimentelor ce au drept scop valorificării specificului tradițional local/unicității culturii secuiești 			
	Prioritatea 4.3. Dezvoltarea agroturismului și a turismului montan	4.3.1 Sprijinirea recondiționării, amenajării, refacerii etc. obiectivelor turistice situate în spațiul rural .	<ul style="list-style-type: none"> Nr. obiectivelor turistice din spațiul rural recondiționate și incluse în circuitul turistic 			
		4.3.2. Sprijinirea programelor de formare în domeniul turismului și în domenii conexe.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de programe programelor de formare în domeniul turismului și în domenii conexe Nr. persoanelor care au absolvit programe de formare în domeniul turismului și în domenii conexe 			
		4.3.3. Facilitarea punerii în valoare a potențialului turistic nefolosit în prezent: zone/păduri (zone sălbatice), conacele, etc.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. zone/păduri (zone sălbatice) etc. incluse în circuitul turistic Suprafața zonelor/pădurilor (zone sălbatice) etc. incluse în circuitul turistic Nr. conacelor renovate și puse în valoare-incluse în circuitul turistic 			
		4.3.4. Facilitarea promovării obiectivelor și traseelor turistice.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. campanii de promovare a obiectivelor și traseelor turistice 			
		4.3.5. Cartarea obiectivelor turistice (de toate tipurile: balnear, agroturism, cinegetic, cultural/istoric, religios etc.) de la nivel județean.	<ul style="list-style-type: none"> Harta obiectivelor și traseelor turistice din județ disponibilă și în format electronic 			
		4.3.6. Sprijinirea creării și dezvoltării parcurilor turistice și a zonelor de agrement.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. parcuri turistice și zone de agrement create 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
			<ul style="list-style-type: none"> Suprafață parcuri turistice și zone de agrement create 			
		4.3.7. Sprijinirea includerii în circuitul turistic a unităților de cazare și a obiectivelor turistice.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. unităților de cazare înscrise în circuitul turistic 			
		4.3.8. Facilitarea modernizării și extinderii gamei de servicii a unităților de primire turistică.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. unități de primire turistică modernizate și care au în oferta turistică și alte servicii cu excepția celor de cazare și masă 			
Obiectiv 5. Dezvoltarea teritorială coerentă și creșterea capacității administrative	Prioritatea 5.1. Creșterea coeziunii interne a orașelor județului și consolidarea rolului și influenței de centre urbane pentru comunitățile rurale din sfera de influență	5.1.1. Realizarea/ actualizarea documentației urbanistice.	<ul style="list-style-type: none"> % UAT-urilor din județ care au PUG-urile actualizate 			
		5.1.2. Sprijinirea reabilitării infrastructurii de toate tipurile.	<ul style="list-style-type: none"> % cheltuielilor (din contul de execuție bugetară al bugetului județean) efectuate cu reabilitarea infrastructurii 			
		5.1.3. Sprijinirea asociațiilor microregionale.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. asociații microregionale 			
		5.1.4. Sprijinirea transportului în comun.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. firmelor ce asigură transport în comun Nr. persoanelor ce folosesc mijloacele de transport în comun 			
	Prioritatea 5.2. Creșterea capacității administrative.	5.1.5. Sprijinirea cooperării și colaborării dintre autoritățile publice la nivel județean și local.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. de acorduri de parteneriat Nr. de proiecte derulate în parteneriat între autoritățile publice la nivel județean și local 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
		5.1.6. Încurajarea furnizării și utilizării e-governării.	<ul style="list-style-type: none"> % UAT-urilor în care este posibilă descărcarea și completarea on-line a formularelor, cererilor etc. % unităților desconcentrate în care este posibilă descărcarea și completarea on-line a formularelor, cererilor etc. 			
		5.2.3. Sprijinirea autorităților administrației publice locale în scrierea și implementarea de proiecte cu finanțare parțial sau integral nerambursabilă.	<ul style="list-style-type: none"> Valoarea proiectelor cu finanțare parțial sau integral nerambursabilă câștigate și implementate de către instituțiile APL din județ 			
		5.2.4. Sprijinirea autorităților administrației publice locale în demersurile de organizare și planificare a dezvoltării acestora.	<ul style="list-style-type: none"> % UAT-urilor care au planuri strategice de dezvoltare locală actualizate 			
		5.2.5. Sprijinirea îmbunătățirii competențelor personalului din administrație	<ul style="list-style-type: none"> % funcționarilor care au urmat cursuri de perfecționare/dezvoltare 			
Obiectiv 6. Protejarea și conservarea mediului natural	Prioritatea 6.1 Îmbunătățirea calității aerului (reducerea gazelor cu efect de seră), apei și solului.	6.1.1 Sprijinirea utilizării mijloacelor de transport mai puțin poluante/nepoluante.	<ul style="list-style-type: none"> Nr. mijloacelor de transport cu grad redus de poluare (hibride, electrice etc.) înmatriculate în județ Nr. de mijloace de transport ce utilizează surse alternative de energie înmatriculate în județ 			
		6.1.2. Sprijinirea plantării de perdele forestiere pe marginea drumurilor cu trafic intens.	<ul style="list-style-type: none"> Km de perdele de protecție plantate 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
		6.1.3. Sprijinirea împăduririi terenurilor degradate, a celor nefolosite, defrișate etc.	<ul style="list-style-type: none"> • Suprafețe (ha) de terenuri degradate, nefolosite, defrișate împădurite 			
		6.1.4. Încurajarea reducerii poluării industriale.	<ul style="list-style-type: none"> • Valorile poluării aerului, ape și solului 			
		6.1.5. Facilitarea localizării/relocării platformelor industriale în afara orașelor din județ.	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. platforme/hale industriale relocate 			
		6.1.6. Sprijinirea introducerii rețelelor de apă și canalizare și desființării foselor septice.	<ul style="list-style-type: none"> • Lungimea (km) rețelei publice de alimentare cu apă potabilă reabilitată, modernizată • Lungimea (km) rețelei publice de alimentare cu apă potabilă nou construită • Lungimea rețelei publice de canalizare reabilitată, modernizată • Lungimea rețelei publice de canalizare nou construită • Nr. de gospodării racordate la rețeaua de apă • % gospodării racordate la rețeaua de apă • Nr. de gospodării racordate la rețeaua de canalizare • % gospodării racordate la rețeaua de canalizare • Nr. de stații de epurare construite • Nr. km rețea de alimentare cu apă a localitățile rurale 			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
			<ul style="list-style-type: none"> Nr. km rețea de canalizare în mediul rural Nr. fose septice desființate 			
		6.1.7. Descurajarea și sancționarea poluării cu nitriți și nitrați a solului.	Valoarea (lei) amenzilor date pentru poluarea cu nitriți și nitrați			
		6.1.8. Sprijinirea inițiativelor, programelor și acțiunilor ce vizează utilizarea surselor alternative de energie/energie regenerabilă : eoliană, solară, biomasă, termală, etc.	<ul style="list-style-type: none"> Gospodării/locuințe cu o clasificare mai bună a consumului de energie Scăderea consumului primar de energie al clădirilor publice – kWh/an Scăderea consumului primar de energie al clădirilor rezidențiale – kWh/an Scăderea consumului primar de energie al rețelei de iluminat public – kWh/an 			
		6.1.9. Sprijinirea monitorizării indicilor de poluare a aerului, apei și solului.	Valorile poluării aerului, ape și solului pentru fiecare UAT			
		6.1.10. Sprijinirea măsurilor ce vizează asigurarea unei rezerve de apă pentru perioadele secetoase.	Nr. bazine de acumulare construite Km de rețele de irigație amenajate			
	Prioritatea 6.2 Implementarea managementului integrat al deșeurilor	6.2.1. Încurajarea colectării selective a deșeurilor.	• Creșterea volumului de deșeuri reciclabile colectate – tone			
6.2.2. Sprijinirea reciclării deșeurilor.		<ul style="list-style-type: none"> Capacitate suplimentară de reciclare a deșeurilor – tone % deșeurilor reciclate 				
6.2.3. Facilitarea ecologizării zonelor poluate.		<ul style="list-style-type: none"> Suprafața totală (ha) a terenurilor degradate care au fost reabilitate Suprafața totală (ha) a siturilor industriale 				

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
			poluate care a fost decontaminată			
	Prioritatea 6.3 Protecția și conservarea habitatelor naturale și a ariilor naturale protejate	6.3.1. Sprijinirea conservării biodiversității.	• Suprafața ariilor naturale protejate			
		6.3.2. Sprijinirea măsurilor de prevenire a dezastrelor naturale.	• Nr. campanii de conștientizare • Numărul (în scădere) de persoane afectate de dezastre naturale			
		6.3.3. Promovarea programelor de educare a populației/locuitorilor și turiștilor în domeniul protecției mediului.	• Nr. campanii de informare și conștientizare în domeniul protecției mediului			
		6.3.4. Descurajarea și sancționarea defrișărilor și a exploatării necontrolate a pădurilor.	• Suprafețe (ha) defrișate și exploatare necontrolat în scădere			
		6.3.5. Descurajarea și sancționarea furtului masei lemnoase.	• Nr. și valoarea amenzilor date pentru furtul de lemne			
		6.3.6. Descurajarea și sancționarea braconajului.	• Nr. și valoarea amenzilor date pentru braconaj			
		6.3.7. Sprijinirea campaniilor de informare și conștientizare privind importanța dezvoltării durabile, a protecției și conservării habitatelor naturale și ariilor protejate.	•			
	Prioritatea 6.4 Creșterea capacităților instituționale în	6.4.1. Sprijinirea formării de specialiști în domeniul protejării și conservării mediului.	• Nr. angajaților din instituții publice specializați în domeniul protejării și conservării mediului			

Obiective strategice	Priorități	Măsuri	Indicatori de monitorizare	Valoare indicatori sfârșitul anului 2015	Valoare anterioară indicatori	Observații și recomandări
	domeniul protejării și conservării mediului natural.	6.4.2 Sprijinirea actualizării, implementării și monitorizării Planului Local de Acțiune pentru Protecția Mediului în Județul Covasna	<ul style="list-style-type: none"> • Strategie actualizată • Raport de monitorizare anuală a strategiei județene în domeniul protecției mediului 			
		6.4.3 Sprijinirea dezvoltării Serviciului Public Județean de Protecție a Naturii.	<ul style="list-style-type: none"> • Serviciul Public Județean de Protecție a Naturii înființat 			
		6.4.4. Sprijinirea inițiativelor locale (deex. Grădina Botanică din Sfântu Gheorghe, adăpost pentru păsări, renaturalizare a unor specii dispărute din județ etc.) privind protejarea și conservarea mediului natural.	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. inițiative locale sprijinite 			
		6.4.5. Sprijinirea instituționalizării colaborării dintre unitățile administrației locale, județene și deconcentrate și universitățile de profil (protecția și conservarea mediului, dezvoltare durabilă etc).	<ul style="list-style-type: none"> • Nr. acorduri de colaborare dintre unitățile administrației locale, județene și deconcentrate și universitățile de profil 			

Indicatorii din Planul de monitorizare vor fi actualizați anual (în primul trimestru al anului următor celui pentru care se face actualizarea), aduși la cunoștința membrilor GSG, împreună cu observațiile și recomandările necesare.

Totodată este necesară o evaluare generală intermediară a stadiului implementării planului strategic. Aceasta se va desfășura în primul trimestru al anului 2018. Pe baza acestei evaluări va avea loc o revizuire a planului strategic în raport cu evoluția contextului și stadiul atingerii obiectivelor. Rezultatele evaluării și planul strategic revizuit vor fi prezentate tuturor factorilor interesați: reprezentanți ai UAT-urilor din județ, ai mediului de afaceri, ONG-urilor etc. În perioada 2015-2020 rapoartele de monitorizare, respectiv planul de monitorizare va fi adus la cunoștință factorilor interesați.

Transpunerea în practică a planului operațional și a planului de monitorizare impune de asemenea **bugetarea plurianuală** și utilizarea pe o scară cât mai largă a instrumentelor specifice **managementului investițiilor publice** de către Consiliul Județean Covasna.

Datorită contextului socio-economic dinamic în care este implementat planul strategic, **strategia județului trebuie revizuită/actualizată** în funcție de acest context. Astfel, pe baza gradului de atingere a indicatorilor, respectiv a observațiilor și recomandărilor făcute, GSC va opera anual și oricând va fi necesar actualizarea strategiei, respectiv a planului operațional.

Obiective strategice pentru dezvoltarea județului Covasna

Obiective strategice

Obiectiv 1. Îmbunătățirea accesibilității județului și a infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, de sănătate și sociale

Justificare:

Datorită specificului administrativ-istoric al județului, conform căruia comunitățile urbane au rolul de centre (zone de suport) pentru comunitățile rurale din zona de influență (furnizarea de servicii publice și private, centre comerciale și culturale etc.) este imperios necesară reabilitarea infrastructurii de transport în vederea facilitării accesului și mobilității locuitorilor și mărfurilor din comunitățile rurale înspre și dinspre comunitățile urbane. De asemenea, facilitarea/îmbunătățirea conexiunii între centrele urbane din județ, conectarea zonelor /orașelor izolate (zona și orașul Baraolt deex.), precum și între județ și rețelele naționale și transnaționale (TEN-T) de transport reprezintă o condiție absolut necesară în vederea dezvoltării județului. Reabilitarea, modernizarea și extinderea rețelelor edilitare în comunitățile urbane, dar mai ales în cele rurale în care aceste rețele lipsesc sau sunt deficitare, reprezintă o condiție de bază în vederea creșterii calității vieții. În contextul în care educația și cultura sunt identificate între factorii strategici cheie ai dezvoltării județului, reabilitarea infrastructurii educaționale și culturale devine obligatorie pentru perioada următoare. Nu în ultimul rând, calitatea vieții depinde și de accesul la și calitatea serviciilor medicale, infrastructura adecvată fiind și aici indispensabilă. Contextul erei informaționale impune de asemenea facilitarea accesului la TIC și îmbunătățirea calității serviciilor de acest tip.

Prioritatea 1.1. Îmbunătățirea accesibilității județului și a mobilității locuitorilor și mărfurilor prin dezvoltarea și modernizarea rețelei de infrastructură rutieră din județ.

Măsuri:

1.1.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea rețelei de drumuri interjudețene în vederea asigurării accesului la rețeaua de transport TEN-T, respectiv a asigurării conectivității interjudețene.

1.1.2. Reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri județene în vederea îmbunătățirii conexiunii rutiere între localitățile din județ.

1.1.3 Reabilitarea, modernizarea și extinderea drumurilor ce deservește obiective turistice.

Prioritatea 1.2 Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare

Măsuri:

1.2.1 Introducerea, extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelelor de apă și canalizare în județ, în special în comunitățile rurale.

1.2.2 Modernizarea și eficientizarea instalațiilor de producere și distribuție a energiei termice.

1.2.3 Sprijinirea introducerii și utilizării surselor alternative de producere a energiei electrice și termice, respectiv de eficientizare a utilizării energiei în clădirile publice.

1.2.4. Actualizarea PUG-urilor de către unitățile administrativ teritoriale ale județului.

1.2.5. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de curent electric în județ.

1.2.6. Sprijinirea extinderii și modernizării rețelei de gaze naturale în județ.

Prioritatea 1.3. Îmbunătățirea infrastructurii educaționale, culturale și sportive.

Măsuri:

1.3.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților de învățământ preșcolar, primar, gimnazial, școli de arte și meserii, liceal și universitar din județ.

1.3.2. Reabilitarea infrastructurii culturale.

1.3.3. Îmbunătățirea/ reabilitarea/ modernizarea infrastructurii bazelor sportive și de agrement.

1.3.4. Sprijinirea/facilitarea îmbunătățirii și extinderii infrastructurii educaționale a extensiilor universitare din județ.

Prioritatea 1.4. Îmbunătățirea infrastructurii unităților medicale și a celor de protecție socială

Măsuri:

1.4.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea/construirea clădirilor și spațiilor unităților medicale și de protecție socială.

Prioritatea 1.5. Îmbunătățirea accesului la TIC, a calității și utilizării acestor rețele de către populație, agenți economici și instituții.

Măsuri:

1.2.1. Extinderea infrastructurii broad-band în județ.

1.2.2. Susținerea utilizării TIC de către populația și agenții economici (e-economie, e-comerț electronic).

1.2.3. Sprijinirea furnizării de servicii publice online prin implementarea soluțiilor de tip e-guvernare, e-educație, e-sănătate.

Obiectiv 2. Dezvoltarea economiei județului și creșterea competitivității acesteia

Justificare

Județul Covasna se poate dezvolta din punct de vedere economic prin valorificarea surselor de avantaj competitiv: unicitatea modelului de dezvoltare comunitară (bazat pe relaționarea directă și imediată, respectiv pe gruparea și funcționarea unor comunități rurale în jurul unei comunități urbane), agricultura, turismul (cultural, agroturism, balnear), fondul forestier, cinegetic și piscicol, clusterizarea economiei, cultura, sectorul IT, industria prelucrătoare. Rezultatul intrinsec al dezvoltării economice este creșterea numărului de locuri de muncă și a veniturilor. În ceea ce privește capitalul uman, trebuie luat în considerare un avantaj competitiv al județului Covasna și anume evoluția demografică, mai exact natalitatea, respectiv sporul natural mai mare decât media națională și ponderea populației cu vârsta de muncă activă mai mare și ea decât media națională. Toate acestea cresc atractivitatea județului pentru investitori/investiții.

Prioritatea 2.1 Creșterea investițiilor în domeniile/sectoarele ce valorifică sursele de avantaj competitiv ale județului: agricultură, turism (agroturism, turism cultural, turism balnear), cultură și industrii creative, IT, industrie prelucrătoare, fond forestier, ape minerale, gaze mofetice etc.

Măsuri:

- 2.1.1. Sprijinirea creării și dezvoltării infrastructurii de afaceri: parcuri industriale, parcuri tehnologice, incubatoare de afaceri.
- 2.1.2. Sprijinirea introducerii utilităților în zone destinate infrastructurii de afaceri/investițiilor.
- 2.1.3. Sprijinirea activităților de cercetare și dezvoltare cu potențial de valorificare în economie (transfer tehnologic, de cunoștințe, inovare).
- 2.1.4. Sprijinirea punerii în valoare a resurselor naturale (ape minerale, gaze mofetice, ape balneare etc.) din județul Covasna.

Prioritatea 2.2

Creșterea competitivității IMM-urilor din sectoarele/domeniile sursă de avantaj competitiv.

Măsuri:

- 2.2.1. Sprijinirea clusterelor existente, respectiv sprijinirea dezvoltării de noi cluster.
- 2.2.2. Sprijinirea investițiilor productive.
- 2.2.3. Facilitatea accesului IMM-urilor la finanțare.
- 2.2.4. Stimularea și sprijinirea inițiativelor antreprenoriale.
- 2.2.5. Cartarea obiectivelor turistice ale județului.

Prioritatea 2.3. Dezvoltarea capitalului uman

Măsuri:

- 2.3.1. Sprijinirea învățământului primar și gimnazial și prevenirea abandonului școlar.
- 2.3.2. Facilitarea accesului copiilor și cadrelor didactice la grădinițe și școli în zonele greu accesibile sau cu transport public deficitar.
- 2.3.3. Sprijinirea școlilor de arte și meserii existente, precum și sprijinirea înființării altora.
- 2.3.4. Sprijinirea învățământului liceal.
- 2.3.5. Susținerea elevilor cu potențial intelectual crescut, precum și a elevilor ce provin din familii defavorizate.
- 2.3.6. Sprijinirea extensiilor universitare existente în județ și atragerea altor universități, respectiv specializări.
- 2.3.7. Încurajarea parteneriatului între universități și partenerii sociali în educație (agenți economici, instituții publice, ONG-uri).
- 2.3.8. Încurajarea inițiativelor ce vizează învățarea pe tot parcursul vieții.
- 2.3.9. Sprijinirea cercetării în domeniul balnear.

Prioritatea 2.4 Îmbunătățirea calității serviciilor medicale și facilitarea accesului la servicii medicale de calitate

Măsuri:

- 2.4.1. Sprijinirea echipării unităților medicale cu aparatură modernă.
- 2.4.2. Încurajarea acțiunilor ce vizează prevenirea îmbolnăvirii.
- 2.4.3. Creșterea egalității de șanse privind accesul la servicii în domeniul sănătății, inclusiv prin programul Healty Equity 2020.

Prioritatea 2.5 Îmbunătățirea serviciilor de protecție socială.

Măsuri:

- 2.5.1. Sprijinirea integrării tinerilor din sistemul de instituții de plasament familial la ieșirea din sistem.
- 2.5.2. Susținerea programelor de incluziune socială.
- 2.5.3. Sprijinirea unităților și inițiativelor ce vizează întrajutorarea persoanelor aflate în situații de risc.

Obiectiv 3. Dezvoltarea sustenabilă a spațiului rural

Justificare

Ponderea însemnată a teritoriului rural și a populației ce locuiește în mediul rural din județul Covasna impune acordarea unei atenții speciale dezvoltării acestui spațiu. Valorificarea potențialului agricol și agroturistic al județului reprezintă cheia reducerii discrepanțelor accentuate între mediul urban și cel rural. Terenurile agricole propice anumitor culturi de plante (sfeclă de zahăr și cartof), fondul forestier și cinegetic însemnat impun luarea unor măsuri concrete de valorificare a acestor surse de avantaj competitiv.

Prioritatea 3.1. Creșterea competitivității producătorilor agricoli

Măsuri:

- 3.1.1. Facilitarea accesului la finanțare
- 3.1.2. Sprijinirea GAL-urilor în elaborarea și implementarea proiectelor ce vizează dezvoltarea comunităților rurale și creșterea competitivității producătorilor locali
- 3.1.3. Susținerea programelor ce vizează formarea profesională continuă a populației din mediul rural.
- 3.1.4. Menținerea, refacerea și construcția de diguri în zonele cu risc de inundații.
- 3.1.5. Sprijinirea agriculturii ecologice.
- 3.1.6. Încurajarea asocierii producătorilor și sprijinirea asociațiilor de producători.
- 3.1.7. Sprijinirea conservării, dezvoltării și promovării culturilor tradiționale și a raselor animale cu tradiție: cartof, sfeclă de zahăr, bubaline etc.
- 3.1.8. Sprijinirea promovării produselor agricole.
- 3.1.9. Informarea și consilierea continuă a agricultorilor cu privire la oportunitățile de dezvoltare și de investiții.
- 3.1.10. Sprijinirea omologării și promovării produselor agroalimentare cu specific local.
- 3.1.11. Adoptarea unui set de măsuri în vederea combaterii secetei și efectelor acesteia.

Prioritatea 3.2. Valorificarea eficientă a resurselor naturale.

Măsuri:

- 3.2.1. Descurajarea și sancționarea defrișărilor, furtului de lemn etc.
- 3.2.2. Descurajarea exportului în afara județului a lemnului neprelucrat (bușteni, cherestea etc.).
- 3.2.3. Sprijinirea unităților/agenților economici care prelucrează lemnul și dezvoltarea capacităților locale de export.
- 3.2.4. Sprijinirea inițiativelor, acțiunilor și proiectelor ce vizează valorificarea potențialului cinegetic și piscicol.
- 3.2.5. Sprijinirea colectării și prelucrării fructelor de pădure și a ciupercilor.

Prioritatea 3.3 Diversificarea activităților non-agricole

Măsuri:

- 3.3.1. Încurajarea activităților non-agricole în mediul rural.
- 3.3.2. Facilitarea accesului la finanțare, inclusiv a accesului la informațiile cu privire la sursele de finanțare.
- 3.3.3. Sprijinirea programelor de formare și reconversie profesională în activități non-agricole a populației din mediul rural.

Obiectiv 4. Dezvoltarea durabilă a turismului

Justificare

Potențialul turistic al județului este unul însemnat, însă ponderea cifrei de afaceri aferentă acestui sector este foarte mică la nivelul județului. Turismul cultural, turismul balnear și agroturismul reprezintă cele trei tipuri de turism prin intermediul cărora județul s-ar putea dezvolta durabil. Extraordinarul potențial turistic al județului este din ce în ce mai apreciat, o dovadă în acest sens fiind și achizițiile și investițiile făcute în acest sens în județ de către reprezentanții familiei regale britanice. Consiliul județean poate juca un rol major în valorificarea (din punct de vedere turistic, respectiv economic) a patrimoniului cultural-identitar și natural prin sprijinirea dezvoltării și reabilitării infrastructurii și a obiectivelor culturale în vederea valorificării. La acestea se adaugă necesitatea sprijinirii dezvoltării și modernizării infrastructurii de primire și agrement în scopul îmbunătățirii și diversificării serviciilor turistice oferite.

Prioritatea 4.1. Dezvoltarea turismului balnear.

Măsuri:

- 4.1.1. Sprijinirea reabilitării, modernizării și extinderii infrastructurii specifice unităților balneare.
- 4.1.2. Sprijinirea cercetării și dezvoltării în domeniul balnear.
- 4.1.3. Sprijinirea unităților turistice balneare în reducerea gradului de dependență de subvențiile (oferirea biletelor de tratament) de la bugetul de stat.

Prioritatea 4.2. Dezvoltarea turismului cultural.

Măsuri:

- 4.2.1. Promovarea și valorificarea economică a potențialului turistic cu specific local.

4.2.2. Sprijinirea reabilitării și extinderii infrastructurii culturale: muzee, săli de expoziție, așezăminte culturale, cinematografe, monumente istorice și case memoriale etc.

4.2.3. Sprijinirea și promovarea evenimentelor culturale specifice/tradiționale.

4.2.4. Sprijinirea recondiționării, amenajării, refacerii etc. obiectivelor turistice culturale.

4.2.5. Facilitarea renovării și modernizării structurilor de primire turistică.

4.2.6. Sprijinirea promovării turismului/obiectivelor turistice de toate tipurile (balnear, cultural, agroturism, cinegetic etc.) și a evenimentelor din județ la nivel național și internațional.

4.2.7. Sprijinirea centrelor de informare turistică.

4.2.8. Încurajarea și sprijinirea valorificării specificului tradițional local/unicității culturii secuiești.

Prioritatea 4.3. Dezvoltarea agroturismului și a turismului montan.

Măsuri:

4.3.1 Sprijinirea recondiționării, amenajării, refacerii etc. obiectivelor turistice situate în spațiul rural.

4.3.2. Sprijinirea programelor de formare în domeniul turismului și în domenii conexe.

4.3.3. Facilitarea punerii în valoare a potențialului turistic nefolosit în prezent: zone/păduri (zone sălbatic), conacele, etc.

4.3.4. Facilitarea promovării obiectivelor și traseelor turistice.

4.3.5. Cartarea obiectivelor turistice (de toate tipurile: balnear, agroturism, cinegetic, cultural/istoric, religios etc.) de la nivel județean.

4.3.6. Sprijinirea creării și dezvoltării parcurilor turistice și a zonelor de agrement.

4.3.7. Sprijinirea includerii în circuitul turistic a unităților de cazare și a obiectivelor turistice.

4.3.8. Facilitarea modernizării și extinderii gamei de servicii a unităților de primire turistică.

Obiectiv 5. Dezvoltarea teritorială coerentă și creșterea capacității administrative

Justificare:

Specificul județului, caracterizat prin preponderența teritoriului rural și a comunităților rurale, concentrarea și dezvoltarea comunităților rurale în jurul unor orașe/comunități urbane, discrepanțele accentuate existente între rural și urban pe de o parte, precum și între cele două municipii (Sfântu Gheorghe și Târgu Secuiesc) și cele două orașe slab dezvoltate (Baraolt și Întorsura Buzăului) impun o serie de acțiuni concrete în vederea stopării dezechilibrelor și dezvoltării teritoriale armonioase.

Prioritatea 5.1. Creșterea coeziunii interne a orașelor județului și consolidarea rolului și influenței de centre urbane pentru comunitățile rurale din sfera de influență

Măsuri:

- 5.1.1. Realizarea/ actualizarea documentației urbanistice.
- 5.1.2. Sprijinirea reabilitării infrastructurii de toate tipurile.
- 5.1.3. Sprijinirea asociațiilor microregionale.
- 5.1.4. Sprijinirea transportului în comun.

Prioritatea 5.2. Creșterea capacității administrative.

- 5.2.1. Sprijinirea cooperării și colaborării dintre autoritățile publice la nivel județean și local.
- 5.2.2. Încurajarea furnizării și utilizării e-guvernării.
- 5.2.3. Sprijinirea autorităților administrației publice locale în scrierea și implementarea de proiecte cu finanțare parțial sau integral nerambursabilă.
- 5.2.4. Sprijinirea autorităților administrației publice locale în demersurile de organizare și planificare a dezvoltării acestora.
- 5.2.5. Sprijinirea îmbunătățirii competențelor personalului din administrație.

Obiectiv 6. Protejarea și conservarea mediului natural

Schimbările climatice afectează și județul Covasna sub forma fenomenelor de secetă, inundații, valuri de căldură, efectele acestora fiind resimțite în special în agricultură. Un studiu realizat de Agenția de Protecție a Mediului Covasna reliefează faptul că la nivelul instituțiilor și autorităților publice nu există specialiști care să analizeze problematica schimbărilor climatice, datele climatice nefiind luate în considerare în planificarea strategică și teritorială. De aceea este nevoie de creșterea capacităților instituționale prin formarea de specialiști în acest domeniu. Este necesar un efort comun la nivel de județ pentru asigurarea de rezerve de apă pentru perioadele secetoase. Consiliul județean Covasna prin Centrul Județean pentru Protecția Naturii, Dezvoltare Rurală și Salvamont poate juca un rol important în susținerea inițiativelor și programelor ce vizează dezvoltarea durabilă, orientată către îmbunătățirea continuă a calității vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei, în armonie cu mediul natural.

Prioritatea 6.1 Îmbunătățirea calității aerului (reducerea gazelor cu efect de seră), apei și solului**Măsuri:**

- 6.1.1 Sprijinirea utilizării mijloacelor de transport mai puțin poluante/nepoluante.
- 6.1.2. Sprijinirea plantării de perdele forestiere pe marginea drumurilor cu trafic intens.
- 6.1.3. Sprijinirea împăduririi terenurilor degradate, a celor nefolosite, defrișate etc.
- 6.1.4. Încurajare reducerii poluării industriale.

- 6.1.5. Facilitarea localizării/relocării platformelor industriale în afara orașelor din județ.
- 6.1.6. Sprijinirea introducerii rețelelor de apă și canalizare și desființării foselor septice.
- 6.1.7. Descurajarea și sancționarea poluării cu nitriți și nitrați a solului.
- 6.1.8. Sprijinirea inițiativelor, programelor și acțiunilor ce vizează utilizarea surselor alternative de energie/energie regenerabilă : eoliană, solară, biomasă, termală, etc.
- 6.1.9. Sprijinirea monitorizării indicilor de poluare a aerului, apei și solului.
- 6.1.10. Sprijinirea măsurilor ce vizează asigurarea unei rezerve de apă pentru perioadele secetoase.

Prioritatea 6.2 Implementarea managementului integrat al deșeurilor

Măsuri:

- 6.2.1. Încurajarea colectării selective a deșeurilor.
- 6.2.2. Sprijinirea reciclării deșeurilor.
- 6.2.3. Facilitarea ecologizării zonelor poluate.

Prioritatea 6.3 Protecția și conservarea habitatelor naturale și a ariilor naturale protejate

Măsuri:

- 6.3.1. Sprijinirea conservării biodiversității și a ariilor naturale protejate.
- 6.3.2. Sprijinirea măsurilor de prevenire a dezastrelor naturale.
- 6.3.3. Promovarea programelor de educare a populației/locuitorilor și turiștilor în domeniul protecției mediului.
- 6.3.4. Descurajarea și sancționarea defrișărilor și a exploatării necontrolate a pădurilor.
- 6.3.5. Descurajarea și sancționarea furtului masei lemnoase.
- 6.3.6. Descurajarea și sancționarea braconajului.
- 6.3.7. Sprijinirea campaniilor de informare și conștientizare privind importanța dezvoltării durabile, a protecției și conservării habitatelor naturale și ariilor protejate.

Prioritatea 6.4 Creșterea capacităților instituționale în domeniul protejării și conservării mediului natural.

Măsuri:

- 6.4.1. Sprijinirea formării de specialiști în domeniul protejării și conservării mediului.
- 6.4.2 Sprijinirea actualizării, implementării și monitorizării Planului Local de Acțiune pentru Protecția Mediului în Județul Covasna.
- 6.4.3 Sprijinirea dezvoltării Serviciului Public Județean de Protecție a Naturii.
- 6.4.4. Sprijinirea inițiativelor locale (dex. Grădina Botanică din Sfântu Gheorghe, adăpost pentru păsări, renaturalizare a unor specii dispărute din județ etc.) privind protejarea și conservarea mediului natural.

6.4.5. Sprijinirea instituționalizării colaborării dintre unitățile administrației locale, județene și deconcentrate și universitățile de profil (protecția și conservarea mediului, dezvoltare durabilă etc).

Planul de acțiune pentru perioada 2015-2020

PROIECTELE STRATEGICE ALE JUDEȚULUI COVASNA PENTRU PERIOADA 2015-2020

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
Obiectiv strategic 1							
Îmbunătățirea accesibilității județului și a infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, de sănătate și sociale							
Prioritatea 1.1.							
Îmbunătățirea accesibilității județului și a mobilității locuitorilor și mărfurilor prin dezvoltarea și modernizarea rețelei de infrastructură rutieră din județ.							
1	Consiliul Județean Covasna în parteneriat cu Consiliul Județean Brașov	Modernizare drum interjudețean (DJ 122, DJ 122B, DN 12) Covasna-Brașov, care face legătura între drumul național DN 12 și drumul național DN 13	Malnaș Băi - Micfalău - Bățanii Mari - Orașul Baraolt județul Brașov Măieruș, Apața, Ormeniș, Augustin,	101.952.000,00	Prin modernizarea drumului județean existent se va asigura legătura la rețeaua TEN-T. Creșterea competitivității economice/dezvoltarea turismului	POR, Axa prioritară 6	Drumuri județene care fac obiectul proiectului: județul Covasna DJ 122B DN 12 - Malnaș Băi - DJ 122, DJ 122 KM 0+200-23+960 MICFALĂU (DJ 122) - ocolitoare OR. BARAOLT, DJ 131 km 21+670-22+830 și DJ 131B km 12+978 - 14+318 inters. DJ 131 - lim. județ Brașov județul Brașov DJ 131B km 12+978 - 0+000 lim. județ Covasna - Augustin - Ormeniș - Apața DJ 131 km 7+250-0+000 Apața - Măieruș (DN 13). Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.2
2	Consiliul Județean Covasna în parteneriat cu Consiliul Județean Harghita	Modernizare drum județean DJ 131	DJ 131, Județul Covasna: Baraolt, Vârghiș; județul Harghita: Ocland, Sânpaul; DJ 133: Orășeni-Daia, DJ 137A - Ulieș.	53.142.857,00	Asigurarea legăturii la rețeaua TEN-T. Creșterea competitivității economice/dezvoltarea turismului	POR, Axa prioritară 6	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.2
3	CJ Covasna	"MODERNIZARE DJ 114 KM 0+000 - 19+200 Lemnia (DN 11) - Sânzieni (DN 11B)"	Comunele Lemnia, Mereni, Estelnic (inclusiv satul Valea Scurtă), Poian (inclusiv satul aparținător Belani) și Sânzieni	42.722.915,00	Asigurarea interconectării și accesibilității comunităților rurale din zonă	Bugetul Consiliului Județean Covasna	Au fost elaborate studii geotehnice și topografice, expertiză tehnică, D.A.L.I, proiect tehnic și detalii de execuție.
4	Consiliul Județean Brașov, Consiliul Județean Covasna	Drum expres Brașov Sfântu Gheorghe	Centura Brașov, Podu Olt (ocolitoare), limita județul Brașov, Ilieni - Mun. Sfântu Gheorghe (ocolitoare)	122.238.084,00	Conectare directă la rețeaua TEN-T. Creșterea mobilității regionale.	POS Transporturi sau POR, Axa Prioritară 6	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.2

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
Prioritatea 1.2							
Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare							
5	Comunele din județul Covasna	Extinderea și modernizarea sistemelor de alimentare cu apă și canalizare din județul Covasna – etapa 2, zona rurală	Județu Covasna	225.000.000,00	Facilitarea accesului la rețeaua de apă și canalizare a locuitorilor din mediul rural al județului	POS Mediu	
Prioritatea 1.4.							
Îmbunătățirea infrastructurii unităților medicale și a celor de protecție socială							
6	CJ Covasna/Mun. Sfântu Gheorghe	Modernizarea și refuncționalizarea Secției de Psihiatrie și a Secției TBC a Spitalului Județean	Spitalul de Urgență Dr. Fogolyan Kristof - Mun. Sfântu Gheorghe	55.062.200,00	Creșterea calității serviciilor medicale oferite de Secția de Psihiatrie și Secția TBC a Spitalului Județean	POR, Axa prioritară 8	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.3
7	CJ Covasna prin Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Locație nouă pentru Centrul de Plasament nr.6 Olteni	județul Covasna	4.500.000,00	Asigurarea continuității serviciilor specializate acordate copiilor după eliberarea imobilului în care centrul funcționează momentan	Fonduri extrabugetare	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.3
8	CJ Covasna prin Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Complex de servicii pentru găzduire și recuperare/ reabilitare neuropsihiatrică	județul Covasna	6.000.000,00	Satisfacerea nevoilor de îngrijire în sistem rezidențial, acordarea serviciilor de recuperare/ reabilitare pentru persoane cu handicap neuro-psihic.	Fonduri extrabugetare	
9	CJ Covasna prin Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Reabilitarea clădirii principale a Complexului de Servicii Comunitare Târgu Secuiesc	Târgu Secuiesc	3.000.000,00	Creșterea calității serviciilor acordate, reducerea cheltuielilor de funcționare	Fonduri extrabugetare	
10	CJ Covasna prin Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Extinderea și reabilitarea unor case de tip familial	Tinoasa, Lunga, Târgu Secuiesc, Mereni, Sfântu Gheorghe	2.000.000,00	Furnizarea serviciilor conform standardelor aprobate	Fonduri extrabugetare	
11	CJ Covasna prin Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru rezidențial specializat pentru copiii delincvenți sau cu tulburări de comportament	județul Covasna	2.000.000,00	Accesul acestei categorii de copii la servicii specializate în județul Covasna	Fonduri extrabugetare	
12	CJ Covasna prin Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Prevenirea abandonului și a instituționalizării copiilor, a părăsirii lor în spitale precum și a sarcinii nedorite	județul Covasna		Asigurarea creșterii copiilor în familia proprie; scăderea intrărilor în sistemul de protecție a copilului	Fonduri extrabugetare	

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
13	CJ Covasna, ONG -uri	Extinderea serviciilor de îngrijire la domiciliu	județul Covasna		Acordarea la domiciliu a serviciilor corespunzătoare nevoilor beneficiarilor	Fonduri extrabugetare	
14	CJ Covasna, Căminul pentru persoane vârstnice Hăghig	Efectuarea lucrărilor de reparații, extindere, modernizare și dotare la Căminul pentru persoane vârstnice Hăghig și completarea serviciilor acordate cu cele specifice persoanelor care suferă de demență sau boli incurabile	Hăghig	9.000.000,00	Furnizarea serviciilor conform standardelor, creșterea capacității cu 10 locuri pentru persoane care suferă de demență sau boli incurabile	Fonduri extrabugetare	
15	CJ Covasna prin Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru social (inclusiv școală specială)	În apropierea mun. Sfântu Gheorghe		Îmbunătățirea serviciilor oferite Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	POR, Axa prioritară 8	Centru social nou în care să fie transferate școlile speciale din Sfântu Gheorghe și Olteni. Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.3
Obiectiv strategic 2							
Dezvoltarea economiei județului și creșterea competitivității acesteia							
Prioritatea 2.1							
Creșterea investițiilor în domeniile/sectoarele ce valorifică sursele de avantaj competitiv ale județului: agricultură, turism (agroturism, turism cultural, turism balnear), cultură și industrii creative, IT, industrie prelucrătoare, fond forestier, ape minerale, gaze mofetice etc.							
16	CJ Covasna	Strategie de punere în valoare a resurselor de ape minerale și gaze mofetice din județul Covasna	Județul Covasna	44.405.000,00	Cercetarea și exploatarea resurselor hidrominerale în vederea valorificării acestor bogății naturale, cu prioritate în domeniul balnear	PO CA	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1
17	CJ Covasna	Reabilitarea și punerea în funcțiune a Ansamblului Tehnic Planul Înclinat de la Covasna-Comandău	Comandău	35.000.000,00	Valorificarea potențialului turistic al Ansamblului Tehnic Planul Înclinat de la Covasna-Comandău, o importantă sursă de avantaj competitiv	POR, Axa prioritară 5	
Prioritatea 2.3							
Dezvoltarea capitalului uman							
18	CJ Covasna în parteneriat cu ITM Covasna	Calificare și recalificare în meseriile de bucătar, recepționar și chelner	Județul Covasna și Cipru		Creșterea gradului de ocupare și facilitarea inserției/reinserției pe piața muncii prin calificarea/recalificarea în meseriile de bucătar, recepționar și chelner	Bugetul Consiliului Județean Covasna	Proiectul include stagiul de practică profesională în Cipru
19	CJ Covasna în parteneriat cu universități din țară și străinătate	Extindere și adaptare extensii universitare din județ la cerințele și specificul pieței muncii	Municipiile din județ	0,00	Extinderea și îmbunătățirea programelor extensiilor universitare din județ, precum și atragerea-înființarea altora noi în domeniile în care județul are avantaj competitiv: turism, cultură, IT etc.		Ar putea fi atrase atât alte universități din România, cât și din alte țări.

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
Obiectiv strategic 4							
Dezvoltarea durabilă a turismului							
Prioritatea 4.1.							
Dezvoltarea turismului balnear							
20	CJ Covasna în parteneriat cu Direcția de Sănătate Publică Covasna	Institut de cercetare balneară Covasna	Orașul Covasna	17,000,000.00	Valorificarea din punct de vedere științific a proprietăților apelor balneare		
Prioritatea 4.2.							
Dezvoltarea turismului cultural							
21	Consiliul Județean Covasna	Reabilitare ansamblu Muzeu Național Secuiesc Sfântu Gheorghe	Mun. Sfântu Gheorghe	22.202.500,00	Restaurarea clădirii Muzeului Național Secuiesc dezvoltarea infrastructurii de turism	POR, Axa prioritară 5	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1
22	CJ Covasna	Strategia de punere în valoare a resurselor de ape minerale și gaze mofetice din județul Covasna	Județul Covasna	44.405.000,00	Cercetarea și exploatarea resurselor hidrominerale în vederea valorificării acestor bogății naturale, cu prioritate în domeniul balnear	PO CA	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1
23	CJ Covasna	Brand județul Covasna	Județul Covasna	360,000.00	Realizarea și promovarea brandului județului Covasna	Bugetul CJ	Demersul are menirea de a prezenta și promova județul Covasna, mai exact a elementelor care-l definesc și-l fac diferit de alte județe/zonă
Prioritatea 4.3.							
Dezvoltarea agroturismului și a turismului montan							
24	CJ Covasna în parteneriat cu UAT Bodoc, Malnaș, Cernat, Valea Crișului, Bixad	Dezvoltare turism în zona munților Bodoc/La cumpăna munților Bodoc	Com. Bodoc, Malnaș, Valea Crișului, Cernat, Bixad	44.405.000,00	Dezvoltarea turismului în zona munților Bodoc	POR, Axa prioritară 7	(proiect integrat), având ca obiective: - amenajarea unor drumuri și poteci forestiere pentru drumeții montane (incl. cu biciclete) - centru de observare pe vârful Bodoc - pârtie de schi 800 m în Malnaș - lac de agrement Valea Crișului - reabilitare centru de cazare Malnaș Băi - Restaurare Castel MIKO din localitatea Olteni. Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
25	CJ Covasna în parteneriat	Stană turistică - Zona Buzoaielor	Comuna Sita Buzăului, Barcani	31.083.500,00	Centru de vizitare, facilități pentru micii meșteșugari, trasee tematice	POR, Axa prioritară 7	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1
26	CJ Covasna prin CJPNDRS	Modernizarea activității de salvare montană pe teritoriul județului Covasna	Județul Covasna	5.500.000,00	Dezvoltarea durabilă a turismului		
27	CJ Covasna	Cartare trasee și obiective turistice ale județului	Județul Covasna	147.000,00	Cartarea și facilitarea urmăririi cu ajutorul smartphone-ului, tabletei etc. a traseelor și obiectivelor turistice din județ	Bugetul CJ	Proiectul implică și crearea aplicației care să poată fi descărcată de pe Internet în vederea vizionării/urmăririi hărții turistice a județului
28	CJ Covasna în parteneriat cu ONG-urile de profil	Țara urșilor	Județul Covasna, zona forestieră	8,500,000.000	Valorificarea (turistică) a fondului cinegetic existent		Proiectul presupune valorificarea fondului cinegetic existent și prin alte mijloace decât vânătoarea. Este necesară realizarea unor construcții speciale care să faciliteze posibilitatea vizualizării animalelor sălbatice, în special urșii în mediul natural. Astfel de obiective pot constitui atracția turismului de/în familie.
Obiectiv strategic 5							
Dezvoltarea teritorială coerentă și creșterea capacității administrative							
Prioritatea 5.1.							
Creșterea capacității administrative							
29	CJ Covasna în parteneriat cu autoritățile administrative teritoriale din județ și cu ONG-uri din domeniul dezvoltării comunitare	Facilitator comunitar	Microregiunile din județ și comunitățile rurale	810.000,00	Proiectul vizează instruirea și angajarea de către Consiliul Județean sau de către asociațiile de dezvoltare intercomunitară sau de către asociațiile microregionale a unei persoane care să promoveze posibilitățile/programele de finanțare disponibile pentru unități ale administrației publice locale, agenți economici, persoane fizice,. Facilitatorul comunitar va ajuta de asemenea comunitățile să/și stabilească prioritățile, să identifice și contacteze firmele de consultanță etc.	Bugetul CJ	Parteneriatul cu ONG-uri în domeniul dezvoltării comunitare este indispensabil. Un ONG care a derulat un astfel de proiect în județele Cluj și Bistrița-Năsăud este Fundația Civitas, aceasta având birou și în Odorheiu Secuiesc.

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
Obiectiv strategic 6							
Protejarea și conservarea mediului natural							
Prioritatea 6.4							
Creșterea capacităților instituționale în domeniul protejării și conservării mediului natural.							
30	Agenția pentru Protecția Mediului Covasna în parteneriat cu CJ Covasna	Program de formare specialiști în domeniul protecției mediului	Județul Covasna	3.500.000,00	Proiectul formarea profesională a specialiștilor în domeniul protecției mediului în vederea facilitării implementării și monitorizării Planului de Acțiune pentru Protecția Mediului în Județul Covasna		
31	Consiliul Județean Covasna prin CJPNDRS	Reconstrucția ecologică a ariei naturale protejate Mestecănișul de la Reci	Comunele Ozun și Reci	10.000.000,00	Protejarea și conservarea zonei naturale		
32	Consiliul Județean Covasna prin CJPNDRS	Managementul ariilor naturale protejate aflate în administrarea Consiliului Județean Covasna	Județul Covasna	15.000.000,00	Protejarea și conservarea mediului natural		

PROGRAME ȘI PROIECTE ALE CONSILIULUI JUDEȚEAN COVASNA AFLATE ÎN DERULARE, DAR CARE VOR FI CONTINUATE

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
1	Unitățile administrativ-teritoriale din mediul rural al județului Covasna	Reabilitarea căminelor culturale din mediul rural	Comunitățile din mediul rural al județului Covasna		Sprijinirea conservării tradițiilor și obiceiurilor comunităților rurale, a identității culturale unice	Bugetul CJ	Programul vizează și satele aparținătoare orașelor

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
2	Unitățile administrativ-teritoriale din județul Covasna	Case mortuare în județul Covasna	Județul Covasna		Facilitarea desfășurării evenimentelor funerare în condiții igienico-sanitare adecvate	Bugetul CJ	
3	Unitățile administrativ-teritoriale din mediul rural al județului Covasna	Terenuri de joacă și spații verzi în mediul rural	Comunitățile din mediul rural al județului Covasna		Încurajarea activităților recreative în mediul rural	Bugetul CJ	
4	Unitățile administrativ-teritoriale din mediul rural al județului Covasna	Construirea și reabilitarea de baze sportive în mediul rural	Comunitățile din mediul rural al județului Covasna		Încurajarea activităților sportive în mediul rural	Bugetul CJ	
5	Orașele Târgu Secuiesc și Baraolt	Reabilitarea spitalelor orășenești din județ	Târgu Secuiesc și Baraolt din județ		Facilitarea accesului populației la servicii medicale de calitate	Bugetul CJ	
6	Unitățile administrativ-teritoriale din mediul rural al județului Covasna	Reabilitarea dispensarelor medicale din comunele județului	Satele centru de comună din județul Covasna		Facilitarea accesului populației din mediul rural la servicii de medicale primare	Bugetul CJ	
7	ONG-urile din județul Covasna	Program de sprijinire a ONG-urilor din județ	ONG-urile din județul Covasna		Încurajarea spiritului civic, a voluntariatului, a conservării tradițiilor etc.	Bugetul CJ	Granturile vor fi acordate pe bază de concurs de proiecte, pe diverse teme: port popular tradițional, pompieri voluntari, uniformă, fanfară, cor etc.
8	Unitățile administrativ-teritoriale din mediul rural al județului Covasna	Reabilitarea unităților de învățământ din mediul rural	Localitățile/comunitățile din mediul rural al județului Covasna		Facilitarea accesului copiilor din mediul rural la educația primară și gimnazială	Bugetul CJ	

PROIECTE ALE UNITĂȚILOR ADMINISTRATIV TERITORIALE DIN JUDEȚUL COVASNA SPRIJINITE DE CĂTRE CONSILIUL JUDEȚEAN COVASNA

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
Obiectiv strategic 1							
Îmbunătățirea accesibilității județului și a infrastructurii tehnico-edilitare, educaționale, de sănătate și sociale							
1	Municipiul Sfântu Gheorghe	Plan integrat: - Reabilitarea și modernizarea rețelei de străzi urbane - Realizarea unei rețele de piste pentru bicicliști în zona Sfântu Gheorghe - Construcția șoselei de centură - Amenajare parcaje supraetajate pentru autoturisme	Sfântu Gheorghe	16.000.000,00	Reabilitarea infrastructurii locale; fluidizarea traficului urban; creșterea gradului de siguranță a circulației; reducerea timpului de călătorie și transport, reducerea poluării mediului; realizare piste pentru bicicliști;	POR, Axa prioritara 4	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
2	Municipiul Sfântu Gheorghe	Centru zonal pentru prelucrări tradiționale	Sfântu Gheorghe		Sprijinirea producătorilor de produse tradiționale		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
3	Municipiul Sfântu Gheorghe	Plan integrat pentru reabilitarea și dezvoltarea infrastructurii educaționale preuniversitare - Construirea unei grădinițe în Municipiul Sfântu Gheorghe - Construirea de spațiu de cazare și cantină pentru copii școlari romi	Sfântu Gheorghe	5.000.000,00	Creșterea numărului de copii care beneficiază de educație preșcolară în forma organizată; Creșterea numărului de spații de cazare pentru învățământul obligatoriu; integrarea romilor în procesul de învățământ obligatoriu, îmbunătățirea calității de viață a populației rome din municipiu;	POR, Axa prioritara 4 sau 10	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
4	Municipiul Sfântu Gheorghe	Construcția Sălii Polivalente		85.500.000,00	Facilitarea accesului populației la activități sportive, culturale, concertate etc.		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
5	Oraș Întorsura Buzăului	Modernizare strada Aviatorilor	Întorsura Buzăului	5.400.000,00	Îmbunătățirea gradului de atractivitate și accesibilitate a teritoriului județului Covasna și creșterea competitivității lui ca localități pentru afaceri Creșterea siguranței în traficul rutier	Posibil POR, Axa prioritara 4	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
6	Oraș Întorsura Buzăului	Modernizare străzi: str. 1 Decembrie, str. Fabricii, str. Hanului, str. Castanilor, str. Gheorghe Doja	Întorsura Buzăului	15.750.000,00	Îmbunătățirea gradului de atractivitate și accesibilitate a teritoriului județului Covasna și creșterea competitivității lui ca localități pentru afaceri Valorificarea potențialului turistic al zonei	Posibil POR, Axa prioritara 4	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
7	Oraș Întorsura Buzăului	Modernizare str. Floroiaia Mare, extindere rețea de canalizare	Întorsura Buzăului	7.000.000,00	Îmbunătățirea gradului de atractivitate și accesibilitate a teritoriului județului Covasna și creșterea competitivității lui ca localități pentru afaceri Valorificarea potențialului turistic al zonei	Posibil POR, Axa prioritara 4	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
8	Oraș Întorsura Buzăului	Pod de beton peste râul Buzău	Întorsura Buzăului	2.200.000,00	Îmbunătățirea infrastructurii de transport regionale și locale, în vederea stimulării dezvoltării economice durabile	Posibil POR, Axa prioritara 6	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
9	Oraș Întorsura Buzăului	Centru cultural și multifuncțional pentru tineret	Întorsura Buzăului	15.000.000,00	Îmbunătățirea accesului la educație și pe piața muncii prin activitățile derulate în cadrul centrului multifuncțional Promotor cultural și susținător al tuturor inițiativelor valoroase		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
10	Oraș Întorsura Buzăului	Bază sportivă	Întorsura Buzăului	500.000,00	Relansarea activităților de educație fizică și sport pentru toate categoriile populației Creșterea nivelului de educație, socializare și a stării de sănătate		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
11	Oraș Întorsura Buzăului	Parc Orășenesc Zona Tomoja	Întorsura Buzăului	0,00	Îmbunătățirea gradului de atractivitate și accesibilitate a teritoriului județului Covasna, conservarea și extinderea mediului natural. Valorificarea potențialului turistic al zonei.	POR, Axa prioritara 4	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
12	Primăria Municipiului Târgu Secuiesc	Reutilizarea Centrului istoric al orașului Târgu Secuiesc prin modernizarea spațiilor publice și îmbunătățirea aspectului estetic al mediului construit	Târgu Secuiesc	12.745.360,00	Valorificarea potențialului turistic al centrului istoric	POR, Axa prioritara 5	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
13	Municipiul Târgu Secuiesc	Reabilitarea și extinderea bazei sportive KSE – popicărie	Târgu Secuiesc	2.250.000,00	Facilitarea activităților de educație fizică și sport pentru toate categoriile populației		
14	Municipiul Târgu Secuiesc	Amenajarea unui bazin de înot	Târgu Secuiesc	20.250.000,00	Îmbunătățirea infrastructurii sportive și de recreere		
15	Municipiul Târgu Secuiesc	Întărirea siguranței publice prin instalarea de camere de supraveghere	Târgu Secuiesc	752.190,08	Creșterea nivelului siguranței publice, reducerea infracționalității		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.1
16	Municipiul Târgu Secuiesc	Amenajare drum ocolitor ce leagă intrarea în municipiu dinspre Brașov cu drumul de ieșire din municipiu spre Miercurea – Ciuc	Târgu Secuiesc	9.000.000,00	Fluidizarea și descongestionarea traficului; Facilitarea conectivității orașului;		

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
17	Municipiul Târgu Secuiesc	Amenajare pistă pentru bicicliști	Târgu Secuiesc	900.000,00	Reducerea poluării, a traficului, îmbunătățirea stării de sănătate a populației		
18	Municipiul Târgu Secuiesc	Îmbunătățirea serviciilor oferite de municipalitate populației prin utilizarea de soluții de intercomunicare (on-line) electronică	Târgu Secuiesc	2.250.000,00	Creșterea gradului de satisfacție a beneficiarilor serviciilor publice		
19	Oraș Întorsura Buzăului	Construcție inel ocolitor al drumului național DN 10	Întorsura Buzăului	4.000.000,00	Îmbunătățirea accesibilității regiunilor și mobilității populației, bunurilor și serviciilor în vederea stimulării dezvoltării economice durabile.	POR, Axa prioritara 6	Trebuie legat de DN. Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.2
20	Oraș Întorsura Buzăului	Reabilitare și modernizare străzi de interes local în orașul Întorsura Buzăului - Faza II	Întorsura Buzăului	36.000.000,00	Facilitarea transportului de persoane și mărfuri în oraș și creșterea atractivității acestuia pentru investitori		Lungimea totală a rețelei stradale prevăzute este de aprox. 20 km
21	Oraș Întorsura Buzăului	Construire trotuarelor pentru drumuri asfaltate	Întorsura Buzăului	2.700.000,00	Îmbunătățirea traficului pietonal și creșterea gradului de siguranță al locuitorilor/pietonilor		
22	Oraș Întorsura Buzăului	Construirea a trei poduri din beton armat peste râul Buzău	Întorsura Buzăului	6.750.000,00	Creșterea accesibilității zonelor și facilitarea tranzitului		În Zona Camping, Stația de epurare și Stația de apă.
23	Oraș Întorsura Buzăului	Reparații capitale la podul din beton armat din zona Peste-Vale și la punerea pietonală Crivina	Întorsura Buzăului	1.350.000,00	Facilitarea accesului în zonă și creșterea gradului de siguranță		
24	Oraș Întorsura Buzăului	Reabilitare sistem centralizat încălzire cu biomasă Întorsura Buzăului	Întorsura Buzăului	11,250,00,00	Eficientizarea sistemului centralizat de încălzire și reducerea poluării		Proiectul include centrala termică pe biomasă va avea o capacitate de 2,5 MW, stația de produs și stocare biomasă și rețeaua termică pe o lungime de 2,5 km
25	Oraș Întorsura Buzăului	Modernizarea rețelei electrice și a infrastructurii de iluminat public	Întorsura Buzăului	6.300.000,00	Eficientizarea sistemului de iluminat		
26	Municipiul Sfântu Gheorghe	Centru medical de tratament și reabilitare	Sfântu Gheorghe	12.000.000,00	Îmbunătățirea infrastructurii de sănătate prin reabilitarea unor clădiri și pregătirea lor pentru a oferi noi servicii;		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.3
27	Oraș Întorsura Buzăului	Centru social pentru îngrijire bătrâni și persoane cu dizabilități la domiciliu	Întorsura Buzăului	2.250.000,00	Dezvoltarea unui sistem local integrat pentru asistență socială sănătate, care să permită și să sprijine servicii de înaltă calitate în aceste domenii.	POR, Axa prioritara 8	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.3
28	Direcția de Asistență Comunitară Sfântu Gheorghe	Centru social de urgență pentru persoane fără adăpost	Sfântu Gheorghe	3.952.573,00	Oferirea de sprijin de urgență persoanelor fără adăpost	POR, Axa prioritara 8	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.3
29	Municipiul Târgu Secuiesc	Extinderea spațiului de învățământ prin mansardare școala clasele I - VIII Molnar Jozsias Târgu Secuiesc	Târgu Secuiesc	2.568.705,42	Îmbunătățirea infrastructurii educaționale în Târgu Secuiesc	POR, Axa prioritara 10	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.3

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
30	Municipiul Târgu Secuiesc	Extindere spațiu de învățământ, Liceul Teoretic Nagy Mozes, Târgu Secuiesc	Târgu Secuiesc	3.112.687,00	Îmbunătățirea infrastructurii educaționale în Târgu Secuiesc	POR, Axa prioritara 10	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.3
31	Municipiul Târgu Secuiesc	Amenajare grădiniță	Târgu Secuiesc	450.000,00	Îmbunătățirea condițiilor de învățământ pentru copii din învățământul preșcolar		
32	Municipiul Târgu Secuiesc	Amenajare centru social pentru vârstnici în clădirea secției de boli interne a spitalului	Târgu Secuiesc	6.750.000,00	Creșterea calității serviciilor de asistență socială și sănătate pentru vârstnici		
33	Municipiul Târgu Secuiesc	Reabilitarea parcurilor din municipiu și a zonelor verzi	Târgu Secuiesc	2.250.000,00	Creșterea atractivității zonelor de agrement și recreere		
34	CJ Covasna prin Dir. Județeană Protecția Copilului	Centru de îngrijire pentru copii abandonati	Sfântu Gheorghe	48.845.500,00	Asigurarea accesului copiilor la educația de tip formal și informal, sprijin emoțional, reintegrare familială		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.3
35	Fundația Creștină Diakonia Filiala Sfântu Gheorghe	Construire Centru Diaconal	Sfântu Gheorghe	4.904.410,00	Construirea unui centru diaconal multifuncțional pe mai multe nivele.		Centrul va include: Centrul de coordonare al fundației; Unitate de îngrijire pentru pacienți care necesită îngrijire permanentă; Unitate specială pentru bolnavii de Alzheimer sau demență senilă; Unitate hospice cu îngrijiri paliative. Grup țintă: Persoane bolnave și/sau vârstnice; Persoane cu demenție sau boală Alzheimer; Persoane care necesită îngrijire 24/24 ore; Bolnavii de cancer; Persoane total sau parțial dependente. Activitatea de construcție de noi centre sociale nu este eligibilă în cadrul POR
36	Comuna Brateș	Amenajare centru social	Comuna Brateș	1.291.236,38	Oferirea de sprijin persoanelor sărace	PNDR 2014-2020	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 4.5
37	Comuna Chichiș	Reabilitare și modernizare Școală Generală cu clasele I -VIII Chichiș	Chichiș	3.951.049,00	Îmbunătățirea infrastructurii educaționale din Chichiș	PNDR 2014-2020	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 4.5
38	Comuna Comandău	Reparații Capitale, Reabilitare Termică și Extindere pe Orizontală a Clădirii Existente Școala Comandău, Județul Covasna	Comandău	4.297.587,42	Îmbunătățirea condițiilor de învățământ în Comandău	PNDR 2014-2020	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 4.5
39	Oraș Întorsura Buzăului	Bază sportivă și de agrement zona Camping - Tomoja	Întorsura Buzăului	18.000.000,00	Îmbunătățirea infrastructurii sportive și de agrement a orașului		Suprafață necesară aprox. 20 ha
40	CJ Covasna prin Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna	Centru social (inclusiv școală specială)	În apropierea mun. Sfântu Gheorghe		Îmbunătățirea calității serviciilor sociale oferite de Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului Covasna		Centru social nou în care să fie transferate școlile speciale din Sfântu Gheorghe și Olteni. Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 1.3
41	Municipiul Târgu Secuiesc	Reabilitarea clădirii Ordinului Minorților	Târgu Secuiesc	20.000.000,00	Reabilitarea și valorificarea potențialului clădirii Ordinului Minorților	POR 2014-2020, Axa prioritara 5	

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
Obiectiv strategic 2							
Dezvoltarea economiei județului și creșterea competitivității acesteia							
42	Municipiul Sfântu Gheorghe	Parc agro-industrial, zona Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe		Facilitarea valorificării produselor agricole din județ		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 2.2
43	Municipiul Sfântu Gheorghe	Centrul regional de afaceri și de expoziție, Municipiul Sfântu Gheorghe	Sfântu Gheorghe		Diversificarea serviciilor oferite operatorilor economici din municipiu; Dezvoltarea mediului de afaceri din municipiu;		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 2.2
44	Municipiul Târgu Secuiesc	Amenajare punct de desfacere produse agricole pentru producătorii autohtoni	Târgu Secuiesc	450.000,00	Sprijinirea producătorilor autohtoni în desfacerea și vânzarea produselor agricole		
45	Orașul Baraolt	Parc Industrial de inovație in zona Baraolt	Baraolt	62.167.000,00	Atragerea investițiilor, crearea de noi locuri de muncă		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 2.2
Obiectiv strategic 4							
Dezvoltarea durabilă a turismului							
46	Consiliul Județean Covasna	Reabilitarea ansamblului Muzeului National Secuiesc Sfântu Gheorghe	Mun. Sfântu Gheorghe	22.202.500,00	Restaurarea clădirii Muzeului National Secuiesc dezvoltarea infrastructurii de turism	POR, Axa prioritară 5	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1
47	Municipiul Târgu Secuiesc	Reabilitare clădire monument istoric pentru înființarea Centrului Cultural și introducerea în circuitul turistic, în Municipiul Târgu Secuiesc, str. Independenței, nr. 6, județul Covasna	Târgu Secuiesc	15.005.164,18	Valorificarea clădirilor monument istoric din municipiu	POR, Axa prioritară 5	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1
48	Municipiul Târgu Secuiesc	Reabilitarea si refuncționalizarea spatiilor situate in municipiul Târgu Secuiesc, str. Kanta nr.10	Târgu Secuiesc	11.250.000,00	Valorificarea spațiilor și a potențialului turistic al zonei	POR, Axa prioritară 5	
49	Municipiul Târgu Secuiesc	Reabilitarea și extinderea sistemelor de apă-canalizare a curților din jurul centrului istoric	Târgu Secuiesc	2.500.000,00	Eficientizarea rețelelor de apă și canalizare	POR, Axa prioritară 5	
50	Municipiul Târgu Secuiesc	Reabilitarea clădirii bibliotecii Wesselenyi Miklos și dotarea acesteia	Târgu Secuiesc	900.000,00	Îmbunătățirea condițiilor din bibliotecă și facilitarea accesului populației la lectură	POR, Axa prioritară 5	
51	Parohia Unitariana Aita Mare	Consolidare, restaurare Ansamblul Bisericii Unitariene Fortificate din Aita Mare, județul Covasna	Aita Mare	5.061.316,11	Valorificarea clădirilor monument istoric	POR, Axa prioritară 5	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
52	CJ Covasna	Strategia de punere in valoare a resurselor de ape minerale si gaze mofetice din județul Covasna	Județul Covasna	44.405.000,00	Cercetarea si exploatarea resurselor hidrominerale in vederea valorificării acestor bogății naturale, cu prioritate in domeniul balnear	PO CA	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1
53	CJ Covasna in parteneriat	Dezvoltarea zonei de agrement Covasna Comandău	Orașul Covasna, comuna Comandau si Zagon	35.524.000,00	Dezvoltarea zonei de agrement	POR, Axa prioritară 4	Plan inclinat, pârtie de schi, cale ferata îngusta. POR - Crearea infrastructurii de agrement. Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1
54	CJ Covasna in parteneriat	Stână turistica - Zona Buzoaielor	Comuna Sita Buzăului, Barcani	31.083.500,00	Centru de vizitare, facilități pentru micii meșteșugari, trasee tematice	POR, Axa prioritară 7	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1
55	Oraș Întorsura Buzăului	Reabilitare și modernizare Casei de Cultură a orașului Întorsura Buzăului	Întorsura Buzăului	18.000.000,00	Sprijinirea activităților și manifestărilor culturale în orașul Întorsura Buzăului	POR, Axa prioritară 5	
56	CJ Covasna și comuna Bodoc	Restaurarea Castel MIKO din localitatea Olteni	județul Covasna, comuna Bodoc		Valorificarea clădirilor monument istoric din municipiu	POR, Axa prioritară 5	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1
57	CJ Covasna și comuna Malnaș	Reabilitare centru de cazare	județul Covasna, comuna Bodoc		Îmbunătățirea condițiilor de cazare		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.1
58	Oraș Întorsura Buzăului	Complex turistic educațional Ciucaș	Întorsura Buzăului	5.691.180,00	Sprijinirea sportului la nivel zonal, a turismului în Buzăul Ardelean, asigurarea de condiții optime de practicare a exercițiului fizic de către toți beneficiarii, vizează in totalitate tipurile educației permanente și complementare. Participarea permanentă la etapele finale sau naționale organizate în domeniile cultural – artistic sau sportiv-turistic ,crescând în acest fel prestigiul zonei.	POR, Axa prioritară 10	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.2
59	Municipiul Târgu Secuiesc	Amenajarea unui centru balnear la Fortyogo	Târgu Secuiesc	11.250.000,00	Sprijinirea turismului balnear	POR, Axa prioritară 7	
60	Parteneriat intre Comuna Estelnic, Poian, Lemnia, Mereni, Sânzieni	Prin Ținutul căilor sfinte	Comuna Estelnic, Poian, Lemnia, Mereni, Sânzieni	26.643.000,00	Restaurarea bisericilor fortificate, piste pentru bicicliști, facilități pentru micii meșteșugari	POR, Axa prioritară 7	Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 5.3

Obiectiv strategic 6
Protejarea și conservarea mediului natural

Nr. crt.	Beneficiar	Titlul proiectului	Localizare	Buget estimativ - total lei	Obiective	Posibile surse de finanțare	Observații
61	Oraș Întorsura Buzăului	Eficientizarea infrastructurii de iluminat public și stradal.	Întorsura Buzăului	5.700.000,00	Creșterea competitivității economice și reducerea impactului asupra mediului.		Proiectul se încadrează în prioritatea strategică regională nr. 3.5
62	Municipiul Târgu Secuiesc	Modernizarea rețelei de iluminat public	Târgu Secuiesc	475.000,00	Eficientizarea sistemului de iluminat		
63	Municipiul Târgu Secuiesc	Înlocuirea sistemelor clasice de încălzire ale unităților din subordinea primăriei cu sisteme de încălzire bazate pe surse alternative/nepoluante de energie	Târgu Secuiesc	9.000.000,00	Eficientizarea sistemelor de încălzire din clădirile unităților publice ale primăriei	POR, Axa prioritară 3	POR, Axa prioritară 3

Implementarea și monitorizarea implementării strategiei

Implementarea strategiei de dezvoltare a județului Covasna necesită implicarea tuturor actorilor interesați/vizați din județ. În vederea valorificării factorilor strategici cheie ai județului și urmării viziunii asumate în strategie, parteneriatul consiliului județean cu toți acești actori este indispensabil. În caz contrar, planul strategic de dezvoltare a județului riscă să devină un alt document „strategic” uitat într-un sertar. Astfel, cu toate că realizarea planului strategic de dezvoltare al județului este rezultatul inițiativei și responsabilitatea Consiliului Județean Covasna, în implementarea acestuia este necesară implicarea nu doar a structurilor acestei instituții, ci a tuturor actorilor din județ afectați/vizați. Creșterea calității vieții și a nivelului de trai la nivelul întregului județ depinde nu doar de implementarea proiectelor strategice ale Consiliului Județean Covasna, ci și de implementarea proiectelor unităților administrativ teritoriale din județ, ale GAL-urilor, ale altor instituții și unități din județ și, bineînțeles, de dezvoltarea și creșterea competitivității economice a agenților economici din județ.

Pentru coordonarea și monitorizarea implementării strategiei se va constitui prin hotărâre a Consiliului Județean Covasna **Grupul Strategic pentru Coordonarea și Monitorizarea Implementării Planului Strategic de Dezvoltare a Județului Covasna (GSC)**. În componența acestuia vor intra reprezentanții comunităților urbane din județ, reprezentanți ai comunelor, reprezentanți ai GAL-urilor, reprezentanți ai mediului de afaceri, reprezentanți ai ONG-urilor, reprezentanți ai instituțiilor desconcentrate și reprezentanți ai Consiliului Județean Covasna. Rolul GSC este de evaluare periodică a acțiunilor concrete și a proiectelor necesare a fi realizate pentru a îndeplini obiectivele propuse, dar și oferirea de sprijin în elaborarea de proiecte. GSC va fi coordonat de o persoană nominalizată în acest sens de către conducerea Consiliului Județean. În demersul de coordonare a implementării, Coordonatorul Grupului Strategic va lucra îndeaproape cu următoarele direcții/poziții din cadrul Consiliului Județean: Administratorul Public, Direcția Economică, Direcția Juridică, Administrație Publică și Dezvoltarea Teritoriului, Direcția Urbanism și Administrativ, Cabinetul Președintelui CJ Covasna. Viziunea, direcțiile strategice, obiectivele specifice, prioritățile și măsurile reprezintă elementele de ghidare ale GSC.

Coordonarea și monitorizarea implementării planului strategic de dezvoltare necesită parcurgerea următoarelor etape:

Nominalizarea/desemnarea membrilor GSC, prin HCJ și stabilirea responsabilităților fiecărui membru al echipei;

- Instruirea membrilor GS privind conținutul și structura planului strategic;
- Analize periodice - la începutul fiecărui an pentru anul anterior - și ad-hoc referitoare la atingerea indicatorilor;
- Participare la toate ședințele privind analiza progresului implementării strategiei, împreună cu ceilalți factori implicați;
- Elaborarea informărilor privind progresul implementării strategiei sau a rapoartelor de progres;

După identificarea și desemnarea personalului, va fi întocmit **planul anual de implementare**. Un demers util în vederea implementării, dar și în vederea facilitării monitorizării este realizarea, în cursul anului 2015, a **fișei de implementare pentru fiecare proiect strategic**.

În cadrul GSC se va constitui **Comitetul de monitorizare** a implementării planului strategic. Acesta va fi format din 5 persoane. În demersul de monitorizare, fiecare din cele 5 persoane își va constitui o echipă formată angajați ai Consiliului Județean Covasna și reprezentanți ai actorilor implicați/vizați (stakeholderi). Monitorizarea se va realiza pe baza indicatorilor stabiliți pentru fiecare obiectiv strategic, prioritate și măsură. Instrumentul de monitorizare a implementării strategiei este Planul de monitorizare. Acesta este structurat pe obiective, priorități, măsuri, indicatori, recomandări și observații și va fi completat anual.

La propunerea Comitetului de monitorizare, pe baza analizelor periodice, Consiliul Județean va actualiza documentul de planificare strategică ori de câte ori este necesar.

Propunerile pentru Comitetul de monitorizare sunt:

- Henning Laszlo – vicepreședinte Consiliului Județean Covasna
- Gruman Robert – consilier județean
- Kulcsar Terza Jozsef - consilier județean
- Czimbalmos Kozma Csaba – administrator public al municipiului Sfântu Gheorghe
- Edler Andras – președintele Camerei de Comerț și Industrie a județului Covasna